

Luonnon virkistyskäyttö 2010

Tuija Sievänen ja Marjo Neuvonen (toim.)

Metlan työraportteja / Working Papers of the Finnish Forest Research Institute -sarjassa julkaistaan tutkimusten ennakkotuloksia ja ennakkotulosten luonteisia selvityksiä. Sarjassa voidaan julkaista myös esitelmiä ja kokouskoosteita yms.

Sarjassa ei käytetä tieteellistä tarkastusmenettelyä.

Sarjan julkaisut ovat saatavissa pdf-muodossa sarjan Internet-sivuilta.

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/>
ISSN 1795-150X

Toimitus

PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti julkaisutoimitus@metla.fi

Julkaisija

Metsäntutkimuslaitos
PL 18
01301 Vantaa
puh. 010 2111
faksi 010 211 2101
sähköposti info@metla.fi
<http://www.metla.fi/>

Tekijät Tuija Sievänen ja Marjo Neuvonen (toim.)			
Nimeke Luonnon virkistyskäyttö 2010			
Vuosi 2011	Sivumäärä 190	ISBN 978-951-40-2331-6 (nid.) 978-951-40-2332-3 (PDF)	ISSN 1795-150X
Alueyksikkö / Tutkimusohjelma / Hankkeet Etelä-Suomen alueyksikkö / HYV-tutkimusohjelma / 3462 Virkistyskäytön seuranta ja arviointi			
Hyväksynyt Seija Tuulentie, Metsästä hyvinvointia -tutkimusohjelman johtaja, 14.11.2011			
Tiivistelmä <p>Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI) -tutkimus on seurantatutkimus, jonka ensimmäinen aineistonkeruu toteutettiin 1998–2000 (LVVI 1), ja toisen kerran 2009–2010 (LVVI 2). LVVI 2 -tutkimuksen tavoitteena on antaa ajantasainen kuva luonnon virkistyskäytön kysynnästä tuotamalla päivitetty ulkoilutilastot sekä tietoa ajankohtaisista tutkimusteemoista. Tässä raportissa esitetään ulkoilutilastot (Ulkoilutilastot 2010, tilastot 1–42), tarkastellaan ulkoilutilastojen keskeisiä tuloksia sekä vertaillaan uusia tuloksia kymmenen vuotta sitten tuotettujen ulkoilutilastojen tuloksiin. LVVI 2 -tutkimuksessa mitattiin lähes 9 000 suomalaisen ulkoilun harrastamisen määrää ja laatua. Tutkimuksessa kuvataan suomalaisten osallistumista 86 ulkoiluharrastukseen ja niiden keskimääräisiä harrastuskertoja vuodessa sekä tietoja asunnon lähialueille suuntautuvista alle vuorokauden kestoista lähikulkoilukerroista, ulkoilun vuoksi tehdyistä luontomatkoista (sisältää yöpymisen) ja ulkoilun voimavaroista. Ulkoilua harrastaa 96 prosenttia suomalaisesta aikuisväestöstä, keskimäärin 2–3 kertaa viikossa ja ulkoilukertoja kertyy keskimäärin 170 kertaa vuodessa. Lähikulkoilukerroista 63 % kohdistuu kuntien alueille, 31 % yksityismaille tai omalle vapaa-ajan asunnon ja 6 % valtion alueille. Suomalaisista noin 43 prosenttia tekee yhden tai useamman luontomatkan vuoden aikana. Heille kertyy keskimäärin 8 luontomatkaa ja 26 luontomatkapäivää. Luontomatkoista 33 % kohdistuu vapaa-ajan asunnon, 20 % valtion alueille, 28 % yksityismaille ja loput 19 % kuntien alueille.</p> <p>Teematutkimukset koskivat luonnon hyvinvointivaikutuksia, ympäristömuutosten vaikutusta ulkoiluun sekä ulkoilua yksityisten omistamilla alueilla. Luonnon osuus kaikista vapaa-ajan liikunnan ympäristöistä oli runsas kolmannes. Kaikenlaiset viherympäristöt tuottavat ulkoilijoille psyykkistä hyvinvointia. Lähes kuudella kymmenestä maastohiihdon harrastajasta on kokemuksia ilmastonmuutoksen aiheuttamasta talvien lämpenemisestä. Jos hiihto-olosuhteet muuttuvat omalla hiihtoalueella, suurin osa hiihtäjistä olisi valmis harkitsemaan jonkinlaisia sopeutumiskeinoja, ja joka kolmas arvioi luopuvansa hiihtämisestä kokonaan, jos lähialueella ei ole lunta jollakin hiihtokaudella lainkaan. Vaikka lähes puolet uinnin harrastajista oli havainnut veden laadun heikentyneen koti- tai mökkipaikkakunnalla, virkistykseen käytettyjen vesien arvioitiin olevan suhteellisen hyvälaatuisia. Uintikertojen määrän havaittiin olevan vahvasti sidoksissa veden laatuun eli mitä enemmän limaa ja mitä sameampi vesi, sitä harvemmin käydään uimassa. Kaksi kolmesta suomalaisesta ulkoilee yksityismaille, heistä lähes puolet viikoittain. Yksityismaille ulkoilevista lähes neljä viidestä käytti jokamiehenoikeuksia ulkoillessaan. Jokamiehenoikeuksiin suhtauduttiin myönteisesti, eikä niiden suhteen koettu ongelmia. Asenteet jokamiehenoikeuksia kohtaan olivat selvästi varauksellisempia niillä, jotka ulkoilivat omilla mailla.</p>			
Asiasanat luonnon virkistyskäyttö, ulkoilu, ulkoiluharrastukset, hyvinvointivaikutukset, ilmastonmuutos, vesien laatu, yksityismaat			
Julkaisun verkko-osoite http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp212.htm			
Tämä julkaisu korvaa julkaisun			
Tämä julkaisu on korvattu julkaisulla			
Yhteydenotot Tuija Sievänen, Metsäntutkimuslaitos, PL 18, 01301 Vantaa. Sähköposti tuija.sievanen@metla.fi Marjo Neuvonen, Metsäntutkimuslaitos, PL 18, 01301 Vantaa. Sähköposti marjo.neuvonen@metla.fi			
Bibliografiset tiedot			
Muita tietoja Taitto: Maija Heino Kuvat: Metla/Erkki Oksanen (ellei toisin mainita)			

Sisällys

1 Johdanto.....	7
Kirjallisuus.....	10
2 Virkistyskäytön kysynnän tutkimus.....	12
2.1 Virkistyskäytön kysyntätutkimuksen viitekehys	12
2.2 Vertailu muuhun tutkimukseen.....	15
Kirjallisuus	16
3 LVVI 2 -seurantatutkimuksen aineisto ja menetelmät	19
3.1 LVVI 2 -tutkimuksen aineistot ja tiedonkeruu	19
3.1.1 Tiedonkeruun lähtökohta	19
3.1.2 Tiedonkeruun pilotointi	19
3.1.3 Päättötutkimuksen tiedonkeruun toteutus.....	19
3.1.4 Otos, vastausosuus, kato ja ylipeitto	21
3.1.5 Aineiston validointiselvitys	25
3.1.6 Tutkimusaineiston loogisuustarkastelut	25
3.1.7 LVVI 2 -seurantatutkimuksen aineiston painotus.....	25
3.1.8 Jatkokyselyyn osallistuminen ja osallistumispalkinto.....	26
3.1.9 Tiedonkeruun kokemukset ja kehitysehdotukset.....	27
3.2 Mittaaminen ja muuttujat LVVI 2 -tutkimuksessa	29
3.2.1 Käsitteet ja mittarit	29
3.2.2 Mittareiden luotettavuus ja mittauksen haasteita	30
3.2.3 Tulosten vertailtavuus ja mittauksen kehittäminen	32
Kirjallisuus	33
4 Luonnon virkistyskäytön kysyntä 2010 ja kysynnän muutos	37
4.1 Osallistuminen ulkoiluun ja harrastamisen useus.....	37
4.2 Ulkoiluharrastuksiin osallistuminen ja useus	41
4.3 Ulkoiluun osallistumisen tarkastelua väestöryhmittäin.....	59
4.4 Lähiulkoilu	61
4.5 Luontomatkat.....	64
4.6 Harrastuskertojen kuvaus: luonnontuotteiden keräily, veneily, uinti, hiihto ja motorisoitu liikkuminen	68
4.7 Ulkoilun voimavarat.....	73
5 Teematutkimukset.....	80
5.1 Ulkoilun hyvinvointivaikutukset	80
5.1.1 Johdanto.....	80
5.1.2 Aineisto ja menetelmät	80
5.1.3 Virkistävimät vapaa-ajan toiminnot	81
5.1.4 Elpymiskokemukset eri liikunta- ja ulkoilu ympäristöissä	82
5.1.5 Psykkisen hyvinvoinnin kokemukset eri ulkoilu ympäristöissä.....	84
5.1.6 Johtopäätöksiä	87
Kirjallisuus	88
5.2 Suomalaisten maastohiihtäjien sopeutuminen ilmastonmuutokseen.....	91
5.2.1 Johdanto.....	91
5.2.2 Aineisto ja menetelmät	93
5.2.3 Maastohiihtäjien sopeutuminen ilmastonmuutokseen	93
5.2.4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	99
Kirjallisuus	100

5.3	Vesien tilan vaikutus virkistyskäyttöön: uintinautintoja laatuvesissä	103
5.3.1	Johdanto	103
5.3.2	Aineisto ja menetelmät	104
5.3.3	Tulokset	104
5.3.4	Lopuksi	108
	Kirjallisuus	109
5.4	Ulkoilu luonnossa yksityisten omistamilla alueilla	111
5.4.1	Johdanto	111
5.4.2	Aineisto	112
5.4.3	Tuloksia	113
5.4.4	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	120
	Kirjallisuus	123
6	Luonnon virkistyskäyttö 2010 – yhteenveto	125
6.1	Virkistyskäytön kysyntä 2000–2010	125
6.2	Ulkoilun hyvinvointivaikutukset	129
6.3	Suomalaisten maastohiihtäjien sopeutuminen ilmastonmuutokseen	130
6.4	Vesien tilan vaikutus virkistyskäyttöön: uintinautintoja laatuvesissä	131
6.5	Ulkoilu luonnossa yksityisten omistamilla alueilla	131
	Ulkoilutilastot 2010	133

Kirjoittajat

Kalevi Korpela, PsT, professori

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö/Psykologia, 33014 Tampereen yliopisto,
p. 03 3551 6579, kalevi.korpela@uta.fi

Mia Landauer, FM, tohtorikoulutettava

Institute for Landscape development, Recreation and Conservation planning BOKU - University of
Natural Resources and Applied Life Sciences, Peter Jordan Strasse 82, A - 1190 Wien, Itävalta,
p. +43 699 129 08 106, mia.landauer@boku.ac.at

Tuija Lankia, MMM, tutkija

MTT (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus), Talous- ja yhteiskuntatieteellinen tutkimus,
Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki, p. 040 523 0822, tuija.lankia@mtt.fi

Marjo Neuvonen, YTM, tutkija

Metsäntutkimuslaitos, PL 18, 01301 Vantaa, p. 040 801 5406, marjo.neuvonen@metla.fi

Riina Nyberg, tutkimusassistentti

Tilastokeskus, Haastattelu- ja tutkimuspalvelut, 00022 Tilastokeskus,
p. 050 500 5241, riina.nyberg@tilastokeskus.fi

Olavi Paronen, YTM, erikoistutkija

UKK-instituutti, PL 30, 33501 Tampere, p. 03 2829 266, olavi.paronen@uta.fi

Eija Pouta, MMT, professori

MTT (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus), Talous- ja yhteiskuntatieteellinen tutkimus,
Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki, p. 050 343 9834, eija.pouta@mtt.fi

Riku Salonen, yliaktuaari

Tilastokeskus, Tilastolliset menetelmät, 00022 Tilastokeskus,
p. 050 500 2774, riku.salonen@tilastokeskus.fi

Tuija Sievänen, MMM, vanhempi tutkija, tutkimuksen vastuullinen johtaja

Metsäntutkimuslaitos, PL 18, 01301 Vantaa, p. 040 801 5269, tuija.sievanen@metla.fi

Harri Silvennoinen, MMM, tutkija

Metsäntutkimuslaitos, PL 68 (Yliopistokatu 6), 80101 Joensuu,
p. 040 801 5059, harri.silvennoinen@metla.fi

Vesa Virtanen, kehittämisspäälikkö

Tilastokeskus, Haastattelu- ja tutkimuspalvelut, 00022 Tilastokeskus,
p. 050 364 8855, vesa.virtanen@tilastokeskus.fi

1 Johdanto

Tuija Sievänen

Luonnon virkistyskäyttöä tutkitaan yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen lähtökohdista osana väestön elämäntapaa. Yksilön kiinnostus ja päätös käyttää vapaa-aikaansa, rahojaan sekä tietojään ja taitojaan ulkoiluun ovat virkistyskäytön kysynnän perusta. Luonnossa virkistäytyminen on nykyajan ihmiselle osa vapaa-ajan käyttöä, jonka puitteissa tyydytetään monia tarpeita kuten tarpeita rentoutumiseen, lepäämiseen, sosiaaliseen kanssakäymiseen, itsensä kehittämiseen ja ympäristönvaihtoon. Suhtautuminen ulkoiluun sekä harrastamisen vaatimat tiedot ja taidot opitaan usein jo lapsena ja nuorena, ja opittuja taitoja käytetään koko elämänkaaren ajan. Väestön ulkoilukäyttyäytymisen ymmärtäminen antaa perustietoa tulevaisuuden virkistyskäytön kysynnän ennustamiselle, ja edelleen virkistysmahdollisuuksien tarjonnan suunnittelulle.

Luonnon virkistyskäytöstä koituu yhteiskunnalle monenlaisia hyötyjä. Ulkoilun, osin jo tutkimuksinkin todennettuja, terveys- ja hyvinvointivaikutuksia sekä sosiaalisia hyötyjä ovat esimerkiksi työkyvyn ylläpitäminen, sairauksien ehkäiseminen, perhesiteiden ylläpitäminen ja ystävyyssuhteiden solmiminen (Nilsson ym. 2010, Driver ym. 1991). Taloudelliset vaikutukset voivat näkyä esimerkiksi luontomatkailukohteena olevilla paikkakunnilla sekä taloudellisena hyvinvointina (matkailutulo) että sosiaalisena hyvinvointina (yhteisötunne ja paikkakuntaylpeys) (Driver ym. 1999). Toisaalta virkistyskäytöstä voi aiheutua haittoja luonnon ympäristölle kuten maaston kulumista, sekä haittoja muille ihmisille kuten melua kelkkareittien varsilla ja ruuhkautumista suosituilla virkistysalueilla. Kun yhteiskunta panostaa virkistysmahdollisuuksien tarjoamiseen, on tärkeää hankkia tietoa virkistyskäytön hyvinvointi- ja muista hyötyvaikutuksista, ja myös haitoista, joita luonnolle virkistyskäytöstä mahdollisesti aiheutuu. Hyötyjen ja kustannusten vertailusta saatu tieto antaa perusteita punnita, miten paljon ja missä yhteiskunnan kannattaa panostaa virkistyspalvelujen tuottamiseen. Tieto virkistyskäytön kysynnän laajuudesta, laadusta ja kohdistumisesta eri alueille antaa perustan niin hyötyjen kuin haittojen arvioimiselle.

Virkistyskäytön tutkimus tuottaa tietoa ulkoilupolitiikan ja luonnonvarojen käytön poliittisten tavoitteiden asettelua ja keinojen valintaa varten. Koko väestöä koskevalla kysyntätutkimuksella saadaan tietoa erilaisten väestöryhmien profiloitumisesta erilaisten virkistyspalvelujen käyttäjiksi ja tarvitsijoiksi. Luonnonympäristö maa- ja vesialueineen on tärkein virkistyskäytön voimavaroista. Valtio ja kunnat osoittavat virkistyskäyttöön alueita ja tuottavat virkistyspalveluja. Virkistysmahdollisuuksien tarjonnan suunnittelu tapahtuu sekä maankäytön suunnittelun että luonnonvarojen (erityisesti metsä- ja vesivarojen) käytön suunnittelun yhteydessä. Maankäytön suunnittelun ohjaamiseen ja rakennettavien palvelujen kehittämiseen tarvitaan tietoa (1) nykyisen virkistyskäytön määrästä ja laadusta ja (2) niistä tekijöistä, jotka vaikuttavat virkistyskäytön kysynnän muutoksiin, ja (3) virkistysmahdollisuuksien tarjonnan nykytilanteesta. Luonnonvarojen kestävä käyttö edellyttää virkistyskäytön ja luontomatkailun ympäristövaikutusten tutkimusta, jossa käsitys virkistyskäytön määrästä ja käytön muutoksista on välttämätön. Virkistyspalvelut ovat yhteiskunnan tarjoamia hyvinvointipalveluja ja siten virkistysalueet, -reitit ja muut virkistyspalvelut ovat osa yhteiskunnan infrastruktuuria. Yhteiskunnan tarjoamat voimavarat ja palvelut tarjoavat yksilölle virkistysmahdollisuuden. Virkistyskäyttö realisoituu ulkoilukysynnän ja virkistysmahdollisuuksien kohtaamisessa. Tämä tutkimus tuottaa tietoa luonnon virkistyskäytöstä ja ulkoilusta kysynnän näkökulmasta. Virkistyskäytön kysynnän tutkiminen edistää kysyntälähtöistä ulkoilupolitiikan ja virkistyspalvelujen tarjontaa, kun tutkimusaineistojen avulla virkistyskäytön kysyntää voidaan analysoida ja tietoa jalostaa niin, että saadaan niin sanottuja valistuneita arvauksia, mihin suuntaan virkistyskäyttö on kehittymässä.

Virkistyskäytön kysyntää kuvaavat tiedot antavat perustan myös virkistyskäytön taloudellisen arvottamisen ja taloudellisten vaikutusten arvioimiseen. Tulevaisuudessa tietojen hyödyntäminen taloudellisen merkityksen osoittamiseen on entistäkin tärkeämpää, sillä kilpailu luonnonvarojen käytössä ja etenkin maankäytöstä kasvaa. Koska tärkeimmät päätökset virkistyskäytön voimavaroista tehdään jo maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen yhteydessä, on virkistyskäytön kysyntätiedon hyödyntämisellä aluesuunnittelun prosesseissa mahdollisuus vaikuttaa siihen, että eri väestöryhmien virkistystarpeet tulevat otetuksi huomioon. Virkistysalueita ja -palveluja suunnittelevat ja hoitavat tahot niin kunnissa kuin valtion alueilla voivat hyödyntää virkistyskäytön kysyntätietoa monella tavalla ja tasolla aina strategisesta suunnittelusta käytännön operatiivisten ratkaisujen löytämiseksi. Myös metsien kestävään käyttöön tähtäävässä suunnittelussa ja hoidossa virkistyskäytön kysyntätiedosta on hyötyä, sillä metsien käytössä niin sanotut ekosysteemipalvelut, joista virkistyskäyttö on yksi tärkeimmistä, ovat saamassa aikaisempaa merkittävemmän roolin (Kansallinen metsäohjelma 2015 2011).

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI) -tutkimuksella seurataan luonnon virkistyskäytön kysyntää, ja suomalaisten ulkoilun tilaa ja muutoksia. Ensimmäinen LVVI-tutkimuksen (LVVI 1) aineistonkeruu toteutettiin vuosina 1998–2000 ja ensimmäiset ulkoilutilastot (Pouta ja Sievänen 2001) sekä tuloksia tarkastellut raportti 'Luonnon virkistyskäyttö 2000' (Sievänen 2001) tuotettiin vuonna 2001. Tässä raportissa tarkastellaan järjestyksessä toisen LVVI-tutkimuksen (LVVI 2) tuloksia.

LVVI 1 -tutkimuksen tuottamia tuloksia on käytetty laajasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Valtionhallinnossa LVVI-tuloksiin viitataan esimerkiksi ympäristöministeriön VILMAT-raportissa (Ohjelma luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi 2002), maa- ja metsätalousministeriön kestävä metsätalouden ja Kansallisen metsäohjelman raporteissa (mm. Kansallinen metsäohjelma 2015 2009, Suomen metsät 2007), Metsäntutkimuslaitoksen tulevaisuusselvityksessä (Hetemäki ym. 2006) sekä Metsähallituksen luontopalvelujen raporteissa (mm. Heinonen 2007). LVVI 1 -tilastoja on käytetty myös virkistyskäytön maakunnallisiin katsauksiin (mm. Karimäki 2004). Lisäksi tutkimustuloksiin on viitattu lukuisissa muissa luonnon virkistyskäyttöä ja ulkoilua koskevissa tutkimuksissa ja selvityksissä. Ulkoilusta ja virkistyskäytöstä kirjoittavat toimittajat ja muut toimijat ovat hyödyntäneet Metsäntutkimuslaitoksen Metinfon sivuistoilta löytyviä ulkoilutilastoja artikkeleidensa taustatietoina. Kansalaisjärjestöt (mm. Suomen Latu) ovat käyttäneet LVVI-tietoja omassa viestinnässään.

LVVI -tutkimuksen tuottamille tiedoille on siis ollut käyttöä viimeisen kymmenen vuoden aikana. LVVI 1 -tutkimuksen tieto alkoi kuitenkin vanhentua, ja tarve ulkoilutilastoille päivitykselle oli ilmeinen. Myös valtionhallinnon piirissä oli havaittu ulkoilua koskeva perustiedon tarpeellisuus, joten uuden LVVI-tutkimuksen tekemiselle löytyi rahoitusta ympäristöministeriöstä, opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja maa- ja metsätalousministeriöstä.

LVVI 1 -hanke kymmenen vuotta aikaisemmin käynnisti myös virkistyskäytön tarjonnan seurannan, joka jatkuu edelleen Suomen ympäristökeskuksen VIRGIS-tietokannan ylläpitämisenä ja kehittämisenä sekä osana Jyväskylän yliopiston ylläpitämää Suomalaisen liikunnan tietopankkia. LVVI 1 -hankkeessa kehitettiin myös kävijäseurantamenetelmiä, ja nyt kävijäseuranta on Metsähallituksen vakiintunutta toimintaa (Erkkonen ja Sievänen 2001). Metsähallitus on jatkanut menetelmien kehittämistä edelleen sekä jatkanut tiedonkeruun jatkojalostamista erilaisiksi seurannan indikaattoreiksi. Näitä ovat etenkin paikallistaloudellisten vaikutusten arviointi (Huhtala ym. 2010a, 2010b) sekä kävijätutkimuksiin perustuvat virkistyskäytön tyytyväisyysindikaattorit

(mm. Korhonen 2010). Nyt toteutettu LVVI 2 -tutkimus on keskittynyt virkistyskäytön kysynnän selvittämiseen kansallisella tasolla.

LVVI-tutkimus on seurantatutkimus. Siksi perustietojen tuottamisessa pyritään mahdollisimman vertailukelpoiseen tietoon aikaisemmin mitattujen tietojen kanssa (ulkoilutilastot). Seurantatutkimuksessa on olennaista säilyttää sekä tiedonkeruu ja tietosisältö sellaisina, että vertailtavuus säilyy. Seurantatiedon tarpeellisuutta ja käyttökelpoisuutta arvioitiin ennen uuteen tiedonkeruuseen ryhtymistä. Kansainvälisten vertailujen tekeminen oli yksi tärkeä osa tämän prosessia. Hankkeen tutkijoiden osallistuminen eurooppalaiseen verkostohankkeeseen COST E33 'Forest for recreation and nature tourism' antoi mahdollisuuden heijastaa ulkoilututkimuksen tietoja vastaaviin eri Euroopan maissa kerättyihin tietoihin (Sievänen ym. 2008). Samalla saatiin käsitystä siitä, mitkä tiedot ovat tärkeitä mahdollisia kansainvälisiä vertailuja ajatellen. Myös amerikkalaisten ulkoilutilastojen kehittymistä seuraamalla on saatu näkemystä siitä, mitä tietoa kannattaa seurata ja päivittää (Recstats 2011).

LVVI 2 -tutkimukseen on LVVI 1 -kysyntätutkimuksen tapaan liitetty ajankohtaisten teematutkimusten aineistonkeruuta. LVVI 2 -tutkimuksen teematutkimuksia ovat yksityismaiden virkistyskäyttö, vihreän ympäristön tuottamat terveyden ja hyvinvoinnin vaikutukset sekä ympäristömuutosten vaikutukset ulkoiluun. Perustiedot ulkoiluun osallistumisesta, harrastamisen useudesta sekä ulkoilukohteiden laadusta ovat kustannustehokkaasti hyödynnettävissä teematutkimusten taustatietoina ja myös tutkimuskysymysten selittävinä tekijöinä. Teematutkimuksia on suunniteltu ja edelleen toteutetaan yhteistyössä muiden tutkimustahojen kanssa. Luonnon ja vihreän ympäristön hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia koskevaa teematutkimusta on tehty yhteistyössä MTT:n (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen), Tampereen yliopiston, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja UKK-instituutin kanssa. Ympäristömuutoksia koskevista teematutkimuksista vedenlaatua ja vesien virkistyskäyttöä koskevaa tutkimusta on tehty yhteistyössä MTT:n kanssa, ja ilmastonmuutosta ja talviulkoilua koskevaa tutkimusta yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa. LVVI 2 -esitutkimuksen yhteydessä tutkittiin rannikkoalueiden virkistyskäytön kysyntää (Neuvonen ym. 2009).

Tutkimus on toteutettu Metsäntutkimuslaitoksen tutkimusohjelmassa 'Metsästä hyvinvointia', hankkeessa 'Virkistyskäytön seuranta ja arviointi'. Metsäntutkimuslaitos vastasi perustiedon keruun tietosisällön ja mittaamisen suunnittelusta, aineiston analyysistä ja raportoinnista. Teematutkimusten tietosisällön ja mittaamisen suunnittelua tehtiin yhteistyökumppaneiden kanssa. Työhön ovat osallistuneet Metsäntutkimuslaitoksessa vanhempi tutkija Tuija Sievänen (tutkimuksen vastuullinen johtaja), tutkija Marjo Neuvonen, professori Liisa Tyrväinen, tutkimusasiamies Eeva Karjalainen, tutkija Mia Landauer (BOKU), tutkija Harri Silvennoinen ja tutkija Maija Huhtala. Yhteistyökumppaneita ovat professori Eija Pouta ja tutkija Tuija Lankia Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksesta, professori Kalevi Korpela Tampereen yliopiston yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksiköstä, erikoistutkija Katja Borodulin Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta sekä erikoistutkija Olavi Paronen UKK-instituutista. Ilmastonmuutosta koskeviin tutkimuskysymyksiin liittyvää yhteistyötä on tehty Suomen ympäristökeskuksessa professori Tim Carterin, hydrologi Noora Veijalaisen ja vanhempi tutkija Stefan Fronzekin kanssa. Kuten kymmenen vuotta sitten varsinaisen tiedonkeruun toteutti Tilastokeskuksen haastattelu- ja tutkimuspalvelut, mistä yhteistyöhön osallistuivat kehittämisspällikkö Vesa Virtanen, tutkimussistentti Riina Nyberg, tutkimuspäällikkö Antti Siikanen sekä Tilastolliset menetelmät -osastolta yliaktuaari Riku Salonen. LVVI 2 -tutkimuksen tietotarpeiden arviointiin osallistui ja työn edistymistä seurasi ohjausryhmä, johon kuuluivat rakennusneuvos Risto Järvelä opetus- ja kulttuuriministeriöstä, ympä-

ristöneuvos Pekka Tuunanen ympäristöministeriöstä, neuvotteleva virkamies Ville Schildt maa- ja metsätalousministeriöstä sekä erikoissuunnittelija Martti Aarnio Metsähallituksesta.

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI 2) -tutkimuksen tavoitteena on tuottaa ajantasaista tietoa suomalaisten ulkoilusta ja luonnon virkistyskäytöstä koko maan kattavasti. Tässä raportissa julkaistaan päivitettyt Ulkoilutilastot 2010. Toiseksi tässä raportissa vertaillaan uusia tietoja vuosina 1998–2000 kerättyihin LVVI-tietoihin, jolloin saadaan kuva ulkoilun harastamisen muutoksista sekä virkistyskäytön kohdentumisesta erilaisille alueille vuosien 2000 ja 2010 välisenä aikana. Lisäksi tässä julkaisussa raportoidaan neljän teematutkimuksen tuloksia.

Kirjallisuus

- Erkkonen, J. & Sievänen, T. 2001. Kävijätutkimusopas. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, Sarja B62. 63 s.
- Heinonen, M. 2007. Puistojen tila Suomessa. Suomen suojelualueet ja niiden hoito 2000–2005. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A160. 60 s.
- Hetemäki, L., Harstela, P., Hynynen, J., Ilvesniemi, H. & Uusivuori, J. (toim.). 2006. Suomen metsiin perustuva hyvinvointi 2015. Katsaus Suomen metsäalan kehitykseen ja tulevaisuuden vaihtoehtoihin. [Verkkojulkaisu]. Saatavissa: <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2006/mwp026.pdf>. [Viitattu 21.10.2011].
- Huhtala, M. & Kajala, L. 2010a. Local economic impacts of national park visitation in Finland. Julkaisussa: Goossen, M., Elands, B. & van Marwijk, R. 2010. Recreation, tourism and nature in a changing world. Proceedings of the fifth International conference on Monitoring and Management of visitor flows in Recreational and Protected Areas. Wageningen, The Netherlands. s. 243–244.
- Huhtala, M., Kajala, L. & Vatanen, E. 2010b. Local economic impacts of national park visitors' spending: The development process of an estimation method. [Verkkojulkaisu]. Saatavissa: <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2010/mwp149.htm>. [Viitattu 21.10.2011].
- Kansallinen metsäohjelma 2015. 2011. Metsäalasta biotalouden vastuullinen edelläkävijä. Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2010. Maa- ja metsätalousministeriö. [Verkkojulkaisu]. Saatavissa: http://www.mmm.fi/attachments/metsat/kmo/5ywLDJ2Uy/Kansallinen_metsaohjelma_2015_Valtioneuvoston_periaatepaatos_16.12.2010.pdf. [Viitattu 21.10.2011].
- Kansallinen metsäohjelma 2015 - toteutuminen 2007–2008. 2009. Maa- ja metsätalousministeriö. [Verkkojulkaisu]. Saatavissa: http://www.mmm.fi/attachments/metsat/kmo/5IM961ZEZ/KMOKMO_2015_toteutuminen_2007_2008.pdf. [Viitattu 21.10.2011].
- Karimäki, A. 2004. 'Männikkömetsät ja rantojen raidat' – Keski-suomalaiset ulkoilijoina. Keski-Suomen Liitto. Julkaisu B 132. 31 s.
- Korhonen, M. Evon retkeilyalueen kävijätutkimus 2010. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B153. 46 s.
- Neuvonen, M., Sievänen, T. & Korhonen, K. 2009. Rannikoalueen virkistyskäytön kysyntä. Metlan työraportteja 116. 92 s.
- Ohjelma luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. 2002. Suomen ympäristö 535, Alueiden käyttö. Ympäristöministeriö. 48 s.
- Recstats. 2011. [Verkkodokumentti]. IRIS Series of Reports. USDA Forest Service's Southern Research Station and its Forestry Sciences Laboratory in Athens, Georgia; the University of Georgia in Athens; and the University of Tennessee in Knoxville, Tennessee. Saatavissa: <http://warnell.forestry.uga.edu/nrrt/nsre/IrisReports.html>. [Viitattu 21.10.2011].
- Sievänen, T. (toim.). 2001. Luonnon virkistyskäyttö 2000. Summary: Outdoor recreation 2000. Metsätutkimuslaitoksen tiedonantoja - The Finnish Forest Research Institute, Research Papers 802. 336 s.
- Sievänen, T., Arnberger, A., Dehez, J., Jensen, F.S. & Skov-Petersen, H. (toim.). 2008. Forest Recreation Monitoring – a European Perspective. Working Papers of the Finnish Forest Research Institute 79: 9–13.

2 Virkistyskäytön kysynnän tutkimus

Tuija Sievänen

2.1 Virkistyskäytön kysyntätutkimuksen viitekehys

Virkistyskäytön ja ulkoilun käsitteet

Luonnon virkistyskäytöllä tarkoitetaan vapaa-aikana virkistäytymistarkoituksessa tapahtuvaa liikkumista ja oleskelua luonnonympäristössä. Luonnon virkistyskäyttö -käsitettä käytetään, kun painotetaan luonnonvarojen kuten metsien ja vesistöjen käyttöä tai maankäyttöä, ts. alueiden käyttämistä virkistykseen. Luonnossa virkistäydytään useimmiten vakinaisen asunnon läheisillä luontoalueilla, ulkoilualueilla tai talousmetsissä ja myös asuinpaikkakunnan ulkopuolella vapaa-ajan asuntoja ympäröivässä luonnossa, retkeily- ja luonnonsuojelualueilla, erämaissa sekä vesistöalueilla, rannoilla ja saaristossa. Luonnon virkistyskäytön toimijoita eli *virkistyskäyttäjiä* voivat olla yhtä hyvin paikalliset asukkaat kuin kotimaiset tai ulkomaiset matkailijat.

Virkistysympäristöä on kaikkialla, missä on jokamiehenoikeudella käytettävissä olevia luonnonympäristöjä. Useimpia ulkoiluharrastuksia on mahdollista toteuttaa jokamiehenoikeudella kaupunkien ja taajamien reuna-alueilla sekä maaseudulla vakinaisen ja vapaa-ajan asutuksen lähiympäristön tavallisissa talousmetsissä sekä muuallakin sellaisilla alueilla, jotka tarjoavat marjastus- ja sienestysmahdollisuuksia tai ovat muuten vetovoimaisia käyntikohteita kuten ranta-alueet, saaristo tai näköalapaikat. Metsästy- ja kalastusoikeudet on sidottu pääosin maanomistukseen ja valtio säätelee niiden harrastusta erilaisilla lupamenettelyillä. Kunnat ja valtio tarjoavat myös *virkistysalueita*, jotka on erityisesti varattu virkistyskäyttöä varten ja jonne on rakennettu *virkistyspalveluja*. Valtion virkistysalueet- ja palvelut koostuvat pääasiassa valtion retkeilyalueista, vaellusreiteistä sekä luonnonsuojelualueiden kuten kansallispuistojen virkistyspalveluista. Virkistyskalastuksen ja metsästysmahdollisuuksien tarjoaminen valtion alueilla perustuu pääosin maksullisuuteen (kalastus- ja metsästysluvat). Kunta on asukkailleen tärkein virkistyspalvelujen tuottaja. Puistot, ulkoilualueet sekä kävelytiet, ladut ja muut ulkoilureitit tarjoavat tärkeitä lähivirkistysmahdollisuuksia.

Rinnakkaiskäsite luonnon virkistyskäytölle on *ulkoilu*. Ulkoilu-käsitettä käytetään pääosin puhuttaessa väestön vapaa-ajan käytöstä luonnossa virkistäytymiseen sekä siihen liittyvästä harrastamisesta. Ulkoilu viittaa ihmiskeskeiseen tarkasteluun eli ulkoilusta voidaan puhua silloin kun tarkastellaan väestön, väestöryhmän tai jonkun harrastajaryhmän (veneilijät, marjastajat jne.) ulkoilukäyttäytymistä. Luonnossa virkistäytymässä käyvä ihminen on *ulkoilija* ja käyntitapahtuma on *ulkoilukerta*. Ulkoilukerta viittaa siis käyntiin luonnossa jonkun ulkoiluharrastuksen takia. *Ulkoiluharrastuksia* ovat mm. kävely, pyöräily tai marjastus ja metsästy (liitetäulukko 3.2.). Tavallisimmat ulkoiluharrastukset ovat liikunnallisia kuten patikointi ja hiihto, mutta ulkoilua on myös sellainen toiminta, joka ei ole liikuntaa kuten luonnosta nauttiminen, luonnontarkkailu, maisemien ihailu ja oleskelu luonnonympäristössä. Ulkoilu tapahtuu pääsääntöisesti lihasvoimin liikkuen, joskin kulkuvälineitä käytetään siirryttäessä virkistysalueille. Joitakin motorisoituja tapoja liikua luonnossa katsotaan myös ulkoiluharrastuksiksi kuten moottorikelkkailu ja moottoriveneily.

Ulkoilun käsite on vakiintunut ja se on määritelty jo Virkistysaluekomitean mietinnössä (Komiteanmietintö 1973:143) vuonna 1973 seuraavasti: 'Ulkoilulla ymmärretään ensisijassa ulkosalla (luonnossa) jalan, hiihtäen, pyöräillen, veneillen tai näihin verrattavalla tavalla vapaa-ajan viettämistarkoituksessa tapahtuvaa liikkumista sekä tilapäistä oleskelua, uimista, lyhytaikaista telttailua, marjojen ja sienien poimimista, onkimista, joutenoloa, ja yleistä luonnonharrastusta sekä muuta näihin verrattavaa toimintaa.' Ulkoilu ja kaikki muu virkistyskäyttö ovat ensisijaisesti monipuolista vapaa-ajan toimintaa, jota suurin osa väestöstä harrastaa. Elannon hankintaan (esim. metsurin työ metsässä) liittyvä toiminta luonnossa ei ole ulkoilua tai luonnon virkistyskäyttöä.' Tätä ulkoilun määritelmää ja rajausta sovelletaan julkishallinnon toiminnassa ja raportoinnissa.

Luonnon virkistyskäyttö sisältää kaiken vapaa-ajan viettämistarkoituksessa luonnonympäristössä tapahtuvan oleskelun ja liikkumisen jalan, hiihtäen, pyöräillen tai *moottoriajoneuvolla* tarkoituksena liikunta, maisemien ihailu, luonnon harrastaminen, retkeily, telttailu, metsästys, virkistyskalastus, veneily, virkistysluonteinen kotitarvemarjastus ja -sienestys. *Myös loma-asuminen ja matkailu*, siltä osin kun niihin liittyy edellä mainittua virkistystoimintaa, kuuluu luonnon virkistyskäytön piiriin. Luonnon virkistyskäyttö sisältää täten kaikki jokamiehenoikeudella luonnossa tapahtuvat ulkoilutoiminnot ja näiden lisäksi metsästyksen sekä osan jokamiehenoikeuden ulkopuolelle jäävästä virkistyskalastuksesta. Myös motorisoitu liikkuminen luonnossa kuten moottorikelkkailu tai moottoriveneily ovat virkistyskäyttömuotoja, samoin kuin esimerkiksi autosta, näköalatornista tai maisemaikkunasta tapahtuva maisemien katselu.

Ulkoilulla ymmärretään ensisijassa lihasvoimin kuten jalan, hiihtäen, pyöräillen, soutaen tai näihin verrattavalla tavalla vapaa-aikana tapahtuvaa liikkumista sekä oleskelua, yleistä luonnonharrastusta sekä muuta näihin verrattavaa harrastustoimintaa ulkoilmassa.

Virkistys- tai ulkoilu ympäristöllä tarkoitetaan sitä ympäristöä, missä virkistäytyminen tai ulkoilu tapahtuu. Virkistysympäristö voi olla metsä- ja peltoalue, vesialue tai muu kulttuuri- ja luonnonmaisema-alue, puisto, kulttuurilaitos jne. Ulkoilu ympäristöä voi olla asuntoalueen kevyen liikenteen väylä ja sen ympäristö, luonnonmukaiset liikuntapaikat, kaupunkipuistot, metsäalueet, peltoalueet, erityinen ulkoilu- ja/tai retkeilyalue, vesi- ja ranta-alue, luonnonsuojelualue, tai mikä tahansa ympäristö missä on mahdollista ulkoilla. Rakennettu kaupunkipuisto ja erämaa ovat yhtä hyvin virkistysympäristöä.

Virkistysalue tai ulkoilualue on erityisesti ulkoiluun tai muuhun virkistäytymiseen varattu alue.

Virkistys- tai ulkoilupalvelu on tuotettu virkistyskäyttöä varten. Virkistyspalveluilla tarkoitetaan rakennettuja reittejä, viittoja, opastustauluja, tulipaikkoja, polttopuuhuoltoa, autiotupia, ulkoilukeskuksia, luontokeskuksia, virkistyskalastuspaikkoja ja muita rakenteita ja palveluja, joita on valtion ja kuntien ylläpitämällä ulkoilu-, retkeily- ja luonnonsuojelualueilla sekä monikäyttöalueilla.

Virkistyskäytön kysyntä

Virkistyskäytön kysyntä viittaa väestön tarpeeseen ulkoilla ja virkistäytyä luonnossa. Kysyntää mitataan aikaisemman ulkoilukäyttämisen perusteella. Virkistyskäytön kysyntä on moniulotteinen yleiskäsite, ja kysyntää kuvataan monilla alakäsitteillä ja mittareilla. *Ulkoilun osallistumisosuus* kuvaa sitä, kuinka suuri osuus väestöstä harrastaa ulkoilua jossakin muodossa, ja usein kysynnän kuvaa tarkennetaan tarkastelemalla eri väestöryhmien osallistumisosuuksia. *Ulkoilu-*

harrastuksen osallistumisosuus tarkoittaa sitä, kuinka suuri osuus väestöstä harrastaa kyseistä ulkoiluharrastusta. Osallistumisosuuksien määrittely rajataan tietyille viiteajanjaksolle, kuten tässä tutkimuksessa kyselyä edeltävään 12 kuukauteen. Toinen ulkoilukysyntää kuvaava tunnus on *ulkoilun useus* tai *määrä* eli kuinka usein ulkoillaan tai kuinka monta kertaa käydään luonnossa virkistäytymistarkoituksessa. Useutta kuvataan *ulkoilukertojen* tai *harrastuskertojen* lukumäärällä (tietyn ajan kuluessa, esimerkiksi viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana). Ulkoilun määrää tarkennetaan myös jakamalla käyntikerrat luonnossa *lähiulkoilukertoihin*, jotka määritellään ulkoiluksi, joka on kestoaltaan enintään yhden päivän pituinen eikä sisällä yöpymistä, ja toiseksi *luontomatkiaan*, johon sisältyy yöpyminen. Lisäksi samalla viitataan ulkoilun kohdistumisesta luontoalueille sen suhteen, tapahtuuko ulkoilu vakinaisen tai vapaa-ajan asunnon lähiluonnossa vai sisältyykö ulkoilu matkaan jonnekin kauemmaksi, eli onko kyse luontomatkailusta. Käyntikerroista luonnossa eli lähiulkoilukerroista ja luontomatoista kuvataan edelleen kestoja, etäisyyttä lähtöpaikasta, harrastusta, luontoympäristön laatua ja ulkoilukohteessa käytettävissä olevia virkistyspalveluja sekä muita vastaavia tietoja. Ulkoilu tapahtuu vapaa-aikana, jonka määrä ja jakautuminen eri vuodenaikoina ja viikonpäivinä ohjaa myös virkistyskysynnän ajallista jakautumista. Kysynnän yksi ulottuvuus on ulkoiluharrastamiseen käytetty aika sekä harrastamisuseuden vaihtelu ajan suhteen. Kysynnän mittarina käytetään myös ulkoilutuntien määrää tai ulkoilupäivien ja matkapäivien määrää. Virkistyskäytön kysyntä viittaa myös käytön kohdistumista erilaisille alueille ja tästä näkökulmasta tarkastellaan ulkoilukertojen kohdistumista erilaisille virkistysalue-tyypeille eli ulkoilupuistoihin, ulkoilualueille, retkeilyalueille, kansallispuistoihin tai erämaa-alueille tai yksityisten omistamille alueille (myös vapaa-ajan asuntoa ympäröivään luontoon). Tässä raportissa keskitytään luonnon virkistyskäytön kysynnän kuvaamiseen ulkoilutilastojen sisältämän tiedon avulla, jotka kattavat kaikki edellä mainitut kysynnän ulottuvuudet. Tässä tutkimuksessa ulkoilun kysyntää on mitattu kattaen 15–74-vuotiaat suomalaiset ja alueellisesti koko maa (Ahvenanmaata lukuun ottamatta).

Virkistyskäytön kysyntätutkimukseen kuuluu ulkoilukäyttäjyymistä selittävien tekijöiden tutkiminen. Selittäviä tekijöitä ovat esimerkiksi sukupuoli, ikä ja koulutus, vapaa-ajan määrä ja asuinpaikkakunta. Ulkoilukäyttäjyymistä selittävien tekijöiden avulla laaditaan kysyntämalleja, joiden avulla voidaan ymmärtää eroja eri väestöryhmien välillä, kysynnässä tapahtuvia muutoksia ja ennustaa ulkoilukäyttäjyymistä tulevaisuudessa. Kysyntämalleja voidaan laatia erilaisille ulkoilu- ja luontoharrastuksille, jolloin kuvataan erilaisiin harrastuksiin osallistumista ja frekvenssejä tulevaisuudessa. Mallien avulla voidaan selvittää ulkoilun kohdistumista erilaisiin luonnonvaroihin kuten lähivirkistysalueisiin tai luonnonsuojelualueisiin. Kysyntämalleilla tutkitaan erilaisen virkistysalueiden ja -palvelujen tarvetta tulevaisuudessa. LVVI-aineisto on hyödynnettävissä moniin tämän tyyppisiin tutkimuksiin ja tarkasteluihin sekä aineisto muodostaa yhdessä muiden mittausten kanssa aikasarjan, jota voidaan hyödyntää tulevaisuuskuvien, trendien ja ennusteiden tuottamiseen.

2.2 Vertailu muuhun tutkimukseen

Luonnon virkistyskäytön ja ulkoilun tutkimusta on Suomessa tehty jo vähintään neljäkymmentä vuotta (esim. Saastamoinen 1972), ja ensimmäinen koko väestöä koskeva kyselytutkimus ulkoilusta tehtiin vuonna 1979 (Ulkoilututkimus 1980). Metsäntutkimuslaitoksella on ollut merkittävä rooli luonnon virkistyskäytön tutkimusten tuottajana. Vuonna 1997 käynnistyi virkistyskäytön kysynnän seurantatutkimus (LVVI) (Sievänen 1998, 2001, Kangas ja Kokko 2001).

Hämeenlinnan ulkoilututkimus (Sievänen 1993) oli väestöpohjainen virkistyskäytön kysyntätutkimus, joka kuvasi systemaattisesti sekä kaupunkiväestön ulkoiluun osallistumista ja useutta sekä ulkoilukertojen kohdistumista virkistysalueille. Sen keskeiset tulokset, kuten kaupungissa asuvien ulkoiluun osallistumisosuus ja ulkoilukertojen määrät, olivat lähes samaa suuruusluokkaa kuin mitä LVVI-tutkimus on tuottanut. Sieväsen (1995) Suomen koko aikuisväestöstä poimitulla otoksella tehty tutkimus reittiharrastamisesta kuvasi paitsi kävelyn, pyöräilyn ja hiihtämisen harrastamista ulkoilureittien suunnittelua varten, sisälsi myös ulkoiluharrastuksiin osallistumisen mittauksia, joita voidaan hyödyntää trenditarkasteluissa. Toinen väestöpohjainen kyselytutkimus 1990-luvulla selvitti suomalaisten käsityksiä erämaasta ja virkistäytymisestä erämaisessä ympäristössä, ja sai selville, että yli puolet (59 %) suomalaisista arveli käyneensä erämaassa (Hallikainen 1998). Vuonna 2009 vastattiin Suomen rannikkostrategiassa esitettyihin tietotarpeisiin rannikko- ja saaristoalueiden väestölle kohdistetulla kyselyllä, jolla selvitettiin virkistyskäytön määrää rannikkoalueilla ja saaristossa (Neuvonen ym. 2009).

Matkailun edistämiskeskuksessa tuotettiin 1980-luvulla useita suomalaisten lomatottumuksia kuvaavia tutkimuksia (MEK 1982, 1984, 1986). Sitten Tilastokeskus on tehnyt tilastoja suomalaisten matkailusta 1990-luvulta lähtien. Viimeisimmän selvityksen mukaan suomalaisten kotimaahan kohdistuneista vapaa-ajan matkoista 18 % kohdistui omalle mökille, ja matkoja tehtiin yhteensä noin 5,6 miljoonaa (Tilastokeskus 2011). Moniin näistä matkoista sisältyy myös virkistäytymistä luontoympäristössä. Tilastokeskuksen vapaa-aikatutkimuksissa vuosina 1981, 1991 ja 2001 mitattiin ulkoiluharrastuksiin osallistumista (Liikkanen ym. 1993, Minkkinen ym. 2001, Berg 2006). Myös ajankäyttötutkimuksista on saatavissa jonkun verran tietoa vapaa-ajan käytöstä ulkoiluun ja liikuntaan (Suomen virallinen tilasto 2011, Vaara ja Saastamoinen 2002, 2006).

Yhdysvallat on kansainvälisesti virkistyskäytön tutkimuksen johtava maa. Viimeisimmässä laajassa yhteenvetoraportissa 'Outdoor recreation for 21st century America' (Cordell ym. 2004) kuvataan laajasti amerikkalaisten luonnon virkistyskäyttöä. Raportissa esitetyt tiedot perustuvat pitkäaikaiseen seurantatutkimukseen. Sitten USDA Forest Service on alkanut julkaista ulkoilun seurantatiedosta IRIS Outdoor Statistics tiedotteita, jotka ovat saatavilla internetissä nimellä IRIS research reports (Recstats 2011).

Luonnon virkistyskäytön inventoinneista ja muista seurantatutkimuksista tehtiin Euroopan-laajuisen katsaus vuonna 2008 (Sievänen ym. 2008). Katsaus tehtiin vuosina 2004–2008 toimineen COST E33 työryhmän kaksi (WG2) toimesta. Työryhmä keräsi tietoja yli 20 eurooppalaisesta maasta, joista 14 maassa oli tehty vähintään yksi koko väestöä koskeva ulkoilututkimus viimeisen 40 vuoden aikana. Mutta vain neljä maata (Iso-Britannia, Hollanti, Norja ja Suomi) raportoivat, että luonnon virkistyskäytöstä tehdään systemaattista seurantaa (national recreation monitoring).

Euroopan maista Tanska on ollut eturivin maita virkistyskäytön seurannassa, joskin koko väestön kattavia tutkimuksia on tehty vasta kaksi, ensimmäinen 1970-luvun lopulla ja viimeksi 1990-luvun lopulla (Jensen ja Koch 1997, Jensen 1999). Ruotsissa on pohjoismaiden pisimmät

perinteet ulkoiluharrastamisen mittaamisessa, sillä ensimmäiset ulkoilututkimukset ovat jo 1960-luvulta. Vuodesta 2006 alkaen on jälleen toteutettu laaja luonnon virkistyskäytön tutkimusohjelma Friluftsliv i Förändring, joka on tuottanut myös koko väestön kattavaa tietoa ulkoilusta (esim. Fredman ym. 2008). Norjassa koko väestöä kuvaavia tietoja ulkoilusta tuotetaan vapaa-aikatutkimuksen yhteydessä, ja siellä on hyvät aikasarjat alkaen vuodesta 1970 (Aasetre 2008). Odden'n (2008) tutkimuksessa on kyseistä seurantatietoa hyödynnetty tuottamalla mielenkiintoisia trenditarkasteluja ulkoilun muutoksista vuosina 1970–2004.

Hollannissa on ulkoiluun osallistumista seurattu varsin kauan. Ulkoilun seurantatutkimusta tehdään Hollannin tilastokeskuksessa (CBS Statistics Netherlands), missä on tehty selvityksiä lähiulkoilusta ('Onderzoek Dagrecreatie') vuodesta 1970 lähtien viiden vuoden välein. Matkailujärjestö (NBT) on tehnyt vuosittain tutkimuksia loma-ajan virkistysmatkoista (The Continuous Vacation Research CVO) vuodesta 1980. Ulkoilututkimuksia tehdään myös valtion tutkimuslaitoksessa Alterrassa (DeVries ja Veer 2008). Ranskassa virkistyskäytön väestötutkimus on rajoittunut metsien virkistyskäytön tutkimukseen, mutta tutkimuksia on tehty 1960 alkaen yhteensä jo kuusi kertaa, viimeksi vuonna 2005 (Dehez ja Granet 2008, ONF 2005). Iso-Britanniassa on tehty ulkoilun väestötutkimuksia (The England Leisure Visits Survey) 1980 loppupuolelta lähtien, nyt jo viisi kertaa (Ward ym. 2008).

COST E33 hankkeen yhtenä tavoitteena oli koota vertailevaa tietoa luonnon virkistyskäytöstä eri maissa. Ensimmäisen kartoituksen perusteella havaittiin, että vaikka monessa maassa jo kerätään tietoa virkistyskäytön kysynnästä, tiedot eivät enimmäkseen ole vertailukelpoisia, sillä eri maat käyttävät erilaisia mittaustapoja. Osin tämä selittyy sillä, että lähtökohdat virkistyskäytön seurannalle eri Euroopan maissa ovat hyvin erilaisia johtuen mm. virkistysalueiden erilaisesta käyttöpaineesta. COST E33 -hanke esittikin, että tarvitaan tiedonkeruumenetelmien harmonisoimista vertailukelpoisuuden parantamiseksi (Sievänen ym. 2008). Suomen kannattaa olla mukana eurooppalaisissa tiedonkeruun prosesseissa ja tuoda esiin LVVI-tutkimuksen kokemuksia. Samalla on mahdollista varmistaa, että LVVI-tiedonkeruu sopeutuu yhteiseurooppalaiseen tiedonkeruuseen menettämättä omia seurantatutkimuksen tavoitteita.

Kirjallisuus

- Aasetre, J. 2008. Norway. Recreation and nature tourism demand, supply and actual usage. Julkaisussa: Sievänen, T., Arnberger, A., Dehez, J., Jensen, F.S. & Skov-Petersen, H. (toim.). Forest Recreation Monitoring – a European Perspective. Working Papers of the Finnish Forest Research Institute 79: 212–215.
- Berg, P. 2006. What sets us in motion? –Physical exercise and sport hobbies in Finland 1981–2002. Julkaisussa: Liikkanen, M., Hanafi, R. and Hannula, U. (toim.). Indiidula chois'ces, permanency of cultures, changes in leisure 1981–2002. Tilastokeskus. s. 143–175.
- Cordell, H.K., Betz, C.J., Green, G.T., Mou, S., Leeworthy, V.R., Wiley, P.C., Barry, J.J., & Hellerstein, D. 2004. Outdoor recreation for 21st century America: a report to the nation: the national survey on recreation and the environment. Venture Publishing, Pennsylvania. 293 s.
- Dehez, J & Granet, A-M. 2008. France. Recreation and nature tourism demand, supply and actual usage. Julkaisussa: Sievänen, T., Arnberger, A., Dehez, J., Jensen, F.S. & Skov-Petersen, H. (toim.). Forest Recreation Monitoring – a European Perspective. Working Papers of the Finnish Forest Research Institute 79: 154–162.
- DeVries, S. & Veer, M. 2008. The Netherlands. Recreation and nature tourism demand, supply and actual usage. Julkaisussa: Sievänen, T., Arnberger, A., Dehez, J., Jensen, F.S. & Skov-Petersen, H. (toim.). Forest Recreation Monitoring - a European Perspective. Working Papers of the Finnish Forest Research Institute 79: 196–211.

- DuWors, E., Villeneuve, M. Filion, F.L., Reid, R., Bouchard, P., Douglass, L. Boxall, P., Williamson, T., Bath, A. & Meis, S. 1999. The Importance of Nature to Canadians: Survey Highlights. The Minister of Environment and the Minister of Public Works and Government Services, Canada. 49 s.
- Fredman, P., Karlsson, S.-E., Romild, U. & Klas Sandell, K. 2008. Vara i naturen – varför eller varför inte? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige. Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, Rapport 2. Ågrenshuset, Örnsköldsvik. 31 s.
- Hallikainen, V. 1998. The Finnish Wilderness Experience. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 711. 288 s.
- Jensen, F.S. 1999. Forest Recreation in Denmark from the 1970s to the 1990s. Danish Forest and Landscape Research Institute, Horsholm. The Research Series 26. 166 s.
- Jensen, F.S. & Koch, N.E. 1997. Friluftsliv i skovenen 1976/77 – 1993/94. Forskningscentret for skov & Landskab. Danish Forest and Landscape Research Institute, Horsholm. The Research Series 20.
- Kangas, J. & Kokko, A. (toim.) 2001. Metsän eri käyttömuotojen arvottaminen ja yhteensovittaminen. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 800. 366 s.
- Liikkanen, M., Pääkkönen, H., Toikka, A. & Hyytiäinen, P. 1993. Vapaa-aika numeroina 4. Liikunta, ulkoilu, järjestö- ja muu osallistuminen, loma, hovit. Tilastokeskus. Kulttuuri ja viestintä 1993: 6.
- Minkkinen, V., Pääkkönen, H. & Liikkanen, M. 2001. Kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1991 ja 1999. Tilastokeskus. Kulttuuri ja viestintä 2001: 5.
- Neuvonen, M., Sievänen, T. & Korhonen, K. 2009. Rannikoalueen virkistyskäytön kysyntä. Metlan työraportteja 116. 92 s.
- Niemi, I. & Pääkkönen, H. 1989. Ajankäytön muutokset 1980-luvulla. Tilastokeskus. Tutkimuksia 153. 117 s.
- Nilsson, K., Sangster, M., Gallis, C., Hartig, T., de Vries, S., Seeland, K. & Schipperin, J. (toim.). 2010. Forests, Trees and Human Health. Springer Science+Business Media, New York, Dordrecht, Heidelberg, London. 452 s.
- Odden, A. 2008. Hva skjer med norsk friluftsliv? En studie av utviklingstrekk i norsk friluftsliv 1970–2004. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Doktoravhandling ved NTNU 2008: 289.
- ONF. 2005. Les Français et la Forêt. Office National des Forêts, Paris.
- Recstats. 2011. [Verkkodokumentti]. IRIS Series of Reports. USDA Forest Service's Southern Research Station and its Forestry Sciences Laboratory in Athens, Georgia; the University of Georgia in Athens; and the University of Tennessee in Knoxville, Tennessee. Saatavissa: <http://warnell.forestry.uga.edu/nrrt/nsre/IrisReports.html>. [Viitattu 21.10.2011].
- Saastamoinen, O. 1972. Saariselän-Itäkairan alueen virkistyskäyttö. Helsinki 171 s.
- Sievänen, T. 1995. Reittiharrastaminen Suomessa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 577. 92 s.
- Sievänen, T. (toim.) 2001. Luonnon virkistyskäyttö 2000. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802. 366 s.
- Sievänen, T., Arnberger, A., Dehez, J., Jensen, F.S. & Skov-Petersen, H. (toim.) 2008. Forest Recreation Monitoring – a European Perspective. Working Papers of the Finnish Forest Research Institute 79. 245 s.
- Suomen virallinen tilasto. 2011. Ajankäyttötutkimus, kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1981–2009. Tilastokeskus. [Verkojulkaisu]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/akay/2009/akay_2009_2011-05-17_fi.pdf. [Viitattu 27.10.2011].
- Tilastokeskus 2011. Suomalaisten matkailu 2010. [Verkojulkaisu]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/smat/2010/smat_2010-06-30_fi.pdf. [Viitattu 28.10.2011].
- Ulkoilututkimus 1979. 1980. Sisäasiainministeriön ympäristönsuojeluosaston julkaisu 5. 45 s.
- Vaara, M. ja Saastamoinen, O. 2002. Ajankäyttö luontovirkistyksessä 1987/88. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen alkuperäisaineistoon perustuva tarkastelu. Joensuun yliopisto. Metsätieteellinen tiedekunta. Tiedonantoja 144. 40 s.
- Vaara, M. ja Saastamoinen, O. 2006. Metsät ja puut arjen ajankäytössä. Julkaisussa: Vehkamäki, S. (toim.) Metsät ja hyvä elämä. Monitieteinen tutkimusraportti. Metsäkustannus Oy, Helsinki. s. 345–403.
- Ward, S., Grant, N. & Snowling, H. 2008. The United Kingdom. Recreation and nature tourism demand, supply and actual usage. Julkaisussa: Sievänen, T., Arnberger, A., Dehez, J., Jensen, F.S. & Skov-Petersen, H. (toim.). Forest Recreation Monitoring - a European Perspective. Metla/Working Papers of the Finnish Forest Research Institute 79: 235–239.

3 LVVI 2 -seurantatutkimuksen aineisto ja menetelmät

Vesa Virtanen, Riina Nyberg, Riku Salonen, Marjo Neuvonen ja Tuija Sievänen

3.1 LVVI 2 -tutkimuksen aineistot ja tiedonkeruu

3.1.1 Tiedonkeruun lähtökohta

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI 2) -tutkimusta varten tehtiin Suomen väestöön kohdistuva kysely Metsäntutkimuslaitoksen ja Tilastokeskuksen yhteistyönä. Tilastokeskuksen Haastattelu- ja tutkimuspalvelut -yksikkö toteutti Metsäntutkimuslaitoksen toimeksiannosta vuosien 2009–2010 aikana kuusi erillistä aineiston keruuta suomalaisten ulkoilusta. Metsäntutkimuslaitos selvitti yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa suomalaisten ulkoilututtumuksia myös vuosina 1998–2000 (LVVI 1). Nyt toteutettu tutkimus keräsi vastaavaa uutta tietoa. *Ulkoilututkimus 2009 ja 2010* (tutkimuksen nimi kyselyn yhteydessä) kyselyillä kerättiin tietoa suomalaisten luonnossa virkistäytymisen määrästä ja laadusta eli ulkoilun kysynnästä. Lisäksi aineistoa kerättiin kolmeen eri teematutkimukseen.

3.1.2 Tiedonkeruun pilotointi

Ennen LVVI 2 -päättötutkimuksen varsinaista tiedonkeruuta edelsi lomakkeen ja tiedonkeruumenetelmän pilotointi, jonka kokemusten perusteella valittiin menetelmä ulkoilutietojen keruuseen. Pilotointivaiheessa tiedonkeruuta testattiin web-kyselynä. Sähköinen lomake julkaistiin internetissä 5.3.2008–1.5.2008 välisenä aikana. Samaan aikaan verrokkiotokselle lähetettiin postikyselylomake. LVVI 2 -pilotin internetkyselyosuuden vastausosuus oli odotetunlainen eli noin neljäsosa lähtöotoksesta. Väestökyselyissä, joissa käytetään satunnaisotosta, internetin käyttö vastaamiseen on vielä uutta Suomessa. Internet ei ole vielä kattavasti kaikkien väestöryhmien käytössä.

Pilottitutkimuksen perusteella voitiin todeta, että internet-aineisto edustaa melko hyvin eri väestöryhmiä (ks. Neuvonen ym. 2008). Pilotissa otospainoina käytettiin sukupuolta, ikää ja aluetta. Pilotin perusteella voitiin todeta, että nuorten vastaajien osuus oli melko pieni eri menetelmillä kerätyissä aineistoissa. Jonkin verran esiintyi myös eroavaisuuksia ulkoiluun osallistumisessa eri menetelmällä kerättyjen aineistojen välillä ja eri internet-vastaajaryhmissä. Tulokset puolsivat monimenetelmän valintaa.

Vastausrasite muodostui kyselyssä varsin korkeaksi. Keskimääräinen vastausaika pilotin web-kyselyssä oli 43,5 minuuttia. Tämä aiheutti sen, että 11,6 % kyselylomakkeelle kirjautuneista keskeytti vastaamisen. Päättötutkimuksessa vastausaika saatiin lyhennettyä 37 minuuttiin mm. jakamalla osa kysymyksistä ohjelmallisesti ja satunnaistamalla vastaajaryhmiä. Keskeyttäneiden osuus internetissä lyhenikin 5,9–8,6 prosentin tasolle eri kierroksilla.

Vuonna 2008 kerätystä esitutkimusaineistosta raportoitiin Rannikkoalueen virkistyskäytön kysyntä -tutkimuksessa (ks. Neuvonen ym. 2009).

3.1.3 Päättötutkimuksen tiedonkeruun toteutus

Eri tiedonkeruumuotojen kuten käynti- ja puhelinhaastatteluiden sekä itse täytettävien lomakkeiden yhdisteleminen eli monimenetelmäisyys (mixed mode) on yleistymässä eri maissa tilastojen

ja tutkimusten tietokeruussa (ks. esimerkiksi Virtanen 2011, 84–86). LVVI 2 -kyselyn aihepiiri on neutraali, joten uskallettiin soveltaa uutta tiedonkeruutapaa. Pilotoinnin perusteella menetelmäksi valittiin monimenetelmä (mixed-mode) eli web- ja postikyselyn yhdistelmä. LVVI 2 -kysely toteutettiin väestöotokseen ja todennäköisyysotantaan pohjautuvana internet-kyselynä ja tätä tukevana postikyselynä. Postikyselyä haluttiin käyttää, sillä etukäteen oli tiedossa, ettei kaikilla ole mahdollisuutta vastata internetissä. Monimenetelmän käyttö varmisti, että kaikilla otokseen valituilla oli mahdollisuus vastata kyselyyn. Aineiston keruu toteutettiin suomen- ja ruotsinkielisenä eri vuodenaikoina kuutena eri otoksena kahden vuoden aikana vuosina 2009–2010.

Kaikilla LVVI 2 -kyselyn kuudella tiedonkeruun kierroksella oli samanlainen kyselyprosessi, jossa ensimmäisessä ja toisessa yhteydenottovaiheessa otokseen valituille lähetettiin kirje ja myös tutkimuksen esite. Kolmannessa vaiheessa vastaamattomille lähetettiin postikyselylomake, jonka yhteydessä oli edelleen mahdollisuus vastata vaihtoehtoisesti myös internetissä. Neljäs yhteydenotto tapahtui postikorttimuistutuksella. Tutkimuksen onnistumista varmistettiin Metsäntutkimuslaitoksen toimittamalla lehdistötiedotteella jokaisen tiedonkeruun yhteydessä.

Kysely toteutettiin käytännössä siten, että otokseen poimitulle kohdehenkilölle lähetettiin kirje, johon oli painettu internetiosoite (www.tilastokeskus.fi/ulkoilukysely), josta kyselyn kirjautumissivu löytyi. Lisäksi kirjeeseen tulostettiin vastaajan henkilökohtainen tunnus ja salasana, joita käyttämällä pääsi sisään lomakkeelle. Näin taustatiedot ja vastaustiedosto pystyttiin yhdistämään myöhemmin keskenään kohdenumeron perusteella.

Kuvassa 3.1.1 on kuvattu tiedonkeruun jaksotus osaotoksiin, tiedonkeruun toteutusajankohta, aineiston keruun ositus eri osaotoksissa ja aineiston kerääminen teematutkimuksiin. Kyselyiden perusosa toistettiin samanlaisena koko tiedonkeruun ajan. Se sisälsi mittauksen 86 eri ulkoiluharrastukseen osallistumisesta ja harrastuskerroista, lyhyen mittauksen lähiulkoiluun ja luontomat-

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI2) -tutkimuksen aineistonkeruun kuvaus						
Kierros	Tiedonkeruun ajankohta	Perusosa A	Vaihtuva osio B1–B2	Vaihtuva osio C1–C2		
1.	Talvi 2009 (14.1.–13.3.2009)	A	B1	C1		
2.	Kevät-kesä 2009 (29.4.–30.6.2009)					
3.	Syky 2009 (23.9.–19.11.2009)					C2
4.	Talvi 2010 (19.1.–22.3.2010)					C2_H
5.	Kevät-kesä 2010 (4.5.–9.7.2010)		B2			
6.	Syky 2010 (14.9.–5.11.2010)				C3	

Perusosa A
 Ulkoiluun osallistuminen ja harrastuskerrat, perusmittaus lähiulkoilukerroista ja luontomatkoista

Vaihtuva osio B1
 Lähiulkoilukerran tarkempi kuvaus (harrastus, ulkoilualueen sijainti ym.)

Vaihtuva osio B2
 Luontomatkan tarkempi kuvaus (harrastus, ulkoilumatkan kohteen sijainti, matkaseura, matkakustannukset ym.)

Vaihtuva osio C1
 Terveys, hyvinvointi ja liikunta luonnossa

Vaihtuva osio C2
 Ympäristön tila
 Ympäristömuutosten kuten veden laadun (C2_U) tai ilmastomuutosten (C2_H) vaikutus ulkoilukäyttäytymiseen sekä sopeutumiskeinot

Vaihtuva osio C3
 Ulkoilu luonnossa yksityisten omistamilla alueilla, ulkoilualueiden käyttö ja toimenpiteet

Kuva 3.1.1. Kyselyn tutkimusasetelma.

koihin osallistumisesta, sekä vastaajan taustatietoja koskevia kysymyksiä. Kyselyn kierroksilla 1–4 vastaajilta kysyttiin tarkemmin alle vuorokauden kestoista ulkoilukerroista (lähiulkoilukerrat) ja kierroksilla 5–6 vastaavasti yli vuorokauden kestoista ulkoilukerroista (luontomatkat). Ositus tehtiin, jotta kyselyn pituus säilyisi vastaajalle kohtuullisena. Ulkoiluun liittyvät teematutkimukset toteutettiin niin, että kierroksilla 1–2 mukana oli tutkimusosio ulkoilun terveysta ja hyvinvointivaikutuksista, kierroksilla 3–4 tutkittiin ympäristön muutosten vaikutusta ulkoiluun ja sopeutumiskeinoja näihin muutoksiin. Tämä osio jakautui vielä niin, että syksyllä 2009 (3. kierros) kysymykset liittyivät veden laatuun ja vesien virkistyskäyttöön, ja talvella 2010 (4. kierros) tutkimus käsitteli maastohiihdon harrastajien sopeutumista ilmastonmuutokseen. Kolmas teematutkimus käsitteli ulkoilua yksityismailla, ja se toteutettiin kahdella viimeisellä kierroksella vuoden 2010 kevään ja syksyn aikana. Tutkimuksen mittareita käsitellään tarkemmin luvussa 3.2.

3.1.4 Otos, vastausosuus, kato ja ylipieitto

Otos poimittiin satunnaisesti Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta. Kohderyhmänä olivat 15–74-vuotiaat asukkaat. Otokseen poimittiin kuusi kertaa 4 000 kohdehenkilöä eli yhteensä otos oli 24 000 henkilöä. Osoite- ja taustatiedot tarkistettiin Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevan tietokannan uusimmasta versiosta. Tämän tyyppisessä web-kyselyssä on vaikea saada tietoon ylipieittoa ja kadon syitä. Postin palauttamista kirjeistä nähtiin, jos kirje ei tavoittanut kohdehenkilöä eri syistä.

Yhteensä kaikilla kierroksilla LVVI 2 -kyselyyn saatiin 8 895 hyväksyttyä vastausta, jolloin lopullinen vastausosuus yhteensä oli 37,1 prosenttia (taulukko 3.1.1). Otoksesta vastasi web-lomakkeella 23 prosenttia ja postikyselyllä 14 prosenttia, näin 62 prosenttia vastaajista valitsi web-vastausmuodon ja 38 prosenttia vastasi postikyselyllä.

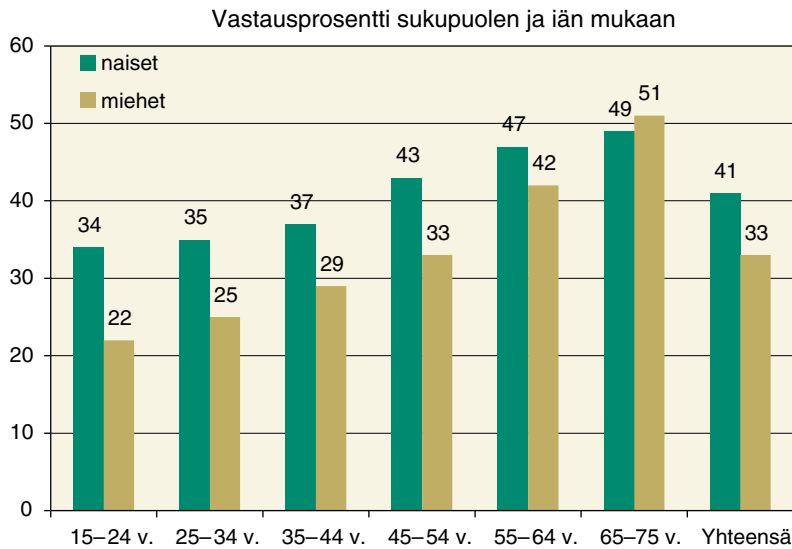
Oli ennakkoon selvää, että puhtaassa internet-tutkimuksessa syntyy kadon aiheuttamaa vinoumaa. Yhdistelmä tiedonkeruun lisäksi kyselyyn vastaamattomista oli käytettävissä tietoja, kuten sukupuoli, ikä ja paikkakunta sekä tarvittaessa muita tietoja. LVVI 2 -tutkimuksessa aineiston vinoumaa voitiin siten korjata painokertoimin.

Naiset vastasivat tutkimukseen miehiä aktiivisemmin, sillä 41 prosenttia naisista vastasi kyselyyn, kun taas miesten vastausprosentti oli 33 (kuva 3.1.2). Naiset olivat aktiivisimpia vastaajia kaikissa paitsi vanhimmassa ikäryhmässä, jossa miehistä yli puolet vastasi kyselyyn. Nuorten miesten vastausprosentti jäi kaikkein alhaisimmaksi, ja vain vajaa neljännes vastasi kyselyyn. Kaikkein aktiivisimpia vastaajia olivat yli 54-vuotiaat. Internetvastaaminen ei juurikaan poikennut naisten ja miesten välillä: naisista 61 prosenttia ja miehistä 63 prosenttia vastasi internetlomakkeella (kuva 3.1.3). Yli 70 prosenttia 15–44-vuotiaista valitsi internetvastaustavan ja 45–64-vuotiaistakin yli puolet vastasi internetlomakkeella. Vanhimmassa ikäryhmästä 65–74-vuotiaista reilu kolmannes vastasi internetin kautta. Alueelliset erot vastaamisessa jäivät varsin pieniksi. Aktiivisimpia vastaajia olivat itäsuomalaiset ja maaseutumaisissa kunnissa asuvat (taulukko 3.1.1).

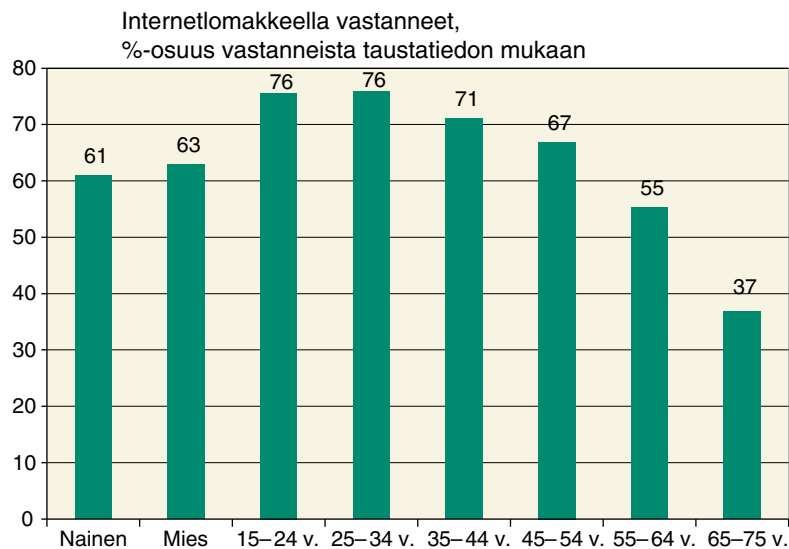
Taulukko 3.1.1. LVVI 2 -tutkimuksen otos ja tutkimukseen vastanneet.

	Otos		Vastanneet	
	Henkilöä	%-osuus	Henkilöä	%-osuus
Vastaamistapa				
Internetissä			5 514	62,0
Postikyselyllä*			3 381	38,0
Yhteensä			8 895	100,0
Sukupuoli				
Mies	12 034	50,1	3 974	44,7
Nainen	11 966	49,9	4 918	55,3
Ikäryhmä				
15–24-vuotiaat	3 893	16,2	1 099	12,4
25–44-vuotiaat	7 873	32,8	2 461	27,7
45–64-vuotiaat	9 229	38,5	3 831	43,1
65–75-vuotiaat	3 005	12,5	1 501	16,9
Sukupuoli x ikä				
Miehet 15–24 v.	1 983	8,3	445	5,0
Naiset 15–24 v.	1 910	8,0	654	7,4
Miehet 25–34 v.	2 057	8,6	513	5,8
Naiset 25–34 v.	1 941	8,1	681	7,7
Miehet 35–44 v.	2 018	8,4	581	6,5
Naiset 35–44 v.	1 857	7,7	686	7,7
Miehet 45–54 v.	2 331	9,7	777	8,7
Naiset 45–54 v.	2 302	9,6	997	11,2
Miehet 55–64 v.	2 262	9,4	955	10,7
Naiset 55–64 v.	2 334	9,7	1 102	12,4
Miehet 65–75 v.	1 383	5,8	703	7,9
Naiset 65–75 v.	1 622	6,8	798	9,0
Maakunta				
Uusimaa	6 548	27,3	2 354	26,5
Varsinais-Suomi	2 064	8,6	741	8,3
Satakunta	1 010	4,2	333	3,7
Kanta-Häme	748	3,1	289	3,3
Pirkanmaa	2 218	9,2	845	9,5
Päijät-Häme	953	4,0	341	3,8
Kymenlaakso	759	3,2	286	3,2
Etelä-Karjala	608	2,5	233	2,6
Etelä-Savo	689	2,9	256	2,9
Pohjois-Savo	1 122	4,7	441	5,0
Pohjois-Karjala	762	3,2	312	3,5
Keski-Suomi	1 214	5,1	468	5,3
Etelä-Pohjanmaa	897	3,7	302	3,4
Pohjanmaa	731	3,1	271	3,1
Keski-Pohjanmaa	331	1,4	117	1,3
Pohjois-Pohjanmaa	1 743	7,3	668	7,5
Kainuu	358	1,5	151	1,7
Lappi	843	3,5	339	3,8
Itä-Uusimaa	402	1,7	145	1,6
Suuralue				
Etelä-Suomi	12 082	50,3	4 389	49,4
Länsi-Suomi	6 070	25,3	2 219	25,0
Itä-Suomi	2 931	12,2	1 160	13,1
Pohjois-Suomi	2 917	12,2	1 124	12,6
Kuntaryhmitys				
Kaupunkimaiset	16 516	68,8	6 038	67,9
Taajaan asutut	3 788	15,8	1 413	15,9
Maaseutumaiset	3 696	15,4	1 441	16,2
Yhteensä	24 000	100,0	8 892	100,0

* 3. ja 4. kierroksilla oli postikyselyvastaajia, jotka olivat repineet kohdenumeron, joten kolmelle vastaajalle ei saatu taustatietoja. Nämä ovat kuitenkin kokonaismäärissä tässä mukana.

Kuva 3.1.2. Vastaaminen sukupuolen ja iän mukaan.

Kuva 3.1.3. Internetlomakkeella vastanneet sukupuolen ja iän mukaan.

Vastausosuudet vaihtelivat eri kierrosten välillä. Kierroksilla 1 ja 3 kyselyyn saatiin yli 1 600 vastausta lopullisen vastausosuuden ollessa 41 prosenttia (taulukko 3.1.2). Muilla kierroksilla vastausosuudet jäivät 34–37 prosentin välille. Vastausosuuden vaihtelulle ei löydy selkeää syytä, mutta esimerkiksi kevään-kesän 2009 (2. kierros) kysely käynnistyi selvästi hitaammin kuin vastaava kysely talvella 2009 (1. kierros). Syynä saattoi olla aloitusviikkoon ajoittunut vappu, ja osa vastaajista tavoitettiin vasta esimerkiksi mökillä vietetyn viikonlopun jälkeen. Myös kansantaloudessa tapahtuneet käänneet ja taantuma ovat voineet vaikuttaa yleiseen kiinnostukseen vastata kyselyihin. Kyselyjen pituudet myös vaihtelivat, ja esimerkiksi neljännen kierroksen teemaosio oli pitkä.

Taulukko 3.1.2. Ulkoilututkimuksen web- ja postikyselyyn vastanneet kierrosten 1–6 mukaan.

	1. kierros		2. kierros		3. kierros		4. kierros		5. kierros		6. kierros		Yhteensä	
	Henki- löä	%- osuus	Henki- löä	%- osuus	Henki- löä	%- osuus	Henki- löä	%- osuus	Henki- löä	%- osuus	Henki- löä	%- osuus	Henki- löä	%- osuus
Vastaamistapa														
Internetissä	1 025	63,2	928	62,5	1 022	62,2	846	61,4	845	61,4	848	61,2	5 514	62,0
Postikyselyllä *	598	36,9	557	37,5	623	37,8	535	38,7	531	38,6	537	38,8	3 381	38,0
Yhteensä	1 623	100,0	1 485	100,0	1 645	100,0	1 381	100,0	1 376	100,0	1 385	100,0	8 895	100,0
Sukupuoli														
Mies	755	46,5	632	42,6	729	44,3	609	44,2	593	43,1	656	47,4	3 974	44,7
Nainen	868	53,5	853	57,4	915	55,7	770	55,8	783	56,9	729	52,6	4 918	55,3
Yhteensä	1 623	100,0	1 485	100,0	1 644	100,0	1 379	100,0	1 376	100,0	1 385	100,0	8 892	100,0
Ikäryhmä														
15–24-vuotiaat	174	10,7	172	11,6	215	13,1	185	13,4	176	12,8	177	12,8	1 099	12,4
25–34-vuotiaat	220	13,6	217	14,6	214	13,0	166	12,0	204	14,8	173	12,5	1 194	13,4
35–44-vuotiaat	252	15,5	225	15,2	225	13,7	213	15,5	186	13,5	166	12,0	1 267	14,2
45–54-vuotiaat	333	20,5	289	19,5	341	20,7	274	19,9	268	19,5	269	19,4	1 774	20,0
55–64-vuotiaat	375	23,1	355	23,9	382	23,2	310	22,5	288	20,9	347	25,1	2 057	23,1
65–75-vuotiaat	269	16,6	227	15,3	267	16,2	231	16,8	254	18,5	253	18,3	1 501	16,9
Yhteensä	1 623	100,0	1 485	100,0	1 644	100,0	1 379	100,0	1 376	100,0	1 385	100,0	8 892	100,0
Vastausosuus %		40,6		37,1		41,1		34,5		34,4		34,6		37,1

* 3. ja 4. kierroksilla oli postikyselyvastaajia, jotka olivat repineet kohdenumeron, joten kolmelle vastaajalle ei saatu taustatietoja. Nämä ovat kuitenkin kokonaismäärissä tässä mukana.

3.1.5 Aineiston validointiselvitys

Internet- ja postikyselytiedonkeruusta katoon jääneille tehtiin kato- ja validointiselvitys, jossa vastaamattomia haastateltiin Tilastokeskuksen puhelinhaastattelukeskuksessa 29.11.–29.12.2010. Tutkimus eteni niin, että tiedonkeruusta kuudennella kierroksella katoon jääneistä poimittiin otos, jolle tehtiin puhelinhaastattelu. Haastattelussa kysyttiin, muistaako saaneensa materiaalia koskien kyselyä, mikä vaikutti eniten päätökseen olla osallistumatta tutkimukseen, mikä olisi mielekkäin tapa vastata kyselyyn sekä onko harrastanut ulkoilua vapaa-aikana ja milloin on harrastanut ulkoilua viimeksi.

Haastattelujen (n=301) perusteella oli pääteltävissä että internet- ja postikyselytiedonkeruusta katoon jääneet (60 %) eivät suuresti eronneet tutkimukseen vastanneista (40 %). Vastaamattomuuden esitettiin hyvin erilaisia syitä, joista ajanpuute oli tavanomaisin. Internetin kautta vastaaminen koettiin mieluisimmaksi tavaksi vastata.

3.1.6 Tutkimusaineiston loogisuustarkastelut

Tutkimusaineistoon tehtiin loogisia tarkistuksia. Puuttuvia tietoja ei esiinny päämuuttujien kohdalla (weblomake), sillä niihin vastaaminen oli ohjelmallisesti pakotettua. Lomakkeella oli runsaasti ohjelmallisia hyppyjä, joka lyhensi vastausaikaa.

Postikyselyvastauksissa on aina jonkin verran osittaiskatoa, mutta aineistoon otettiin mukaan kaikki vastaukset, joissa oli vastattu joihinkin ulkoilusta kertoviin kysymyksiin. Myös internetissä keskeytyneet vastaukset tarkistettiin ja aineistoon otettiin mukaan ne vastaukset, joissa oli vastattu 'kyllä' tai 'ei' keskeisiin ulkoiluharrastamista koskeviin kysymyksiin.

Internettiedonkeruiden yhteydessä tapahtuu leikillään vastaamista. Sen on arvioitu olevan n. 10 prosenttia internetkyselyllä saaduista vastauksista. Useat internetkyselyt eivät kuitenkaan perustu todennäköisyysotantaan. LVVI 2 -tutkimuksessa leikillään vastaamista pyrittiin poistamaan henkilökohtaisella kohdekirjeellä sekä käyttämällä kirjautumisessa tunnuksia ja salasanoja. Avovastauksia lukemalla voi päätellä, että kyselyyn vastattiin vakavalla mielellä. Vain muutama leikillään vastattu internetvastaus jouduttiin poistamaan. Kokonaisuudessaan aineisto on asiallinen. Postikyselyvastauksiin korjattiin tallennusvirheitä tarkistamalla lomakkeista. Tallennuksen virheprosentti oli kaikilla kierroksilla noin 0,2 prosenttia, mikä on hyvää tasoa.

Kokonaisaineistoon liitettiin taustamuuttujat (ikä, sukupuoli, siviilisäätö, alue) väestötietojärjestelmästä sekä Tilastokeskuksessa lasketut painokerroimet. Taustatietojen ja vastaustiedoston yhdistämisvaihe toteutettiin kokonaisuudessaan Tilastokeskuksessa tietosuojasystistä. Tunnistetiedot poistettiin Metlalle luovutetusta aineistosta. Yksittäistä vastaajaa ei aineistosta pysty tunnistamaan.

3.1.7 LVVI 2 -seurantatutkimuksen aineiston painotus

Aineistoon on kullekin havainnolle muodostettu painokerroin, jota käyttämällä voidaan tuloksia tarkastella perusjoukon tasolla. Esimerkiksi miesten ja naisten vastaushalukkuudessa oli kaikilla kierroksilla eroa (taulukko 3.1.2). Aineiston tilastollinen painotus korjaa eroavuudet eri väestöryhmien vastausosuuksissa. Painotuskriteereinä käytettiin ikää (15–24, 25–34 jne.), sukupuolta, maakuntaa (NUTS3) ja vuodenaikaa (talvi, kesä ja syksy).

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI 2) -tutkimuksen kohdeperusjoukko on 15–74-vuotiaat suomalaiset (pl. Ahvenanmaan maakunta). Aineiston painotuksen lähtökohdaksi on peruspainot, jotka muodostetaan kunkin poimintayksikön sisältymistodennäköisyyden käänteislukuna. Koska aineistossa on vastauskatoa, niin painotettaessa otoskoko korvattiin vastanneiden lukumäärällä.

Kalibroinnissa peruspainoja muunnetaan siten, että kohdeperusjoukon tunnetut jakaumat saadaan estimoitua virheettä uusilla ns. kalibroitipainoilla. Kalibroinnin käyttö lisää tulosten tarkkuutta ja korjaa vastauskadon vaikutusta. LVVI 2 -tutkimuksen peruspainot kalibroitettiin suuralueen (NUTS2), sukupuolen ja 10-vuotiskäryhmän mukaan vastaamaan vuoden 2010 väestötietoja (Suomen ennakkoväkiluku 30.11.2010).

Tutkimuksen tiedonkeruu toteutettiin kuutena osaotoksena (talvi 2009, kevät-kesä 2009, syyskuu 2009, talvi 2010, kevät-kesä 2010 ja syyskuu 2010) ja vastauskato vaihteli eri vuodenaikojen välillä, joten kalibroinnin yhteydessä suoritettiin myös vastanneiden vuodenaikavakiointi, jolloin osaotosten edustavuus on sama vastanneiden lukumäärästä riippumatta.

3.1.8 Jatkokyselyyn osallistuminen ja osallistumispalkinto

Vastanneilta kysyttiin kyselyn yhteydessä halukkuutta osallistua ulkoiluteemaan liittyviin jatkokyselyihin internetissä. Kaksi viidestä suostui jatkotutkimukseen antamalla sähköpostiosoitteensa. Suostuvaisten osuus oli (noin 37 minuutin vastausajan jälkeen) neljällä ensimmäisellä kierroksella 41–44 % ja kahdella viimeisellä kierroksella 33–35 %. Suostuvaisten osuuden lasku saattoi johtua osittain kierrosten pidemmästä lomakkeesta (muuttujamäärä kasvoi 490:stä 580:een). Näin jatkotutkimuksiin saatiin yhteensä yli 2 300 sähköpostiyhteystietoa. Metlan internetissä toteutettiin kolmeen erilliseen jatkokyselyyn vastattiin varsin hyvin (taulukko 3.1.3).

Vastaajilta kysyttiin myös halukkuutta osallistua arvontaan, jossa palkintona oli ulkoiluaiheisia palkintoja (erämökkiviikonloppu ja pienempiä ulkoiluaiheisia palkintoja). Arvonnan suoritti Tilastokeskus ohjelmallisesti (dokumentoitu sas-proseduuri). Vastanneista 92–94 prosenttia halusi osallistua arvontaan.

Taulukko 3.1.3. Jatkokyselyihin halukkaat ja vastanneet.

Kyselyn aihe	Suostuu jatkokyselyyn ja ilmoittaa sähköpostiyhteystiedon, henkilöä	Vastaa kyselyyn, henkilöä	Vastausosuus, %
Terveys, liikunta ja hyvinvointi luonnossa; 1–2. kierros	869	565	65,0
Ympäristön muutokset; 3–4. kierros	828	480	58,0
Ulkoilu yksityisten omistamilla alueilla; 5–6. kierros	623	384	61,6

3.1.9 Tiedonkeruun kokemukset ja kehitysehdotukset

LVVI 2 -kysely toteutettiin väestötökseen ja todennäköisyysotantaan pohjautuvana internetkyselynä ja tätä tukevana postikyselynä. Vastausosuuden tiedettiin jäävän pienemmäksi kuin puhelinhaastattelussa, jota käytettiin ensimmäisessä LVVI 1 -tutkimuksessa aineistonkeruun yhteydessä. Vuosina 1998–2000 tehty edeltävä aineistonkeruu voitiin toteuttaa työvoimatutkimuksen yhteydessä. Tämä menettely ei ollut enää LVVI 2:ssa mahdollista Eurostatin edellyttämien työvoimatutkimukseen kohdistuvien vaatimusten vuoksi.

LVVI 1 -tutkimuksen noin 15 minuutin puhelinhaastattelun vastausosuus oli 84 %, aineistoa täydentävään jatkotutkimukseen (postikysely) suostui 79 % ja suostuneista postikyselyyn vastasi 65 % (Virtanen ym. 2001). Näin LVVI 1 -tutkimuksen netto-otoksesta 44 % vastasi kaikkiin vaiheisiin, joiden yhteinen tietosisältö vastasi LVVI 2:n tietosisältöä. Toisaalta korkean vastausosuuden omaavan ja laadullisesti korkean puhelinhaastattelun avulla LVVI 1 -tutkimuksessa voitiin tarkentaa (ns. sisäisillä apumuuttujilla) postikyselyaineistoa. Kokonaisuus huomioiden vastausosuudet LVVI 1:n ja LVVI 2:n välillä eivät lopulta eroa toisistaan suuresti. LVVI 1 -kyselyssä saatiin puhelinaineistoon 10 651 ja täydentävään jatko-osaan 5 535 havaintoa. LVVI 2:ssa saatiin kokonaisaineistoon kaikkiaan 8 895 havaintoa – siis enemmän kuin LVVI 1:n jatko-osaan. LVVI 1:ssä puhelinhaastatteluaineisto oli havaintomäärältään suurempi kuin nyt toteutettu keruu ja siinä ei ollut juurikaan osittaiskatoa. Kokonaisaineiston (ml. postikyselyaineisto) havaintomäärä LVVI 1:ssä jäi pienemmäksi kuin LVVI 2:ssa. LVVI-tutkimuksen vastaajilta saatiin sähköpostiosoitteita, jolloin voitiin hyödyntää aineistonkeruumahdollisuutta web-kyselynä jatkotutkimusta varten. Runsaan kvantitatiivisen aineiston lisäksi tutkimuksen laadullinen aineisto on harvinaisen rikas. Ihmiset kirjoittivat runsaasti ulkoilustaan. Teksti on suoraan tiedostomuodossa ja hyödynnettävissä raportoinnissa.

Väestöön kohdistuvat internettutkimukset eivät Suomessa yleensä perustu satunnaisotantaan, toisin kuin ulkoilututkimuksessa nyt tehtiin. Väestötöksiin perustuvien internetkyselyjen vastausosuudet ovat toistaiseksi olleet Suomessa 20–25 prosentin luokkaa ja siksi niitä tulee edelleen käyttää yhdistettynä muihin tiedonkeruumuotoihin, kuten käynti-, puhelin- tai postikyselyihin liitettynä. Korkeammin koulutettujen, joita on noin miljoona Suomessa, koulutustarve-tiedustelussa satunnaisotannalla toteutetussa internetkyselyssä saavutettiin 35 prosentin vastausosuus. Tähän nähden LVVI 2 -tutkimuksen internetosuuden vastausosuus (23 %) oli odotetunlainen. Henkilöstö- ja opiskelijatutkimuksissa, joissa kaikilla on mahdollisuus vastata internetin kautta, voidaan saavuttaa tätä korkeampia vastausosuuksia.

Internetaineistonkeruun mediaanivastausaika oli 37 minuuttia. Lomakkeen pituutta lyhennettiin satunnaistamalla kysymyspatteristoja eri kohderyhmille. Ulkoilututkimuksen lomake oli pilottia toimivampi, mitä ilmentää vastaamisen keskeyttäneiden (kirjautuu lomakkeelle, mutta jättää vastaamisen kesken) osuuden pieneneminen 11,4 prosentista noin seitsemään prosenttiin. Keskeyttäneiden osuus oli 5,9–8,6 prosentin tasolla eri kierroksilla. Kyselyn lopun kommentteista on pääteltävissä, että lomake jäi edelleen liian pitkäksi. Laajemmat todennäköisyysotantaan perustuvat Tilastokeskuksen toteuttamat väestötasoiset verkkolomakkeet ovat olleet kestoltaan 16–23 minuuttia kestäviä. Lomaketta hiottiin käyttäjäystävällisemmäksi, missä myös kommentointien ja keskeytysten vähenemisen perusteella arvioituna onnistuttiinkin.

Ulkoilututkimuksen postikyselyn vastausosuus jäi tavanomaista pienemmäksi. On syytä muistaa, että ensisijaisesti vastaajille tarjottiin internet-vastausvaihtoehtoa ja postikyselyyn vastaamista vasta toisena vaihtoehtona. Näin ollen postikyselyn vastausprosentti (14 %) jäi tutkimusteknisistä

syistä alhaiseksi, mutta sen toteuttaminen kohotti merkittävästi koko tutkimuksen vastausosuutta. Lisäksi syyksi voidaan arvioida lomakkeen pituutta ja runsaita laskutoimituksia edellyttäneitä kerta-, päivä- ja etäisyyskysymyksiä. Postikyselyssä harkittiin ylimääräistä lomakemuistutuskierron. Kyselyn vastausosuus olisi kohonnut 5–7 prosenttiyksikköä toista postikyselylomakkeen sisältävää muistutusta käyttämällä, mutta siitä jouduttiin kustannusyistä luopumaan (ks. Holmberg ym. 2009). Nyt vastaajat saivat kahdesti kirjeen, yhden postikyselylomakkeen ja muistutuskortin, kun vaihtoehtoisesti voidaan toimittaa 2–3 painettua lomaketta ja muistutuskortti.

Näyttäisi siltä, että väestökyselyissä ei enää päästä yhtä korkeisiin vastausosuuksiin kuin aikaisempina vuosina. Internetvastaaminen koettiin validointiselvityksen mukaan mielekkäänä tapana vastata tämältyyppisiin kyselyihin. Internetkysely onkin varmasti tulevaisuutta ajatellen yksi varteenotettava vastausmuoto. Jatkossa erilaiset mobiililaitteet luovat haastetta kyselyyn vastaamiseen – tutkimuslomaketta saatetaan selata yhä pienemmistä näytöistä, ja tämä tulisi huomioida lomaketta suunniteltaessa. Tulevaisuudessa paikkatietoa ja karttapalveluja on mahdollista hyödyntää osana tiedonkeruuta. Tämä helpottaa ulkoilukohteiden ympäristön kuvaamista, koska tietoa ei tarvitse enää kysyä, vaan tutkimuksessa voidaan hyödyntää valmiita tietokantoja. Tämän on tapahduttava tietosuojalainsäädännön puitteissa sekä varmistamalla, ettei vastaajan tunnistaminen ole mahdollista tuloksia raportoidessa.

3.2 Mittaaminen ja muuttujat LVVI 2 -tutkimuksessa

3.2.1 Käsitteet ja mittarit

Ulkoilun määritelmä kyselylomakkeella

Kyselyn alussa vastaajat saivat seuraavan ulkoilua koskevan määritelmän: ”*Ulkoilua on kaikenlainen liikkuminen, oleskelu ja harrastaminen luonnossa. Ulkoilua ovat niin kävelylenkit, aurin gon ottaminen rannalla, koiran ulkoiluttaminen puistossa kuin hiihtäminen, kalastus, marjastus tai patikointi koti- tai ulkomaan luontokohteessa. Ulkoilu tapahtuu vapaa-aikana. Ulkoilla voi arkisin, viikonloppuna, vapaapäivänä ja lomalla. Vapaa-aikaa on silloin, kun kukin kokee itsensä työstä tai velvollisuuksista vapaaksi. Tässä tutkimuksessa tutkitaan kodin pihapiirin ulkopuolella tapahtuvaa ulkoilua luonnossa. Ulkoilu voi tapahtua joko kodin lähiluonnossa tai muussa paikassa, jonne siirrytään (matkustetaan) jollakin kulkuvälineellä. Ulkoiluun sopivia paikkoja ovat kaupunkipuistot, kävely- ja pyöräilytiet, ulkoilualueet, metsät ja pellot, rannat ja vesistöt (järvet, meri, joet), retkeilyalueet, vaellusreitit, kansallispuistot ja erämaat.*”

Ulkoiluun osallistumisen ja ulkoilun useuden mittaaminen

Keskeisiä LVVI -tutkimuksen käsitteitä ja mittareita ovat ulkoiluun osallistumisen ja osallistumisen useus. Tutkimuksessa *ulkoiluun* tai *ulkoiluharrastukseen osallistumiseksi* katsotaan vähintään 15 minuutin kestävä vapaa-aikana tapahtuva liikkuminen tai oleskelu luonnossa. Työ- tai asiointimatkoja ei lasketa mukaan. *Osallistumisosuudella* kuvataan sitä, kuinka suuri osa 15–74-vuotiaista suomalaisista katsoo ulkoilleensa tässä tutkimuksessa määritellyllä tavalla viimeisen 12 kuukauden aikana. Kyselyssä mitattiin osallistumista 86 eri ulkoiluharrastukseen (liitetäulukko 3.2.). Ensin vastaajilta kysyttiin osallistumista keskeisiin pääharrastusryhmiin (noin 20 eri ryhmää). Esimerkiksi ”Oletteko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana harrastanut kävelyä, kävelylenkkeilyä, patikointia tai erävaellusta luonnossa vapaa-aikana?” Jos he ilmaisivat osallistuneensa vähintään yhteen näistä harrastuksista, heiltä kysyttiin tarkemmin yksittäisiin harrastuksiin osallistumisesta. Ulkoilun useutta mitattiin harrastuskertojen määrällä. Yhdeksi *ulkoilukerraksi* tai *harrastuskerraksi* lasketaan vähintään 15 minuuttia kestävä ulkoilu kodin pihapiirin ulkopuolella sekä matkat luontokohteeseen. Ulkoiluharrastuksesta riippuen vastaajilla oli mahdollisuus ilmoittaa harrastuskerrat viimeksi kuluneen 12 kuukauden ajalta joko muodossa ”montako kertaa yhteensä” tai ”montako päivää yhteensä”. Esimerkiksi *yöpymisen sisältävä patikointi* tai *oleskelu mökillä ja vapaa-ajan asunnolla* on mielekkäämpää kysyä päivinä kuin kertoina. Kyselyn liitteenä oli taulukko vuotuisten kertojen laskemista varten.

Harrastuskertojen kuvaus

Ulkoiluharrastuskysymysten yhteydessä mitattiin uinnin, veneilyn, luonnontuotteiden keräilyn, hiihdon ja motorisoidun ulkoilun tyypillisen harrastuskerran ominaisuuksia (harrastuskerran kesto, kohteen etäisyys, matka-aika ym.). Harrastuskertoja koskevat kysymykset kohdistettiin niille vastaajille, jotka olivat osallistuneet ko. harrastukseen. Koska vastaajat oli etukäteen jaettu satunnaisesti ryhmiin, kukin vastaaja vastasi kysymyksiin vain yhden harrastuksen osalta.

Lähiulkoilukertojen ja luontomatkojen mittaaminen

Tutkimuksessa ulkoilu jaetaan alle vuorokauden kestoisiin *lähiulkoilukertoihin* ja useamman vuorokauden kestoisiin ulkoilukertoihin eli *luontomatkoihin*. Kaikilta vastaajilta kysyttiin, milloin he viimeksi harrastivat jotakin ulkoiluharrastusta, jonka kesto oli enintään yksi päivä, kuinka kauan tämä ulkoilukerta kesti, kuinka kauan matka ulkoilualueelle tai luontokohteeseen kesti ja kuinka kaukana kohde sijaitsi. Lisäksi kysyttiin sitä, olivatko vastaajat tehneet useamman päivän mittaisia matkoja ulkoilun tai muun luonnossa virkistäytymisen takia kotimaassa viimeisimmän

12 kuukauden aikana. Jos he olivat tehneet matkan, niin kysyttiin myös, milloin matka oli tehty, millainen matka oli kyseessä ja kuinka kauan matka kesti. Kyselyyn pituuden vuoksi kaksi kolmasosaa vastaajista (1.–4. kierros) vastasi tarkentaviin kysymyksiin lähiulkoilukerroista ja yksi kolmasosa (5.–6. kierros) tarkentaviin kysymyksiin luontomatoista. Tarkentavissa kysymyksissä mitattiin mm. ulkoiluharrastusta, ulkoiluseuraa, mistä ulkoilemaan lähdettiin, miten alueelle kuljettiin, kenen omistama alue oli (jossa pääosa ulkoilusta tapahtui), missä ulkoilu tapahtui (alueen reitin, kohteen, paikan nimi), oliko alueella virkistyspalveluita tai varusteita, ja mitä virkistysmahdollisuuksia alueella oli. Lisäksi luontomatoihin osallistuneilta kysyttiin matkan kustannuksia.

Teematutkimusten mittarit

'Terveys, hyvinvointi ja liikunta luonnossa' -teemaosassa (kuva 3.1.1, C1) vastaajat arvioivat omaa koettua terveydentilaa, liikunnallisia tottumuksia, emotionaalista hyvinvointia, viimeisimmän liikuntakerran tuottamia elpymis- ja elinvoimaisuuskokemuksia sekä sitä, miten he käyttävät vapaa-aikaansa, ja sitä kuinka virkistävinä nämä vapaa-ajankäyttömuodot koetaan. Teemaosan tutkimustuloksia esitellään luvussa 5.1.

'Ympäristön tila' -teemaosassa (kuva 3.1.1, C2) mittarit jaettiin kahdelle eri osa-aineistolle vastaajarasitteen pienentämiseksi. Syksyllä 2009 kerätty aineisto käsitteli vesien virkistyskäyttöä ja vesien laadussa koettuja muutoksia (luku 5.3) ja toinen talvella 2010 kerätty aineisto käsitteli maastohiihtoa ja ilmastomuutosta (luku 5.2). Molemmissa kyselyissä mitattiin vastaajien tietoisuutta ympäristön tilan muutoksista (veden laadun muutokset, ilmastomuutos) sekä vastaajien halua ja kykyä sopeutua (halua matkustaa, halua muuttaa käyttäytymistä) muuttuvissa olosuhteissa. Sopeutumisen mittaamiseksi vastaajille luotiin hypoteettisia tulevaisuuden olosuhteita uintiharrastukseen tai maastohiihtoon liittyen.

'Ulkoilu luonnossa yksityisten omistamilla alueilla' -teemaosassa (kuva 3.1.1, C3) vastaajat arvioivat sitä, miten he käyttävät yksityisten omistamia alueita luonnossa virkistäytymiseen (kuinka usein, alueen sijainti, mitä harrastetaan), miten he kokevat jokamiehenoikeuksien toteutumisen ja mitä erilaisia alueen maisemaan tai käyttöön liittyviä toivomuksia heillä on. Lisäksi teemassa kysyttiin halukkuutta vaikuttaa alueen maisemaan tai käyttöön maksamalla maanomistajalle erilaisista toimenpiteistä tai käyttämällä omaa aikaa toimenpiteen tekemiseen (virkistysarvokauppa). Tutkimuksen tuloksia esitellään luvussa 5.4.

3.2.2 Mittareiden luotettavuus ja mittauksen haasteita

Mittauksen validiteetilla tarkoitetaan sitä, että mitataan riittävän tarkasti juuri sitä asiaa mitä on tarkoituskin mitata. Kyselyissä käytettävien mittareiden tulee vastata tällöin sisällöltään sitä mitä tutkija on niillä tarkoittanut. Bailey'n (1987) käyttämän luokittelun mukaan validiteetti voidaan jakaa kolmeen eri osaan. Olennaista sisällön validiteetissa ('*face validity*') on se, että tutkija ja kyselyyn vastaajat ymmärtävät käsitteet ja kysymykset samalla tavalla. Menetelmän validiteetti ('*criterion validity*') tarkoittaa sitä, että kyseinen mittari tuottaa saman tuloksen mitattavasta kohteesta kuin toinen jo validiksi todettu mittari. Rakenteen validiteettivaatimus ('*construct validity*') on Bailey'n mukaan haastavin validiteetin muoto. Mittari on rakenteellisesti validi silloin, kun se kuvaa sekä eri käsitteillä mitaten ja että eri indikaattoreilla käyttäen ilmiötä samalla tavalla kuin joku toisenlainen validi mittaustapa. Mittauksen luotettavuudella (reliabiliteetilla) tarkoitetaan puolestaan sitä, että samasta ilmiöstä tehtyjen mittausten tulokset pysyvät samoina mittauskerrasta riippumatta (Bailey 1987).

Ulkoilu on käsitteenä laaja, ja vaikka sitä rajattiinkin kyselyn alussa, se jättää silti paljon varaa vastaajan omille tulkinnoille. Esimerkiksi toisten mielestä veneen soutaminen kalapyydyksiä koettaessa on kalastamista, toisille taas ei. *Vapaa-aika* käsitteenä on erilainen eläkeläisten ja työssäkäyvien näkökulmasta. Näin myös ulkoilun harrastaminen voi saada erilaisen merkityksen riippuen siitä kummasta vastaajaryhmästä on kysymys. Käsitteenä *kodin pihapiirin ulkopuolella* lienee kaupunkilaisittain helpommin määriteltävissä kuin maaseudulla asuvien kohdalla. Esimerkiksi ensimmäisen LVVI-tutkimuksen vastaajapalautteen perusteella maaseudulla asuvien (esim. maatalousyrittäjien) on ollut vaikeaa vastata joihinkin kysymyksiin, ja erotella luonnossa virkistäytymisen muusta toiminnasta luonnossa.

Kyselyn ajankohta on luonnollisesti vaikuttaa yksittäisen vastaajan viimeisen ulkoilukerran tietoihin (mittauksen reliabiliteetti). Useimmat ulkoiluharrastukset ovat sääriippuvaisia, ja niitä harrastetaan harrastukseen sopivana vuodenaikana (esim. uinti, hiihto, marjastus). Koska tietoa viimeisestä ulkoilukerrasta käytetään vuosittaisten ulkoilukertojen laskemiseen, vastaamisajan kohdan aiheuttama (vuodenaika, viikonpäivä) vaihtelu siirtyy suoraan tähän muuttuun. Ulkoilututkimus edellyttää edustavaa otosta sekä väestöstä että erilaisista ajankohdista (eri viikonpäivät, arki- ja loma-ajat, eri vuodenaikat), jotta tutkimustuloksia voidaan yleistää. Internetlomakkeella vastanneiden osalta vastaamisen ajoittuminen esimerkiksi eri viikonpäiville on mahdollista selvittää. Tutkimuksessa tulkitaan viimeisimmän ulkoilukerran tietoja niin, että vasta koko vastaajajoukon tasolla ne kuvaavat suomalaisten ulkoilukäyttäytymistä. Sen lisäksi ulkoilututkimuksessa ollaan kiinnostuneita yksittäisen vastaajan koko vuoden aikana tapahtuvasta ulkoilusta. Siksi vastaajilta kysytään osallistumista erilaisiin ulkoiluharrastuksiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana.

Ulkoilukertojen raportointiin voi liittyä muistamisesta ja arvioinnista johtuvaa virhettä. Esimerkiksi todelliset pilkkimisen ja hiihdon harrastuskerrat ovat luonnollisesti paremmassa muistissa heti talvikauden lopussa kuin syksyllä jopa puoli vuotta harrastamisen jälkeen. Muistivirheet voidaan jakaa kahteen osaan: tapahtuman unohtamiseen ja ajankohdan unohtamiseen (teleskoopiefekti) (esim. Niemi 1985, Biemer ja Lyberg 2003). Unohtaminen vähentää mitattavien tapahtumien lukumäärää, arviointivirheet ajankohdasta voivat joko vähentää tai lisätä vastaajan arviota todellisesta ulkoilun aktiivisuudesta. Erityisesti harrastuskertojen määrän muistaminen on vaikeaa. Varsinkin usein harrastettavien luontoharrastusten kohdalla vastaaja joutuu arvioimaan todellisia harrastuskertojaan. Vastaamisen ajankohdan ja itse harrastustapahtuman välisen ajan pituudella näytti olevan vaikutusta harrastamisen muistamisessa eräiden harrastusten kohdalla kymmenen vuoden takaisessa LVVI 1 -tutkimuksessa. Harrastukseen osallistumista raportoitiin useammin silloin, kun harrastuskauden (esimerkiksi marjastuskauden), ja kyselyyn osallistumisen välinen ajanjakso oli usean kuukauden mittainen verrattuna siihen, että kysely olisi suoritettu heti harrastuskauden jälkeen. Tämä viittaa siihen, että itse harrastustapahtuma muistetaan, mutta sen ajankohta muistetaan väärin (teleskoopiefekti). Niemen (1985) mukaan yleisesti on havaittavissa, että harvinaisemmat tapahtumat muistetaan jokapäiväisiä ja yleisiä tapahtumia paremmin. Luonnon virkistyskäyttötutkimuksen perusteella usein harrastettavaa ulkoilua olivat esimerkiksi kävelylenkkeily ja koiran ulkoiluttaminen, kun taas harvinaisempia esimerkiksi eräretkeily ja koiravaljakkoajelu. Viitteitä systemaattisesta muistivirheen vaikutuksesta, eli harrastuksiin osallistumisen kasautumisesta vuodenaikojen mukaan, ei kuitenkaan havaittu.

Siihen, mitä lopulta kysymykseen vastataan, voi vaikuttaa myös kyselyn aihepiirin ns. sosiaalinen suotavuus (esimerkiksi Niemi 1985, Ahola ym. 2002). Luonnon virkistyskäyttö mielletään todennäköisesti positiivisena tai neutraalina asiana, kun taas ulkoilun harrastamattomuuden mielikuva on usein jotain negatiivisempaa. On siis mahdollista, että tutkimuksessa vastaajat raportoivat

harrastuksiin osallistumista, vaikka jopa hieman pidemmältä aikajaksolta kuin viimeisimmän 12 kuukauden ajalta. Tämä voi tuottaa yliarviota ulkoiluharrastuksiin osallistumisesta.

Tutkimuksen pitkä tiedonkeruu-aika, kaksi vuotta, parantaa aineiston laatua tasoittamalla eroja eri vuosien välillä, sillä monen harrastuksen kohdalla varsinkin osallistumisen useus vaihtelee sen mukaan, mitä edellytyksiä esimerkiksi sää, marjojen ja sienien satoisuus tai lumiolosuhteet tarjoavat harrastukselle. Tutkimusvuosien 2009 ja 2010 sääolot poikkesivat toisistaan jonkin verran, esimerkiksi hiihtokausien olosuhteet vaihtelivat tutkimuksen aineistonkeruun ajanjaksolla. Koska kyselyä toteutettiin eri vuodenaikoina, voidaan olettaa, että muistivirheestä johtuvan harhan pienentyneen ainakin vuodenaikoihin sidoksissa olevien harrastusten osalta.

Mittauksia toteutettiin kuitenkin ulkoilulle otollisina ajankohtina keväällä, kesällä ja syksyllä. Ulkoilun kannalta hiljaisempaa ajankohtaa edustaa tutkimuksen 1. kierroksen ja 4. kierroksen mittaukset, jotka ajoittuivat talveen. Aikaisempien tutkimusten pohjalta tiedetään, että ulkoilun kannalta hiljaisinta ajanjaksoa edustaa marras-joulukuu, jotka eivät kuuluneet tutkimuksen toteutusajankohtiin. Aikaisemmin toteutettu LVVI 1 -tutkimus sisälsi mittauksia jokaiselta 12 kuukaudelta. Tämä tutkimusasetelman muutos voi aiheuttaa virhettä vertailuun.

3.2.3 Tulosten vertailtavuus ja mittauksen kehittäminen

Ulkoilututkimuksen on tarkoitus tuottaa ajantasaista tietoa ulkoiluun osallistumisesta ja ulkoilun useudesta. Mittaus sisältää perusosan, joka tuottaa tietoa ulkoiluharrastuksiin osallistumisesta sekä lähiulkoilusta ja luontomatkoista. Lisäksi tutkimuksessa on mukana teemaosia, joissa pyritään vastaamaan ajankohtaisiin ulkoilua koskeviin kysymyksiin. Eri ajankohtina toteutetuista mittauksista muodostuu sarja, jonka tuloksia vertailemalla saadaan kuva ulkoilun muutoksista.

Mittareiden yhdenmukaisuuteen vuoden 1998–2000 ja 2009–2010 mittausten yhteydessä on kiinnitetty paljon huomiota. LVVI 1 -tutkimuksen osalta käytiin mittarit läpi yksitellen hyödyntäen aineiston meta-analyysia. Myös postikyselyn vastaajapalautetta käytiin läpi. Koska ulkoilun muutosten tarkastelussa halutaan minimoida mittareista johtuva virhe, tutkimuksen ulkoilua kuvaavat perusmittarit on säilytetty mahdollisimman samoina. Myös tilastojen laskentatapa säilytettiin ennallaan. Muutamia muutoksia mittaukseen kuitenkin sisältyi silloin, kun todettiin erityistä tarvetta kehittää mittareita. Harrastuskysymyksistä sauvakävelyn ja geokätköilyn osallistumista kysyttiin vasta viimeisimmässä mittauksessa. Joitakin harvinaisempia harrastuksia ei enää mitattu (kivien keräily, malmin etsintä), ja esimerkiksi metsästyksestä mitattiin erikseen vain hirvenmetsästys. Kyselyssä täytyy olla tilaa uusille kiinnostaville ulkoiluharrastuksille, mutta myös mahdollisuus toistaa joitakin mittauksia harvemmin. Muutamia mittauksen tarkkuutta parantavia muutoksia on tehty, esimerkiksi ulkoiluun käytetyn alueen tai reitin omistajaryhmää on kysytty tarkemmin kuin aikaisemmin, samoin harrastusvälineitä ja -taitoa mittaavat kysymykset ovat hieman muuttuneet. Myös strukturoitujen kysymysten määrää on kasvatettu vastaamisen helpottamiseksi. Kaikkia vuosina 1998–2000 toteutetun kyselyn kysymyksiä ei ole toistettu (esim. ajan- ja rahankäyttökysymykset), koska kyselyä oli tarpeen tiivistää. Toisaalta vapaa-ajan asumisesta on nyt kysytty monipuolisemmin kuin aikaisemmin. Valtaosa luontomatkoja koskevista kysymyksistä toteutettiin tutkimuksen kahdella viimeisellä kierroksella kevään- ja kesän sekä syksyn 2010 aikana. Niiden vastaajaryhmien osalta, jotka tekevät useita luontomatkoja vuodessa, talvella tehdyt luontomatkat ovat mahdollisesti aliedustettuina.

Merkittävin mittausta koskeva muutos koski tiedonkeruutavan vaihtamista. Ihanteellisinta olisi ollut toteuttaa LVVI 2 -tutkimus haastatteleamalla vastaajia puhelimitse kuten tehtiin LVVI 1 -tut-

kimuksessa. Ulkoilututkimuksen uutta kyselymenetelmää, väestöpohjaiseen otantaan perustuvaa internetkyselyä ja postikyselyn yhdistelmää, testattiin laajan pilottitutkimuksen (otos 5000 henkilöä) avulla (Neuvonen ym. 2009). LVVI 2 -tutkimuksen otoksen ikäryhmä, 15–74-vuotiaat, on vastaava kuin kymmenen vuotta sitten toteutetussa kyselyssä. Oletukseen vastausaktiivisuuden laskusta pyrittiin vastaamaan otoskokoa kasvattamalla, jotta myös harvinaisempiin ulkoiluharrastuksiin osallistujista saataisiin havaintoja.

Mitä huolellisemmin eri aikakausina mittaukset on tehty, ja mitä perusteellisemmin niiden vertailukelpoisuuteen paneudutaan, sitä luotettavammaksi aikasarja muodostuu. Tutkimuksen perusjoukon, mittareiden ja laskennan osalta voidaan todeta, että sekä kymmenen vuoden takainen LVVI 1 -tutkimus että uusin LVVI 2 -tutkimus kuvaavat suomalaisten ulkoiluun osallistumista varsin samalla tavalla. Seuraavalla kerralla eli LVVI 3 -tutkimuksessa, joka toivottavasti voidaan toteuttaa vuosina 2018–2020, tiedonkeruun laajentaminen kattamaan paremmin eri ajankohtia ja kalenterikuukausia takaisi sen, että ulkoiluun aktiivisten ja hiljaisempien kausien vaihtelu vastaisi mahdollisimman pitkälle suomalaisten todellista ulkoilukäyttäytymistä.

Kirjallisuus

- Ahola, A. & Lehtinen, M. 2002. Surveylaboratorio kognitiivisen tiedon soveltajana. Julkaisussa: Ahola, A., Godenhjelm, P. & Lehtinen, M. 2002. Kysymisen taito. Surveylaboratorio lomaketutkimuksen kehittämisessä. Tilastokeskus. Katsauksia 2002/2. 85 s.
- Bailey, K.D. 1987. *Methods of Social Research*. 3rd edition. The Free Press. New York. s. 66–76.
- Biemer, P.P. & Lyberg, L.E. 2003. *Introduction to survey quality*. John Wiley & Sons. New Jersey. 402 s.
- Holmberg A., Lorenc, B. & Werner, P. 2009. Optimal Contact Strategy in a Mail and Web Mixed Mode Survey. Statistics Sweden. [Verkkójulkaisu]. Saatavissa: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/research_methodology/documents/S8P4_OPTIMAL_CONTACT_STRATEGY_HOLMBERG-LORENCWERNER.pdf
- Neuvonen, M., Sievänen, T. & Korhonen, K. 2009. Rannikkoalueen virkistyskäytön kysyntä. Metlan työraportteja 116. 93 s.
- Neuvonen, M., Sievänen, T., Pouta, E. & Virtanen, V. 2008. Experiences on Web-based Survey Monitoring Outdoor Recreation Participation. *Forest Recreation, Tourism Serving Urbanised Societies*. Hämeenlinna. Esitelmä. 29.5.2008. Saatavissa: <http://www.metla.fi/metinfo/monikaytto/lvvi/esitelmat.htm> [Vii-tattu 4.11.2011].
- Niemi, I. 1985. Harrastusmittareiden luotettavuus. Haastattelu ja päiväkirjamenetelmällä saatujen tulosten vertailua. Tilastokeskus. Tutkimuksia Nro 117. 61 s.
- Virtanen, V. 2011. Verkkovastaamisen prime time. *Hyvinvointikatsaus* 3/2011: 84–89.
- Virtanen, V., Pouta, E., Sievänen, T. & Laaksonen, S. 2001. Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen aineistot ja menetelmät. Julkaisussa: Sievänen, T. (toim.). 2001. Luonnon virkistyskäyttö 2000. Summary: *Outdoor Recreation 2000*. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802: 19–31.

Liitetaulukko 3.2. Tutkimuksessa mitatut ulkoiluharrastukset.

Kävely, kävelylenkkeily, patikointi, erävaellus

- 1 yöpymisen sisältävä patikointi tai erävaellus
- 2 vähintään 10 km:n patikointi tai vähintään puolen päivän kävelyretki
- 3 sauvakävely
- 4 muu kävelylenkkeily tai kuntokävely luonnossa vapaa-aikana

Pyöräily, pyöräretkeily

- 5 maastopyöräily pääasiassa poluilla luonnossa
- 6 vähintään 30 km:n tai vähintään puolen päivän pyöräretkeily (voi sisältää yöpymisen)
- 7 muuta pyörälenkkeilyä tai pyöräilyä vapaa-aikana

Juoksulenkkeily

- 8 juoksulenkkeily

Koiran kanssa ulkoilu, koiravaljakkoajelu

- 9 koiran ulkoiluttaminen, kävelyttäminen tai kouluttaminen luonnossa
- 10 koiravaljakkoajelu luonnossa

Ulkoilu lasten kanssa, pelit ja leikit luonnossa

- 11 ulkoilu lasten kanssa
- 12 pelit ja leikit luonnossa

Telttailu, liikkuminen ja oleskelu matkailuautolla, oleskelu mökillä tai vapaa-ajanasunnolla

- 13 oleskelua kesämökillä, maatilalla tai maalla vapaa-ajanasunnolla
- 14 liikkumista tai oleskelua matkailuautolla tai asunto-vaunulla yöpyen luontoympäristössä
- 15 telttailu yöpyen leirintäalueella
- 16 yöpymistä teltassa, laavussa ym. luonnossa maastossa

Soutu-, moottori- tai purjeverneily, melonta, vesihiihto, surffaas tai vesiskootteriajelu

- 17 soutuveneily
- 18 moottoriveneily matkaveneellä
- 19 moottoriveneily pienveneellä
- 20 purjehdus matkaveneellä
- 21 purjehdus pienveneellä
- 22 melontaa kanootilla, kajakilla
- 23 lainelautailu, surffaas
- 24 vesihiihto
- 25 vesiskootteriajelu

Uinti, sukeltaminen luonnonvesissä

- 26 kuntouinti
- 27 virkistysuinti
- 28 avantouinti
- 29 sukeltaminen, laitesukeltaminen, snorklaus

Eväsretki, auringonotto, oleskelu ja maisemankatselu rannalla

- 30 eväsretket, piknikki
- 31 auringonotto rannalla
- 32 muu oleilu ja maisemankatselu rannalla
- 33 auringonotto muualla luonnossa

Metsän, riistan tai vesien hoito, polttopuun hankinta

- 34 risujen/puiden keräily, kaataminen tai pilkkominen
- 35 metsänhoitotyö kuten istutus, harvennus tms.
- 36 riistanhoitotyö
- 37 kalavesien kunnostus, istutus
- 38 niittyjen tai muun luontoympäristön palauttamista luonnontilaan

Koristekasvien, vihannesten ym. viljely tai kotieläinten hoito luontoympäristössä

- 39 koristekasvien, vihannesten tai viljojen viljelyä vapaa-aikana
- 40 kotieläintenhoito luontoympäristössä vapaa-aikana

Kalastus, ravustus

- 41 mato-onginta
- 42 virvelöinti, uistelu
- 43 pilkkiminen
- 44 perhokalastus
- 45 kalastus verkolla, nuotalla, katiskalla
- 46 kalastus pitkällä siimalla, iskukoukulla, harppuunalla, tuulastus tai muu kalastus
- 47 ravustus

Metsästys

- 48 hirvieläinten metsästys
- 49 linnustus, pieneläinmetsästys tai muu metsästys

Luonnontuotteiden keräily (marjat, sienet, yrtit, kukat, kasvit)

- 50 luonnon marjojen keräily
- 51 sienestys
- 52 yrttien, kukkien tai koristekasvien keräily luonnossa

Luontovalokuvaus tai -maalaukset, lintujen tai luonnon tarkkailu, luonnonnähtävyyksien katselu

- 53 luontokuvaus, -maalaukset
- 54 lintujen tarkkailua, laskentaa, merkintää tai ruokintaa
- 55 luonnon nähtävyyksien katselu (esim. Hiidenkirnu)
- 56 muu luonnon tarkkailu

Hiihto, laskettelu, lumilautailu

- 57 vähintään 20 km:n tai enintään 12 tunnin hiihto
- 58 maastohiihto valmiilla laduilla
- 59 maastohiihto pääosin laduttomassa maastossa
- 60 hiihtoretkeily tai erähiihto, jonka aikana yövytte hiihtoretkellä
- 61 laskettelua suksilla
- 62 lumilautailu
- 63 telemark-hiihtoa
- 64 muuta hiihtoa tai laskettelua

Retkiluistelu, kelkkailu, mäenlasku tai muut jää- tai lumiharrastukset luonnossa

- 65 retkiluistelu järven, joen tai meren jäällä
- 66 muu luistelu järven, joen tai meren jäällä
- 67 potkukelkkailu vapaa-ajan harrastuksena
- 68 lumikenkäily
- 69 mäenlasku pulkalla, kelkalla tai suksilla

Suunnistus, aarteenetsintä, kiipeily, maastoratsastus

- 70 suunnistus vapaa-ajan kuntoilumielessä
- 71 aarteenetsintä, geokätkentä
- 72 kallio- tai vuorikiipeily
- 73 maastoratsastus
- 74 rullaluistelu, rullalautailu tai rullasuksihiihto

Golf, leijan tai lennokin lennätys

- 75 golf
- 76 leijan ja lennokin lennätys

Moottorikelkkailu, ajelu mönkijällä, maastoautolla tai maastomoottoripyörällä

- 77 moottorikelkkailu
- 78 mönkijäajelu
- 79 maastoautoilua nelivetoautoilla vaikeissa maasto-olosuhteissa teiden ulkopuolella
- 80 maastomoottoripyöräily
- 81 muu motorisoitu liikkuminen luonnossa

Opastettu retki tai leiri luonnossa

- 82 maksuton opastettu retki
- 83 maksullinen opastettu retki
- 84 partioleiri tai -leiri
- 85 luontoleiri
- 86 ulkoiluharrastuksiin liittyvät tapahtumat tai kilpailut luonnossa

Muu

- 87 muu ulkoiluharrastus

4 Luonnon virkistyskäytön kysyntä 2010 ja kysynnän muutos

Tuija Sievänen ja Marjo Neuvonen

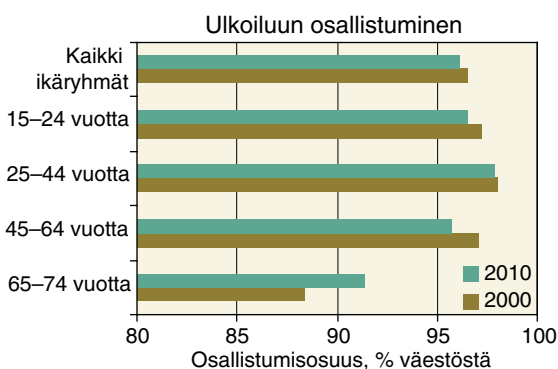
4.1 Osallistuminen ulkoiluun ja harrastamisen useus

Väestön osallistuminen ulkoiluun, ulkoilun useus ja ulkoiluharrastusten määrä

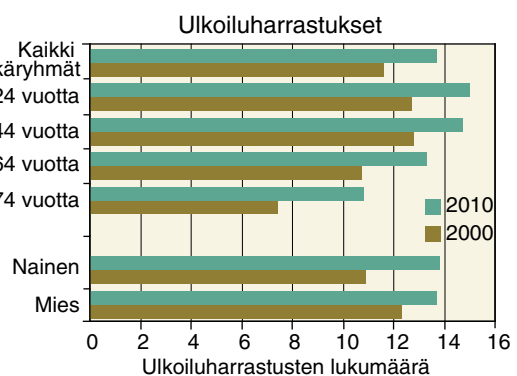
Ulkoilu on osa lähes kaikkien suomalaisten elämää. Koko aikuisväestöstä 96 % harrastaa jotakin ulkoilulajia vuoden mittaan (tilasto 1)¹. Ulkoiluun osallistujien osuus koko aikuisväestössä on samaa tasoa kuin vuonna 2000². Miesten ja naisten joukossa osallistujien osuudet ovat samansuuruiset. Ikäryhmittäin tarkasteltuna vanhimmissa ikäryhmässä osallistuvien osuus on pienempi kuin nuoremmissa ryhmissä (kuva 4.1.1). Vanhimman ikäryhmän kohdalla muutos on kuitenkin suuri: nyt useampi osallistuu ulkoiluun kuin aikaisemmin. Sen sijaan vanhimmissa ikäryhmässä on suuri ero asuuko henkilö yksin vai pariskuntana: yksin asuvista pienempi osuus harrastaa ulkoilua kuin pariskuntana asuvista. Koulutus vaikuttaa ulkoilun harrastamiseen, sillä korkeammin koulutetuista suurempi osuus osallistuu verrattuna vähemmän koulutettuihin. Työttömien joukossa osallistumisosuus on pienempi verrattuna työssäkäyviin. Asuinpaikkakunnan koko, asumispaikan aluetyyppi tai maantieteellinen sijainti eivät näyttäisi vaikuttavan ulkoilun osallistumisosuuksiin.

Ulkoilun useus on jonkin verran muuttunut. Suomalaiset aikuiset ulkoilevat keskimäärin 170 kertaa vuodessa eli keskimäärin noin kolmesti viikossa (tilasto 1). Kun tarkastellaan ulkoilijoita, jotka ovat ulkoilleet viimeisimmän kahden kuukauden aikana, päivittäin ulkoilevien osuus on 31 %, vähintään kerran viikossa ulkoilevia on runsas kolmannes ja harvemmin kuin kerran viikossa ulkoilevia on neljännes väestöstä. Nyt päivittäin ulkoilevien osuus on pienempi kuin kymmenen vuotta sitten (35,4 %), mutta toisaalta harvoin ulkoilevien osuus on sekin pienempi (tilasto 1). Väestöstä 8,5 % ulkoilee harvemmin kuin kerran kahdessa kuukaudessa.

Suomalaisilla on keskimäärin 13 erilaista ulkoiluharrastusta. Ulkoiluharrastusten määrä on keskimäärin lisääntynyt kahdella viimeisen kymmenen vuoden aikana. Yli kolmanneksella suomalaisista ulkoiluharrastuksia on 16 tai enemmän. Nuorilla on useampia ulkoiluharrastuksia kuin vanhemmilla (kuva 4.1.2).

Kuva 4.1.1. Ulkoiluun osallistuminen ikäryhmittäin.

Kuva 4.1.2. Ulkoiluharrastusten määrä ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan.

¹Tilasto 1 viittaa Ulkoilutilastot 2010, tilastoon 1, alkaen sivulta 138. Viittauskäytäntö jatkuu vastaavana luvussa 4.

²Vertailussa käytetään tietoja Ulkoilutilastot-julkaisusta: Pouta, E., Sievänen, T. 2001. Julkaisussa: Sievänen (toim.) 2001. Luonnon virkistyskäyttö 2000. Liite 1 Ulkoilutilastot. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802.

Väestötekijöiden muutokset vuosina 2000–2010

Suomen aikuisväestön määrä on kasvanut jonkin verran vuodesta 2000 vuoteen 2010. Vuonna 2010 miesten ja naisten osuus väestössä on lähes yhtä paljon (taulukko 4.1.1). Nuorten osuus on vähentynyt ja ikääntyneiden osuus väestössä on kasvanut. Yhä useampi suomalainen asuu kaupungeissa: vuonna 2000 kaupungissa asui 61,1 prosenttia väestöstä ja vuonna 2010 vastaava luku on 68,8 prosenttia (SVT 2010a**). Koulutustaso on kasvanut, sillä vuonna 2009 oli ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita on yli 100 000 enemmän kuin kymmenen vuotta aikaisemmin (taulukko 4.1.2). Myös suomalaisten tulotaso on kohonnut kymmenessä vuodessa kaikissa sosioekonomisissa ryhmissä (taulukko 4.1.3). Kehitys on ollut heikointa työttömillä ja opiskelijoilla ja suurinta yrittäjillä ja ylemmillä toimihenkilöillä. Työllisten osuus 15–74-vuotiaista suomalaisista on säilynyt lähes samana, kun verrataan muutosta 1999–2009 välisenä aikana. Työttömien osuus on hieman vähentynyt ja eläkeläisten osuus kasvanut kyseisellä vertailuajanjaksolla (taulukko 4.1.4).

Taulukko 4.1.1. Väestön jakautuminen sukupuolen ja iän (15–74-vuotiaat) mukaan vuosina 2000 ja 2010*.

Ikä ja sukupuoli	2000		2010	
	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet
15–24	315 824	330 277	312 422	325 571
25–44	673 535	700 041	621 714	646 305
45–64	692 466	687 393	756 478	748 618
65–74	242 251	191 099	268 003	233 077
Yhteensä	1 924 076	1 908 810	1 958 617	1 953 571

*Suomen virallinen tilasto (SVT). 2010b. Väestö iän (1-v.) ja sukupuolen mukaan alueittain 1980–2010 [tietokantataulukot]. Helsinki. [viitattu 11.10.2011].
Saataavissa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/tau.html>

Taulukko 4.1.2. Keskiasteen tai sitä korkeamman koulutuksen saanut väestö vuosina 2000 ja 2009*.

	2000	2009
Keskiaste	1 530 846	1 736 173
Alin korkea-aste	532 114	477 211
Alempi korkea-koulu-aste	203 880	376 678
Ylempi korkea-kouluaste	253 615	364 981

*Tilastokeskus 2010. Väestön koulutusrakenne 1998–2009. [tietokantataulukot]. Helsinki. [viitattu 13.10.2011]. Saataavissa: http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/kou/vkour/vkour_fi.asp.

Taulukko 4.1.4. Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan vuosina 2000 ja 2009*.

	2000	2009
Koko väestö	5 181 115	5 351 427
15–74-vuotiaat	3 904 373	4 036 025
Työlliset	2 228 557	2 289 975
Työttömät	318 104	299 863
Eläkeläiset	1 119 197	1 260 128

*Tilastokeskus. 2011b. Väestö pääasiallisen toiminnan ja sukupuolen mukaan 1990–2009. [tietokantataulukko]. Helsinki. [viitattu 26.9.2011]. Saataavissa: http://pxweb2.stat.fi/Database/StatFin/Vrm/tyokay/tyokay_fi.asp

Taulukko 4.1.3. Suomalaisten tulojen muutos sosioekonomisten ryhmien mukaan vuosina 2000 ja 2009*.

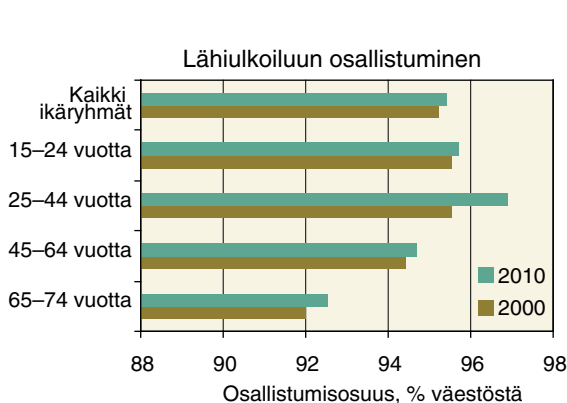
	2000	2009
Maatalousyrittäjät	22 010	27 783
Muut yrittäjät	20 046	26 518
Ylemmät toimihenkilöt	26 783	32 723
Alemmat toimihenkilöt	20 012	24 043
Työntekijät	19 251	23 981
Opiskelijat	9 372	10 064
Eläkeläiset	15 066	18 918
Työttömät	10 467	11 791
Muut	10 649	12 901

*Tilastokeskus. 2011a. Tulonjakotilasto. Kotitalouksien tulot sosioekonomisen aseman mukaan 1990–2009. Findikaattori. Helsinki. [viitattu 11.10.2011]. Saataavissa: <http://www.findikaattori.fi/table/60/>

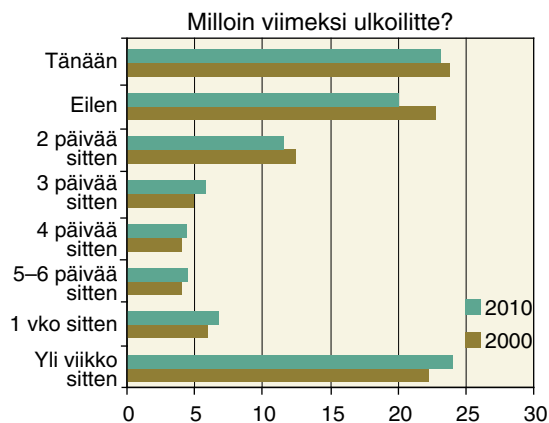
**Suomen virallinen tilasto (SVT). 2010a. Väestö iän (1-v.), sukupuolen ja kielen mukaan alueittain 1990–2010, laaja alueluokitusryhmittely. [tietokantataulukot]. Helsinki. [viitattu 11.10.2011]. Saataavissa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/tau.html>

Suomalaisten lähiulkoilu

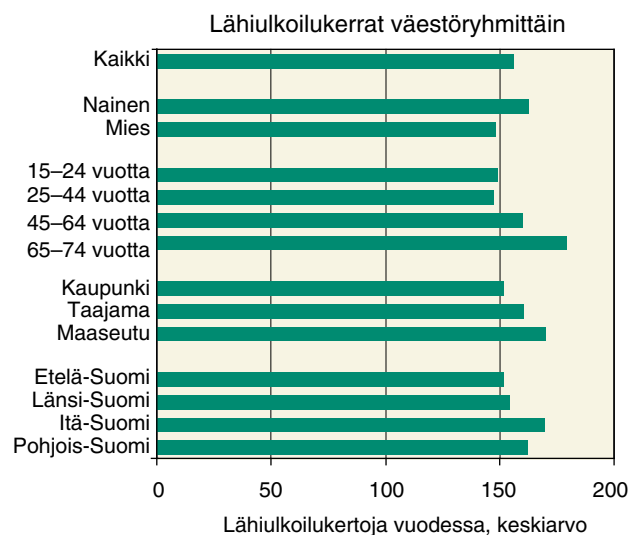
Lähiulkoilulla tarkoitetaan ulkoiluharrastuksiin osallistumista vakinaisesta tai vapaa-ajan asunnolta käsin niin, että ulkoilukerta kestää korkeintaan yhden päivän. Lähiulkoiluun osallistuu melkein kaikki eli 95 % aikuisväestöstä (kuva 4.1.3). Kyselyä edeltäneen parin viimeisimmän päivän sisällä ulkoilleita oli kymmenen vuotta sitten jonkin verran enemmän kuin nyt, ja harvemmin kuin kaksi päivää sitten ulkoilleita on taas nyt aikaisempaa enemmän (kuva 4.1.4). Suomalaisille kertyy keskimäärin 156 lähiulkoilukertaa vuodessa, joka on hieman vähemmän kuin kymmenen vuotta sitten, jolloin suomalaisilla oli keskimäärin 167 lähiulkoilukertaa (kuva 4.1.5). Ulkoilun useutta mitattiin kysymällä viimeisimmän ja seuraavan oletetun ulkoilukerran ajankohtaa.

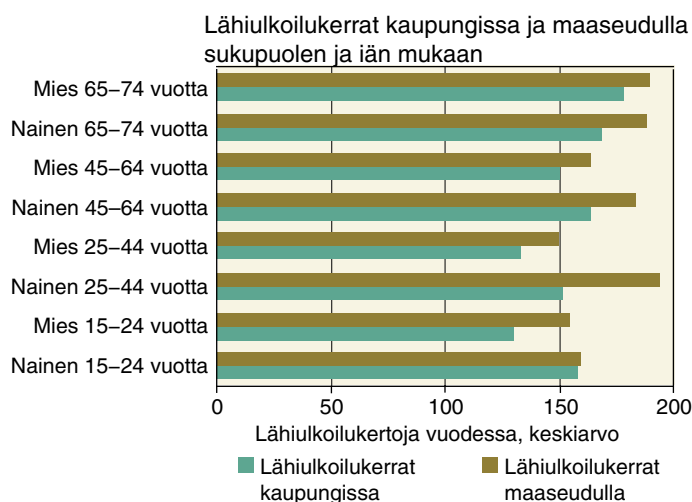
Kuva 4.1.3. Lähiulkoiluun osallistuminen ikäryhmittäin.

Kuva 4.1.4. Viimeisimmästä ulkoilukerrasta kulunut aika.

Kuva 4.1.5. Lähiulkoilukertojen määrä väestöryhmittäin.

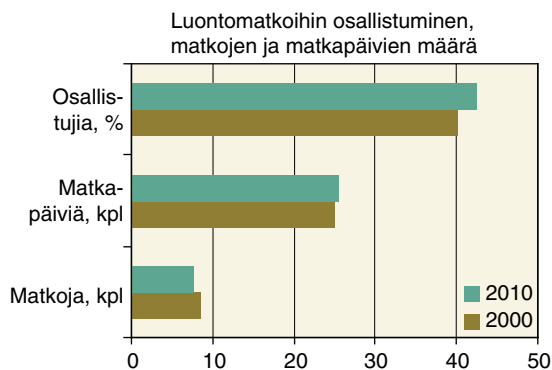
Kuva 4.1.6. Kaupungissa ja maaseudulla asuvien lähiulkoilukertojen määrä iän ja sukupuolen mukaan.

kertoja on kertynyt maaseudulla asuville nuoriin keski-ikäisiin kuuluville naisille (194 kertaa vuodessa) ja vähiten nuorille kaupungissa asuville miehille (130 kertaa vuodessa) (kuva 4.1.6).

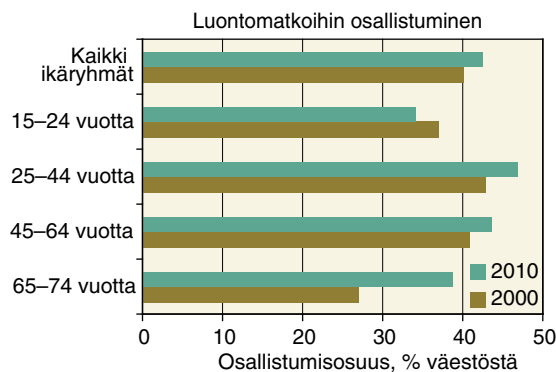
Luontomatkojen tekeminen

Luontomatalla tässä raportissa tarkoitetaan matkaa, jonka aikana yövytään muualla kuin vakinaisessa asunnossa, esimerkiksi vapaa-ajan asunnolla tai majoitusliikkeessä, ja matkan ensisijainen tarkoitus on luonto- ja ulkoiluharrastukset.

Luontomatkoja tekee 43 % suomalaisista, joka on hieman useampi kuin kymmenen vuotta sitten. Matkapäiviä kertyy keskimäärin yhteensä 26 noin 8 tehdyn matkan aikana (kuva 4.1.7). Luontomatkoja tekevien osuus on suurempi nuorten keski-ikäisten (kuva 4.1.8), korkeasti koulutettujen, ylempien toimihenkilöiden ja suurissa kaupungeissa asuvien keskuudessa kuin muiden väestöryhmien. Vastaavasti pienin osuus on nuorten, maalla asuvien, matalan koulutuksen ja maatalousyrittäjien keskuudessa. Luontomatkoja harrastavien osuus on suurin pohjoissuomalaisten ja pienin länsisuomalaisten keskuudessa, mutta alueelliset erot ovat pieniä.

Kuva 4.1.7. Luontomatkoihin osallistuneiden määrä koko väestöstä sekä matkapäivien ja matkojen lukumäärä (keskiarvo).

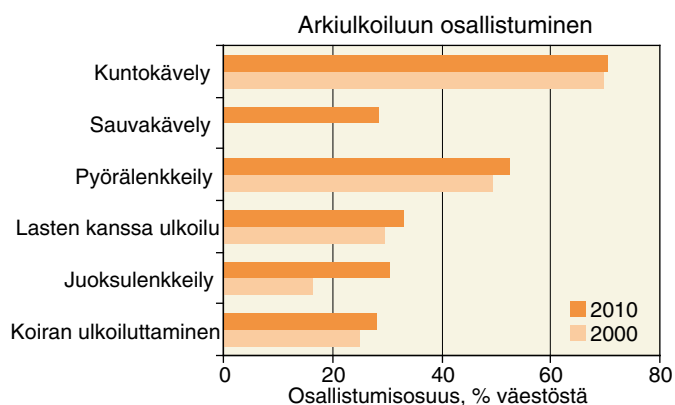
Kuva 4.1.8. Luontomatkailuun osallistuminen ikäryhmittäin.

4.2 Ulkoiluharrastuksiin osallistuminen ja useus

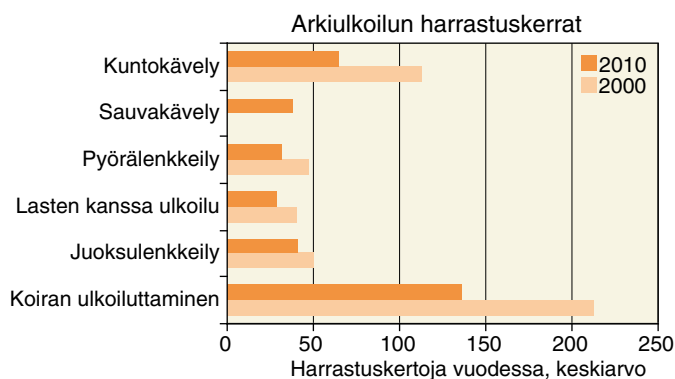
Arkiulkoilu: kuntokävely, sauvakävely, juoksulenkkeily, pyörälenkkeily, lasten kanssa ulkoilu, koiran ulkoiluttaminen ja leikit ja pelit luonnossa

Arkiulkoilua ovat tavanomaiset ulkoiluharrastukset, joita tehdään melko säännöllisesti ympäri vuoden kodin läheisillä luontoalueilla. Arkiulkoilu vastaa usein liikunnan tarpeeseen tai on muuten tavanomaiseen arkielämään kuuluvaa, kuten ulkoilua lasten tai koiran kanssa. Arkiulkoiluun osallistumisessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen kymmenen vuoden aikana muiden kuin juoksulenkkeilyn osalta, jonka suosio on lähes kaksinkertaistunut (kuva 4.2.1). Sen sijaan harrastuskertojen määrät ovat vähentyneet kaikissa ulkoiluharrastuksissa (kuva 4.2.2). Eniten muutosta on tapahtunut koiran ulkoiluttamisessa, joka voi johtua perheissä tapahtuneista harrastusmuutoksista, niin että useimmat perheenjäsenet hoitavat koiraa. Kävelylenkkeilyyn käytettyjen harrastuskertojen määrää on jakamassa nyt sauvakävelyn harrastuskerrat, sillä 34 % kävelyä harrastavista myös sauvakävelee. Leikkejä ja pelejä lähiluonnossa harrastavat erityisesti nuoret ja lapsiperheet. Osallistujien määrä on kasvanut reippaasti, harrastajia on jo lähes neljäsosai-kuisväestöstä, ja harrastususeuskin on pysynyt jokseenkin ennallaan. Kasvua voivat selittää myös erilaisten ”uusien” ulkopelien (esimerkiksi mölkky, petangue) suosio.

Kävelylenkkeily on edelleen keski-ikäisten joukossa suosittumpaa kuin vanhempien ja nuorimpien joukossa. Sauvakävely on erityisesti vanhempien keski-ikäisten ja ikääntyvien harrastus, ja myös kaksi kertaa suosittumpaa naisten kuin miesten keskuudessa. Pyöräily on sen sijaan suosittumpaa nuorempien kuin vanhimpien joukossa, ja ero on kasvanut kymmenessä vuodessa. Juoksulenkkeilyn suosio on lisääntynyt erityisesti nuorten ja nuorten keski-ikäisten, ja yhtälailla miesten ja naisten keskuudessa.

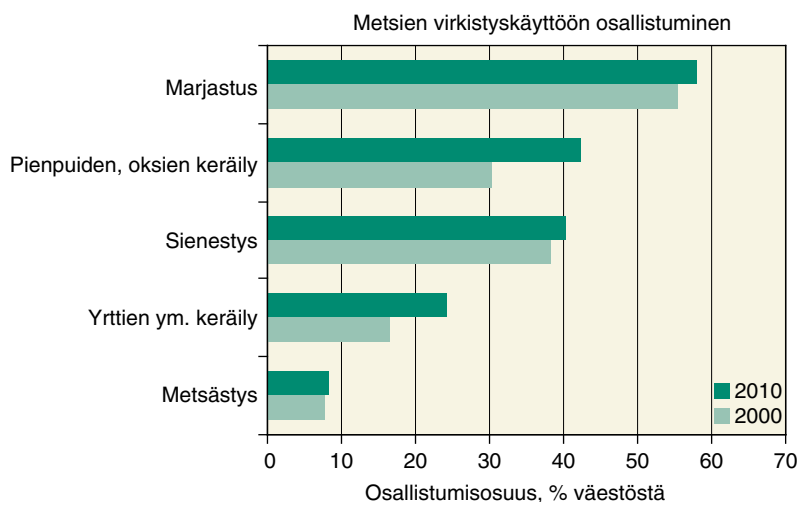
Kuva 4.2.1. Arkiulkoiluun osallistuminen.

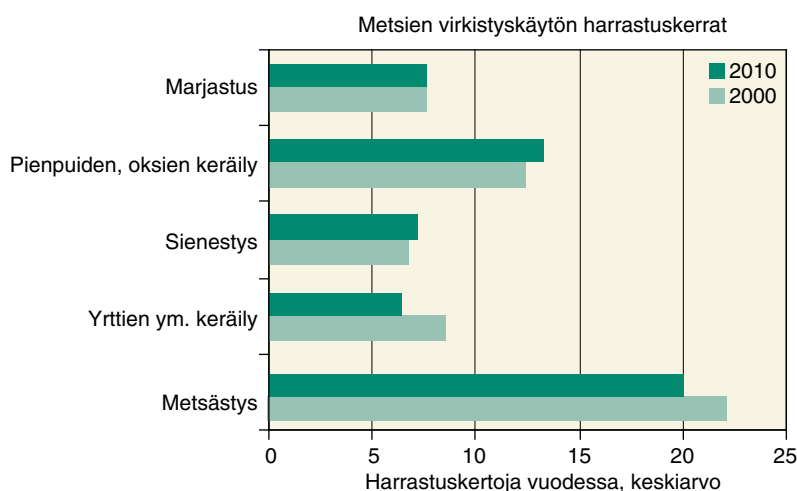
Kuva 4.2.2. Arkiulkoilun harrastuskertojen määrä vuodessa.

Luonnontuotteiden keräily, metsästys ja vapaa-ajan metsätyö

Luonnontuotteiden keräämiseen tai metsästämiseen osallistuu suuri joukko suomalaisia. Marjastus ja sienestys sekä pienpuiden keräily ja pilkkominen ovat suosituimpia ulkoiluharrastuksia, ja ne ovat jopa lisänneet suosiotaan vuodesta 2000 (kuva 4.2.3). Harrastamisen useudessa ei ole suuria muutoksia (kuva 4.2.4) Erityisesti nuorten ja ikääntyneiden joukoissa marjastukseen ja sienestykseen osallistuneiden joukko on kasvanut. Metsästyksen osallistuu nyt 8,2 % aikuisväestöstä (331 000 henkilöä), joka on sama osuus kuin kymmenen vuotta sitten. Nuorten keskuudessa harrastukseen osallistuneiden osuus on vähentynyt, mutta muun aikuisväestön metsästysharrastuksen suosio on pysynyt ennallaan ja ikääntyvien joukossa jopa hieman kasvanut. Metsästys on edelleen suosituimpaa maaseudulla kuin kaupungeissa asuvien keskuudessa sekä vahvasti miesten harrastus, vaikka suosio on naisten keskuudessa melkein kaksinkertaistunut. Yrttien, kukkien ja koristekasvien keräily on myös entistä suosituimpaa.

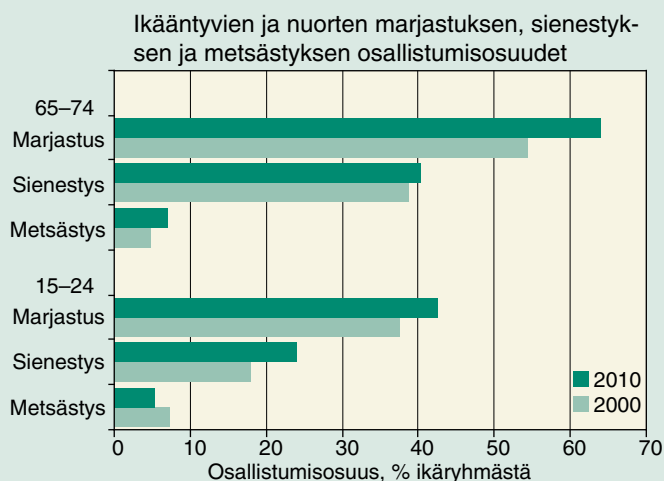
Kuva 4.2.3. Metsien virkistyskäyttöön osallistuminen.

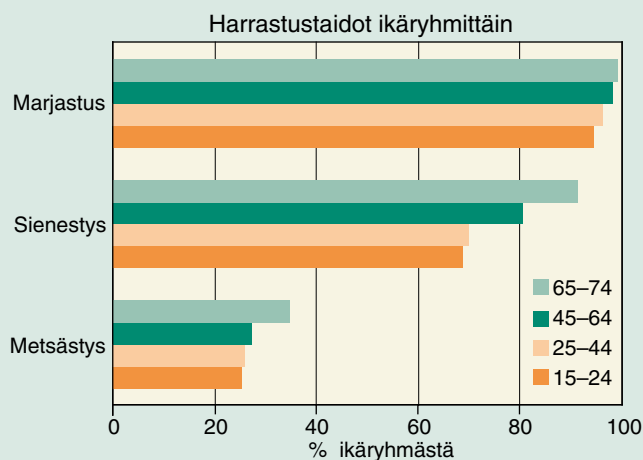
Kuva 4.2.4. Metsien virkistyskäyttöön liittyvien ulkoiluharrastusten harrastuskertojen määrät vuodessa.

Metsään liittyvien harrastusten tulevaisuus: osallistuminen ja taidot vuonna 2000 ja 2010

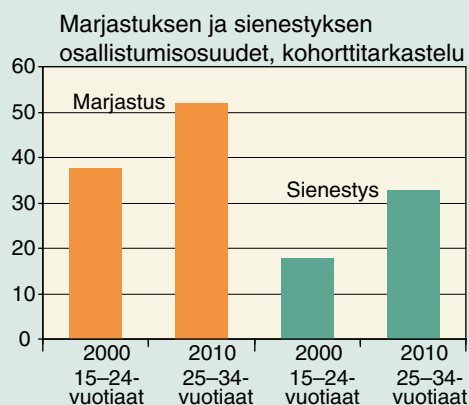
Metsään liittyvien perinteisten marjastuksen, sienestyksen ja metsästyksen tulevaisuus näyttää varsin lupaavalta. Nuorten joukossa marjastus- ja sienestystharrastukset ovat jopa lisääntyneet, vaikka suosio onkin vähäisempi kuin ikääntyvillä (kuva 4.2.5). Metsästyksen osalta nuorten osallistuminen on hieman vähentynyt, mutta taidot löytyvät entistä useammalta. Marjastustaidotkin ovat nuorten ryhmässä lähes yhtä monella kuin vanhempien joukossa, mutta nuorten joukossa on sienestyksen taitajia vähemmän kuin vanhemmissa ikäryhmissä (kuva 4.2.6). Taidot ovat kuitenkin useamman hallussa kuin on harrastukseen osallistuneita, joka antaa positiivisen näköalan tulevaisuuteen. Kun tarkastellaan marjastuksen ja sienestyksen osallistumista kohorttinäkökulmasta, eli sitä väestönosaa, joka kymmenen vuotta sitten kuului 15–24-vuotiaisiin ja nyt 25–34-vuotiaisiin, havaitaan, että heidän joukossaan on nyt huomattavasti enemmän marjastukseen ja sienestykseen osallistuvia kuin edellisen mittauksen aikaan (kuva 4.2.7). Perinteisten metsäharrastusten kohdalla voi olla kysymys omaan elinvaiheeseen ja elämäntilanteeseen liittyviä seikkoja, jotka yksilön kohdalla muuttavat harrastamista. Teenivuosina marjastus ei ehkä vain kiinnostanut, mutta vähän vanhempana lapsena opitut taidot otetaan käyttöön tai opetellaan aikuisena, ja harrastus aloitetaan ystävien tai oman perheen kanssa.

Kuva 4.2.5. Marjastukseen, sienestykseen ja metsästyksen osallistuminen ikääntyvien (65–74-vuotiaat) ja nuorten (15–24-vuotiaat) keskuudessa.

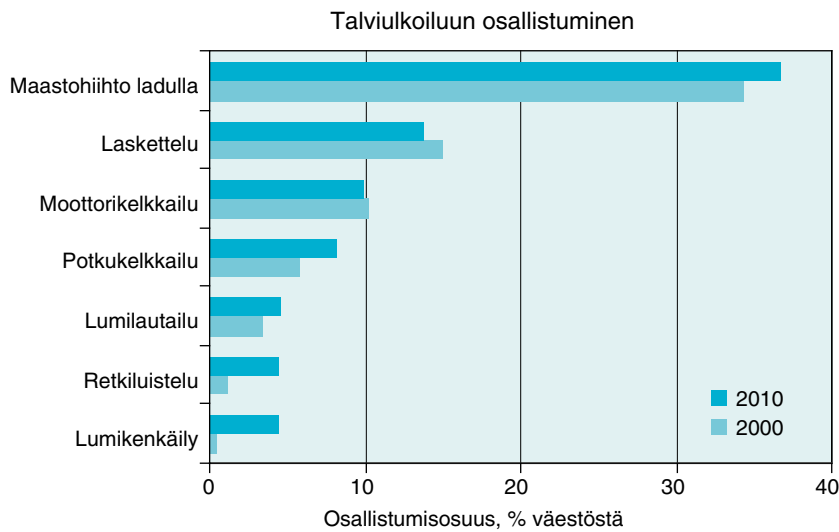
Kuva 4.2.6. Marjastuksen, sienestyksen ja metsästyksen harrastustaidot ikäryhmittäin.

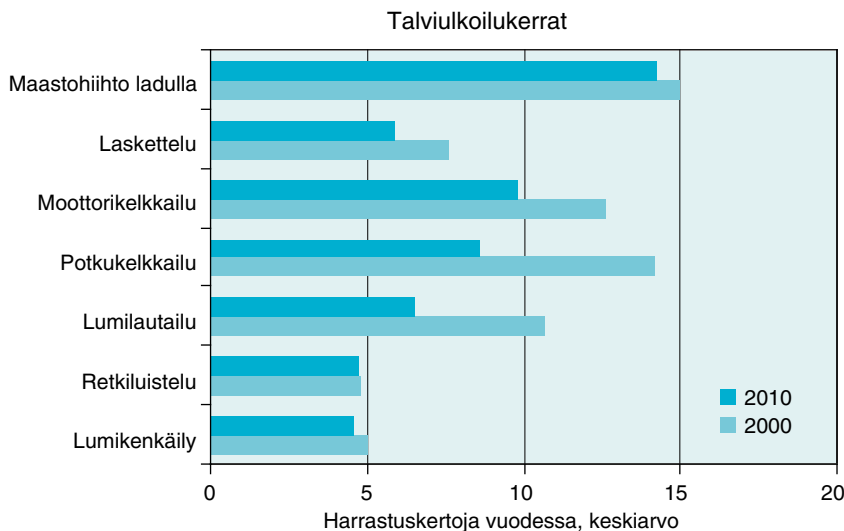
Kuva 4.2.7. Marjastuksen ja sienestyksen harrastaminen nuorten ryhmässä vuonna 2000 ja nuorten aikuisten ryhmässä vuonna 2010. Vertailu kuvaa samoina kalenterivuosina syntyneiden ikäryhmien osallistumisosuuksien muutoksia kymmenessä vuodessa.

Lumeen liittyvät harrastukset

Lähes puolet (48,6 %) aikuisista suomalaisista osallistuu vuosittain johonkin hiihtolajiin. Eniten hiihdon harrastajia on Pohjois-Suomessa (59,6 %) ja vähiten Etelä-Suomessa (44,5 %) (tilasto 15a). Suosituin talviulkoiluharrastus on maastohiihto, jonka suosio on kasvanut kymmenessä vuodessa (kuva 4.2.8). Rinnelajien suosio on säilynyt lähes ennallaan. Muut talviulkoilulajit ovat kasvattaneet suosiotaan selvästi. Kymmenen vuotta sitten lumikenkäily ja retkiluistelu olivat vielä melko harvinaisia harrastuksia mutta nyt molempien lajien harrastajajoukko on moninkertaistunut. Keskimääräisten harrastuskertojen määrissä on laskua kaikissa muissa talvilajeissa paitsi retkiluistelussa (kuva 4.2.9).

Kuva 4.2.8. Osallistuminen talviulkoiluun.

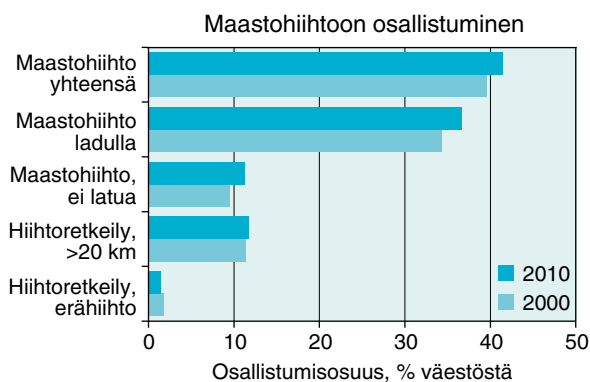
Kuva 4.2.9. Talviulkoilulajien harrastuskertojen määrät vuodessa.

Maastohiihto

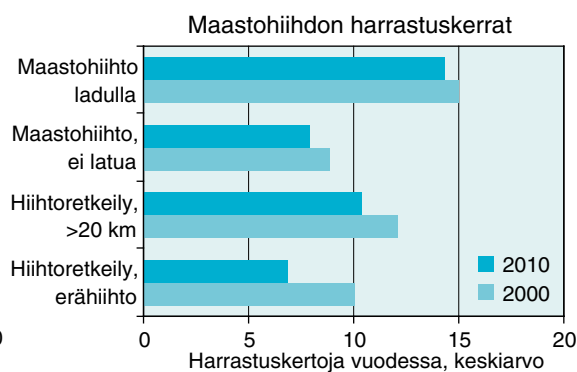
Suosituinta on maastohiihdon harrastaminen valmiilla laduilla, mutta noin kolmannes hiihtäjistä hiihtää jonkun verran myös laduttomassa maastossa (kuva 4.2.10). Maastohiihdon suosio on lisääntynyt vanhimpaan ikäryhmään kuuluvien joukossa, mutta vähentynyt nuorimpien joukossa (tilasto 15a). Maastohiihdon keskimääräiset harrastuskerrat ovat hieman laskeneet kymmenen vuoden takaisesta (kuva 4.2.11). Hiihtoharrastukset ovat riippuvaisia vaihtelevista lumiolosuhteista, ja hiihtoon osallistuvien määrä vaihtelee vuosittain lumitilanteen mukaan (kts. oheinen tietoikkuna).

Rinnelajit

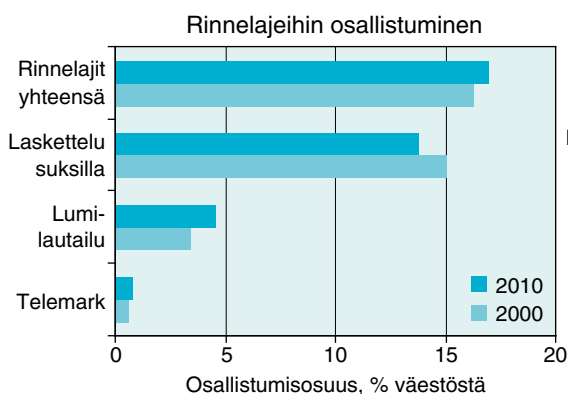
Rinnelajeista laskettelu suksilla on menettänyt suosiotaan, mutta lumilautailu on puolestaan hieman lisääntynyt (kuva 4.2.12). Rinnelajit ovat edelleen nuorten ja nuorten aikuisten harrastuksia, mutta vanhemmissa ikäryhmissä on nyt enemmän harrastajia kuin kymmenen vuotta sitten. Harrastusmäärät ovat kuitenkin tasaisesti laskeneet harrastajaa kohden kaikissa rinnelajeissa (kuva 4.2.13).

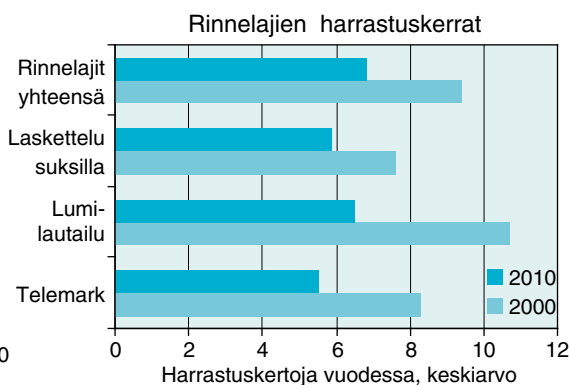
Kuva 4.2.10. Maastohiihtolajeihin osallistuminen.

Kuva 4.2.11. Maastohiihtolajien harrastuskertojen määrät vuodessa.

Kuva 4.2.12. Rinnelajeihin osallistuminen.

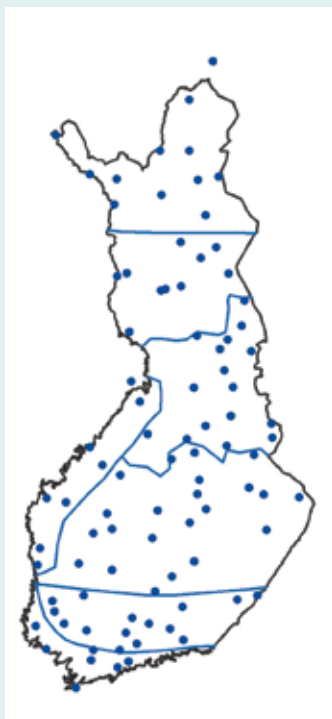

Kuva 4.2.13. Rinnelajien harrastuskertojen määrät vuodessa.

Hiihtoon osallistuminen ja lumiolosuhteet

Hiihtoon osallistumiseen ja hiihtokertoihin vaikuttavat lumiolosuhteet, jotka voivat vaihdella huomattavasti vuosittain. Ulkoilutilastoissa mittaus ulottuu talvesta 2009 talveen 2010. Esimerkiksi tammikuussa 2009 kyselyyn vastannut ilmoittaa viimeisimmän 12 kuukauden hiihtokertansa, eli myös talven 2008 hiihtokerrat ovat hänen ilmoittamassaan luvussa mukana. Tässä tarkastelussa hiihtoon sopivia olosuhteita kuvataan sellaisten päivien määrällä, jolloin lunta on maassa yli 20 cm (Suomen ympäristökeskus, lumen syvyys)³.

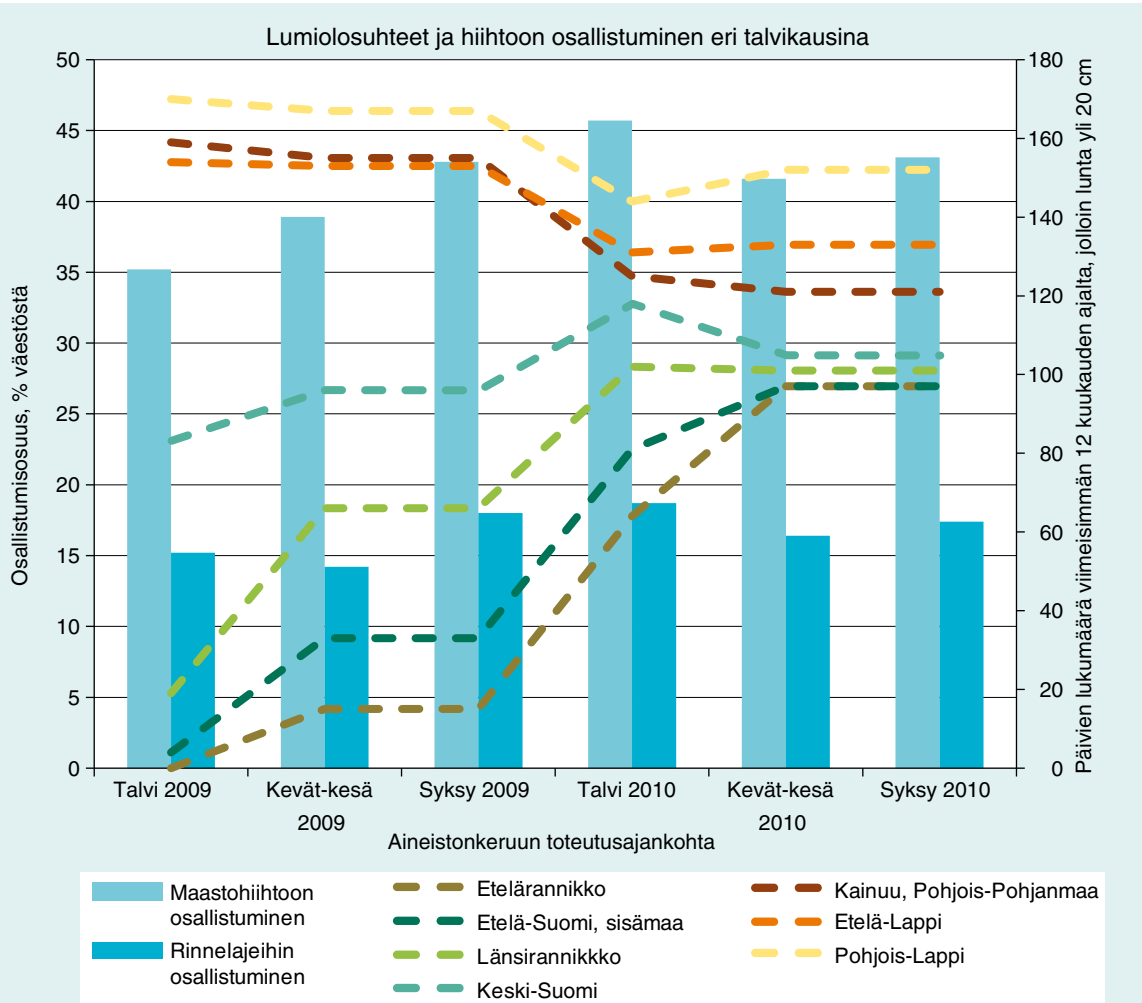
Keski-Suomen eteläpuolella talvet 2008 ja 2009 olivat selvästi vähälumisempia kuin talvi 2010 (kuva 4.2.15). Kainuussa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa taas talven 2010 lumipäivien määrä oli jonkin verran pienempi kuin talvina 2008 ja 2009. Hiihtoon osallistuvien osuus väestöstä kasvaa jopa 10 prosenttia niinä talvina, jolloin on hyviä lumiolosuhteita verrattuna heikkoihin lumitalviin. Myös hiihtokertojen määrä kasvaa hieman hyvien olosuhteiden ansiosta (kuva 4.2.16). Lasketteiluun, lumilautailuun ja muihin rannelajeihin osallistumiseen luonnonlumiolosuhteet vaikuttavat vähemmän, sillä rannelajien harrastaminen turvataan keinolumen avulla.

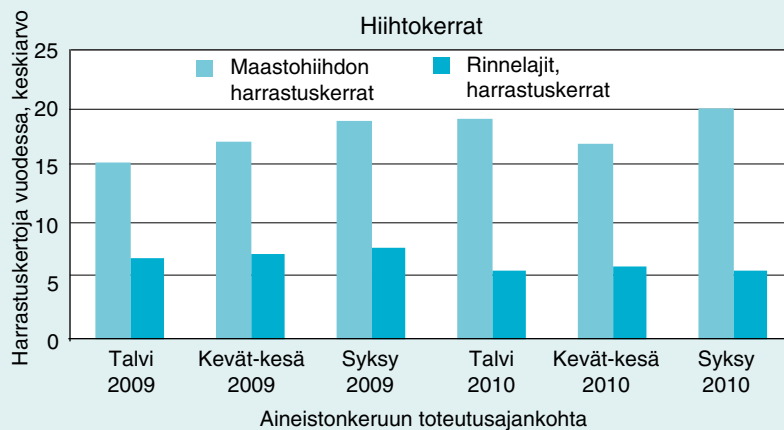
Kuva 4.2.14. Säähavaintoasemien sijainti kartalla (Suomen ympäristökeskus).

³Suomen ympäristökeskus. Lumen syvyys. (ei julkaistu). Map-based assessment of vulnerability to climate change employing regional indicators MAVERIC. Lisätietoja: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=385490&lan=EN>

Lumipäivien määrä on laskettu tiedonkeruun ajankohta huomioiden viimeisimmältä 12 kuukaudelta. Useina eri ajankohtina toteutettu mittaus tasoittaa sääolosuhteista johtuvaa vaihtelua. Lumitiedot ovat peräisin seitsemältä eri alueelta, ja ne on muodostettu keskiarvoina useamman eri säähavaintoaseman mittauksista (kuva 4.2.14): Etelärannikko (7 sääaseman keskiarvo), Etelä-Suomi (15 sääasemaa), Länsirannikko (8 sääasemaa), Keski-Suomi (22 sääasemaa), Kainuu ja Pohjois-Pohjanmaa (16 sääasemaa), Etelä-Lappi (10 sääasemaa) ja Pohjois-Lappi (12 asemaa).

Kuva 4.2.15. Alueellisten lumiolosuhteiden vaikutus maastohiihtoon ja rinnelajeihin osallistumiseen.

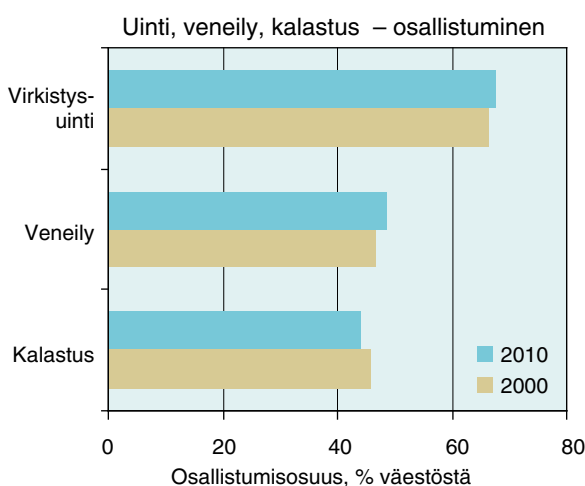
Kuva 4.2.16. Maastohiitdon ja rinnelajien harrastuskertojen määrät aineistonkeruun eri ajankohtina.

Vesiin liittyvät harrastukset

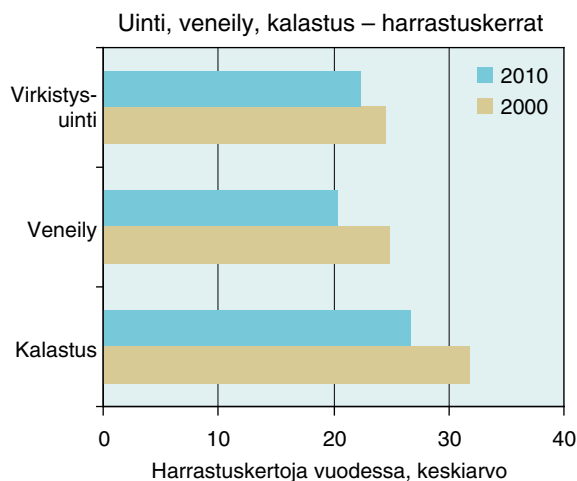
Vesialueet, meri, järvet ja joet, ovat suomalaisille tärkeitä virkistysympäristöjä. Uinti luonnon vesissä, veneily ja kalastus ovat suosittuja ulkoilumuotoja (tilastot 7a, 7b, 7c, 8, 11a ja 11b). Uinti-harrastusten suosio on entisellään verrattuna tilanteeseen kymmenen vuotta sitten (kuva 4.2.17). Veneily on hieman kasvattanut suosiotaan ja kalastus hieman hiipunut. Tyypillistä kuitenkin on, että kaikkien vesiharrastuksiin osallistumisen useus on vähentynyt (kuva 4.2.18).

Uinti

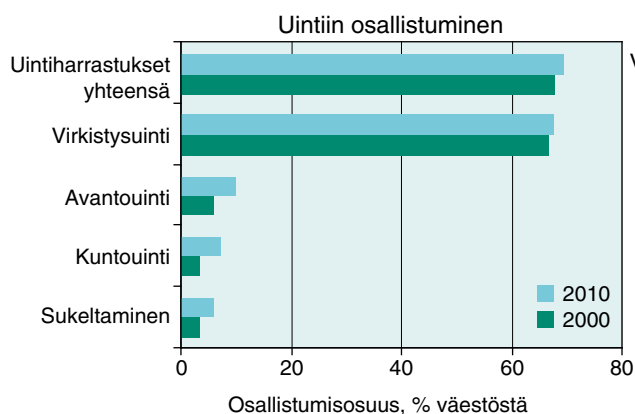
Uinti luonnon vesissä on kävelyn jälkeen suosituin ulkoiluharrastus. Kaksi kolmesta aikuisväestöön kuuluvasta käy uimassa, ja vuoden mittaan uintikertojakin kertyy keskimäärin 25 (tilasto 8). Useimmat harrastavat virkistysuintia (kuva 4.2.19). Kuntouintiin ovat innostuneet erityisesti naiset ja nuoret. Kuntouinnin ja avantouinnin osallistumisosuudet ovat kasvaneet kymmenessä vuodessa. Ikääntyvien ryhmässä uintiharrastuksiin, erityisesti avantouintiin ja virkistysuintiin osallistujien joukko on kasvanut. Keskimääräiset harrastuskerrat uijaa kohden ovat vähentyneet (kuva 4.2.20). Pohjois-Suomessa on nyt suhteellisesti enemmän avantouijia kuin kymmenen vuotta sitten. Myös sukellusharrastukset ovat tulleet yleisemmiksi.

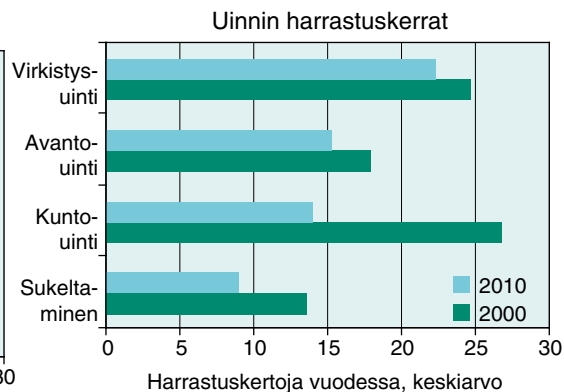
Kuva 4.2.17. Uintiin, veneilyyn ja kalastukseen osallistuminen.

Kuva 4.2.18. Uinnin, veneilyn ja kalastuksen harrastuskertojen määrät vuodessa.

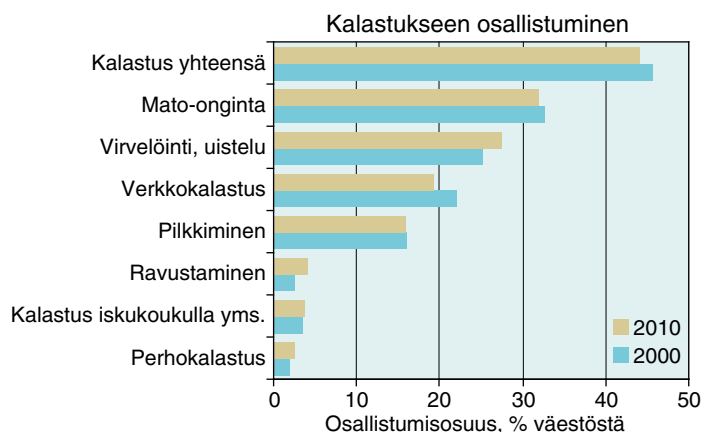
Kuva 4.2.19. Uintiharrastuksiin osallistuminen.

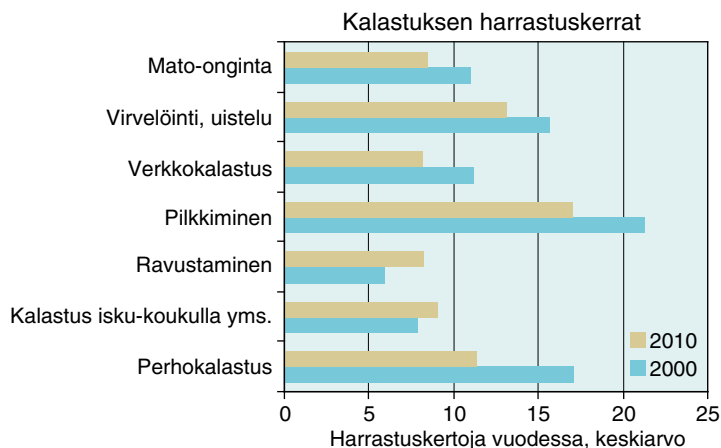
Kuva 4.2.20. Uintiharrastusten harrastuskertojen määrät vuodessa.

Kalastus

Kalastus on yksi suosituimmista harrastuksista, joissa luonnontuotteita hyödynnetään ravinnoksi, mutta joiden merkitys nykyihmiselle on pääosin tuottaa virkistystä (tilastot 11a, 11b). Kalastuksen suosio on edelleen korkea (osallistumisosuus 44 prosenttia väestöstä), mutta pientä laskua on havaittavissa osallistujien määrissä ja ennen kaikkea harrastuskertojen määrissä verrattuna tilanteeseen kymmenen vuotta sitten (kuvat 4.2.21 ja 4.2.22). Mato-onginta on yleisin kalastusharrastus, mutta se on menettänyt suosiotaan etenkin suurissa kaupungeissa asuvien joukossa. Virvelöinti tai uistelut ovat toiseksi suosituimpia harrastusmuotoja ja niiden suosio on kasvanut erityisesti ikääntyvien parissa. Kalastusmuodoista onginta ja virvelöinti ovat suosituja harrastuksia lapsiperheissä. Verkkokalastus on menettänyt suosiotaan erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten joukoissa. Myös harvinaisemmat, erityistaitoja vaativat kalastusharrastukset kuten perhokalastus ovat hieman kasvattaneet suosiotaan. Perhokalastus on selvästi suosituinta Pohjois-Suomessa, missä harrastamisosuudet ovat myös kasvaneet enemmän kuin muualla. Kalastus on edelleen voittopuolisesti miesten harrastus, mutta naisten osallistumisosuus on hieman jopa kasvanut, kun taas miesten vähentynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kalastusta harrastavien osuuden kasvua on tapahtunut ikääntyneiden joukossa, kun taas nuorten aikuisten joukossa se on selvästi laskenut. Kalastuksen harrastajien osallistumisosuus aikuisväestössä on suurin Itä-Suomessa. Kalastusharrastuksen suosio on laskenut Etelä-Suomessa, kun Pohjois-Suomessa se on kasvanut, ja muualla pysynyt ennallaan.

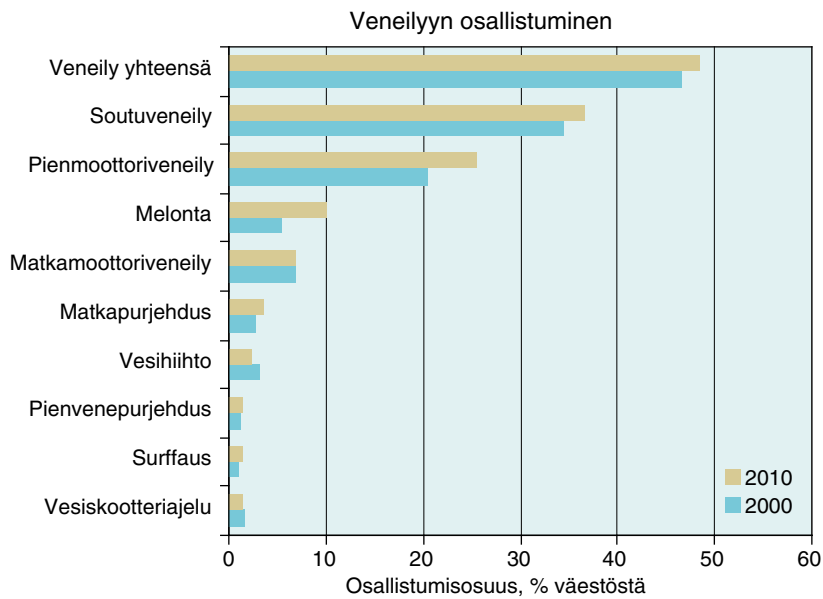
Kuva 4.2.21. Kalastusharrastuksiin osallistuminen.

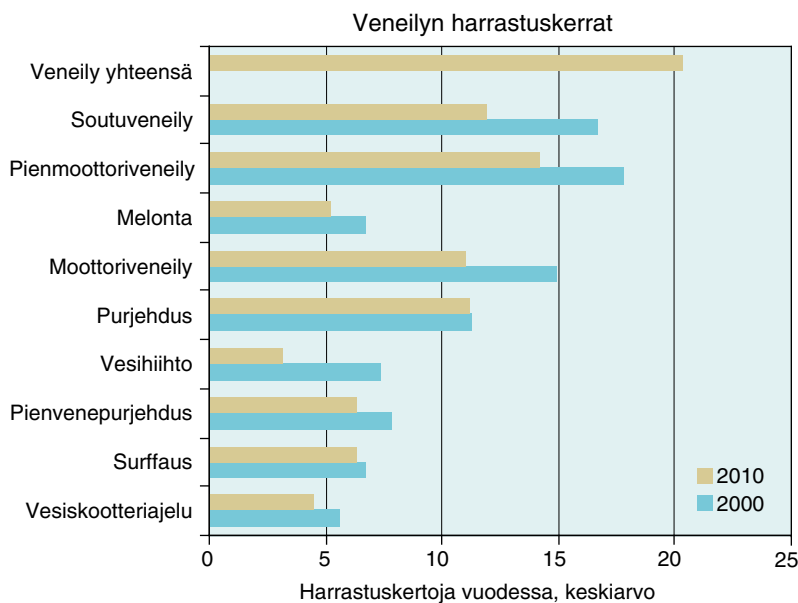
Kuva 4.2.22. Kalastuksen harrastuskertojen määrät vuodessa.

Veneily

Veneilyn suosio on vahva suomalaisten keskuudessa, sillä lähes joka toinen suomalainen veneilee tavalla tai toisella (kuva 4.2.23). Tavallisin tapa liikkua vesillä on soutuveneily tai pienmoottori-veneily. Matkaveneilijöiden määrä on huomattavasti pienempi kuin pienveneillä liikkuvien. Matkapurjehtijoiden osuus on kuitenkin hieman kasvanut kymmenessä vuodessa. Veneilyyn käytettyjen päivien määrä on laskenut kaikissa muissa veneilyharrastuksissa paitsi matkapurjehduksessa, jossa se on pysynyt aikaisemmalla tasolla (4.2.24). Veneilyyn osallistujien määrä on lisääntynyt erityisesti ikääntyvien ryhmässä ja maaseudulla asuvien joukossa viimeisen kymmenen vuoden aikana.

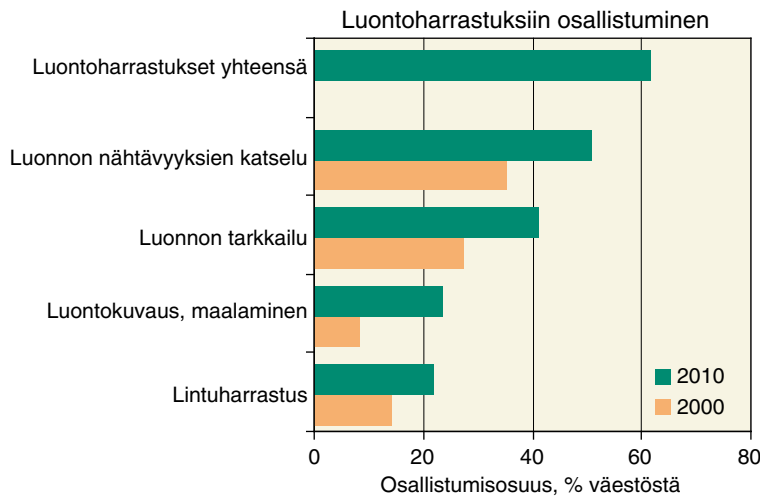
Kuva 4.2.23. Veneilyyn osallistuminen.

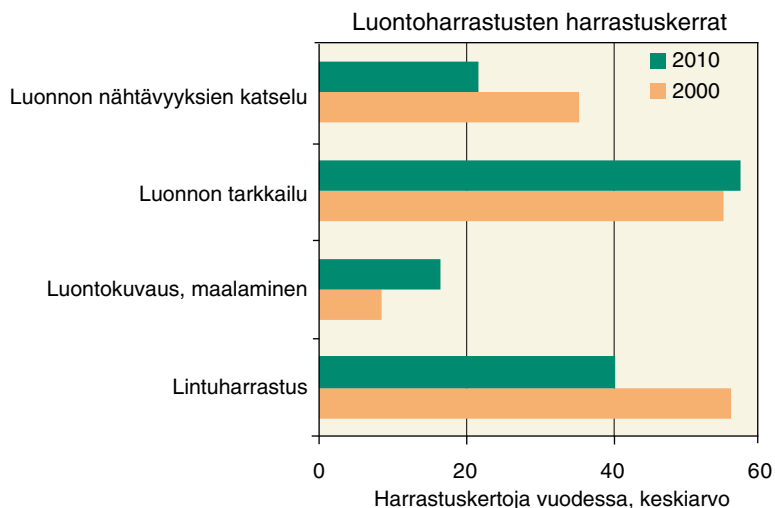
Kuva 4.2.24. Veneilyn harrastuskertojen määrät vuodessa.

Luontoharrastukset

Kaksi kolmesta suomalaisesta harrastaa luonnontarkkailua ja muita luontoharrastuksia (kuva 4.2.25). Luonnontarkkailu, lintuharrastukset, luontokuvaus ja luonnon nähtävyyksien katselu ovat yleistyneet suomalaisten harrastuksina kymmenessä vuodessa. Luonnontarkkailu näyttää olevan tavallisinta keski-ikäisten ja erityisesti maalla asuvien joukossa (tilasto 14). Vain luontokuvaus on suosittumpaa nuorten ja kaupungissa asuvien keskuudessa verrattuna muihin. Keskimääräiset harrastuskerrat ovat vähentyneet kaikissa luontoharrastuksissa viimeisen kymmenen vuoden aikana (kuva 4.2.26).

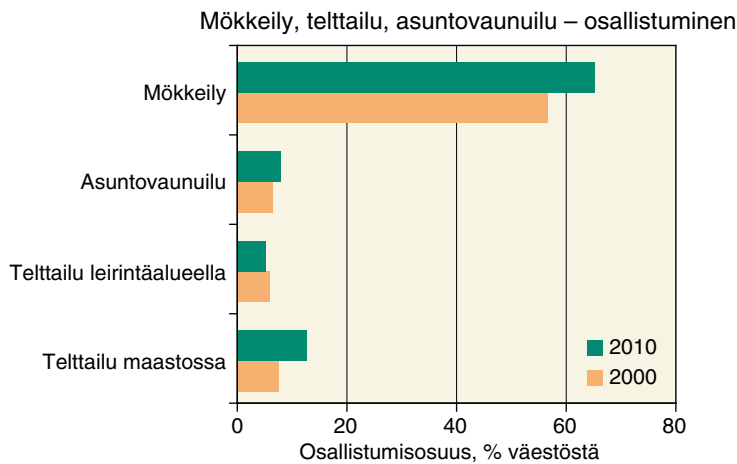
Kuva 4.2.25. Luontoharrastuksiin osallistuminen.

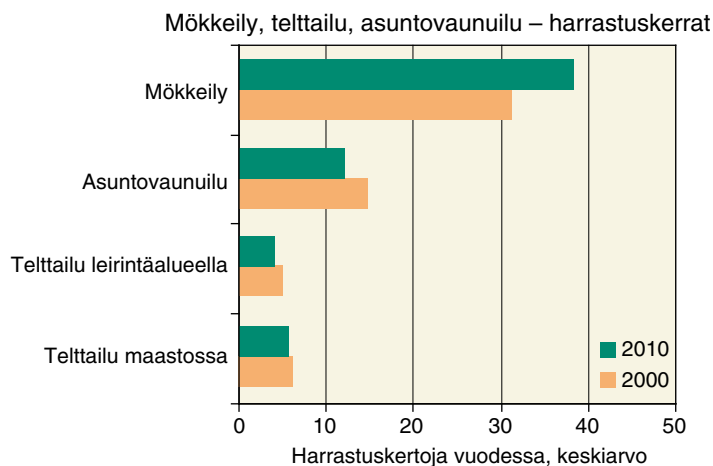
Kuva 4.2.26. Luontoharrastusten harrastuskertojen määrät vuodessa.

Mökkeily, telttailu ja asuntovaunuilu

Luonnossa vietetyn vapaa-ajan merkittävin muutos viimeisen kymmenen vuoden aikana on mökkeilyn lisääntyminen suomalaisten keskuudessa. Nyt jo kaksi kolmesta suomalaisesta viettää vapaa-aikaansa vapaa-ajan asunnolla (tilasto 6, kuva 4.2.27). Oleskelu vapaa-ajan asunnolla lisää merkittävästi erilaisten luontoon liittyviin harrastuksiin osallistumista⁴. Myös mökillä vietettyjen päivien määrä on kasvanut (kuva 4.2.28). Mökillä tai vapaa-ajan asunnolla oleskelu on yleisempää niiden joukossa, jotka asuvat perheen tai puolison kanssa kuin yksinasuvilla. Erityisen paljon on lisääntynyt ikääntyvien mökkeily: sekä harrastajien määrä että mökkipäivien määrä ovat kasvaneet. Mökkeilyn harrastajien osuus on kasvanut Pohjois-Suomessa ja maaseutumaisissa, pienissä kunnissa asuvien joukossa enemmän kuin muilla. Asuntovaunuilun harrastaminenkin on lisääntynyt jokin verran, samoin telttailu luonnossa, mutta telttailu leirintäalueilla ei. Asuntovaunuilu on kaksi kertaa suosittumpaa Pohjois-Suomessa kuin Etelä-Suomessa. Nuorten telttailu on vähentynyt leirintäalueilla, mutta lisääntynyt luonnossa.

Kuva 4.2.27. Mökkeilyyn, telttailuun ja asuntovaunuiluun osallistuminen.

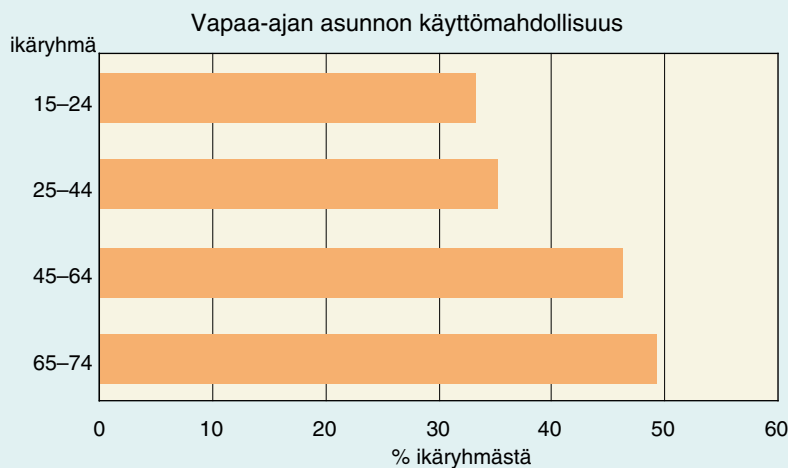

Kuva 4.2.28. Mökkeilyn, telttailun ja asuntovaunuilun harrastuskertojen määrät vuodessa.

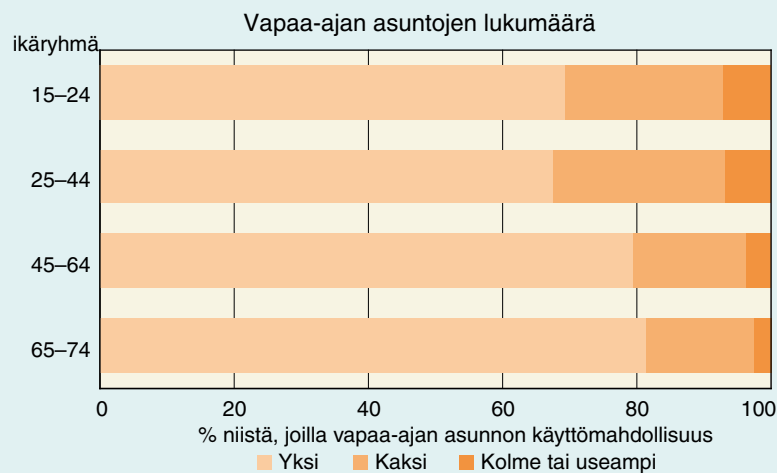
⁴Sievänen, T., Pouta, E. & Neuvonen, M. 2007. Recreational Home Users - Potential Clients for Countryside Tourism. Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism 7(3): 223–242.

Mökkeilymahdollisuudet eri väestöryhmissä

Vapaa-ajan asunto on säännöllisesti käytettävissä 41 %:lla suomalaisista. Käyttömahdollisuus on yleisempää vanhempien ikäryhmiin kuuluvien joukossa (kuva 4.2.29) kuin nuorempien. Niistä, joilla on vapaa-ajan asunto, kahdella kolmasosalla vapaa-ajan asuntoja on yksi, yhdellä viidestä kaksi ja 5 %:lla kolme tai enemmän (tilasto 41). Alle 45-vuotiaiden mökkeilijöiden joukossa on enemmän heitä, joilla on kahden tai useamman vapaa-ajan asunnon käyttömahdollisuus (kuva 4.2.30). Vapaa-ajan asunnoista, joita käytetään eniten, on noin 45 % perinteisiä, ilman mukavuuksia olevia mökkejä, 39 % mukavuuksin varusteltuja mökkejä tai huviloita ja 16 % on omakotitaloja, maatiloja ja muita vapaa-ajan asumisen ratkaisuja. Nuoriin ikäryhmiin kuuluvista useammalla on käytössään varusteltu mökki ja vastaavasti useammalla vanhempiin ikäryhmiin kuuluvalla varustelematon mökki. Ne, joilla vapaa-ajan asunto on säännöllisesti käytettävissä, viettävät mökillä keskimäärin 43 päivää vuodessa. Se on 10 päivää enemmän kuin suomalaisten mökillä vietettyjen päivien keskiarvo, kun mukana ovat myös ne, joilla ei ole säännöllistä mökkeilymahdollisuutta.

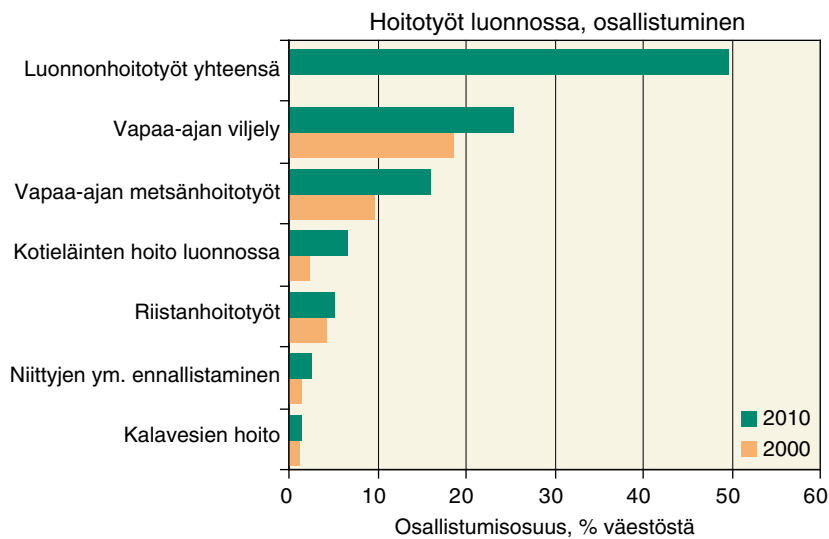
Kuva 4.2.29. Mahdollisuus vapaa-ajan asunnon käyttöön ikäryhmittäin.

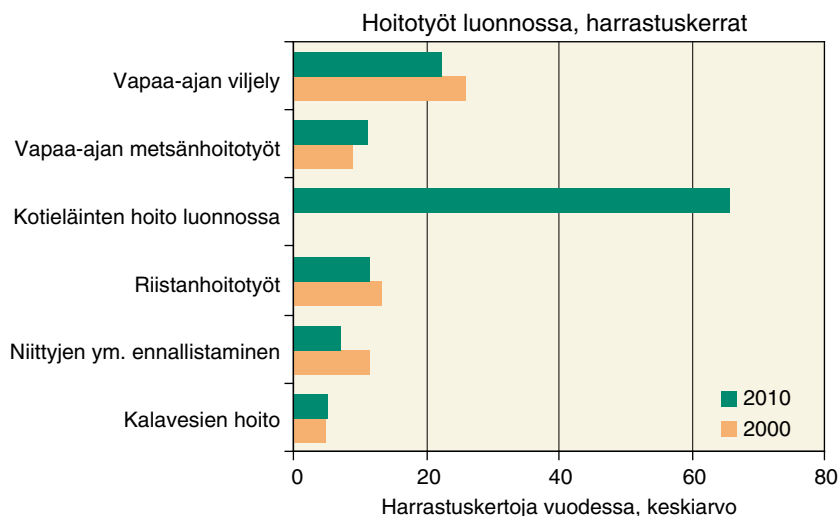
Kuva 4.2.30. Käytettävissä olevien vapaa-ajan asuntojen lukumäärä ikäryhmittäin.

Vapaa-ajan metsänhoito, viljely ja luonnon hoitotyöt

Lähes puolet suomalaisista harrastaa vapaa-ajan viljelyä, metsän hoitotöitä tai muita hoitotöitä luonnossa (kuva 4.2.31, tilastot 10a, 10b). Luonnonhoitotöitä harrastavien osuus aikuisväestöstä on suurin maaseudulla ja erityisesti Itä-Suomessa asuvien joukossa. Osallistumisosuudet ovat huomattavasti korkeammat maatalousyrittäjien joukossa verrattuna muihin. Suosituimpia ovat vapaa-ajan viljely ja metsätyö, joihin osallistuneiden osuudet ovat lisääntyneet selvästi kymmenessä vuodessa. Vapaa-ajan metsätyön harrastuskerrat ovat myös lisääntyneet (kuva 4.2.32). Kotieläinten hoitoa luonnossa harrastavien osuus on lisääntynyt myös kuten muidenkin hoitotöitä harrastavien osuus, vaikka riistanhoitoon ja kalavesien hoitoon osallistuu edelleenkin varsin harva suomalainen. Vapaa-ajan metsänhoito, kalavesien kunnostus, riistanhoito ja niittyjen ym. ennallistamistyöt ovat edelleen suosituimpia yli 45-vuotiaiden kuin sitä nuorempien keskuudessa.

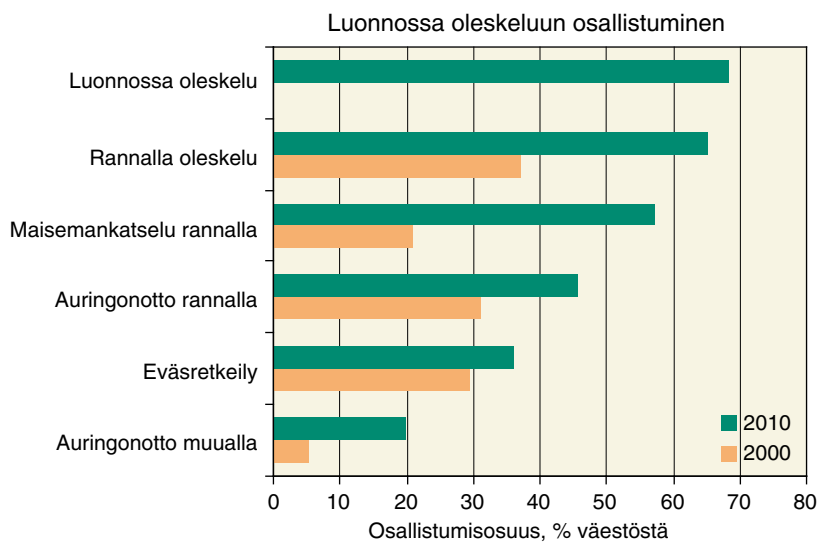
Kuva 4.2.31. Luonnonhoitotöihin osallistuminen.

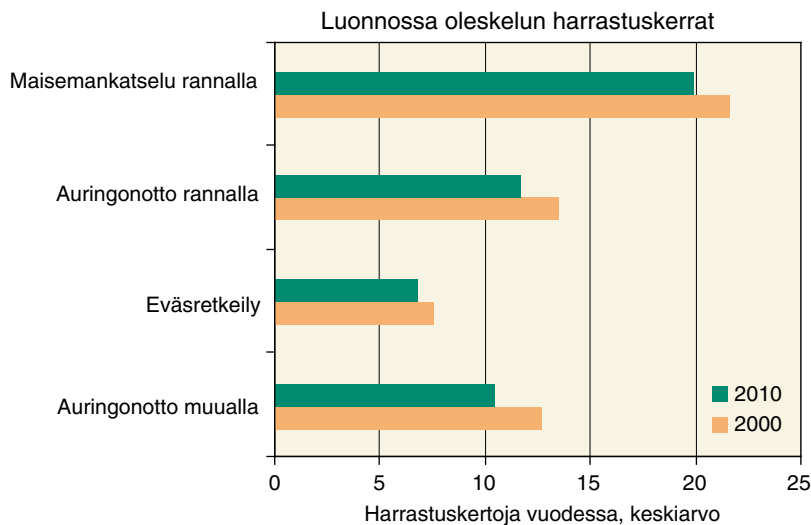
Kuva 4.2.32. Luonnonhoitotöiden harrastuskertojen määrät vuodessa.

Oleskelu luonnossa

Kaikenlainen luonnossa oleskelu ja etenkin rantojen käyttö oleskeluun on yleistä suomalaisten keskuudessa (60 prosenttia väestöstä harrastaa) (tilasto 9). Rannat ovat vetovoimainen virkistyskohde niin maaseudulla kuin kaupungeissa, vaikkakin vapaa-ajan vietto rannalla on hieman tyypillisempää kaupunkilaisille kuin maaseudulla asuville. Rantaan mennään usein katselemaan maisemia, keskimäärin kaksikymmentä kertaa vuodessa. Rantojen käyttö oleskeluun ja esimerkiksi maisemien katseluun on tullut huomattavasti suosittumaksi kymmenen vuoden aikana (kuva 4.2.33). Auringonottoa rannalla ja muualla luonnossa harrastavien joukko on lisääntynyt, ja myös eväretkeilyn suosio on kasvanut. Harrastuskertojen määrä harrastajaa kohden on kuitenkin hieman vähentynyt (kuva 4.2.34). Rannalla oleskelu ja eväretkeily ovat suosittuja erityisesti nuoremman väestön ja lapsiperheiden parissa, auringonottoa harrastavat erityisesti nuoret.

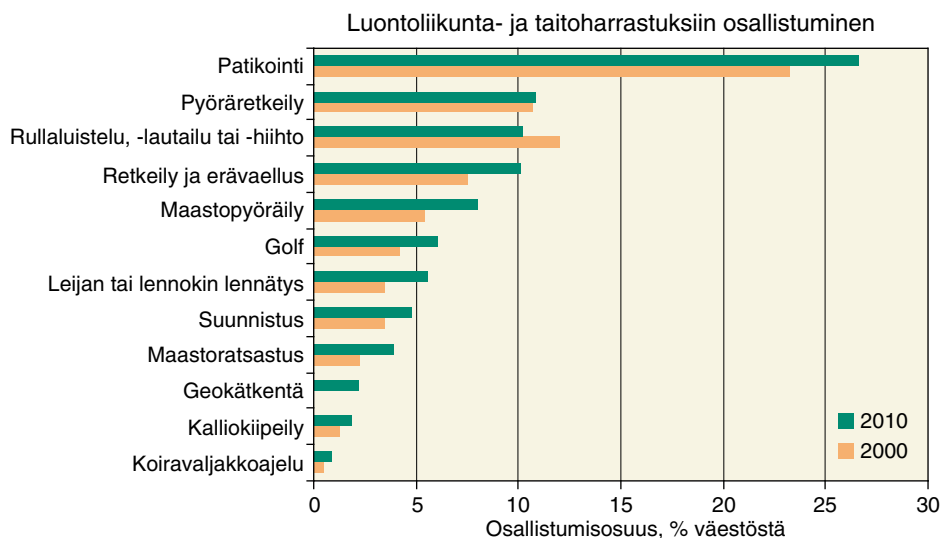
Kuva 4.2.33. Luonnossa oleskeluun osallistuminen.

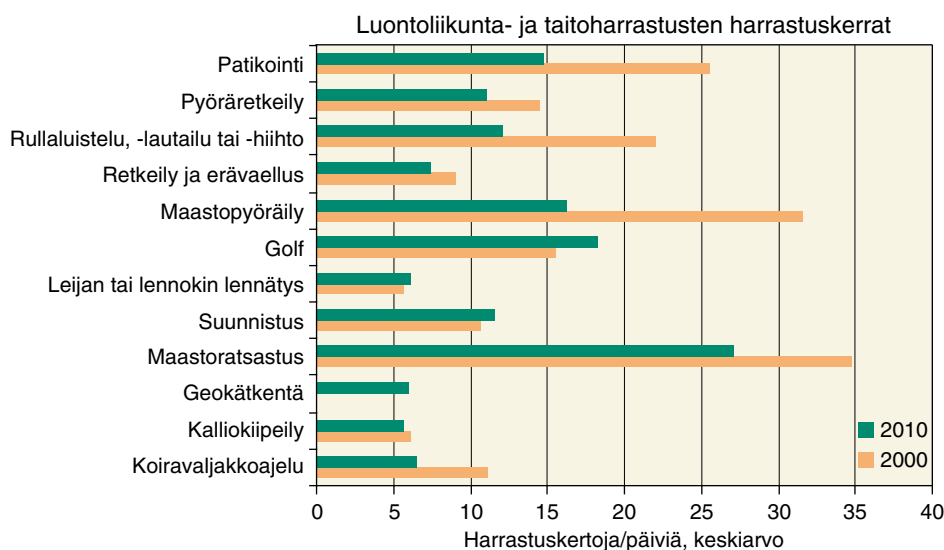
Kuva 4.2.34. Luonnossa oleskelun harrastuskerrat vuodessa.

Luontoliikunta- ja taitoharrastukset

Luonnossa harrastetaan myös paljon sellaisia liikuntalajeja ja erityistaitoja vaativia harrastuksia, joiden luonto tarjoaa harrastusympäristön. Luonto voi olla osittain ihmisen muokkaamaa, esimerkiksi laji vaatii joko laajahkon avoimen tilan kuten golfissa ja leijalennätyksessä tai teitä ja polkuja (maastoratsastus, pyöräretkeily ja rullaluistelu). Liikunnallista haastetta luontoympäristöltä haetaan erityisesti kalliokiipeilyssä ja maastopyöräilyssä. Useimpien taitoharrastusten osallistumisosuudet ovat kasvaneet kymmenessä vuodessa, mutta ne ovat kuitenkin vain 1–10 prosenttia koko aikuisväestöstä (kuva 4.2.35, tilastot 3, 5, 17a, 17b). Perinteinen liikunnallinen laji on suunnistus, joka on nuorten ja nuorten aikuisten laji. Suunnistuksen suosio on hieman kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana, ja erityisesti nuorten aikuisten keskuudessa. Maastopyöräily on lisännyt suosiotaan eniten 25–44-vuotiaiden ryhmässä, kun taas pyöräretkeilyn (yli 30 km pyöräily) suosio on säilynyt lähes ennallaan. Kaikissa liikunta- ja taitolajeissa harrastajaosuudet ovat suurempia nuorten kuin vanhempien keski-ikäisten ja ikääntyvien keskuudessa. Geokätkentä on uutena harrastuksena jo löytänyt melko laajan suosion nuorten ja opiskelijoiden keskuudessa (4 %). Maastoratsastus on naisten harrastus. Keskimääräiset harrastuskerrat ovat pysyneet joko ennallaan, kasvaneet hieman (esim. golf) tai vähentyneet verrattuna kymmenen vuoden takaiseen tilanteeseen (kuva 4.2.36).

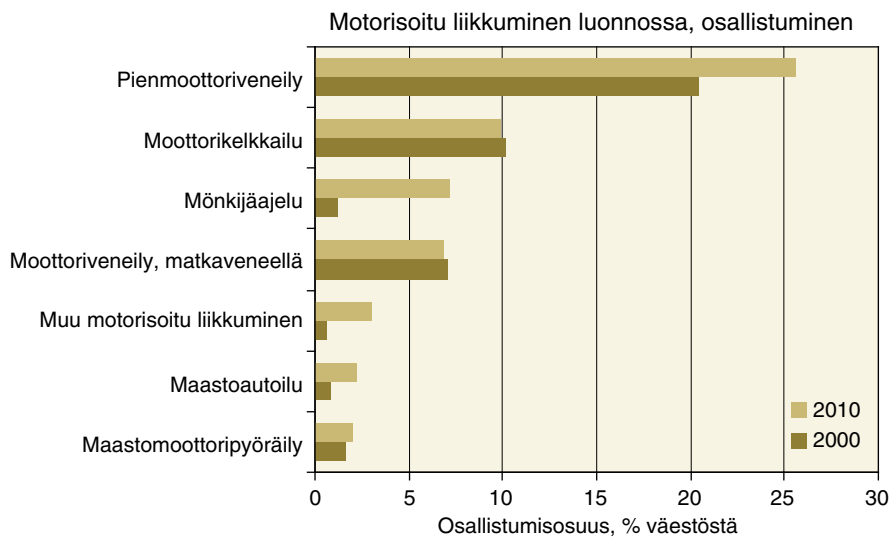
Kuva 4.2.35. Luontoliikunta- ja taitoharrastuksiin osallistuminen.

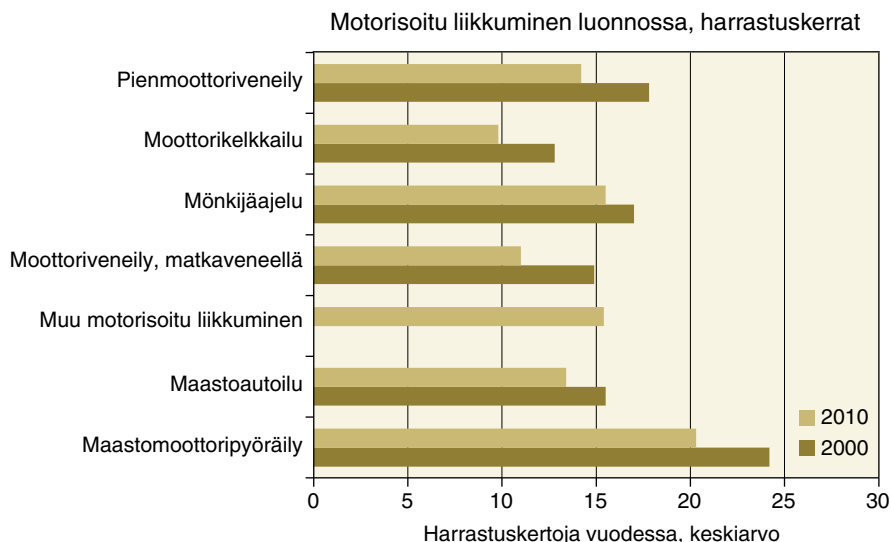
Kuva 4.2.36. Luontoliikunta- ja taitoharrastusten harrastuskertojen määrät vuodessa.

Motorisoitu liikkuminen luonnossa

Ulkoilutilastojen lukujen valossa (tilastot 7a, 7b, 18a, 18b) motorisoitu liikkuminen luonnossa on lisääntynyt pienmoottoriveneilyn ja mönkijän käytön osalta, mutta matkamoottoriveneily ja moottorikelkkailu eivät olisi lisänneet suosiotaan (kuva 4.2.37). Pienempien joukkojen harrastukset kuten maastomoottoripyöräily ja maastoautoilu ovat saaneet lisää harrastajia, joskin osallistumisosuudet ovat edelleen melko pieniä. Motorisoitu liikkuminen luonnossa on kuitenkin nuorten keskuudessa suosituempaa kuin muiden, joten odotettavissa on harrastuksen suosion kasvua väestötasolla tulevaisuudessa. Harrastuskerrat ovat kaikissa motorisoidun liikkumisen muodoissa vähentyneet kymmenen vuoden takaisesta (kuva 4.2.38).

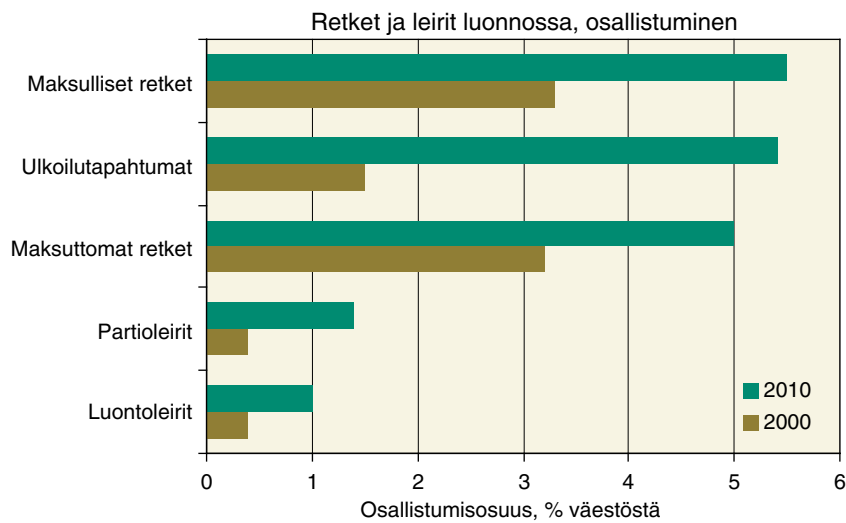
Kuva 4.2.37. Motorisoituun liikkumiseen luonnossa osallistuminen.

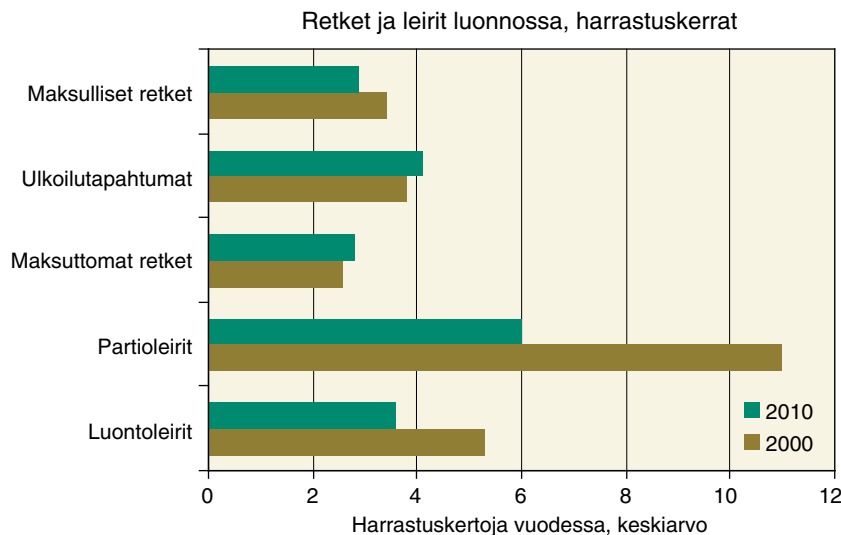
Kuva 4.2.38. Motorisoidun liikkumisen harrastuskertojen määrät vuodessa.

Retkille ja leireille osallistuminen

Suomalaisista osa harrastaa myös erilaisia retkiä, leirejä ja tapahtumia luonnossa. Osallistumisosuudet näissä harrastuksissa ovat vain 1–5 prosenttia aikuisväestöstä (kuva 4.2.39). Erilaisille retkille ja leireille osallistuminen on kuitenkin kasvattanut suosiotaan viimeisen kymmenen vuoden aikana. Erityisesti aikaisempaa useampi ikääntynyt on osallistunut retkille tai leireille. Partioleireille osallistuvat luonnollisesti pääosin nuoret, ja heidänkin joukkonsa on kasvanut. Harrastuskertojen määrät ovat pysyneet entisellä tasollaan paitsi, että partioretkillä ja -leireillä vietetään nyt vähemmän aikaa kuin aikaisemmin (kuva 4.2.40).

Kuva 4.2.39. Luonnossa järjestettäviin retkiin ja leireihin osallistuminen.

Kuva 4.2.40. Luonnossa järjestettävien retkien ja leirien harrastuskertojen määrät vuodessa.

4.3 Ulkoiluun osallistumisen tarkastelua väestöryhmittäin

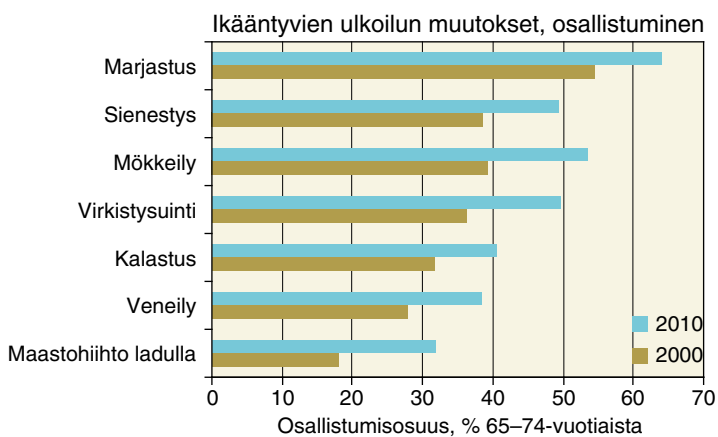
Ikääntyvien ulkoilun harrastamisen muutokset

Ikääntyvien ryhmäksi on tässä määritelty 65–74-vuotiaat. Taulukosta 4.3.1 käy ilmi, että ikääntyvien ryhmässä ulkoilun osallistumisosuus on kasvanut, ja siten lähentynyt koko aikuisväestön osallistumisosuutta viimeksi kuluneen kymmenen vuoden aikana. Lähiulkoilukertojen määrä on vähentynyt sekä ikääntyvien ryhmässä että koko väestössä. Sen sijaan tehtyjen luontomatkojen määrä on lisääntynyt, mutta matkoihin käytettyjen päivien määrä on hieman vähentynyt (Tilastot 1, 23, 31).

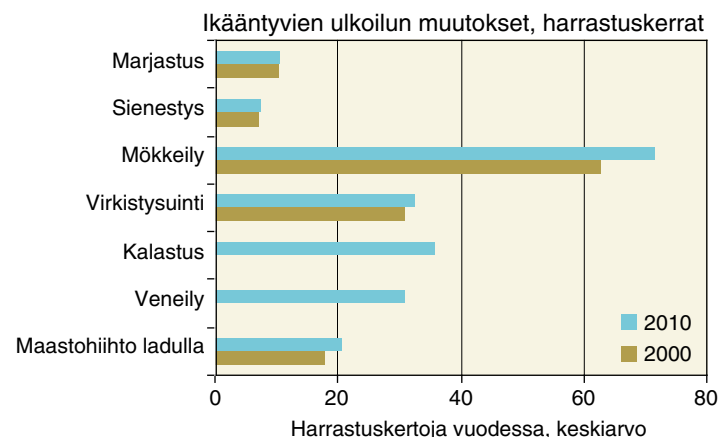
Monien ikääntyvien suosimien ulkoiluharrastusten osallistumisosuudet ovat kasvaneet ikääntyvien ryhmässä (kuvat 4.3.1 ja 4.3.2), mutta harrastuskerrat ovat pysyneet ennallaan tai hieman kasvaneet. Yksittäisten ulkoiluharrastusten harrastuskerrat ovat saattaneet kasvaakin, mutta ulkoilukertojen yhteismäärä on silti vähentynyt. Keskimäärin harrastuskertojen määrät ovat vähentyneet, sillä väestöllä on enemmän erilaisia ulkoiluharrastuksia kuin kymmenen vuotta sitten ja ulkoilukerrat jakautuvat useammalle eri ulkoiluharrastukselle.

Taulukko 4.3.1. Ulkoiluun osallistuminen 65–74-vuotiaiden ikäryhmässä.

	Ulkoiluun osallistuminen, % ikäryhmästä		Lähiulkoilukertoja vuodessa, keskiarvo		Luontomatkoja vuodessa, keskiarvo		Luontomatkapäiviä vuodessa, keskiarvo		Ulkoiluharrastusten lukumäärä, keskiarvo	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Kaikki ikäryhmät	96,5	96,1	166,8	155,7	8,6	7,7	25,0	25,5	11,6	13,7
65–74-vuotiaat	88,4	91,4	189,3	179,3	7,6	8,8	31,0	29,0	7,4	10,8

Kuva 4.3.1. Ikääntyvien ulkoiluharrastuksiin osallistumisessa tapahtuneet muutokset.

Kuva 4.3.2. Ikääntyvien harrastuskertojen määrissä tapahtuneet muutokset.

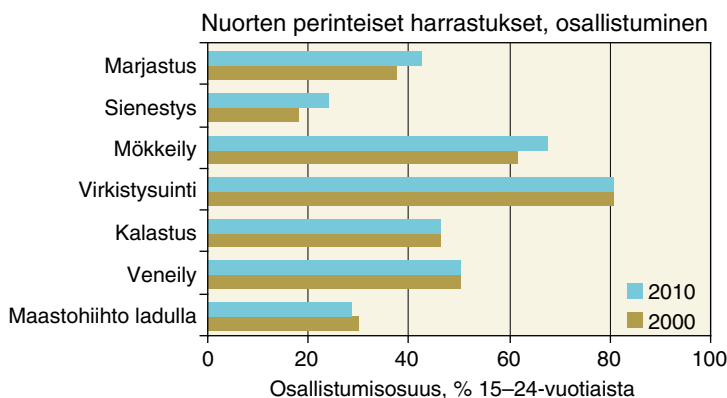
Nuorten ulkoiluharrastusten muutokset

Lähes kaikki nuoret osallistuvat joihinkin ulkoiluharrastuksiin eli ulkoiluun osallistumisosuus on yhtä korkealla kuin koko aikuisväestöllä, ja osuus on pysynyt jokseenkin ennallaan verrattuna nuorten osallistumiseen kymmenen vuotta sitten (taulukko 4.3.2). Lähiulkoilukerrat ovat vähentyneet, samoin kuin luontomatkojen ja luontomatkapäivien määrä. Sen sijaan erilaisten ulkoiluharrastusten lukumäärä on kasvanut, ja se on edelleen enemmän kuin koko aikuisväestöllä. (Tilastot 1, 23, 31).

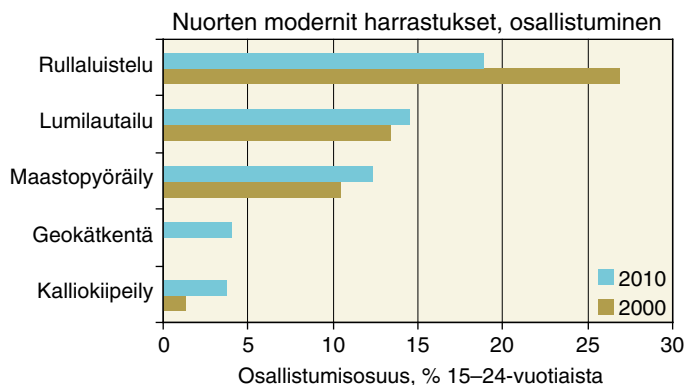
Nuorten osallistumisosuudet perinteisissä ulkoiluharrastuksissa ovat pysyneet ennallaan tai jopa hieman kasvaneet (mökkeily, marjastus ja sienestys) (kuva 4.3.3). Jotkin harrastukset ovat lisääntyneet suosiotaan (kalliokiipeily, maastopyöräily ja lumilautailu) ja on tullut myös täysin uusia harrastuksia, kuten geokätkentä (kuva 4.3.4). Selvästi suosiotaan nuorten keskuudessa ovat menettäneet rullaluistelu ja -lautailu verrattuna tilanteeseen vuonna 2000. Samalla kun harrastajien määrät ovat kasvaneet, ovat kuitenkin harrastuskerrat keskimäärin harrastajaa kohden vähentyneet kymmenen vuoden aikana.

Taulukko 4.3.2. Ulkoiluun osallistuminen 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä.

	Ulkoiluun osallistuminen, % ikäryhmästä		Lähiulkoilukertoja vuodessa, keskiarvo		Luontomatkoja vuodessa, keskiarvo		Luontomatkapäiviä vuodessa, keskiarvo		Harrastusten lukumäärä, keskiarvo	
	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010	2000	2010
Kaikki ikäryhmät	96,5	96,1	166,8	155,7	8,6	7,7	25,0	25,5	11,6	13,7
15–24-vuotiaat	97,2	96,5	158,4	149,4	6,1	4,8	20,9	16,6	12,7	15,0

Kuva 4.3.3. Nuorten (15–24-vuotiaiden) osallistuminen perinteisiin ulkoiluharrastuksiin.

Kuva 4.3.4. Nuorten (15–24-vuotiaiden) osallistuminen modernihin ulkoiluharrastuksiin.

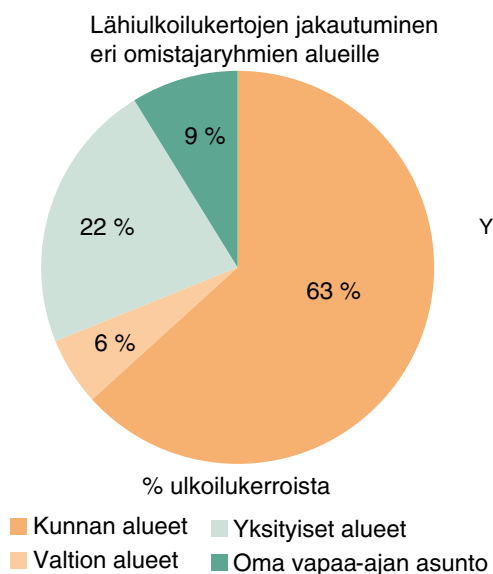
4.4 Lähiulkoilu

Lähiulkoilulla tarkoitetaan enintään päivän kestoisia käyntejä luonnossa vakinaisen tai vapaa-ajan asunnon lähialueilla. Tässä tarkastellaan lähiulkoilukertojen kohdealueita ja niiden etäisyyttä ulkoilijan asuinpaikasta, kohdealueen luonto-ominaisuuksia, virkistyspalveluja sekä lähiulkoilukerran kestoa (tilastot 20–24).

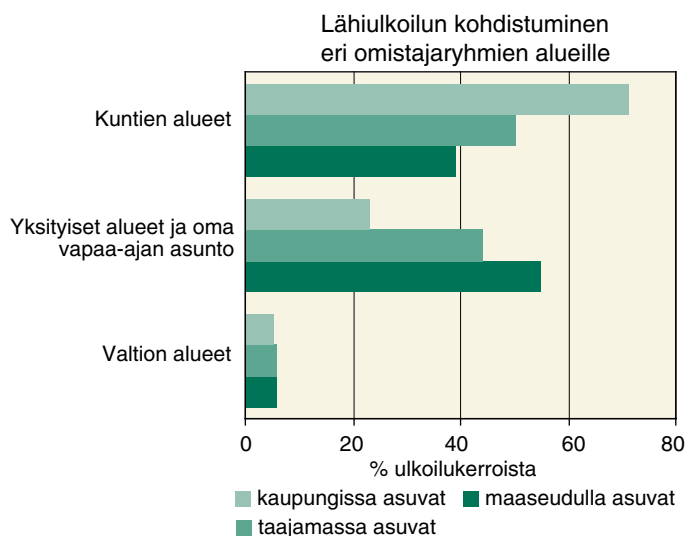
Lähiulkoilun kohdealueet

Lähes kaksi kolmesta lähiulkoilukerrasta kohdistuu kuntien alueille ja 31 prosenttia yksityismaille tai omalle vapaa-ajan asunnolle (kuva 4.4.1). Vuonna 2000 vastaavat luvut olivat 44 ja 51, joten kuntien alueille kohdistuva virkistyskäyttöpaine on kasvanut voimakkaasti. Perinteisesti kaupungissa asuvat käyttävät runsaasti asuinalueensa virkistysalueita ja -palveluita eli valtaosa kaupunkilaisten lähiulkoilukerroista suuntautuu kuntien alueille (kuva 4.4.2). Nyt myös maaseudulla asuvat ovat siirtyneet käyttämään kuntien ulkoiluun varustamia alueita yhä suuremmissa määrissä. Vuosituhannen vaihteessa maaseudulla asuvien joka viides lähiulkoilukerta suuntautui kuntien omistamille alueilla, mutta nykyään yli kolmannes ulkoilusta tapahtuu kunnan alueilla. Näyttäisi siis siltä, että kuntien tarjoamille virkistyspalveluille on jatkossakin runsaasti kysyntää sekä kaupungissa että myös maaseudulla. Valtion alueille kohdistuu 6 prosenttia lähiulkoilukerroista ja vapaa-ajan asunnolle 9 prosenttia lähiulkoilukerroista.

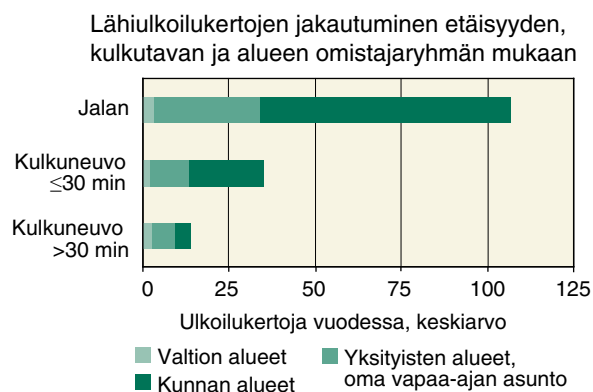
Naiset käyttävät suhteellisesti enemmän kuin miehet kuntien alueita lähiulkoiluun (tilasto 24). Miehet ulkoilevat useammin valtion ja yksityisten alueilla. Miesten osuus valtion alueiden käyttäjistä on lähes kaksi kolmasosaa. Vanhemmat ikäryhmät harrastavat ulkoilua vapaa-ajan asunnon lähiympäristössä useammin kuin nuoremmat ikäryhmät (tilasto 24, ulkoilukertojen keskiarvo). Pohjoissuomalaiset käyttävät valtion alueita lähiulkoiluun keskimäärin enemmän ulkoilijaa kohden kuin muut suomalaiset. Maaseudulla asuvilla kohdistuu yksityismaille keskimäärin 94 ulkoilukertaa vuodessa, mikä on yli 2,5-kertainen määrä verrattuna kaupungissa asuvien ulkoilukertoihin (35 ulkoilukertaa). Kaupunkilaiset taas käyttävät kuntien alueita enemmän kuin maalla asuvat. Kaksi kolmasosaa ulkoilukohteista sijaitsee lähellä asuntoa eli kävelyetäisyyden päässä lähtöpaikasta (tilasto 20, kuva 4.4.3). Noin neljäsosa lähiulkoilusta suuntautuu alueille, jonne kuljetaan kulkuneuvolla korkeintaan puolen tunnin matka. Vain yhdeksän prosenttia lähiulkoilukerroista kohdistuu alueille, jonne on yli puolen tunnin matka kulkuneuvolla.

Kuva 4.4.1. Lähiulkoilukertojen jakautuminen eri omistajaryhmien alueille.

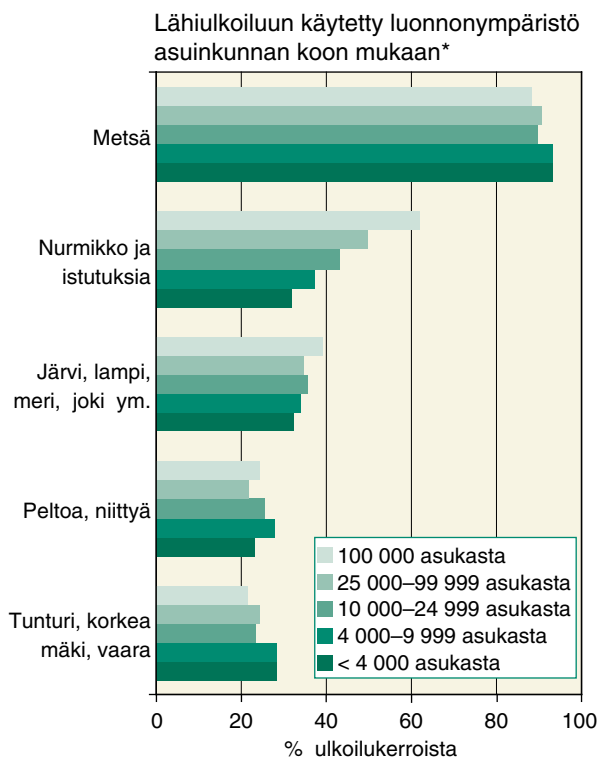
Kuva 4.4.2. Lähiulkoilun jakautuminen eri omistajaryhmien alueille asuinpaikan kunta- ja muodon mukaan.

Kuva 4.4.3. Lähiulkoilukertojen jakautuminen etäisyyden, kulkutavan ja alueen omistajaryhmän mukaan.

Lähiulkoilun luonnonympäristö ja virkistysmahdollisuudet

Asuinpaikkakunnasta riippumatta metsäympäristö kuuluu ulkoilukohteen luontoympäristöön olennaisena osana. Lähiulkoilukerroista noin yhdeksän kymmenestä suuntautuu alueille ja reiteille, jossa on metsää (kuva 4.4.4). Reilu viidennes suomalaisista ulkoilee ympäristöissä, joissa on peltomaisemia tai niittyjä, eikä merkittäviä eroja maaseudulla ja kaupungeissa asuvien välillä ole. Vesistö(t) (järvi, lampi, meri, joki ym.) ovat tärkeä osa ulkoiluympäristöä ja kolmasosa lähiulkoilukerroista tapahtuu alueilla, jossa on vesistöä. Nurmikkoa ja puistomaista ympäristöä on eniten kaupungissa asuvien ulkoiluympäristössä. Joka viides ulkoilukerta on luontoalueella, jossa on korkea mäki, vaara tai tunturi.

* Ulkoilukerta voi sisältää useita eri tyyppisiä luonnonympäristöjä

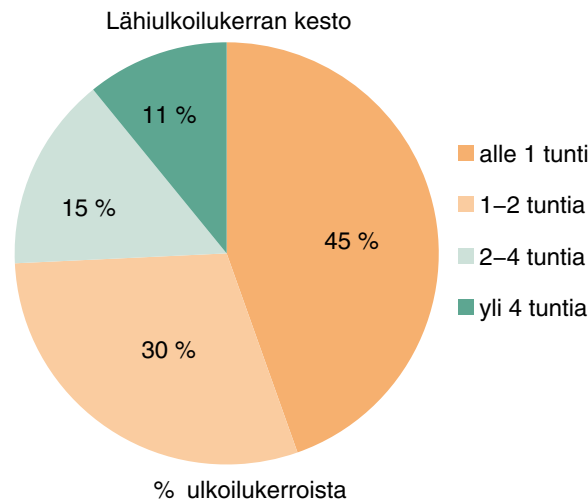
Kuva 4.4.4. Lähiulkoiluun käytetty luonnonympäristö asuinkunnan koon mukaan.

Ulkoilukerran kesto

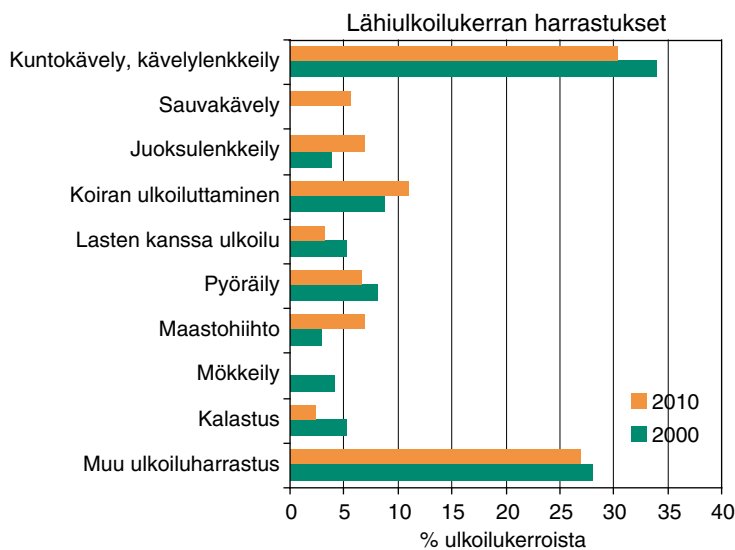
Lähiulkoilukerrat ovat tavallisimmin alle tunnin kestoisia (45 % harrastuskerroista), mutta keskiarvo on noin kaksi tuntia, eikä keston suhteen ole suuria eroja maalla ja kaupungeissa asuvien välillä (kuva 4.4.5). Kun maaseudulla asuvilla on lähiulkoilukertoja enemmän kuin muualla asuvilla, merkitsee se, että maaseudulla asuvien ulkoiluaktiivisuus on suurempaa, sillä heille kertyy enemmän ulkona, luontoympäristössä vietettyjä tunteja vuoden mittaan.

Ulkoiluharrastukset lähiluonnossa

Tarkasteltaessa kaikkia lähiulkoilukertoja kokonaisuutena, noin kolmannes on kävelylenkkeilyä tai sauvakävelyä, 11 % koiran ulkoilutusta ja sen jälkeen tavallisimpia harrastuksia ovat juoksulenkkeily, lasten kanssa ulkoilu, pyöräily, maastohiihto ja kalastus (kuva 4.4.6). Juoksulenkkeily ja maastohiihto ovat kasvattaneet osuuksiaan lähiulkoilukerroista, ja kalastus on selvästi vähentynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Kuva 4.4.5. Lähiulkoilukerran kesto.

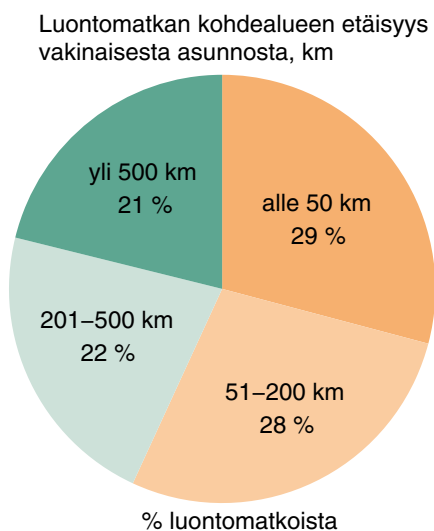

Kuva 4.4.6. Lähiulkoilukertojen yleisimmät harrastukset.

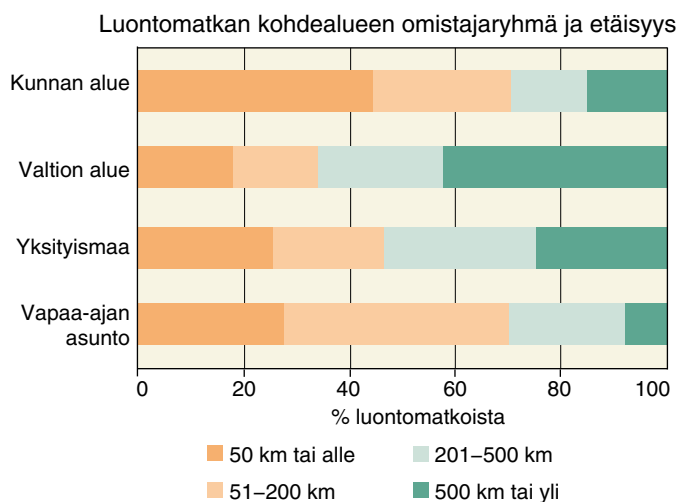
4.5 Luontomatkat

Luontomatkan kohdealueen sijainti, matkaetäisyys ja kulkutapa

Luontomatkoista 33 % kohdistuu vapaa-ajan asunnolle, 20 % valtion alueille, 28 % yksityismaalle ja loput 19 % kuntien alueille (tilasto 27). Luontomatkokohde sijaitsee keskimäärin 296 km etäisyydellä vakinaisesta asunnosta (tilasto 37). Vajaa kolmannes matkoista suuntautuu enintään 50 km ja viidesosa vähintään 500 km:n päähän (tilasto 28, kuva 4.5.1). Vapaa-ajan asunnolle on keskimäärin matkaa 51–200 km (tilasto 27). Luontomatkojen kohteet valtionalueille ovat kaupunna, sillä 43 % luontomatkohteista matkaa on 500 km tai enemmän (kuva 4.5.2). Kuntien mailla sijaitsevat kohteet sen sijaan ovat usein suhteellisen lähellä eli enintään 50 km päässä. Luontomatkokohde sijaitsee usein vastaajan oman asuinkunnan suuralueen sisällä (tilasto 31). Etelä-Suomeen kohdistuvista luontomatkoista 92 % on eteläsuomalaisten tekemiä, Länsi-Suomeen kohdistuvista matkoista on 64 % länsisuomalaisten tekemiä, Itä-Suomeen kohdistuvista matkoista 36 % on itäsuomalaisten tekemiä ja Pohjois-Suomeen kohdistuvista matkoista 33 % on pohjoissuomalaisten tekemiä. Eteläsuomalaisten osuus on kaikilla alueilla suuri, ja etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa osuus ylittää oman alueen asukkaiden osuuden. Oman suuralueen asukkailla on kuitenkin suurin osuus alueelle kohdistuvista matkapäivistä kaikilla alueilla. Luontomatkokohde sijaitsee tavallisesti maaseudulla (86 %), mutta kohteita on myös taajamissa tai taajamien läheisyydessä. Henkilöautoa käytetään matkaan tekoon 90 %:ssa luontomatkoista. Junaa on käytetty 8 %, bussia 11 % ja lentokonetta 6 % matkoista. Myös veneellä (15 %) ja polkupyörällä (10 %) taitetaan matkaa. Tavallista on, että matkakohteeseen pääsemiseksi käytetään kahta tai useampaa liikkumisvälinettä.

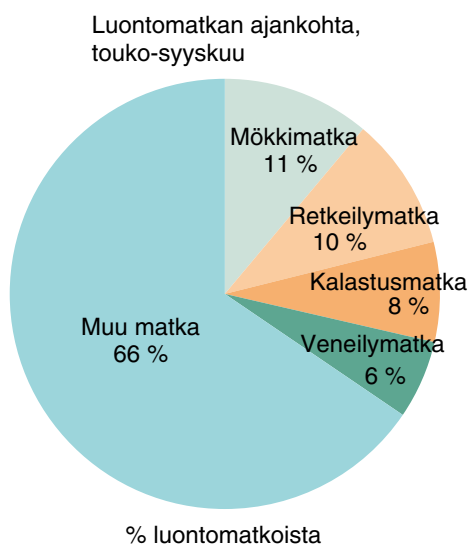
Kuva 4.5.1. Luontomatkohteiden etäisyys vakinaisesta asunnosta.

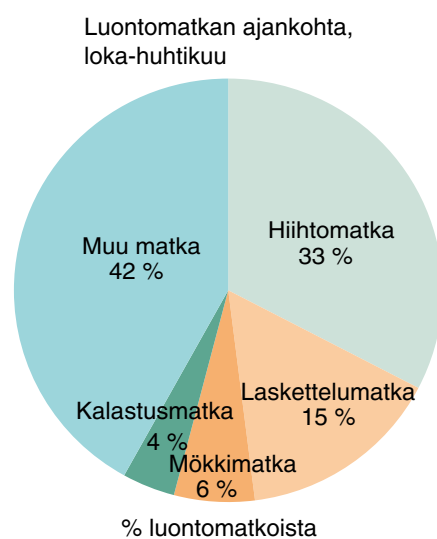
Kuva 4.5.2. Luontomatkan kohdealueet alueen omistajan ja etäisyyden mukaan.

Luontomatkan ajankohta

Luontomatkoja tehdään ympäri vuoden, mutta matkan tarkoitus tai aihe vaihtelee. Kesäkaudella tehdään eniten mökkimatkoja ja patikointimatkoja sekä kalastus- ja veneilymatkoja (tilasto 30). Kaksi kolmasosaa on muita matkoja, joihin sisältyy runsaasti erilaisia ulkoilu- ja luontoharrastuksia, kuten marjastusmatkoja tai matkoja lintuharrastuksen takia (kuva 4.5.3). Talvella hiihto- ja laskettelumatkat ovat tavallisimpia, mutta myös matkoja mökkeilyn tai kalastuksen vuoksi tehdään (kuva 4.5.4). Muiden kuin edellä mainittujen harrastusten vuoksi tehdään noin 40 prosenttia talvikauden luontomatkoista.

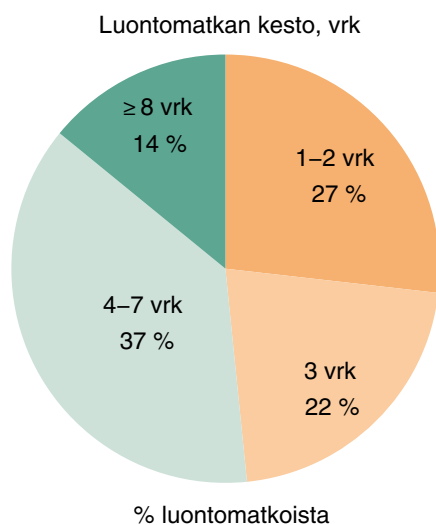
Kuva 4.5.3. Kesällä (touko-syyskuussa) tehtyjen luontomatkojen osuudet pääasiallisen harrastuksen mukaan.

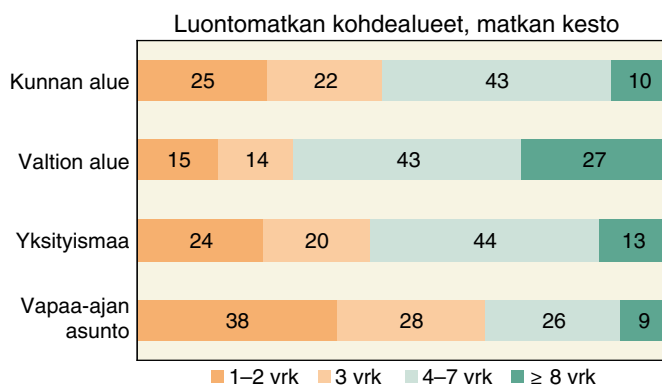
Kuva 4.5.4. Talvella (loka-huhtikuussa) tehtyjen luontomatkojen osuudet pääasiallisen harrastuksen mukaan.

Luontomatkan kesto

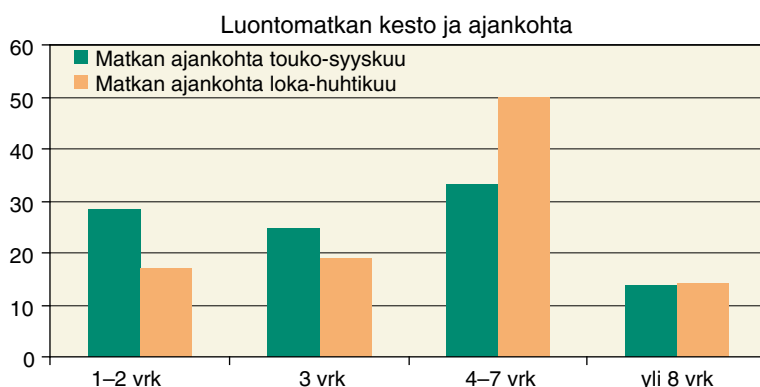
Luontomatkojen kesto vaihtelee matkakohteen mukaan. Tyypillisesti luontomatka kestää 4–7 vuorokautta, keston keskiarvo on 5 vrk, ja vain 14 % matkoista on yli viikon pituisia (tilastot 26, 37 ja kuva 4.5.5). Lyhyitä 1–2 vuorokauden matkoja tehdään eniten vapaa-ajan asunnolle (kuva 4.5.6). Valtion, kuntien ja yksityismailla sijaitsevilla kohteilla viivytään useimmiten 4–7 vuorokautta. Kesällä tehdään paljon lyhyitä luontomatkoja (tilasto 30, kuva 4.5.7). Talvella lähes puolet luontomatkoista kestää 4–7 vuorokautta. Yli viikon kestoisia matkoja tehdään vuodenajasta riippumatta yhtä paljon (noin 14 prosenttia luontomatkoista). Luontomatkojen matkaetäisyydet ja kesto ovat pysyneet samalla tasolla viimeiset kymmenen vuotta.

Kuva 4.5.5. Luontomatkojen jakautuminen matkan keston mukaan.

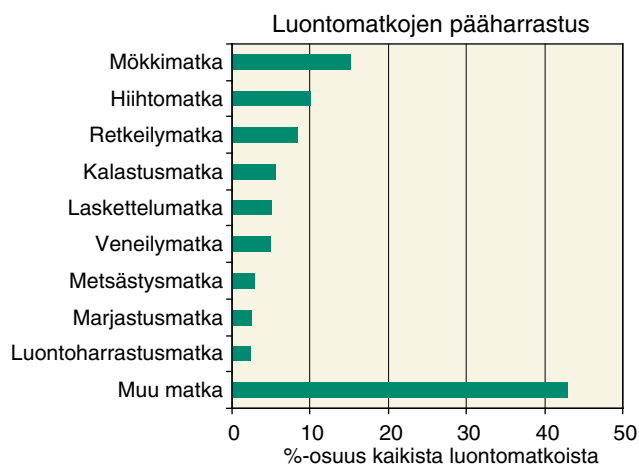
Kuva 4.5.6. Luontomatkan keston jakautuminen eri omistajien alueilla.

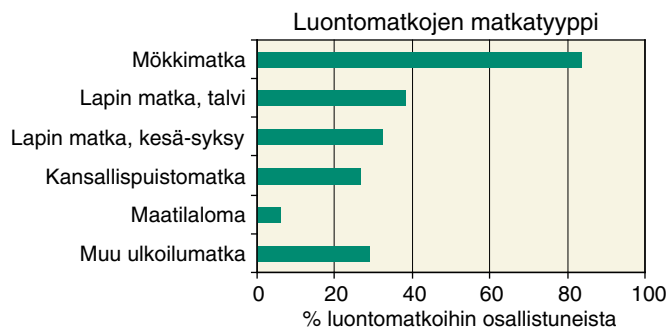
Kuva 4.5.7. Luontomatkan kesto (keskiarvo) matkan ajankohdan mukaan.

Luontomatkojen luonto- ja ulkoiluharrastukset

Luontomatkoilla harrastetaan monenlaisia luontoon ja ulkoiluun liittyviä harrastuksia. Yli puolet luontomatkoista tehdään mökkeilyn, maastohiihdon, laskettelun, retkeilyn, kalastuksen, veneilyn, metsästyksen, marjastuksen tai jonkun luontoharrastuksen takia (tilasto 26, kuva 4.5.8). Mökkeily on useimmiten mainittu matkan aihe, ja siihenhän liittyy muita ulkoiluharrastuksia, kuten veneilyä, kalastusta ja marjastusta. Viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana luontomatkoja tehneistä yli 80 % oli tehnyt ainakin yhden mökkimatkan (tilasto 25, kuva 4.5.9). Luontomatkailua harrastavista 38 % oli tehnyt Lapin matkan talvella, ja 32 % Lapin matkan kesällä tai syksyllä. Kansallispuistoon suuntautuneen matkan oli tehnyt 27 % suomalaisista.

Kuva 4.5.8. Luontomatkojen yleisimmät pääharrastukset.

Kuva 4.5.9. Luontomatkailijoiden osallistuminen (vähintään kerran) erilaisille luontomatkaille viimeisen 12 kuukauden aikana.

4.6 Harrastuskertojen kuvaus: luonnontuotteiden keräily, veneily, uinti, hiihto ja motorisoitu liikkuminen

Tässä luvussa kuvataan muutamien tavallisten ulkoilulajien harrastuskertojen ominaisuuksia. Kyselyn vastaajia pyydettiin kuvaamaan joidenkin ulkoiluharrastusten viimeisintä harrastuskertaa: kuinka paljon aikaa harrastuskertaan matkoineen meni, miten kauan siirtyminen harrastuspaikalle kesti, miten kaukana harrastuspaikka sijaitsi ja kuinka usein vastaaja käy kyseisessä kohteessa saman harrastuksen takia (taulukko 4.6.1). Kertojen kuvaukset antavat väestötason tietoa siitä, miten suomalaiset marjastavat, sienestävät, veneilevät, käyvät uimassa luonnon vesissä, hiihtävät tai liikkuvat motorisoidusti luonnossa.

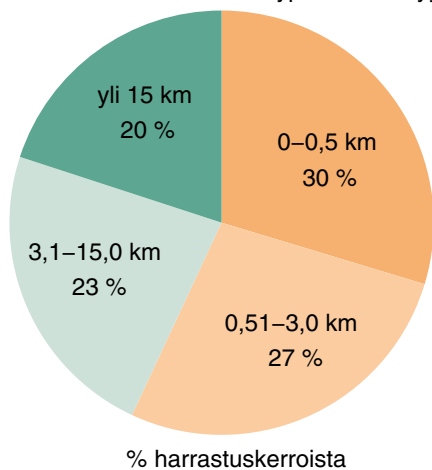
Luonnontuotteiden keräily

Luonnontuotteiden keräily sisältää marjastuksen, sienestyksen sekä yrttien, kukkien ja koristekasvien keräilyn. Lähes kolmannes luonnontuotteiden keräilyn harrastuspaikoista on asunnon, vapaa-ajan asunnon tai muun lähtöpaikan välittömässä läheisyydessä, 27 % kävely- tai pyöräilymatkan päässä, ja loput yli kolmen kilometrin etäisyydellä, jonne useimmiten kuljetaan autolla tai julkisilla kulkuvälineillä (kuva 4.6.1). Rungas kolmannes eli 40 % luonnontuotteiden keräilykerroista kestää matkoineen 1–2 tuntia (kuva 4.6.2).

Marjastuskertaan käytetään tyypillisesti 1–4 tuntia, ja siirtyminen marjamaille kestää enintään tunnin (taulukko 4.6.1). Puolet marjaretkistä kohdistuu aivan lähialueille, jonne matka-aika on alle 15 minuuttia. Marja-alueet ovat alle puolen kilometrin päässä 30 % marjastuskerroista, neljännes enintään kolmen kilometrin päässä, ja loput alueista sijaitsee kauempana. Marjastusretkiä samalle alueelle tehdään yleensä enintään 10 kertaa, puolet marjastajista käy samalla alueella 1–2 kertaa ja toinen puoli 3 kertaa tai enemmän marjastuskauden aikana.

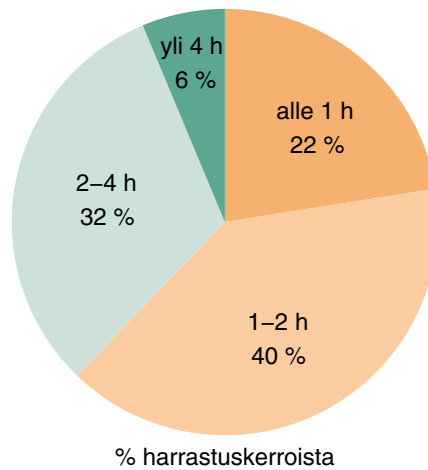
Sienestysretket kestävät tyypillisesti 1–2 tuntia (46 % sienestyskerroista) (taulukko 4.6.1). Sienestysalueet ovat lähellä, sillä yli puolet sienestyskerroista kohdistuu alueille, jotka ovat alle 15 minuutin sekä myös alle 3 kilometrin matkan päässä asunnosta. Sienestys tapahtuu pääosin (85 %) samalla alueella, jolla käydään enintään 10 kertaa sienestyskauden aikana. Koska osa marjastus- ja sienestyskohteista sijaitsee kuitenkin kauempana, esimerkiksi mökkipaikkakunnalla, keskimääräinen etäisyys sekä marjastus- että sienestysalueille on noin 20 kilometriä (mediaanietäisyys 3 kilometriä).

Luonnontuotteiden keräilypaikan etäisyys

Kuva 4.6.1. Luonnontuotteiden keräilypaikan etäisyys asunnosta.

Luonnontuotteiden keräilyn harrastuskerran kesto

Kuva 4.6.2. Luonnontuotteiden keräilyn harrastuskertojen kesto.

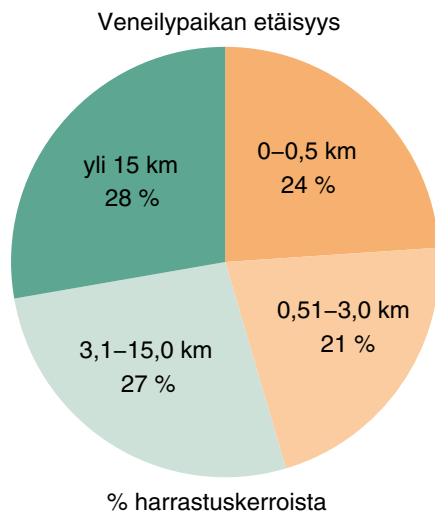
Taulukko 4-6.1. Veneilyn, uinnin, luonnontuotteiden keräilyn, hiihdon ja motorisoidun liikkumisen harrastuskertojen kuvaus.

	Soutuve- neily	Matkamoot- toriveneily tai purjeh- dus matka- veneellä	Melontaa kanootilla tai kajakilla	Kunto-, virkestys- tai avanto- uinti	Marjastus	Sienestys	Yrttien, kukkien tai koristekas- vien keräily	Maasto- hiihto	Laskettelu, lumilautailu tai tele- mark-hiihto	Moottori- kelkkailu	Mönkijä- ajelu
Ulkoilukerran kesto, % ulkoilukerroista											
15–60 min	46,2	9,9	13,2	63,6	20,8	13,9	63,5	30,4	6,8	36,8	66,3
1–2 tuntia	33,3	7,9	39,2	20,0	36,2	46,2	27,3	43,7	9,8	19,9	24,9
2–4 tuntia	17,3	22,7	15,4	9,6	35,0	33,5	9,2	16,7	39,1	25,3	3,2
yli 4 tuntia	3,2	59,6	32,2	6,9	8,0	6,3		9,2	44,3	18,0	5,6
Matka-aika, % ulkoilukerroista											
alle 15 min	63,1	16,6	35,7	55,4	50,2	54,8	58,3	66,6	31,1	50,1	72,2
15 min–1 tunti	29,1	42,6	49,0	38,5	44,4	39,0	40,7	27,9	32,9	34,8	24,0
1–3 tuntia	6,4	23,8	8,5	3,7	2,4	4,2	1,0	1,2	15,3	11,1	3,8
yli 3 tuntia	1,4	17,0	6,7	2,3	3,0	2,0		4,3	20,7	4,0	
Kohteen etäisyys, % ulkoilukerroista											
0–0,5 km	38,8		20,3	35,0	31,2	27,7	36,6	34,5	8,0	30,8	52,5
0,51–3,0 km	30,0	12,9	19,9	16,2	25,2	24,7	43,0	26,6	14,6	12,8	25,7
3,1–15 km	13,1	41,9	23,7	25,5	22,6	25,8	12,3	25,3	22,3	28,3	8,4
yli 15 km	18,0	45,2	36,2	23,3	20,9	21,8	8,1	13,5	55,2	28,1	13,5
Harrastuskerrat samalla alueella, % ulkoilukerroista											
1–2 krt	31,1	42,8	54,8	23,6	48,1	45,4	41,0	29,4	66,8	50,0	55,4
3–10 krt	40,5	29,1	40,8	42,2	47,6	40,1	49,4	45,7	31,7	27,7	21,2
yli 10 krt	28,4	28,1	4,4	34,2	4,3	14,5	9,6	24,9	1,4	22,3	23,3

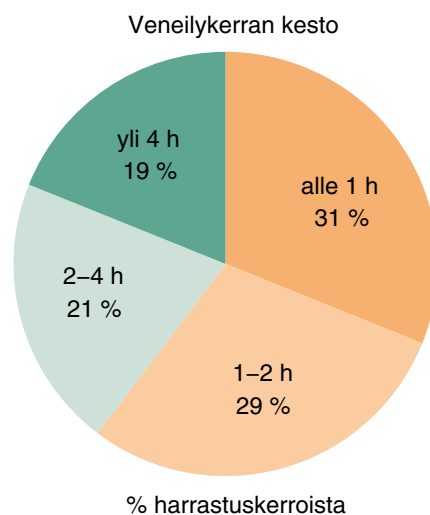
Veneily

Veneilyharrastuskertojen tarkastelussa ovat mukana soutuveneily, pienmoottoriveneily, melonta kanootilla tai kajakilla ja muu veneily yhteensä (purjehdus tai veneily matkamoottoriveneellä). Suuri osa (72 %) tavallisimmin veneilyyn käytetyistä ulkoilukohteista sijaitsee korkeintaan 15 kilometrin päässä vakituudesta asuinpaikasta tai päässä vapaa-ajan asunnosta tai muusta lähtöpai- kasta (kuva 4.6.3). Noin joka viides tyypillinen veneilykerta on kestoltaan yli neljä tuntia (kuva 4.6.4). Näistä kerroista valtaosa on purjehdusta matkaveneellä tai matkamoottoriveneilyä.

Retki soutuveneellä on tyypillisesti lyhyt, alle tunnin pituinen, ja soutelupaikka on lähellä, alle 15 minuutin matkan ja korkeintaan kolme kilometrin etäisyydellä (taulukko 4.6.1). Melontaretket kestävät hieman kauemmin, tyypillisesti 1–2 tuntia, joskin lähes puolet retkistä kestää yli 2 tun- tia. Melontapaikat ovat tavallisimmin enintään tunnin matkan (59 % retkistä) ja enintään 15 km (64 % retkistä) päässä. Matkaveneellä tehdyistä retkistä 60 % kestää yli 4 tuntia, ja lähtöpaikat eli tavallisesti kotisatamat sijaitsevat useimmiten yli 3 kilometrin päässä, ja matka-aika satamaan on kuitenkin enintään tunti lähes 60 % matkaveneretkistä.

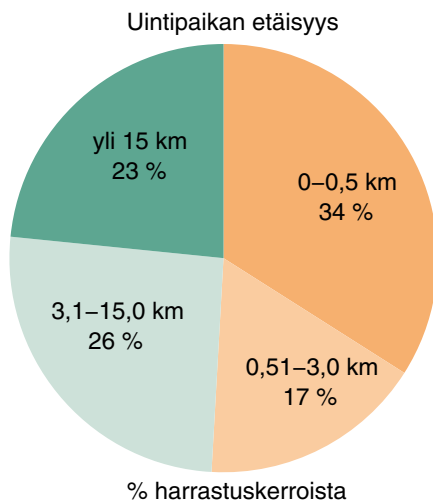
Kuva 4.6.3. Veneilypaikan etäisyys asunnosta.

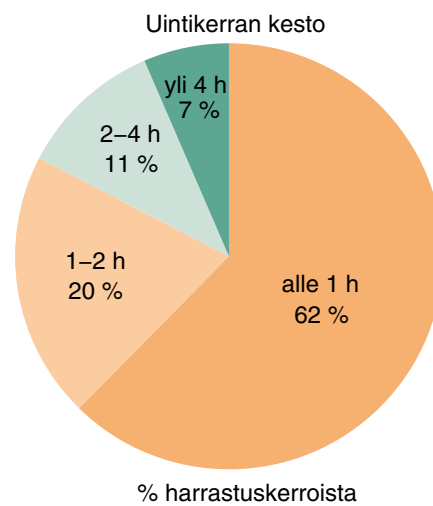
Kuva 4.6.4. Veneilykerran kesto.

Uinti

Tavallisimmin luonnon vesissä uimiseen käytetyt rannat ja uimapaikat ovat yli puolella uinnin harrastajista korkeintaan kolmen kilometrin päässä asunnosta, vapaa-ajan asunnosta tai muusta lähtöpaikasta (kuva 4.6.5, taulukko 4.6.1). Kolmannes uintikerroista tapahtuu lähietäisyydellä eli enintään 500 m matkan päässä. Uinnin harrastuskerroista 62 % kestää alle tunnin ja runsas kolmannes uintikerroista kestää yli tunnin (kuva 4.6.6). Tyypillistä uintikohteille on myös se, että yli kolmannes uijista kertoo käyneensä samassa uintikohteessa yli 10 kertaa aikaisemmin.

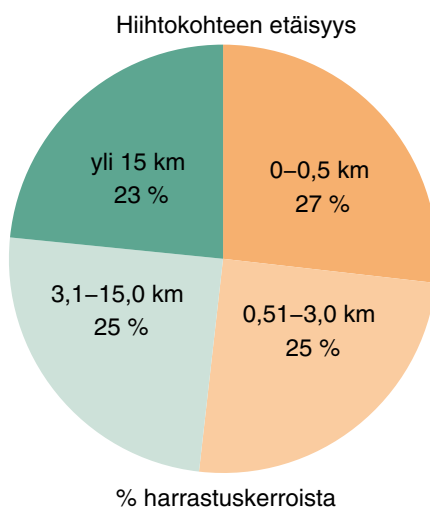
Kuva 4.6.5. Uintipaikan etäisyys asunnosta.

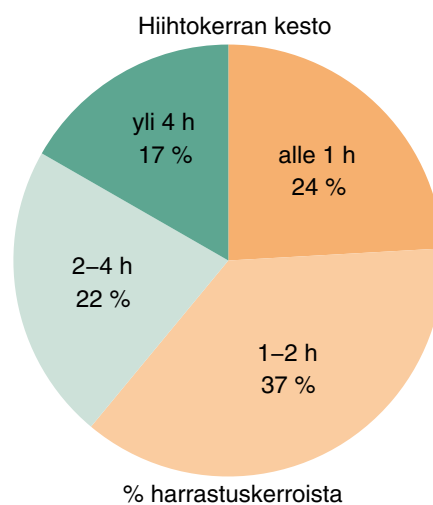
Kuva 4.6.6. Uintikerran kesto.

Hiihto

Suomalaisten hiihtopaikat sijaitsevat lähellä kotia. Yli puolelle hiihtäjistä tavallisin hiihtopaikka on enintään kolmen kilometrin päässä vakinaisesta tai vapaa-ajan asunnosta. Vajaa neljännes hiihtokohteista sijaitsee yli 15 kilometrin matkan päässä (kuva 4.6.7). Tyypillinen hiihtokerta kestää 1–2 tuntia, neljännes alle tunnin ja kolmannes yli kaksi tuntia (kuva 4.6.8).

Kuva 4.6.7. Hiihtokohteen etäisyys asunnosta.

Kuva 4.6.8. Hiihtokerran kesto.

Maastohiihtokohteet sijaitsevat lähellä asuntoa, sillä kahdella vastaajalla kolmesta matka-aika ladulle on enintään 15 minuuttia (taulukko 4.6.1), ja etäisyyden mediaani on 2 kilometriä. Maastohiihtokerta kestää tyypillisesti 1–2 tuntia, mutta 30 % kerroista on kuitenkin alle tunnin pituisia lenkkejä. On myös tavallista käydä hiihtämässä samalla alueella, sillä hiihtäjistä 70 % sanoo hiihtävänsä vähintään kolme kertaa samalla alueella, ja neljännes jopa yli kymmenen kertaa.

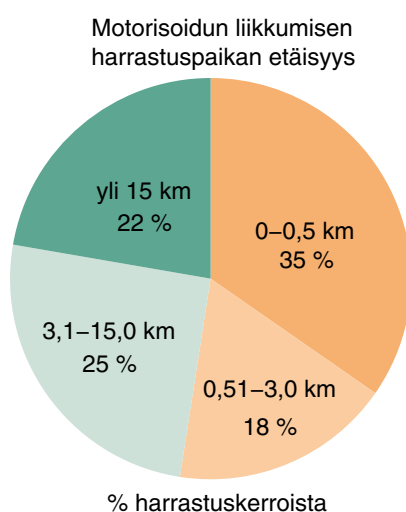
Lasketteluun, lumilautailuun ja telemarkhiihtoon käytetään tyypillisesti vähintään kaksi tuntia kerrallaan, ja 44 % harrastuskerroista on yli 4 tunnin pituisia eli kokopäivän kestäviä retkiä (taulukko 4.6.1). Rinnelajien harrastus tapahtuu tyypillisesti alueella, jonne on keskimäärin matkaa 225 km (mediaanietäisyys 30 km). Tavallista onkin, että samalla rinnehihtoalueella käydään vain 1–2 kerta hiihtokaudella.

Motorisoitu liikkuminen luonnossa

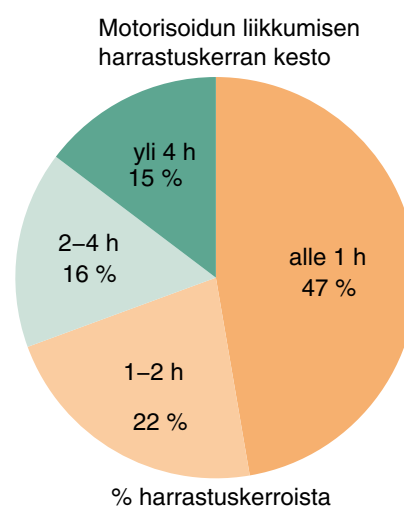
Motorisoidun liikkumisen harrastuspaikat ovat lähellä vakinaista tai vapaa-ajan asuntoa eli yli puolet tyypillisistä harrastuspaikoista sijaitsee enintään kolmen kilometrin päässä (kuva 4.6.9). Kestoltaan motorisoidun liikkumisen harrastuskerrat ovat lyhyitä, sillä lähes puolet kerroista kestää alle tunnin (kuva 4.6.10). Vain 15 prosenttia harrastajista tekee tavallisesti retkiä, jotka kestävät kauemmin kuin 4 tuntia.

Motorisoitua liikkumista luonnossa kuvaavat luvut koskevat tässä moottorikelkkailua ja mönkijäajelua (taulukko 4.6.1). Moottorikelkkailupaikat sijaitsevat vaihtelevasti, mutta puolet kelkkailuretkistä ainakin alkaa asunnon läheltä, harrastuspaikka sijaitsee alle 15 minuutin ja enintään 15 kilometrin päässä. Kuitenkin varsin usein moottorikelkkaretkettä varten matkustetaan kauemmaksi, sillä 56 % retkistä lähti yli 3 km päässä asunnosta. Keskimääräinen etäisyys kelkkareitille oli 47 kilometriä lähtöpaikasta (mediaanietäisyys 5 km). Kelkkailuretken pituus vaihtelee suuresti, joskin runsas kolmannes retkistä on enintään tunnin pituisia. Myös kelkkailualueet vaihtelevat, koskapa puolet kelkkailijoista käy samalla kelkkailualueella vain 1–2 kertaa.

Mönkijäajelukerrat ovat tyypillisesti lyhyitä, sillä kaksi kolmesta mönkijäretkestä on enintään tunnin pituisia, ja yli kahden tunnin retkiä on alle 10 %. Mönkijäajelupaikat ovat lähellä harrastajan asuinpaikkaa: puolet lähtee harrastamaan tavallisesti alle puolen kilometrin päässä asunnosta ja matka-aika on 72 prosentille vastaajista enintään 15 minuuttia. Keskimääräinen etäisyys mönkijäreitille tai -ajelupaikkaan on 6 km.

Kuva 4.6.9. Motorisoidun liikkumisen harrastuspaikan etäisyys asunnosta.

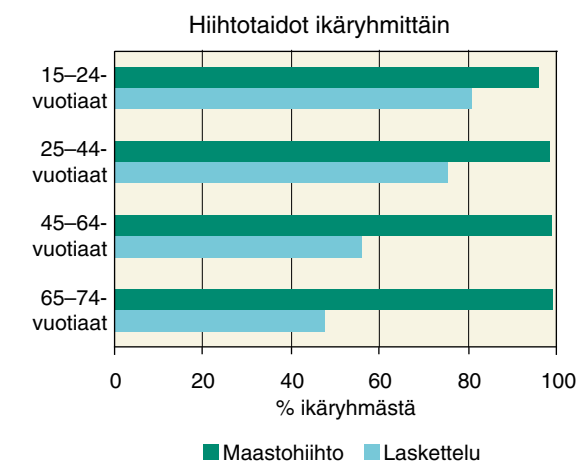
Kuva 4.6.10. Motorisoidun liikkumisen harrastuskerran kesto.

4.7 Ulkoilun voimavarat

Harrastustaidot

Lähes kaikilla suomalaisilla on perustaidot maastohiihtoon (98 % aikuisväestöstä), uintiin (97 %) ja marjastukseen (97 %) (tilasto 42). Luvut kuvaavat vastaajan omaa subjektiivista kokemusta taitojen hallinnasta. Suurimmalla osalla väestöä on myös veneilyn (85 %), kalastuksen (88 %), retkeilyn (89 %) ja sienestyksen (76 %) taidot hallussa. Väestötasolla tarkasteltaessa ulkoilun perustaitojen hallinta on joko samaa tasoa kuin kymmenen vuotta sitten tai taitoja omaavien osuus väestöstä on hieman kasvanut.

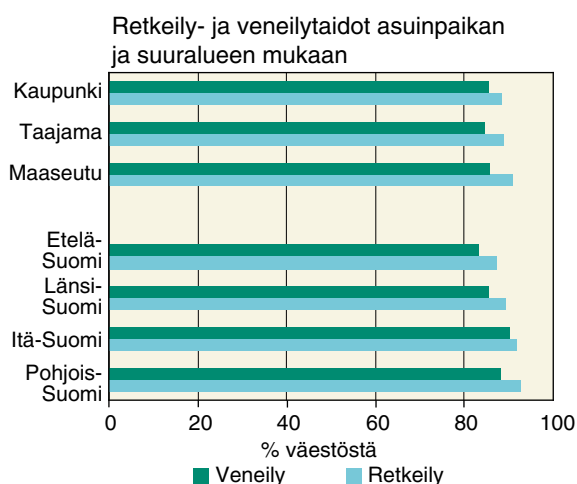
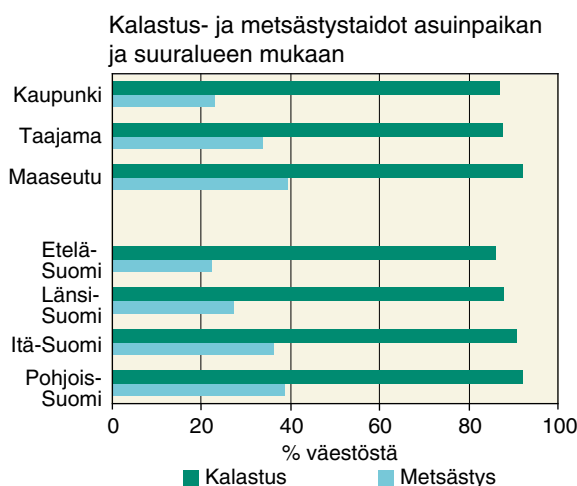
Maastohiihtotaitojen hallinta on jokseenkin yhtä monella (98 %) kaikissa ikäryhmissä, mutta laskettelutaidot ovat useammilla nuoremmassa ikäryhmissä kuin vanhemmissa keski-ikäisten ja ikääntyvien ryhmissä (kuva 4.7.1). Laskettelutaidot ovat nyt kahdella kolmesta (67 %) aikuisesta (aikaisemmin 56 %) (kuva 4.7.1). Laskettelutaitoisten osuus on kasvanut erityisesti ikääntyvien joukossa eli on nyt 47 prosentilla kun kymmenen vuotta sitten ne olivat vain 38 prosentilla. Metsästystaitoja on 27 prosentilla aikuisväestöstä, joten metsästystaitoja osaavien osuus on hieman kasvanut (aikaisemmin 24 %) (kuva 4.7.2). Erityisesti metsästystaidoissa on eroja kaupungissa ja maaseudulla asuvien välillä siten, että maaseudulla asuvista taitoja on useammalla kuin kaupungissa asuvista. Samoin Pohjois-Suomessa asuvilla on metsästystaitoja useammalla kuin Etelä-Suomessa asuvilla. Samansuuntaisia alueellisia eroja on myös veneily- ja retkeilytaidoissa, mutta veneilytaitoja on tasavertaisesti niin kaupunkilaisilla kuin maaseudulla asuvilla (kuva 4.7.3).

Kuva 4.7.1. (vas.) Hiihtotaidot ikäryhmittäin.

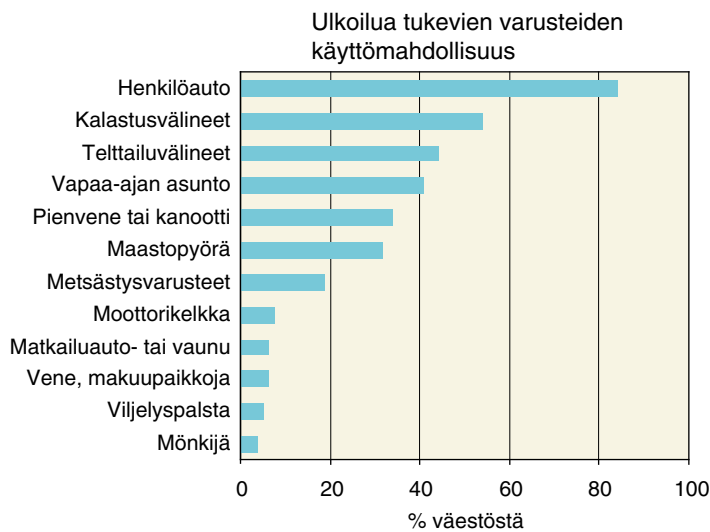
Kuva 4.7.2. (alh.vas.) Kalastus- ja metsästystaidot asuinpaikan kuntamuodon ja suuralueen mukaan.

Kuva 4.7.3. (alh.oik.) Retkeily- ja veneilytaidot asuinpaikan kuntamuodon ja suuralueen mukaan.

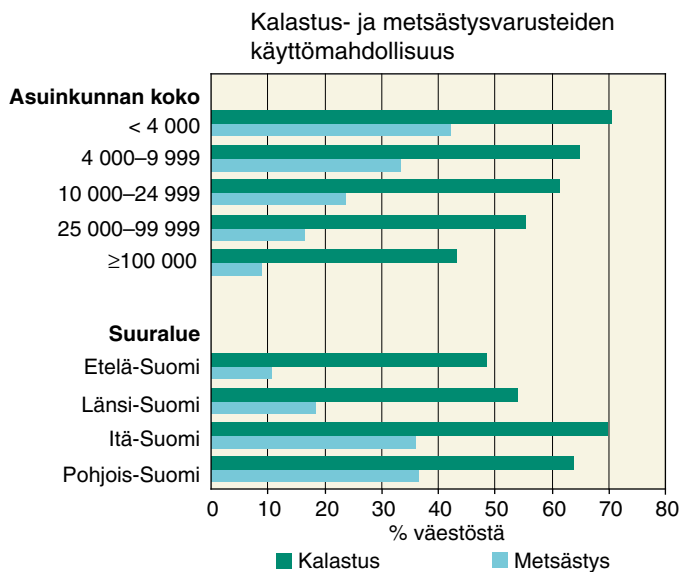

Ulkoiluvarusteet

Monet ulkoilu- ja luontoharrastukset vaativat jonkinlaisia varusteita tai liikkumisvälineitä. Neljällä viidestä aikuisväestöön kuuluvasta on käytössään henkilöauto, joka on monien ulkoiluharrastusten kannalta tarpeellinen liikkumisväline (kuva 4.7.4, tilasto 40). Luontoon pääsyn kannalta helpottava tekijä on vapaa-ajan asunto, joka on käytettävissä 42 prosentilla väestöstä. Pienveneiden käyttömahdollisuus on yhdellä kolmesta, mutta matkaveneitä on vain 6 prosentilla. Kalastusvälineet löytyvät yli puolelta kotoa, ja metsästysvälineitä on käytettävissä lähes yhdellä viidestä. Moottorikelkkoja, mönkijöitä, matkailuautoja tai erillisiä viljelyspalstoja on 4–8 prosentilla väestöstä. Erityisesti kalastus- ja metsästysvälineiden käyttömahdollisuudet vaihtelevat asuinpaikkakunnan koon ja sijainnin mukaan (kuva 4.7.5). Näitä perinteisiä harrastusvälineitä on useammilla Itä- ja Pohjois-Suomessa kuin Etelä- ja Länsi-Suomessa. Samoin kalastus- ja metsästysvälineet löytyvät useammin pienillä paikkakunnilla asuvilta kuin suurissa kaupungeissa asuvilta.

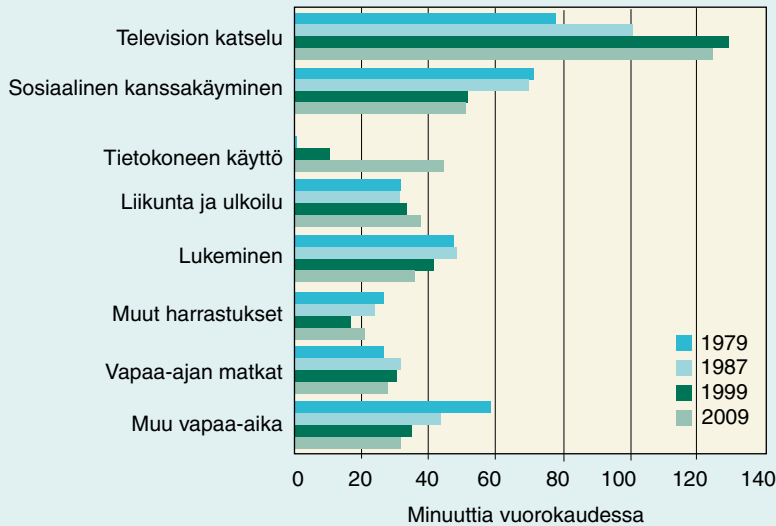
Kuva 4.7.4. Ulkoilua tukevien varusteiden käyttömahdollisuus.

Kuva 4.7.5. Kalastus- ja metsästysvarusteiden käyttömahdollisuus.

Suomalaisten käytettävissä oleva vapaa-aika

Viimeksi kuluneen kymmenen vuoden aikana ihmisten ansiotyöhön käyttämä aika on vähentynyt ja vapaa-aika on lisääntynyt (SVT 2011*). Ajankäyttötutkimuksessa vapaa-ajalla tarkoitetaan sitä aikaa vuorokaudesta, joka jää jäljelle, kun nukkumiseen, ruokailuun, ansio- ja kotityöhön sekä opiskeluun käytetty aika on vähennetty. Liikuntaan ja ulkoiluun käytetty aika on hieman lisääntynyt kymmenessä vuodessa. Syksyllä 2009 liikuntaan ja ulkoiluun käytettiin aikaa lähes 40 minuuttia vuorokaudessa. Naiset ja miehet käyttävät liikuntaan ja ulkoiluun lähes yhtä paljon aikaa (miehet 41 minuuttia ja naiset 36 minuuttia).

Kuva 4.7.6. Vapaa-ajan jakautuminen käyttötavan mukaan syksyllä 1979, 1987, 1999 ja 2009.

*Lähde: Suomen virallinen tilasto. 2011. Ajankäyttötutkimus, kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1981–2009. Tilastokeskus. [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/akay/2009/akay_2009_2011-05-17_fi.pdf. [Viitattu 27.10.2011].

Ulkoiluun käytettävissä oleva loma-aika

Loma-päivällä tarkoitetaan vuosilomaa tai vastaavaa lomapäivää, jonka vastaaja itse kokee lomaksi työstä tai arkielämästä. Työssäkäyvät ilmoittivat, että heillä on ollut keskimäärin 36 lomapäivää viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana, joka on kaksi päivää enemmän kuin kymmenen vuotta sitten (taulukko 4.7.1). Puolet työssäkäyvistä ilmoittaa kuitenkin edelleen lomapäiviensä määräksi korkeintaan 30. Eläkeläisten ja työttömien lomaksi kokeman ajan määrä on lisääntynyt kymmenessä vuodessa. Opiskelijoiden lomapäivät ovat hieman vähentyneet, vaikkakin puolet vastaajista ilmoittaa lomapäivien määräksi korkeintaan 60, mikä sama määrä kuin kymmenen vuotta sitten.

Virkistykseen sopivien alueiden saavutettavuus

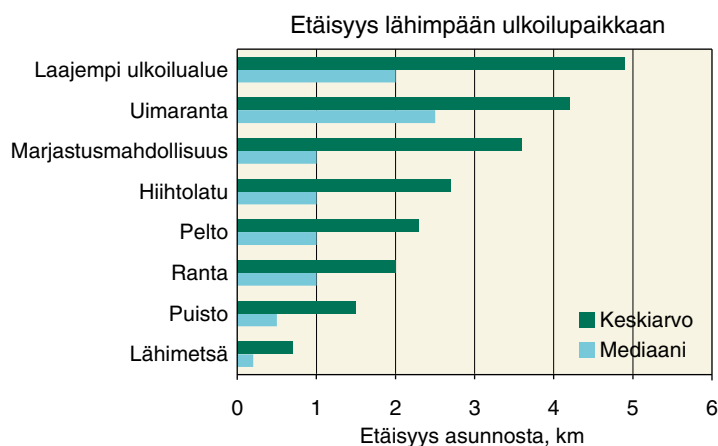
Valtaosalla suomalaisista ovat monipuoliset ulkoilumahdollisuudet lähellä vakituista asuinpaikkaa (tilasto 29). Lähimetsään on matkaa keskimäärin 700 m, mutta puolet suomalaisista asuu vain enintään 200 m päässä metsästä (kuva 4.7.7). Lähimetsä on maaseudulla ja monissa taajamissa asuvilla keskimäärin korkeintaan 500 metrin päässä (kuva 4.7.8). Myös peltoa ja rantaa löytyy melko läheltä asuntoa: puolet suomalaisista asuu korkeintaan kilometrin päässä rannasta tai pellostä, mutta keskiarvoetäisyydet ovat noin kaksi kilometriä. Rakennettuun puistoon on matkaa keskimäärin 1,5 kilometriä. Kaupungissa asuville puisto löytyy keskimäärin 1,2 kilometrin päässä (mediaani 500 m), mutta maaseudulla asuville puistoon on matkaa keskimäärin 3 kilometriä (mediaani 1,5 km).

Taulukko 4.7.1. Vuosiloman tai vastaavan loman lomapäivien lukumäärä vuosina 2000 ja 2010.

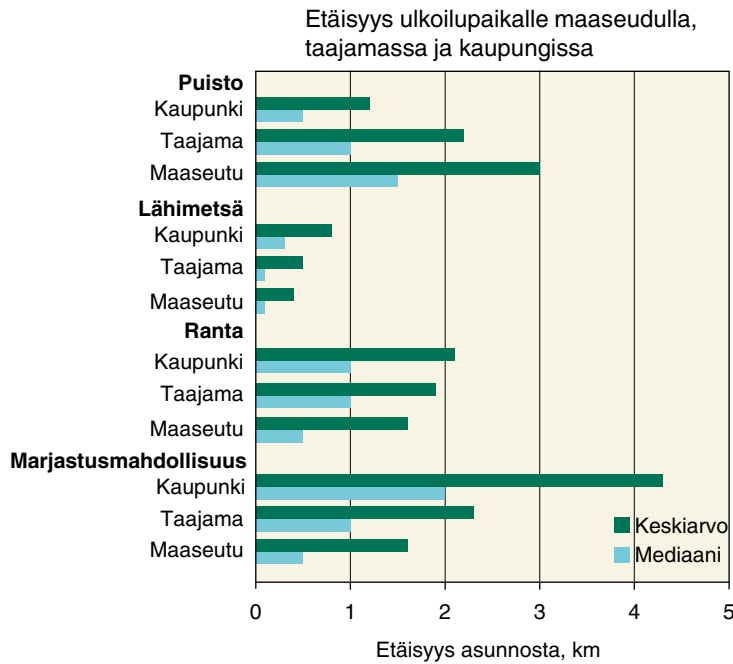
	2000		2010	
	Keskiarvo	Mediaani	Keskiarvo	Mediaani
Työssäkäyvät	34	30	36	30
Opiskelijat	68	60	65	60
Eläkeläiset	115	30	131	40
Työtön, lomautettu	57	25	103	30

Vuosiloma tai vastaava lomapäivä, jonka kokee lomana työstä tai arkielämästä.

LVVI 1 ja LVVI 2 -tutkimusten tuloksia.

Kuva 4.7.7. Etäisyys lähimpään ulkoilualueeseen.

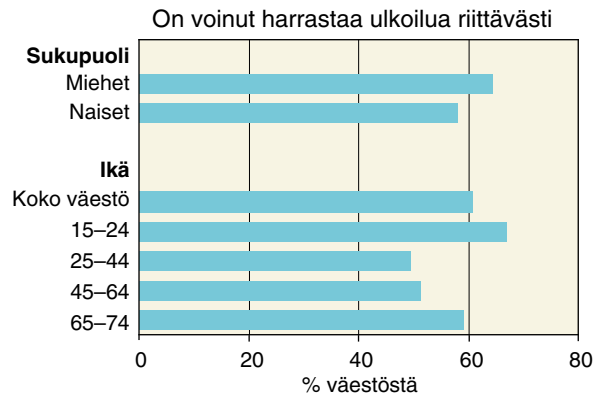

Kuva 4.7.8. Etäisyys ulkoilupaikalle asuinkunnan kuntamuodon mukaan.

Ulkoilua rajoittavat tekijät

Ulkoilututkimuksen kyselyyn vastanneilta kysyttiin myös, onko vastaajalla ollut mahdollisuus ulkoilla mielestään riittävästi ja mitkä olivat syitä, miksi ei voinut ulkoilla niin paljon kuin olisi halunnut. Noin yksi kolmesta kokee, että hän ei voi syystä tai toisesta ulkoilla riittävästi. Eniten esteitä kokevia on nuorten aikuisten (25–44-vuotiaat) ryhmässä (kuva 4.7.9). Ylivoimaisesti tärkein este on ajanpuute, jonka mainitsee yli puolet esteitä kokeneista (kuva 4.7.10). Huono sää tai pimeys koetaan myös merkittäväksi rajoitteeksi ulkoilulle. Oma väsymys (28 %) ja huono terveys (22 %) ovat esteenä vähintäänkin yhdelle viidestä, jotka eivät mielestään voi ulkoilla riittävästi. Myös seuran puute on haittana joka viidennelle. Rungas sisäliikunnan harrastus tai sopivien ulkoilualueiden puute ovat myös varsin usein mainittuja esteitä.

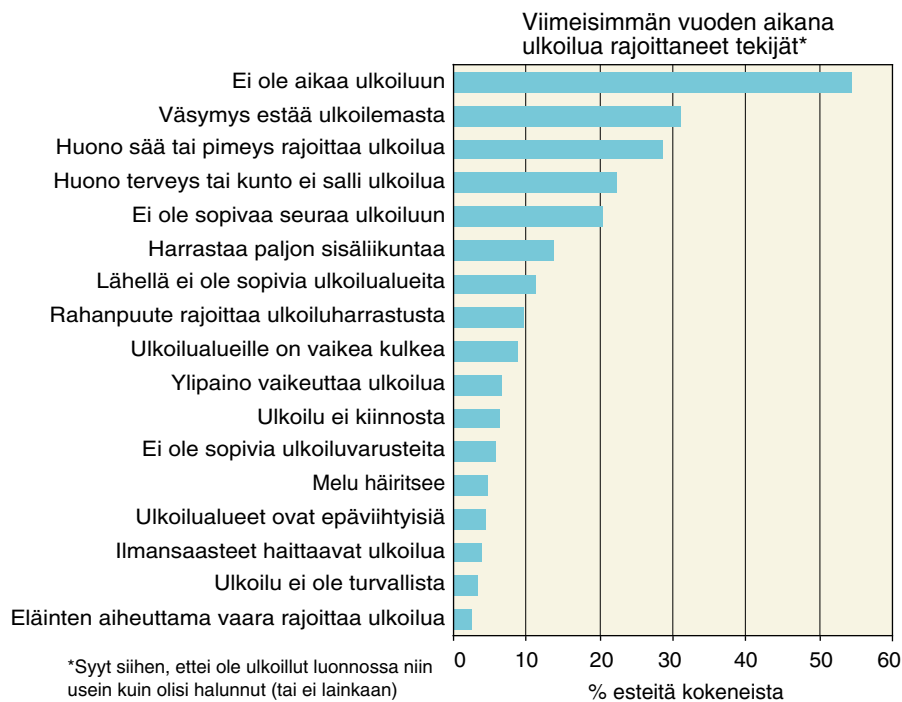
Neljä prosenttia aikuisväestöstä ei ulkoile lainkaan tämän tutkimuksen määritelmän mukaan, eli vastaaja ei ollut ulkoillut viimeisen 12 kuukauden aikana ennen kyselyyn vastaamista. Tärkeimpiä syitä ulkoilemattomuuteen ovat terveydelliset syyt: huono terveys tai kunto, väsymys ja ylipaino (kuva 4.7.11). Koettuja esteitä ovat myös huono sää, ulkoilualueiden vaikeakulkuisuus, ei ole sopivia alueita lähellä, tai ulkoilua ei pidetä turvallisena, sekä että ei ole sopivaa seuraa ulkoilun harrastamiseen, minkä takia ei ulkoilla lainkaan.

Kuva 4.7.9. Mahdollisuus harrastaa riittävästi ulkoilua ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan.

Kuva 4.7.10. Ulkoilua rajoittavat tekijät.

Kuva 4.7.11. Tärkeimmät ulkoilua estävät tekijät niiden keskuudessa, jotka eivät ulkoile lainkaan.

5 Teematutkimukset

5.1 Ulkoilun hyvinvointivaikutukset

Kalevi Korpela ja Olavi Paronen

5.1.1 Johdanto

Ulkoilun ja luonnossa virkistäytymisen hyvinvointivaikutusten on todettu näkyvän kolmella tavalla. Luonnosta saadaan esteettisiä elämyksiä ja luonnossa oleskelu tuottaa paitsi mielihyvää myös stressistä elvyttäviä, hyvinvointia parantavia vaikutuksia. Toiseksi luonto innostaa liikkumaan, joka auttaa terveyden ja jaksamisen ylläpitämisessä. Kolmanneksi monet ulkoilu- ja luontoharrastukset toisaalta edesauttavat sosiaalisten kontaktien hoitamista, toisaalta antavat mahdollisuuksia niistä vetäytymiseen (Telama 1992, Paronen 2001, Tyrväinen ym. 2007, Laukkanen 2010).

Ympäristöpsykologisten tutkimusten perusteella tiedetään, että verrattuna kaupunkiin luontoympäristössä oleskelulla on fysiologisesti stressistä elvyttäviä vaikutuksia (osoittimina sydämen syke, verenpaine, aivojen alfa-aallot ja pään alueen lihasten toiminta), mielialaa parantavia vaikutuksia (itsearvioidut tunteet) sekä tarkkaavuutta ja keskittymistä (oikolukutehtävissä suoriutuminen) tehostavia vaikutuksia (Hartig ym. 2003, Laumann ym. 2003).

Kotimaisissa tutkimuksissa on havaittu luonnossa oleskelun vaikuttavan myönteisesti kokonaisu-mielialaan lisäämällä positiivisia ja vähentämällä negatiivisia tuntemuksia (Tyrväinen ym. 2007). Positiiviset tuntemukset lisääntyvät luonnossa liikkumisen myötä niin kaupungin viheralueilla kuin maaseudullakin. Selvä vaikutus on havaittavissa, kun lähiviheralueita käytetään vuositasolla yli viisi tuntia kuukaudessa tai kun kaupungin ulkopuolisilla luontokohteilla vierailaan 2–3 kertaa kuukaudessa. Kaikkein vahvinta elpyminen oli laajahkoilla metsä- tai virkistysalueilla ja ranta-alueilla (Korpela ym. 2010).

Suomalaisten ulkoiluharrastus on tunnetusti yleistä. Tietoa tarvitaan kuitenkin lisää siitä, miten ulkoilu suhteutuu muihin vapaa-ajan harrastuksiin virkistymisen ja koetun hyvinvoinnin kannalta ja onko merkitystä sillä, millaisessa ympäristössä liikkuu ja ulkoilee, tai mitkä luontoympäristön ominaisuudet parhaiten lisäävät ulkoilun tuomaa hyvinvointia. Tässä tutkimuksessa verrataan ulkoilun virkistävyttä muihin vapaa-ajan harrastuksiin sekä tarkastellaan elpymiskokemuksia ja emotionaalisen hyvinvoinnin kokemuksia eri liikunta- ja ulkoiluympäristöissä. Hyvinvointivaikutusten tarkastelu rajataan viimeisimpään vapaa-ajan liikunta- tai ulkoilukertaan.

5.1.2 Aineisto ja menetelmät

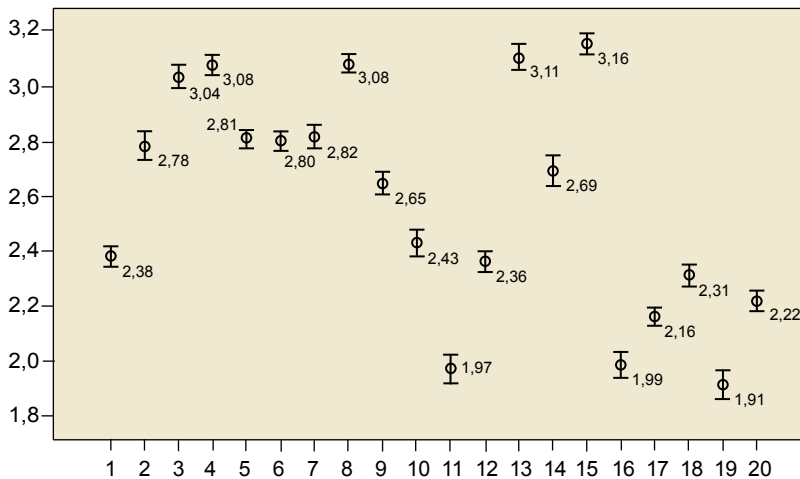
Ulkoilun hyvinvointivaikutukset -teematutkimuksen aineisto kerättiin osana LVVI 2 -perustutkimusta kahdessa vaiheessa eli tammi-helmikuussa ja touko-kesäkuussa 2009 (N=3069). Aineistoa täydennettiin erillisellä jatkotutkimuksella peruskyselyyn osallistuneille ja jatkokyselystä kiinnostuneille (yli 800 kiinnostunutta) syksyllä 2009. Jatkokyselyssä mitattiin perustutkimusta tarkemmin mm. useimmiten käytetyn ulkoiluympäristön laatua, käyntien useutta sekä ulkoilun vaikutusta koettuun terveydentilaan, emotionaaliseen hyvinvointiin ja elpymiskokemusta. Jatkokyselyyn vastasi 565 henkilöä. Tilastollisina analyysimenetelminä nyt raportoitavassa peruskyselyssä käytettiin pääkomponenttianalyysia ja faktorianalyysia, riippumattomien ryhmien varianssianalyysia sekä mediaatioanalyysia.

5.1.3 Virkistävimät vapaa-ajan toiminnot

Vastaajia pyydettiin arvioimaan erilaisia vapaa-ajan toimintoja niiden virkistävyiden kannalta ("tuottaa virkistystä") neliportaisella asteikolla. Luetelluista kahdestakymmenestä vapaa-ajan toiminnasta virkistävimiksi koettiin matkailu kotimaassa tai ulkomailla (ka=3,2), kesämökkeily tai oleskelu kakkosasunnolla (ka=3,1), ystävien, tuttavien ja sukulaisten tapaaminen (ka=3,1), ulkoilu luonnossa (ka=3,1), ja liikunta sisätiloissa (ka=3,0) (kuva 5.1.1). Näiden toimintojen väliset virkistävyyserot olivat pieniä, joskin matkailu näytti olevan hieman muita toimintoja virkistävämpää. Ulkoilu luonnossa ja sisäliikunta tuottivat lähes yhtä vahvan virkistyskokemuksen.

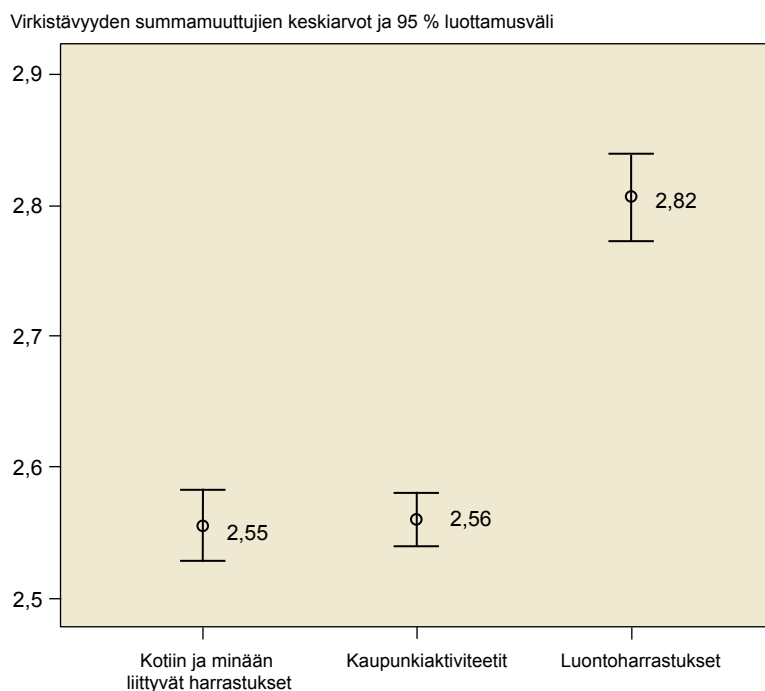
Selkeämmän kokonais kuvan saamiseksi vapaa-ajan toimintojen virkistävyysarvioinnista tehtiin pääkomponenttianalyysi, joka antoi kolme pääkomponenttia: 1) kotiaskareet ja minään liittyvät vapaa-ajan toiminnot, 2) kaupunkiaktiviteetit ja 3) luontoharrastukset (liitetaulukko 5.1). Näistä muodostettiin keskiarvosummamuuttujat, joiden perusteella luontoharrastukset koettiin selvästi virkistävämpinä kuin kotiaskareet ja minään liittyvät harrastukset tai kaupunkiaktiviteetit (p=.05) (kuva 5.1.2). Naiset ja vanhemmat ikäryhmät kokivat luontoharrastukset virkistävimpinä. Asuinpaikka ei ollut yhteydessä luontoharrastusten virkistävyteen. Sukupuolen, iän ja asuinpaikan väliset yhdysvaikutukset eivät olleet tilastollisesti merkitseviä (Vauhkonen 2010).

Virkistävyiden keskiarvot ja 95% luottamusväli

1. Kotityöt
2. Lastenhoito
3. Liikunta sisätiloissa
4. Ulkoilu luonnossa
5. Ulkoilu rakennetussa ympäristössä
6. Lepäily ja oleilu
7. Ilmais- tai taideharrastus, luova toiminta
8. Ystävien, tuttavien ja sukulaisten tapaaminen tai yhteydenpito
9. Kulttuuritilaisuuksissa käynti
10. Puutarhanhoito
11. Järjestö- tai kansalaistoiminta, vapaaehtoistyö
12. Kahviloissa, ravintoloissa tai viihdetilaisuuksissa käyminen
13. Kesämökkeily, oleskelu kakkosasunnolla
14. Lemmikkien hoitaminen
15. Matkailu kotimaassa tai ulkomailla
16. Opiskelu harrastuksena
17. Internetin käyttö tai tietokonepelit
18. Urheilun seuraaminen, penkkiurheilu
19. Hengellinen toiminta
20. Kirpputoreilla, ostoksilla tai myymälöissä käyminen

Kuva 5.1.1. Yksittäisten vapaa-ajan toimintojen koetun virkistävyiden keskiarvot ja niiden 95 %:n luottamusvälit (asteikko 1=hyvin vähän/ei ollenkaan ... 4=hyvin paljon).

Kuva 5.1.2. Vapaa-ajan toimintojen virkistävyden summamuuttujien keskiarvojen 95 % luottamusvälit (asteikko 1=hyvin vähän/ei ollenkaan ... 4=hyvin paljon).

5.1.4 Elpymiskokemukset eri liikunta- ja ulkoiluympäristöissä

Vastaajien vapaa-ajan liikuntaympäristöjä tiedusteltiin kahdella kysymyksellä. Ensiksi kysyttiin, miten vastaajien koko vapaa-ajan liikunta jakautuu prosenttiosuuksina eri ympäristöjen kesken. Vastaavaa kysymystä on käytetty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kansallisessa FIN-RISKI 2007 -terveystutkimuksessa (Borodulin ym. 2011). Toiseksi vastaajia pyydettiin miettimään viimeisintä vapaa-ajan liikuntakertaansa ja kuvaamaan kyseisen liikuntakerran liikkumis-ympäristöä samoilla ympäristöluokilla.

Runsa kolmannes (37 %) kaikesta vapaa-ajan liikunnasta sijoittui ulos luontoon joko kodin tai vapaa-ajan asunnon lähiympäristöön (esim. lähimetsät, puistot) tai muualle luontoympäristöön (taulukko 5.1.1). Yli 40 prosentilla vastaajista viimeisin liikuntakerta oli tapahtunut lähiluonnossa tai muualla luonnossa. Kun yli neljännes (28 %) kaikesta liikunnasta tapahtui kotona sisällä (esim. kotijumppa) tai kodin pihapiirissä (esim. puutarhatyöt), niin vain vajaa viidennes (17 %) ilmoitti liikkuneensa viimeksi kotiympäristössä. Noin viidennes (21 %) liikunnasta toteutui ulkona rakennetussa ympäristössä, kuten kaduilla, kävely- ja pyöräteillä ja ulkoliikuntapaikoilla. Rakennettu ulkoympäristö oli ollut runsaalla neljänneksellä (26 %) vastaajista viimeisin liikkumisympäristö. Rakennetuissa sisäliikuntatiloissa (esim. liikunta- tai uimahalli, kuntosali) toteutui 14 prosenttia vapaa-ajan liikunnasta ja 16 prosentilla ne olivat viimeisimmän liikuntakerran liikuntapaikkoja.

Viimeisimmän liikuntakerran tuomia tuntemuksia ("kuvaa kokemustani") mitattiin yhdeksällä väitteellä ja niiden osuvuutta seitsenportaisella asteikolla. Kuvauksen yksinkertaistamiseksi muuttujajoukko tehtiin faktorianalyysi. Se osoitti tuntemusten mittaavan yhtä yhteistä tekijää, joka nimettiin elpymiskokemukseksi. Väittämät tärkeysjärjestyksessä (väitteiden ja faktorin välisten korrelaatioiden eli faktorilatausten suuruusjärjestys) olivat "Elinvoimani ja tarmoni lisääntyi" (lataus =.87), "Ajatukseni selkeytyivät ja kirkastuivat" (.86), "Sain uutta uskoa huomiseen"

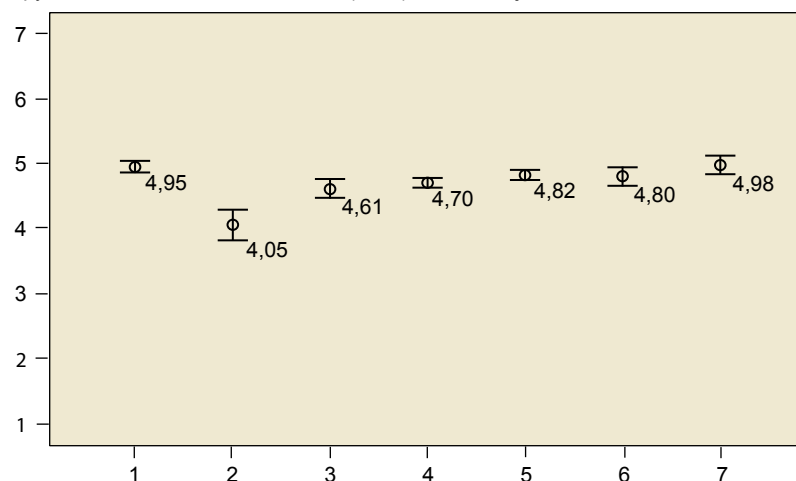
Taulukko 5.1.1. Vapaa-ajan liikunnan jakautuminen eri ympäristöihin keskiarvoprosentteina ja viimeisimmän vapaa-ajan liikuntakerran liikkumisympäristö (käyttöosuus %).

Liikunta- ja ulkoiluympäristö	Liikkumisympäristön prosenttiosuus kaikesta vapaa-ajan liikunnasta	Ympäristössä liikkuneiden prosenttiosuus viimeisellä liikuntakerralla
Sisäliikuntatilat	14,3	16,0
Kodin sisätilat	13,9	5,2
Kodin pihapiiri	14,6	11,5
Rakennettu ulkoympäristö	20,5	26,0
Luonto kodin lähellä	18,6	24,1
Luonto vapaa-ajan asunnon lähellä	9,2	6,6
Muu luontoympäristö	8,9	10,6
Yhteensä, %	100,0	100,0
(n)	2 895	2 959

(.83), ”Sain uutta intoa ja pirteyttä arkiaskareisiini” (.83), ”Elvyin ja rentouduin” (.82), ”Keskitymiskykyyni ja valppauteni lisääntyivät” (.81), ”Sain lisää itsevarmuutta” (.80), ”Rauhoituin (.75) ja ”Unohdin kaikki arkipäivän huolet ja murheet” (.74). Näistä väittämistä tehtiin elpymisen keskiarvosummamuuttuja (Restoration Outcome Scale, ROS).

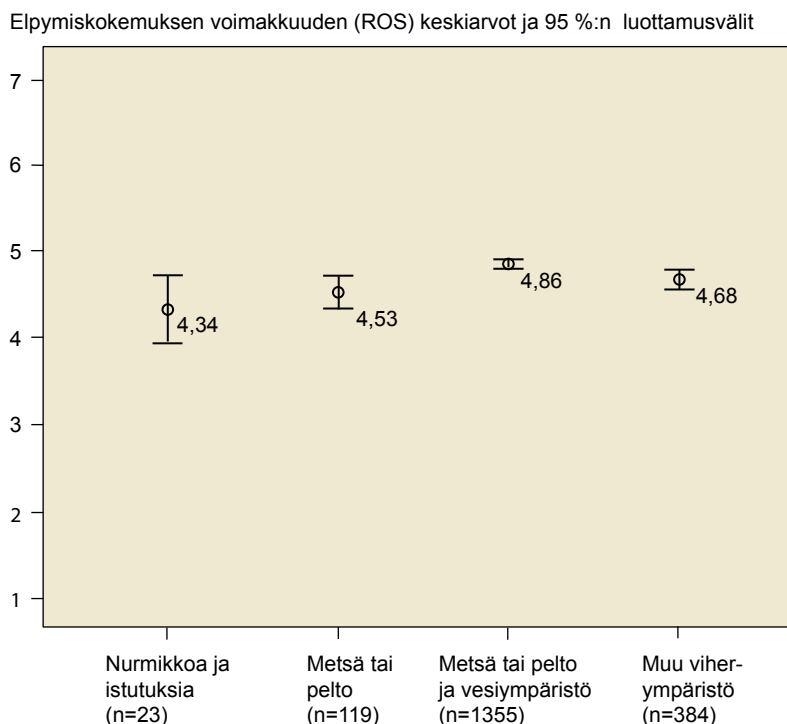
Erot eri liikuntaympäristöissä saatujen elpymiskokemusten välillä olivat tilastollisesti merkitseviä niin, että kotona sisätiloissa saatu elpyminen oli kaikkia muita liikuntaympäristöjä heikompi (kuva 5.1.3). Sisäliikuntatiloissa ja muualla kuin kodin tai vapaa-ajan asunnon läheisyydessä olevassa luontoympäristöissä saadut elpymiskokemukset olivat lisäksi merkitsevästi vahvempia kuin kotona pihapiirissä tai rakennetuissa ulkotiloissa saadut elpymiskokemukset. Ympäristö selitti runsaat kolme prosenttia elpymiskokemusten vaihtelusta.

Elpymiskokemuksen voimakkuuden (ROS) keskiarvot ja 95 %:n luottamusvälit

1. Sisäliikuntatiloissa (esim. liikunta- ja uimahalli, kuntosali) (n=462)
2. Kotona sisätiloissa (n=124)
3. Kotona ulkona pihapiirissä (esim. puutarha) (n=292)
4. Ulkona rakennetussa ympäristössä (esim. kadut, pyörätiet, ulkoliikuntapaikat) (n= 736)
5. Ulkona luonnossa kodin läheisyydessä (esim. lähimetsät, puistot) (n=669)
6. Ulkona luonnossa vapaa-ajan asunnon ympäristössä (n=184)
7. Ulkona muualla luontoympäristössä (n=292)

Kuva 5.1.3. Viimeisimmästä liikuntakerrasta saadun elpymiskokemuksen (Restorative Outcome Scale ROS) voimakkuuden keskiarvot (”kuvaa kokemustani” asteikolla 1 = ei lainkaan ... 7 = täysin) eri liikkumisympäristöissä.

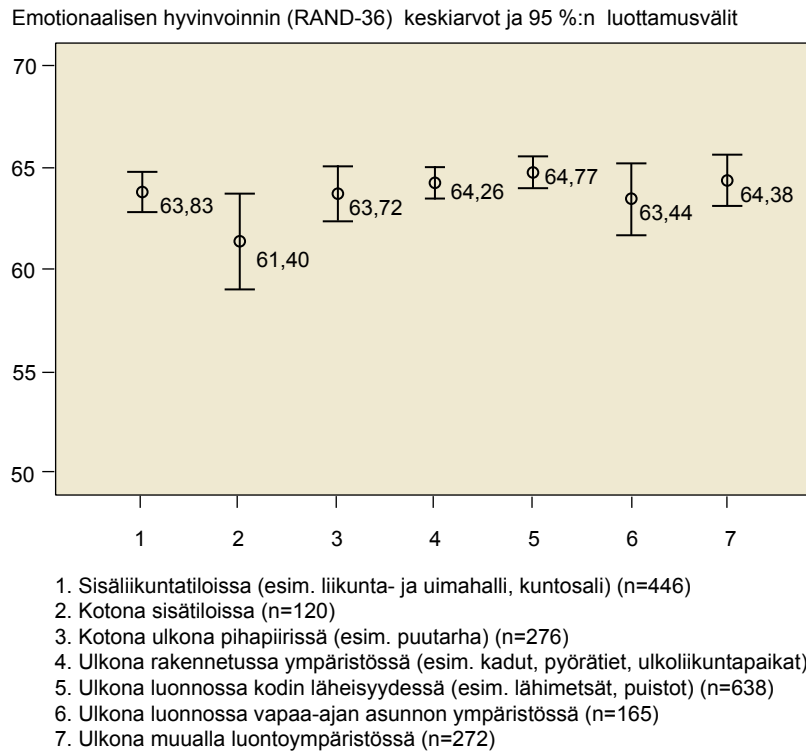
Kuva 5.1.4. Viimeisimmästä luonnossa toteutuneesta ulkoilukerrasta saadun elpymiskokemuksen (ROS) voimakkuuden keskiarvot (asteikko 1 = ei lainkaan ... 7 = täysin) ympäristön ominaisuuksien mukaan.

Tarkemmin viimeisimmän ulkoilukerran viherympäristön ominaisuuksia analysoitaessa havaittiin, että elpymiskokemukset olivat vahvimpia liikuttaessa metsä- tai peltoympäristöissä, jotka sisälsivät vesielementin (kuva 5.1.4). Nämä ympäristöt erosivat merkittävästi metsä- tai peltoympäristöistä, joista puuttui vesielementti, sekä muista viherympäristöistä. Yksin tai muiden seurassa ulkoilevien elpymiskokemusten voimakkuudessa ei ollut tilastollisesti merkittävää eroa. Näissä analyyseissä eivät olleet mukana ne, jotka olivat viimeksi ulkoilleet rakennetuilla liikuntapaikoilla, kotona tai kotipihalla.

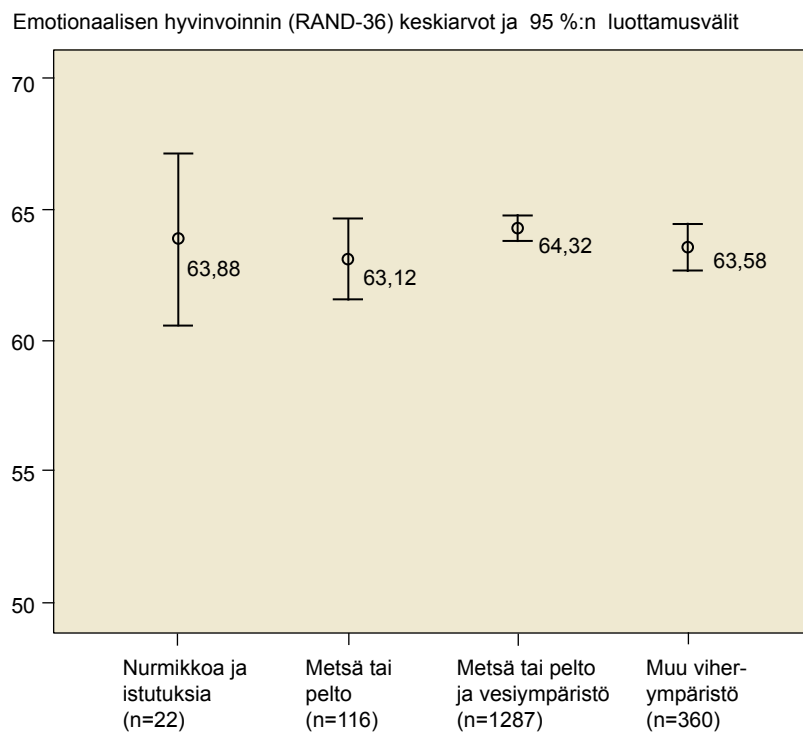
5.1.5 Psykkisen hyvinvoinnin kokemukset eri ulkoiluympäristöissä

Psykkistä hyvinvointia mitattiin viidellä RAND-36 terveyteen liittyvän elämänlaadun mittarin kysymyksellä (Aalto ym. 2009). Osiot kuvaavat hermostuneisuutta ja masentunutta mielialaa, rauhallisuutta sekä onnellisuutta neljän viimeksi kuluneen viikon aikana. Vastauskaala oli 1 = koko ajan, 2 = suurimman osan aikaa, 3 = huomattavan osan aikaa, 4 = jonkin aikaa, 5 = vähän aikaa, 6 = ei lainkaan. Tämä asteikko muutettiin keskiarvosummapistemäärää laskettaessa 0–100-asteikoksi. Se osoittaa prosenttiosuutta kokonaispistemäärästä, jonka kysymyksessä voi saada. Asteikolla suuri arvo tarkoittaa korkeaa emotionaalista hyvinvointia.

Kuvasta 5.1.5 nähdään, että emotionaalisen hyvinvoinnin arvot eivät juuri eronneet erityyppisissä ympäristöissä liikkuneilla. Kuitenkin emotionaalinen hyvinvointi oli merkittävästi parempi niillä, jotka olivat viimeksi liikkuneet luonnossa kodin lähellä verrattuna kotonaan sisätiloissa liikkuneisiin. Ympäristö selitti puoli prosenttia emotionaalisen hyvinvoinnin vaihtelusta. Alkuperäisellä asteikolla osioiden keskiarvot olivat 5,1–5,2. Se tarkoittaa, että emotionaalista pahoinvointia eli hermostuneisuutta, matalaa mielialaa sekä alakuloisuutta ja apeutta oli yleensä koettu vain vähän aikaa viimeisimmän neljän viikon aikana. Kun viimeisimmän ulkoilukerran luontoympäristön ominaisuuksia tarkasteltiin tarkemmin, emotionaalisisessa hyvinvoinnissa ei havaittu eroja (kuva 5.1.6).

Kuva 5.1.5. Emotionaalisen hyvinvoinnin keskiarvot (RAND-36, asteikko 0–100) viimeisimmän ulkoilukerran ympäristön mukaan.

Kuva 5.1.6. Emotionaalisen hyvinvoinnin keskiarvot (RAND-36, asteikko 0–100) viimeisimmän ulkoilukerran luontoympäristön ominaisuuksien mukaan.

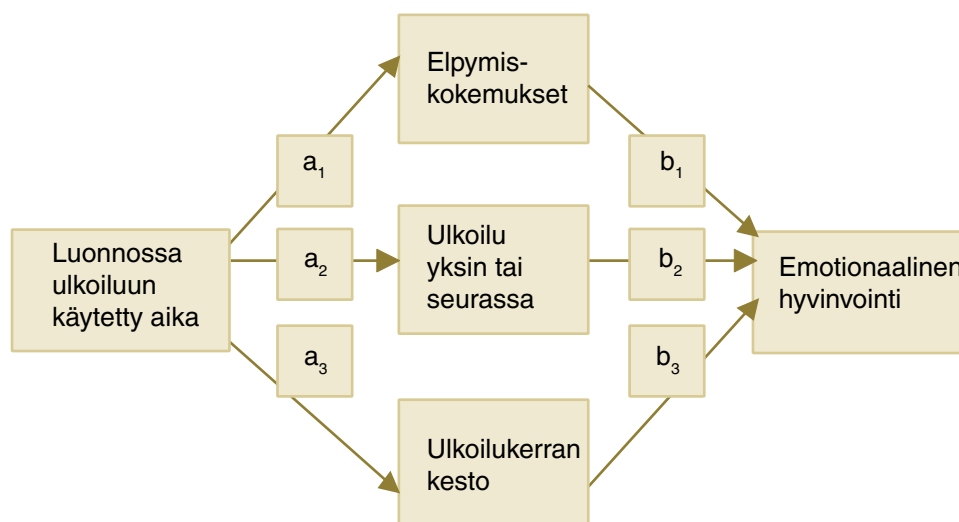
Tutkimuksessa testattiin mediaatiomallia (kuva 5.1.7), jossa luonnossa ulkoiluun käytetyn ajan ja emotionaalisen hyvinvoinnin yhteyttä välittävänä tekijöinä olivat elpymiskokemukset, liikkuminen yksin tai muiden seurassa sekä viimeisimmän ulkoilukerran kesto (MacKinnon 2008). Näitä tekijöitä on yleisemminkin esitetty viheralueiden määrän ja hyvinvoinnin yhteyttä välittäviksi tekijöiksi (Maas ym. 2009). Tässä analyysissä ei kuitenkaan arvioitu viherympäristön määrää, vaan vastaajan oman arvion mukaista ulkoilun määrää luonnossa yleisesti (asteikko 1 = hyvin vähän tai ei ollenkaan ... 4 = hyvin paljon). Viime ulkoilukerralla mukana olevien henkilöiden määrästä muodostettiin muuttuja 5-portaiselle asteikolle 1 = yksin ... 5 = seurueessa viisi henkilöä tai enemmän vastaaja itse mukaan laskettuna. Ulkoilukerran arvioitu kesto esitettiin minuutteina.

Välittävien tekijöiden eli mediaattoreiden (elpymiskokemukset, liikkuminen yksin tai muiden seurassa sekä viimeisimmän ulkoilukerran kesto) väliset korrelaatiot olivat lähellä nollaa, joten muuttujien välillä ei ollut nähtävissä lineaarista riippuvuutta (multikollinearisuutta) (taulukko 5.1.2).

Taulukko 5.1.2. Mediaatiomallin muuttujien väliset korrelaatiot (Pearson, n = 617).

	Ulkoiluaika luonnossa	Elpyminen	Liikunnan seura	Liikuntakerran kesto	Emotionaalinen hyvinvointi
Ulkoiluaika luonnossa		.22**	-.05	-.01	.09*
Elpyminen			.004	.01	.20**
Liikunnan seura				-.04	-.05
Liikuntakerran kesto					.05

* = $p < .05$; ** = $p < .01$

Kuva 5.1.7. Mediaatiomalli luonnossa ulkoiluun käytetyn ajan ja emotionaalisen hyvinvoinnin yhteydestä ja sitä välittävistä tekijöistä.

Taulukko 5.1.3. Mediaatioanalyysin tulokset: välittävän tekijän kautta kulkevan yhteyden voimakkuutta koskevan estimaatin 95%:n luottamusväli. Mikäli arvo 0 osuu välille, yhteys ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Malli, jossa viimeisimmän liikuntakerran luontolajit talvella ja kesällä (n = 617), selitysaste 4 %

Kertoimen korjattu (BCa) 95% luottamusväli

Mediaattori	Alempi	Ylempi
Elpyminen	.23	.83
Liikunnan seura	-.16	.01
Liikuntakerran kesto	-.08	.05
Suora yhteys	.17	.78

Mediaatioanalyysin tulokset osoittavat, että ainoastaan elpyminen on luonnossa ulkoiluun käytyä ajan ja psyykkisen hyvinvoinnin yhteyttä välittävä tekijä mallissa, johon otettiin mukaan vain ne vastaajat, joilla oli luontoon liittyvät ulkoilulaji viimeisimmällä ulkoilukerralla (talvella tai kesällä) (taulukko 5.1.3).

5.1.6 Johtopäätöksiä

Luonnon osuus kaikista vapaa-ajan liikunnan ympäristöistä oli runsas kolmannes ja noin 40 prosentilla vastaajista viimeisin liikkumisympäristö oli joko kodin tai vapaa-ajan asunnon lähiluonto tai muu luontoympäristö. Tulos vastaa täysin kansallisesta FINRISKI 2007 -tutkimuksesta samalla mittarilla saatuja tietoja, joiden mukaan 25–74-vuotiaiden suomalaisten kaikesta vapaa-ajan liikunnasta 36 prosenttia sijoittui ulos luontoon (Borodulin ym. 2011).

Luontoharrastukset tuottivat monia muita vapaa-ajan harrastuksia enemmän mielihyvää. Ne koettiin selvästi virkistävämpinä kuin esimerkiksi minään liittyvät harrastukset kuten opiskelu vapaa-aikana ja ilmaisu- tai taideharrastukset. Myöskään monet kaupunkiaktiviteetit kuten kahvilakulttuuri, viihdetilaisuuksissa käynti, shoppailu ja liikunta rakennetussa ympäristössä eivät ylittäneet virkistävyydeltään luontoharrastusten tasolle.

Sisäliikuntatiloissa tai ulkona luonnossa saadut liikunnan elpymiskokemukset olivat vahvempia kuin rakennetuissa ulkoliikuntapaikoissa saadut elpymiskokemukset. Kodin tai vapaa-ajan asunnon pihapiirin luontoa ei laskettu tässä mukaan. Kiinnostavaa on, että sisäliikuntatiloissa liikuttaessa voidaan saada yhtä vahvoja elpymiskokemuksia kuin luonnossa. Sen sijaan kotona sisätiloissa saatu elpyminen oli kaikkia muita liikuntaympäristöjä heikompi. Sisäliikunnassa – kun se tapahtuu siihen tarkoitettuun salissa tai hallissa – ehkä korostuvat liikunnan riittävän voimakkaat fysiologiset vaikutukset elvyttävänä tekijänä. Luontoympäristössä liikuttaessa korostuvat puolestaan positiiviset tunnetilat ja stressistä elpymisen vaikutukset. Kaiken kaikkiaan liikuntaympäristöjen elvyttävyyden erot olivat hyvin pieniä. Keskeisin johtopäätös on, että rakennetussa ympäristössä – useimmiten siis kaupunkiympäristössä – ulkoilu ei keskimäärin elvytä yhtä voimakkaasti kuin sisäliikuntatiloissa tai luonnossa liikkuminen. Vähiten elvyttää liikunnan harrastaminen kotona sisätiloissa. Tämän johtopäätöksen osalta on tosin muistettava, että viimeisin liikuntaympäristö oli vastaajan oma arvio ja tarkoittaa liikunnan vallitsevaa ympäristöä; oletettavasti luontoon meneminen voi sisältää kaupungilla kävelyn jaksoja tai päinvastoin.

Erilaisten viherympäristöjen ominaisuuksien välillä oli eroja siten, että elpymiskokemukset olivat vahvimpia liikuttaessa metsä- tai peltoympäristöissä, jotka sisälsivät vesielementin. Alueilla, joissa on nurmikkoa ja istutuksia (puistot), elpymiskokemukset näyttivät olevan muita vi-

herympäristöjä jonkin verran matalampia, mikä on vastaava tulos kuin aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa (Korpela ym. 2010). On huomionarvoista, että vastaavaa eroa viherympäristöjen ominaisuuksien välillä ei tullut esiin, kun katsottiin emotionaalisen hyvinvoinnin kokemusta neljän viimeisimmän viikon ajalta. Positiivisen tulkinnan mukaan kaiken tyyppiset viherympäristöt tuottavat ulkoilijoille psyykkistä hyvinvointia. Tätä tulkintaa tukee se, että emotionaalinen hyvinvointi oli merkitsevästi parempaa niillä, jotka olivat viimeksi liikkuneet luonnossa kodin lähellä verrattuna kotonaan sisätiloissa liikkuneisiin. Tuloksiin saattaa vaikuttaa se, että emotionaalisen hyvinvoinnin arvioinnin aikamääre oli erilainen kuin elpymiskokemuksissa. Elpymiskokemukset ja liikunnan ympäristö olivat molemmat viimeisimmältä liikuntakerralta, kun taas emotionaalinen hyvinvointi oli arvioitu neljän viimeisimmän viikon ajalta, jolloin koettuun hyvinvointiin ovat voineet vaikuttaa monet muutkin seikat kuin viimeisin ulkoilukerta luonnossa.

Välittävien tekijöiden analysointi (mediaatioanalyysi) osoitti, että luonnossa ulkoilun määrällä oli yhteys emotionaaliseen hyvinvointiin ja että tämä yhteys välittyi kesä- ja talviulkoiluun liittyvien elpymiskokemusten, ei ulkoilun keston tai kyseisellä ulkoilukerralla mukana olevien muiden ihmisten vaikutuksen kautta. Ulkoilun määrän vaikutukset hyvinvointiin näyttäivät välittyvän näistä tekijöistä siis ensisijaisesti ja vahvimmin ulkoilusta saatavien elpymiskokemusten kautta.

Kirjallisuus

- Aalto, A-M., Aro, A.R. & Teperi J. 1999. RAND-36 terveyteen liittyvän elämän laadun mittarina. Mittarin luotettavuus ja suomalaiset väestöarvot. Stakes tutkimuksia 101. Helsinki. 78 s.
- Borodulin, K., Paronen, O. & Männistö, S. 2011. Aikuisten vapaa-ajan liikuntaympäristöt. Julkaisussa: Husu, P., Paronen, O., Suni, J. & Vasankari, T. Suomalaisten fyysinen aktiivisuus ja kunto 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:15. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki. s. 61–67.
- Hartig, T., Evans, G.W., Jamner, L. D., Davis, D.S. & Gärling, T. 2003. Tracking restoration in natural and urban field settings. *Journal of Environmental Psychology* 23: 109–123.
- Korpela, K., Ylén, M., Tyrväinen, L. & Silvennoinen, H. 2010. Favorite green, waterside and urban environments, restorative experiences and perceived health in Finland. *Health Promotion International* 25: 200–209.
- Laukkanen, R. 2010. Luontoliikunta ja terveys – kooste luonnon ja luontoliikunnan terveysvaikutuksista perustuen valikoituihin tieteellisiin tutkimuksiin. Suomen Latu. [Verkkojulkaisu]. Saatavissa: http://suomenlatu.fi/@Bin/1337491/Raija+Laukkanen_Luontoliikunta+ja+terveys_raportti.pdf. [Viitattu 3.10.2011].
- Laumann, K., Gärling, T., & Stormark, K.M. 2003. Selective attention and heart rate responses to natural and urban environments. *Journal of Environmental Psychology* 23: 125–134.
- Maas, J., Verheij, R.A., deVries, S., Spreeuwenberg, P., Schellevis, F.G. & Groenewegen, P.P. 2009. Morbidity is related to a green living environment. *Journal of Epidemiology and Community Health* 63: 967–973.
- MacKinnon, D.P. 2008. Introduction to statistical mediation analysis. Psychology Press, New York. 477 s.
- Paronen, O. 2001. Ulkoilun hyvinvointikokemukset ja esteet. Julkaisussa: Sievänen, T. (toim.) Luonnon virkistyskäyttö 2000. Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi LVVI-tutkimus 1997–2000. Loppuraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802: 100–111.
- Telama, R. 1992. Luontoliikunnan motivaatio: luonto liikunnan harrastajan havainto-, elämys- ja kokemusmaailmassa. Julkaisussa: Lyytinen, T. & Vuolle, P. (toim.) Ihminen, luonto, liikunta. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 81. LIKES, Jyväskylä. s. 61–77.
- Tyrväinen, L., Silvennoinen, H., Korpela, K. & Ylen, M. 2007. Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Julkaisussa: Tyrväinen, L. & Tuulentie, S. (toim.) Luontomatkaileu, metsät ja hyvinvointi. Metlan työraportteja 52: 57–77. [Verkkojulkaisu]. Saatavissa: <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052.htm>. [Viitattu 3.10.2011].
- Vauhkonen, A. 2010. Virkistäkö vapaa-aika? Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Psykologian laitos.

Liitetaulukko 5.1. Vapaa-ajan toimintojen koetun virkistävyuden pääkomponentit (komponentit muodostuvat lihavoiduista toiminnoista).

Osio	Pääkomponentit			Kommunali- teetti
	K1	K2	K3	
1. komponentti Kotiaskareet ja minään liittyvät toiminnot (Cronbachin $\alpha = .557$)				
Kotityöt	.495			.246
Lastenhoito	.399			.218
Liikunta sisätiloissa	.523			.346
Järjestö- tai kansalaistoiminta, vapaaehtoistyö	.601		.321	.465
Kesämökkeily, oleskelu kakkosasunnolla	.305		.301	.237
Lemmikkien hoitaminen	.332			.209
Opiskelu harrastuksena	.585			.386
Hengellinen toiminta	.564			.366
Ilmaisu- tai taideharrastus, luova toiminta	.610			.420
2. komponentti Kaupunkiaktiviteetit (Cronbachin $\alpha = .584$)				
Ulkoilu rakennetussa ympäristössä		.442		.249
Lepäily ja oleilu		.473		.283
Ystävien, tuttavien tai sukulaisten tapaaminen tai yhteydenpito	.406		.318	.334
Kulttuuritilaisuuksissa käynti	.331		.368	.324
Kahviloissa, ravintoloissa tai viihdetilaisuuksissa käyminen		.680		.518
Urheilun seuraaminen, penkkiurheilu		.306		.111
Kirpputoreilla, ostoksilla tai myymälöissä käyminen, shoppailu		.488		.287
Matkailu kotimaassa tai ulkomailla		.530		.412
Internetin käyttö tai tietokonepelit		.612		.452
3. komponentti Luontoharrastukset (Cronbachin $\alpha = .540$)				
Ulkoilu luonnossa			.749	.581
Puutarhanhoito			.768	.609
Ominaisarvo	4.230	1.523	1.305	
Selitysosuus %	21.125	7.613	6.526	
Selitysosuus yhteensä %	35.291			

5.2 Suomalaisen maastohiihtäjien sopeutuminen ilmastonmuutokseen

Mia Landauer ja Tuija Sievänen

5.2.1 Johdanto

Maastohiihto on yksi suomalaisten suosituimpia tapoja ulkoilla luonnossa. Aikaisemmin maastohiihtoa on tutkittu urheilu- tai liikuntalajina (esim. Kansallinen liikuntatutkimus... 2010), kuntoliikuntamuotona terveyden ja hyvinvoinnin tutkimuksissa (esim. Peltonen ym. 2008, Husu ym. 2011) sekä talvimatkailun aktiviteettina (Aall ja Høyer 2005, Konu ym. 2011). Maastohiihdon harrastamista on tutkittu Suomessa jo vuodesta 1979 lähtien osana ulkoilututkimuksia (Ulkoilututkimus 1980, Sievänen 1995, 2001) sekä vapaa-ajan ja ajankäytön tutkimuksia (Liikkanen ym. 1993, Minkkinen ym. 2001, Suomen virallinen tilasto 2009). Maastohiihto on myös ensimmäisiä ulkoiluharrastuksia, joiden muutoksista on tehty ennusteita muuttuvan ilmaston olosuhteissa (Neuvonen ym. 2005).

Ulkoilutilastojen mukaan 42 % suomalaisista osallistuu vuoden mittaan johonkin maastohiihtolajiin (hiihto ladulla tai laduttomassa maastossa, hiihtoretkeily, erähiihto), lähiulkoilukerroista 7% on hiihtokertoja, ja luontomatkoista 10 % tehdään pääasiallisesti hiitoharrastuksen vuoksi (Neuvonen ja Sievänen 2011 a ja b, tilastot 20 ja 26). Suomalaisista peräti 98 % osaa hiihtää. Aikaisemmin hiihtotaidot on opittu keskimäärin viiden vuoden iässä (Sievänen 1995), mutta mikäli hiihto-olosuhteet ilmastonmuutoksen vuoksi huononevat, todennäköisesti yhä harvemmalla on mahdollisuus oppia hiihtotaitoja, tai hiihtotaidot huononevat harjoituksen puutteen vuoksi. Maastohiihdon suosio on viime vuosina hieman laskenut lasten ja nuorten keskuudessa, vaikka hiihto onkin ollut yksi suosituimmista ulkoilulajeista Suomessa vuosina 2009–2010 (Kansallinen liikuntatutkimus...2010, Neuvonen ja Sievänen 2011a, tilasto 15a). Hiihdolla on positiivisia terveysvaikutuksia ja hiihto on oivallinen vapaa-ajan viettotapa ja arkipäivän kuntoiluun (Husu ym. 2011). Hiihtämiseen motivoivia tekijöitä ovat esimerkiksi halu liikkua, luonnon kokeminen, yhdessäolo perheen tai ystävien kanssa, sekä hiihtotaitojen kehittäminen (Sievänen 1995). Myös ulkoiluympäristöön liittyvät esteettiset tekijät kuten kaunis talvisää ja kutsuvat maisemat voivat myös olla vetovoimatekijöitä tehtäessä päätöstä hiihtoretkestä (Sievänen 1995, Landauer ja Pröbstl 2008). Toisaalta erilaiset ulkoiset häiriötekijät, kuten latujen ruuhkautuminen, voivat puolestaan vähentää halua hiihtää. Maastohiihdon harrastamisen kustannukset ovat alhaiset, sillä Suomessa maastohiihtoladut ovat yleensä kuntien tai valtion ylläpitämiä, eikä käyttäjämaksuja ole Keski-Euroopan malliin (kuten esim. Itävallan Ramsaus, www.ramsau.com/en).

Ilmastonmuutoksen ja erityisesti lämpenevien talvien vaikutusta lähinnä lasketteluun on tutkittu Keski-Euroopassa (esim. Bürki 2000, Unbehaun ym. 2008), Australiassa (esim. König 1998, Pickering ja Buckley 2010), Pohjois-Amerikassakin (esim. Scott ym. 2008) sekä Skandinaviassa (esim. Aall ja Høyer 2005, Moen ja Fredman 2007). Ilmastonmuutoksen sopeutumismenetelminä talvilajeille mainitaan keinolumen käyttö, matkustaminen korkeammille tai pohjoisimmille alueille, korvaavien liikunta- tai ulkoilulajien harrastaminen vähälumisina talvina tai hiihtoloman ajankohdan muuttaminen. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen on ollut erityistä tarvetta nimenomaan laskettelualueilla, koska laskettelulla on suuri taloudellinen merkitys suurimmalle osalle talvimatkailualueista, joille on myös tehty suuria investointeja (esim. hiihtohissit, majoituspalvelut jne.). Epävarmojen lumiolosuhteiden vuoksi talvimatkailutarjontaan on Suomessa jo panostettu mm. lisäämällä keinolumen käyttöä, tarjoamalla korvaavia aktiviteetteja sekä panostamalla kesäaktiviteetteihin (Saarinen ja Tervo 2006).

Ilmastonmuutoksen vaikutuksia maastohiihtoon ja mahdollisia sopeutumismenetelmiä on alettu systemaattisesti tutkia vasta viime vuosina, kun maastohiihdolle aiheutuvia ongelmia on alettu ymmärtää ja myös konkreettisesti havaita (Neuvonen ym. 2005, Pouta ym. 2009, Landauer ym. 2009, Landauer ym. painossa). Ilmastonmuutoksen vaikutukset maastohiihtoon tuntuvat niin yksilö- kuin yhteiskunnallisella tasolla. Vaikutukset kohdistuvat suoraan hiihtäjiin huononevina hiihto-olosuhteina ja heikkenevinä mahdollisuuksina hiihtää. Hiihtoalueilla vaikutukset voivat tuntua epäsuorasti siten, että hiihtopalvelujen tarjoajille aiheutuu mahdollisesti lisäkustannuksia ja taloudellisia tappioita. Maastohiihto on erityisen luonnonlumesta riippuvainen laji, sillä laajojen ja pitkien latuverkostojen perustaminen keinolumelle on kallista ja hankalampi toteuttaa verrattuna laskettelurinteisiin. Hiihtomahdollisuuksien tarjoajan näkökulmasta (kunta, valtio tai hiihtoalueyritys) sopeutuminen tarkoittaa esimerkiksi hiihtomahdollisuuksien tarjonnan sopeuttamista (keinolumiladut tai hiihtotunnelit) tai ulkoilupalvelujen tarjonnan monipuolistamista, ts. tarjoamalla mahdollisuuksia harrastaa muita ulkoilulajeja hiihtoalueilla, jotta toimintaa voidaan ylläpitää myös vähälumisten tai lumettomien talvien ajan.

Hiihtopalvelujen tarjonnan näkökulmasta on järkevää ennakoida tulevia muutoksia sekä pohtia ennakoivasti mahdollisia sopeutumiskeinoja. Tieto siitä, miten hiihtäjät suhtautuvat ilmastonmuutokseen ja millaisia valmiuksia heillä on valmistautua mahdollisiin tuleviin muutoksiin, on tarpeellista hiihtopalvelujen tarjoajille erilaisten sopeutusvaihtoehtojen arvioimiseksi ja valitsemiseksi. Maastohiihtäjien tarpeita palvellaan tarjoamalla hiihtämiseen soveltuvat olosuhteet, kuten hoidetut ladut, monipuolinen latuverkosto, tarvittaessa keinolumilatuja tai hiihtotunneli tai -halli, sekä tukipalvelut kuten välinehuolto, välinevuokraamo ja kahvila-ravintolapalvelut. Tietoa erilaisten hiihtopalvelujen kysynnästä tarvitaan, sillä hiihtäjien käsitykset ja mielipiteet hiihtoalueista ja hiihtopalvelujen tarpeellisuudesta voivat olla hyvin erilaisia (Landauer ym. 2009).

Suomalaiset ovat tottuneet hiihtämään kodin tai vapaa-ajan asunnon läheisillä alueilla, sillä suomalaisilla on valmis latu keskimäärin kilometrin päässä kotoa (Neuvonen ja Sievänen 2011a, tilasto 39). Hiihto-olosuhteiden vaihtelu alueittain vaikuttaa siihen, kuinka moni harrastaa maastohiihtoa ja kuinka usein. Pohjois-Suomessa on vuodessa eniten päiviä, jolloin maastohiihtoon on riittävästi lunta ja siellä myös hiihtoon osallistuvien osuus väestöstä on korkein. Hiihto-olosuhteet vaikuttavat suoraan hiihtokertojen määrään (Neuvonen ym. 2005, Sievänen ja Neuvonen 2011). Olosuhteiden huonontuessa kodin läheisillä alueilla joudutaan matkustamaan hiihtoalueille, joilla on paremmat olosuhteet. Yksilötasolla (hiihtäjä) ilmastonmuutokseen sopeutuminen tarkoittaa hiihtokäyttäytymisen muutoksia muuttuneissa olosuhteissa, esimerkiksi sopeuttamalla hiihtokertojen määrä olosuhteiden mukaisesti, vaihtamalla hiihtoaluetta tai vaihtamalla hiihtovälineitä tai -tekniikkaa. Maastohiihto on kansanperinne, joka voidaan menettää tai sen merkitys voi vähentyä, jos ilmasto lämpenee ja hiihto-olosuhteet sen myötä huononevat. Suomalaisten ulkoilupereinteiden jatkuminen on monille arvo sinänsä ja toisille hiihtomahdollisuudet ovat arvokkaita elämänlaadun kannalta. Tieto parantaa mahdollisuuksia sopeutua muuttuviin olosuhteisiin hallitusti ja valmistautuneena.

Tässä artikkelissa kuvaillaan maastohiihtäjien arvioita siitä, mitä he olisivat valmiita tekemään oman hiihtoharrastuksen jatkamiseksi hiihto-olosuhteiden mahdollisesti heiketessä omassa asuin- ympäristössä. Tässä arvioidaan myös sitä, kuinka kiinnostuneita hiihtäjät olisivat jatkamaan hiihtoharrastustaan heikentyneissä olosuhteissa, vai onko ainoana vaihtoehtona hiihdosta luopuminen.

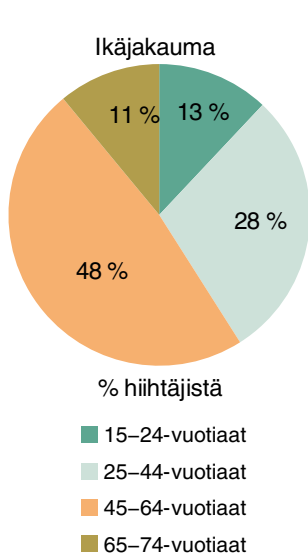
5.2.2 Aineisto ja menetelmät

Tutkimusaineisto kerättiin LVVI 2 -tutkimuksen neljännen osaotoksen yhteydessä web- ja postikyselylomakkeilla talvella 2010 (Virtanen ym. 2011). Tutkimukseen vastasi 1349 henkilöä, joista 769 ilmoitti harrastaneensa hiihtoa kyselyajankohtaa edeltävän viiden vuoden aikana. Nämä vastaajat muodostavat tutkimuksessa käytettävän aineiston. Hiihtäjiltä kerättiin perustiedot sosioekonomisesta taustasta, hiihtoaktiivisuudesta, maastohiihdon harrastustavoista ja -paikoista, sekä kysyttiin millaisia kokemuksia heillä on ilmastonmuutoksesta ja millaisia heidän asenteensa ovat ilmastonmuutosta kohtaan. Lisäksi hiihtäjiltä tiedusteltiin mahdollisista koetuista vaikutuksista hiihtoharrastukseen (muutokset hiihtokertojen määrässä, harrastuspaikoissa ja hiihto-olosuhteissa). Hiihtäjiä pyydettiin myös arvioimaan tulevaisuuden tilannetta lämpenevien talvien olosuhteissa: miten he henkilökohtaisesti arvioivat hiihtoharrastuksensa muuttuvan mikäli olosuhteet muuttuvat. Sopeutumiskeinoista kysyttiin valmiutta matkustaa hiihtämisen vuoksi, suhtautumista keinolumen käyttöön ja hiihtotunneleiden tarpeellisuuteen. Hiihtäjiltä kysyttiin myös, mitä vaihtoehtoisia vapaa-ajanviettomuotoja he voisivat ajatella hiihtämisen sijaan, mikäli hiihtäminen ei olisi enää mahdollista. Preferenssejä mitattiin viisiportaisella Likert-asteikolla. Lisäksi maastohiihdon harrastajia verrattiin ilmastonmuutoksen kokemisen osalta osaotoksen ei-hiihtäjäaineistoon. Riippuvuustarkastelut suoritettiin ristiintaulukoinnin (Pearson chi-square -testi) avulla.

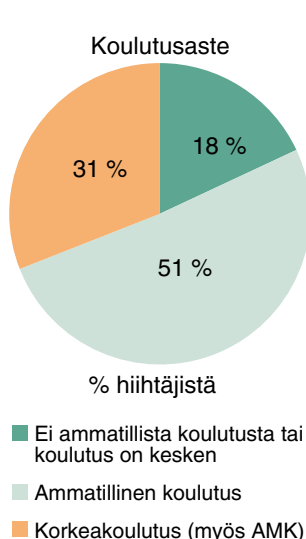
5.2.3 Maastohiihtäjien sopeutuminen ilmastonmuutokseen

Maastohiihtäjien sosioekonominen tausta

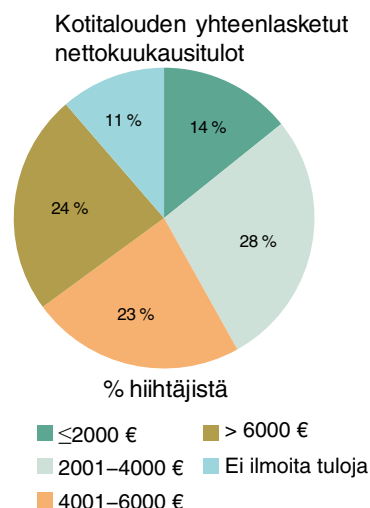
Kyselyyn vastanneista 769 hiihtäjästä 54 % oli naisia ja 46 % miehiä. Hiihtäjästä 48 % kuului ikäluokkaan 45–64-vuotiaat (iän keskiarvo oli 47,2 v.), kuukausitulojen mediaani taloutta kohden oli 4001–6000 euroa (netto) (23 % vastaajista) ja 40 % vastaajista asui kahden hengen kotitaloudessa. Koulutusasteeltaan hiihtäjät ovat suhteellisen korkeasti koulutettuja, sillä 31 % hiihtäjästä oli korkeakoulututkinnon suorittaneita (kuvat 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3).

Kuva 5.2.1. Hiihtäjien ikäjakauma.

Kuva 5.2.2. Hiihtäjien koulutusaste.

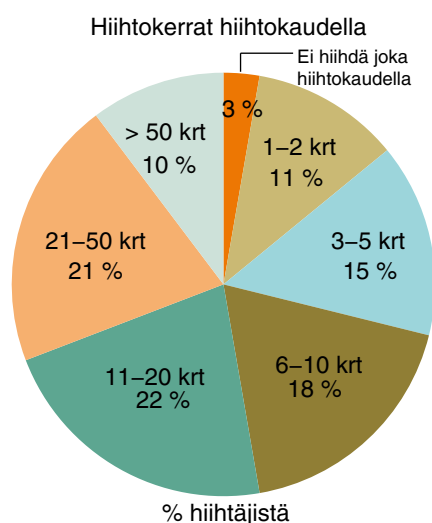
Kuvat 5.2.3. Hiihtäjien kotitalouden tulot.

Hiihtoaktiivisuus ja hiihtoalueet

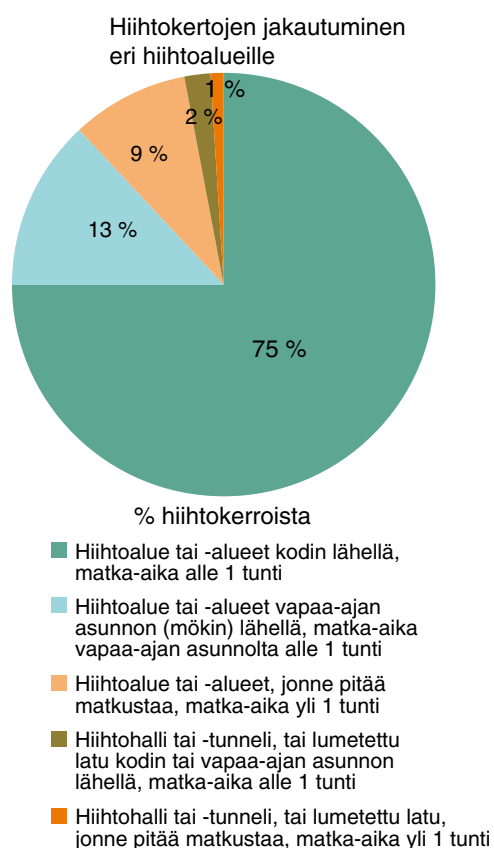
Viidennes hiihtäjistä hiihti 11–20 kertaa hiihtokauden aikana ja toinen viidennes yli 20–50 kertaa (kuva 5.2.4). Aktiivihiihtäjien (yli 50 hiihtokertaa hiihtokauden aikana) osuus oli noin 10 % kaikista maastohiihtoon osallistuneista.

Hiihtäjiä pyydettiin nimeämään hiihtokohde, jossa he hiihtävät useimmiten. Kyselyä edeltäneiden 12 kuukauden aikaisista hiihtokerroista näille ”tyypillisille alueille” sijoittui keskimäärin 15 hiihtokertaa. Hiihtokerta matkoineen kesti tyypillisesti yhdestä kahteen tuntiin (69 % hiihtokerroista). Neljä viidestä vastaajasta ilmoitti lähtevänsä tavallisesti hiihtämään kotoa ja neljä viidestä myös arvioi, että siirtymiseen hiihtokohteeseen kului aikaa vähemmän kuin 15 minuuttia.

Suurin osa kyselyyn vastanneiden hiihtäjien hiihtokerroista sijoittui vakinaisen asunnon lähialueille eli alle tunnin matkan päässä sijaitseville hiihtoalueille (kuva 5.2.5). Hiihtokerroista 13 % sijoittui vapaa-ajan asunnon lähelle. Vajaa kymmenen prosenttia hiihtokerroista suuntautui alueille, jonne pitää matkustaa yli tunti. Kodin lähellä (alle tunnin matkan päässä) sijaitseviin hiihtohalleihin, -tunneleihin tai lumetetuille laduille kohdistui vain noin 2 % vastaajien hiihtokerroista, ja yli tunnin matkan päässä sijaitseville keinolumiavusteisille hiihtoalueille vain alle prosentti kaikista hiihtokerroista.

Kuva 5.2.4. Hiihtäjien jakautuminen hiihtokauden hiihtokertojen määrän mukaan.

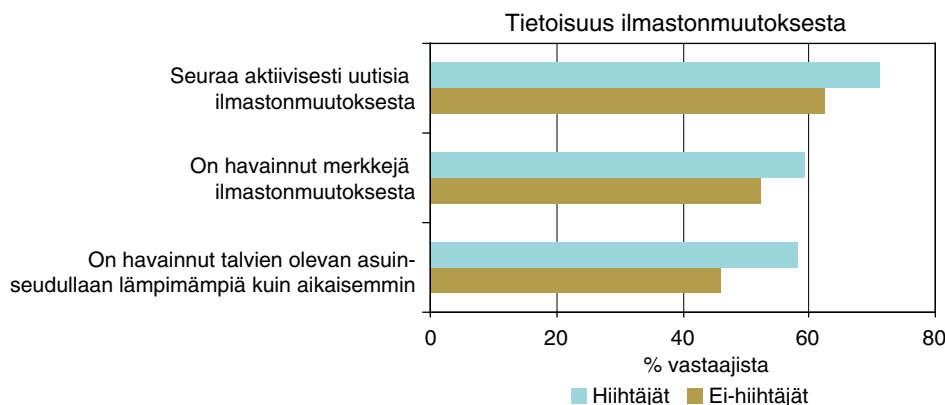
Kuva 5.2.5. Vuotuisten hiihtokertojen jakautuminen hiihtopaikkojen ja matkaan käytetyn ajan mukaan.

Maastohiihtäjien kokemukset ja näkemykset ilmastonmuutoksesta

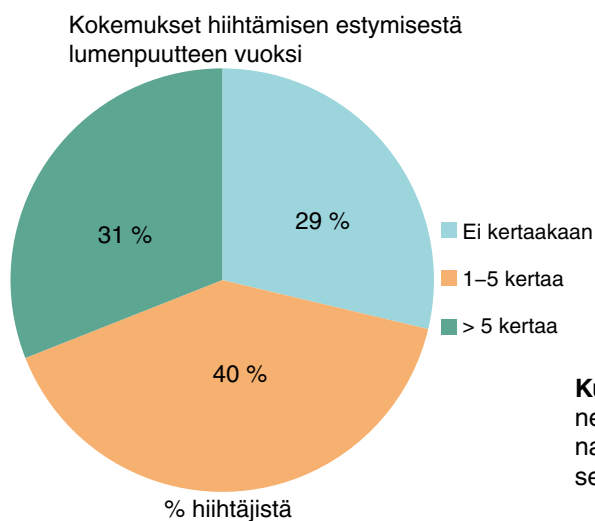
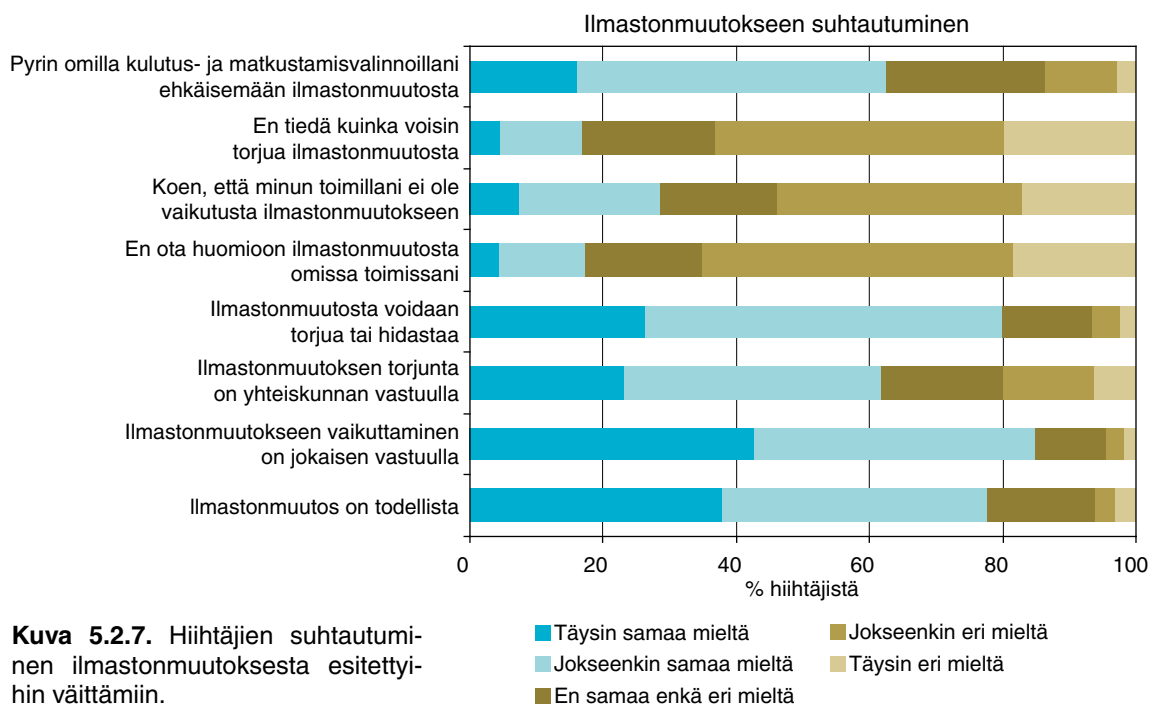
Suurin osa hiihtäjistä oli havainnut ilmastonmuutoksen vaikutuksia. Nuoret aikuiset hiihtäjät (25–34-vuotiaat) olivat havainneet useammin kuin heitä nuoremmat, että talvet ovat asuinseudulla lämpimämpiä kuin aikaisemmin ($\chi^2=18,3$; $p=0,006$), ja yli 35-vuotiaissa oli enemmän niitä, jotka seuraavat uutisointia ilmastonmuutoksesta ($\chi^2=34,0$; $p<0,001$) verrattuna nuorempiin ikäryhmiin. Suurituloisten ryhmiin kuuluvista seurasi uutisointia suurempi osa kuin pienituloisten ryhmiin kuuluvista ($\chi^2=37,1$; $p<0,001$). Korkeimmin koulutetuista useampi (84%; $\chi^2=43,5$; $p<0,001$) verrattuna muihin koulutusasteiden ryhmiin seurasi uutisointia ja he olivat myös havainneet talvien olevan lämpimämpiä kuin aikaisemmin (68%; $\chi^2=27,0$, $p<0,001$).

Kun verrataan hiihtäjiä koko tutkittuun ulkoilijajoukkoon, voidaan havaita, että hiihtäjät olivat tietoisempia ilmastonmuutoksesta kuin ei-hiihtäjät (kuva 5.2.6; ”Seuraa aktiivisesti...”: $\chi^2=10,4$; $p=0,001$; ”On havainnut merkkejä...”: $\chi^2=5,6$; $p=0,02$ ja ”On havainnut talvien olevan lämpimämpiä...” $\chi^2=17,1$; $p<0,001$). Valtaosa hiihtäjäjoukosta oli havainnut yleisesti ilmastonmuutoksen vaikutukset ja seurasi aktiivisesti uutisointia aiheesta. Suurimmalla osalla oli myös henkilökohtaisia kokemuksia ilmastonmuutoksesta. Lähes neljä viidestä hiihtäjistä (78 %) uskoi, että ilmastonmuutos on todellista, ja samoin neljä viidestä (85 %) oli sitä mieltä, että ilmastonmuutokseen vaikuttaminen on jokaisen vastuulla (kuva 5.2.7). Erityisesti hiihtoa harrastavat naiset kokivat ilmastonmuutoksen olevan todellista ($\chi^2=20,5$; $p<0,001$) ja naisten joukossa oli myös enemmän niitä, jotka olivat täysin samaa mieltä siitä että ilmastonmuutokseen vaikuttaminen on jokaisen vastuulla ($\chi^2=34,4$; $p<0,001$) ja pyrkii omilla toimillaan vaikuttamaan ilmastonmuutoksen ehkäisemiseen ($\chi^2=33,4$; $p<0,001$). Valtaosa (80 %) hiihtäjistä uskoi, että ilmastonmuutosta voidaan torjua tai hidastaa. Kaksi kolmesta (62 %) ilmoitti pyrkivänsä ehkäisemään tai hidastamaan ilmastonmuutosta omilla kulutus- ja matkustusvalinnoilla. Hiihtoa harrastavista miehistä useampi kuin naisista koki, ettei omilla toimilla ole vaikutusta ilmastonmuutokseen ($\chi^2=20,3$; $p<0,001$), niinpä miehistä pienempi osa kuin naisista ilmaisi ottavansa ilmastonmuutoksen huomioon omissa toimissaan ($\chi^2=22,7$; $p<0,001$). Viidennes hiihtäjistä oli erittäin huolissaan ilmastonmuutoksesta. Noin kaksi kolmesta (62 %) katsoi, että myös yhteiskunta on siitä vastuussa. Etenkin nuoret kokivat, että ilmastonmuutoksen torjunta on yhteiskunnan vastuulla ($\chi^2=42,5$; $p=0,01$).

Jopa reilu kolmannes hiihtäjistä (31 %) ilmoitti, että aikomus hiihtää oli estynyt useammin kuin viisi kertaa heikentyneiden tai huonojen hiihto-olosuhteiden tai lumen puutteen vuoksi kyselyä edeltävällä hiihtokaudella vastaajan useimmiten käyttämällä hiihtoalueella. Hiihtäjistä kaksi viidestä (40 %) arvioi, että hiihtoaikomukset olivat estyneet 1–5 kertaa. Noin kolmannes (29 %) hiihtoa harrastavasta arvioi, etteivät huonot hiihto-olosuhteet olleet estäneet hiihtämistä (kuva 5.2.8).

Kuva 5.2.6. Ilmastonmuutoksen kokeminen ja havainnointi hiihtäjien keskuudessa verrattuna niihin ulkoilijoihin, jotka eivät harrasta hiihtoa.

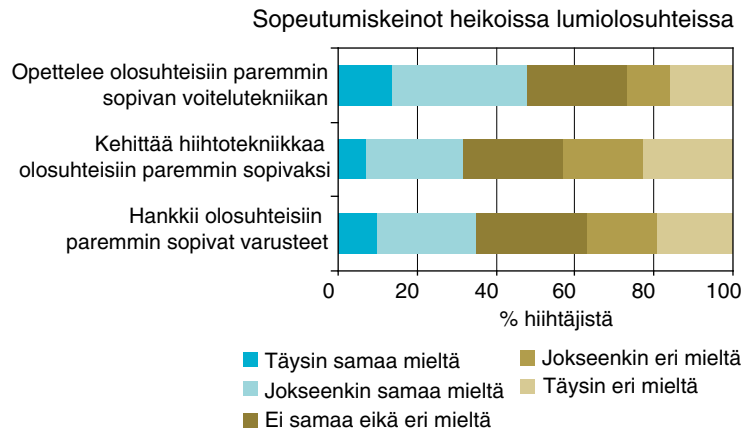

Kuva 5.2.8. Hiihtokertojen estymisen kyselyä edeltävänä hiihtokautena hiihto-olosuhteiden huonontumisen tai lumenpuutteen vuoksi.

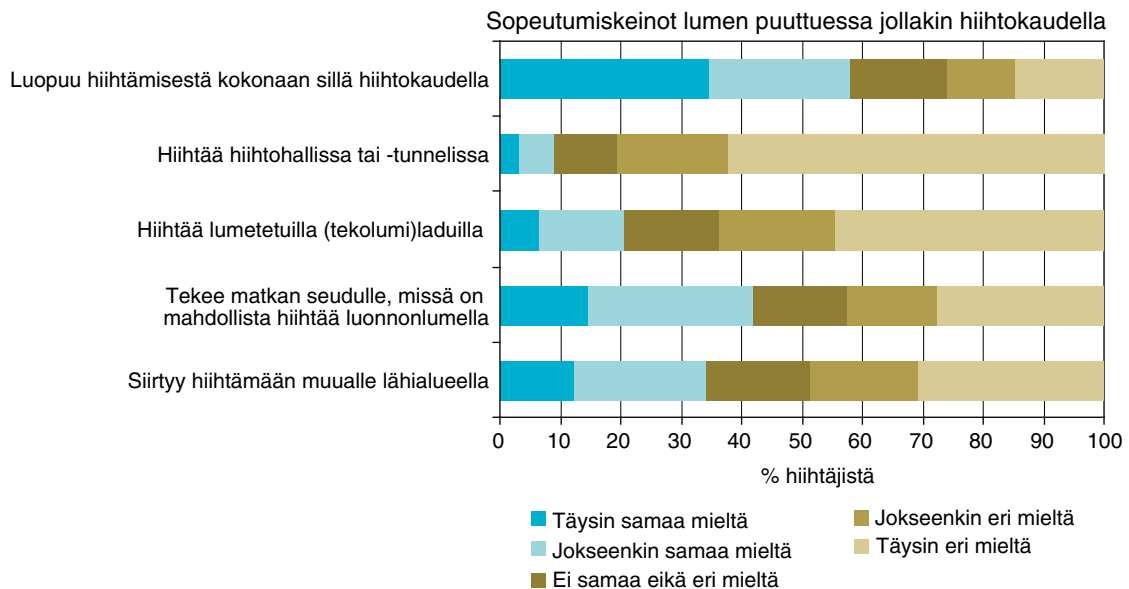
Miten suomalaiset hiihtäjät voisivat ajatella sopeutuvansa ilmastonmuutokseen?

Ilmastonmuutoksen sopeutumiseen on useita keinoja, joita yksittäinen hiihdon harrastaja voi käyttää. Jos hiihto-olosuhteet heikkenisivät, mutta luonnonlumella hiihtäminen olisi kuitenkin vielä mahdollista, suhteellisen helpot tavat sopeutua olisivat mahdollisia. Muuttuneisiin olosuhteisiin paremmin sopivat hiihtovarusteiden hankkiminen olisi sopeutumiskeino, joka sopisi noin kolmannekselle (35 %) hiihtäjistä. Samoin noin kolmannes (32 %) voisi ajatella kehittävänsä hiihtotekniikkaansa muuttuneisiin olosuhteisiin paremmin sopivaksi. Noin puolet (48 %) hiihtäjistä opettelisi olosuhteisiin paremman voitelutekniikan (kuva 5.2.9).

Jos hiihtäjän suosimalla hiihtoalueella ei olisi mahdollista hiihtää luonnonlumella jonkin tulevan hiihtokauden aikana, kolme viidestä (60 %) hiihtäjästä luopuisi hiihtämisestä kokonaan sillä hiihtokaudella (kuva 5.2.10). Vain noin yksi kymmenestä (9 %) voisi ajatella hiihtävänsä hiihtohallissa tai -tunnelissa, ja viidennes (21 %) tekolumiladuilla. Noin kaksi viidestä (42 %) mat-

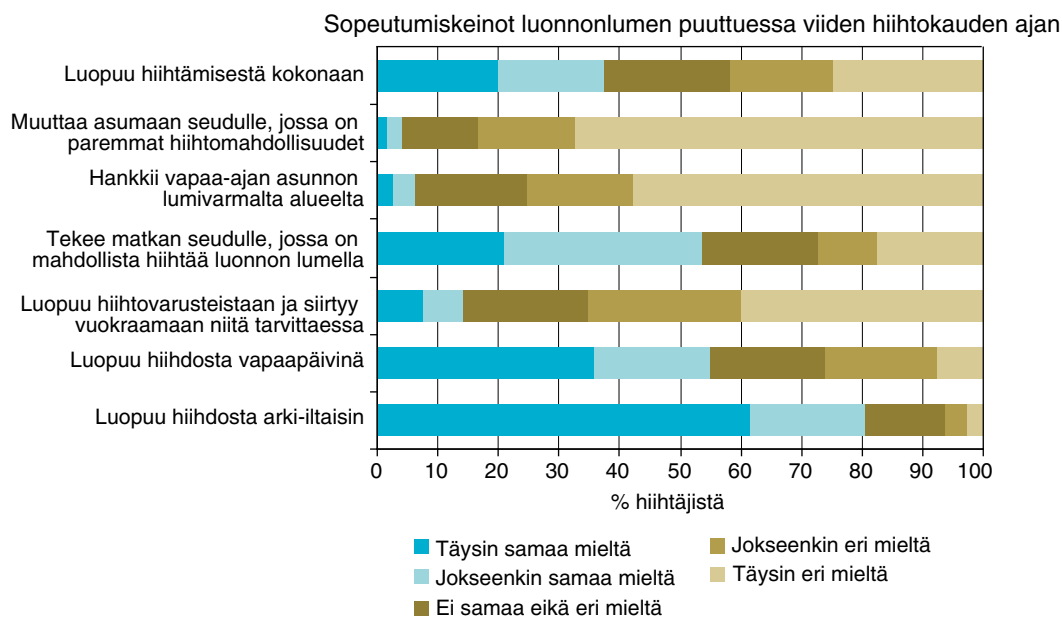

Kuva 5.2.9. Hiihtäjien näkemykset heille esitetyistä sopeutumiskeinoista, jos hiihto-olosuhteet muuttisivat ilmastonmuutoksen vuoksi.

Kuva 5.2.10. Hiihtäjien mielipiteet heille esitetyistä sopeutumiskeinoista, jos hiihtomahdollisuudet luonnonlumella puuttuisivat omalla hiihtoalueella jollakin hiihtokaudella kokonaan.

kustaisi muualle hiihtämään luonnonlumella. Jos taas hiihtäjän suosimalla hiihtoalueella ei enää olisi mahdollista hiihtää luonnonlumella ainakaan viiden hiihtokauden aikana, kaksi viidestä (38 %) luopuisi hiihtämisestä kokonaan (kuva 5.2.11). Viidennes (21 %) tekisi erittäin todennäköisesti matkan seudulle, jossa on mahdollisuus hiihtää luonnonlumella. Kolmannes (36 %) ilmoitti erittäin todennäköisesti luopuvansa hiihdosta vapaapäivinä, ja suurin osa (61 %) luopuisi erittäin todennäköisesti hiihtämisestä arki-iltaisain. Vain harva olisi valmis muuttamaan seudulle, jossa on paremmat hiihtomahdollisuudet, tai hankkimaan vapaa-ajan asunnon seudulta, jossa hiihto-olosuhteet ovat paremmat (kuva 5.2.11). Mikäli hiihtomahdollisuuksien heikkenemisen vuoksi hiihtäjät joutuisivat vähentämään hiihtämistä tai luopumaan luonnonlumella hiihtämisestä kokonaan, hiihtämisen sijaan 68 % vastaajista harrastaisi muuta ulkoilua vapaa-ajallaan, sisäliikuntaa harrastaisi 17 %, ja loput 15 % tekisi jotakin muuta kuin harrastaisi liikuntaa tai ulkoilua.

Kuva 5.2.11. Hiihtäjien mielipiteet heille esitetyistä sopeutumiskeinoista, jos hiihtomahdollisuudet puuttuisivat omalla hiihtoalueella viiden hiihtokauden ajan.

Mikäli omalla hiihtoalueella ei enää olisi mahdollista hiihtää, noin puolet (47 %) hiihtäjistä olisi valmis vaihtamaan hiihtoaluetta siirtymällä hiihtämään muualle lähialueella tai matkustamaan kauemmas. Muualle siirtymään halukkaista noin 75% (eli 35 % kaikista hiihtäjistä) olisi valmis tekemään matkan kauemmaksiin voidakseen hiihtää. Kauemmaksi matkustamaan halukkaista (hiihtomatkailejoista) noin 60 % arvioi tekevänsä 1–2 hiihtomatkaa muille alueille, noin 22 % teki 3–5 matkaa ja noin 18 % olisi valmis tekemään yli 5 hiihtomatkaa (taulukko 5.2.1).

Hiihtomatkailejoista 30 % arvioi voivansa hiihtää muilla hiihtoalueilla yhteensä 1–2 päivänä hiihtokauden aikana, mikäli heidän suosimallaan hiihtoalueella ei olisi enää mahdollista hiihtää luonnonlumella. Heiltä tiedusteltiin myös kuinka kauas he olisivat valmiita matkustamaan (matkan pituus yhteen suuntaan) voidakseen hiihtää suotuisissa luonnonlumiolosuhteissa: lähes 40 % olisi valmis matkustamaan vähintään sadan kilometrin päähän ja 20 % olisi valmis matkustamaan jopa yli 500 km päähän voidakseen hiihtää luonnonlumella.

Taulukko 5.2.1. Hiihtomatkailejoiden potentiaalisten hiihtomatkojen määrä.

Hiihtomatkoja, kpl	% hiihtomatkailejoista
1–2	60
3–5	22
6–10	9
yli 11	9
Yhteensä	100

5.2.4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Maastohiihtäjät ovat tietoisia ilmastonmuutoksesta (myös Landauer ym. 2009). Ilmastonmuutoksen aiheuttamasta talvien lämpenemisestä on kokemuksia maastohiihtäjien keskuudessa, sillä lähes 60 % tähän tutkimukseen osallistuneista hiihdon harrastajista oli havainnut jo nyt talvien olevan lämpimämpiä kuin aiemmin. Samoin 60 % hiihtäjistä oli huolestunut ilmastonmuutoksen etenemisestä, vaikka tutkimusajankohdan (talvi 2010) lumiolosuhteet olivat hiihtämisen kannalta hyvät koko maassa. Suurin osa hiihtäjistä olisi valmis harkitsemaan jonkinlaisia sopeutumiskeinoja silloin, jos hiihto-olosuhteet muuttuvat suosimallaan hiihtoalueella. Vain kolmannes oli valmis luopumaan hiihtämisestä kokonaan, jos luonnonlunta ei jollakin hiihtokaudella ole lainkaan. Jos hiihto-olosuhteet ovat pitkään heikkoja (viiden hiihtokauden ajan) kaksi viidestä arveli luopuvansa hiihtämisestä kokonaan. Mikäli olosuhteet huonontuisivat, mutta hiihtäminen luonnonlumella olisi vielä mahdollista, noin kolmannes oli valmis kokeilemaan sopeutumiskeinoina hiihtotekniikan vaihtamista tai uusien hiihtovarusteiden hankkimista, ja noin puolet uusien voitelumenetelmien opettelua. Mikäli luonnonlumella hiihtäminen ei olisi enää mahdollista suosimallaan hiihtoalueella, kaksi viidestä oli halukas vaihtamaan hiihtoaluetta ja matkustamaan alueelle, missä on luonnonlumiolosuhteet. Viidennes hiihtäjistä voisi ajatella hiihtävänsä tekolumiladuilla, ja vain yksi kymmenestä oli valmis siirtymään hiihtämään hiihtotunneleihin ja -halleihin. Pitempiaikaisen lumenpuutteen olosuhteissa käytettäisiin samoja sopeutumiskeinoja. Vain pieni osa hiihtäjistä olisi valmis hankkimaan vapaa-ajan asunnon tai vakinaisen kodin lumivarmalta seudulta.

Myös Landauerin ym. (2009) tutkimus maastohiihtäjien sopeutumisaikomuksista lämpenevien talvien olosuhteissa osoitti, että hiihtäjien aikomukset ja tavat sopeutua vaihtelevat hiihtämisen taustalla olevien motiivien mukaan. Niiden hiihtäjien osuus, jotka hyväksyvät keinolumiladut ja hiihtotunnelit sopeutumiskeinona, oli suurempi sellaisten hiihtäjien joukossa, joille hiihto on tapa urheilla ja pitää yllä fyysistä kuntoa kuin niiden hiihtäjien joukossa, joille hiihto on vain yksi tapa ulkoilla tai joille luonnosta nauttiminen ja kauniit maisemat ovat tärkeitä hiihdon motiiveja. Jälkimmäiset ovat alttiimpia luopumaan hiihdosta kokonaan kuin hiihtoa kuntoilumuotona harrastavat hiihtäjät.

Maastohiihdon harrastajien halukkuus jatkaa hiihtoharrastusta, ja valmius sopeutua lämpeneviin talviin, vaihtelee siis paljon. Tämä tuo haasteita hiihtopalvelujen tarjoajille, joiden pitäisi arvioida maastohiihdossa tapahtuvia muutoksia palvelutarjonnan näkökulmasta. On todennäköistä, että hiihtomatkatilu pohjoiseen lisääntyy jonkin verran, jos Etelä-Suomen hiihtäjille ei ole tarjolla luonnonlumiolosuhteita useina talvikausina. Myös kuntien liikuntapalveluihin voi kohdistua paineita, mikäli osa hiihtäjistä toivoo voivansa käyttää keinolumen käyttöön perustuvia hiihto-olosuhteita, varsinkin eteläisemmässä Suomessa. Suomalaisen hiihtoperinteen jatkuminen on epävarmaa, jos ilmastonmuutoksen vuoksi tulevien hiihtäjäsukupolvien mahdollisuudet oppia hiihtämään vaikeutuvat.

Kirjallisuus

- Aall, C. & Høyer, K.G. 2005. Tourism and climate change adaptation: the Norwegian case. Julkaisussa: Hall, C.M. & Higham J. (toim.): *Tourism, Recreation and Climate Change*. Channel View Publications, Clevedon. s. 209–221.
- Bürki, R. 2000. Klimaänderung und Anpassungsprozesse im Wintertourismus. Ostschweizerische Geographische Gesellschaft, St. Gallen. 134 s.
- Husu, P., Paronen, O., Suni, J. & Vasankari, T. 2011. Suomalaisten fyysinen aktiivisuus ja kunto 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:15. [Verkkójulkaisu]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/OKM15.pdf?lang=fi>. [Viitattu 12.9.2011].
- Kansallinen liikuntatutkimus. 2010. Kansallinen liikuntatutkimus 2009-2010. SLU:n julkaisusarja 6/2010 ja 7/2010. [Verkkodokumentti]. Saatavissa: Lapset ja nuoret: http://slufibin.directo.fi/@Bin/04c985c783ea97c369f7d36cb7c39156/1316159977/application/pdf/3244703/Liikuntatutkimus_nuoret_2009_2010.pdf. [Viitattu 19.10.2011]. Aikuisliikunta: http://slu-fibin.directo.fi/@Bin/0a9b6155b2347b5102c56b972304db28/1318939542/application/pdf/3244997/Liikuntatutkimus_aikuiset_2009_2010.pdf. [Viitattu 19.10.2011].
- Konu, H., Laukkanen, T. & Komppula, R. 2011. Using ski destination choice criteria to segment Finnish ski resort customers. *Tourism Management* 32(5): 1096–1105.
- König, U. 1998. Tourism in a warmer world: Implications of climate change due to enhanced greenhouse effect for the ski industry in the Australian Alps, Academic Dissertation, Zürich. UB: DS 98/552. 229 s.
- Landauer, M., Pröbstl, U., & Haider, W. (painossa). Managing cross-country skiing destinations under the conditions of climate change – Scenarios for destinations in Austria and Finland. *Tourism Management*.
- & Pröbstl, U. 2008. Klimawandel, Skilanglauf und Tourismus in Österreich. Wahrnehmung durch Skilangläufer, Landschaftserlebnis und mögliche Adaptionsstrategien. *Naturschutz- und Landschaftsplanung* 40(10): 336–342.
- , Sievänen, T., & Neuvonen, M. 2009. Adaptation to climate change among Finnish cross-country skiers. *Fennia* 187(2): 99–113.
- Liikkanen, M., Pääkkönen, H., Toikka, A. & Hyytiäinen, P. 1993. Vapaa-aika numeroina 4. Liikunta, ulkoilu, järjestö- ja muu osallistuminen, loma, hovit. Tilastokeskus. *Kulttuuri ja viestintä* 1993: 6.
- Minkkinen, V., Pääkkönen, H. & Liikkanen, M. 2001. Kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1991 ja 1999. Tilastokeskus. *Kulttuuri ja viestintä* 2001: 5.
- Moen, J. & Fredman, P. 2007. Effects of climate change on alpine skiing in Sweden. *Journal of Sustainable Tourism* 15(4): 418–437.
- Neuvonen, M., Pouta, E., & Sievänen, T. 2005. Adaptation to climate change for outdoor recreation in Finland. Julkaisussa: Sievänen, T., Tervo, K., Neuvonen, M., Pouta, E., Saarinen, J. & Peltonen, A. 2005: *Nature-based tourism, outdoor recreation and adaptation to climate change*. FINADAPT Working paper 11, Finnish Environment Institute Mimeographs 341. Helsinki. 46 s.
- & Sievänen, T. 2011. Ulkoilutilastot 2010. Julkaisussa: Sievänen, T. ja Neuvonen, M. (toim.) 2011. *Luonnon virkistyskäyttö 2010*. Metlan työraportteja 212: 133–190.
- Peltonen, M., Harald, K., Männistö, S., Saarikoski, L., Lund, L., Sundvall, J., Juolevi, A., Laatikainen, T., Alde-Nieminen, H., Luoto, R., Jousilahti, P., Salomaa, V., Taimi, M., & Vartiainen, E. 2008. Kansallinen FINRISKI 2007-terveystutkimus. Tutkimuksen toteutus & tulokset: Taulukkoliite. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja, B35/2008. [Verkkójulkaisu]. Saatavissa: <http://www.ktl.fi/attachments/finriski/2008b34.pdf>. [Viitattu 16.9.2011].
- Pickering, C.M. & Buckley, R.C. 2010. Climate response by the ski industry: The shortcomings of snow-making for Australian resorts. *Ambio* 39(5-6): 430–438.
- Pouta, E., Neuvonen, M., & Sievänen, T. 2009. Participation in cross-country skiing in Finland under climate change: Application of multiple hierarchy stratification perspective. *Journal of Leisure Research* 41(1): 91–108.

- Saarinen, J. & Tervo, K. 2006. Perceptions and adaptation strategies of the tourism industry to climate change: The case of Finnish nature-based tourism entrepreneurs. *International Journal of Sustainable Development* 1(3): 214–228.
- Scott, D., Dawson, J. & Jones, B. 2008. Climate change vulnerability of the US Northeast winter recreation – tourism sector. *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change* 13(5–6): 577–596.
- Sievänen, T. 1995. Reittiharrastaminen Suomessa. *Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 577. 92 s.
- & Neuvonen, M. 2011. Luonnon virkistyskäytön kysyntä 2010 ja kysynnän muutos. Julkaisussa: Sievänen, T. ja Neuvonen, M. (toim.) 2011. *Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja* 212: 37–78
- (toim.) 2001. *Luonnon virkistyskäyttö 2000. Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi LVVI-tutkimus 1997–2000. Loppuraportti. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja* 802: 32–68.
- Suomen virallinen tilasto. 2009. Ajankäyttötutkimus, kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1981–2009. Tilastokeskus. [Verkkajulkaisu]. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/akay/2009/akay_2009_2011-05-17_fi.pdf. [Viitattu 27.10.2011].
- Ulkoilututkimus 1979–1980. Sisäasiainministeriön ympäristönsuojeluosaston julkaisu, No 5, 45 s. +liite.
- Unbehaun, W., Haider, W., & Pröbstl, U. 2008. Trends in winter sport tourism: challenges for the future. *Tourism Review* 63(1): 36–47.
- Virtanen, V., Nyberg, R., Salonen, R., Neuvonen, M. & Sievänen, T. 2011. LVVI 2 -seurantatutkimuksen aineisto ja menetelmät. Julkaisussa: Sievänen, T. ja Neuvonen, M. (toim.) 2011. *Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja* 212: 19–35.

Kuva: Janne Artell/MTT

5.3 Vesien tilan vaikutus virkistyskäyttöön: uintinautintoja laatuvesissä

Tuija Lankia ja Eija Pouta

5.3.1 Johdanto

Suomen valtava vesipinta-ala ja mittava rantaviiva tarjoavat monipuolisia virkistysmahdollisuuksia veden äärellä. Erityisesti uinti on ollut ja on edelleen yksi suosituimmista ulkoiluharrastuksista. Koko väestöstä noin 70 prosenttia ilmoittikin harrastaneensa uintia tai sukellusta luonnon vesissä viimeisen 12 kuukauden aikana (Neuvonen ja Sievänen 2011, tilasto 8). Vaikka alueellisia eroja on, kaiken kaikkiaan määränsä puolesta Suomen vesistöt tarjoavat varmasti riittävät puitteet uintiharrastukselle, mutta huoli vesien laadusta nousee yhä useammin keskusteluun. Pinnalla on ollut erityisesti ihmisen toimesta tapahtuva vesistöjen rehevöityminen. Taajamien jätevesien puhdistus ei ole monestikaan riittävää, haja-asutusalueiden jätevesienpuhdistusta viedään vasta eteenpäin. Lisäksi huolimatta maatalouden vesiensuojelutoimista pelloilta huuhtoutuu vesistöihin ravinteita. Ravinteet rehevöittävät vesistöjä kiihdyttäen levien kasvua, samentoen vesistöjä ja aiheuttaen vesikasvillisuuden liiallista kasvua. Rehevöitymisen myötä vesistöjen virkistysarvo laskee, kun esimerkiksi samentuneen veden ja limoittuneiden kallioiden vuoksi uiminen ei ole yhtä miellyttävää kuin ennen. Kiinnostavaa on, onko vesien laatu nykyisellään kansalaisia tyydyttävä vai rajoittaako se vesien virkistyskäyttöä. Kiinnostavaa on myös tietää, kuinka muutokset veden laadussa vaikuttaisivat uintiharrastukseen.

Huoli vesien laadusta on yhteinen koko Euroopassa. EU pyrkii lainsäädännöllään parantamaan jäsenmaidensa vesien laatua siten, että vuoteen 2015 mennessä kaikkien pintavesien tulee saavuttaa erinomainen tai hyvä ekologinen tila (Euroopan parlamentin... 2000). Pääosa Suomen vesistöistä on tällä hetkellä EU:n yhteisten luokitteluperusteiden mukaan ekologisesti erinomaisessa tai hyvässä tilassa. Järvistä hyvän tai erinomaisen luokituksen onkin saanut lähes kolme neljäsosaa, mutta joki- ja etenkin rannikkovesien tilanne on huonompi. Jokivesistä erinomaisessa tai hyvässä tilassa on hieman yli puolet ja rannikkovesistä alle 40 prosenttia. (Suomen ympäristökeskus 2010.) Jotta Suomessa pystyttäisiin tulevaisuudessakin nauttimaan uimisesta ja muista harrastuksista vesissä ja rannoilla, ei vesistöjä saisi päästää pilaantumaan nykyisestä vaan niiden tilaa tulisi parantaa. Direktiivin yksi merkittävimmistä potentiaalisista hyödyistä onkin virkistävyyden mahdollisuuksien lisääntyminen ja virkistyskokemusten laadun paraneminen. Esimerkiksi Vesterisen ym. (2010) tutkimuksessa havaittiin, että veden kirkkaus vaikuttaa positiivisesti uintikertojen määrään. Myös Ravencroftin ja Churchin (2011) tutkimuksessa ilmeni, että veden laatu on ihmisten mielessä, kun he päättävät menevätkö uimaan vai eivät.

Ympäristöhallinto seuraa jatkuvasti vesien tilaa eri biologisten, kemiallisten ja fysikaalisten muuttujien avulla. Ekologista tilaa kuvataan viisiportaisella asteikolla huonosta välttävän ja tyydyttävän kautta hyvään ja erinomaiseen. Luokittelussa tarkastelun kohteena ovat ensisijaisesti biologiset laatutekijät, joita verrataan olosuhteisiin, joissa ihmisen toiminnan vaikutuksia ei ole havaittu. Näin ollen vesistön ekologinen tila on sitä parempi, mitä vähäisempi ihmisen vaikutus on. Toisaalta ihmisen halukkuuteen käyttää vesistöä virkistykseen vaikuttaa ennen kaikkea hänen omat kokemuksensa vesien laadusta. Ihmisten laatuhavaintojen on todettu myös kiinteästi liittyvän objektiiviseen mitattuun veden laatuun (Ahtiainen ym. 2011).

Tässä artikkelissa perehdytään suomalaisten omiin havaintoihin veden laadusta ja asenteisiin veden laadun heikkenemistä kohtaan. Tulokset kertovat myös siitä, kuinka veden laatu vaikuttaa suomalaisten uintikäyttäytymiseen ja sitä kautta vesien virkistyskäytön tuottamiin hyötyihin.

5.3.2 Aineisto ja menetelmät

Tietoa vesien laadun kokemisesta ja uintiharrastuksesta saatiin ympäristön tilaan, erityisesti veden laatuun, ja uintiin liittyvästä LVVI 2 -tutkimuksen teemakyselystä. Aineisto kerättiin tutkimuksen kolmannella kierroksella 23.9.–19.11.2009. Vastauksia saatiin 1623 henkilöltä, vastausosuudeksi muodostuen 41 prosenttia. Vastanneista 61 prosenttia käytti web-lomaketta ja 39 prosenttia päätyi vastaamaan postikyselyllä (vrt. Virtanen ym. 2011).

Vesien laadun kokemiseen ja uintiharrastukseen suunnatut kysymykset kysyttiin henkilöiltä, jotka olivat uineet luonnonvesissä viimeisen viiden vuoden aikana. Heitä on aineistossa 1382 eli 85 prosenttia. Kysymykset kohdistettiin vastaajan tyypilliseen uintikertaan ja uimapaikkaan. Tyypillisellä uintikerralla viitataan vastaajalle tavanomaiseen uintikertaan ja tyypillisellä uimapaikalla uimarantaan tai -paikkaan, jossa vastaaja useimmiten käy uimassa.

Tutkimuksessa paneuduttiin erityisesti kahden laatutekijän, näkösyvyyden ja limoittumisen kokemiseen. Näiden ajateltiin olevan laatutekijöitä, jotka vastaajan on helppo itse arvioida. Ne ovat myös laatutekijöitä, jotka eivät heiketessään estä uimista kokonaan, kuten esimerkiksi sinileväkukinnat tekevät. Näkösyvyys kertoo epäsuorasti vesistön rehevöitymisestä, sillä levien määrän kasvu aiheuttaa veden samenumista. Kyselyn laadinnassa hyödynnettiin käyttökelpoisuusluokitusta (Suomen ympäristökeskus 2008), jonka mukaan laadultaan erinomaisen veden näkösyvyys on yli 2,5 metriä ja hyvään luokkaan kuuluvan 1–2 metriä. Limoittuminen on toinen helposti havaittava rehevöitymisen merkki, joka aiheutuu rantakivien ja vesikasvien pinnoilla kasvavien levien runsastumisesta. Kyselyssä pyydettiin uintia harrastaneita kertomaan mielipiteensä heidän tyypillisesti uintiin käyttämänsä vesistön kirkkaudesta ja limaisuudesta neliluokkaisella asteikolla. Limaisuuden suhteen luokat olivat ”ei limaa laitureilla ja kallioilla”, ”jonkin verran limaa laitureilla ja kallioilla”, ”runsaasti limaa laitureilla ja kallioilla” ja ”lima tuntuu iholla uidea/uintin jälkeen”. Kirkkauden suhteen luokat olivat ”pohja näkyy yli kahden metrin syvyydestä”, ”pohja näkyy yhden–kahden metrin syvyydestä”, ”pohja näkyy alle metrin syvyydestä” ja ”näkyvyys noin 10 cm”.

5.3.3 Tulokset

Uinnin harrastaja ja uimapaikat

Kaikista LVVI 2 -kyselyyn vastanneista 70 prosenttia ilmoitti käyneensä uimassa tai sukeltamassa luonnon vesissä viimeisen 12 kuukauden aikana (Neuvonen ja Sievänen 2011, tilasto 8). Ulkoilutilaston mukaan nykyisissä olosuhteissa uimassa käyvät harrastavat virkistys-, kunto- ja avantouintia yhteensä keskimäärin 26 kertaa vuodessa, uintikertojen mediaani on 14 kertaa. Sukupuolien välillä uintikertojen määrässä ei ole eroa. Yli 45-vuotiaat käyvät sen sijaan selvästi useammin uimassa kuin sitä nuoremmat. Yli 45-vuotiailla uintikertojen määrän keskiarvo on 33 ja sitä nuoremmilla 18. Maakuntatasolla eniten uivat Etelä-Savossa ja Etelä-Karjalassa asuvat, mikä ei liene ihme kyseisten maakuntien ollessa hyvin järvirikkaita alueita. Etelä-Savossa keskimääräinen uintikertojen määrä on 46 ja Etelä-Karjalassa 40, kun esimerkiksi Pohjanmaan maakunnissa se on 11–23.

Uimapaikka löytyy useimmin kodin tai vapaa-ajan asunnon läheisyydestä. Puolella uintia harrastaneista teemakyselyyn vastanneista tyypilliseen uimapaikkaan on matkaa puolitoista kilometriä tai vähemmän. Vesistöjen määrä eri puolilla Suomea näkyy etäisyyksissä tyypilliseen uimapaikkaan siten, että Itä-Suomessa mediaanietäisyys on puoli kilometriä, Länsi-Suomessa sen ollessa puolitoista ja Etelä- ja Pohjois-Suomessa kaksi kilometriä. Aikaa matkaan lähtöpaikasta uimapai-

kalle ei kulu lainkaan 37 prosentilla ja 70 prosentillakin alle 15 minuuttia. Koko uintikertaan käyttää aikaa 34 prosenttia vastanneista alle 15 minuuttia ja 70 prosenttia korkeintaan tunnin. Suurin osa (73 prosenttia) käy yleensä uimassa järven tai lammen rannalla. Viidenneksellä tyypillinen uimapaikka sijaitsee meren rannalla ja seitsemällä prosentilla joen rannalla. Tyypillisessä uimapaikassa käytiin uimassa keskimäärin 20 kertaa viimeisten 12 kuukauden aikana.

Havainnot vedenlaadusta ja suhtautuminen veden laadun heikkenemiseen

Vastaajat suhtautuivat vakavasti veden laadun heikkenemiseen. Vaikka suuri osa ei ollut itse havainnut merkkejä veden laadun heikkenemisestä, ongelmaa pidettiin todellisenä ja huolestuttavana ilmiönä. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että vesistöjen heikkeneminen on todellista, oli 52 prosenttia vastaajista. Vain kolme prosenttia oli asiasta jokseenkin tai täysin eri mieltä.

Vastaajista 22 prosenttia oli itse havainnut merkkejä Itämeren ja 43 sisävesien laadun heikkenemisestä. Omalla asuinseudullaan tai mökkipaikkakunnallaan vesistöjen veden laadun oli havainnut heikentyneen 47 prosenttia vastaajista. Itämeren veden laadun heikkenemistä piti erittäin tai hyvin huolestuttavana 81 ja sisävesien veden laadun heikkenemistä 79 prosenttia vastaajista. Vesistöihin liittyen myös öljyvahinkoriskien lisääntyminen huolestutti vastaajia; 76 prosenttia totesi ongelman olevan mielestään hyvin tai erittäin huolestuttava. Verrattuna muihin tapahtuneisiin ympäristön muutoksiin veden laadun heikkeneminen osoittautui olevan vastaajia eniten huolestuttava ympäristön muutos yhdessä kemikaalien lisääntymisen kanssa, jota piti erittäin tai hyvin huolestuttavana ongelmana 80 prosenttia vastanneista. Muista ympäristön muutoksista esimerkiksi ilmastonmuutoksen koki erittäin tai hyvin huolestuttavaksi 72 prosenttia vastaajista.

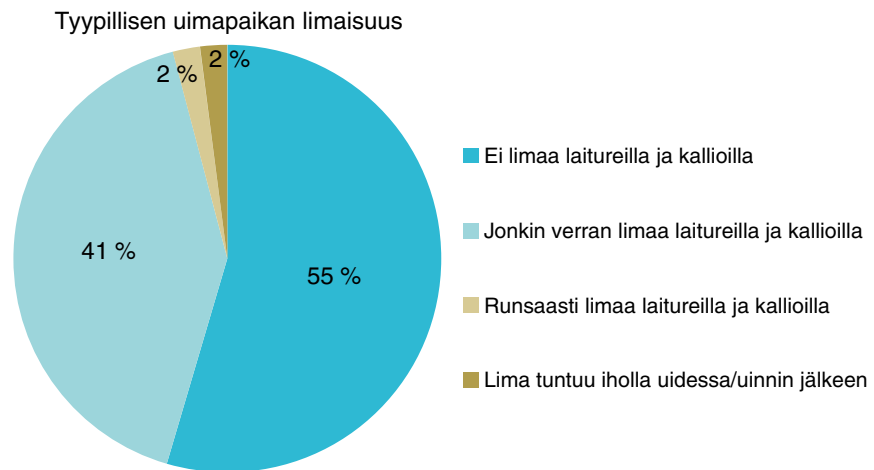
Vastaajat olivat myös valmiita ottamaan vastuuta veden laadun parantamisesta, sillä vesistöjen tilan parantamisen koettiin olevan enemmän jokaisen kuin yhteiskunnan vastuulla. Kun 89 prosenttia vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että vastuu on jokaisella, vain 55 prosenttia puolsi sitä, että vastuu parantamisesta kuuluu yhteiskunnalle. Vastausten perusteella vastuunkanto näkyy myös käytännössä, sillä 79 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että he pyrkivät omilla toimillaan ehkäisemään vesien laadun heikkenemistä. Toisaalta reilu neljännes (26 prosenttia) ajatteli, ettei heidän omilla toimilla ole vaikutusta vesistöjen tilaan.

Uimapaikan vedenlaatu

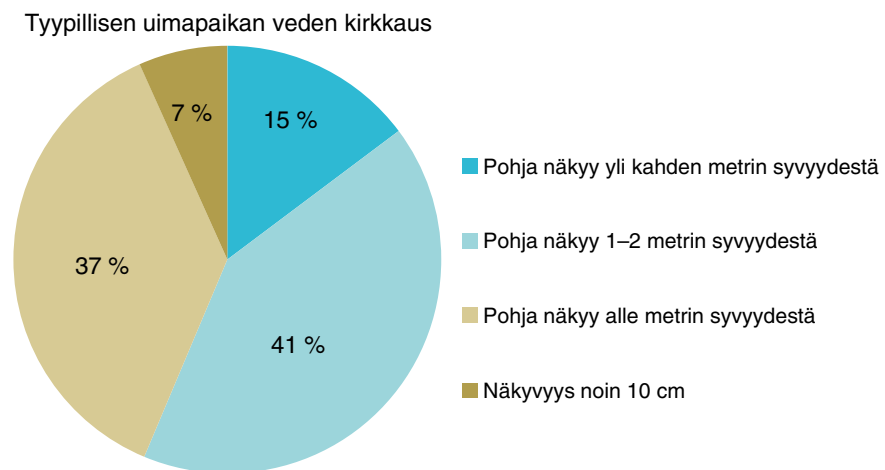
Viimeisten viiden vuoden aikana luonnonvesissä uintia harrastaneiden käsitykset vedenlaadusta näkösyvyyden ja limaisuuden suhteen tyypillisessä uimapaikassa on esitetty kuvissa 5.3.1 ja 5.3.2.

Limoittuminen ei näyttäisi olevan tällä hetkellä merkittävä ongelma suomalaisissa tyypillisesti uintiin käytetyissä vesistöissä. Hieman yli puolet (55 prosenttia) uintia harrastaneista totesi, ettei limaa ole lainkaan laitureilla ja kallioilla. Neljäkymmentäyksi prosenttia oli sitä mieltä, että limaa on jonkin verran, mutta vain neljä prosenttia koki, että limaa on runsaasti tai että sen tuntee iholla uudessa tai uinnin jälkeen.

Käsitykset näkösyvyydestä vaihtelivat enemmän. Viisitoista prosenttia vastasi, että pohja näkyy vesistöissä yli kahden metrin syvyydestä. Suurin osa, 42 prosenttia, uinnin harrastajista koki, että pohja näkyy 1–2 metrin syvyydestä. Lähes yhtä moni (37 prosenttia) oli sitä mieltä, että pohja näkyy alle metrin syvyydestä. Niitä, joiden tyypillisessä uintivesistöissä näkyvyys vedessä on vain noin kymmenen senttimetriä, oli otoksessa seitsemän prosenttia.

Kuva 5.3.1. Tyypillisen uimapaikan limaisuus.

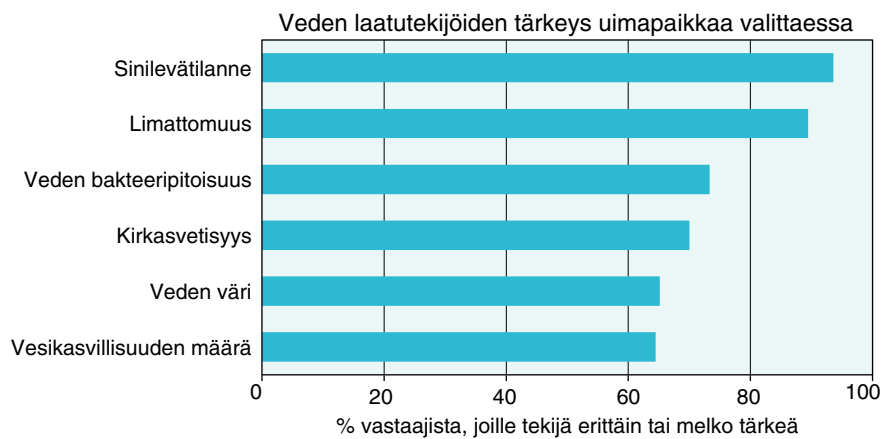

Kuva 5.3.2. Tyypillisen uimapaikan veden kirkkaus.

Vastaajien käsitykset veden laadusta vastaavat vesistöjen ekologista luokitusta siten, että järven tai lammen rannalla sijaitsevan uimapaikan veden laatu koettiin kirkkauden suhteen paremmaksi kuin meren tai joen rannan. Lisäksi Länsi- ja Etelä-Suomessa veden laatu koettiin kirkkauden suhteen huonommaksi kuin muualla Suomessa, mikä vastaa niin ikään ekologista luokitusta. Tyypillisesti meren rannalla uimassa käyvistä 47 prosenttia vastasi, että pohja näkyy yli metrin syvyydestä, kun järven tai lammen rannalla uimassa käyvistä samoin koki 61 prosenttia. Joen rannalla uivista 40 prosenttia totesi pohjan näkyvän yli metrin syvyydestä. Limaisuudessa ei ilmennyt yhtä selviä eroja. Joen rannalla uivat havaitsivat hieman enemmän limaa kuin meren, järven tai lammen rannalla uivat.

Etelä- ja Länsi-Suomessa veden näkösyvyys koettiin melko samanlaisiksi. Molemmissa hieman yli puolet vastanneista arvioi pohjan näkyvän yli metrin syvyydestä ja 13 prosenttia yli kahden metrin syvyydestä. Itä-Suomessa, jossa ekologisenkin luokituksen mukaan vedet ovat keskimäärin parempilaatuisia kuin etelässä ja lännessä, 68 prosenttia koki, että näkösyvyys on yli metrin ja 21 prosenttia, että se on yli kaksi metriä.

Kuvassa 5.3.3 on vielä esitetty uintia harrastaneiden kokemukset eri veden laatutekijöiden tärkeydestä uimapaikkaa valittaessa. Esimerkiksi sinilevätilanne on 94 prosentille vastaajista erittäin tai melko tärkeä veden laatutekijä, kun he valitsevat uimapaikkaa.

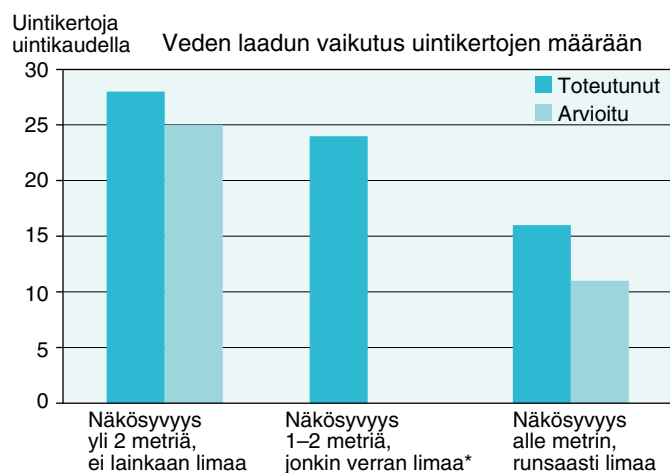

Kuva 5.3.3. Veden laatutekijöiden tärkeys uintikohdetta valittaessa.

Veden laadun vaikutus uinnin harrastamiseen

Veden laadusta ollaan siis huolestuneita, mutta kuinka se vaikuttaa ihmisten toimintaan ja käyttäytymiseen? Yleensä veden laatu ei estä uimista ainakaan kokonaan, sillä 85 prosenttia vastaajista sanoi uineensa ainakin kerran luonnonvesissä viimeisen viiden vuoden aikana. Myöskään niiden vastaajien keskuudessa, jotka eivät olleet uineet, huono veden laatu ei noussut erityisen merkittäväksi syyksi uimattomuuteen. Heistä 26 prosenttia ilmoitti, että heikko veden laatu on erittäin tai melko tärkeä syy uimattomuuteen. Heikkoa veden laatua tärkeämmiksi syiksi uimattomuuteen nousivat muut vapaa-ajan harrastukset (54 prosenttia), heikentynyt uimataito (38 prosenttia), muutoin sopivien uintipaikkojen puuttuminen (33 prosenttia) ja huono terveys tai kunto (31 prosenttia).

Vaikka veden laatu ei nykyisellään juuri rajoita uintiharrastusta, sillä on vaikutuksensa uintiaktiivisuuteen. Kun aineiston keskimääräinen uintikertojen määrä tyypillisessä uintipaikassa oli 20, laski se 16 uintikertaan vesistöissä, joissa veden näkösyvyys on alle metrin ja limaa on runsaasti. Vastaavasti vesistöissä, joissa näkösyvyys on yli kaksi metriä eikä limaa havaita lainkaan, käytiin uimassa keskimäärin jopa 28 kertaa (kuva 5.3.4).

* Keskiverto veden laadulle olemassa vain todelliset uuintikertojen määrät.

Kuva 5.3.4. Uuintikertojen määrä erilaatuisissa tyypillisissä uintipaikoissa. ”Toteutunut” kertoo uuintikertojen määrän ja nykyisen veden laadun suhteesta. ”Arvioitu” kuvaa vastaajan arviota tulevaisuuden uuintikertojen määrästä kyselyyn kuvaamissa olosuhteissa.

Mahdollisten veden laadun muutosten vaikutusten selvittämiseksi uintia harrastaneilta kysyttiin vielä erikseen arviota siitä, kuinka usein he kävisivät uimassa tyypillisessä uimapaikassaan siinä tapauksessa, että veden laatu huononisi nykyisestä niin, että limaa olisi runsaasti ja pohja näkyisi alle metrin syvyydestä (kuva 5.3.4). Keskimääräisiksi uintikertojen määräksi tuli tällöin 11. Vastaavasti tiedusteltiin, kuinka monta kertaa uitaisiin, jos veden laatu kohenisi niin, että limaa ei esiintyisi ja pohja näkyisi yli kahden metrin syvyydestä. Tällöin uintikertojen määrän keskiarvoksi tuli 25. Kuvassa neljä on esitetty sekä erilaatuisiin vesistöihin todellisuudessa kohdistuneiden uintikertojen keskimääräiset määrät että arvioidut käyntikerrat huonontuneen ja parantuneen veden laadun oloissa.

Kysyttäessä, kuinka veden laadun heikkeneminen niin, että näkösyvyys olisi alle metrin ja limaa esiintyisi runsaasti kallioilla ja laitureilla, vaikuttaisi uintikokemukseen, 42 prosenttia vastasi, että uintikokemus heikkenisi erittäin paljon. Vastaajista 23 prosenttia totesi, että kokemus heikkenisi melko paljon ja 22, että jonkin verran. Loput 14 prosenttia uskoi, ettei veden laadun heikkeneminen vaikuttaisi uintikokemukseen juurikaan.

Veden laadun huononeminen tyypillisessä uimapaikassa tasolle, jolla uinti ei olisi enää ollenkaan mahdollista sillä uintikaudella, vaikuttaisi suomalaisten uintiharrastukseen voimakkaasti. Lähes 60 prosenttia vastanneista oli täysin tai jokseenkin sitä mieltä, että ei uisi kyseisellä uintikaudella lainkaan. Toisaalta 57 prosenttia oli kuitenkin täysin tai jokseenkin sitä mieltä, että olisi valmis etsimään korvaavan uimapaikan luonnon vesistä samalta paikkakunnalta, mutta alle puolet (40 prosenttia) olisi valmiita matkustamaan luonnon vesien tarjoamien uintimahdollisuuksien perässä kauemmaksi. Noin puolelle vastaajista luonnon vedet näyttävät tarjoavan korvaamattoman uintikokemuksen, sillä alle puolet (48 prosenttia) oli sitä mieltä, että siirtyisi uimaan uimahalliin. Huomattavasti harvempi eli 22 prosenttia uisi maauimalassa, mikä on ymmärrettävää maauimaloiden puuttuessa useilta paikkakunnilta.

5.3.4 Lopuksi

Vaikka lähes puolet tutkimukseen osallistuneista oli havainnut veden laadun heikentyneen kotitai kesämökkipaikkakunnallaan, kokivat he virkistykseen käyttämiensä vesien olevan tällä hetkellä suhteellisen hyvälaatuisia. Vain harvan kohdalla tarjolla olevien vesistöjen huono veden laatu oli estänyt uimisen kokonaan.

Vaikka aiemmat tutkimukset kertovat kansalaisten osaavan arvioida veden laatua melko hyvin, olisi kiinnostavaa kytkeä tämänkin tutkimuksen laatuarviot objektiiviseen ympäristöhallinnon määrittämään veden laatuun. Vastaajien kokemusten perusteella voitaisiin myös arvioida ekologisten laatumittareiden toimivuutta virkistyskäytön määrittäjänä.

Ottaen huomioon, että uinti ei ole ainoa veden laadusta riippuvainen harrastus, ei ole ihme että suomalaiset ovat huolissaan veden laadun heikkenemisestä. Sekä sisävesien että Itämeren veden laadun heikkenemistä piti erittäin tai hyvin huolestuttavana useampi kuin esimerkiksi ilmastonmuutosta. Suomalaiset ottavat veden laatuksymykset siis vakavasti ja ovat sitä kautta myös itse valmiita toimimaan niin, että vedet säilyvät hyvälaatuisina.

Tuloksista käy myös ilmi, kuinka tärkeä hyvä veden laatu uimiselle on ja ettei luonnon vesissä uimiselle löydy aina korvaajaa. Sekä uintiaktiivisuuden vaihtelu eri laatuissa vesissä että vastaajien arviot omista reaktioistaan veden laadun muuttumiseen kertovat uintikertojen määrän olevan vahvasti sidoksissa veden laatuun. Mitä enemmän limaa ja mitä sameampi vesi, sitä harvemmin

uimassa käydään. Jokivesien laatu koettiin jonkin verran huonommaksi kuin järvien ja rannikoiden veden laatu. Näin ollen Länsi-Suomessa, jossa sijaitsee osa maan huonolaatuisimmista jokivesistä, käydäänkin uimassa keskimäärin harvemmin kuin muualla Suomessa. Itä-Suomessa, jossa hyvälaatuisia vesistöjä on paljon, suosikkiuima-alue löytyy myös lähempää lähtöpaikkaa kuin muualla maassa.

Veden laadun huononemisen uskotaan myös heikentävän uintikokemusta ja veden laadun heikentyessä uimakelvottomaksi omassa suosikkipaikassa yli puolet uinnin harrastajista oli täysin tai joksikin sitä mieltä, että ei uisi lainkaan sillä uintikaudella. Lievempi heikkeneminenkin laskisi uintiaktiivisuutta selvästi.

Vesien virkistyskäytön, ja näin ollen myös virkistysyhtiöiden, selkeä yhteys vesien laatuun antaa tukea sille, että EU:n vesipuitedirektiivin tavoitteet tulee ottaa vakavasti huomioon vesien hoitoa suunniteltaessa. Kesämökkeilevien suomalaisten tapa käyttää vesistöjä on hyvin paikkasidonnainen. Näin ollen erityisesti Länsi-Suomessa, missä korvaavia uima-alueita ei välttämättä löydy kohtuulliselta etäisyydeltä, heikentyneen vedenlaadun aiheuttamat menetykset ovat ilmeisiä, mutta myös parantuneen veden laadun tuomat hyödyt huomattavia.

Kirjallisuus

- Ahtiainen, H. Artell, J. & Pouta, E. 2011. Subjective versus objective measures in valuation of water quality. European Association of Environmental and Resource Economists 18th Annual Conference, 29 June – 2 July 2011, Rome. p. 1-27. Saatavissa: <http://www.webmeets.com/files/papers/eaere/2011/1024/SubjectivevsObjective.pdf>.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista. Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 22.12.2000. EYVL L 327, 22.12.2000, s. 1–73. Saatavissa: <http://eur-lex.europa.eu/>.
- Neuvonen, M. & Sievänen, T. 2011. Ulkoilutilastot 2010. Julkaisussa: Sievänen, T. ja Neuvonen M. (toim.). 2011. Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja 212: 133–190.
- Ravenscroft, N. & Church, A. 2011. The attitudes of recreational user representatives to pollution reduction and the implementation of the European Water Framework Directive. *Land Use Policy* 28(1): 164–174.
- Suomen ympäristökeskus. 2008. [www-sivusto]. Yleinen käyttökelpoisuusluokitus. Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=114685&lan=fi>. [Viitattu 10.8.2011].
- Suomen ympäristökeskus. 2010. [www-sivusto] Pintavesien ekologinen ja kemiallinen tila. Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=361990&lan=FI>. [Viitattu 27.7.2011].
- Vesterinen, J., Pouta, E., Huhtala, A. & Neuvonen, M. 2010. Impacts of change in water quality on recreation behaviour and benefits in Finland. *Journal of Environmental Management* 91(4): 984–994.
- Virtanen, V., Nyberg, R., Salonen, R., Neuvonen, M. & Sievänen, T. 2011. LVVI 2 -seurantatutkimuksen aineisto ja menetelmät. Julkaisussa: Sievänen, T. ja Neuvonen, M. (toim.). 2011. Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja 212: 19–35.

5.4 Ulkoilu luonnossa yksityisten omistamilla alueilla

Harri Silvennoinen ja Tuija Sievänen

5.4.1 Johdanto

Suomessa kuten muissakin Pohjoismaissa on kaikilla maassa asuvilla ja matkailevilla oikeus liikkua ja lyhytaikaisesti oleskella yksityisten omistamilla alueilla virkistäytyäkseen luonnossa. Liikkumisvapaus luonnossa perustuu jokamiehenoikeuksiin. Jokamiehenoikeudet eivät ole varsinaisia oikeuksia, vaan eräänlaisia käyttömahdollisuuksia, joita maanomistajan tulee alueellaan sietää. Maanomistajan edut eivät kuitenkaan saa tulla uhatuiksi. Jokamiehenoikeudet ovat yksityisoikeuksia, ja niiden edellytyksenä on harmittomuus ja tilapäisyys (Laaksonen 1999). Ympäristöministeriö jakaa tietoa jokamiehenoikeuksien sisällöstä (Jokamiehenoikeudet 2011).

Suomen metsämaan pinta-alasta (ei sisällä kitu- eikä joutomaata) omistavat yksityiset 60 % ja yritykset 9 % (Metsätilastollinen vuosikirja 2010). Yksityisten omistuksessa olevien alueiden virkistyskäyttöä ilmeneekin kaikkialla, missä ihmisiä asuu, ja erityisesti seuduilla, missä ei ole tarjolla kuntien tai valtion virkistysalueita. Yksityisalueiden käyttö kohdistuu yleensä maaseudulla vakinaisten ja vapaa-ajan asuntojen lähiympäristöön ja muualla taajamien lähialueisiin. Myös matkailukeskusten ja yksittäisten virkistyspalvelujen kuten venesatamien tai ulkoilureittien ympäristöt ovat tyypillisesti yksityisten omistamia maa- ja vesialueita, missä paikalliset ja matkailijat harrastavat kävelyä, patikointia, marjastusta, veneilyä ja muuta ulkoilua.

Jokamiehenoikeuksien käytön laajuudesta virkistyskäyttöön ei ole kovin kattavaa tietoa. Jokamiehenoikeuksia koskeva tutkimus on pääsääntöisesti koskenut kansalaisten käsitystä ja tietoa jokamiehenoikeuksista sekä jokamiehenoikeuksiin liittyvien ongelmia (esim. Viljanen ja Rautiainen 2007, Lehtonen ym. 2007, Tyrväinen ym. 2002). Viljasen ja Rautiaisen (2007) selvityksessä kerättiin mielipiteitä ja kartoitettiin ongelmia sekä maanomistajilta, viranomaisilta että ulkoilijoilta. Maanomistajien esiintuomia ongelmia olivat mm. maaston ja yksityisteiden kuluminen, roskaaminen, irrallaan juoksevat koirat, luvaton tulenteke, taimikkotuhot tai viljelysten tallaantuminen, luvaton motorisoitu liikkuminen sekä liiketoiminnan harjoittaminen jokamiehenoikeudella (esim. koiravaljakkoajelut tai kaupallinen marjastus). Tyrväisen ja muiden (2002) tutkimuksessa ilmeni, että maanomistajien näkemyksen mukaan jokamiehenoikeuksista ei ollut aiheutunut juurikaan haittaa: maanomistajista 41 % ei ollut kokenut minkäänlaisia ongelmia ja vain 19 % ilmoitti yhden tai useamman käyttömuodon aiheuttaneen heille vähintään kohtalaista haittaa. Keskimääräistä enemmän haittoja olivat kokeneet mm. tilallaan asuvat, isojen tilojen omistajat ja perhemetsänomistajat. Ulkoilijat puolestaan raportoivat asiattomista yksityisaluekylteistä tai muista maanomistajien kielloista, mutta myös toisista ulkoilijoista, jotka eivät tunne tai noudata jokamiehenoikeuksiin liittyviä velvollisuuksia (esim. roskaaminen) (Viljanen ja Rautiainen 2007).

Lehtosen ja muiden (2007) selvityksessä, jossa kyselyjen kohderyhmiä olivat niin maanomistajat, luontoyrittäjät kuin ulkoilu- ja liikuntaseurat, havaittiin eri tahojen uskovan jokamiehenoikeuksien toimivuuteen ja että niihin oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Yleinen käsitys on, että perinteiset jokamiehenoikeudet ovat tärkeä asia ja sopivat Suomen oloihin. Tutkimuksen vastaajat katsoivat, että jokamiehenoikeuksiin kuuluu marjastus ja sienestys, kauttakulku jalan ja hiihtäen, uinti ja onkiminen sekä pyöräily yksityisteillä. Sitä vastoin jokamiehenoikeuksiin ei tule kuulua moottoriajoneuvolla liikkuminen eikä nuotion teko. Nykyisellään jokamiehenoikeuksien käyttö ei aiheuta suuria ongelmia, mutta jokamiehenoikeuksien käyttäjän on tiedettävä, että haittaa ei saa aiheutua.

Valtaosa metsänomistajista, mutta myös huomattava osuus käyttäjistä katsoi, että toisen mailla liikuttaessa aiheutettuihin haittoihin tulisi suhtautua nykyistä tiukemmin.

Siitä, kuinka moni todellisuudessa ulkoilee jokamiehenoikeuksien nojalla ja missä tämä ulkoilu tapahtuu, tiedetään melko vähän. Aikaisemman arvion mukaan jokamiehenoikeudella tapahtuva ulkoilun volyymi on noin puolet kaikista ulkoilukerroista (Pouta ja Sievänen 2001). Ulkoilutilastojen mukaan noin 30 % kaikista lähiulkoilukerroista ja 61 % luontomatkoista kohdistuu yksityisten alueille (ml. vapaa-ajan asunnot) (Neuvonen ja Sievänen 2011, tilastot 21 ja 27). Sen sijaan tietoa siitä, miten usein yksittäinen ulkoilija käy jokamiehenoikeuden perusteella virkistytymässä yksityismailla, ja missä nämä ulkoiluun käytetyt yksityisalueet sijaitsevat esimerkiksi suhteessa asumiseen, ei ole aikaisemmin tutkittu. Tieto yksityisten omistamien alueiden virkistyskäytön volyymin, kohdistumisesta alueellisesti ja käyntien luonteesta parantaa käsitystä siitä, mitä aiheettomia ekosysteemipalveluja yksityisalueet tuottavat, ja mikä merkitys jokamiehenoikeuksien käyttömahdollisuudella on suomalaisille.

Tämä tutkimus tuottaa uutta tietoa yksityismaiden virkistyskäytöstä. Artikkelin tavoitteena on antaa kuva siitä, miten suomalaiset käyttävät yksityisten omistamia alueita virkistykseen ja miten tavalliset ulkoilijat kokevat sen, miten jokamiehenoikeudet toimivat ja edistävät virkistysmahdollisuuksia.

5.4.2 Aineisto

Aineisto kerättiin LVVI 2 -väestökyselyn 5. ja 6. tiedonkeruukierroksen yhteydessä (Virtanen ym. 2011). Kyselyihin vastasi yhteensä 2 761 henkilöä. Vastaajista noin puolet (48 %) ilmoitti ulkoilleensa yksityisten omistamilla luontoalueilla viimeisen 12 kuukauden aikana. Noin kolmannes vastaajista (31 %) ei ollut ulkoillut yksityismailla vuoden sisällä. Loput vastaajista eivät joko tienneet käyttämänsä luontoalueen omistajaa (16 %) tai jättivät kyseiseen kohtaan vastaamatta (5 %). Siten noin kaksi kolmasosa vastaajista (64 %) on oman käsityksensä mukaan käynyt tai saattanut käydä vuoden aikana ulkoilemassa yksityismailla, ja nämä henkilöt vastasivat yksityismaiden käyttöä käsittelevään osaan LVVI 2 -kyselyssä. Yksityisten omistamien luontoalueiden käyttöä selvittäneeseen osa-aineistoon saatiin yhteensä 1 725 havaintoa.

Kysymykset koskivat yksityisten omistamien alueiden virkistyskäyttöä. Tässä tutkimuksessa yksityisten omistamiin alueisiin viitataan usein lyhentäen 'yksityismailla' tarkoittaen sekä yksityisten omistamia maa- että vesialueita. Yksityismailla tarkoitetaan luontoaluetta, joka ei ole valtion, kunnan tai seurakunnan omistuksessa. Yksityismaiksi katsottiin siten yksityisten henkilöiden, perikuntien ja yritysten omistuksessa olevat alueet. Yksityismaiden käyttö koski myös vastaajan itsensä tai yhdessä perheen tai perikunnan kanssa omistamia alueita. Yksityismaiden käyttö rajattiin koskemaan vakinaisen tai vapaa-ajan asunnon välittömän pihapiirin ulkopuolella olevia luontoalueita.

Kysymykset koskivat yksityismailla ulkoilun useutta sekä ulkoilukertoja useimmiten käytetyllä yksityisalueella. Kysymykset kattoivat ulkoilun ja käyntien useuden, ulkoilu- ja käyntikohteen etäisyyden, asunnosta alueelle siirtymiseen käytetyn ajan ja käynnin keston, harrastukset sekä alueen omistajan. Tutkimuksessa haluttiin kerätä tietoa sellaisista yksityismaista, joilla vastaaja käy usein. Tutkimuskohteen rajaaminen tuntui perustellulta siksi, että näin saatiin tietoa tyypillisestä ulkoilukerrasta yksityismailla. Useimmiten käytettyä ulkoilualuetta käsittelevään kyselyosaan vastasi yhteensä 1 486 henkilöä. Usein käytetyn yksityisen omistaman alueen osalta selvitettiin myös näkemyksiä ja kokemuksia jokamiehenoikeuksien käytöstä.

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös taustatekijöiden vaikutusta tuloksiin. Sosioekonomisten taustatekijöiden sukupuoli ja ikä sekä asuinpaikan vaikutukset on esitetty yleistulosten yhteydessä. Vapaa-ajan asunnon käyttömahdollisuuden ja käytön kohteena olleen yksityismaan omistuksen vaikutukset on esitetty erillisissä alaluvuissa yleistulosten jälkeen. Taustatekijöiden väliset erot mainitaan tuloksissa, jos tarkasteltavien ryhmien välillä havaittiin tilastollisesti merkitseviä eroja (χ^2 - testi; $p < 0,05$).

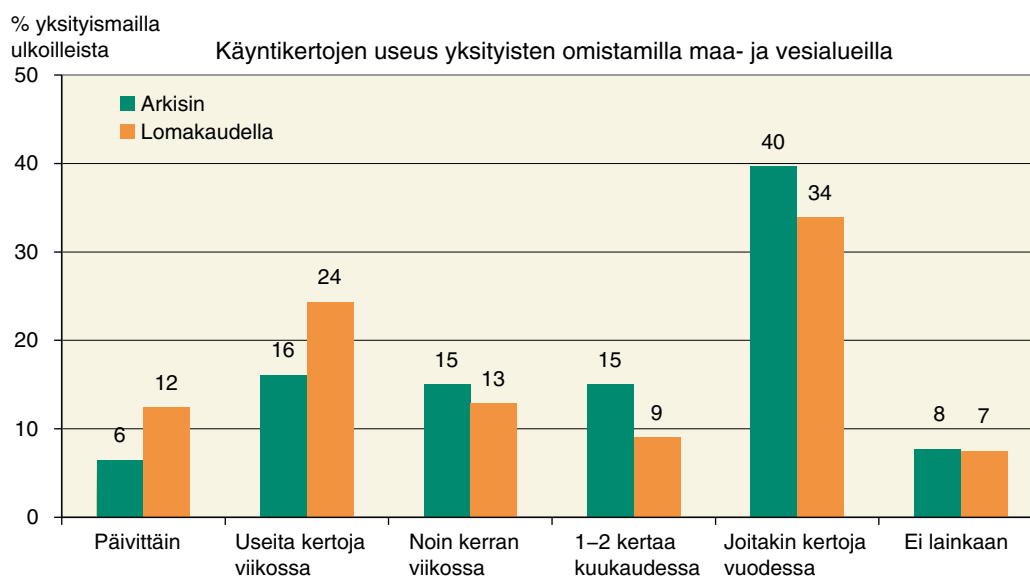
5.4.3 Tuloksia

Käytön määrä ja kohdealueet

Yksityismaiden virkistyskäyttöä käsittelevään kyselyyn osallistuneista vastaajista 48 % tiesi ulkoilleensa vuoden sisällä yksityismailla. Lisäksi 16 % vastaajista oli epävarma alueen omistajaryhmästä, mutta todennäköisesti he ulkoilivat yksityismailla. Siten noin kaksi kolmasosa vastaajista (64 %) on oman käsityksensä mukaan käynyt tai saattanut käydä vuoden aikana ulkoilemassa yksityismailla.

Lähes 40 % kyselyyn osallistuneista ulkoili yksityismailla arkisin ja arkiviikonloppuisin vähintään kerran viikossa (kuva 5.4.1). Lomakaudella yksityismailla ulkoiltiin vielä arkeakin useammin sillä, noin puolet vastaajista ilmoitti ulkoilleensa loma-aikaan yksityismailla vähintään kerran viikossa.

Sukupuoli erotteli vastaajia yksityismaiden arkikäytön osalta: naisissa oli enemmän yksityismailla päivittäin ulkoilevia, mutta toisaalta enemmän myös niitä, jotka eivät ulkoilleet lainkaan yksityismailla. Vanhempien ikäryhmien ulkoilijoilla oli käyntikertoja yksityismailla keskimäärin enemmän kuin nuoremmilla sekä arkisin että lomakaudella. Erityisesti käyntikertoja lomakaudella oli vanhimmissa ikäryhmissä (55–74-vuotiaat) enemmän kuin alle 45-vuotiailla. Nuorimmassa ikäryhmässä oli vähemmän yksityismailla ulkoilleita ja enemmän niitä, jotka olivat epätietoisia ulkoiluun käyttämänsä alueen omistajasta. Maaseudulla asuvissa oli eniten ja kaupungissa asuvissa vähiten yksityismailla ulkoilleita. Vapaa-ajan asunnon käyttömahdollisuus lisäsi yksityismailla

Kuva 5.4.1. Yksityismaiden käyttömäärät arkisin ja lomakaudella.

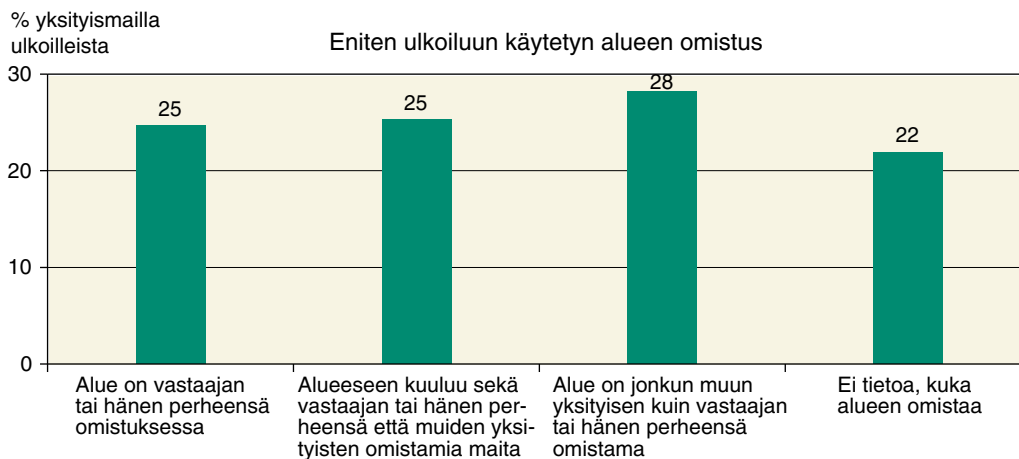
ulkoilua. Varsin luonnollista oli myös, että maaseudulla asuvissa oli muita enemmän päivittäin ja viikoittain, sekä arkisin että lomakaudella yksityismailla ulkoilevia.

Kaksi kolmesta (66 %) ulkoili useimmiten yhdellä ja samalla yksityisen omistamalla alueella. Joka neljäs (24 %) ulkoili säännöllisesti usealla eri alueella, ja loput, eli joka kymmenes (10 %) ulkoili lähes aina eri alueella. Miehet kävivät naisia useammin eri alueilla.

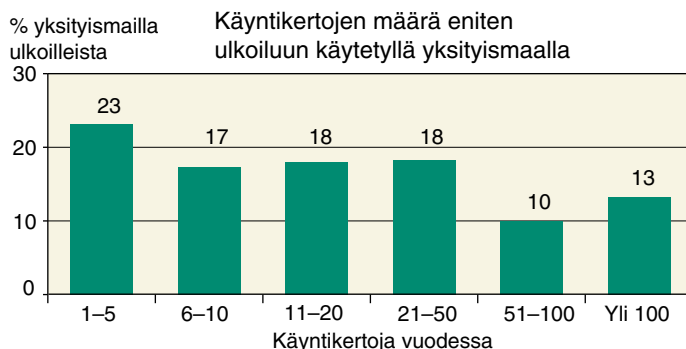
Ulkoilukerrat useimmiten käytetyllä yksityisen omistamalla alueella

Puolet vastaajista (50 %) ulkoili ainakin osittain omalla tai perheensä omistamalla alueella (kuva 5.4.2). Vajaa kolmannes ulkoili jonkun muun yksityisen alueella. Noin joka viides vastaaja ei tiennyt, oliko eniten käytetty alue yksityisomistuksessa. Maaseudulla asuvat liikkuvat muita useammin omilla maillaan. Maaseudulla myös tiedettiin, kuka alueet omistaa.

Käyntikertojen määrä eniten käytetyllä yksityismaalla vaihteli suuresti (kuva 5.4.3). Osa käy kohteessa vain muutaman kerran vuodessa ja osa puolestaan päivittäin tai useamminkin (keskiarvo = 53 kertaa vuodessa; keskihajonta = 91,7). Yli puolet vastaajista (58 %) oli käynyt kohteella korkeintaan 20 kertaa vuodessa ja noin neljännes korkeintaan viisi kertaa. Joka neljäs (23 %) oli käynyt ulkoilemassa samalla alueella viikoittain (vähintään 51 kertaa vuodessa). Iäkkäämmillä oli ulkoilukertoja yksityismailla enemmän kuin nuoremmilla. Ulkoilukertoja useimmiten käytetylle alueelle kertyi eniten maaseudulla asuville ja vähiten kaupungissa asuville.

Kuva 5.4.2. Ulkoiluun useimmiten käytetyn yksityismaan omistaja.

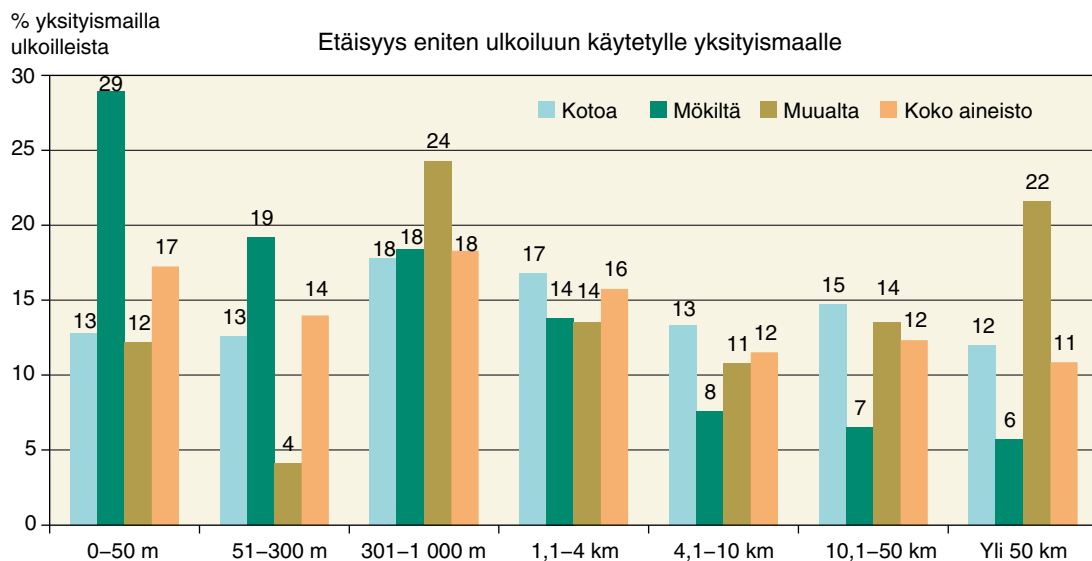
Kuva 5.4.3. Ulkoilukerrat useimmiten käytetyllä yksityismaalla viimeisten 12 kuukauden aikana.

Noin kaksi kolmasosaa vastaajista (66 %) ilmoitti lähtevänsä ulkoilemaan useimmiten käyttämälleen yksityisen omistamalle luontoalueelle vakinaiselta asunnoltaan, ja lähes joka kolmas (29 %) vapaa-ajan asunnoltaan. Vakinaisesta asunnostaan lähteviä oli eniten nuorissa (15–24-vuotiaat) ja keski-ikäisissä (45–54-vuotiaat). Alle 45-vuotiaat lähtivät kohteelle iäkkäämpiä useammin jostain muulta kuin kotoa tai mökiltä. Maaseudulla lähdetään liikkeelle melkein yksinomaan vakinaisesta asunnosta, mutta kaupungeissa, kuntakeskuksissa ja taajamissa lähtöpaikka voi olla sekä vakinainen että vapaa-ajan asunto.

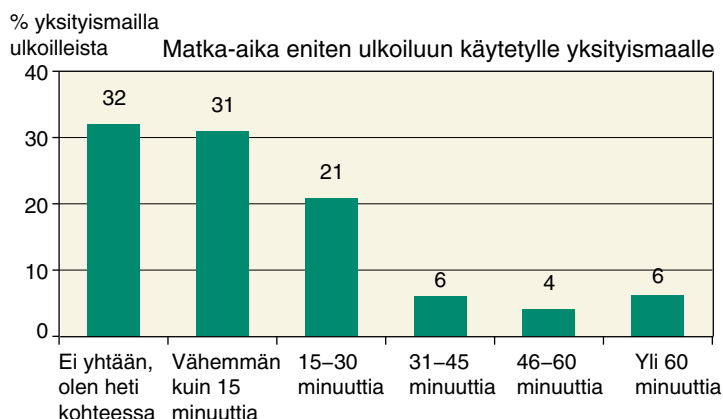
Etäisyys lähtöpaikasta eniten käytetylle yksityisen omistamalle alueelle vaihteli suuresti (kuva 5.4.4). Lähes joka viidennelle tällainen luontoalue alkoi heti pihapiirin ulkopuolelta, mutta osa matkusti yksityismaalla sijaitsevalle luontokohteelle useita satoja kilometrejä (keskiarvo = 28,2 km; keskihajonta = 117,1 km). Puolet vastaajista ilmoitti luontokohteen sijaitsevan korkeintaan 1 500 metrin päässä (mediaani = 1 500 m) ja joka neljännellä (25 %:lla) se sijaitsi 100 metrin säteellä lähtöpaikasta. Miehillä kohde sijaitsi hieman kauempana kuin naisilla. Maaseudulla asuvilla luontokohteet olivat yleensä lähellä ja kaupunkilaisilla useammin kauempana kuin muilla.

Etäisyyttä yksityisen maalla sijaitsevalle luontokohteelle tarkasteltiin erikseen lähtöpaikan mukaan (kuva 5.4.4). Kohde sijaitsi korkeintaan 50 metrin päässä usein silloin, kun luontokohteelle lähdettiin vapaa-ajan asunnolta (mediaani = 301–1000 m). Jos kohteeseen oli matkaa yli 50 kilometriä, vastaajien joukossa oli eniten niitä, jotka lähtivät muualta kuin kotoaan tai mökiltä. Tilastollisesti ero lähtöpaikan ja kohteen etäisyyden välillä oli erittäin merkitsevä ($n = 1330$; $\chi^2 = 97,6$; $p = 0,000$).

Matka-aika yksityismaalla sijaitsevalle luontokohteelle on lyhyt: joka kolmas oli kohteella käytännössä heti ja toisella kolmanneksella aikaa matkoihin meni vähemmän kuin 15 minuuttia (kuva 5.4.5). Yli puoli tuntia matkaan käyttäneitä oli 16 prosenttia vastaajista. Naisilla kohde oli keskimäärin lähempänä, joten matkoihinkin kului vähemmän aikaa. Samoin oli laita maaseudulla asuvilla, joten heilläkin luontokohteelle menemiseen kului vähemmän aikaa kuin muualla asuvilla.

Kuva 5.4.4. Etäisyys lähtöpaikasta useimmiten käytetylle yksityismaalle. Etäisyydet esitetty myös lähtöpaikan mukaan eroteltuna.

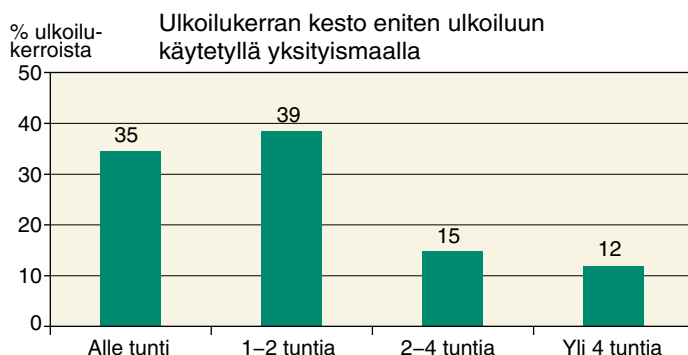
Kuva 5.4.5. Keskimääräinen matka-aika lähtöpaikasta useimmiten käytetylle yksityismaalle.

Ulkoilukerran kestolla tarkoitettiin sitä aikaa, joka kuluu sekä ulkoiluun että luontokohteelle siirtymiseen yhteensä. Tyypillisesti ulkoilukerta matkoineen kesti korkeintaan kaksi tuntia (kuva 5.4.6). Yleisimmin aikaa ulkoilukertaan kului reilu tunti, mutta vain joka neljäs ulkoilukerroista kesti yli kaksi tuntia. Useamman tunnin kestäviä ulkoilukertoja tekevien joukossa oli enemmän miehiä kuin naisia. Yli tunnin kestäviä ulkoilukertoja tekevien joukossa oli enemmän kaupunkilaisia kuin muualla asuvia.

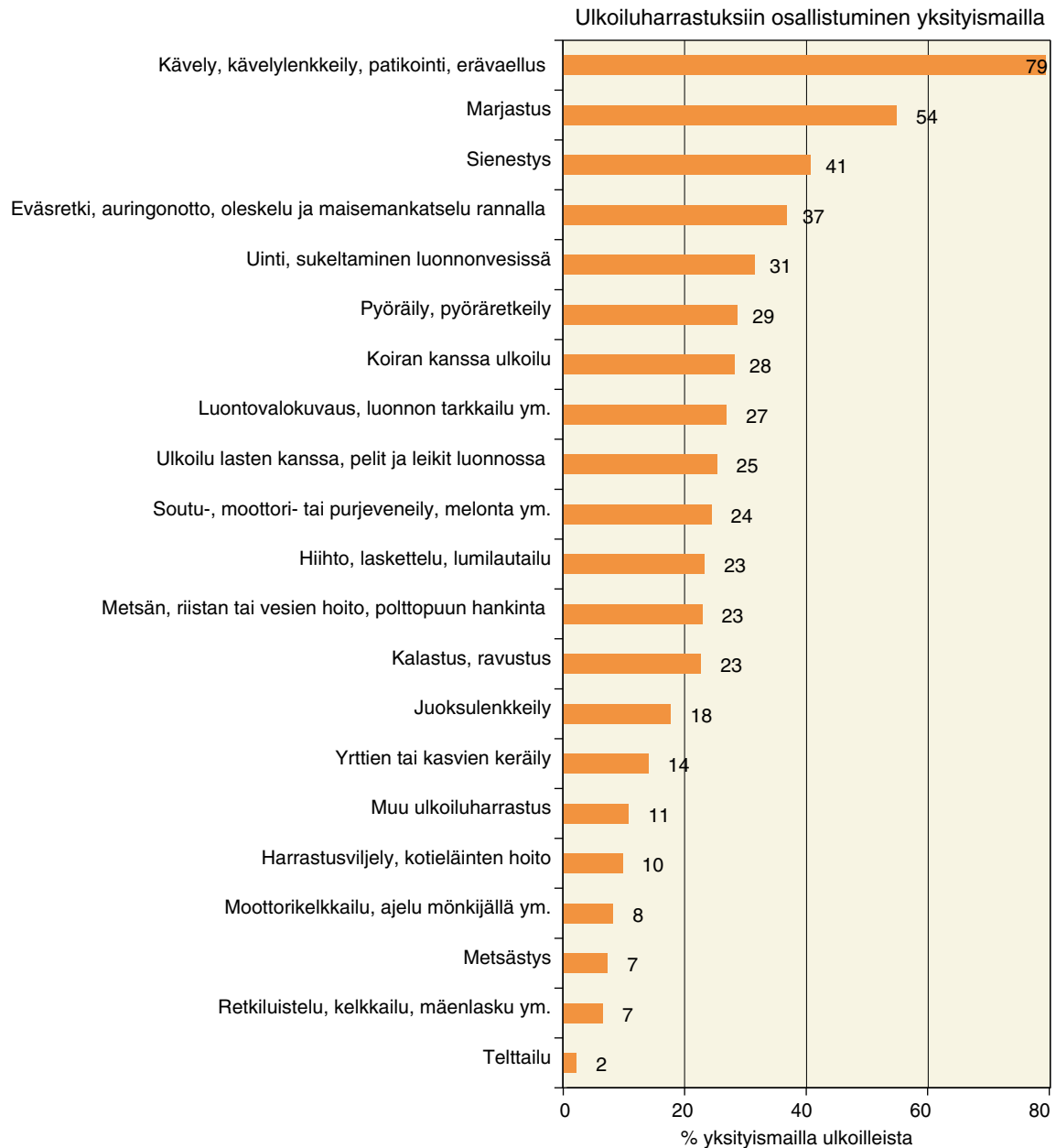
Selvästi suosituin tapa ulkoilla yksityismailla oli käveleminen (kävelylenkkeily, patikointi ja vaellus), jota oli harrastanut lähes 80 % vastaajista (kuva 5.4.7). Seuraaviksi eniten oli harrastettu marjastusta (54 % vastaajista) ja sienestystä (41 % vastaajista).

Naisissa oli miehiä enemmän kävelyä, koiran ulkoiluttamista, lasten kanssa ulkoilua, uintia, eväsretkiä, harrastusviljelyä, marjastusta, sienestystä, kasvien keräilyä ja luonnon kuvausta tai tarkkailua harrastaneita. Miehistä puolestaan enemmän veneilyä (soutu, moottorivene yms.), metsänhoitoa, kalastusta, metsästystä ja motorisoitu liikkumista luonnossa harrastaneita.

Ikääntyneiden ulkoiluharrastuksia yksityismailla oli muita useammin marjastus, sienestys ja hiihto, mutta vastaavasti harvemmin juokseminen, koiran kanssa ulkoilu, uinti, eväsretki, retkiluistelu ja kelkkailu. Nuorten aikuisten (25–44-vuotiaat) joukossa oli enemmän lasten kanssa ulkoilleita. Nuorissa (15–24-vuotiaat) ja nuorissa aikuisissa (35–44-vuotiaat) oli muita ikäryhmiä enemmän telttailua yksityismailla harrastaneita. Metsän hoitoa ja polttopuun tekoa sekä luonnon tarkkailua harrastaneita oli eniten 55–64-vuotiaissa ja vähiten nuorimmassa ikäryhmässä. Kasveja ja yrttejä keräilleitä oli muita ikäryhmiä enemmän 45–64-vuotiaissa.

Kuva 5.4.6. Useimmiten käytetylle yksityismaalle tehdyn ulkoilukerran kesto.

Kuva 5.4.7. Ulkoiluharrastukset useimmiten käytetyllä yksityismaalla viimeisen 12 kuukauden aikana.

Maaseudulla asuvissa oli muualla asuvia enemmän niitä, jotka ilmoittivat harrastaneensa koiran ulkoiluttamista, metsän- ja riistanhoitoa, metsästystä, hiihtoa ja lasketteluja, mutta toisaalta heissä oli muita vähemmän uintia ja eväsretkiä ja rannalla oleskelua harrastaneita yksityismailla. Vastavasti kaupungissa asuvissa oli muita enemmän niitä, jotka olivat harrastaneet veneilyä, uintia ja eväsretkiä ja rannalla oleskelua, ja vähemmän pyöräilyä, hiihtoa ja lasketteluja harrastaneita.

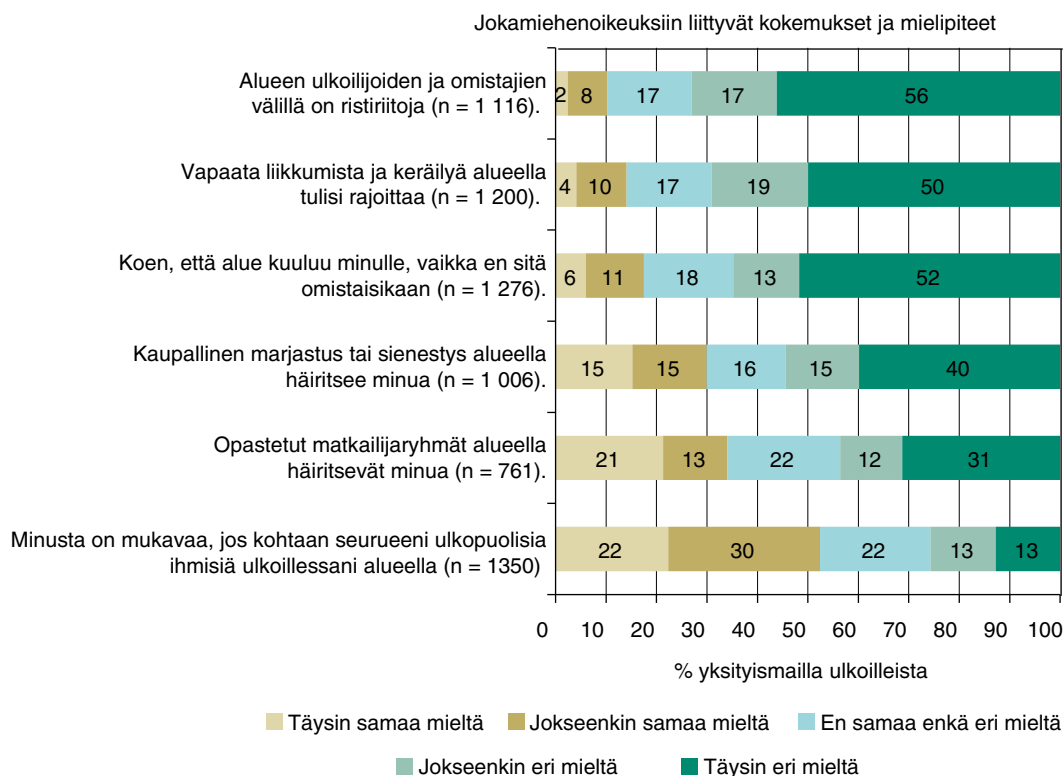
Kokemukset ja asenteet jokamiehenoikeuksiin yksityismailla

Yksityismaita käytetään virkistykseen pääosin jokamiehenoikeuksien perusteella. Kokemuksia jokamiehenoikeuksista liittyen muihin ulkoilijoihin ja asenteita jokamiehenoikeuksiin tutkittiin esittämällä väittämiä, joihin vastattaessa pyydettiin ajattelemaan sitä yksityisten omistamaa aluetta (muiden tai omaa), jolla useimmiten ulkoili.

Valtaosa vastaajista suhtautuivat positiivisesti toisten ulkoilijoiden kohtaamiseen: vain joka neljäs vastaaja (26 %) ei halunnut kohdata muita ulkoilijoita (kuva 5.4.8). Sen sijaan joka kolmas vastaaja (34 %) koki opastetut matkailijaryhmät häiritsevinä, ja lähes yhtä moni (30 %) häiriintyi kaupallista toimintaa harjoittavista marjastajista ja sienestäjistä. Useimmat myös katsoivat, että yksityismaiden virkistyskäytöstä ei ollut aiheutunut juuri lainkaan erimielisyyksiä alueen omistajien kanssa. Vastaajien mielestä vapaata liikkumista alueella ei saa rajoittaa. Lähes joka viides vastaaja koki usein käyttämänsä alueen kuuluvan jossain muodossa itselleen, vaikkei hänellä ollut juridista omistussuhdetta siihen.

Miehet suhtautuivat muihin ulkoilijoihin positiivisemmin kuin naiset. Suhtautuminen muihin ulkoilijoihin muuttui pääsääntöisesti positiivisemmaksi iän myötä. Vähiten muiden ulkoilijoiden kohtaamista halusivat 25–34-vuotiaat. Kaupunkilaiset suhtautuivat muiden ulkoilijoiden kohtaamiseen kielteisemmin ja maaseudulla asuvat myönteisemmin. Kaupallinen marjastus tai sienestys sekä opastetut matkailijaryhmät häiritsivät enemmän naisia kuin miehiä. Nuorimmalla ikäryhmällä oli muita voimakkaampana tuntemus alueen kuulumisesta itselle, vaikka eivät sitä omistaneetkaan. Myös kaupunkilaisista useammilla kuin muilla oli enemmän tällaisia tuntemuksia.

Kuvan 5.4.8 vastauksia tulkittaessa on syytä huomata, että lähes puolet vastaajista (47 %:lla) ei arvioinut kokemuksiaan opastetuista matkailijaryhmistä, koska useimmiten käytetyllä yksityisalueilla ei ole sellaista toimintaa. Samoin kaupallista marjastusta tai sienestystä ei harjoitettu joka neljännen vastaajan käyttämällä alueella, joten he eivät ottaneet kantaa ko. väitteeseen. Vastavasti vain noin 5 % vastaajista oli sitä mieltä, että heidän ulkoiluun käyttämällään luontoalueella ei tapaa muita ulkoilijoita, eivätkä siksi ottaneet kantaa ko. väitteeseen (minusta on mukavaa, jos kohtaan seurueeni ulkopuolisia ihmisiä ulkoillessani alueella).

Kuva 5.4.8. Useimmiten ulkoiluun käytettyyn yksityisen omistuksessa olevaan luontoalueeseen liittyviä väittämiä.

Ulkoilu yksityismailla ja vapaa-ajan asunnon käyttömahdollisuus

Tässä luvussa tarkastellaan tuloksia niin, että vastaajat jaetaan kahteen ryhmään sen mukaan, oliko heillä säännöllisessä käytössään (omistuksessa, vuokralla tai muutoin) vapaa-ajan-asunto eli mökki (’mökki käytössä’ -ryhmä) vai eikö heillä ollut (’ei mökkiä käytössä’ -ryhmä). LVVI 2 -kyselyyn osallistuneista vastaajista 41 prosenttia ilmoitti, että heillä oli käytössään vapaa-ajan asunto. ’Mökki käytössä’ -ryhmäläisissä oli enemmän yksityismailla ulkoilleita. Heidän joukossaan oli enemmän myös päivittäin ja viikoittain yksityismailla ulkoilevia. Lisäksi heidän joukossaan oli enemmän samalla alueella, ja vastaavasti vähemmän aina eri alueilla ulkoilevia.

’Mökki käytössä’ -ryhmäläiset lähtivät ulkoilemaan yksityismaalle lähes yhtä usein mökiltä kuin kotoaan. ’Ei mökkiä käytössä’ -ryhmään kuuluvista 80 prosenttia lähti ulkoilemaan yksityismaalle kotoaan. ’Mökki käytössä’ -ryhmässä oli enemmän niitä, joilla luontokohteeseen siirtyminen ei vienyt juuri lainkaan aikaa. Myös mökiltä ulkoilemaan lähtevien joukossa (viimeisen ulkoilukerran lähtöpaikka oli mökki) oli enemmän niitä, joilla kohde oli lähellä lähtöpaikkaa ja vähemmän niitä, joilla se oli kauempana kuin 10 km. Samoin mökiltä lähtevien matka-aika luontokohteeseen oli lyhyempi kuin muilla, eli puolet oli heti luontokohteessa ja vain 6 prosentilla matka-aikaa luontokohteelle kului yli puoli tuntia.

Vastaajat, joilla oli käytössään mökki, harrastivat ulkoilua monipuolisemmin kuin vertailuryhmä. He harrastivat enemmän kävelyä, soutuja ja muuta vesillä liikkumista, uintia, metsän ja vesien hoitoa, harrastusviljelyä, kalastusta, marjastusta, sienestystä, kasvien keräilyä, hiihtoa ja lasketelua ja motorisoitua liikkumista luonnossa. Vastaajat, joilla ei ollut mökkiä käytössä, harrastivat enemmän vain koiran ulkoiluttamista.

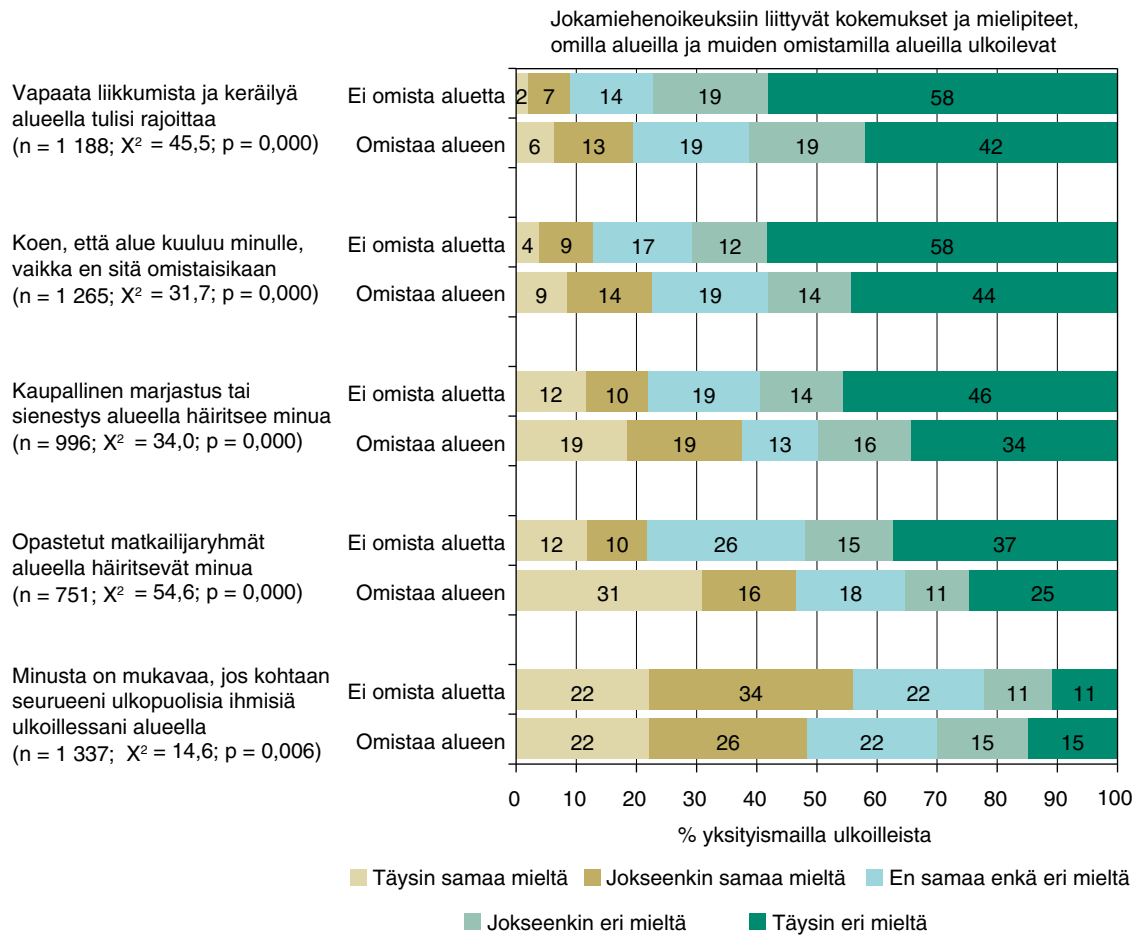
’Mökki käytössä’ -ryhmässä oli enemmän niitä, jotka omistavat kokonaan tai osan siitä alueesta, jolla useimmiten ulkoilivat, ja vastaavasti vähemmän niitä, jotka eivät tienneet, kuka alueen omistaa. ’Ei mökkiä käytössä’ -ryhmässä oli enemmän niitä, jotka olivat kokeneet alueen omistajien ja ulkoilijoiden välillä ristiriitoja.

Ulkoilu yksityismailla ja yksityismaiden omistus

Tässä luvussa tarkastellaan millainen vaikutus oli sillä, että vastaaja tai joku hänen perheestään omisti kokonaan tai osan siitä alueesta, jota vastaaja tavallisimmin käytti ulkoiluun. Omilla mailloin ulkoilevat ulkoilivat sekä arkisin että loma-aikaan muita useammin yksityismailla. Heidän joukossaan oli enemmän myös niitä, jotka kävivät aina samalla alueella, ja jotka lähtivät useimmiten käyttämälleen kohteelle vapaa-ajan asunnolta. Lisäksi omilla mailloin ulkoilevien joukossa oli enemmän niitä, joilla tällainen useimmiten käytetty luontokohde sijaitsi korkeintaan muutaman sadan metrin päässä, mutta toisaalta enemmän myös niitä, joilla se sijaitsi kaukana kymmenien kilometrin päässä. Ulkoilualan omistajissa oli enemmän niitäkin, joilla luontokohteelle siirtyminen ei vienyt juuri lainkaan aikaa. Heillä oli myös enemmän käyntikertoja kyseisellä alueella.

Ulkoilun kohdealueen omistajat olivat selvästi monipuolisempia ulkoiluharrastuksissaan. He harrastivat enemmän kävelyä, pyöräilyä, ulkoilua lasten kanssa, veneilyä, uintia, eväsretkiä ja oleskelua luonnossa, metsän ja vesien hoitoa, harrastusviljelyä, kalastusta, metsästystä, marjastusta, sienestystä, kasvien keräilyä, luontokuvausta ja luonnontarkkailua, retkiluistelua ja motorisoitua liikkumista luonnossa.

Ulkoiluun käytetyn alueen omistaminen vaikutti selkeästi jokamiehen oikeuksiin liittyviin kokemuksiin ja asenteisiin (kuva 5.4.9). Ulkoiluun käyttämänsä alueen omistajissa ilmeni enemmän halua rajoittaa vapaata liikkumista ja keräämistä. Toisten omistamilla yksityismailla liikkuvissa oli

Kuva 5.4.9. Useimmiten ulkoiluun käytetyn luontoalueen omistaminen ja jokamiehenoikeuksiin liittyvät kokemukset ja asenteet.

puolestaan enemmän niitä, joista oli mukava kohdata muita ulkoilijoita. Ulkoiluun käytettyjä alueita omistavien joukossa oli enemmän sellaisia vastaajia, jotka kokivat jonkin alueen kuuluvan itselleen, vaikka eivät itse sitä kokonaan omistaneetkaan. Kaupallinen marjastus ja sienestys sekä opastetut matkailijaryhmät häiritsivät selvästi enemmän niitä, jotka omistivat ulkoiluun käyttämiään alueita.

5.4.4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Yksityismaihin kohdistuu melkoinen virkistyskäyttöpaine. Yksityisten omistamilla alueilla ulkoilee tutkimuksen mukaan vuosittain noin kaksi kolmasosaa suomalaisista. Luku voi todellisuudessa olla vielä huomattavasti suurempi, sillä esimerkiksi kuntien ylläpitämiä ulkoilureittejä sijaitsee runsaasti yksityismailla. Näiden reittien käyttäjät saattavat hyvinkin mieltää liikkuvansa kunnan alueella, vaikka kunta vastaa vain reitin ylläpidosta.

Yksityisten omistuksessa olevat alueet ovat tärkeitä virkistysympäristöjä, sillä yksityismailla ulkoilevista noin puolet käy loma-aikanaanuseimmin käyttämällä kohteellaan vähintään kerran viikossa, ja arkisinkin tällaisia viikottain kävijöitä on lähes 40 %. Yksityismaiden intensiivisempi virkistyskäyttö lomakaudella on ymmärrettävää. Lomaa vietetään usein mökeillä ja silloin on aikaa ulkoiluun. Joka kolmas vastaaja lähtee eniten käyttämälleen yksityismaalle vapaa-ajan asunnolta. Kaikista luontomatkoista 33 % kohdistuu vapaa-ajan asunnoille ja 28 % muille yksityismaalle (Neuvonen ja Sievänen 2011, tilasto 27 ja 32).

Eri ulkoiluharrastusten suosio yksityismailla noudattelee melko lailla suomalaisten keskimääräistä ulkoilu- ja luontoharrastamista (Pouta ja Sievänen 2001, Neuvonen ja Sievänen 2011). Luontoon mennään kävelemään, patikoimaan, marjastamaan ja sienestämään olipa kohteena sitten yksityisen, valtion tai kunnan omistama alue. Hoidetut ulkoilu- ja liikuntapaikat, kuten esimerkiksi yleiset uimarannat, hiihtoladut, pyöräilyreitit ja retkeilyalueet sijaitsevat suurelta osin valtion ja kuntien omistamilla mailla. Tämä näkyy esimerkiksi hiihdon, pyöräilyn, uimisen ja telttailun pienempinä osallistumisosuuksina yksityismailla. Myös merkittävät luonnonnähtävyydet sijaitsevat suurelta osin valtion omistamilla suojelualueilla, mikä näkyy tuloksissa luonnontarkkailua ja luonnonnähtävyyksien katselua harrastaneiden pienempänä osallistumisosuutena kun vertailukohtana on suomalaisten keskimääräinen vastaava luontoharrastaminen. Vesillä liikkumisesta ja kalastuksesta merkittävä osuus näyttäisi tapahtuvan yleisillä ja Metsähallituksen hallinnoimilla vesialueilla. Osa vastaajista on saattanut mieltää myös vesialueiden osakaskuntien (entisten kalastuskuntien) alueet ei-yksityismaiksi.

Kaksi kolmasosa vastaajista käytti ulkoiluun ja virkistäytymiseen aina tai lähes aina yhtä yksityisen omistamaa aluetta. Lähes puolella kyselyyn vastanneista ulkoiluun useimmiten käytetty yksityismaa sijaitsikin korkeintaan kilometrin säteellä lähtöpaikasta. Useimmiten käytettyjen yksityisten alueiden käyttö kohdistuu joka toisen vastaajan kohdalla joko kokonaan tai osittain ulkoilijan itsensä tai hänen perheensä omistamiin alueisiin. Ihmisille muodostuu luontoon mielipaikkoja, joille he hakeutuvat yhä uudestaan ja uudestaan (esim. Korpela ym. 2008, 2009). Ajan myötä arkielämän toimintojen välityksellä ihmisellä on taipumus kiinnittyä tuttuun ympäristöön (Aura ym. 1997). On selvää, että omassa omistuksessa olevaan alueeseen kiinnytään ja siellä halutaan käydä.

Samojen alueiden, jotka ovat usein omassa omistuksessa, runsaaseen käyttöön voi vaikuttaa sekin, että yksityismailla liikutaan todennäköisesti paljon hoidettujen ja merkittyjen retkeilyreittien ulkopuolella. Tällaisilla alueilla liikkuvat, kuten esimerkiksi sienestäjät ja marjastajat, suuntaavat kulkunsa todennäköisesti tutuille alueille. Monella nuorukaisella, ehkäpä jo lapsuudesta asti, tutut marja- ja sienimaat ovat kuuluneet suvulle ja siirtyneet omistukseen perintönä. Lisäksi ihmiselle muodostuu fyysisestä ympäristöstä mielikuvakartta, jonka avulla ympäristöä hahmotetaan ja käytetään. Mitä tutumpi ja jäsenytyneempi alue, sitä sujuvampaa ja varmempaa on liikkumien siellä, eikä esimerkiksi eksymisen vaaraa ole (esim. Aura ym. 1997). Osa harrastuksista (esim. metsästyks, motorisoitu liikkuminen luonnossa) ei kuulu jokamiehenoikeuksiin, vaan maanomistajan oikeuksiin, ja suuntautuvat siksi erityisesti omille maille.

Karkeasti tarkastellen voidaan sanoa, että noin puolet ulkoilijan yksityismailla tekemistä käyntikerroista kohdistui tiettyyn ja yhteen luontokohteeseen, eli useimmiten käytettyyn yksityisen omistamaan alueeseen. Tämä jo osoittaa osaltaan sen, miten tärkeä tietty yksityisten omistuksessa oleva alue on ulkoilun kannalta. Alueen tärkeyttä lisää se, että puolella vastaajista useimmiten käytetty yksityismaa on kokonaan tai osittain perheen tai vastaajan itsensä omistuksessa. Tämän lisäksi eniten käytetty yksityismaakohde sijaitsee yleensä melko lähellä käyttäjänsä vakinaista tai vapaa-ajan asuntoa, eikä sinne menemiseen siten kulu kovin paljon aikaa.

Vastaajat suhtautuivat jokamiehenoikeuksiin kokonaisuudessaan myönteisesti, eikä niiden suhteen koettu aiheutuneen ongelmia. Merkittävimpänä ongelmana koettiin kaupallinen luonnon hyötykäyttö. Noin kolmannes niistä ulkoilijoista, joiden ulkoiluun käyttämällä yksityismailla liikkuu opastettuja matkailijaryhmiä tai esiintyy kaupallista marjastusta tai sienestystä, koki tällaisen toiminnan häiritseväksi. Kokonaisuudessaan tilanne ei kuitenkaan ole näin paha, sillä lähes puolella vastaajista ei ollut edes havaintoja opastetuista matkailijaryhmistä, ja vastaavasti joka neljännen vastaajan ulkoilualueella ei harjoitettu kaupallista marjastusta tai sienestystä vielä lainkaan. Ongelma ei ole kokonaisuutta ajatellen iso, mistä kertoo sekin, että vain reilu kymmenesosa vastaajista olisi valmis rajoittamaan vapaata liikkumista tai keräilyä.

Joka neljäs vastaaja (26 %) halusi liikkua luonnossa kohtaamatta muita ulkoilijoita. Tämä perustuu todennäköisesti siihen, että rauha, hiljaisuus, halu hiljentyä ja mietiskellä ovat tärkeitä syitä mennä luontoon. Etenkin kaupunkilaiset eivät saa tyydytettyä näitä tarpeitaan oman asuinalueensa lähiympäristössä (Tyrväinen ym. 2007).

Sukupuolten välillä ilmenneitä eroja yksityismaiden virkistyskäytössä selittää ehkä erot harrastuksiin osallistumisessa. Miehet harrastivat enemmän sellaisia harrastuksia, kuten metsästystä, kalastusta, motorisoitua liikkumista luonnossa, joita ei välttämättä voi toteuttaa asutusten lähellä, eikä aina samoilla alueilla. Siksi on ymmärrettävää, että miehet suuntaavat kulkunsa useammin eri alueille, heidän kohteensa on etäämpänä ja ulkoilukerta matkoineen kestää kauemmin kuin naisilla.

Näyttäisi siltä, että naiset hakevat luontoharrastuksiltaan enemmän yksityisyyttä kuin miehet, sillä muut ulkoilijat ja kaupallinen luonnon hyödyntäminen häiritsevät enemmän naisia kuin miehiä. Naiset ovat myös innokkaampia marjastajia ja sienestäjiä, mikä voi vaikuttaa osaltaan siihen, että he suhtautuvat kaupallisen sienestykseen ja marjastukseen miehiä kielteisemmin. Sukupuolten välillä havaitut erot ulkoiluharrastuksiin osallistumisen osalta ovat hyvin pitkälti samat kuin luonnon virkistyskäyttötutkimuksessa (Pouta ja Sievänen 2001, Neuvonen ja Sievänen 2011).

Nuorimmissa vastaajissa oli muita vähemmän niitä, jotka ilmoittivat liikkuneensa yksityisten omistamilla luontoalueilla. Tätä selittää osaltaan se, että nuoret eivät välttämättä tunteneet alueen omistajaa. Lisäksi nuorilla saattaa olla vanhempaa väestöön verrattuna huonommat valmiudet omaehtoiseen liikkumiseen yksityismailla, joilla ei välttämättä ole valmiita reittejä ja kulkuväyliä. Vanhempien ikäryhmien ulkoilijoilla on enemmän yksityisillä luontoalueilla tehtyjä ulkoilukertoja kuin nuoremmilla. Tätä tukee havainto, että niille ikääntyneille, jotka harrastavat ulkoilua, kertyy yleensä enemmän ulkoilukertoja kuin nuoremmille (Neuvonen ja Sievänen 2011).

Kaupunkilaisten keskimääräistä vähäisempi ulkoilu yksityismailla selittyy luonnollisesti yksityismaiden sijainnilla. Etenkin kaupunkien lähivirkistysalueet ovat suurelta osin julkisomistuksessa. Yksityismaita on asutuksen lähellä etenkin pienempien taajamien ympäristöissä ja maaseudulla, joten maaseudulla asuvilla on luonnostaan paremmat mahdollisuudet lähellä sijaitsevien yksityismaiden virkistyskäyttöön. Maaseudulla tällaiselle alueelle päästään siis suoraan kotoa, eikä luontokohteeseen menemiseen kulu paljon aikaa. Maaseudulla asuville kertyykin ulkoilukertoja yksityismailla selvästi enemmän kuin muille.

Vapaa-ajan asunnon omistaminen tai vuokraaminen tarjoaa mahdollisuudet yksityismaiden virkistyskäyttöön. Luontokohde on helposti saavutettavissa mökiltä käsin, ja tätä mahdollisuutta vapaa-ajan asunnon omistajat ja vuokraajat myös käyttävät. Vapaa-ajan asunnon omistamiseen kytkeytyy keskimääräistä useammin myös ulkoilukäytön kohteena olevan luontoalueen omistaminen, mikä vielä osaltaan lisää kohdealueen käyttömahdollisuutta. Vastaajat, jotka omistivat ulkoiluun käyttämänsä alueen sekä he, joilla oli mökki käytössään, olivat aktiivisempia ulkoilemaan yksityismailla ja heillä oli myös monipuolisempia harrastuksia yksityismailla kuin muilla. Maanomistuksella on vaikutusta jokamiehenoikeuksiin liittyviin asenteisiin. Asenteet jokamiehenoikeuksia kohtaan olivat selvästi varauksellisempia niillä, jotka ulkoilivat omistamillaan alueilla kuin niillä, jotka ulkoilivat muiden omistamilla mailla. Metsän omistamisen tavoitteita selvittäneissä tutkimuksissa havaittiin, että metsiin liittyvillä virkistys- ja tunnearvoilla on ollut erittäin suuri merkitys omistajalle (Rämö ja Toivonen 2007). Esimerkiksi 73 % metsänomistajista piti metsää tärkeänä osana vapaa-ajanviettoympäristöään, 72 % arvosti oman metsän tarjoamia sienestys- ja marjastusmahdollisuuksia ja 63 % piti metsäänsä paikkana, jossa sai hiljentyä ja mietiskellä. Tätä taustaa vasten ajateltuna maanomistajien varauksellisempi suhtautuminen etenkin

kaupalliseen luonnon hyödyntämiseen on hyvin ymmärrettävää. Metsänomistajat saattavat kokea muiden ulkoilijoiden häiritsevän yksityisyyttään ja jopa kotirauhaa, vaikka tuntemuksille ei olisikaan ulkoilijan käyttäytymisestä johtuvaa tai juridista perustetta. Tarve korostaa yksityismaan omistajuutta ja sitä kautta 'omaa rauhaa' voi johtaa tilanteeseen, jossa halutaan kieltää ja estää kulkua tai oleskelua omalla alueella (Aura ym. 1997, Viljanen ja Rautiainen 2007). Tutkimukset tukevat jokamiehenoikeuksien toimivan hyvin Suomessa. Niihin ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä, vaikka sekä maanomistajat että ulkoilijat ovat havainneet joitakin jokamiehen oikeuksiin liittyviä ongelmia (Viljanen ja Rautiainen 2007, Lehtonen ym. 2007).

Tämä tutkimus vahvistaa näkemystä jokamiehenoikeuksien toimivuudesta, sekä osoittaa jokamiehenoikeudella tapahtuvan luonnon virkistyskäytön olevan todella laajaa. Kaksi kolmesta suomalaisesta ulkoili yksityisalueilla, heistä lähes puolet viikoittain. Yksityisalueilla ulkoilevista lähes neljä viidestä (79 %) käytti jokamiehenoikeuksia ulkoillessaan. Tehdyn kyselyn perusteella vähintään puolet (50 %) Suomen aikuisväestöstä hyödyntää jokamiehenoikeuksia vuosittain. Voidaan siis hyvällä syyllä todeta, että virkistyskäyttö on merkittävä yksityisalueiden tuottama ekosysteemipalvelu, ja jokamiehenoikeudet ovat tärkeä peruste sille.

Kirjallisuus

- Aura, S., Horelli, L. & Korpela, K. 1997. Ympäristöpsykologian perusteet. WSOY, Porvoo. 197 s.
- Korpela, K., Ylén, M., Tyrväinen, L. & Silvennoinen, H. 2009. Stability of self-reported favourite places and place attachment over a 10-month period. *Journal of Environmental Psychology* 29(1): 95–100.
- Korpela, K., Ylén, M., Tyrväinen, L. & Silvennoinen, H. 2008. Determinants of restorative experiences in everyday favourite places. *Health & Place* 14(4): 623–652.
- Jokamiehenoikeudet. 2011.[www-sivusto]. Ympäristöministeriö. Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/print.asp?contentid=390528&lan=fi&clan=fi>. [Viitattu 24.10.2011].
- Laaksonen, K. 1999. Jokamiehenoikeudet, laki ja perustuslaki. Julkaisussa: Laaksonen, K. (toim.). Juhla-julkaisu – Veikko O. Hyvönen – 129 – 18/9 – 1999. Lakimiesliiton kustannus, Helsinki. s. 163–184.
- Lehtonen, S., Heikkinen, T. & Hirvonen, J. 2007. Jokamiehenoikeuksien tulkintoja ja haasteita luontoliikunnan ja -matkailun kannalta. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 1/2007. Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsinki. 74 s.
- Metsätilastollinen vuosikirja 2010. 2010. Metsätutkimuslaitos, Vantaan toimipaikka. 166 s.
- Neuvonen, M. & Sievänen, T. 2011. Ulkoilutilastot 2010. Julkaisussa: Sievänen, T. ja Neuvonen, M. (toim.) 2011. Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja 212: 133–190.
- Pouta, E. & Sievänen, T. 2001. Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen tulokset – Kuinka suomalaiset ulkoilevat. Julkaisussa: Sievänen, T. (toim.). Luonnon virkistyskäyttö 2000. Metsätutkimuslaitoksen tiedonantoja 802: 32–76.
- Rämö, A.K. & Toivonen, R. 2007. Metsä- ja puukauppapalvelujen laatu ja sen ulottuvuudet metsänomistajien näkökulmasta. Pellervon Taloudellisen Tutkimuslaitoksen raportteja 203. 111 s.
- Tyrväinen, L., Silvennoinen, H. & Nousiainen, I. 2002. Luontomatkaileusta yritystoimintaa. Loppuraportti. Joensuun yliopisto, metsätieteellinen tiedekunta 19. 74 s.
- Tyrväinen, L., Silvennoinen, H., Korpela, K. & Ylén, M. 2007. Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Julkaisussa: Tyrväinen, L. & Tuulentie, S. (toim.). Luontomatkaileu, metsät ja hyvinvointi. Metsätutkimuslaitoksen työraportteja 52: 57–77.
- Viljanen, P. & Rautiainen, A. 2007. Jokamiehenoikeuden toimivuus. Ympäristöministeriön raportteja 19. Ympäristöministeriö. 35 s.
- Virtanen, V., Nyberg, R., Salonen, R., Neuvonen, M. & Sievänen, T. 2011. LVVI 2-seurantatutkimuksen aineisto ja menetelmät. Julkaisussa: Sievänen, T. ja Neuvonen, M. (toim.). 2011. Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja 212: 19–35.

6 Luonnon virkistyskäyttö 2010 – yhteenveto

6.1 Virkistyskäytön kysyntä 2000–2010

Tuija Sievänen ja Marjo Neuvonen

Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI) -tutkimus on seurantatutkimus, jonka ensimmäinen aineistonkeruu toteutettiin 1998–2000 (LVVI 1), ja toisen kerran 2009–2010 (LVVI 2). LVVI 2 -tutkimuksen tavoitteena oli antaa ajantasainen kuva luonnon virkistyskäytön kysynnästä tuottamalla päivitettyt ulkoilutilastot sekä tietoa ajankohtaisista tutkimusteemoista. Tässä raportissa tarkastellaan ulkoilutilastojen keskeisiä tuloksia sekä vertaillaan uusia tuloksia kymmenen vuotta sitten tuotettujen ulkoilutilastojen tuloksiin. Raportissa esitellään mielenkiintoisia muutoksia suomalaisten ulkoilukäyttäytymisessä.

LVVI 2 -seurantatutkimuksessa mitattiin lähes 9 000 suomalaisen ulkoilun harrastamisen määrää ja laatua. Tässä raportissa kuvataan suomalaisten osallistumista 86 eri ulkoiluharrastukseen ja keskimääräisiä harrastuskertojen määriä. Lisäksi tietoa kerättiin erikseen kodin lähialueille suuntautuvista alle vuorokauden kestoista lähiulkoilukerroista sekä ulkoilun vuoksi tehdyistä luontomatkoista (sisältää yöpymisen). Ulkoilukäyttäytymistä selittävästä tekijöistä mitattiin tietoja luontoalueiden saavutettavuudesta, luonnossa liikkumiseen ja luontoharrastamiseen tarvittavista taidoista ja voimavaroista sekä sosioekonomisesta taustasta.

Teematutkimukset koskevat luonnon hyvinvointivaikutuksia, ympäristömuutosten vaikutusta ulkoiluun sekä ulkoilua yksityisten omistamilla mailla.

Ulkoilun harrastaminen

Ulkoilua harrastaa 96 prosenttia aikuisväestöstä. Naisista ja miehistä yhtä moni osallistuu ulkoiluun. Ikäryhmittäisiä eroja kuitenkin löytyi, ja vanhimmassa ikäryhmässä osallistuvien osuus (91 %) on pienempi kuin nuoremmassa ryhmässä (97–99 %). Verrattuna kymmenen vuoden takaiseen, jolloin 65–74-vuotiaiden osallistumisosuus oli 88 %, nyt yhä useampi ikääntyvistä osallistuu ulkoiluun. Suomalainen aikuisväestö ulkoilee keskimäärin 2–3 kertaa viikossa, puolet ulkoilijoista ulkoilee vähintään 122 kertaa vuodessa. Ulkoilukertoja kertyy keskimäärin huikeat 170 kertaa vuodessa. Naisille kertyy ulkoilukertoja 177, kun taas miehille 163. Vanhemman väestön ulkoiluun osallistuville ulkoilukertoja kertyy keskimäärin enemmän kuin nuoremmille.

Neljä prosenttia väestöstä ei ole harrastanut ulkoilua viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana. Merkittävimmiksi ulkoilua estäviksi tekijöiksi muodostuvat terveyteen, jaksamiseen ja ulkoiluseuran puutteeseen liittyvät syyt (yli 40 % vastaajista mainitsee). Eniten ulkoiluun osallistumattomia on vanhimmassa ikäryhmässä 65–74-vuotiaiden joukossa ja yksinasuvien, yli 45-vuotiaiden, joukossa. Ajan puute, väsymys, huono sää tai pimeys, huono terveys tai seuran puute ovat tärkeimpiä syitä sille, ettei ulkoilua voida harrastaa niin usein kuin haluttaisiin.

Lähiulkoilu

Lähiulkoilulla tarkoitetaan ulkoiluharrastuksiin osallistumista vakinaisesta tai vapaa-ajan asunnolta käsin niin, että ulkoilukerta kestää korkeintaan yhden päivän. Lähiulkoiluun osallistuu 95 % aikuisväestöstä. Suomalaisille kertyy keskimäärin 156 lähiulkoilukertaa vuodessa, joka on hie-

man vähemmän kuin kymmenen vuotta sitten, jolloin suomalaisilla oli keskimäärin 167 lähiulkoilukertaa.

Pohjois- ja Itä-Suomessa ulkoillaan useammin kuin lännessä tai etelässä. Pohjois-Suomessa, maaseudulla ja pienillä paikkakunnilla asuvien lähiulkoilukerrat ovat lisääntyneet, kun ne muualla Suomessa asuvilla ovat vähentyneet. Maaseudulla asuvilla on lähiulkoilukertoja enemmän kuin kaupungissa asuvilla. Kaikkein eniten lähiulkoilukertoja kertyy maaseudulla asuville nuoriin keski-ikäisiin kuuluville naisille (194 kertaa vuodessa) ja vähiten nuorille kaupungissa asuville miehille (130 kertaa vuodessa).

Yli kolmannes lähiulkoilukerroista on kävelyä tai sauvakävelyä (30 % ja 6 %), koiran ulkoiluttamista (11 %), pyöräilyä (7 %), maastohiihtoa tai juoksulenkkeilyä (7 %), lasten kanssa ulkoilua (6 %) tai kalastusta (2 %). Ulkoiluharrastuksena on jotain muuta kuin edellä mainitut reilussa neljänneksessä lähiulkoilukerroista (27 %).

Lähes kaksi kolmesta (63 %) lähiulkoilukerrasta kohdistuu kuntien alueille ja 31 prosenttia yksityismaille tai omalle vapaa-ajan asunnolle. Loput 6 prosenttia kohdistuu valtion alueille. Kymmenen vuoden takaiseen verrattuna kuntien omistamille alueille kohdistuva virkistyskäyttöpaine näyttää kasvaneen, sillä silloin vain alle puolet ulkoilukerroista kohdistui kuntien omistamille alueille. Sen lisäksi, että kaupungissa asuvat käyttävät runsaasti asuinalueensa virkistysalueita ja -palveluita, myös maaseudulla asuvat ovat siirtyneet käyttämään kuntien ulkoiluun varustamia alueita yhä suuremmissa määrin. Naiset käyttävät suhteellisesti enemmän kuin miehet kuntien alueita lähiulkoiluun, kun taas miehet ulkoilevat useammin valtion ja yksityisten mailla. Vanhemmat ikäryhmät harrastavat ulkoilua vapaa-ajan asunnon lähiympäristössä useammin kuin nuoremmat ikäryhmät.

Suurin osa suomalaisten lähiulkoilukerroista tapahtuu vakituisen asunnon tai vapaa-ajan asunnon läheisyydessä. Noin kaksi kolmasosaa (68 %) ulkoilukohteista sijaitsee lähellä asuntoa eli kävelyetäisyyden päässä lähtöpaikasta. Noin neljäsosa (23 %) lähiulkoilusta suuntautuu alueille, jonne kuljetaan kulkuneuvolla korkeintaan puolen tunnin matka. Vain yhdeksän prosenttia lähiulkoilukerroista kohdistuu alueille, jonne on yli puolen tunnin matka kulkuneuvolla. Lähiulkoilukerroista noin yhdeksän kymmenestä suuntautuu alueille ja reiteille, jossa on metsää tai ainakin osa reitistä kulkee metsässä. Lähiulkoilukerrat ovat tavallisimmin alle tunnin kestoisia (45 % harrastuskerroista), mutta keskiarvo on noin kaksi tuntia. Maaseudulla ja kaupungissa asuvat käyttävät yhteen ulkoilukertaan keskimäärin yhtä paljon aikaa.

Luontomatka

Luontomatalla tässä raportissa tarkoitetaan matkaa, jonka aikana yövytään muualla kuin vakinaisessa asunnossa, esimerkiksi vapaa-ajan asunnolla tai majoitusliikkeessä, ja matkan ensisijainen tarkoitus on luonto- ja ulkoiluharrastukset.

Suomalaisista noin 43 prosenttia tekee yhden tai useamman luontomatkan vuoden aikana. Luontomatkan tehneiden määrä on hieman kasvanut kymmenen vuoden aikana, jolloin 40 prosenttia vastaajista ilmoitti tehneensä luontomatkan. Luontomatkapäiviä kertyy keskimäärin yhteensä 25 kahdeksan tehdyn matkan aikana. Luontomatkoja tekevien osuus on suurempi nuorten keski-ikäisten, korkeasti koulutettujen, ylempien toimihenkilöiden ja suurissa kaupungeissa asuvien keskuudessa kuin muiden väestöryhmien. Vastaavasti pienin osuus on nuorten, maalla-asuvien, matalan koulutuksen ja maatalousyrittäjien keskuudessa. Luontomatkoja harrastavien osuus on

suurin pohjois-suomalaisten ja pienin länsisuomalaisten keskuudessa, mutta alueelliset erot ovat pieniä.

Luontomatkoista 33 % kohdistuu vapaa-ajan asunnolle, 20 % valtion alueille, 28 % yksityismaile ja loput 19 % kuntien alueille. Vajaa kolmannes matkoista suuntautuu enintään 50 km päähän, erityisesti kuntien alueilla sijaitsevat luontomatkakohteet ovat suhteellisesti lähellä. Luontomatkosten kohteet valtionalueille ovat kauimpana, sillä 43 % valtion alueille kohdistuvista luontomatkoista etäisyys luontomatkakohteeseen on 500 km tai enemmän. Luontomatkakohde sijaitsee usein vastaajan oman asuinkunnan suuralueen sisällä. Luontomatkakohteen keskimääräinen etäisyys on 296 km (keskiarvossa mukana on myös pitkien etäisyyksien päähän suuntautuvia luontomatkoja).

Kesäkaudella tehdään eniten mökkimatkoja ja patikointimatkoja sekä kalastus- ja veneilymatkoja. Talvella hiihto- ja laskettelumatkat ovat tavallisimpia. Luontomatkosten kesto vaihtelee matkakohteen mukaan. Tyypillisesti luontomatka kestää 4–7 vuorokautta (keston keskiarvo on 5 vrk). Vain 14 prosenttia matkoista on yli viikon pituisia. Lyhyitä 1–2 vuorokauden matkoja tehdään eniten vapaa-ajan asunnolle. Valtion, kuntien ja yksityismailla sijaitsevilla kohteilla viivytään useimmiten 4–7 vuorokautta. Kesällä tehdään paljon lyhyitä luontomatkoja. Talvella lähes puolet luontomatkoista kestää 4–7 vuorokautta. Yli viikon kestoisia matkoja tehdään vuodenajasta riippumatta yhtä paljon (noin 14 prosenttia luontomatkoista). Luontomatkosten keskimääräiset matkaetäisyys ja kesto eivät ole muuttuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Yli puolet luontomatkoista tehdään mökkeilyn, maastohiihdon, lasketteluun, retkeilyyn, kalastukseen, veneilyyn, metsästyksen, marjastuksen tai jonkun luontoharrastuksen takia. Viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana luontomatkoja tehneistä yli 80 prosenttia oli tehnyt ainakin yhden mökkimatkan, 38 prosenttia oli tehnyt Lapin matkan talvella, ja 32 prosenttia Lapin matkan kesällä tai syksyllä. Kansallispuistoon suuntautuneen matkan oli tehnyt 27 prosenttia suomalaisista luontomatkan tehneistä.

Ulkoiluharrastuksiin osallistuminen

LVVI 2 -tutkimuksessa mitattiin 86 ulkoiluharrastukseen osallistumista ja harrastamisen useutta. Taulukossa 6.1. on koottu tärkeimpien ulkoiluharrastusten koko aikuisväestön osallistumisosuudet ja harrastuskertojen keskiarvot vuonna 2010 ja 2000. Keskimääräinen ulkoiluharrastusten lukumäärä on hieman korkeampi kuin kymmenen vuotta sitten. Harrastusten määrä on kasvanut kaikissa ikäryhmissä, ja nyt ihmisillä on keskimäärin 13 eri ulkoiluharrastusta kun aikaisemmin harrastuksia oli 11.

Ulkoiluharrastusten suosiossa on tapahtunut muutoksia (taulukko 6.1). Sauvakävely on uusi laji, ja harrastuksista suosiotaan ovat kasvattaneet esimerkiksi mökkeily, pienpuiden keräily, telttailu maastossa, luonnon nähtävyyksien katselu, lintuharrastus ja vapaa-ajan metsätyö. Suhteellisesti eniten suosiotaan ovat kasvattaneet juoksulenkkeily, retkiluistelu ja taitolajeista mm. kalliokiipeily ja golf. Kalastuksen suosio on lievästi laskeva. Useiden ulkoiluharrastusten osallistumisosuudet ovat kasvaneet tai säilyneet ennallaan, mutta toisaalta harrastuskerrat ovat keskimäärin vähentyneet. Ulkoilu kilpailee sisäliikunnan ja muiden vapaa-ajan muotojen kanssa ihmisten ajasta, mutta myös lisääntynyt harrastusten määrä voi pienentää yksittäisten ulkoiluharrastusten harrastuskertojen määrää.

Taulukko 6.1. Yhteenveto ulkoiluharrastuksiin osallistumisesta, harrastamisen useudesta sekä harrastamisen muutoksista.

Ulkoiluharrastus	Vuonna 2010		Vuonna 2000		Suhteellinen muutos %	
	Osallistumisosuus,	Kertoja vuodessa, keskiarvo	Osallistumisosuus,	Kertoja vuodessa, keskiarvo	Osallistumisosuus	Kertoja vuodessa
Ulkoilu metsissä ja puistoissa						
Kuntokävely, kävelylenkkeily	70	64	68	113	3	-43
Mökkeily	65	38	56	31	16	23
Marjastus	58	8	56	8	4	0
Pyöräily	55	35	55	48	0	-27
Luonnon nähtävyyksien katselu	51	22	35	34	46	-35
Auringonotto rannalla	46	12	31	14	48	-14
Pienpuiden keräily, pilkkominen	42	13	30	12	40	8
Sienestys	40	7	38	7	5	0
Eväsretkeily	36	7	30	7	20	0
Lasten kanssa ulkoilu	33	28	30	40	10	-30
Juoksulenkkeily	31	41	16	50	94	-18
Sauvakävely	28	39	-	-	-	-
Koiran ulkoiluttaminen	28	136	25	213	12	-36
Patikointi	27	15	23	26	17	-42
Yrttien ja kukkien keräily	24	6	17	9	41	-33
Lintuharrastus	22	40	14	56	57	-29
Vapaa-ajan metsätyö	16	11	10	9	60	22
Telttailu maastossa	13	6	8	6	63	0
Erävaellus	10	7	8	9	25	-22
Metsästys	8	20	8	22	0	-9
Ulkoilu vesillä						
Virkistysuinti	68	22	67	25	1	-12
Veneily	49	20	47	24	4	-17
Kalastus	44	27	46	31	-4	-13
Ulkoilu lumella ja jäällä						
Maastohiihto	42	18	40	19	5	-5
Rinnelajit (laskettelu, lumilautailu ym.)	17	7	16	9	6	-22
Moottorikelkkailu	10	10	10	13	0	-23
Retkiluistelu	5	5	1	5	400	0
Liikunta- ja taitolajit, retket						
Suunnistus	5	12	4	11	25	9
Kalliokiipeily	2	6	1	6	100	0
Golf	6	18	4	16	50	13
Maksuttomille retkille osallistuminen	5	3	3	3	67	0

Ulkoilun voimavarat

Valtaosalla suomalaisista ovat monipuoliset ulkoilumahdollisuudet lähellä vakituista asuinpaikkaa. Lähimetsään on matkaa keskimäärin 700 metriä, mutta puolet suomalaisista asuu vain enintään 200 metrin päässä metsästä. Lähimetsä on maaseudulla ja monissa taajamissa asuvilla keskimäärin korkeintaan 500 metrin päässä. Myös peltoa ja rantaa löytyy melko läheltä asuntoa: puolet suomalaisista asuu korkeintaan kilometrin päässä rannasta tai pellostä, mutta keskiarvoetäisyydet ovat noin kaksi kilometriä. Rakennettuun puistoon on matkaa keskimäärin 1,5 kilometriä.

Vapaa-ajan asunnon käyttömahdollisuus luo monipuoliset mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen mm. veneilyn, kalastuksen, marjastuksen, sienestyksen ja uiminen muodossa. Vapaa-ajan asunto on säännöllisesti käytettävissä 41 %:lla suomalaisista. Käyttömahdollisuus on yleisempää vanhempien ikäryhmiin kuuluvien joukossa kuin nuorempien. Niistä, joilla on vapaa-ajan asunto, kahdella kolmasosalla vapaa-ajan asuntoja on yksi, yhdellä viidestä kaksi ja 5 %:lla kolme tai enemmän. Ne, joilla vapaa-ajan asunto on säännöllisesti käytössä, viettävät siellä keskimäärin 43 päivää vuodessa.

Lähes kaikilla suomalaisilla on perustaidot maastohiihtoon (98 % aikuisväestöstä), uintiin (97 %) ja marjastukseen (97 %). Suurimmalla osalla väestöä on myös veneilyn (85 %), kalastuksen (88 %), retkeilyn (89 %) ja sienestyksen (76 %) taidot hallussa. Metsästystaitoja on 27 prosentilla aikuisväestöstä, joiden osuus on hieman kasvanut (aikaisemmin 24 %). Väestötasolla tarkasteltaessa ulkoilun perustaitojen hallinta on joko samaa tasoa kuin kymmenen vuotta sitten tai taitoja omaavien osuus väestöstä on hieman kasvanut.

6.2 Ulkoilun hyvinvointivaikutukset

Kalevi Korpela ja Olavi Paronen

Tutkimuksessa ulkoilun myönteisistä vaikutuksista terveydelle ja hyvinvoinnille verrataan ulkoilun virkistävyyttä muihin vapaa-ajan harrastuksiin sekä tarkastellaan elpymiskokemuksia ja emotionaalisen hyvinvoinnin kokemuksia eri liikunta- ja ulkoilu ympäristöissä. Hyvinvointivaikutuksia tarkastellaan liittyen viimeisimpään vapaa-ajan liikunta- tai ulkoilukertaan.

Tutkimustuloksista käy ilmi, että luontoon liittyvät harrastukset tuottivat monia muita vapaa-ajan harrastuksia enemmän mielihyvää. Ne koettiin selvästi virkistävämpinä kuin esimerkiksi itsensä kehittämiseen liittyvät harrastukset kuten opiskelu vapaa-aikana ja ilmaisu- tai taideharrastukset. Luonnon osuus kaikista vapaa-ajan liikunnan ympäristöistä oli runsas kolmannes ja noin 40 prosentilla vastaajista viimeisin liikkumisympäristö oli joko kodin tai vapaa-ajan asunnon lähiluonto tai muu luontoympäristö.

Tutkimuksen mukaan rakennetuissa ulkoliikuntapaikoissa ulkoilu ei keskimäärin elvytä yhtä voimakkaasti kuin luonnossa tai sisäliikuntatiloissa liikkuminen. Ulkona saatuihin kokemuksiin ei laskettu kodin tai vapaa-ajan asunnon pihapiiriä. Sisäliikuntatiloissa liikuttaessa voidaan saada yhtä vahvoja elpymiskokemuksia kuin luonnossa. Luonnossa vahvimpia elpymiskokemuksia saatiin metsä- tai peltoympäristöissä, jotka sisälsivät vesielementin. Kotona sisätiloissa saatu elpyminen oli kaikkia muita liikuntaympäristöjä heikompi.

Emotionaalinen hyvinvointi (kokemukset neljän viimeisimmän viikon ajalta) ei eronnut erityyppisissä luontoympäristöissä liikkuneilla. Välittävien tekijöiden analysointi (mediaatioanalyysi) osoitti, että luonnossa oleminen ja ulkoilun määrä vaikuttivat ulkoilijoiden hyvinvointiin erityisesti ulkoilusta saatavien elpymiskokemusten kautta.

6.3 Suomalaisen maastohiihtäjien sopeutuminen ilmastonmuutokseen

Mia Landauer ja Tuija Sievänen

Suomalaisten mahdollisuudet maastohiihtoon vaihtelevat vuosittain lumiolosuhteiden mukaan ja alueellisesti. Pitkällä aikavälillä tarkastellen heikoimmat lumiolosuhteet vallitsevat Etelä-Suomessa ja rannikolla. Perinteisesti hiihtomahdollisuudet ovat kuitenkin olleet hyvät, ja suomalaiset ovat tottuneet hiihtämään kodin tai vapaa-ajan asunnon läheisillä alueilla. Valmis latu sijaitsee keskimäärin kilometrin päässä kotoa. Maastohiihdon suosio näkyy siinä, että ulkoilutilastojen mukaan 42 prosenttia suomalaisista osallistuu vuoden mittaan johonkin maastohiihtolajiin (hiihto ladulla tai laduttomassa maastossa, hiihtoretkeily, erähiihto), lähiulkoilukerroista 7 prosenttia on hiihtokertoja, ja noin joka kymmenes luontomatka tehdään hiihdon vuoksi.

Tutkimuksessa kuvaillaan suomalaisten maastohiihtäjien valmiuksia sopeutua hiihto-olosuhteiden mahdolliseen heikentymiseen omassa asuinympäristössä: onko maastohiihtäjillä kiinnostusta jatkaa hiihtoharrastustaan heikentyneissä olosuhteissa, vai onko ainoana vaihtoehtona hiihdosta luopuminen. Lähes kuudella kymmenestä maastohiihdon harrastajasta on kokemuksia ilmastonmuutoksen aiheuttamasta talvien lämpenemisestä ja yhtä moni on huolestunut ilmastonmuutoksen etenemisestä. Suurin osa hiihtäjistä olisi valmis harkitsemaan jonkinlaisia sopeutumiskeinoja silloin, jos hiihto-olosuhteet muuttuvat heidän suosimallaan hiihtoalueella. Joka kolmas olisi valmis luopumaan hiihtämisestä kokonaan, jos lunta ei jollakin hiihtokaudella ole lainkaan. Jos hiihto-olosuhteet ovat pitkään heikkoja (viiden hiihtokauden ajan), kaksi viidestä arveli luopuvansa hiihtämisestä kokonaan.

Noin kolmannes olisi valmis kokeilemaan sopeutumiskeinoina hiihtotekniikan vaihtamista tai uusien hiihtovarusteiden hankkimista, ja noin puolet uusien voitelumenetelmien opettelua. Kaksi viidestä olisi halukas vaihtamaan hiihtoaluetta ja matkustamaan alueelle, missä on luonnonlumiolosuhteet. Viidennes hiihtäjistä voisi ajatella hiihtävänsä tekolumiladuilla, ja vain yksi kymmenestä olisi valmis siirtymään hiihtämään hiihtotunneleihin ja -halleihin.

Maastohiihdon harrastajien halukkuus jatkaa hiihtoharrastusta, ja valmius sopeutua lämpeneviin talviin, vaihtelee kuitenkin paljon, mikä tekee tulevaisuuden hiihtopalvelujen tarjonnan suunnittelusta hankalaa. On todennäköistä, että hiihtomatkaileu pohjoiseen lisääntyy jonkin verran, jos Etelä-Suomen hiihtäjille ei ole tarjolla luonnonlumiolosuhteita useina talvikausina. Myös kuntien liikuntapalvelujen tarve saattaa muuttua, jos kuntalaiset haluavat käyttää keinolumeen perustuvia hiihtomahdollisuuksia.

6.4 Vesien tilan vaikutus virkistyskäyttöön: uintinautintoja laatuvesissä

Tuija Lankia ja Eija Pouta

Vesistöjen runsaus ja mittava rantaviiva tarjoavat erinomaiset puitteet vesien virkistyskäytölle. Erityisesti uiminen luonnon vesissä on edelleen yksi suosituimmista ulkoiluharrastuksista. Aikuisväestöstä noin 70 prosenttia ilmoittikin harrastaneensa uintia tai sukellusta luonnon vesissä kyselyä edeltävän vuoden aikana. Tutkimuksessa perehdyttiin suomalaisten omiin havaintoihin veden laadusta ja asenteisiin veden laadun heikkenemistä kohtaan. Artikkelin tulokset kertoivat myös siitä, kuinka veden laatu vaikuttaa suomalaisten uintikäyttäytymiseen ja sitä kautta vesien virkistyskäytön tuottamiin hyötyihin.

Tutkimuksen mittareina veden laadulle käytettiin tyypillisen uimapaikan limaisuutta ja veden kirkkautta. Vaikka lähes puolet tutkimukseen osallistuneista oli havainnut veden laadun heikentyneen koti- tai kesämökkipaikkakunnallaan, kokivat he virkistykseen käyttämiensä vesien olevan tällä hetkellä suhteellisen hyvälaatuisia. Sekä sisävesien että Itämeren veden laadun heikkenemistä piti erittäin tai hyvin huolestuttavana useampi kuin esimerkiksi ilmastonmuutosta.

Sekä uintiaktiivisuuden vaihtelu eri laatuvesissä että vastaajien arviot omista reaktioistaan veden laadun muuttumiseen kertovat uintikertojen määrän olevan vahvasti sidoksissa veden laatuun. Mitä enemmän limaa ja mitä sameampi vesi, sitä harvemmin käydään uimassa. Tutkimuksessa havaittiin alueellisia eroja uintimahdollisuuksien suhteen. Esimerkiksi Länsi-Suomessa, jossa sijaitsee osa maan huonolaatuisimmista jokivesistä, käydäänkin uimassa keskimäärin harvemmin kuin muualla Suomessa. Itä-Suomessa, jossa hyvälaatuisia vesistöjä on paljon, suosikkiuimapaikka löytyy myös lähempää lähtöpaikkaa kuin muualla maassa. Vesien virkistyskäytön, ja näin ollen myös virkistyshyötyjen, selkeä yhteys vesien laatuun antaa tukea sille, että EU:n vesiputedirektiivin tavoitteet tulee ottaa vakavasti huomioon vesien hoitoa suunniteltaessa.

6.5 Ulkoilu luonnossa yksityisten omistamilla alueilla

Harri Silvennoinen ja Tuija Sievänen

Suomessa ja Pohjoismaissa on kaikilla maassa asuvilla ja matkailevilla oikeus liikkua ja lyhytaikaisesti oleskella yksityisten omistamilla mailla virkistäytyäkseen luonnossa. Liikkumisvapaus luonnossa perustuu jokamiehenoikeuksiin. Suomen metsämaan pinta-alasta noin 70 prosenttia on yksityisten tai yritysten omistuksessa. Tutkimus tuotti tietoa yksityismaiden virkistyskäytöstä: miten suomalaiset käyttävät yksityisten omistamia alueita virkistykseen ja miten tavalliset ulkoilijat kokevat sen, miten jokamiehenoikeudet toimivat ja edistävät virkistysmahdollisuuksia.

Tutkimuksen mukaan kaksi kolmesta suomalaisesta ulkoili yksityismailla, heistä lähes puolet viikoittain. Yksityismailla ulkoilevista lähes neljä viidestä (79 %) käytti jokamiehenoikeuksia ulkoileessaan. Yksityismailla harrastettiin esimerkiksi kävelyä, patikointia, marjastusta ja sienestystä. Yksityismailla ulkoilevista joka toinen kävi useimmin käyttämällään kohteella vähintään kerran viikossa arkiviikkoina ja kaksi viidestä viikoittain loma-aikana. Noin puolella yksityismailla ulkoilevista useimmin käytetty luontokohde sijaitsi korkeintaan kilometrin päässä lähtöpaikasta. Noin puolet näistä kohteista on ulkoilijan itsensä tai hänen perheensä omistamia alueita. Kaupunkilaiset käyttivät yksityismaita ulkoiluun vähemmän kuin muut. Yksityismaita on asutuksen lä-

hellä etenkin pienempien taajamien ympäristöissä ja maaseudulla, joten maaseudulla asuvilla on luonnostaan paremmat mahdollisuudet lähellä sijaitsevien yksityismaiden virkistyskäyttöön.

Vastaajat suhtautuivat jokamiehenoikeuksiin kokonaisuudessaan myönteisesti, eikä niiden suhteen koettu aiheutuneen ongelmia. Asenteet jokamiehenoikeuksia kohtaan olivat selvästi varauksellisempia niillä, jotka ulkoilivat omistamillaan alueilla kuin niillä, jotka ulkoilivat muiden omistamilla mailla. Tutkimus vahvistaa näkemystä jokamiehenoikeuksien toimivuudesta, sekä osoittaa jokamiehenoikeudella tapahtuvan luonnon virkistyskäytön olevan todella laajaa.

Ulkoilutilastot 2010

Marjo Neuvonen ja Tuija Sievänen

Sisällys

Tilastoluettelo

Tilastojen selitteet, painotus ja tietoa laskennasta

Tilasto 1: Ulkoiluun osallistuminen ja ulkoilun useus

Tilastot 2–19: Osallistuminen ulkoiluharrastuksiin

Tilastot 20–24: Lähiulkoilu

Tilastot 25–38: Luontomatkailu

Tilastot 39–42: Ulkoilun voimavarat

Taulukko 1. Havaintojen määrä

Taulukko 2. Esimerkkejä ulkoilutilastojen keskivirheestä

Viittausohje:

Neuvonen, M. & Sievänen, T. 2011. Ulkoilutilastot 2010. Julkaisussa: Sievänen, T. & Neuvonen, M. (toim.) 2011. Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja 212:133–190.

Lisätietoja:

<http://www.metla.fi/metinfo/monikaytto/lvvi/>

Tilastoluettelo

- Tilasto 1. Ulkoiluun osallistuminen ja ulkoilun useus.
- Tilasto 2. Kävelyharrastukset. Retkeilyyn, erävaellukseen, patikointiin, sauvakävelyyn ja kävelystenkeilyyn osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 3. Pyöräilyharrastukset. Maastopyöräilyyn, pyöräretkeilyyn ja pyörälenkkeilyyn osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 4. Juoksulenkkeilyyn, lasten kanssa ulkoilun ja luonnossa pelaamisen ja leikkimisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 5. Koiraharrastukset. Koiran ulkoiluttamisen tai kouluttamisen ja koiravaljakkoajelun osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 6. Mökkeilyyn, asuntovaunuilun, telttailun leirintäalueella tai maastossa osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 7a. Veneilyharrastukset. Soutuveneilyyn, pienmoottoriveneilyyn ja melontaan osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 7b. Veneilyharrastukset. Matkamoottoriveneilyyn, matkapurjeveneilyyn, pienpurjeveneilyyn ja lainelautailuun tai surffaukseen osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 7c. Veneilyharrastukset. Vesihiihtoon ja vesiskootteriajeluun osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 8. Uintiharrastukset. Kuntouintiin, virkistysuintiin, avantouintiin ja sukeltamiseen tai snorklaukseen osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 9. Luonnossa oleskelun, auringonoton, maiseminen katselun, auringonoton muualla luonnossa sekä eväretkeilyyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 10a. Luonnonhoitotyöt. Pienpuiden keräilyyn, kaatamiseen tai pilkkomiseen, vapaa-ajan metsähoitoon (kuten istutus, harvennus tms.), riistanhoitotyöhön sekä kalavesien kunnostukseen tai istutukseen osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 10b. Luonnonhoitotyöt. Niittyjen tai muun luontoympäristön ennallistamiseen, koristekasvien, vihannesten tai viljojen viljelyyn vapaa-aikana ja kotieläinten hoitoon luontoympäristössä vapaa-aikana osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 11a. Kalastusharrastukset. Mato-ongintaan, virvelöintiin, uisteluun ja pilkkimiseen osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 11b. Kalastusharrastukset. Perhokalastus, kalastus verkoilla, nuotalla, katiskalla, rysällä tai muilla lankapyydyksillä tai käyttäen pitkää siimaa, iskukoukkaa tai harppuunaa, tuulastaen tai muulla tavoin sekä ravustaminen, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 12. Metsästysharrastukset. Hirvimetsästyksen, linnustuksen ja pieneläinmetsästyksen (jänis tms.) osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 13. Luonnontuotteiden keräily. Marjastukseen, sienestykseen, yrttien, kukkien tai koristekasvien keräilyyn osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 14. Luontoharrastukset. Luontokuvaukseen, maalaamiseen, lintujen tarkkailuun, laskentaan, merkintään tai ruokintaan luontoympäristössä, luonnon nähtävyyksien katseluun tai muuhun luonnon tarkkailuun osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 15a. Hiihto- ja lasketteluharrastukset. Maastohiihtoon, rannelajeihin tai muuhun hiihtoon tai lasketteluun osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 15b. Hiihto- ja lasketteluharrastukset. Hiihtoretkeilyyn tai erähiihtoon, pitkän matkan hiihtoon (>20 km), maastohiihtoon ladulla tai laduttomassa maastossa osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 15c. Hiihto- ja lasketteluharrastukset. Lasketteluun, lumilautailuun ja telemark-hiihtoon osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

- Tilasto 16a. Jää- ja lumiharrastukset. Luisteluun, retkiluisteluun ja lumikenkäilyyn osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 16b. Jää- ja lumiharrastukset. Mäenlaskuun kelmalla, pulkalla tai suksilla sekä potkukelkkailuun osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 17a. Suunnistuksen, aarteenetsinnän (geokätkennän), kallio- tai vuorikiipeilyn ja maastoratsastuksen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 17b. Rullaluisteluun, rullalautailuun tai rullasuksihiihtoon, golfiin ja leijan tai lennokin lennätykseen osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 18a. Motorisoitu liikkuminen luonnossa. Moottorikelkkailuun, mönkijäajeluun ja maastoautoiluun osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 18b. Motorisoitu liikkuminen luonnossa. Maastomoottoripyöräilyyn ja muuhun motorisoituun liikkumiseen luonnossa osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.
- Tilasto 19a. Osallistuminen retkille ja leireille. Maksuttomille ja maksullisille opastetuille retkille osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 19b. Osallistuminen retkille ja leireille. Partioretkille, -leireille, luontoleireille ja ulkoilutapahtumiin osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.
- Tilasto 20. Lähiulkoilukerta alueen omistajaryhmän ja etäisyyden mukaan.
- Tilasto 21. Lähiulkoilukerta alueen omistajaryhmän ja palveluiden mukaan.
- Tilasto 22. Lähiulkoilukerta alueen omistajaryhmän ja aluetyypin mukaan.
- Tilasto 23. Lähiulkoiluun osallistujat ja osallistumiskerrat alueen omistajaryhmän ja etäisyyden mukaan.
- Tilasto 24. Lähiulkoiluun osallistujat ja osallistumiskerrat alueen omistajaryhmän ja palveluiden mukaan.
- Tilasto 25. Luontomatka matkatyypeittäin.
- Tilasto 26. Luontomatka kohdealueittain.
- Tilasto 27. Luontomatka alueen omistajaryhmän mukaan.
- Tilasto 28. Luontomatka kohteen etäisyyden mukaan.
- Tilasto 29. Luontomatka eri palvelutason kohteissa.
- Tilasto 30. Luontomatka talvi- ja kesäkaudella.
- Tilasto 31. Luontomatkoilijat ja -matkat kohdealueen mukaan.
- Tilasto 32. Luontomatkoilijat ja -matkat alueen omistajaryhmän mukaan.
- Tilasto 33. Luontomatkoilijat ja -matkat kohdealueen palvelutason mukaan.
- Tilasto 34. Luontomatkoilijat ja -matkat kohteen etäisyyden mukaan.
- Tilasto 35. Luontomatkoilijat ja -matkat harrastuksen mukaan.
- Tilasto 35. Luontomatkoilijat ja -matkat harrastuksen mukaan (jatkoa).
- Tilasto 36. Luontomatkoilijat ja -matkat matkaseuran mukaan.
- Tilasto 37. Luontomatkan kesto, matkaan käytetty aika ja matkustettu etäisyys.
- Tilasto 38. Luontomatkan kustannukset.
- Tilasto 39. Lyhin etäisyys asunnosta erilaisiin ulkoiluharrastuksiin sopiville alueille.
- Tilasto 40. Harrastusvälineiden, auton, vapaa-ajan asunnon käyttömahdollisuus, omassa tai perheen omistuksessa oleva metsä tai pelto.
- Tilasto 41. Vapaa-ajan asunnolla vietetty aika, käytössä olevien vapaa-ajan asuntojen määrä ja varustetaso.
- Tilasto 42. Ulkoiluun liittyvät harrastustaidot.

Tilastojen selitteet, painotus ja tietoa laskennasta

Tilastoissa käytettyjen lyhenteiden selitteet

Osallistumis % kertoo kuinka monta prosenttia väestöstä on osallistunut ulkoiluharrastukseen. Esimerkiksi kävelyä on harrastanut (osallistunut yhteen tai useampaan kävelyharrastuksista) 84,9 prosenttia vastaajista (tilasto 2). Kuntokävelyyn tai kävelylenkkeilyyn on osallistunut 75,2 prosenttia 15–74-vuotiaista naisista ja miehistä 64,6 prosenttia. Väestöstä 28,3 prosenttia on harrastanut sauvakävelyä ja patikointia (vähintään 10 kilometrin tai puolen päivän kävelyretki) 26,6 prosenttia. Retkeilyyn tai erävaellukseen on osallistunut 10,1 prosenttia vastaajista.

Ka = keskiarvo. Keskiarvo on laskettu aritmeettisena keskiarvona ulkoiluharrastuskerroista kaikkien harrastukseen osallistuneiden ilmoittamista kerroista (ylin rivi) tai vastaavasti taustamuuttujaryhmän sisällä. Esimerkki: Ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet osallistuneensa sauvakävelyyn ovat harrastaneet sauvakävelyä keskimäärin 38,7 kertaa viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana.

Med = mediaani. Mediaani on se luku, jota pienempiä harrastuskertoja on 50 prosentilla vastaajista ja suurempia 50 prosentilla vastaajista. Koska mediaani lasketaan järjestetystä muuttujasta, parillisten kertojen osalta mediaaniksi muodostuu kahden keskimmäisen luvun keskiarvo. Esimerkki: Puolet sauvakävelyyn osallistuneista vastaajista ilmoittaa, että he ovat harrastaneet sauvakävelyä vähintään 20 kertaa viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana. Koska harrastuskertojen tilastollinen jakauma harvoin noudattaa normaalijakaumaa, muuttujan keskiarvo ja mediaani voivat poiketa toisistaan selvästi. ks. kohta 'Tilastojen laskennasta'.

Jakauma, % harrastajista kertoo kuinka vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet osallistuneensa kyseiseen ulkoiluharrastukseen, jakautuvat harrastuskertojen lukumäärän perusteella luokkiin 1–2, 3–5, 6–15 tai yli 15 harrastuskertaa.

' – ' = 'ei laskettu tieto'. Tilastotaulukoissa 'ei laskettu tieto' voi tarkoittaa sitä, että ryhmässä ei ole ollenkaan harrastukseen osallistujia tai vastaajia on alle 5. Jos johonkin harrastukseen osallistujia on alle 40, tilastoissa on esitetty vain koko väestöä koskeva luku.

Osallistujista, % tai O-sta % = osallistujien jakautuminen kunkin taustamuuttujan sisällä. Esimerkiksi lähiulkoiluun osallistuneesta väestöstä 50,1 prosenttia on naisia ja 49,9 prosenttia miehiä (tilasto 23).

Osallistujia, % tai O-jia % = osallistujia koko (taustamuuttujaryhmän) väestöstä. Esimerkiksi ikäryhmästä 15–24-vuotiaat 95,7 prosenttia on osallistunut lähiulkoiluun, kun taas ikäryhmässä 25–44-vuotiaat 96,9 prosenttia on osallistunut lähiulkoiluun (tilasto 23).

M-psta, % = osuus luontomatkapäivistä. Esimerkki: väestötasolla luontomatkapäiviä on keskimäärin 25,5 (matkapäiviä/vuosi). Viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana kertyneistä luontomatkapäivistä keskimäärin 31,4 prosenttia kohdistuu Etelä-Suomeen (tilasto 31).

M-sta, % = osuus luontomatkoista. Esimerkki: väestötasolla luontomatkoja tehdään vuosittain keskimäärin 7,7 (matkoja/vuosi), 27,6 prosenttia matkoista kohdistuu Etelä-Suomeen (tilasto 31).

Laskennassa käytetty painotus

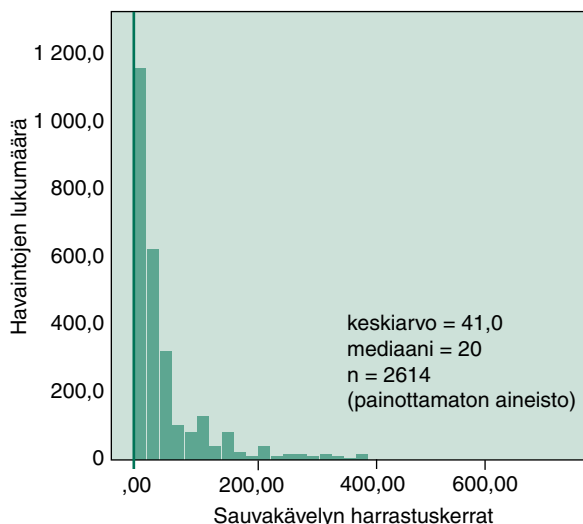
Ulkoilutilastojen laskennassa on käytetty Tilastokeskuksen aineistoa varten laatimia painokertoimia. Painotuskriteereinä käytettiin ikää (15–24, 25–34 jne.), sukupuolta, maakuntaa (NUTS3) ja vuodenaikaa (talvi, kesä ja syksy). LVVI 2 -tutkimuksen peruspainot kalibroitiin suuralueen (NUTS2), sukupuolen ja 10-vuotiskäryhmän mukaan vastaamaan vuoden 2010 väestötietoja (Suomen ennakkoväkiluku 30.11.2010). Kalibroinnin yhteydessä suoritettiin myös vastanneiden vuodenaikavakiointi, jolloin osaotosten edustavuus on sama vastanneiden lukumäärästä riippumatta.

Ulkoilukertojen laskennasta

Yksittäisen vastaajan harrastuskerrat ovat kokonaislukuja 1, 2, ... ja kerroista muodostuu ulkoilukertojen tilastollinen jakauma (esim. kuva 1). Jakaumat ovat oikealle vinoja, koska harrastajien joukossa on aina sellaisia, joille harrastuskertoja kertyy selvästi runsaammin kuin valtaosalle harrastajista. Jakauman vinoudesta johtuen harrastuskertoista esitetään keskiarvon lisäksi myös mediaani ja harrastuskertojen luokiteltu jakauma.

Ulkoilukertoja vuodessa (tilasto 1). 'Ulkoilukertoja vuodessa' ja 'Ulkoilukertojen väli' tiedot on laskettu viimeisimmän kahden kuukauden aikana ulkoilleille (91,5 % väestöstä). Tämän laskentatavan valinta johtuu ulkoilukertojen väliä kuvaavan mittarin vinosta jakaumasta (sama kuin harrastuskerrat, ks. yllä). Tällä rajoitteella ulkoilukertojen useus kuvaa paremmin valtaosan ulkoilun useutta.

Lähiulkoilukertojen määrä vuodessa laskenta perustuu vastaajan ilmoittamaan tietoon siitä, milloin hän viimeksi ulkoili, ja milloin hän aikoo seuraavan kerran ulkoilla (alle vuorokauden kestoinen ulkoilukerta). Näiden tietojen pohjalta saadaan arvio ulkoilukertojen välistä, jonka avulla vuotuiset lähiulkoilukerrat ulkoilutilastoissa lasketaan (tilasto 23). Esimerkiksi jos henkilön ulkoilukertojen väli on 3, tarkoittaa se, että kyseisellä henkilöllä on 1 ulkoilukerta 3 vrk:n sisällä, ja jos tämä vastaa hänen tyypillistä käyttäytymistään, hän ulkoilee noin 122 kertaa vuodessa. Vaikka yksittäisen henkilön kohdalla todellisten ulkoilukertojen määrä poikkeaisikin tästä luvusta, väestötasolla kaikki eri mittausajankohdat huomioiden ulkoilukertojen useudesta saadaan riittävän tarkka kuvaus. Tutkimuksessa oletetaan, että tämä mittaus- ja laskentamuoto antaa luotettavamman kuvan todellisesta käyttäytymisestä kuin esimerkiksi mittari viikottaisista ulkoilukerroista. Mittarin 'viikottaisista ulkoilukerroista' arvioidaan tuottavan yliarviota ulkoilun useudesta. Oletuksena on, että kyseisen mittarin käytössä vastaajan muisti- ja arviointivirheiden osuus kasvaa (esim. teleskooppiefekti, ulkoilukertojen pyöristäminen ylöspäin).

Kuva 1. Sauvakävelyn harrastuskertojen jakauma.

Tilasto 1. Ulkoiluun osallistuminen ja ulkoilun useus.

Ulkoiluun osallistuminen ja ulkoilun useus	Osallistumis-osuus, %	Ulkoilukerrat vuodessa ¹		Ulkoilukertojen väli ¹							
		Ka ²	Med ³	Ka, vrk	Med, vrk	Jakauma, % osallistujista					
						1 vrk	2–3 vrk	4–6 vrk	7–14 vrk	15–30 vrk	30–60 vrk
Koko väestö	96,1	169,7	122	6,4	3	30,8	26,6	17,9	14,1	8,0	2,6
Sukupuoli											
Nainen	96,4	176,5	122	6,1	3	31,8	26,5	17,2	14,1	7,6	2,7
Mies	95,8	162,7	104	6,6	3,5	28,0	25,7	19,2	15,2	9,3	2,6
Ikä											
15–24	96,5	166,7	122	7,4	3	30,2	23,8	15,1	17,0	10,0	3,9
25–44	97,9	159,7	104	6,6	3,5	27,2	25,4	19,1	16,5	9,5	2,3
45–64	95,7	173,8	122	5,9	3	30,5	27,3	19,1	13,3	7,6	2,2
65–74	91,4	195,9	183	5,5	2	37,1	28,4	16,3	9,5	5,0	3,6
Elinvaihe											
Yksinasuva < 45 v.	97,2	163,7	104	7,0	3,5	29,3	22,7	17,3	17,1	10,1	3,4
Yksinasuva ≥ 45 v.	91,0	188,7	146	5,8	2,5	35,2	27,5	16,3	11,5	7,0	2,6
Kaksinasuva < 45 v.	97,7	153,5	91	7,2	4	26,1	23,7	18,8	18,7	9,4	3,3
Kaksinasuva ≥ 45 v.	95,2	180,4	122	5,6	3	32,3	28,7	17,7	12,2	6,7	2,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	97,2	154,7	104	6,7	3,5	25,2	27,3	18,2	16,3	10,9	2,1
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	97,7	170,2	122	6,4	3	30,3	25,1	18,0	15,6	8,4	2,5
Perhe, aikuisia lapsia	96,1	166,1	122	5,9	3	26,8	29,9	24,1	10,3	6,5	2,4
Koulutusaste											
Perusaste	94,0	180,3	122	6,4	3	34,7	22,1	15,7	16,4	8,8	2,3
Keskiaaste	95,7	173,9	122	6,3	3	31,2	26,4	17,4	14,0	8,1	2,9
Korkea-aste	98,4	155,9	104	6,4	3,5	25,0	27,7	20,9	15,1	9,1	2,3
Sosioekonominen asema											
Maatalousyrittäjä	94,0	186,4	146	5,6	2,5	34,5	28,2	15,1	15,0	5,0	–
Muu yrittäjä	96,2	164,0	104	6,8	3,5	30,2	20,8	19,3	16,4	10,4	3,0
Ylempi toimihenkilö	98,5	149,8	104	6,4	3,5	22,8	27,9	23,5	14,4	9,8	1,6
Alempi toimihenkilö	98,4	156,9	104	6,7	3,5	25,4	28,2	20,7	14,5	8,1	3,1
Työntekijä	96,6	163,1	104	6,5	3,5	28,3	24,5	19,5	16,1	9,1	2,5
Eläkeläinen	91,8	204,5	183	5,0	2	39,4	29,4	13,7	10,1	4,7	2,7
Työtön, lomautettu	95,0	200,0	183	5,4	2	40,0	24,6	13,3	13,2	6,8	2,1
Opiskelija	97,3	162,6	122	7,5	3	28,7	24,6	15,5	17,0	10,5	3,7
Kotitaloutta hoitava tai muu	97,4	199,2	146	4,7	2,5	39,0	29,4	10,3	14,4	6,2	–
Asuinkunnan koko											
< 4 000 asukasta	95,4	190,7	146	5,7	2,5	36,7	27,1	14,8	11,2	7,7	2,5
4 000–9 999 asukasta	94,7	183,9	146	6,0	2,5	34,5	26,1	15,2	13,9	8,1	2,2
10 000–24 999 asukasta	96,0	175,4	122	6,3	3	31,1	28,1	15,5	14,2	7,9	3,2
25 000–99 999 asukasta	95,9	174,4	122	5,8	3	30,7	26,8	18,8	14,5	7,0	2,1
≥ 100 000 asukasta	97,0	155,0	104	7,0	3,5	26,1	24,5	20,5	15,9	10,1	2,9
Asuinkunnan kuntamuoto											
Kaupunkimainen kunta	96,6	165,2	122	6,4	3	28,4	26,2	19,0	15,2	8,5	2,7
Taajaan asuttu kunta	95,1	174,7	122	6,5	3	32,4	23,6	18,3	13,9	9,1	2,7
Maaseutumainen kunta	95,0	185,8	146	5,7	2,5	34,5	28,4	14,2	13,2	7,6	2,1
Asuinkunnan suuralue											
Etelä-Suomi	96,2	166,2	122	6,5	3	29,2	25,0	19,3	14,9	8,9	2,8
Länsi-Suomi	96,0	168,5	122	6,3	3	29,2	27,1	18,7	13,9	8,4	2,8
Itä-Suomi	96,0	180,4	122	5,6	3	32,9	28,2	14,2	15,8	7,3	1,5
Pohjois-Suomi	96,4	176,6	122	6,4	3	31,8	27,1	16,3	14,1	7,8	2,9

¹Vimeisen kahden kuukauden aikana ulkoilleet; ²Ka = keskiarvo; ³Med = mediaani

Tilasto 2. Kävelyharrastukset. Retkeilyyn, erävaellukseen, patikointiin, sauvakävelyyn ja kävelylenkkeilyyn osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Kävelyharrastukset	Retkeily, erävaellus								Patikointi					Sauvakävely						Kuntokävely, kävelylenkkeily								
		Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa								Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa					Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa											
			Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med		Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista										
Osallistumis %				1-2	3-5	6-15	>15			1-2	3-5	6-15	>15			1-2	3-5	6-15	>15			1-2	3-5	6-15	>15				
Koko väestö	84,9	10,1	7,4	4	31,8	31,1	28,2	8,9	26,6	14,7	5	24,4	26,8	27,3	21,5	28,3	38,7	20	10,1	12,4	23,1	54,4	69,9	64,3	32	3,3	7,0	17,7	72,0
Sukupuoli																													
Nainen	88,8	7,8	6,3	4	35,1	32,9	25,6	6,4	24,1	14,0	5	27,2	27,5	27,3	18,0	37,9	37,9	20	10,4	12,3	23,1	54,2	75,2	69,5	40	2,9	6,4	16,2	74,5
Mies	80,9	12,3	8,0	5	29,8	29,9	29,8	10,5	29,0	15,3	6	22,0	26,2	27,4	24,4	18,7	40,3	20	9,3	12,6	23,0	55,0	64,6	58,2	30	3,8	7,6	19,5	69,1
Ikä																													
15-24	82,2	15,2	6,9	3	39,3	31,5	21,4	7,7	25,3	9,4	3	41,0	24,9	19,5	14,6	13,5	12,9	5	37,8	20,5	19,2	22,5	61,5	51,5	25	4,5	10,2	21,7	63,6
25-44	88,3	12,3	6,4	4	34,6	30,7	28,6	6,1	29,6	11,8	5	27,0	30,9	25,6	16,5	21,8	29,2	12	11,5	16,1	26,9	45,6	74,4	57,0	30	2,4	8,1	20,5	69,0
45-64	85,6	7,6	8,7	5	25,0	32,1	29,8	13,2	27,8	17,7	10	17,4	24,2	31,4	27,1	37,9	41,7	20	6,0	10,9	22,7	60,4	71,9	68,9	40	2,9	5,1	15,3	76,7
65-74	76,8	4,8	10,2	7	14,6	27,9	45,8	11,8	16,3	24,5	10	14,0	23,8	30,8	31,4	35,4	58,7	28	7,2	6,5	19,9	66,3	62,9	88,7	50	6,2	5,9	11,7	76,2
Elinvaihe																													
Yksinasuva < 45 v.	86,5	15,5	8,0	4	31,9	33,2	24,7	10,2	31,8	13,1	5	33,0	23,0	25,3	18,6	17,2	23,5	10	18,2	12,0	31,3	38,5	72,3	59,4	30	3,6	8,0	19,2	69,3
Yksinasuva ≥ 45 v.	78,1	6,4	8,7	6	18,1	27,2	42,4	12,3	21,7	22,3	10	14,8	22,7	30,2	32,4	35,0	45,3	24	7,7	9,5	22,1	60,7	65,4	77,3	40	4,6	7,5	11,7	76,1
Kaksinasuva < 45 v.	89,6	14,9	6,4	4	35,5	27,0	29,7	7,8	31,7	11,2	5	28,8	32,5	24,7	14,0	18,7	24,6	10	18,5	21,6	24,9	35,0	74,5	47,5	25	1,8	8,1	21,6	68,5
Kaksinasuva ≥ 45 v.	84,2	6,0	8,4	6	20,3	29,2	40,8	9,7	24,4	19,2	10	14,5	24,3	32,9	28,2	39,8	47,2	24	5,4	9,2	22,1	63,2	70,7	77,8	50	3,5	4,4	13,2	78,9
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	86,6	9,1	6,4	3	36,1	34,2	21,9	7,8	25,3	10,5	5	26,2	32,4	26,9	14,6	20,6	23,1	12	12,9	18,6	25,7	42,7	73,4	54,7	30	2,0	7,7	21,6	68,7
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	86,5	11,9	5,4	3	36,6	34,4	24,7	4,3	27,2	11,8	5	29,0	27,6	25,4	18,0	27,3	33,3	16	10,1	14,8	25,0	50,1	67,8	58,3	30	3,7	7,9	19,8	68,6
Perhe, aikuisia lapsia	85,4	13,6	9,3	3	36,1	29,1	21,5	13,3	30,2	12,9	6	27,1	22,0	29,3	21,6	27,6	43,9	24	13,2	9,4	17,2	60,2	68,3	69,8	40	1,6	6,0	17,6	74,8
Koulutusaste																													
Perusaste	75,6	9,0	5,5	3	42,9	28,9	22,4	5,8	16,9	12,8	4	37,9	26,0	16,1	20,0	19,8	39,2	15	21,0	14,6	17,8	46,7	57,8	62,6	25	6,8	11,8	19,9	61,4
Keskiaste	84,8	9,4	7,7	5	27,6	33,0	29,6	9,8	26,0	15,9	6	21,1	26,2	28,4	24,3	29,3	41,7	20	8,0	11,1	22,6	58,3	69,6	69,1	40	3,3	5,8	16,4	74,6
Korkea-aste	91,0	12,4	7,8	4	34,1	28,9	28,4	8,6	34,1	13,4	5	25,9	28,0	29,0	17,2	31,5	32,6	15	10,1	14,3	26,1	49,5	78,4	55,4	30	1,8	7,2	19,4	71,6
Sosioekonominen asema																													
Maatalousyrittäjä	82,5	5,1	4,8	7	25,0	23,0	51,9	-	14,6	26,4	5	5,6	46,7	24,2	23,6	27,8	37,9	20	10,7	11,2	23,0	55,1	70,2	69,6	26	4,9	11,3	14,0	69,7
Muu yrittäjä	82,4	10,0	10,7	4	32,1	23,0	33,3	11,6	27,3	13,4	10	19,1	20,8	34,2	26,0	27,6	32,9	20	7,2	12,7	24,5	55,6	67,4	62,9	30	3,2	7,8	21,6	67,4
Ylempi toimihenkilö	90,8	12,4	7,4	5	30,0	27,8	33,7	8,4	38,2	12,8	6	23,1	26,8	30,6	19,5	34,5	31,6	20	9,0	11,9	28,4	50,7	77,4	52,7	30	1,3	7,7	18,4	72,6
Alempi toimihenkilö	92,3	10,3	6,9	4	29,1	38,9	27,6	4,4	33,9	11,7	5	25,0	29,5	30,7	14,8	38,2	34,4	20	9,2	13,2	26,6	51,0	79,0	62,6	35	2,6	4,9	16,5	76,0
Työntekijä	87,1	9,8	7,2	4	30,5	31,1	28,0	10,4	27,0	14,4	5	22,9	29,2	24,8	23,1	27,6	36,4	20	6,6	14,8	23,2	55,4	72,1	57,2	30	1,9	5,9	19,4	72,8
Eläkeläinen	77,4	5,1	7,4	5	17,2	33,6	39,8	9,5	17,1	25,8	10	13,9	22,8	28,6	34,6	35,2	58,3	30	8,3	6,9	17,3	67,6	64,5	93,0	50	6,3	6,2	10,4	77,1
Työtön, lomautettu	79,5	9,8	10,9	5	24,0	34,2	22,3	19,6	21,3	21,8	6	19,2	29,6	23,6	27,5	16,6	35,5	20	8,8	11,5	26,5	53,2	63,1	70,8	30	4,3	7,4	23,2	65,1
Opiskelija	84,0	15,9	6,2	3	42,9	29,0	22,2	5,9	26,1	9,7	3	39,6	25,2	20,6	14,6	13,1	16,9	5	32,7	20,8	19,8	26,7	63,3	52,8	25	4,4	10,1	20,9	64,5
Kotitaloutta hoitava tai muu	89,8	5,9	10,7	3	45,8	26,3	-	27,9	24,8	13,4	5	31,7	19,3	31,6	17,4	27,8	34,0	12	13,2	15,7	25,6	45,6	77,4	83,9	48	3,3	5,7	8,9	82,0
Asuinkunnan koko																													
< 4 000 asukasta	82,1	10,1	8,6	4	22,3	39,1	27,1	11,5	23,1	17,8	10	15,2	23,3	34,2	27,4	28,3	43,0	20	7,3	9,3	28,2	55,2	69,3	77,2	50	2,1	5,4	14,4	78,1
4 000-9 999 asukasta	82,4	10,2	8,5	5	23,9	34,1	30,8	11,1	25,5	12,8	5	24,6	25,7	27,6	22,1	30,0	40,0	20	11,0	10,3	19,5	59,3	69,1	67,7	30	3,8	6,8	19,2	70,2
10 000-24 999 asukasta	83,9	9,2	6,1	3	40,5	29,6	24,7	5,2	25,6	15,5	5	22,6	28,3	26,0	23,1	28,8	43,4	20	8,7	10,7	21,3	59,2	68,1	66,6	40	3,8	6,1	16,6	73,5
25 000-99 999 asukasta	85,5	9,4	8,0	5	32,3	29,2	27,7	10,8	25,4	15,6	5	24,7	26,2	26,4	22,7	30,5	38,7	20	9,8	14,6	21,7	53,9	70,2	65,8	36	3,8	7,6	15,6	73,1
≥ 100 000 asukasta	86,3	10,9	7,0	4	32,1	30,3	29,5	8,1	28,9	14,1	5	25,9	27,4	27,6	19,0	25,5	34,7	15	11,2	12,8	26,3	49,8	71,1	58,8	30	2,7	7,2	19,9	70,2
Asuinkunnan kuntamuoto																													
Kaupunkimainen kunta	85,6	10,3	7,5	4	32,1	29,6	29,2	9,1	27,2	15,2	5	24,6	27,5	26,7	21,3	28,2	36,9	20	10,4	13,4	23,8	52,4	70,4	62,8	30	3,2	7,3	17,9	71,5
Taajaan asuttu kunta	84,2	8,0	7,0	4	39,4	27,7	25,1	7,8	25,1	12,5	5	25,3	27,1	28,2	19,4	28,2	44,3	20	9,1	10,5	20,3	60,1	68,3	66,5	40	3,7	5,9	16,8	73,6
Maaseutumainen kunta	82,3	11,1	7,2	4	25,5	39,6	26,3	8,6	25,3	14,8	8	22,6	23,5	29,6	24,3	28,7	41,0	20	9,6	10,0	22,7	57,7	69,3	68,8	36	3,3	6,5	17,7	72,5
Asuinkunnan suuralue																													
Etelä-Suomi	84,7	9,1	7,3	4	34,9	27,7	29,6	7,9	25,9	15,3	6	22,7	27,1	29,0	21,2	27,7	36,5	20	9,6	12,6	24,6	53,2	69,8	63,1	30	3,1	7,2	18,0	71,7
Länsi-Suomi	84,3	9,4	7,6	4	31,3	29,4	27,6	11,8	25,4	13,7	5	24,7	29,1	24,9	21,2	28,0	41,5	20	10,5	12,7	21,5	55,3	69,5	62,5	30	3,9	7,1	17,9	71,1
Itä-Suomi	85,4	10,5	7,5	4	29,3	35,9	28,6	6,2	26,0	18,3	7	22,5	23,1	27,3	27,2	29,8	41,0	20	9,9	10,6	21,4	58,1	72,4	73,0	40	3,5	6,4	15,5	74,6
Pohjois-Suomi	86,4	15,2	7,1	4	26,4	39,0	25,2	9,4	32,5	11,4	5	31,1	24,9	25,8	18,2	29,6	39,7	20	11,3	12,8	21,9	53,9	68,5	63,9	36	2,6	6,5	18,5	72,5

Tilasto 3. **Pyöräilyharrastukset.** Maastopyöräilyyn, pyöräretkeilyyn ja pyörälenkkeilyyn osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.

	Pyöräilyharrastukset								Maastopyöräily					Pyöräretkeily					Pyörälenkkeily									
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa				Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa				Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa								
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista		Ka		Med	Jakauma, % harrastajista		Ka		Med	Jakauma, % harrastajista							
			1–2	3–5	6–15	> 15				1–2	3–5	6–15	> 15				1–2	3–5	6–15	> 15				1–2	3–5	6–15	> 15	
Koko väestö	54,6	35,1	20	5,2	11,5	27,6	55,8	8,0	16,3	10	17,1	26,4	25,2	31,3	10,9	11,0	5	33,5	26,8	22,3	17,4	52,4	31,5	20	5,3	13,2	28,6	52,9
Sukupuoli																												
Nainen	54,9	31,6	20	4,8	12,6	29,0	53,6	5,6	16,1	6	19,9	26,6	25,3	28,2	8,9	8,1	4	38,1	28,2	23,1	10,6	53,4	29,2	18	5,1	13,8	29,0	52,1
Mies	54,4	38,7	20	5,6	10,3	26,1	57,9	10,4	16,4	10	15,6	26,3	25,2	32,9	12,8	13,0	5	30,2	25,8	21,7	22,2	51,5	33,9	20	5,4	12,6	28,2	53,7
Ikä																												
15–24	61,0	42,6	20	6,2	13,2	25,4	55,2	12,4	15,6	8	18,1	29,5	18,1	34,2	12,2	8,3	3	39,6	31,4	13,5	15,6	57,3	38,6	20	6,8	14,7	24,2	54,4
25–44	58,3	28,6	16	5,3	12,9	31,8	50,0	11,0	14,8	10	19,7	25,5	27,4	27,4	13,2	8,8	4	40,9	24,3	20,7	14,2	56,2	24,5	15	5,4	16,3	32,8	45,5
45–64	52,9	35,4	20	4,0	10,0	25,5	60,5	5,1	18,1	10	10,4	26,3	29,6	33,8	10,2	14,1	5	24,3	27,3	28,1	20,3	51,0	31,9	20	3,9	10,6	27,9	57,6
65–74	41,7	45,3	24	7,8	8,6	23,4	60,2	2,8	28,4	12	20,7	18,1	17,2	43,9	5,1	14,8	6	19,4	26,4	26,2	28,0	40,1	43,4	24	7,5	9,2	23,2	60,1
Elinvaihe																												
Yksinasuva < 45 v.	54,7	39,4	20	4,7	11,6	26,1	57,5	10,1	19,7	10	21,3	17,3	23,1	38,3	16,9	9,7	4	37,6	27,6	18,5	16,3	52,3	33,4	20	5,2	15,1	26,1	53,7
Yksinasuva ≥ 45 v.	47,8	45,0	24	5,6	8,9	19,0	66,6	4,9	13,4	10	11,9	26,9	42,7	18,5	8,5	13,2	5	27,6	26,0	27,0	19,4	45,7	42,6	21	6,0	8,8	20,3	64,9
Kaksinasuva < 45 v.	60,0	26,2	15	7,5	13,2	32,6	46,6	12,1	11,5	5	21,8	33,7	19,2	25,4	14,2	8,8	5	39,4	22,8	24,4	13,4	57,9	22,3	12	7,5	17,2	32,0	43,3
Kaksinasuva ≥ 45 v.	48,8	35,5	20	3,6	10,3	25,4	60,8	3,3	20,4	10	16,5	18,3	21,3	44,0	7,9	13,4	5	21,1	29,9	24,6	24,4	47,5	32,9	20	3,5	11,2	25,9	59,4
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	57,9	25,7	15	4,2	14,7	32,5	48,6	10,8	13,1	10	19,2	24,2	32,0	24,5	10,5	8,4	4	39,3	28,9	16,8	15,0	56,1	22,6	12	4,4	18,6	33,6	43,4
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	61,5	37,4	20	5,2	11,4	29,0	54,4	9,5	16,3	8	15,5	29,8	25,3	29,4	11,4	9,8	5	32,0	30,4	23,2	14,4	58,5	33,9	18	5,4	12,4	30,8	51,4
Perhe, aikuisia lapsia	54,6	36,5	20	5,0	10,1	25,5	59,4	8,7	11,0	10	20,2	27,3	21,0	31,4	12,5	11,9	5	41,6	16,1	20,7	21,6	51,1	33,4	20	3,9	10,0	30,1	55,9
Koulutusaste																												
Perusaste	51,8	47,5	22	7,3	12,9	21,2	58,6	7,5	19,1	10	16,9	25,4	16,9	40,8	8,9	12,3	4	33,6	31,8	14,3	20,3	48,7	43,6	20	8,5	13,6	20,4	57,5
Keskiaste	53,3	35,4	20	4,9	10,8	27,0	57,3	7,1	17,5	10	13,9	25,0	30,0	31,1	9,6	11,6	5	30,5	27,8	22,6	19,0	51,5	32,0	20	4,8	12,0	28,1	55,0
Korkea-aste	59,5	27,9	17	4,7	12,2	31,9	51,2	10,4	13,3	5	22,0	28,9	21,6	27,5	15,1	9,5	5	37,8	23,4	24,8	14,0	56,9	24,0	15	4,4	15,6	33,9	46,1
Sosioekonominen asema																												
Maatalousyrittäjä	40,2	23,6	16	5,3	19,1	25,0	50,6	–	–	–	–	–	–	–	5,8	20,6	10	–	33,3	42,9	23,8	38,7	21,9	16	4,2	23,9	20,8	51,1
Muu yrittäjä	49,9	32,2	20	3,4	13,0	27,2	56,3	8,2	12,8	10	18,1	24,9	28,7	28,3	9,8	13,8	5	24,5	28,9	19,9	26,8	48,1	28,0	16	4,0	16,6	29,2	50,2
Ylempi toimihenkilö	60,7	26,3	18	4,0	12,8	30,9	52,2	10,4	15,4	10	16,9	29,7	24,9	28,6	16,2	9,9	5	33,6	24,1	27,0	15,4	58,5	21,8	15	3,9	15,0	35,2	45,9
Alempi toimihenkilö	58,7	31,2	20	3,8	9,8	30,0	56,4	7,6	14,0	10	14,6	20,7	37,6	27,2	13,4	9,7	4	37,0	23,1	24,3	15,6	56,5	27,8	20	3,1	12,5	32,4	52,0
Työntekijä	56,4	29,6	20	5,2	11,1	30,0	53,7	8,3	15,9	8	13,5	31,0	23,6	31,8	10,8	11,5	5	35,0	24,0	23,2	17,7	54,2	26,0	16	4,9	13,4	31,2	50,6
Eläkeläinen	43,7	46,5	24	7,1	8,9	21,2	62,8	3,3	28,2	12	18,9	15,9	25,1	40,1	5,1	13,9	5	20,0	30,2	29,4	20,4	42,1	44,5	24	7,2	9,0	20,9	62,8
Työtön, lomautettu	51,4	45,3	20	5,3	10,7	20,4	63,6	7,9	13,6	5	13,4	37,6	19,4	29,6	9,7	12,5	4	37,0	26,5	16,7	19,9	49,6	42,0	20	5,5	12,1	21,0	61,5
Opiskelija	62,2	44,0	20	6,4	13,3	26,0	54,3	12,8	17,3	10	21,6	22,3	21,7	34,4	13,8	10,0	4	37,5	30,9	14,2	17,4	58,4	38,8	20	7,2	14,5	25,0	53,4
Kotitaloutta hoitava tai muu	58,4	31,1	16	3,8	12,0	33,6	50,6	4,0	6,9	5	21,3	46,5	16,8	15,3	7,8	3,9	3	36,1	51,9	12,1	–	56,5	30,9	16	5,2	10,7	33,4	50,6
Asuinkunnan kuntakoko, asukasta																												
< 4 000	52,3	34,2	20	3,3	12,5	26,6	57,6	7,8	13,7	7	12,3	36,9	18,3	32,6	8,4	14,6	3	42,7	17,0	23,1	17,1	51,0	30,5	20	2,9	15,1	25,4	56,6
4 000–9 999	55,1	33,9	20	5,8	10,8	28,1	55,4	8,5	13,9	10	19,3	25,0	23,2	32,5	9,4	10,8	5	38,0	17,8	26,6	17,6	52,7	30,9	20	5,4	13,2	29,4	51,9
10 000–24 999	55,5	37,5	20	5,0	10,8	27,0	57,2	6,3	16,9	10	11,9	27,1	31,1	29,8	10,0	12,3	5	32,9	28,3	21,1	17,7	53,4	34,6	20	5,1	12,2	27,8	54,9
25 000–99 999	55,5	37,1	20	4,7	12,0	26,2	57,0	7,2	15,7	10	18,9	23,1	29,6	28,4	9,8	11,3	5	30,4	31,1	22,1	16,3	53,1	33,9	20	4,7	13,3	26,9	55,0
≥ 100 000	53,7	32,8	20	5,7	11,5	28,9	53,9	9,3	17,7	10	17,7	27,0	22,2	33,0	13,2	10,0	5	33,5	27,0	21,7	17,9	51,4	28,2	15	6,0	13,5	30,6	49,9
Asuinkunnan kuntamuoto																												
Kaupunkimainen kunta	54,9	35,9	20	5,2	11,8	27,4	55,6	8,2	17,0	10	17,3	26,3	25,8	30,6	11,6	10,9	5	33,1	27,6	21,9	17,4	52,5	32,0	20	5,4	13,6	28,4	52,6
Taajaan asuttu kunta	53,6	31,4	20	5,7	11,5	27,5	55,3	6,5	15,8	10	20,9	22,3	23,3	33,5	8,8	9,2	5	33,3	31,7	21,1	13,9	51,7	28,9	20	5,2	12,1	29,5	53,2
Maaseutumainen kunta	54,6	35,0	20	4,7	10,0	28,4	56,8	8,5	13,8	10	13,5	29,6	24,4	32,4	9,5	12,6	5	36,2	18,1	25,6	20,2	52,7	31,6	20	4,6	12,9	28,8	53,6
Asuinkunnan suuralue																												
Etelä-Suomi	53,3	33,1	20	4,7	12,5	28,3	54,5	8,2	17,8	10	13,8	27,5	26,4	32,3	11,0	10,9	5	31,2	28,5	22,8	17,6	50,9	28,8	16	5,2	14,2	30,0	50,6
Länsi-Suomi	57,1	35,3	20	5,8	11,4	28,3	54,6	7,6	15,3	7	20,8	27,2	25,0	27,0	11,7	12,9	5	31,3	24,4	25,1	19,3	55,0	31,9	20	5,6	12,9	29,4	52,2
Itä-Suomi	52,2	37,4	20	5,2	9,7	25,9	59,2	7,6																				

Tilasto 4. Juoksulenkkeilyn, lasten kanssa ulkoilun ja luonnossa pelaamisen ja leikkimisen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Juoksulenkkeily								Lasten kanssa ulkoilu								Pelit ja leikit luonnossa							
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med		Jakauma, % harrastajista						
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15	
Koko väestö	30,7	40,8	20	6,0	10,7	24,4	58,9	33,0	28,4	10	8,4	19,4	33,1	39,1	23,4	17,5	10	16,6	27,9	28,5	27,0			
Sukupuoli																								
Nainen	29,4	40,1	20	5,3	11,0	27,5	56,2	36,4	32,9	10	7,5	18,4	32,9	41,2	24,6	18,6	9	14,8	28,5	29,6	27,2			
Mies	32,0	41,4	20	6,6	10,4	21,6	61,4	29,7	22,9	10	9,6	20,5	33,3	36,6	22,2	16,2	10	18,5	27,4	27,4	26,8			
Ikä																								
15-24	57,6	40,5	20	7,4	11,4	23,4	57,8	23,1	25,5	10	11,8	26,2	26,3	35,8	38,7	20,2	10	15,3	27,0	27,0	30,7			
25-44	39,9	40,2	20	6,0	11,6	25,2	57,1	48,6	35,2	12	8,4	15,9	30,0	45,7	30,9	17,8	8	20,1	27,6	26,4	25,9			
45-64	19,3	41,4	24	4,0	8,5	24,4	63,1	28,3	21,5	10	7,2	21,5	38,3	32,9	15,0	14,4	10	12,9	29,9	32,8	24,4			
65-74	5,3	50,7	20	5,8	8,8	22,6	62,7	18,8	16,3	10	8,8	23,0	41,7	26,5	9,1	15,3	10	9,2	25,9	35,7	29,2			
Elinvaihe																								
Yksinasuva < 45 v.	47,5	41,1	20	6,3	12,8	21,9	59,0	17,3	13,0	6	22,9	25,9	36,2	15,0	26,4	11,9	5	28,5	31,8	24,4	15,4			
Yksinasuva ≥ 45 v.	9,0	42,6	25	5,7	6,3	16,3	71,7	15,8	16,6	10	7,1	21,4	39,9	31,6	9,5	14,9	10	10,3	28,6	28,6	32,6			
Kaksinasuva < 45 v.	46,8	38,6	20	6,7	8,7	29,7	55,0	15,3	9,8	5	24,8	35,4	26,0	13,8	29,3	9,5	5	22,2	38,7	25,5	13,6			
Kaksinasuva ≥ 45 v.	13,4	41,7	24	5,2	5,3	26,2	63,3	23,0	16,3	10	8,4	24,3	39,2	28,1	13,3	13,2	10	11,6	31,2	33,1	24,2			
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	38,2	36,6	20	5,7	13,6	23,9	56,8	82,6	42,8	20	5,0	12,0	28,4	54,5	38,3	25,4	10	14,0	19,9	29,4	36,8			
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	43,1	42,6	20	5,1	11,8	24,1	59,0	47,0	28,3	10	6,0	19,5	34,7	39,8	30,8	22,2	10	13,0	27,3	26,9	32,9			
Perhe, aikuisia lapsia	33,8	48,5	20	3,2	13,6	21,7	61,5	23,0	29,0	10	11,0	19,4	32,7	36,8	22,3	13,5	10	20,5	24,0	30,9	24,6			
Koulutusaste																								
Perusaste	31,9	38,7	20	8,0	13,2	24,1	54,6	21,4	22,3	10	11,0	22,8	31,0	35,2	27,5	21,5	10	14,7	25,8	26,1	33,4			
Keskiaste	25,5	41,5	20	6,7	9,5	25,1	58,8	33,0	29,6	10	7,5	18,8	33,7	40,0	21,8	18,5	10	13,7	27,8	29,9	28,6			
Korkea-aste	41,7	40,6	20	4,0	11,2	23,7	61,1	40,7	28,2	10	9,2	19,3	32,6	38,9	24,5	12,8	5	23,5	29,6	27,5	19,4			
Sosioekonominen asema																								
Maatalousyrittäjä	14,8	82,4	50	5,4	-	10,4	84,2	40,6	32,6	10	9,6	16,4	31,6	42,4	22,8	23,6	10	14,6	16,8	41,7	26,9			
Muu yrittäjä	24,7	40,0	20	6,3	12,4	21,0	60,3	41,5	29,9	12	7,7	15,6	32,8	43,9	24,1	17,2	10	13,5	27,3	30,4	28,9			
Ylempi toimihenkilö	41,8	41,4	20	3,8	9,9	23,2	63,1	42,9	23,7	10	7,8	18,8	35,2	38,1	23,3	13,0	5	21,0	31,4	27,2	20,3			
Alempi toimihenkilö	33,0	39,0	20	5,0	9,6	23,3	62,2	39,6	25,7	10	8,0	21,6	34,3	36,1	22,2	11,7	5	26,4	28,2	29,6	15,9			
Työntekijä	29,4	40,6	20	6,3	10,2	27,1	56,4	37,7	31,2	12	6,9	18,0	32,5	42,6	25,4	18,4	10	14,1	27,7	29,1	29,1			
Eläkeläinen	6,1	59,4	25	5,2	5,2	22,4	67,2	20,3	19,0	10	8,5	20,7	41,0	29,8	10,5	17,4	10	8,8	28,5	31,4	31,3			
Työtön, lomautettu	25,7	47,5	21	4,4	12,6	20,3	62,7	26,1	37,0	12	8,6	21,4	27,9	42,1	19,3	18,4	10	12,3	26,9	33,7	27,2			
Opiskelija	58,1	39,0	20	7,5	11,3	25,3	56,0	23,3	22,4	10	14,6	26,3	27,6	31,6	38,8	19,4	10	17,8	27,6	24,2	30,4			
Kotitaloutta hoitava tai muu	27,9	24,5	10	7,3	22,9	24,0	45,8	60,7	63,8	24	4,2	10,5	25,8	59,5	28,8	32,8	10	5,3	22,8	37,2	34,6			
Asuinkunnan koko																								
< 4 000 asukasta	23,2	41,1	20	3,2	12,7	27,3	56,9	35,3	24,0	10	4,8	19,4	39,0	36,9	21,0	22,2	10	7,8	27,4	28,7	36,0			
4 000-9 999 asukasta	26,5	45,0	22	7,4	8,2	20,4	64,0	32,6	30,1	12	5,8	17,6	34,8	41,8	24,1	19,6	10	16,2	21,5	32,2	30,1			
10 000-24 999 asukasta	27,3	41,3	20	5,3	10,0	22,3	62,4	36,2	27,9	10	7,8	19,6	31,7	40,9	22,6	21,0	10	12,0	29,7	29,3	28,9			
25 000-99 999 asukasta	28,9	42,6	20	6,0	9,5	25,8	58,7	34,2	31,8	12	7,8	17,2	34,3	40,6	23,0	17,2	10	14,9	28,4	29,1	27,6			
≥ 100 000 asukasta	36,6	38,3	20	6,0	12,3	25,1	56,6	30,2	25,5	10	11,0	21,9	31,1	36,0	24,2	14,6	5	21,0	29,4	26,3	23,3			
Asuinkunnan kuntamuoto																								
Kaupunkimainen kunta	32,6	39,7	20	5,8	11,1	25,7	57,3	32,3	28,9	10	9,2	20,3	32,1	38,4	23,7	15,9	7	17,6	29,3	27,5	25,6			
Taajaan asuttu kunta	25,8	45,8	24	5,4	9,3	20,7	64,6	35,4	25,9	10	7,4	17,1	35,0	40,6	21,7	18,6	10	15,1	27,0	34,0	24,0			
Maaseutumainen kunta	27,1	41,9	20	7,2	9,9	20,9	62,0	33,7	29,0	12	6,2	17,8	35,2	40,8	23,8	23,4	10	13,3	22,9	28,0	35,8			
Asuinkunnan suuralue																								
Etelä-Suomi	31,5	40,0	20	6,0	11,4	25,7	56,9	32,5	30,5	10	8,7	19,0	32,4	39,9	22,4	15,9	7	17,4	29,2	27,8	25,6			
Länsi-Suomi	30,2	39,5	20	6,1	10,7	23,6	59,6	34,0	25,5	10	8,0	21,0	33,0	38,0	25,0	18,1	10	17,3	25,6	30,7	26,3			
Itä-Suomi	27,0	46,0	20	3,0	10,3	23,8	62,9	31,7	28,7	10	6,5	18,1	35,7	39,7	24,3	19,7	9	12,7	29,1	27,7	30,5			
Pohjois-Suomi	32,0	42,0	20	8,1	8,1	21,3	62,5	34,5	25,5	10	9,7	18,8	33,8	37,8	23,1	20,5	10	15,2	27,0	27,2	30,6			

Tilasto 5. **Koiraharrastukset.** Koiran ulkoiluttamisen tai kouluttamisen ja koiravaljakkoajelun osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Koiran ulkoiluttaminen							Koiravaljakkoajelu							
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15
Koko väestö	28,0	136,0	50	4,5	8,5	13,7	73,3	0,9	6,5	1	70,2	3,4	13,2	13,2	
Sukupuoli															
Nainen	31,6	148,5	60	4,3	8,8	12,4	74,6	1,0	5,6	1	64,1	5,9	19,7	10,3	
Mies	24,3	120,1	40	4,8	8,1	15,3	71,8	0,8	7,8	1	78,4	-	4,5	17,1	
Ikä															
15-24	40,6	90,0	30	6,1	11,2	17,6	65,0	1,9	6,4	1	74,1	5,3	6,6	13,9	
25-44	30,8	143,5	52	5,2	8,8	11,8	74,2	1,2	4,5	1	76,4	-	14,1	9,6	
45-64	24,2	159,4	60	2,2	6,3	13,6	77,9	0,5	11,9	2	58,8	5,4	12,3	23,4	
65-74	15,0	138,6	50	6,7	7,9	10,6	74,8	0,3	-	-	-	-	-	-	
Elinvaihe															
Yksinasuva < 45 v.	30,1	128,6	30	4,5	12,9	16,2	66,4	-	-	-	-	-	-	-	
Yksinasuva ≥ 45 v.	15,9	162,2	60	4,5	7,3	13,4	74,7	-	-	-	-	-	-	-	
Kaksinasuva < 45 v.	39,4	124,8	52	4,1	8,1	12,9	74,8	1,4	2,4	1	-	-	-	-	
Kaksinasuva ≥ 45 v.	21,7	156,9	60	2,5	7,1	14,1	76,3	0,4	9,0	1	72,9	-	13,6	13,6	
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	25,3	135,7	50	6,1	9,6	12,1	72,2	1,6	2,3	1	-	-	-	-	
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	36,7	126,0	50	5,3	7,9	13,7	73,1	1,4	13,3	5	47,2	5,4	12,2	35,2	
Perhe, aikuisia lapsia	30,1	126,5	50	3,3	8,1	15,1	73,5	-	-	-	-	-	-	-	
Koulutusaste															
Perusaste	29,6	103,0	30	8,4	12,2	13,9	65,4	1,3	6,0	1	59,4	8,0	21,7	11,0	
Keskiaste	28,1	143,9	52	3,4	6,9	13,6	76,0	0,8	6,4	1	71,0	3,7	9,6	15,6	
Korkea-aste	26,5	138,5	50	4,5	9,6	13,6	72,3	1,1	7,0	1	75,8	-	13,0	11,2	
Sosioekonominen asema															
Maatalousyrittäjä	30,5	87,6	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Muu yrittäjä	32,1	177,5	72	3,1	7,6	11,4	78,0	1,3	14,5	1	-	-	-	-	
Ylempi toimihenkilö	26,9	154,9	52	4,3	7,4	15,1	73,2	1,0	6,9	1	84,1	-	6,2	9,8	
Alempi toimihenkilö	28,4	137,6	52	3,5	7,5	11,1	78,0	0,8	1,0	1	-	-	-	-	
Työntekijä	30,4	145,2	60	3,2	7,4	11,6	77,8	0,8	8,5	6	45,6	-	37,2	17,2	
Eläkeläinen	15,7	146,9	50	5,6	8,4	13,1	72,9	0,3	6,9	6	-	-	-	-	
Työtön, lomautettu	24,9	139,0	52	7,3	6,2	16,6	69,8	1,4	6,3	2	64,7	-	16,3	19,0	
Opiskelija	39,3	94,0	30	6,6	12,0	17,3	64,2	1,6	4,1	1	79,4	5,7	7,1	7,8	
Kotitaloutta hoitava tai muu	27,9	151,9	100	1,9	13,0	8,7	76,4	-	-	-	-	-	-	-	
Asuinkunnan koko															
< 4 000 asukasta	36,3	114,0	50	5,2	9,5	15,5	69,7	1,1	6,2	5	35,5	20,0	44,4	-	
4 000-9 999 asukasta	30,6	124,8	48	3,6	8,3	13,3	74,8	1,4	3,1	1	72,4	3,5	7,1	17,0	
10 000-24 999 asukasta	28,9	155,2	52	4,7	6,4	12,5	76,5	0,8	9,4	1	67,0	-	14,5	18,6	
25 000-99 999 asukasta	28,3	135,7	52	5,0	7,0	12,3	75,7	0,8	9,3	2	63,3	-	12,1	24,6	
≥ 100 000 asukasta	24,9	135,0	48	4,2	11,0	15,5	69,3	1,0	5,3	1	74,3	2,8	8,5	14,4	
Asuinkunnan kuntamuoto															
Kaupunkimainen kunta	26,2	137,7	50	4,5	8,9	13,7	72,9	0,9	7,1	1	71,7	1,6	10,6	16,1	
Taajaan asuttu kunta	29,3	143,4	50	5,0	8,9	13,3	72,8	0,8	7,8	1	66,2	-	16,9	16,9	
Maaseutumainen kunta	34,4	124,2	52	4,1	6,7	14,0	75,2	1,3	3,4	1	68,7	12,4	18,9	-	
Asuinkunnan suuralue															
Etelä-Suomi	26,3	142,3	52	4,2	8,7	14,5	72,7	0,8	6,1	1	78,2	2,3	9,4	10,1	
Länsi-Suomi	28,5	135,7	50	5,8	8,7	12,8	72,6	0,8	3,4	1	82,2	-	10,2	7,5	
Itä-Suomi	31,0	128,2	52	3,1	7,6	14,0	75,3	1,4	8,5	2	59,1	3,7	18,7	18,5	
Pohjois-Suomi	31,0	122,6	50	4,5	8,1	12,2	75,2	1,3	8,9	5	48,6	9,5	20,1	21,8	

Tilasto 6. Mökkeilyin, asuntovaunuilun, telttailun leirintäalueella tai maastossa osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Mökkeily								Asuntovaunuilu, matkailuauto								Telttailu leirintäalueella								Telttailu maastossa											
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa								Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa								Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa								Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med		Jakauma, % harrastajista				Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med	Jakauma, % harrastajista													
			1-2	3-5	6-15	>15				1-2	3-5	6-15	>15				1-2	3-5	6-15	>15				1-2	3-5	6-15	>15									
Koko väestö	65,0	38,3	17	6,1	15,2	28,0	50,7	7,8	12,2	7	16,7	28,8	32,9	21,7	5,1	4,2	3	44,7	37,3	15,2	2,8	12,6	5,6	3	43,3	29,8	20,8	6,1								
Sukupuoli																																				
Nainen	66,3	38,0	15	6,8	15,3	28,3	49,7	7,6	11,6	7	18,6	27,9	34,8	18,7	5,3	4,5	3	38,4	40,3	18,7	2,6	10,1	4,3	3	48,4	29,8	17,8	4,0								
Mies	63,8	38,5	20	5,3	15,1	27,7	51,8	8,1	12,7	7	15,0	29,5	31,0	24,5	4,9	3,9	2	51,7	33,8	11,3	3,1	15,1	6,4	3	39,9	29,7	22,8	7,6								
Ikä																																				
15-24	67,6	28,8	10	10,2	19,0	30,8	39,9	9,3	7,8	4	23,6	33,6	31,8	11,0	11,9	4,4	3	41,0	37,7	19,0	2,3	23,4	5,8	3	44,4	30,5	17,5	7,6								
25-44	70,9	24,4	10	7,5	19,8	34,3	38,4	8,0	8,0	5	21,2	34,3	32,1	12,4	6,3	4,0	3	48,9	36,3	11,8	3,0	15,3	5,0	3	46,6	28,9	19,7	4,8								
45-64	62,6	47,7	25	3,5	11,1	23,5	61,9	7,8	16,1	10	12,1	23,9	33,7	30,3	2,4	4,4	3	42,4	37,8	15,8	4,0	8,5	6,4	4	39,7	27,9	24,8	7,6								
65-74	53,5	71,4	40	2,9	6,8	16,2	74,2	5,6	20,5	15	5,2	18,2	34,4	42,1	1,1	4,0	3	40,2	43,7	16,1	-	3,9	4,7	5	22,1	46,8	31,2	-								
Elinvaihe																																				
Yksinasuva < 45 v.	65,7	21,8	10	6,5	23,8	36,9	32,7	6,0	5,3	4	28,9	46,1	18,7	6,4	8,7	4,2	3	44,7	38,7	14,2	2,4	18,8	6,9	4	38,5	31,6	20,9	9,1								
Yksinasuva ≥ 45 v.	49,8	47,8	22	3,3	11,1	24,2	61,4	3,2	17,0	10	11,9	17,2	51,6	19,2	2,1	7,2	4	24,5	34,6	30,2	10,7	7,9	7,4	4	32,8	33,1	22,8	11,3								
Kaksinasuva < 45 v.	76,3	19,9	10	8,1	21,5	33,4	37,0	5,9	5,6	4	35,3	33,1	26,4	5,1	10,0	3,0	2	53,3	39,4	5,8	1,4	18,4	4,9	3	47,7	31,0	15,0	6,4								
Kaksinasuva ≥ 45 v.	61,6	61,2	37	3,2	8,2	18,0	70,7	7,8	19,6	10	8,3	20,1	32,2	39,3	1,6	3,3	3	43,7	45,0	11,3	-	5,9	5,8	4	31,0	32,9	31,8	4,2								
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	72,2	26,9	14	7,9	15,7	34,1	42,3	10,9	9,7	5	18,1	32,2	32,4	17,3	4,8	4,3	3	46,4	29,1	21,6	2,9	12,9	4,5	2	52,1	22,6	22,4	2,8								
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	69,5	31,7	14	8,0	16,9	30,4	44,7	9,0	10,3	7	15,9	31,6	33,2	19,4	5,9	4,2	3	39,7	43,6	14,3	2,4	16,3	4,7	3	47,7	28,2	20,1	4,0								
Perhe, aikuisia lapsia	67,0	42,4	20	5,2	14,3	27,9	52,6	12,0	12,2	6	18,2	26,6	36,8	18,5	8,8	4,7	2	52,0	22,6	20,5	5,0	17,2	5,7	3	39,5	30,0	23,4	7,0								
Koulutusaste																																				
Perusaste	56,1	39,9	15	10,1	14,4	25,8	49,6	7,8	13,3	7	14,2	29,9	29,0	26,9	5,3	4,7	3	40,9	35,2	20,1	3,8	14,1	5,0	3	48,5	30,4	14,0	7,0								
Keskiaste	63,8	41,7	20	5,5	14,4	27,5	52,6	8,8	13,4	7	16,6	25,2	34,1	24,1	4,8	4,0	3	42,2	41,0	15,5	1,3	11,7	6,0	3	40,5	30,8	22,2	6,6								
Korkea-aste	73,9	30,9	15	5,3	17,1	29,9	47,6	5,6	7,4	5	19,3	40,4	31,1	9,1	5,6	4,3	2	51,5	31,5	11,8	5,2	13,7	5,1	3	45,7	27,6	21,9	4,8								
Sosioekonominen asema																																				
Maatalousyrittäjä	55,5	71,6	20	7,4	20,5	22,0	50,1	9,5	10,6	7	17,2	10,5	54,5	17,7	-	-	-	-	-	-	-	7,0	2,7	2	67,9	20,6	11,5	-								
Muu yrittäjä	71,6	41,1	20	4,5	13,6	26,1	55,7	10,5	8,9	7	24,0	22,8	38,8	14,4	3,4	2,4	2	63,5	26,9	9,5	-	11,6	4,5	2	58,7	23,5	13,8	4,0								
Ylempi toimihenkilö	75,4	33,1	16	4,2	14,9	30,7	50,2	7,1	9,9	5	17,7	34,3	29,3	18,7	4,3	3,7	3	49,7	35,8	14,6	-	13,9	4,4	3	45,5	26,7	25,7	2,1								
Alempi toimihenkilö	72,5	31,7	15	6,3	14,0	30,1	49,5	7,3	11,1	7	15,3	29,6	37,2	17,9	3,9	3,5	3	41,5	53,4	2,8	2,4	11,9	4,8	3	45,5	29,4	21,6	3,5								
Työntekijä	65,4	31,7	15	5,8	17,1	29,2	47,9	8,7	13,4	7	16,4	26,9	33,1	23,6	5,8	4,4	3	43,7	34,7	18,5	3,0	13,2	6,5	4	37,7	33,3	19,6	9,4								
Eläkeläinen	52,7	70,6	40	2,9	8,3	16,2	72,7	5,5	22,1	14	3,4	25,8	28,3	42,5	1,3	4,1	4	36,0	45,7	18,3	-	4,7	7,1	5	23,0	46,5	26,1	4,3								
Työtön, lomatettu	54,3	33,2	12	8,2	20,6	27,6	43,6	5,9	15,7	10	15,1	13,0	30,0	41,9	4,3	5,2	5	19,9	61,9	13,0	5,2	12,6	8,8	4	44,6	17,7	24,8	12,9								
Opiskelija	68,0	27,0	10	10,2	17,8	33,3	38,7	8,9	6,9	4	25,1	36,7	30,1	8,2	12,0	4,6	3	46,1	32,9	16,8	4,3	23,0	5,0	3	46,8	29,1	18,1	5,9								
Kotitaloutta hoitava tai muu	65,1	35,0	12	8,9	20,6	35,5	35,0	12,9	8,2	5	25,5	30,3	32,3	11,8	3,1	2,0	1	-	-	-	-	9,9	4,7	2	60,5	12,5	18,1	8,9								
Asuinkunnan koko																																				
< 4 000 asukasta	57,3	54,9	20	6,7	14,3	27,3	51,7	8,7	11,5	6	14,6	29,2	44,7	11,5	4,2	3,6	2	60,6	27,5	12,0	-	12,6	7,5	4	37,0	30,0	18,9	14,1								
4 000-9 999 asukasta	58,3	47,0	16	6,6	15,6	27,7	50,1	10,1	10,8	7	11,1	31,9	39,0	17,9	4,1	3,6	3	43,1	42,2	14,7	-	12,9	5,8	3	37,6	33,1	22,8	6,4								
10 000-24 999 asukasta	62,8	38,5	15	5,8	16,4	29,4	48,4	10,7	11,9	7	17,2	28,4	31,1	23,3	4,5	3,9	3	49,2	32,0	18,8	-	12,2	5,0	3	42,3	31,7	22,7	3,3								
25 000-99 999 asukasta	65,0	38,5	20	7,1	14,4	26,3	52,1	7,6	13,3	7	17,5	27,4	31,0	24,1	5,1	4,2	3	41,9	43,8	11,4	2,9	12,0	6,6	3	43,6	28,8	18,9	8,7								
≥ 100 000 asukasta	70,0	33,2	18	5,1	15,3	28,8	50,9	5,5	12,6	7	20,2	27,8	29,7	22,3	6,0	4,6	3	43,7	34,4	17,0	4,9	13,2	4,8	3	46,5	28,2	20,9	4,4								
Asuinkunnan kuntamuoto																																				
Kaupunkimainen kunta	67,8	35,4	20	6,0	14,7	28,1	51,3	6,8	12,9	7	17,6	29,2	30,3	22,9	5,4	4,5	3	41,8	38,5	15,8	3,9	12,9	5,5	3	44,6	29,4	20,2	5,8								
Taajaan asuttu kunta	59,4	39,0	15	6,4	18,2	28,4	47,0	10,4	12,0	7	16,7	24,9	33,2	25,2	5,2	3,1	2	54,3	32,9	12,8	-	10,9	5,4	4	41,3	30,4	22,3	6,0								
Maaseutumainen kunta	58,4	52,6	20	6,2	15,0	27,3	51,5	10,0	10,4	7	14,1	31,7	39,8	14,4	3,9	3,7	2	50,3	34,7	15,0	-	13,2	6,1	3	39,2	31,1	21,9	7,8								
Asuinkunnan suuralue																																				
Etelä-Suomi	65,5	36,7	20	5,7	14,5	28,0	51,9	6,7	14,0	7	15,2	25,8	31,2	27,8	5,1	4,4	3	43,2	37,2	15,5	4,2	11,9	4,6	2	50,2	25,5	19,7	4,7								
Länsi-Suomi	62,9	39,5	15	6,7	16,7	28,1	48,5	7,3	13,3	7	18,7	28,3	30,4	22,6	4,8	4,1	3	49,1	34,9	14,5	1,6	10,4	6,6	3	42,4	29,8	21,9	5,9								
Itä-Suomi	67,3	49,0	20	4,3	14,0	25,1	56,5	8,4	8,0	5	25,4	29,9	36,2	8,5	4,7	3,6	3	39,6	44,9	15,5	-	14,1	6,0	3	36,7	36,3	21,1	5,8								
Pohjois-Suomi	65,3	31,2	14	8,1	16,8	30,9	44,2	13,5	10,0	6	12,0	34,7	36,8	16,5	6,1	4,2	3	47,4	35,0	15,3	2,4	19,0	6,6	4	30,6	36,5	22,2	10,8								

Tilasto 7a. Veneilyharrastukset. Soutuveneilyyn, pienmoottoriveneilyyn ja melontaan osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Veneilyharrastukset							Soutuveneily							Pienmoottoriveneily							Melonta						
	Osallistuminen %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistuminen %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistuminen %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistuminen %	Harrastuskertoja vuodessa					
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista			
			1-2	3-5	6-15	> 15				1-2	3-5	6-15	> 15				1-2	3-5	6-15	> 15				1-2	3-5	6-15	> 15	
Koko väestö	48,5	20,3	10	13,6	20,3	28,8	37,3	36,5	11,9	5	23,0	31,4	25,6	20,0	25,6	14,2	6	21,5	26,5	26,4	25,6	10,1	5,2	2	52,4	25,3	15,9	6,4
Sukupuoli																												
Nainen	44,2	16,1	8	17,6	23,2	30,1	29,1	33,1	9,4	5	28,6	32,2	23,9	15,3	21,5	11,8	5	28,1	28,8	23,7	19,3	10,1	4,9	2	58,3	23,2	12,4	6,1
Mies	52,8	23,7	13	10,3	18,0	27,7	44,0	40,0	14,0	6	18,3	30,8	27,0	23,9	29,7	16,0	10	16,7	24,8	28,3	30,1	10,1	5,5	3	46,5	27,4	19,4	6,7
Ikä																												
15-24	50,5	16,0	7	19,3	22,2	30,1	28,4	39,6	8,2	5	33,1	35,7	20,3	10,8	27,3	9,9	4	33,8	31,1	20,1	15,0	14,2	4,2	2	57,2	26,4	11,5	4,8
25-44	53,5	15,4	8	16,9	23,9	29,2	30,1	39,8	8,3	5	31,4	34,5	21,4	12,6	28,4	10,7	5	27,4	29,2	25,3	18,2	13,3	4,0	2	61,4	23,3	11,7	3,6
45-64	46,7	24,3	15	9,2	17,2	28,5	45,1	34,9	14,3	10	13,1	29,5	31,0	26,5	24,8	18,0	10	13,3	22,8	29,9	34,0	7,9	7,2	4	36,4	27,7	24,6	11,3
65-74	38,3	30,7	16	8,3	15,6	26,0	50,2	28,8	23,5	10	9,9	18,9	30,6	40,6	18,5	21,9	12	7,2	21,8	28,2	42,7	2,7	10,4	3	39,6	24,0	25,0	11,4
Elinvaihe																												
Yksinasuva < 45 v.	49,6	14,2	6	19,4	27,5	27,0	26,1	36,0	7,9	4	35,3	34,1	19,9	10,8	25,4	7,2	4	36,1	32,8	18,5	12,6	13,3	4,7	2	63,6	19,3	11,2	5,9
Yksinasuva ≥ 45 v.	32,9	23,4	11	10,9	19,0	28,1	42,0	25,6	14,9	10	13,9	24,2	33,3	28,6	15,1	19,1	10	16,1	25,7	21,1	37,1	4,9	9,2	4	34,3	30,0	21,8	13,8
Kaksinasuva < 45 v.	54,7	12,8	7	18,9	26,4	29,3	25,4	40,2	6,7	4	38,0	33,0	21,0	8,0	29,9	8,8	5	34,9	26,8	25,0	13,3	13,8	3,4	2	61,7	24,3	11,9	2,1
Kaksinasuva ≥ 45 v.	45,9	28,2	15	7,3	15,9	27,2	49,5	34,1	18,1	10	10,4	24,1	31,2	34,3	24,3	20,6	10	10,1	21,1	30,0	38,8	6,0	8,2	5	31,7	29,4	26,0	12,9
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	52,5	15,6	8	18,1	19,9	30,6	31,3	42,1	9,1	5	31,4	35,5	20,3	12,9	28,7	9,8	5	26,7	27,4	27,7	18,2	11,8	4,1	2	60,9	23,5	10,9	4,7
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	54,0	19,0	10	12,6	21,4	30,3	35,7	40,3	9,9	5	21,1	37,5	25,7	15,7	29,6	13,6	6	19,7	30,3	27,6	22,5	12,8	4,8	2	54,5	22,8	16,1	6,6
Perhe, aikuisia lapsia	53,2	22,0	11	11,5	17,3	31,7	39,5	39,9	12,5	5	18,4	31,8	29,4	20,4	28,9	14,7	6	19,2	28,4	24,9	27,4	12,6	5,6	3	45,8	36,7	9,9	7,6
Koulutusaste																												
Perusaste	43,1	20,7	10	14,4	21,3	28,2	36,0	33,1	12,4	5	24,5	29,6	25,8	20,1	21,7	16,4	6	20,2	28,5	24,6	26,8	8,5	3,9	2	50,9	31,8	15,3	2,1
Keskiaste	47,0	22,3	11	12,0	18,2	28,4	41,4	35,4	13,1	5	18,7	31,4	27,3	22,7	26,2	15,7	10	19,1	24,8	27,6	28,5	8,8	6,3	3	49,0	24,6	17,1	9,3
Korkea-aste	55,4	16,2	8	16,3	23,9	29,8	30,0	41,4	9,4	5	30,6	32,4	22,3	14,7	27,0	10,1	5	27,4	29,2	24,7	18,8	14,0	4,1	2	57,7	24,0	14,4	3,9
Sosioekonominen asema																												
Maatalousyrittäjä	41,5	16,7	10	18,7	10,8	29,1	41,4	31,0	10,4	6	17,6	31,8	28,2	22,4	20,2	11,5	6	28,3	18,0	30,7	23,1	4,4	6,3	6	-	-	-	-
Muu yrittäjä	58,0	21,4	13	12,2	19,4	25,9	42,5	44,4	13,1	6	18,3	31,0	28,8	21,8	30,5	13,8	6	19,5	27,9	29,4	23,2	11,5	6,8	4	40,6	27,9	23,6	7,9
Ylempi toimihenkilö	59,5	18,5	10	12,9	22,1	29,7	35,3	43,5	9,8	5	25,7	34,0	21,1	16,3	30,8	11,7	5	26,6	25,4	25,2	22,7	15,2	5,0	2	51,9	27,2	14,0	6,9
Alempi toimihenkilö	52,0	19,0	10	13,2	21,6	28,5	36,6	39,7	10,7	5	24,5	29,5	27,1	18,9	28,0	13,0	6	20,4	28,9	27,2	23,5	10,8	6,1	2	51,8	22,4	16,1	9,8
Työntekijä	48,7	18,6	10	13,2	20,2	30,2	36,5	36,7	10,6	5	20,2	33,9	27,9	17,9	25,8	14,1	10	18,0	25,0	31,4	25,7	10,3	5,0	2	56,2	21,2	17,3	5,3
Eläkeläinen	37,8	31,9	18	9,9	14,5	25,0	50,6	28,2	21,1	10	12,6	20,8	28,6	38,0	19,4	25,2	15	7,9	19,5	26,7	45,9	3,0	9,6	5	34,5	23,7	30,8	11,0
Työtön, lomautettu	39,6	19,4	10	12,6	19,9	26,8	40,7	29,4	14,7	10	24,6	23,2	25,0	27,1	23,1	11,4	5	21,6	31,7	17,7	29,0	6,0	3,8	2	52,2	36,0	7,6	4,2
Opiskelija	51,7	15,5	8	17,3	24,1	31,8	26,7	40,4	7,8	4	33,6	35,5	21,0	9,9	27,7	9,8	4	33,6	32,6	20,8	13,0	16,0	4,1	2	56,1	28,7	11,1	4,1
Kotitaloutta hoitava tai muu	36,7	15,4	5	27,6	24,1	25,8	22,5	25,3	11,4	4	30,8	49,1	7,3	12,8	18,2	9,7	5	26,7	35,1	19,1	19,1	5,1	5,5	2	57,3	23,8	-	18,9
Asuinkunnan koko																												
< 4 000 asukasta	51,4	20,9	12	13,1	15,3	28,9	42,8	41,3	12,2	7	18,8	26,1	30,1	25,0	27,5	17,2	10	12,9	22,7	34,7	29,7	7,5	4,0	2	58,1	18,1	20,7	3,1
4 000-9 999 asukasta	47,4	20,6	10	13,3	18,3	30,7	37,8	36,0	13,2	5	20,6	33,4	26,4	19,7	26,9	14,1	10	19,1	25,7	29,1	26,2	10,5	6,2	3	44,3	25,4	22,7	7,6
10 000-24 999 asukasta	47,6	21,7	10	12,5	18,6	29,8	39,0	35,7	12,6	5	21,6	29,6	26,8	22,0	26,2	16,1	8	18,0	27,5	27,2	27,4	9,6	4,3	2	54,1	29,1	11,9	4,9
25 000-99 999 asukasta	48,6	22,0	12	12,5	20,1	26,4	41,0	36,6	12,8	5	22,5	27,6	28,1	21,8	25,7	15,7	8	20,4	25,5	25,0	29,1	10,3	5,4	2	51,7	22,5	19,4	6,4
≥ 100 000 asukasta	48,8	17,9	9	15,4	23,0	29,4	32,2	36,3	10,3	5	25,7	35,7	21,8	16,8	24,5	11,6	5	27,0	27,6	24,5	20,9	10,4	5,3	2	54,8	26,7	11,5	7,0
Asuinkunnan kuntamuoto																												
Kaupunkimainen kunta	48,5	19,9	10	13,7	21,6	28,3	36,4	36,3	11,4	5	24,0	32,2	24,7	19,1	24,9	14,0	6	22,4	27,1	25,0	25,4	10,0	5,2	2	53,3	25,4	14,5	6,8
Taajaan asuttu kunta	47,4	20,7	10	14,5	19,1	28,7	37,7	35,8	12,8	5	22,5	28,8	27,9	20,9	26,8	13,9	5	23,4	26,7	26,2	23,7	9,7	4,3	2	53,0	27,6	17,2	2,2
Maaseutumainen kunta	49,6	21,3	11	12,6	16,1	30,7	40,6	38,4	13,2	5	19,3	30,8	27,1	22,9	27,5	15,3	10	15,8	24,0	32,0	28,2	10,7	5,9	3	48,1	23,1	20,7	8,2
Asuinkunnan suuruusalue																												
Etelä-Suomi	47,4	19,6	10	14,4	21,5	28,4	35,7	34,1	11,4	5	24,8	32,2	24,4	18,6	24,5	13,2	5	23,9	26,9	25,2	24,0	9,3	5,3	2	53,5	25,1	14,4	7,1
Länsi-Suomi	48,1	20,7	10	13,5	18,5	29,8	38,2	37,1	11,9	5	22,9	30,2	28,0	18,9	25,9	14,5	6	21,9	26,7	27,2	24,2	10,8	5,4	2	51,9	23,1	19,0	6,0
Itä-Suomi	57,9	22,9	12	10,9	16,8	29,4	42,8	46,3	13,8																			

Tilasto 7b. **Veneilyharrastukset.** Matkamoottoriveneilyyn, matkapurjveneilyyn, pienpurjveneilyyn ja lainelautailuun tai surffaukseen osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Moottoriveneily (matkavene)							Purjehdus (matkapurjevene)							Purjehdus (pienpurjevene)							Lainelautailu, surffaus									
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa								
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista						
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15
Koko väestö	6,8	11,0	5	35,5	24,4	20,1	19,9	3,5	11,2	5	41,5	14,8	23,5	20,2	1,5	6,3	3	49,2	30,9	16,1	3,8	1,4	6,3	2	52,9	18,0	19,2	9,9			
Sukupuoli																															
Nainen	6,1	9,8	4	38,3	23,2	20,9	17,5	2,8	9,6	3	43,6	16,8	24,6	15,0	1,0	5,2	1	69,9	25,1	1,9	3,1	1,0	4,9	2	66,5	20,6	6,6	6,3			
Mies	7,5	12,0	5	33,3	25,4	19,5	21,9	4,2	12,4	5	40,0	13,4	22,7	23,9	1,9	6,9	3	39,0	33,8	23,1	4,1	1,8	7,0	3	45,8	16,7	25,8	11,7			
Ikä																															
15-24	8,0	7,6	3	47,3	27,8	16,8	8,0	4,1	7,3	2	52,6	15,6	18,2	13,5	2,5	8,0	3	49,3	39,7	5,4	5,6	2,9	5,2	3	48,4	19,1	29,0	3,6			
25-44	8,5	7,7	3	39,7	27,0	19,9	13,3	4,8	8,8	3	43,1	16,2	24,8	15,9	1,7	6,1	2	57,6	26,6	10,7	5,1	1,9	7,2	2	66,0	12,9	4,7	16,4			
45-64	5,7	17,1	9	25,4	19,7	19,6	35,3	2,5	16,8	7	34,0	12,1	25,2	28,6	1,0	4,2	3	45,9	33,2	20,8	-	0,6	6,0	5	32,0	26,8	35,7	5,4			
65-74	4,3	12,8	10	24,2	20,4	32,0	23,4	2,2	17,4	10	30,1	12,9	21,0	36,0	1,0	7,8	10	8,8	21,0	70,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Elinvaihe																															
Yksinasuva < 45 v.	7,4	7,4	3	48,1	26,9	15,3	9,7	5,8	6,3	3	49,5	22,6	15,3	12,6	2,0	21,4	3	48,8	14,9	9,8	26,5	2,3	13,1	4	41,6	16,1	8,8	33,5			
Yksinasuva ≥ 45 v.	3,7	9,5	5	34,4	27,4	17,2	21,1	1,4	18,2	7	11,3	13,3	42,6	32,8	0,7	8,0	10	14,8	22,4	62,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Kaksinasuva < 45 v.	9,1	6,4	3	41,5	33,4	15,5	9,6	6,3	6,6	3	46,4	13,6	30,6	9,4	1,6	2,7	2	-	-	-	-	2,4	2,3	2	65,8	28,6	5,6	-			
Kaksinasuva ≥ 45 v.	6,2	17,5	10	23,4	21,0	19,9	35,7	2,6	16,1	5	34,1	16,0	20,2	29,7	1,0	4,8	3	35,5	33,3	31,2	-	0,5	6,5	4	44,9	8,9	34,9	11,2			
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	8,1	6,6	4	37,4	27,1	24,6	10,9	3,3	8,9	3	41,0	18,0	25,0	16,0	1,5	3,5	2	54,6	29,1	16,4	-	1,3	7,5	2	80,0	-	9,9	10,1			
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	7,4	9,9	5	36,1	22,2	24,8	16,9	3,9	16,5	5	40,3	11,6	17,7	30,3	1,8	2,7	2	60,7	33,4	5,9	-	2,2	6,0	3	40,1	24,1	27,9	7,9			
Perhe, aikuisia lapsia	6,7	15,7	5	34,5	18,0	18,7	28,9	3,7	10,6	10	35,9	7,0	37,6	19,5	1,8	3,5	3	48,4	44,1	7,5	-	1,2	4,1	2	58,2	16,4	25,4	-			
Koulutusaste																															
Perusaste	6,2	8,4	3	42,0	27,1	17,7	13,2	2,4	12,7	3	41,7	18,4	22,5	17,4	1,5	4,2	3	45,0	33,1	21,9	-	1,3	4,0	2	50,9	24,5	24,6	-			
Keskiaste	6,3	12,0	5	34,4	22,0	22,6	21,0	2,5	12,9	3	41,1	18,7	16,7	23,6	1,2	7,2	3	48,8	28,2	17,3	5,7	1,2	6,8	3	44,8	18,7	20,7	15,8			
Korkea-aste	8,6	10,5	5	34,6	27,1	17,2	21,1	6,4	9,5	5	41,8	10,8	29,3	18,0	2,0	6,1	2	51,4	33,7	12,1	2,8	1,9	6,6	2	64,3	14,5	15,1	6,1			
Sosioekonominen asema																															
Maatalousyrittäjä	5,9	7,7	5	33,3	26,7	27,8	12,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Muu yrittäjä	6,9	10,6	6	33,8	15,9	27,3	23,0	3,4	18,4	10	15,2	17,7	33,7	33,4	1,7	3,3	2	63,6	18,9	17,6	-	2,4	8,7	10	40,0	7,7	27,9	24,4			
Ylempi toimihenkilö	10,1	12,6	5	29,0	22,4	21,7	26,8	7,1	9,7	5	43,3	15,1	23,2	18,4	2,4	8,7	3	46,4	36,3	8,1	9,1	1,8	8,0	3	47,2	28,2	10,9	13,7			
Alempi toimihenkilö	5,9	9,4	5	40,1	22,5	21,6	15,8	4,1	13,9	4	42,5	7,7	20,7	29,1	1,4	3,1	2	57,7	28,4	13,9	-	1,3	4,2	2	62,9	25,4	-	11,8			
Työntekijä	7,2	9,8	4	34,7	26,2	20,0	19,1	2,8	6,6	2	51,7	17,3	23,4	7,6	1,1	4,0	2	64,3	9,6	26,1	-	1,3	7,9	2	58,3	12,8	17,7	11,2			
Eläkeläinen	4,3	20,5	10	24,3	19,8	23,4	32,6	2,1	16,6	10	30,8	14,9	20,7	33,6	1,1	7,1	6	11,2	38,5	50,3	-	0,4	9,2	7	36,1	-	30,0	33,8			
Työtön, lomautettu	4,4	8,1	5	39,5	27,6	14,8	18,0	1,8	11,0	4	26,9	36,3	10,0	26,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Opiskelija	8,4	7,3	3	44,3	31,5	16,8	7,5	4,1	7,7	3	45,5	15,1	26,3	13,0	2,4	7,9	2	53,5	35,4	5,4	5,7	2,8	4,2	2	55,7	19,1	25,2	-			
Kotitaloutta hoitava tai muu	3,8	14,4	5	29,1	25,7	-	45,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Asuinkunnan koko																															
< 4000 asukasta	6,2	11,5	5	23,3	31,0	17,0	28,6	1,2	22,1	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
4000-9999 asukasta	5,3	8,1	3	41,3	28,3	15,2	15,1	2,3	7,9	3	44,2	24,6	16,8	14,4	0,7	5,4	2	50,4	15,4	34,2	-	0,5	7,6	4	47,7	25,9	-	26,5			
10000-24999 asukasta	6,9	12,1	5	32,9	21,3	24,3	21,4	2,3	13,8	5	41,3	14,8	17,6	26,3	1,7	3,7	2	58,4	28,0	13,6	-	0,8	5,0	2	50,8	32,2	-	17,0			
25000-99999 asukasta	7,2	12,2	5	33,2	21,9	22,2	22,8	2,6	13,3	3	44,9	14,4	13,3	27,4	1,2	4,3	3	41,2	36,9	21,9	-	1,4	7,5	5	34,6	23,3	35,7	6,3			
≥ 100000 asukasta	7,2	10,2	4	38,8	26,3	17,5	17,4	5,6	10,3	5	40,4	14,0	29,0	16,6	1,9	8,8	2	50,9	27,6	13,6	7,8	2,1	5,6	2	64,5	12,9	12,9	9,6			
Asuinkunnan kuntamuoto																															
Kaupunkimainen kunta	7,2	11,1	5	36,4	24,1	19,2	20,3	4,1	11,2	5	40,9	14,5	24,9	19,8	1,6	7,1	3	44,2	33,9	17,2	4,7	1,7	6,2	2	54,7	17,8	19,1	8,4			
Taajaan asuttu kunta	6,6	12,6	5	30,1	23,9	25,2	20,9	2,7	10,2	3	43,0	22,6	16,3	18,0	1,2	1,5	2	-	-	-	-	0,9	3,5	3	49,9	31,6	18,5	-			
Maaseutumainen kunta	5,6	8,4	5	36,7	26,9	19,6	16,8	1,5	13,7	4	47,5	5,3	16,4	30,8	1,0	4,6	3	40,9	36,5	22,6	-	0,6	14,0	20	23,3	-	23,7	53,0			
Asuinkunnan suuralue																															
Etelä-Suomi	7,5	10,8	5	35,8	25,0	19,6	19,6	5,0	12,3	5	37,3	16,3	24,5	21,9	1,8	7,2	2	54,1	24,7	15,8	5,4	1,7	6,3	2	58,8	19,3	14,0	7,9			
Länsi-Suomi	6,2	13,4	5	32,5	23,9	20,1	23,5	2,5	6,0	2	57,1	10,7	23,6	8,5	1,0	4,6	3	37,3	43,8	18,9	-	1,3	5,7	3	49,1	16,7	23,0	11,1			
Itä-Suomi	7,3	9,0	4	38,7	22,6	20,6	18,2	1,7	13,7	6	33,7	15,9	20,2	30,2	1,5	4,5	5	37,6	42,1	20,4	-	0,9	9,2	7	29,4	-	43,2	27,4			
Pohjois-Suomi	4,5	8,6	5	37,4	24,5	23,0	15,1	1,0	14,7	2	-	-	-	-	0,9	3,3	5	-	-	-	-	0,7	4,5	3	36,4	37,0	26,6	-			

Tilasto 7c. **Veneilyharrastukset.** Vesihiihtoon ja vesiskootterijeluun osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.

	Vesihiihto							Vesiskootterijelu							
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				
				1-2	3-5	6-15	>15					1-2	3-5	6-15	>15
Koko väestö	2,2	3,2	2	65,4	22,8	9,5	2,2	1,4	4,5	1	70,6	15,2	6,7	7,4	
Sukupuoli															
Nainen	1,6	2,7	1	67,7	23,2	9,1	-	1,0	6,0	1	68,4	12,7	9,2	9,7	
Mies	2,9	3,4	2	64,2	22,6	9,7	3,5	1,8	3,7	1	71,8	16,6	5,3	6,2	
Ikä															
15-24	5,0	3,5	2	65,9	16,8	15,1	2,2	3,7	6,6	2	64,2	15,7	8,4	11,7	
25-44	3,3	2,7	2	69,6	22,9	5,8	1,7	1,6	3,4	1	79,2	8,1	6,2	6,5	
45-64	0,8	3,8	3	49,3	37,2	8,7	4,8	0,7	2,4	2	67,0	29,0	4,0	-	
65-74	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Elinvaihe															
Yksinasuva < 45 v.	3,4	2,5	2	-	-	-	-	1,8	4,2	2	57,0	12,2	30,8	-	
Yksinasuva ≥ 45 v.	-	-	-	-	-	-	-	0,6	2,1	1	-	-	-	-	
Kaksinasuva < 45 v.	3,9	3,3	2	61,7	33,4	-	4,9	2,1	6,6	1	76,8	6,9	8,9	7,5	
Kaksinasuva ≥ 45 v.	0,5	4,3	2	52,6	35,3	-	12,1	0,4	2,0	2	-	-	-	-	
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	3,3	2,2	1	76,3	15,3	8,3	-	1,3	1,5	1	-	-	-	-	
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	2,7	3,4	2	63,9	16,9	19,2	-	2,0	5,6	2	63,1	20,3	7,4	9,2	
Perhe, aikuisia lapsia	4,1	4,6	2	59,4	14,2	20,0	6,3	2,4	3,4	1	-	-	-	-	
Koulutusaste															
Perusaste	2,3	2,7	2	76,3	8,7	15,0	-	2,1	4,7	2	65,1	22,8	-	12,0	
Keskiaste	1,9	3,3	2	59,3	31,9	6,0	2,9	1,3	4,2	2	67,6	16,5	9,5	6,4	
Korkea-aste	2,9	3,1	1	69,6	16,0	12,1	2,3	1,1	5,2	1	84,4	3,9	6,0	5,7	
Sosioekonominen asema															
Maatalousyrittäjä	5,1	3,3	2	65,9	15,3	18,8	-	-	-	-	-	-	-	-	
Muu yrittäjä	2,3	1,7	1	-	-	-	-	2,5	2,4	1	77,8	13,5	8,7	-	
Ylempi toimihenkilö	2,5	3,6	3	48,3	38,1	13,6	-	0,7	1,9	1	-	-	-	-	
Alempi toimihenkilö	2,2	3,1	2	66,0	29,2	-	4,8	0,8	1,1	1	-	-	-	-	
Työntekijä	2,4	2,9	2	63,7	24,8	11,6	-	1,9	5,4	2	60,0	23,7	3,7	12,6	
Eläkeläinen	0,3	4,0	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Työtön, lomautettu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Opiskelija	4,5	3,7	2	71,1	11,4	12,3	5,1	3,0	5,9	2	73,2	12,8	3,3	10,6	
Kotitaloutta hoitava tai muu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Asuinkunnan koko															
< 4 000 asukasta	1,8	1,5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4 000-9 999 asukasta	1,9	2,9	1	66,1	21,9	12,0	-	1,5	4,0	2	54,5	29,1	8,0	8,4	
10 000-24 999 asukasta	2,7	3,5	2	59,4	25,3	9,2	6,1	1,9	3,0	1	72,3	21,7	-	6,0	
25 000-99 999 asukasta	1,8	4,1	2	56,8	26,1	13,3	3,8	1,3	6,1	1	71,2	14,9	4,8	9,1	
≥ 100 000 asukasta	2,6	2,7	2	70,1	22,1	7,8	-	1,3	5,0	2	76,6	2,5	13,3	7,6	
Asuinkunnan kuntamuoto															
Kaupunkimainen kunta	2,2	3,2	2	65,3	23,2	10,3	1,3	1,3	5,0	1	74,4	10,1	8,3	7,2	
Taajaan asuttu kunta	2,8	3,5	2	55,5	31,1	6,2	7,2	2,0	3,1	1	72,5	20,7	-	6,8	
Maaseutumainen kunta	1,9	2,6	1	80,0	9,4	10,6	-	1,2	4,4	3	46,0	34,1	9,7	10,1	
Asuinkunnan suuralue															
Etelä-Suomi	2,3	3,3	2	65,1	21,2	10,9	2,8	1,3	4,9	1	83,8	6,2	2,3	7,7	
Länsi-Suomi	2,6	3,2	2	60,2	31,0	5,9	2,8	1,4	5,2	2	51,5	27,5	10,5	10,5	
Itä-Suomi	2,3	2,6	1	77,9	10,8	11,3	-	2,1	2,5	1	65,0	28,6	6,5	-	
Pohjois-Suomi	1,2	3,0	2	68,0	19,7	12,3	-	1,1	5,5	1	65,3	-	20,5	14,2	

Tilasto 8. Uintiharrastukset. Kuntouintiin, virkistysuintiin, avantouintiin ja sukeltamiseen tai snorklaukseen osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.

	Uintihar- rastukset	Kuntouinti								Virkistysuinti					Avantouinti					Sukeltaminen, snorklaus									
		Osallis- tumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallis- tumis %	Harrastuskertoja vuodessa				Osallis- tumis %	Harrastuskertoja vuodessa													
			Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med	Jakauma, % harrastajista											
Osallis- tumis %				1–2	3–5	6–15	>15					1–2	3–5	6–15	>15					1–2	3–5	6–15	>15						
Koko väestö	69,5	7,1	13,9	6	23,3	26,1	25,1	25,5	67,7	22,3	11	8,4	19,1	29,9	42,6	9,8	15,2	4	37,9	20,2	17,5	24,4	6,0	8,9	4	38,6	27,7	19,8	13,9
Sukupuoli																													
Nainen	72,4	8,9	14,8	6	22,1	26,4	25,0	26,5	70,7	22,9	12	8,8	18,2	29,5	43,5	9,6	17,5	5	31,7	21,4	18,1	28,8	5,0	8,7	3	42,3	27,2	16,3	14,2
Mies	66,6	5,3	12,4	5	25,2	25,7	25,2	23,8	64,8	21,7	10	8,0	20,0	30,3	41,7	9,9	12,9	3	43,9	18,9	17,0	20,2	7,0	9,1	5	36,0	28,1	22,2	13,7
Ikä																													
15–24	83,4	12,9	9,0	5	32,9	26,2	22,0	18,8	80,9	21,0	10	9,0	21,7	30,0	39,2	10,6	7,2	2	55,1	21,2	13,2	10,4	13,0	12,5	5	26,3	30,7	24,8	18,1
25–44	75,6	7,7	13,2	5	23,1	29,3	23,6	24,0	73,6	16,6	10	10,9	21,6	32,2	35,2	9,3	8,9	2	51,0	21,7	15,9	11,4	7,6	6,1	3	48,9	24,9	15,4	10,7
45–64	64,3	5,3	16,2	10	16,1	23,4	30,4	30,0	62,8	26,4	15	6,3	16,6	28,5	48,6	10,9	18,8	10	24,0	20,3	20,0	35,7	2,9	7,3	4	38,0	30,0	18,8	13,2
65–74	50,8	3,3	33,0	13	8,3	17,6	26,1	48,0	49,7	32,4	20	5,1	12,8	25,4	56,8	6,4	39,1	15	20,6	10,9	20,1	48,5	1,5	20,0	5	32,5	20,4	31,1	16,0
Elinvaihe																													
Yksinasuva < 45 v.	72,3	8,7	9,5	5	27,2	30,8	21,0	21,0	70,2	14,5	10	12,4	24,8	32,4	30,4	9,5	8,5	2	50,3	24,8	12,8	12,1	7,5	5,5	3	46,6	30,2	13,1	10,0
Yksinasuva ≥ 45 v.	51,7	3,4	25,5	20	12,2	4,7	31,7	51,3	49,8	27,1	15	6,6	17,6	26,2	49,6	8,1	25,0	10	17,3	25,7	12,6	44,4	1,9	7,5	5	13,4	45,5	27,7	13,3
Kaksinasuva < 45 v.	78,9	8,5	8,7	5	30,1	27,3	27,7	14,8	77,3	14,9	10	13,2	24,9	31,4	30,5	10,4	6,2	2	63,7	19,2	10,8	6,2	11,8	6,3	2	51,9	23,4	17,0	7,7
Kaksinasuva ≥ 45 v.	61,1	4,6	21,0	10	11,5	19,6	33,0	35,9	60,0	30,3	20	5,2	14,7	27,6	52,5	9,7	26,5	10	18,2	20,1	17,3	44,4	2,5	7,9	3	44,6	26,3	17,4	11,7
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	78,0	8,4	9,0	5	25,4	34,6	23,5	16,5	76,3	17,7	10	7,7	22,2	32,4	37,6	9,0	5,4	2	51,7	22,3	16,4	9,6	4,9	8,5	5	33,9	29,2	23,8	13,2
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	80,3	9,3	14,7	8	21,8	25,0	22,5	30,8	78,0	21,8	15	7,0	16,6	31,0	45,3	11,0	11,8	3	41,9	20,4	21,1	16,6	8,9	11,6	5	30,6	31,3	19,8	18,2
Perhe, aikuisia lapsia	71,3	8,9	10,7	5	28,2	28,1	24,2	19,5	69,5	27,0	15	6,9	17,5	29,5	46,1	10,5	15,1	6	32,0	10,4	23,0	34,6	7,3	9,0	7	23,7	19,0	38,7	18,5
Koulutusaste																													
Perusaste	64,5	8,1	12,7	5	33,3	21,2	22,6	22,9	61,9	24,8	15	8,8	17,1	26,5	47,7	8,8	10,7	2	51,7	15,0	13,7	19,5	8,1	14,3	5	26,1	29,1	22,4	22,4
Keskiaste	68,0	6,1	14,9	7	23,4	25,4	23,7	27,5	66,4	23,0	10	8,9	19,1	29,1	42,9	9,3	17,5	5	34,0	19,1	18,5	28,4	5,1	8,5	4	35,9	31,2	21,4	11,5
Korkea-aste	76,3	8,6	13,0	6	17,0	30,4	28,9	23,7	74,6	19,7	10	7,3	20,1	33,0	39,6	11,5	13,1	3	38,4	24,5	17,5	19,6	6,5	5,9	2	52,1	20,7	15,2	12,1
Sosioekonominen asema																													
Maatalousyrittäjä	66,8	4,5	11,7	10	–	–	–	–	67,9	26,2	10	10,2	22,4	32,2	35,2	8,0	11,9	2	57,0	16,2	–	26,9	3,9	32,0	10	19,9	19,9	35,9	24,3
Muu yrittäjä	70,2	6,7	15,2	10	23,9	15,7	25,8	34,7	68,6	24,4	19	8,2	14,3	26,6	51,0	14,1	13,4	5	26,9	30,7	18,8	23,6	5,6	6,4	4	44,4	26,5	15,2	13,8
Ylempi toimihenkilö	76,3	8,5	14,3	10	9,5	28,2	36,9	25,3	74,9	22,5	12	6,4	19,7	31,1	42,9	12,9	13,2	5	38,6	20,0	19,0	22,5	8,0	8,0	5	40,5	23,3	18,4	17,9
Alempi toimihenkilö	74,4	6,6	17,7	8	16,0	26,2	29,0	28,8	72,4	19,9	10	6,4	21,3	30,8	41,4	11,9	17,8	5	33,7	21,0	18,6	26,6	4,5	5,5	3	46,4	22,2	24,9	6,4
Työntekijä	70,1	7,1	12,8	5	24,7	29,3	19,0	27,0	67,7	19,8	10	9,4	19,1	31,8	39,6	8,7	12,9	4	37,6	21,3	16,8	24,3	5,5	5,5	3	44,7	33,3	14,5	7,5
Eläkeläinen	50,1	3,4	26,1	12	17,2	15,3	21,2	46,2	49,1	31,4	20	5,8	14,6	26,2	53,5	6,4	37,3	15	18,7	7,2	24,9	49,3	1,6	14,2	3	45,0	21,4	17,1	16,5
Työtön, lomautettu	65,9	3,6	26,2	5	41,6	11,1	4,7	42,7	64,1	19,8	10	11,9	21,9	28,2	38,1	7,0	13,9	3	35,4	31,6	6,1	26,8	3,0	6,6	3	43,4	22,2	19,4	15,0
Opiskelija	84,4	12,7	8,3	5	32,4	29,9	22,8	14,8	82,5	20,9	10	10,0	20,0	29,1	41,0	11,8	5,6	2	58,6	18,9	13,7	8,9	13,7	12,1	5	30,7	28,2	23,8	17,3
Kotitaloutta hoitava tai muu	75,1	4,1	16,5	10	11,0	36,3	42,7	9,9	71,5	15,2	10	12,1	26,4	36,3	25,1	5,1	17,7	3	32,4	18,3	9,3	40,1	–	–	–	–	–	–	–
Asuinkunnan koko																													
< 4 000 asukasta	63,2	5,8	15,3	10	21,3	21,1	30,5	27,1	62,9	22,3	12	10,1	17,0	29,0	43,9	8,9	13,2	5	37,4	18,7	22,7	21,1	5,8	6,5	5	39,4	21,7	30,9	8,0
4 000–9 999 asukasta	64,0	6,4	13,1	5	28,7	22,8	19,5	28,9	62,4	24,3	12	8,2	17,8	28,9	45,1	10,2	15,7	5	35,5	17,4	19,1	28,0	4,9	17,4	5	27,4	23,5	24,4	24,8
10 000–24 999 asukasta	66,7	7,9	13,8	6	22,1	25,9	26,1	25,9	65,1	23,0	12	8,0	19,8	29,1	43,1	8,8	18,4	5	33,0	18,6	14,2	34,1	4,2	7,6	5	38,1	26,2	25,2	10,5
25 000–99 999 asukasta	71,8	7,5	14,0	5	25,9	24,9	21,6	27,6	69,6	24,0	15	7,7	18,3	28,5	45,5	10,5	17,2	5	36,2	14,0	19,4	30,4	5,9	9,3	4	34,8	31,9	20,2	13,1
≥ 100 000 asukasta	72,2	6,7	14,0	6	20,0	28,8	29,3	21,9	70,4	19,9	10	9,0	20,1	31,8	39,1	9,6	11,9	3	42,6	27,7	16,1	13,6	7,3	7,3	3	44,4	26,8	15,5	13,4
Asuinkunnan kuntamuoto																													
Kaupunkimainen kunta	71,3	7,2	14,4	6	23,1	26,9	24,7	25,4	69,3	22,0	10	8,2	19,2	30,5	42,2	9,8	15,6	4	39,1	21,0	17,2	22,6	6,4	7,9	3	41,5	28,2	17,4	13,0
Taajaan asuttu kunta	67,0	7,8	13,0	6	22,4	24,1	28,4	25,0	65,5	22,0	10	9,1	21,1	27,9	41,8	9,3	14,4	5	33,8	19,1	16,0	31,1	4,8	13,2	5	26,6	26,3	28,7	18,4
Maaseutumainen kunta	63,9	6,0	12,3	5	25,6	24,9	22,9	26,6	63,0	24,1	15	8,7	16,7	29,0	45,6	10,0	13,9	5	36,5	17,1	20,0	26,3	5,1	10,7	5	34,1	26,3	24,8	14,9
Asuinkunnan suuralue																													
Etelä-Suomi	71,8	7,1	14,8	6	21,1	25,4	27,9	25,5	69,8	22,2	12	8,0	18,2	30,8	43,0	9,6	15,5	4	39,5	20,7	17,3	22,5	6,9	8,3	4	38,7	29,8	17,9	13,5
Länsi-Suomi	68,6	7,6	12,4	5	26,8	26,8	20,6	25,7	66,9	22,4	11	8,3	19,2																

Tilasto 9. Luonnossa oleskelun, auringonoton, maiseminen katselun, auringonoton muualla luonnossa sekä eväsretkeilyn osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Luonnossa oleskelu	Auringonotto rannalla								Muu oleskelu tai maisemankatselu rannalla						Auringonotto muualla luonnossa								Eväsretkeily					
		Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa								Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa										
			Osallistumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista	Osallistumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Osallistumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					
						1-2	3-5	6-15	> 15								1-2		3-5	6-15				> 15	1-2	3-5	6-15	> 15	
Koko väestö	68,3	45,7	11,7	7	17,2	27,4	33,1	22,4	57,4	19,9	10	11,3	24,9	30,2	33,6	19,8	10,5	6	16,9	32,1	32,9	18,1	36,0	6,8	4	30,7	38,1	23,0	8,2
Sukupuoli																													
Nainen	73,1	51,9	12,5	8	16,3	26,4	32,8	24,5	63,2	20,0	10	10,9	24,3	30,7	34,1	23,0	10,3	6	18,2	31,5	33,2	17,1	42,6	6,9	5	29,2	38,1	24,6	8,1
Mies	63,5	39,6	10,7	6	18,2	28,6	33,5	19,7	51,6	19,8	10	11,8	25,6	29,6	33,0	16,7	10,8	6	15,1	32,9	32,6	19,5	29,3	6,6	4	33,0	38,1	20,6	8,3
Ikä																													
15-24	81,7	66,4	14,3	9	16,0	26,1	30,3	27,5	67,6	15,9	8	15,0	30,2	28,5	26,3	29,1	9,6	5	18,2	36,7	29,7	15,4	41,6	6,4	4	34,0	37,0	20,7	8,2
25-44	75,0	53,3	10,0	5	21,9	29,7	29,3	19,1	64,2	15,0	8	14,7	28,8	30,4	26,1	23,6	9,4	5	20,6	32,7	31,6	15,1	47,5	6,4	4	34,0	36,8	21,6	7,6
45-64	62,8	37,3	11,6	10	13,9	26,1	37,8	22,2	52,9	24,8	10	7,0	19,7	31,1	42,3	16,2	12,1	10	12,4	28,7	36,7	22,2	29,4	7,5	5	25,5	40,5	25,0	9,0
65-74	49,3	23,8	13,0	10	7,3	24,2	43,7	24,8	39,5	31,5	15	5,3	16,3	29,9	48,4	8,8	14,6	10	8,4	25,4	35,7	30,6	17,7	7,4	5	22,2	39,0	29,6	9,1
Elinvaihe																													
Yksinasuva < 45 v.	73,1	55,5	10,3	5	23,4	32,6	24,7	19,4	61,7	13,1	6	14,7	32,8	28,4	24,1	28,9	9,4	5	23,3	35,9	24,0	16,8	42,8	5,6	4	38,6	33,9	21,9	5,6
Yksinasuva ≥ 45 v.	55,8	31,1	12,7	10	12,5	21,4	43,9	22,2	45,1	25,9	12	4,8	18,1	35,1	42,0	13,5	11,7	10	12,3	22,9	37,7	27,0	24,1	7,8	5	26,3	38,7	24,9	10,0
Kaksinasuva < 45 v.	77,9	59,6	10,4	5	21,9	29,1	28,8	20,2	66,3	12,1	6	17,6	29,5	31,9	21,0	28,7	8,4	5	23,9	32,7	30,3	13,0	47,3	5,4	3	39,6	36,0	18,9	5,5
Kaksinasuva ≥ 45 v.	58,4	31,2	12,2	10	11,6	24,8	38,5	25,1	48,0	28,4	15	5,4	17,7	30,3	46,6	13,2	14,3	10	8,5	29,4	35,9	26,2	25,0	6,8	5	23,5	39,8	28,7	8,1
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	79,4	52,6	9,5	5	22,1	30,1	30,2	17,6	66,5	16,3	10	15,8	28,3	28,9	27,0	18,8	9,1	5	19,3	34,1	32,6	14,1	54,5	7,0	5	28,1	39,9	22,5	9,5
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	75,7	57,6	13,7	8	13,8	26,9	33,7	25,6	64,5	18,0	10	11,2	27,2	28,7	33,0	22,2	10,0	6	14,1	34,2	36,7	15,0	37,9	6,8	4	30,9	39,1	21,7	8,4
Perhe, aikuisia lapsia	66,5	46,1	12,0	10	16,2	27,5	33,6	22,7	58,0	21,7	10	9,7	20,0	32,3	37,9	22,0	11,8	6	14,0	32,2	31,6	22,2	34,1	8,2	5	29,7	37,6	22,0	10,7
Koulutusaste																													
Perusaste	66,7	43,9	15,6	10	14,2	25,6	29,4	30,8	53,4	19,7	10	14,1	25,1	27,7	33,1	20,5	10,4	5	15,2	37,0	30,1	17,7	27,9	6,8	4	33,8	35,4	21,7	9,0
Keskiaste	67,4	44,3	11,8	8	16,1	26,3	35,1	22,5	56,9	21,2	10	10,2	22,8	31,0	35,9	19,5	10,8	7	16,1	29,6	34,5	19,8	34,5	7,2	5	28,2	37,5	25,4	8,9
Korkea-aste	71,4	50,3	9,5	5	20,8	30,5	31,1	17,6	61,2	17,2	10	12,1	28,8	30,0	29,0	20,3	9,9	5	19,4	34,4	31,5	14,7	44,6	6,0	4	33,9	40,1	19,2	6,9
Sosioekonominen asema																													
Maatalousyrittäjä	50,7	23,8	11,5	10	9,1	29,9	36,8	24,3	40,8	18,4	10	11,3	22,1	33,4	33,2	12,0	14,9	10	15,0	20,1	43,6	21,3	28,1	8,4	5	27,2	38,8	14,2	19,8
Muu yrittäjä	69,4	44,4	10,0	5	20,5	30,4	33,6	15,5	58,8	21,3	10	12,3	23,4	25,5	38,8	17,0	10,8	10	19,7	23,2	33,5	23,6	38,0	6,0	4	30,8	43,3	19,7	6,1
Ylempi toimihenkilö	71,5	48,3	9,5	6	19,5	30,3	32,8	17,4	61,5	19,2	10	11,5	25,8	31,5	31,2	18,8	9,6	5	18,3	37,5	28,7	15,6	42,9	6,3	4	30,1	42,1	20,1	7,7
Alempi toimihenkilö	70,8	51,2	10,6	7	20,0	25,0	32,9	22,1	61,5	17,5	10	12,7	24,6	31,7	31,0	20,8	10,5	8	13,2	30,5	39,4	16,9	39,9	6,2	4	30,9	41,0	21,9	6,2
Työntekijä	69,9	48,7	11,5	7	16,5	28,8	34,1	20,6	59,0	18,1	10	11,1	25,0	31,9	31,9	22,2	10,4	6	16,5	31,7	35,2	16,6	37,1	7,3	5	28,6	39,0	23,5	8,8
Eläkeläinen	52,2	25,2	13,8	10	9,0	23,9	40,2	26,9	42,2	32,1	15	6,2	15,9	28,4	49,5	10,4	13,9	10	12,2	26,5	30,3	31,0	20,2	7,7	5	24,1	36,6	29,9	9,3
Työtön, lomautettu	65,4	41,9	11,1	7	18,8	25,6	29,4	26,2	55,1	17,8	10	11,8	27,0	29,4	31,8	20,9	11,8	10	18,6	26,0	31,6	23,7	33,6	6,8	5	24,1	38,4	27,7	9,8
Opiskelija	82,2	65,0	13,8	8	16,9	26,4	30,1	26,5	68,7	16,0	8	14,0	30,5	29,0	26,5	29,2	9,6	5	18,4	35,8	31,0	14,8	44,3	6,1	3	39,4	32,2	20,8	7,6
Kotitaloutta hoitava tai muu	73,8	41,5	9,5	6	21,4	26,2	34,8	17,6	61,8	18,5	10	11,9	25,4	28,4	34,3	18,3	8,2	5	22,5	30,1	35,0	12,4	48,4	9,4	5	28,3	30,9	27,9	13,0
Asuinkunnan koko																													
< 4 000 asukasta	62,0	33,2	12,3	6	16,5	32,2	33,8	17,5	53,7	24,8	10	10,3	19,7	29,9	40,1	16,2	10,8	5	17,2	36,9	24,8	21,2	35,6	9,2	5	23,7	36,8	26,7	12,7
4 000-9 999 asukasta	62,2	38,1	11,7	8	18,1	27,2	33,9	20,7	51,7	22,2	10	9,3	22,3	31,5	36,8	14,8	12,1	10	11,8	30,4	34,6	23,2	30,0	7,6	5	23,8	42,0	25,0	9,2
10 000-24 999 asukasta	65,2	40,5	12,0	7	15,7	28,0	33,6	22,7	54,8	19,2	10	10,2	25,3	30,8	33,7	17,1	11,7	6	15,5	31,5	32,1	20,8	31,1	6,8	4	31,0	35,9	23,5	9,5
25 000-99 999 asukasta	69,8	48,7	11,9	8	15,6	27,4	33,2	23,7	58,9	20,5	10	10,7	23,7	31,0	34,6	19,6	10,3	6	16,5	30,9	35,4	17,3	35,4	6,8	4	31,4	36,9	23,7	8,0
≥ 100 000 asukasta	72,0	51,0	11,4	7	18,7	26,7	32,6	22,1	60,3	18,3	10	13,1	27,0	29,1	30,8	24,0	9,7	5	18,9	33,0	32,0	16,1	41,4	6,2	4	33,0	38,9	21,2	7,0
Asuinkunnan kuntamuoto																													
Kaupunkimainen kunta	70,4	49,0	11,5	7	17,0	27,2	33,1	22,7	59,3	19,3	10	11,6	25,5	30,4	32,4	21,7	10,1	6	17,4	32,3	33,7	16,6	38,1	6,5	4	32,0	38,2	22,1	7,6
Taajaan asuttu kunta	64,7	41,8	12,8	7	17,0	27,0	32,1	23,9	54,1	19,7	10	11,0	24,2	30,1	34,7	15,6	11,4	6	15,6	32,3	29,8	22,3	30,6	6,7	4	30,8	36,7	23,5	9,1
Maaseutumainen kunta	62,5	35,3	11,8	7	18,0	29,0	34,5	18,5	52,5	22,9	10	9,9	22,2	29,4	38,4	16,1	12,4	7	15,2	30,4	31,3	23,1	32,1	8,5	5	23,8	38,7	26,8	10,7
Asuinkunnan suuralue																													
Etelä-Suomi	69,6	47,7	12,0	8	16,7	26,9	32,3	24,1	58,9	19,9	10	11,9	25,1	29,6	33,4	21,6	10,4	6	15,8	34,1	32,0	18,1	38,1	6,5	4	32,1	37,9	22,5	7,4

Tilasto 10a. Luonnonhoitotyöt. Pienpuiden keräilyyn, kaatamiseen tai pilkkomiseen, vapaa-ajan metsänhoitoon (kuten istutus, harvennus tms.), riistanhoitotyöhön sekä kalavesien kunnostukseen tai istutukseen osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Luonnonhoitotyöt	Pienpuiden, oksien keräily								Vapaa-ajan metsänhoito								Vapaa-ajan riistanhoitotyöt								Kalavesien kunnostus, istutus							
		Pilkkominen				Harrastuskertoja vuodessa				Osallistumis %				Harrastuskertoja vuodessa				Osallistumis %				Harrastuskertoja vuodessa				Osallistumis %							
																														Osallistumis %			
		Osallistumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista	1-2	3-5	6-15	> 15	Osallistumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista	1-2	3-5	6-15	> 15	Osallistumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista	1-2	3-5	6-15	> 15	Osallistumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista	1-2	3-5	6-15	> 15
Koko väestö	49,6	42,2	13,3	7	16,0	29,2	31,1	23,7	16,0	11,1	5	25,8	28,9	28,0	17,2	5,1	11,4	5	26,5	29,4	24,9	19,2	1,4	5,2	3	46,2	26,2	24,1	3,5				
Sukupuoli																																	
Nainen	45,1	34,6	11,2	5	21,0	30,3	30,3	18,3	8,7	7,6	5	30,3	31,2	27,5	11,0	1,0	6,7	3	36,9	32,9	19,8	10,4	0,4	4,5	2	53,6	27,6	15,3	3,4				
Mies	54,1	49,8	14,8	10	12,7	28,5	31,6	27,3	23,4	12,4	5	24,2	28,1	28,2	19,5	9,3	11,9	5	25,3	29,0	25,4	20,2	2,4	5,3	3	45,0	25,9	25,6	3,6				
Ikä																																	
15-24	37,7	30,2	8,8	5	27,6	34,3	28,1	10,1	10,5	8,7	5	34,9	27,8	25,9	11,5	2,9	12,5	10	30,4	15,0	26,9	27,7	0,7	5,1	5	38,6	20,5	41,0	-				
25-44	45,5	38,8	9,9	5	24,4	33,1	24,2	18,3	14,5	7,4	4	40,3	27,3	21,7	10,8	5,0	11,8	5	25,6	32,5	21,3	20,5	0,8	6,2	2	52,7	24,0	17,1	6,2				
45-64	56,2	48,8	14,7	10	9,5	27,9	36,1	26,6	18,9	12,4	6	18,0	31,5	31,3	19,2	5,9	10,5	5	27,4	30,5	26,5	15,5	2,1	4,6	3	49,0	27,1	21,4	2,6				
65-74	56,4	46,9	20,7	10	7,9	20,2	33,4	38,5	18,5	16,8	10	12,0	25,3	33,2	29,6	6,0	12,2	5	23,2	27,7	26,8	22,4	2,0	6,0	5	33,4	27,5	34,2	4,9				
Elinvaihe																																	
Yksinasuva < 45 v.	33,5	27,0	9,0	5	27,1	34,2	23,9	14,8	9,4	6,0	3	46,3	21,6	26,1	6,0	3,5	9,7	5	33,1	17,5	26,5	23,0	-	-	-	-	-	-	-	-			
Yksinasuva ≥ 45 v.	46,4	37,8	15,7	10	11,1	25,1	36,2	27,6	12,4	15,5	7	12,8	31,3	37,4	18,5	4,0	11,1	3	35,6	22,4	30,3	11,8	1,7	8,1	3	37,6	26,4	19,9	16,2				
Kaksinasuva < 45 v.	39,8	31,9	7,8	5	34,1	33,1	24,0	8,8	13,5	8,7	4	40,3	31,2	17,9	10,6	3,8	7,3	5	18,7	46,0	22,1	13,2	0,7	1,7	2	-	-	-	-				
Kaksinasuva ≥ 45 v.	59,0	51,4	17,6	10	7,2	24,0	36,4	32,4	20,6	13,8	8	16,2	28,8	29,2	25,8	6,1	10,2	5	26,3	26,3	30,5	17,0	2,4	4,5	3	45,8	24,6	28,3	1,2				
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	48,7	41,1	10,7	5	21,3	32,1	26,7	19,9	15,4	7,5	4	36,1	29,1	24,5	10,3	4,9	13,4	5	29,5	24,6	13,2	32,7	0,7	3,1	2	63,5	18,6	17,9	-				
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	50,6	43,4	10,9	5	17,8	34,2	28,7	19,3	15,7	8,1	5	32,1	32,7	24,5	10,6	4,4	14,9	5	22,4	29,8	29,2	18,7	1,3	6,5	2	51,6	19,5	21,4	7,4				
Perhe, aikuisia lapsia	54,4	49,2	14,2	8	14,9	27,5	29,9	27,7	20,1	12,0	7	19,3	26,5	36,4	17,8	7,7	12,9	4	37,4	22,5	16,0	24,1	1,2	4,0	3	42,5	38,4	19,1	-				
Koulutasaste																																	
Perusaste	46,3	37,7	14,1	6	19,3	28,4	29,4	22,9	13,1	14,8	5	27,5	26,3	24,8	21,3	3,8	10,7	8	20,1	26,6	31,7	21,7	1,2	7,0	5	30,5	30,5	31,5	7,5				
Keskiaaste	52,2	45,0	14,3	10	13,5	27,7	32,4	26,4	17,4	11,4	5	23,1	29,8	28,3	18,7	6,1	12,0	5	25,6	28,7	26,8	18,9	1,8	4,9	3	46,5	26,8	24,3	2,4				
Korkea-aste	45,8	38,7	10,4	5	20,7	33,6	28,5	17,2	14,7	8,4	5	32,0	28,0	28,6	11,3	3,8	9,6	4	33,3	33,3	14,5	18,9	0,8	4,8	2	58,1	19,5	16,8	5,6				
Sosioekonominen asema																																	
Maatalousyrittäjä	72,4	61,6	20,5	14	1,5	19,4	34,4	44,7	53,8	19,8	14	9,2	23,1	25,8	41,8	12,7	8,7	5	24,8	28,3	23,5	23,4	3,6	3,4	2	-	-	-	-				
Muu yrittäjä	57,7	51,4	13,9	10	12,5	28,1	34,3	25,1	19,8	11,3	5	28,7	25,3	30,8	15,3	6,2	10,4	5	23,6	26,6	35,8	14,0	1,5	5,1	3	43,6	12,6	43,8	-				
Ylempi toimihenkilö	50,8	44,2	11,6	5	15,2	35,5	30,6	18,7	17,7	8,5	5	27,2	32,9	28,5	11,4	4,9	9,8	4	35,9	29,7	15,2	19,2	1,5	4,5	2	73,7	9,3	11,2	5,8				
Alempi toimihenkilö	50,6	44,0	10,7	5	18,6	33,8	28,3	19,3	14,7	7,9	5	29,5	31,8	25,6	13,0	5,0	10,6	5	24,6	39,5	18,6	17,3	1,4	2,3	2	76,7	10,7	12,7	-				
Työntekijä	49,5	42,9	11,5	6	17,8	29,0	31,1	22,0	15,3	9,6	5	29,6	30,2	28,0	12,1	5,3	10,4	5	24,0	33,1	23,3	19,6	1,4	7,1	4	24,0	48,5	18,9	8,6				
Eläkeläinen	55,1	46,2	19,7	10	8,1	22,0	33,9	36,0	17,8	14,9	10	14,0	27,7	31,9	26,5	6,3	14,5	5	27,0	25,2	28,7	19,2	2,1	5,1	5	38,3	30,9	29,0	1,7				
Työtön, lomaautettu	44,7	36,3	14,0	7	15,6	31,1	31,2	22,2	14,5	14,6	5	34,4	23,0	19,4	23,3	5,0	12,8	10	14,4	27,9	37,5	20,2	1,6	3,8	2	63,0	16,5	20,5	-				
Opiskelija	37,8	30,2	8,6	5	28,0	34,2	26,9	10,9	9,8	6,8	5	37,9	25,9	27,2	9,0	2,9	11,6	7	32,6	16,1	23,8	27,5	0,6	4,4	1	-	-	-	-				
Kotitaloutta hoitava tai muu	41,7	32,8	13,9	6	24,3	25,1	27,0	23,6	9,3	7,7	4	30,7	38,3	16,9	14,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Asuinkunnan koko																																	
< 4 000 asukasta	67,3	57,6	15,2	10	11,0	23,9	35,8	29,4	26,8	16,1	10	20,6	25,8	24,2	29,4	12,6	15,6	5	24,9	27,1	28,2	19,8	2,7	3,5	2	58,6	23,8	17,6	-				
4 000-9 999 asukasta	63,1	54,2	15,0	10	14,0	22,8	34,5	28,7	25,2	13,3	7	22,2	24,9	32,5	20,5	9,8	10,3	5	29,1	28,9	24,4	17,6	2,2	7,4	3	43,1	34,9	10,2	11,8				
10 000-24 999 asukasta	54,6	46,8	13,8	7	15,1	30,9	30,0	24,0	19,5	12,2	5	25,3	25,9	28,3	20,5	6,3	12,3	5	25,7	27,7	24,6	22,0	2,0	4,2	3	41,0	33,3	25,6	-				
25 000-99 999 asukasta	50,2	42,5	13,3	7	15,1	29,4	30,6	24,9	13,9	10,5	5	24,0	32,4	27,0	16,6	4,5	11,0	5	21,8	32,5	26,5	19,1	1,3	5,0	4	38,2	22,1	39,7	-				
≥ 100 000 asukasta	38,5	32,4	11,5	5	20,2	33,4	28,9	17,5	10,6	7,0	5	33,3	32,8	26,3	7,5	2,1	8,6	5	31,9	29,8	20,8	17,6	0,8	4,9	2	59,4	13,2	23,2	4,3				
Asuinkunnan kuntamuoto																																	
Kaupunkimainen kunta	43,9	37,0	12,4	6	17,4	31,4	29,9	21,3	12,3	9,0	5	29,0	31,5	26,8	12,7	3,3	10,1	5	25,9	31,1	24,5	18,5	1,0	5,1	3	45,0	18,4	34,7	1,9				
Taajaan asuttu kunta	58,9	50,4	13,7	7	15,0	28,7	31,9	24,4	21,4	11,1	5	25,8	26,2	30,3	17,7	7,6	11,2	5	29,9	27,5	21,4	21,2	2,6	3,4	2	54,8	28,5	16,7	-				
Maaseutumainen kunta	65,4	56,5	15,7	10	13,0	23,3	33,7	30,0	27,0	15,5	8	19,4	25,9	28,6	26,1	10,6	13,3	5	24,8	28,5	28,0	18,7	2,2	7,4	4	38,2	38,7	11,9	11,2				
Asuinkunnan suuralue																																	
Etelä-Suomi	44,8	37,9	12,3	6	17,5	29,2	31,8	21,5	12,8	8,4	5	28,8	30,6	28,6	12,0	2,8	13,4	5	22,7	27,6	25,7	23,9	1,3	4,5	3	49,8	23,8	24,6	1,9				
Länsi-Suomi	51,7	44,0	14,1	8	14,0	30,7	31,5	23,8	18,3	12,3	5	25,8	27,8	28,2	18,2	5,1	12,9	5	27,5	33,7	18,6	20,2	1,0	7,6	3	46,1	25,6	17,1	11,2				
Itä-Suomi	62,7	54,0	14,6	10	13,5	27,3	29,7	29,6	24,5	12,7	5	19,4	33,1	25,3	22,2	10,2	9,4	5	26,5	30,0	27,0	16,5	2,2	4,3	3	45,0	25,1	29,8	-				
Pohjois-Suomi	52,5	44,9	13,9	6	18,2	28,8	29,0	24,0	16,7	15,3	7	25,4	19,6	29,5	25,5	10,1	9,2	5	30,2	26,3	28,5	15,0	2,4	5,1	3	38,9	33,2	25,2	2,6				

Tilasto 10b. **Luonnonhoitotyöt.** Niittyjen tai muun luontoympäristön ennallistamiseen, koristekasvien, vihannesten tai viljojen viljelyyn vapaa-aikana ja kotieläinten hoitoon luontoympäristössä vapaa-aikana osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Niittyjen tms. hoito							Vapaa-ajan viljely							Kotieläinten hoito luonnossa								
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15
Koko väestö	2,5	5,8	3	45,9	29,9	17,3	8,9	25,5	22,2	10	13,3	21,2	26,0	39,5	6,7	65,6	16	15,2	16,8	17,1	50,8		
Sukupuoli																							
Nainen	2,1	6,4	3	47,0	29,1	15,4	8,6	31,2	26,2	12	10,6	19,2	24,6	45,7	8,3	72,3	20	11,2	15,2	18,3	55,3		
Mies	3,0	5,5	3	45,3	30,5	18,5	5,8	19,8	16,2	10	17,4	24,3	28,0	30,2	5,1	54,6	10	21,8	19,4	15,3	43,6		
Ikä																							
15-24	1,1	4,2	2	50,1	32,1	17,9	-	12,6	9,4	4	27,2	37,0	19,8	16,0	12,3	54,3	10	15,2	19,8	19,4	45,7		
25-44	1,8	4,2	2	63,1	15,6	16,4	4,9	22,0	17,2	9	17,5	27,2	23,3	32,0	6,7	61,4	20	18,7	14,3	13,9	53,0		
45-64	3,6	6,2	3	45,5	30,2	16,1	8,1	31,2	25,0	12	10,7	16,2	28,3	44,8	5,5	82,4	18	10,9	17,6	19,0	52,4		
65-74	3,1	7,6	5	21,7	47,9	22,2	8,2	34,4	30,3	20	5,8	16,4	27,1	50,7	3,3	67,5	20	12,7	12,9	15,7	58,7		
Elinvaihe																							
Yksinasuva < 45 v.	1,0	3,7	2	58,4	20,3	21,3	-	11,7	9,2	5	22,6	34,8	30,5	12,1	6,9	45,6	10	12,0	18,1	20,1	49,8		
Yksinasuva ≥ 45 v.	3,3	6,9	4	37,2	34,9	17,9	10,0	26,3	28,6	12	7,6	19,2	28,2	45,0	3,8	90,7	20	8,3	27,0	10,9	53,8		
Kaksinasuva < 45 v.	1,4	3,7	2	73,3	17,2	-	9,5	17,3	13,3	5	23,8	32,7	20,5	23,0	8,1	31,0	10	18,4	28,3	16,7	36,6		
Kaksinasuva ≥ 45 v.	3,3	7,3	4	38,9	33,4	18,2	9,4	34,8	27,6	15	7,7	13,7	28,7	49,9	4,7	76,7	20	10,5	15,7	19,4	54,4		
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	1,8	4,7	2	53,9	25,2	14,1	6,8	25,6	18,1	10	14,5	29,8	23,6	32,1	6,8	64,3	20	15,9	7,1	21,6	55,4		
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	2,6	4,8	3	44,5	33,5	17,2	4,8	24,6	18,8	10	18,6	22,1	23,9	35,4	8,8	84,1	22	15,6	13,6	13,5	57,4		
Perhe, aikuisia lapsia	3,7	6,1	3	45,5	20,9	29,2	4,4	25,0	24,2	12	7,7	22,9	23,6	45,8	8,6	69,4	16	20,1	10,4	14,7	54,9		
Koulutusaste																							
Perusaste	1,8	5,6	3	43,5	35,3	13,0	8,2	20,1	22,1	10	15,9	22,2	24,3	37,6	9,5	65,3	20	12,1	19,6	17,1	51,2		
Keskiaste	2,8	5,8	3	45,0	27,9	19,7	7,4	26,9	23,3	10	12,1	21,0	26,1	40,8	6,9	71,6	18	15,3	15,4	17,3	52,1		
Korkea-aste	2,5	5,9	3	49,2	31,9	13,8	5,1	26,0	19,9	10	14,8	21,1	26,3	37,7	4,5	45,6	10	19,1	18,1	16,3	46,5		
Sosioekonominen asema																							
Maatalousyrittäjä	8,8	2,7	2	-	-	-	-	31,7	14,4	10	19,9	18,3	39,8	22,0	16,5	60,1	20	6,6	-	42,3	51,1		
Muu yrittäjä	3,1	6,8	5	25,6	37,5	28,4	8,4	31,0	21,6	10	15,2	18,0	26,6	40,2	8,0	87,4	20	8,8	21,2	15,5	54,5		
Ylempi toimihenkilö	2,7	4,5	2	59,7	14,9	19,0	6,4	26,0	20,0	10	15,1	21,4	22,8	40,7	4,3	64,8	20	20,7	21,9	2,2	55,2		
Alempi toimihenkilö	2,5	8,7	2	56,7	21,2	4,6	17,5	29,6	19,4	10	13,2	19,1	30,6	37,0	5,2	59,1	10	26,5	16,3	13,3	43,9		
Työntekijä	2,1	5,8	3	48,1	23,0	22,2	6,8	24,5	20,2	10	13,5	24,2	25,0	37,3	6,8	60,0	10	16,1	20,7	15,4	47,8		
Eläkeläinen	2,8	6,9	4	30,4	44,7	16,5	8,3	32,2	31,6	20	6,6	14,4	27,6	51,4	4,2	77,6	18	12,3	16,2	19,8	51,7		
Työtön, lomautettu	3,0	6,5	3	28,2	57,6	9,1	5,1	20,7	22,1	10	9,0	27,7	23,1	40,2	7,4	57,8	20	12,9	16,0	7,3	63,8		
Opiskelija	1,7	3,8	2	61,8	16,1	22,0	-	14,0	12,1	5	26,4	32,4	22,4	18,8	10,4	61,2	20	10,7	14,7	22,5	52,1		
Kotitaloutta hoitava tai muu	-	-	-	-	-	-	-	23,2	33,9	20	4,7	18,8	17,9	58,6	9,5	92,3	12	13,6	6,9	32,2	47,3		
Asuinkunnan koko																							
< 4 000 asukasta	6,0	5,5	3	48,2	26,6	20,2	4,9	35,7	26,6	12	9,9	21,8	21,4	46,9	10,7	51,5	12	15,2	12,7	22,7	49,4		
4 000-9 999 asukasta	3,1	3,4	2	56,3	31,0	12,6	-	34,0	22,9	10	11,4	22,7	27,1	38,8	10,4	84,2	22	11,3	17,2	18,6	53,0		
10 000-24 999 asukasta	2,7	6,0	3	44,4	30,4	15,0	10,2	29,8	24,4	10	10,6	18,1	28,2	43,1	6,9	85,6	28	13,2	10,1	15,1	61,6		
25 000-99 999 asukasta	2,3	8,3	4	34,3	31,7	21,9	12,1	24,0	22,1	10	15,6	18,9	25,1	40,4	6,2	62,7	10	18,3	22,9	13,4	45,4		
≥ 100 000 asukasta	1,9	5,0	2	50,6	28,6	15,8	5,0	19,6	18,9	10	15,4	24,8	25,3	34,5	4,9	42,7	14	16,6	16,2	19,9	47,3		
Asuinkunnan kuntamuoto																							
Kaupunkimainen kunta	2,1	6,7	3	42,6	28,4	20,6	8,4	21,9	20,6	10	15,0	21,4	25,9	37,6	5,4	53,9	12	17,2	19,4	16,1	47,3		
Taajaan asuttu kunta	2,9	5,3	3	43,4	38,0	10,4	8,3	31,9	25,1	10	11,2	20,5	25,7	42,6	7,7	71,3	15	17,1	16,9	16,4	49,6		
Maaseutumainen kunta	4,2	4,2	2	55,5	27,8	14,3	2,4	35,1	24,0	10	10,4	21,2	26,3	42,0	11,5	86,5	30	9,7	11,2	19,9	59,3		
Asuinkunnan suuruusalue																							
Etelä-Suomi	2,2	6,0	3	43,6	30,2	16,0	10,3	23,1	20,9	10	12,9	22,2	26,5	38,4	5,7	59,7	16	17,0	15,4	17,2	50,3		
Länsi-Suomi	2,3	5,9	3	39,3	37,7	18,8	4,2	26,3	24,4	10	12,1	20,3	25,7	41,8	6,8	61,8	10	13,6	21,9	18,5	45,9		
Itä-Suomi	4,3	5,1	2	60,0	26,9	7,6	5,4	33,0	23,6	10	13,4	17,5	26,0	43,1	9,7	89,9	30	14,2	14,5	13,5	57,7		
Pohjois-Suomi	2,7	6,3	5	43,3	19,6	34,5	2,6	26,6	20,7	10	17,4	24,0	24,3	34,3	7,6	58,6	18	14,1	13,8	19,0	53,1		

Tilasto 11a. Kalastusharrastukset. Mato-ongintaan, virvelöintiin, uisteluun ja pilkkimiseen osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.

	Kalastusharrastukset							Mato-onginta							Virvelöinti, uistelu							Pilkkiminen									
	Osallis-	Harrastuskertoja vuodessa						Osallis-	Harrastuskertoja vuodessa						Osallis-	Harrastuskertoja vuodessa						Osallis-	Harrastuskertoja vuodessa								
	tumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				tumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				tumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				tumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista						
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15
Koko väestö	44,1	26,6	11	12,4	17,0	28,7	41,9	32,0	8,5	5	26,3	35,5	26,8	11,4	27,5	13,1	6	20,8	27,5	27,8	24,0	15,9	8,2	4	37,1	28,8	21,7	12,4			
Sukupuoli																															
Nainen	33,6	15,7	7	19,4	22,0	31,0	27,6	25,7	7,0	5	31,7	34,1	25,6	8,6	14,4	7,6	4	33,7	32,0	23,5	10,7	9,5	5,5	3	48,4	28,6	17,4	5,6			
Mies	54,5	33,2	16	8,2	14,0	27,3	50,5	38,4	9,5	5	22,6	36,4	27,6	13,3	40,5	15,0	10	16,2	25,9	29,3	28,6	22,3	9,4	5	32,3	28,9	23,5	15,2			
Ikä																															
15-24	46,2	22,0	8	15,9	23,3	27,0	33,8	35,5	8,7	5	29,6	35,8	23,2	11,5	33,5	12,2	5	29,6	29,3	21,2	19,9	13,1	6,9	3	47,4	27,4	16,4	8,7			
25-44	43,8	19,2	8	17,0	19,4	32,5	31,1	32,5	6,4	4	34,2	37,0	22,3	6,6	28,0	12,4	5	24,2	26,9	26,9	22,0	14,8	5,8	3	50,0	30,4	11,2	8,5			
45-64	44,6	32,2	17	8,4	14,4	26,0	51,2	31,3	10,1	5	20,5	35,0	29,0	15,5	26,8	13,8	10	15,1	27,6	30,6	26,7	18,8	9,8	5	28,2	29,7	27,9	14,3			
65-74	40,4	35,8	20	7,7	9,6	29,2	53,6	28,4	9,3	6	16,1	31,9	39,7	12,3	20,0	14,7	10	12,7	24,6	33,7	28,9	13,8	10,3	6	25,1	22,2	32,7	20,0			
Elinvaihe																															
Yksinasuva < 45 v.	35,3	18,6	7	25,1	17,2	29,1	28,6	22,3	6,7	4	37,3	33,7	19,4	9,7	22,8	13,3	5	26,8	26,6	24,3	22,3	11,0	7,2	3	44,7	29,1	12,4	13,9			
Yksinasuva ≥ 45 v.	33,5	36,2	13	12,6	14,6	28,0	44,8	23,6	12,6	5	22,9	32,3	25,5	19,4	18,0	15,3	7	13,9	31,3	31,5	23,3	12,9	10,7	6	24,8	23,6	30,4	21,1			
Kaksinasuva < 45 v.	42,1	17,4	7	18,7	23,1	30,9	27,4	28,5	6,4	3	44,2	31,1	16,2	8,5	28,9	10,5	5	30,8	28,3	22,8	18,2	11,4	5,8	4	45,5	31,0	16,6	7,0			
Kaksinasuva ≥ 45 v.	46,5	35,8	20	6,5	10,4	25,8	57,3	32,2	9,8	5	17,8	33,2	34,0	15,0	25,9	14,8	10	13,5	23,1	34,0	29,4	19,6	10,4	5	25,1	28,0	31,0	15,9			
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	50,4	19,6	9	14,4	20,6	35,2	29,8	40,3	6,5	5	27,5	43,2	24,3	5,0	32,0	12,5	5	24,5	30,1	23,6	21,8	16,3	6,1	2	52,5	31,6	7,8	8,0			
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	49,0	22,8	10	12,1	20,5	29,1	38,3	38,0	8,0	5	25,9	38,0	26,7	9,5	33,5	12,0	5	22,9	28,3	28,0	20,7	16,6	6,5	3	45,0	30,2	16,2	8,6			
Perhe, aikuisia lapsia	43,9	25,9	13	9,5	16,1	28,9	45,5	31,8	8,2	5	26,4	32,1	28,8	12,7	29,6	11,9	6	21,2	28,7	22,3	27,8	15,1	6,7	5	35,2	25,6	33,3	5,9			
Koulutuste																															
Perusaste	45,9	32,5	12	12,0	16,3	27,8	44,0	35,5	11,3	5	23,6	29,7	30,4	16,4	29,3	16,2	6	22,8	25,7	25,3	26,2	15,1	11,0	5	32,0	25,9	22,6	19,5			
Keskiaste	45,3	28,0	13	10,7	16,0	28,1	45,2	33,4	8,7	5	24,4	35,7	27,6	12,3	28,1	13,3	8	17,5	26,5	30,4	25,7	17,7	8,4	5	34,1	28,9	25,2	11,7			
Korkea-aste	40,1	18,9	9	17,2	20,2	30,7	32,0	26,6	5,6	4	33,8	39,6	21,5	5,1	24,9	10,2	5	27,7	31,2	23,1	18,1	12,4	5,6	2	50,5	30,8	9,7	9,0			
Sosioekonominen asema																															
Maatalousyrittäjä	39,4	26,9	13	11,5	14,9	28,0	45,7	26,2	9,0	5	26,1	32,8	25,3	15,7	22,4	17,0	5	31,2	23,4	19,6	25,8	14,5	5,8	4	35,3	36,2	23,3	5,3			
Muu yrittäjä	49,8	26,0	12	11,7	14,9	30,0	43,3	33,6	7,5	5	23,6	44,2	22,7	9,6	32,5	12,6	6	16,4	30,9	31,2	21,5	18,3	6,7	3	42,1	29,5	17,5	10,9			
Ylempi toimihenkilö	44,0	20,6	11	13,1	19,5	29,6	37,7	29,9	6,1	5	31,6	38,4	24,7	5,2	29,2	10,7	5	24,5	28,5	25,5	21,6	14,2	5,7	3	45,0	31,2	14,8	9,0			
Alempi toimihenkilö	41,3	19,9	10	11,8	21,1	30,3	36,7	29,3	6,0	5	27,9	41,4	24,7	5,9	24,8	11,2	5	19,1	32,1	29,5	19,2	15,3	6,3	3	43,8	31,5	17,1	7,6			
Työntekijä	46,9	25,6	11	12,9	16,4	30,3	40,4	35,0	8,3	5	26,9	35,9	25,3	11,8	30,1	13,8	8	17,9	28,2	27,5	26,4	18,9	7,8	4	39,5	27,3	23,3	9,9			
Eläkeläinen	41,9	40,3	22	7,0	9,2	25,9	57,9	30,6	11,7	8	14,8	29,4	37,1	18,7	21,8	15,7	10	13,4	22,5	32,4	31,7	17,1	11,7	6	20,1	26,5	32,3	21,1			
Työtön, lomautettu	41,8	36,4	13	14,6	15,1	23,2	47,1	29,0	14,2	5	26,1	27,4	26,0	20,4	24,2	18,2	10	14,1	27,1	34,1	24,7	14,2	13,0	5	18,9	35,8	20,0	25,3			
Opiskelija	45,1	20,4	8	17,0	23,7	26,9	32,4	34,3	7,7	4	31,9	35,2	23,2	9,7	32,2	11,7	5	31,7	26,0	21,9	20,4	12,5	6,5	3	49,5	27,2	15,5	7,7			
Kotitaloutta hoitava tai muu	34,2	15,3	8	17,0	22,0	37,1	23,8	27,9	6,2	4	34,5	35,8	22,0	7,8	17,8	8,3	5	27,6	38,0	20,0	14,4	10,7	4,6	3	47,9	29,1	18,8	4,2			
Asuinkunnan koko																															
< 4 000 asukasta	53,4	33,3	20	7,3	14,6	24,3	53,9	41,8	9,2	5	21,9	38,6	26,7	12,7	33,5	15,5	10	16,8	23,9	29,9	29,4	27,1	9,9	5	31,6	27,8	27,4	13,3			
4 000-9 999 asukasta	49,4	27,7	12	10,6	14,8	31,8	42,8	36,2	8,6	5	23,2	37,8	27,2	11,7	30,0	12,3	7	20,4	24,0	31,8	23,8	22,0	8,0	5	30,2	33,4	22,9	13,5			
10 000-24 999 asukasta	48,9	28,1	12	12,6	16,1	27,7	43,6	35,6	9,1	5	23,3	35,4	28,9	12,3	31,1	12,6	6	19,2	29,4	29,1	22,3	18,1	10,1	5	30,3	26,6	27,5	15,7			
25 000-99 999 asukasta	44,6	29,1	12	10,7	17,9	26,3	45,1	33,1	9,0	5	26,2	33,7	27,1	13,1	27,6	15,0	8	19,5	26,4	27,6	26,5	16,8	8,0	4	38,4	28,9	21,1	11,6			
≥ 100 000 asukasta	37,6	21,3	10	16,0	18,4	31,1	34,5	26,1	7,4	5	31,2	35,4	24,8	8,6	23,6	11,6	5	24,1	29,6	24,5	21,8	10,0	6,3	2	50,2	27,2	13,8	8,9			
Asuinkunnan kuntamuoto																															
Kaupunkimainen kunta	41,5	24,8	10	13,5	18,2	28,5	39,8	29,7	8,1	5	28,1	35,3	25,8	10,9	26,0	12,8	5	22,2	28,2	26,1	23,5	13,4	7,5	3	41,7	28,2	19,6	10,5			
Taajaan asuttu kunta	49,1	29,6	12	11,8	15,7	28,4	44,1	36,8	10,0	5	22,7	33,7	30,5	13,1	30,1	13,6	7	17,3	28,1	30,4	24,2	18,4	10,6	5	27,9	26,4	26,7	19,0			
Maaseutumainen kunta	50,4	30,3	15	9,3	13,7	29,7	47,3	37,5	8,5	5	23,6	38,0	26,9	11,4	31,4	13,8	8	18,9	24,1	31,5	25,5	24,4	8,2	5	33,0	32,1	23,0	11,9			
Asuinkunnan suuruusalue																															
Etelä-Suomi	38,4	24,8	10	12,9	18,3	29,5	39,3	28,1	8,4	5	26,5	35,4	27,4	10,6	23,5	12,9	6	21,2	27,6	28,5	22,8	10,8	7,7	3	43,7	28,7	17,3	10,4			
Länsi-Suomi	44,4	25,5	11	14,0	17,1	29,6	39,3	33,1	8,4	5	26,0	36,0	26,3	11,7	26,4	13,2	7	19,5	27,6	28,5	24,4	15,2	7,9	4	36,5	29,2	22,3	12,0			
Itä-Suomi	57,4	32,2	15	9,9	14,5	26,1	49,5	41,1	9,0	5	26,7	34,9	25,7	12,7	37,1	13,2	6	22,1	26,9	26,8	24,2	28,9	8,6	5	34,4	29,8	23,0	12,9			
Pohjois-Suomi	53,9	28,2	14	10,9	15,6	27,4	46,0	37,2	8,5	5	25,5	35,3	27,2	12,0	37,2	13,3	6	20,1	27,5	25,9	26,5	26,0	9,1	5	29,2	27,4	27,5	15,8			

Tilasto 11b. **Kalastusharrastukset.** Perhokalastus, kalastus verkoilla, nuotalla, katiskalla, rysällä tai muilla lankapyödyksillä tai käyttäen pitkää siimaa, iskukoukua tai harppunaa, tuulataen tai muulla tavoin sekä ravustaminen, osallistumisosuudet ja harrastuskerrat vuodessa.

	Perhokalastus							Verkko- tms. kalastus							Kalastus iskukoukulla tms.							Ravustus						
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa					
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista			
1-2	3-5	6-15	> 15	1-2	3-5	6-15	> 15	1-2	3-5	6-15	> 15	1-2	3-5	6-15	> 15	1-2	3-5	6-15	> 15	1-2	3-5	6-15	> 15					
Koko väestö	2,6	11,4	5	26,0	27,0	25,5	21,5	19,3	17,0	10	21,9	22,0	25,6	30,5	3,7	9,0	4	41,2	26,3	20,6	12,0	4,1	8,3	3	45,7	23,4	18,1	12,8
Sukupuoli																												
Nainen	0,6	3,4	2	52,0	32,0	16,0	-	12,8	12,7	6	25,8	24,0	26,1	24,0	1,3	5,5	3	41,0	33,1	20,5	5,5	2,6	6,5	2	50,3	22,3	17,7	9,7
Mies	4,6	12,2	6	23,2	26,5	26,5	23,7	25,9	19,0	10	20,0	20,9	25,3	33,7	6,2	9,7	4	41,2	24,9	20,6	13,3	5,6	9,1	3	43,6	23,9	18,3	14,2
Ikä																												
15-24	2,6	10,8	4	36,0	27,0	23,7	13,3	14,6	10,7	3	43,0	22,6	14,4	20,0	3,6	6,4	2	57,4	17,0	18,9	6,6	3,9	5,0	3	42,3	30,6	24,5	2,6
25-44	2,8	12,3	5	31,7	23,3	20,0	25,0	15,1	8,8	5	37,0	27,4	23,8	11,8	3,1	3,7	2	62,5	20,3	15,7	1,5	4,1	7,0	2	60,2	16,4	14,1	9,2
45-64	2,7	9,9	5	21,0	30,7	29,7	18,6	23,2	19,9	10	12,4	21,6	28,2	37,8	4,3	12,3	5	29,1	32,8	21,6	16,4	4,3	9,6	4	39,9	24,7	17,7	17,7
65-74	1,9	15,4	10	8,5	25,4	32,3	33,8	25,2	27,0	15	8,3	13,0	29,4	49,3	3,9	12,5	10	15,5	26,9	30,6	27,1	3,9	11,3	5	29,8	28,8	22,7	18,7
Elinvaihe																												
Yksinasuva < 45 v.	2,2	7,2	5	15,3	51,1	16,5	17,2	9,6	8,5	5	37,9	29,8	21,4	10,9	3,2	3,3	2	69,5	19,1	6,0	5,4	3,1	5,6	2	56,9	19,4	10,4	13,3
Yksinasuva ≥ 45 v.	1,6	7,9	7	24,7	22,1	46,4	6,8	16,4	24,7	10	12,9	24,5	24,1	38,5	3,1	22,9	5	24,5	34,1	20,8	20,7	3,0	12,5	5	31,5	21,5	26,7	20,2
Kaksinasuva < 45 v.	2,3	19,0	5	32,3	18,2	6,7	42,8	13,0	7,9	3	42,9	29,2	17,2	10,8	3,1	3,4	2	73,3	13,5	13,3	-	3,9	4,0	2	73,9	8,4	10,0	7,7
Kaksinasuva ≥ 45 v.	2,8	13,5	10	15,0	30,1	25,6	29,3	28,0	23,6	12	8,5	17,0	30,4	44,1	4,4	11,3	5	22,7	28,0	27,5	21,8	4,6	9,3	3	39,4	27,8	15,0	17,9
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	2,4	16,5	10	19,3	18,7	31,2	30,8	17,6	9,2	4	37,9	27,7	22,2	12,2	3,6	3,7	2	60,1	19,7	20,2	-	3,5	6,1	2	59,7	24,0	6,9	9,4
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	2,6	10,0	5	26,5	32,5	28,1	12,9	18,4	11,5	5	30,1	21,0	26,0	22,9	2,9	10,3	5	34,2	32,1	20,3	13,4	5,0	10,1	3	42,6	21,3	24,9	11,3
Perhe, aikuisia lapsia	3,6	5,1	2	54,2	16,3	22,9	6,5	21,6	16,2	10	26,6	18,4	23,1	31,9	5,4	6,1	5	41,0	20,0	30,7	8,4	5,1	8,3	5	26,1	25,0	38,4	10,5
Koulutusaste																												
Perusaste	2,3	7,9	5	40,3	15,6	25,8	18,4	18,8	20,5	10	23,5	18,1	21,0	37,4	3,0	17,5	7	32,1	13,2	33,0	21,7	3,4	6,1	3	38,5	32,4	23,0	6,1
Keskiaste	2,8	11,6	5	26,0	27,3	26,7	20,0	20,4	18,0	10	17,5	21,6	27,6	33,4	4,1	9,6	5	35,9	28,1	21,8	14,3	3,9	9,2	3	42,7	23,4	18,8	15,1
Korkea-aste	2,3	12,4	5	19,1	31,9	22,1	26,9	17,3	12,0	5	32,2	25,4	23,5	18,8	3,3	3,5	2	59,1	27,7	11,9	1,3	5,0	7,6	2	53,3	19,7	15,2	11,8
Sosioekonominen asema																												
Maatalousyrittäjä	-	-	-	-	-	-	-	21,9	12,4	10	11,9	22,5	39,1	26,5	4,0	6,4	5	16,2	42,5	41,3	-	3,8	6,5	2	-	-	-	-
Muu yrittäjä	5,1	15,0	6	22,6	26,4	32,5	18,5	23,9	14,4	5	20,2	31,2	22,7	25,9	4,5	4,8	2	50,6	34,9	7,7	6,9	7,1	10,5	4	42,2	26,2	17,4	14,1
Ylempi toimihenkilö	2,6	13,1	5	16,1	40,3	19,2	24,4	21,4	11,7	5	26,5	24,8	30,4	18,2	3,4	4,3	2	50,6	33,2	13,6	2,6	5,2	6,7	2	57,9	12,4	16,9	12,8
Alempi toimihenkilö	2,6	11,7	5	24,4	26,8	21,0	27,8	17,2	11,8	6	25,2	23,4	25,0	26,4	3,0	6,9	4	36,7	25,1	28,1	10,2	3,0	9,9	3	47,5	20,0	10,5	22,0
Työntekijä	3,0	9,0	5	31,1	23,0	25,2	20,7	18,4	14,6	6	23,4	24,5	27,2	24,9	4,1	7,5	2	52,8	21,7	18,4	7,2	4,1	8,6	3	49,8	24,3	14,3	11,6
Eläkeläinen	1,9	14,2	10	14,7	23,2	33,6	28,4	24,8	28,5	20	7,5	14,3	26,6	51,6	4,6	13,9	10	17,0	26,1	28,9	28,0	4,0	10,7	5	34,6	24,9	21,6	19,0
Työtön, lomautettu	2,9	19,0	5	28,9	21,2	15,5	34,5	15,6	21,6	10	16,9	17,7	28,3	37,1	2,3	36,5	7	24,4	24,2	15,5	35,8	3,0	7,3	5	30,1	31,5	32,1	6,3
Opiskelija	2,1	5,3	3	44,7	31,0	18,2	6,1	14,9	10,8	3	44,8	23,6	11,8	19,8	2,9	6,7	2	53,1	24,1	18,6	4,3	3,8	5,0	3	41,3	32,0	22,3	4,3
Kotitaloutta hoitava tai muu	2,8	7,7	8	-	-	-	-	8,0	12,9	5	42,3	14,0	10,7	32,9	2,5	2,8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Asuinkunnan koko																												
< 4000 asukasta	4,1	9,1	4	32,8	25,7	19,7	21,7	27,8	17,8	10	16,5	20,9	22,1	40,5	4,4	16,7	5	20,6	30,8	33,5	15,1	3,7	10,0	3	43,4	24,7	21,8	10,1
4 000-9 999 asukasta	3,4	13,2	8	24,8	19,2	27,9	28,2	21,9	18,7	10	18,0	16,5	31,1	34,4	5,3	6,6	3	45,4	27,1	18,5	9,0	3,7	13,3	5	36,1	23,6	25,3	14,9
10 000-24 999 asukasta	3,0	7,3	3	40,9	29,7	17,1	12,3	20,6	19,0	10	18,2	21,7	25,7	34,4	3,7	13,4	5	28,3	24,8	31,2	15,7	3,8	8,6	3	46,3	21,8	19,3	12,6
25 000-99 999 asukasta	2,0	10,4	5	25,0	25,7	37,3	12,0	19,9	19,0	10	19,2	23,2	25,4	32,3	4,0	8,7	4	37,3	30,5	19,6	12,5	4,2	8,0	4	32,2	34,3	19,7	13,9
≥ 100 000 asukasta	2,3	14,4	7	15,2	31,6	22,5	30,7	15,9	12,6	5	30,4	24,1	23,6	21,9	2,8	6,3	2	56,0	20,8	13,0	10,3	4,4	6,4	2	59,5	15,1	13,6	11,8
Asuinkunnan kuntamuoto																												
Kaupunkimainen kunta	2,4	13,1	5	21,8	28,4	26,0	23,8	17,7	15,7	6	25,0	23,8	24,4	26,9	3,2	7,7	3	46,0	23,1	19,2	11,8	4,1	7,6	3	49,0	22,8	15,1	13,1
Taajaan asuttu kunta	2,6	8,4	5	35,9	21,8	25,1	17,3	20,8	19,9	10	15,4	19,3	27,7	37,5	4,6	12,5	5	27,5	39,0	21,1	12,3	4,1	7,0	4	41,5	27,6	18,8	12,0
Maaseutumainen kunta	3,7	8,8	5	30,5	27,0	24,5	18,0	25,1	18,5	10	17,7	18,4	27,7	36,2	5,2	9,4	4	40,1	23,7	23,9	12,3	3,9	12,8	4	34,3	21,7	31,7	12,3
Asuinkunnan suuralue																												
Etelä-Suomi	1,7	12,1	5	24,4	27,1	23,7	24,8	16,7	15,4	6	23,5	25,0	25,1	26,3	3,2	10,0	3	42,2	27,0	18,2	12,6	4,3	6,3	3	48,9	22,7	17,2	11,1
Länsi-Suomi	1,9	12,2	5	30,4	20,7	27,4	21,5	17,3	17,5	7	23,9	21,5	24,0	30,6	2,7	7,8	3	43,6	23,1	23,2	10,0	4,6	12,2	5	39,1	23,9	18,3	18,8
Itä-Suomi	3,1	9,8	5	25,7	29,8	27,8	16,7	30,2	21,7	10	13,4	17,0	27,4	42,2	7,0	7,0	4	38,9	28,6	21,3	11,2	4,7	9,1	3	35,8	29,7	25,1	9,3
Pohjois-Suomi	7,6	10,9	5	25,1	29,5	25,1	20,4	24,0	14,9	9	25,1	19,5	27,1	28,3	4,9	10,3	5	38,8	24,5	23,1	13,6	1,4	3,5	2	81,4	6,7	6,3	5,6

Tilasto 12. **Metsästysharrastukset.** Hirvimetsästyksen, linnustuksen ja pieneläinmetsästyksen (jänis tms.) osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Metsästysharrastukset	Hirvieläinmetsästys							Linnustaminen, pieneläinmetsästys tai muu metsästys						
		Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa					
			Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista			
	Osallistumis %			1-2	3-5	6-15	> 15				1-2	3-5	6-15	> 15	
Koko väestö	8,2	4,2	14,8	12	13,1	14,2	35,1	37,6	6,9	14,4	9	17,3	24,9	28,9	28,9
Sukupuoli															
Nainen	1,9	1,0	8,3	4	43,7	10,6	31,6	14,0	1,3	11,3	6	24,2	24,7	33,8	17,3
Mies	14,4	7,4	15,7	14	8,8	14,7	35,7	40,9	12,4	14,8	10	16,6	25,0	28,4	30,1
Ikä															
15-24	5,3	2,4	17,3	10	18,9	15,0	37,2	28,9	4,6	20,0	9	10,8	31,1	22,5	35,5
25-44	8,9	4,1	12,5	10	25,7	14,2	29,0	31,1	7,5	16,9	10	18,0	19,3	26,1	36,7
45-64	9,1	5,0	15,5	15	5,0	14,9	38,0	42,0	7,7	11,7	7	19,0	28,1	30,7	22,2
65-74	7,0	4,6	16,3	15	6,4	10,4	38,7	44,5	5,6	11,6	8	14,2	25,2	38,3	22,2
Elinvaihe															
Yksinasuva < 45 v.	6,9	3,1	11,0	5	26,4	28,0	29,0	16,7	5,7	19,4	12	11,6	9,5	39,0	39,8
Yksinasuva ≥ 45 v.	6,4	2,8	15,0	14	9,7	14,2	34,7	41,4	5,7	9,5	4	30,7	26,1	27,2	16,1
Kaksinasuva < 45 v.	7,2	3,1	13,0	12	14,3	9,4	52,1	24,2	5,9	17,3	10	22,1	12,6	30,4	34,9
Kaksinasuva ≥ 45 v.	9,0	5,4	17,1	15	3,2	13,6	36,4	46,8	7,5	12,3	9	14,4	28,3	35,7	21,5
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	9,6	4,4	11,5	7	35,9	13,7	35,8	14,6	7,9	18,4	10	16,7	23,7	27,6	32,0
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	6,9	3,4	13,7	12	15,9	10,7	35,6	37,8	5,9	13,1	8	17,0	28,0	27,7	27,3
Perhe, aikuisia lapsia	8,6	5,9	17,0	15	4,5	24,6	22,9	48,1	7,4	20,5	20	12,6	22,2	8,4	56,7
Koulutusaste															
Perusaste	6,4	3,0	15,1	12	11,2	18,6	27,1	43,1	5,1	18,0	8	15,7	25,2	28,2	30,9
Keskiaste	9,2	4,8	15,6	14	10,4	11,4	37,2	41,0	7,8	14,2	9	16,6	25,1	30,0	28,3
Korkea-aste	6,9	3,7	12,5	10	21,6	19,7	33,5	25,2	6,0	13,4	10	20,0	24,3	26,2	29,5
Sosioekonominen asema															
Maatalousyrittäjä	19,3	13,0	11,3	10	4,6	12,7	63,5	19,3	14,7	6,4	4	33,9	41,5	19,2	5,3
Muu yrittäjä	11,3	7,0	17,3	15	11,1	20,0	26,3	42,6	8,4	15,2	10	15,7	20,7	41,2	22,3
Ylempi toimihenkilö	8,9	4,9	11,8	10	16,0	22,5	35,0	26,5	7,7	10,2	5	26,8	25,6	26,5	21,1
Alempi toimihenkilö	8,1	4,1	13,9	12	16,5	5,6	38,7	39,2	6,9	12,1	10	15,0	26,2	30,8	28,1
Työntekijä	9,2	3,9	15,8	13	14,3	14,6	28,7	42,5	8,3	16,9	10	14,6	20,2	28,8	36,4
Eläkeläinen	8,1	4,8	16,4	15	3,0	15,2	36,5	45,4	6,5	12,6	8	12,8	30,1	31,0	26,1
Työtön, lomautettu	5,7	3,8	15,5	15	15,4	8,4	30,4	45,8	5,1	17,9	10	19,0	20,1	22,8	38,1
Opiskelija	4,8	2,1	14,8	10	26,1	8,6	40,7	24,6	3,8	13,8	7	15,5	30,8	24,5	29,2
Kotitaloutta hoitava tai muu	4,0	-	-	-	-	-	-	-	3,4	59,0	5	17,9	34,6	-	47,4
Asuinkunnan koko															
< 4 000 asukasta	16,0	9,3	14,9	10	1,5	21,5	38,3	38,7	12,9	13,9	10	10,6	18,9	43,7	26,7
4 000-9 999 asukasta	14,8	7,6	15,2	12	15,4	10,1	37,3	37,2	13,0	18,2	10	13,0	24,1	27,7	35,2
10 000-24 999 asukasta	9,9	5,3	17,2	15	11,3	13,1	31,0	44,5	8,4	13,7	10	21,5	20,0	27,5	31,0
25 000-99 999 asukasta	6,8	3,6	13,7	12	13,9	16,3	34,2	35,6	5,7	13,4	6	18,3	31,5	26,6	23,6
≥ 100 000 asukasta	4,5	2,0	12,6	10	19,5	13,3	36,7	30,6	3,7	11,8	6	20,6	27,1	27,3	25,0
Asuinkunnan kuntamuoto															
Kaupunkimainen kunta	6,0	2,9	14,7	11	15,8	14,1	33,6	36,5	5,0	13,1	6	19,0	29,2	26,8	25,0
Taajaan asuttu kunta	10,6	5,9	14,2	12	13,1	13,9	34,6	38,4	8,9	12,7	8	19,4	24,8	26,1	29,6
Maaseutumainen kunta	15,2	8,2	15,4	12	9,0	14,5	37,9	38,6	12,8	17,9	10	13,0	17,7	34,4	34,9
Asuinkunnan suuralue															
Etelä-Suomi	5,0	2,5	12,4	10	19,8	15,4	35,1	29,7	3,9	13,7	7	20,1	23,7	28,7	27,5
Länsi-Suomi	7,2	3,7	15,5	14	10,4	11,8	36,5	41,3	6,2	15,1	10	22,5	16,4	31,0	30,1
Itä-Suomi	15,2	7,7	14,5	15	9,1	15,1	36,4	39,4	13,3	12,3	8	13,8	31,3	29,3	25,6
Pohjois-Suomi	16,8	8,9	17,6	14	10,7	13,9	32,8	42,5	14,6	16,7	10	12,8	27,9	26,9	32,4

Tilasto 13. Luonnontuotteiden keräily. Marjastukseen, sienestykseen, yrttien, kukkien tai koristekasvien keräilyyn osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.

	Luonnontuotteiden keräily	Marjastus								Sienestys				Yrttien, kukkien tms. keräily										
		Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa			Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa									
			Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista			Ka	Med	Jakauma, % harrastajista							
Osallistumis %				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15	
Koko väestö	65,6	57,9	7,6	5	25,4	34,9	29,6	10,1	40,3	7,2	5	30,9	31,7	27,2	10,2	24,2	6,4	4	33,5	35,5	23,7	7,2		
Sukupuoli																								
Nainen	73,6	65,2	8,1	5	23,6	34,7	29,6	12,1	44,7	7,4	5	31,6	30,3	26,5	11,6	40,1	6,9	5	29,2	36,5	26,1	8,2		
Mies	57,5	50,5	6,9	5	27,7	35,1	29,6	7,7	35,9	6,9	5	30,1	33,4	28,2	8,4	8,2	4,1	2	54,4	30,9	12,3	2,4		
Ikä																								
15-24	49,6	42,6	5,3	3	40,3	35,7	18,4	5,7	24,1	4,7	2	53,1	26,6	14,6	5,7	22,3	5,3	3	43,1	32,1	20,3	4,5		
25-44	62,0	54,0	5,2	3	37,4	37,2	21,2	4,2	35,4	5,8	3	41,7	30,2	21,7	6,3	23,2	5,0	3	44,5	32,9	18,7	3,9		
45-64	73,7	65,7	9,0	5	17,2	34,5	34,6	13,7	48,6	8,3	5	22,8	33,3	30,7	13,2	26,6	7,4	5	24,8	37,8	27,9	9,5		
65-74	71,0	63,9	10,6	8	10,4	29,5	43,3	16,7	49,4	8,4	5	20,2	32,8	35,6	11,4	21,6	8,4	5	20,8	39,4	27,5	12,3		
Elinvaihe																								
Yksinasuva < 45 v.	51,2	43,8	4,4	3	43,8	37,5	15,5	3,2	28,6	5,1	2	51,8	27,0	13,7	7,5	19,1	4,2	3	48,4	32,4	15,9	3,3		
Yksinasuva ≥ 45 v.	68,5	60,1	8,8	5	16,0	35,0	35,9	13,1	45,8	8,5	5	23,4	33,4	30,9	12,4	26,3	7,5	5	24,0	34,8	30,0	11,3		
Kaksinasuva < 45 v.	54,8	47,0	4,4	3	45,0	34,9	17,5	2,6	31,7	4,6	2	50,0	26,7	20,5	2,8	20,6	3,5	2	56,4	31,4	9,8	2,4		
Kaksinasuva ≥ 45 v.	75,5	67,8	10,2	6	12,8	31,2	40,0	16,0	51,9	8,6	5	19,7	33,7	32,9	13,7	25,1	7,9	5	21,3	40,0	28,6	10,1		
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	68,0	59,3	5,6	3	34,7	36,3	24,4	4,6	34,9	5,7	3	39,3	31,6	23,7	5,4	25,6	5,1	3	41,9	36,2	18,2	3,7		
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	65,5	58,4	6,5	5	29,5	37,1	25,0	8,3	38,0	6,6	4	35,2	30,8	25,2	8,8	27,3	6,2	4	34,7	33,6	25,8	6,0		
Perhe, aikuisia lapsia	63,6	56,1	8,1	5	22,5	36,2	29,2	12,1	39,0	7,3	5	26,6	36,6	27,1	9,7	22,3	8,0	5	21,7	38,1	31,1	9,1		
Koulutusaste																								
Perusaste	56,8	50,0	8,0	5	25,4	34,1	29,1	11,4	31,6	7,0	4	36,0	29,0	24,6	10,3	20,8	6,7	4	32,5	34,5	25,7	7,3		
Keskiaste	66,6	58,9	8,1	5	22,0	34,9	31,9	11,2	41,0	7,7	5	27,0	32,7	29,6	10,7	23,8	6,6	5	32,0	35,6	25,1	7,4		
Korkea-aste	69,0	60,6	6,1	4	32,8	35,1	25,0	7,2	44,3	6,4	4	36,8	30,6	23,5	9,0	27,1	5,9	4	36,8	36,1	20,3	6,8		
Sosioekonominen asema																								
Maatalousyrittäjä	72,9	67,4	8,2	5	21,4	39,6	26,9	12,1	37,2	7,5	4	29,0	39,9	18,0	13,2	19,5	8,3	5	22,5	32,7	34,0	10,8		
Muu yrittäjä	64,5	53,8	6,9	5	24,2	40,7	26,2	8,8	43,2	8,5	5	25,7	30,4	31,6	12,3	22,7	6,3	4	33,3	37,5	22,7	6,5		
Ylempi toimihenkilö	70,0	61,0	6,1	4	31,3	37,4	24,7	6,6	47,4	6,5	4	34,5	33,2	22,7	9,6	25,6	5,8	3	38,6	36,7	18,6	6,0		
Alempi toimihenkilö	73,3	66,0	6,6	5	27,8	34,6	29,8	7,9	44,8	6,4	5	31,4	32,1	30,0	6,5	29,2	6,0	4	31,9	39,4	22,7	6,0		
Työntekijä	64,6	57,0	7,3	5	27,0	33,3	30,6	9,1	38,7	7,0	5	30,7	32,5	27,8	9,0	22,8	5,9	4	36,4	32,3	25,6	5,7		
Eläkeläinen	69,9	63,0	11,1	8	11,2	29,6	40,5	18,7	48,1	8,7	5	19,3	33,7	33,2	13,8	21,7	8,7	5	19,2	40,1	27,8	12,8		
Työtön, lomautettu	58,9	51,9	8,0	5	27,3	35,0	26,3	11,4	33,8	8,3	5	31,9	22,9	30,9	14,3	20,9	6,0	4	36,8	30,4	26,9	5,9		
Opiskelija	52,8	45,9	5,4	3	35,9	38,9	20,6	4,5	26,2	5,2	2	51,1	27,4	14,6	6,8	24,1	5,6	3	40,3	34,4	19,8	5,4		
Kotitaloutta hoitava tai muu	78,1	67,0	6,8	4	30,0	38,7	19,9	11,4	38,4	7,4	3	41,0	23,9	22,2	12,9	41,6	6,9	4	34,6	25,3	29,6	10,5		
Asuinkunnan koko																								
< 4 000 asukasta	73,2	68,1	9,7	6	17,2	32,5	33,2	17,1	39,8	8,4	5	23,5	30,4	34,2	11,9	27,6	7,9	5	25,5	35,9	27,2	11,4		
4 000-9 999 asukasta	70,0	64,6	9,1	5	19,6	34,2	32,6	13,6	38,1	7,7	5	27,6	35,5	25,9	11,1	24,3	7,0	4	29,9	37,4	22,8	9,9		
10 000-24 999 asukasta	68,5	61,9	8,4	5	20,3	34,4	33,1	12,1	39,8	7,7	5	28,9	29,7	29,7	11,7	24,3	6,0	4	32,8	34,1	26,8	6,2		
25 000-99 999 asukasta	66,6	58,6	7,5	5	25,0	35,1	30,2	9,7	43,4	7,5	5	29,7	31,2	27,8	11,3	23,8	6,8	5	30,5	36,7	26,2	6,6		
≥ 100 000 asukasta	60,3	50,9	6,0	4	33,5	35,6	24,7	6,2	39,0	6,3	4	35,5	31,8	24,9	7,8	23,8	5,8	3	39,1	34,6	19,9	6,5		
Asuinkunnan kuntamuoto																								
Kaupunkimainen kunta	63,7	55,1	6,8	5	28,5	35,6	27,9	8,0	40,4	6,8	4	32,8	31,8	25,9	9,4	23,7	6,2	4	35,2	35,0	23,3	6,5		
Taajaan asuttu kunta	68,1	61,9	8,8	5	20,5	33,5	33,1	13,0	40,9	8,2	5	27,7	28,3	31,6	12,3	24,2	6,8	4	30,2	36,4	25,1	8,3		
Maaseutumainen kunta	71,3	66,0	9,3	5	18,5	33,5	32,7	15,2	39,2	7,9	5	25,6	34,3	28,6	11,5	26,0	6,8	5	29,8	36,9	24,2	9,1		
Asuinkunnan suuralue																								
Etelä-Suomi	63,6	53,6	7,1	5	28,7	34,0	28,5	8,9	44,9	7,5	5	30,4	30,7	28,0	10,9	25,0	6,3	4	34,1	35,8	23,6	6,6		
Länsi-Suomi	64,1	58,3	7,0	5	25,4	37,6	28,5	8,6	34,1	6,6	4	33,3	31,6	26,9	8,2	23,8	6,6	4	31,2	36,9	23,4	8,5		
Itä-Suomi	74,1	68,1	9,4	5	18,6	33,0	33,6	14,7	48,9	7,7	5	26,9	34,9	26,0	12,2	27,3	7,1	5	33,3	32,5	25,8	8,5		
Pohjois-Suomi	68,2	64,6	8,6	5	21,1	34,5	31,5	12,8	24,8	5,9	4	36,2	32,7	24,9	6,2	17,9	5,5	3	36,9	35,2	22,4	5,5		

Tilasto 14. Luontoharrastukset. Luontokuvaukseen, maalaamiseen, lintujen tarkkailuun, laskentaan, merkintään tai ruokintaan luontoympäristössä, luonnon nähtävyyksien katseluun tai muuhun luonnon tarkkailuun osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Luonto-harrastukset	Luontokuvaus, maalaaminen							Lintuharrastus							Luonnon nähtävyyksien katselu							Muu luonnon tarkkailu						
		Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa										
			Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med		Jakauma, % harrastajista										
1-2	3-5	6-15			> 15	1-2	3-5	6-15		> 15		1-2	3-5	6-15	> 15														
Koko väestö	61,7	23,7	16,4	6	16,8	31,2	27,6	24,3	21,7	40,1	10	15,2	22,1	21,3	41,4	50,9	21,7	6	18,2	30,7	25,7	25,5	41,2	57,1	15	8,8	18,7	25,0	47,5
Sukupuoli																													
Nainen	66,2	26,4	16,7	6	16,7	30,6	27,4	25,4	22,7	45,6	10	15,6	21,3	20,6	42,6	55,7	23,7	6	17,7	29,7	25,4	27,1	43,9	62,9	16	8,4	18,2	23,2	50,2
Mies	57,3	20,9	16,0	6	17,0	32,0	28,0	23,0	20,7	34,3	10	14,8	23,0	22,0	40,2	46,2	19,4	5	18,7	31,8	25,9	23,5	38,5	50,7	11	9,2	19,2	27,0	44,6
Ikä																													
15-24	54,3	29,6	19,7	6	17,6	28,3	27,6	26,5	11,5	12,6	4	32,4	32,1	18,7	16,8	42,2	19,3	5	23,4	31,3	23,2	22,1	29,2	41,3	10	13,7	24,9	22,4	39,0
25-44	61,2	25,0	13,8	5	21,7	32,2	24,9	21,3	16,6	25,1	5	25,3	27,0	17,8	29,9	52,4	14,4	5	23,0	34,0	24,3	18,7	40,0	51,9	10	11,9	19,3	24,0	44,7
45-64	65,6	22,5	17,0	8	13,0	32,2	29,1	25,7	28,4	48,2	12	9,2	20,8	23,0	47,0	54,6	26,6	10	13,8	28,0	27,8	30,3	47,7	61,8	16	6,2	17,3	26,3	50,2
65-74	61,4	15,8	17,4	8	10,4	29,9	33,3	26,4	28,3	54,4	20	8,1	12,6	23,0	56,3	47,5	30,4	10	12,7	29,1	25,1	33,2	40,4	70,4	20	4,5	15,6	25,5	54,3
Elinvaihe																													
Yksinasuva < 45 v.	62,3	28,7	18,1	5	20,5	29,5	19,2	30,8	15,5	22,2	5	28,4	26,5	17,5	27,7	51,7	16,6	5	22,0	34,3	20,9	22,8	40,0	54,7	10	11,4	20,9	24,1	43,6
Yksinasuva ≥ 45 v.	63,3	19,8	17,7	6	9,7	36,2	26,7	27,4	25,2	58,2	12	10,4	18,3	25,4	45,8	51,6	28,4	10	13,3	25,9	28,8	32,0	44,0	71,9	20	5,3	15,1	25,8	53,8
Kaksinasuva < 45 v.	63,5	31,0	13,8	5	20,3	35,0	25,2	19,5	14,2	19,2	5	29,3	27,2	19,3	24,2	54,5	13,6	5	22,9	34,0	25,7	17,4	38,1	44,2	10	16,0	21,9	22,1	40,0
Kaksinasuva ≥ 45 v.	66,6	21,7	16,3	9	13,8	29,6	31,0	25,7	31,7	49,2	20	6,8	16,8	22,6	53,8	53,9	28,9	10	12,3	27,5	26,8	33,5	47,3	62,9	20	4,8	16,3	25,5	53,4
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	58,6	22,9	10,7	5	25,1	33,1	24,5	17,3	18,1	21,1	5	27,8	32,4	15,6	24,3	48,9	15,0	5	24,1	35,6	23,3	17,1	37,0	50,7	10	10,9	19,8	24,8	44,5
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	58,2	24,3	16,4	6	17,6	30,4	29,9	22,1	17,2	28,3	8	20,2	27,3	20,2	32,3	48,2	17,7	5	21,8	32,3	24,7	21,2	37,9	47,1	10	10,1	20,6	28,3	41,0
Perhe, aikuisia lapsia	63,5	25,9	19,3	10	9,8	27,1	31,2	31,9	23,0	41,5	10	11,2	19,8	23,4	45,6	51,5	27,1	10	15,4	25,2	29,9	29,5	41,6	62,8	20	6,1	18,1	23,7	52,2
Koulutustaso																													
Perusaste	52,2	20,8	19,2	6	19,6	26,7	25,8	27,9	15,4	35,7	10	22,6	17,2	20,8	39,3	38,8	24,6	5	20,6	31,1	20,9	27,4	29,3	51,0	10	9,9	23,0	21,4	45,7
Keskiaste	61,7	21,8	16,5	7	15,8	30,9	28,5	24,8	22,6	44,2	10	12,0	21,2	22,4	44,4	50,9	22,5	7	17,4	28,6	27,2	26,8	43,1	59,2	15	7,8	18,3	25,5	48,4
Korkea-aste	68,1	29,7	15,1	5	17,3	33,6	27,0	22,1	23,8	33,1	10	19,1	26,0	19,0	35,9	58,9	19,0	5	18,7	34,5	24,7	22,1	44,4	54,6	12	10,5	17,9	25,3	46,3
Sosioekonominen asema																													
Maatalousyrittäjä	61,0	16,6	18,4	7	3,7	40,8	22,6	32,9	23,6	55,5	15	2,6	16,9	34,0	46,5	47,8	29,4	5	22,9	29,1	22,4	25,7	44,6	66,8	14	13,1	11,3	33,7	41,9
Muu yrittäjä	62,0	23,3	14,2	6	14,1	32,6	33,8	19,5	22,3	43,2	16	18,0	13,7	18,0	50,3	51,3	23,4	5	17,8	32,8	27,7	21,7	42,3	55,5	15	8,0	19,4	24,7	47,9
Ylempi toimihenkilö	67,7	27,8	13,7	7	14,6	33,1	31,9	20,4	25,3	35,0	10	16,4	26,5	19,2	37,9	59,2	17,8	5	16,8	34,1	25,7	23,5	44,7	49,5	15	9,7	17,6	25,5	47,3
Alempi toimihenkilö	66,9	24,4	11,7	5	18,4	34,0	30,7	16,9	22,2	32,4	10	21,1	21,3	24,1	33,4	58,0	17,4	5	18,1	34,3	24,5	23,1	45,7	43,6	10	8,6	19,8	28,9	42,7
Työntekijä	59,4	22,0	16,5	5	20,1	33,9	20,6	25,4	19,6	34,2	10	15,0	25,9	20,8	38,3	49,1	19,1	6	19,9	29,9	26,9	23,3	41,8	56,3	12	9,7	18,7	25,4	46,2
Eläkeläinen	61,6	17,0	18,8	10	10,9	28,5	32,3	28,3	28,6	58,4	20	7,3	15,2	21,6	55,8	49,0	33,1	10	13,7	25,5	25,5	35,2	42,4	72,6	20	6,0	15,5	21,9	56,6
Työtön, lomautettu	57,3	22,3	20,8	8	21,2	27,0	23,3	28,4	21,1	37,3	10	15,5	22,4	26,9	35,2	44,8	17,6	7	19,1	28,6	25,2	27,1	38,0	60,4	15	7,0	19,5	25,9	47,6
Opiskelija	57,6	32,3	18,6	6	18,3	28,1	27,9	25,7	12,4	18,6	5	28,0	28,7	17,4	25,9	45,8	19,1	5	20,9	32,5	25,0	21,6	32,2	51,1	10	9,9	24,7	24,4	41,0
Kotitaloutta hoitava tai muu	69,8	27,4	18,7	10	15,6	21,9	24,0	38,4	27,7	48,5	10	16,2	28,4	19,5	36,0	58,2	27,4	8	19,6	24,4	24,4	31,6	44,9	83,6	30	8,0	14,5	14,7	62,9
Asuinkunnan koko																													
< 4 000 asukasta	63,7	23,4	15,9	8	8,2	32,9	30,5	28,5	29,1	43,1	10	16,0	16,3	22,8	44,9	52,8	28,8	7	17,2	31,2	20,0	31,7	45,1	66,5	15	6,6	16,8	28,0	48,6
4 000-9 999 asukasta	61,1	20,0	19,1	6	17,5	30,5	25,6	26,4	22,9	38,9	10	14,8	27,3	20,4	37,5	49,6	25,2	5	17,3	33,7	24,6	24,4	41,9	60,9	10	8,7	19,7	25,5	46,1
10 000-24 999 asukasta	61,0	21,5	17,1	6	17,3	28,8	26,8	27,1	22,9	41,9	12	13,7	20,3	20,3	45,7	49,8	16,8	6	20,5	29,0	28,9	21,6	41,7	58,6	15	9,2	17,3	25,3	48,2
25 000-99 999 asukasta	60,2	23,1	16,2	6	16,3	33,5	26,5	23,7	21,1	42,6	10	15,9	19,3	22,5	42,3	49,6	23,3	6	18,3	29,9	25,1	26,7	39,8	58,3	15	7,9	17,5	25,8	48,9
≥ 100 000 asukasta	63,3	26,7	15,6	6	17,9	30,7	29,0	22,5	19,9	36,2	10	15,5	24,8	20,8	38,9	52,8	20,6	6	17,5	31,0	25,7	25,9	41,1	52,2	12	9,6	20,3	23,6	46,5
Asuinkunnan kuntamuoto																													
Kaupunkimainen kunta	62,1	24,9	16,0	6	17,6	31,6	27,2	23,6	20,4	39,6	10	15,0	22,0	22,0	41,0	51,5	21,3	6	18,1	30,5	25,5	25,9	40,5	55,0	15	8,9	19,2	24,2	47,7
Taajaan asuttu kunta	60,1	21,4	17,3	6	18,6	29,6	27,3	24,5	23,7	42,0	10	15,6	21,7	18,7	44,0	49,2	19,6	6	18,9	30,9	28,2	22,1	41,2	59,9	15	9,2	18,3	24,6	47,8
Maaseutumainen kunta	62,0	20,4	17,8	10	10,6	31,0	30,1	28,3	25,5	40,3	10	15,6	22,9	21,2	40,3	50,2	25,9	6	18,1	31,5	23,8	26,7	44,3	63,3	12	7,7	16,8	28,8	46,7
Asuinkunnan suuralue																													
Etelä-Suomi	62,1	24,7	15,8	6	17,0	32,2	27,5	23,4	21,1	41,4	10	15,7	21,8	20,8	41,7	51,5	22,7	6	16,7	31,6	25,2	26,6	40,6	57,2	15	8,3	19,9	23,6	48,2
Länsi-Suomi	61,3	22,8	16,0	7	16,8	27,9	32,3	23,1	21,2	42,2	10	15,1	20,4	21,3	43,2	50,1	21,8	6	19,4	28,2	27,7	24,7	41,5	55,5	15	10,3	16,6	24,9	48,3
Itä-Suomi	62,7	22,3	18,1	7	14,1	32,1	25,9	27,9	25,2	37,1	10	11,5	24,2	23,3	41,0	52,0	19,5	5	20,4	31,0	24,1	24,5	43,8	57,4	12	8,0	17,6	28,5	45,8
Pohjois-Suomi	60,4	22,6	18,6	5	18,9	33,0	20,1	28,0	21,8	33,8	10	17,8	24,5	20,6	37,1	48,9	19,8	5	19,8	32,1	24,9	23,1	40,4	59,9	10	8,6	19,0	27,4	45,0

Tilasto 15a. Hiihto- ja lasketteluharrastukset. Maastohiihtoon, rinnelajeihin tai muuhun hiihtoon tai lasketteluun osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Hiihto- ja laskettelu-		Maastohiihtoharrastukset							Rinnelajit							Muu hiihto tai laskettelu								
	harrastukset	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
			Osallistumis %	Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista					
					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15	
Koko väestö	48,6	41,5	17,8	10	13,7	19,7	31,0	35,5	17,0	6,8	4	36,7	27,8	27,6	8,0	4,9	7,9	5	34,1	30,2	23,4	12,3			
Sukupuoli																									
Nainen	47,5	40,9	16,0	10	15,4	21,3	32,0	31,3	15,1	5,7	3	37,8	30,4	26,3	5,5	5,6	7,0	4	36,0	29,4	22,5	12,1			
Mies	49,7	42,0	19,6	10	12,1	18,2	30,1	39,6	18,8	7,6	4	35,8	25,7	28,6	9,9	4,2	9,1	5	31,5	31,3	24,5	12,7			
Ikä																									
15-24	51,1	32,6	13,3	5	28,7	23,3	27,7	20,4	33,3	7,9	4	37,9	24,6	27,7	9,7	9,1	7,7	4	33,1	30,2	20,3	16,5			
25-44	50,0	42,2	13,8	8	16,8	23,8	31,9	27,5	21,9	5,9	4	39,1	26,9	26,6	7,3	4,7	5,3	3	46,8	26,4	21,3	5,5			
45-64	49,9	46,6	20,9	14	8,8	17,5	30,6	43,1	10,4	6,8	4	31,2	33,8	28,8	6,2	3,8	10,1	5	24,2	33,4	27,4	15,0			
65-74	37,7	35,5	23,7	15	6,0	11,4	34,1	48,6	2,3	8,3	5	29,2	20,8	33,4	16,5	3,7	10,9	5	23,2	34,2	26,9	15,7			
Elinvaihe																									
Yksinasuva < 45 v.	42,6	33,3	11,4	6	19,6	27,8	32,0	20,6	19,1	6,3	3	47,6	19,7	23,8	8,9	4,0	4,0	2	56,4	27,2	12,4	4,0			
Yksinasuva ≥ 45 v.	35,0	32,9	20,4	14	6,6	18,5	32,7	42,2	4,3	10,8	5	22,2	35,8	28,1	13,9	2,9	16,0	5	34,6	17,6	36,0	11,8			
Kaksinasuva < 45 v.	44,6	33,6	12,6	6	25,8	22,5	30,0	21,7	23,8	5,4	3	38,8	30,2	24,0	6,9	2,8	3,3	2	56,3	30,1	13,6	-			
Kaksinasuva ≥ 45 v.	47,9	45,2	21,0	15	7,3	15,4	32,7	44,6	6,2	6,7	4	28,8	34,9	28,0	8,4	3,6	9,0	5	25,6	33,7	21,8	18,8			
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	52,1	44,1	15,1	10	17,4	21,8	31,9	29,0	21,1	6,1	3	40,7	28,2	23,4	7,7	6,5	7,4	4	38,2	23,7	25,4	12,7			
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	61,5	49,9	17,2	10	16,2	20,7	29,9	33,2	30,4	7,3	5	33,8	28,7	30,7	6,9	7,6	7,7	4	32,2	30,5	24,2	13,1			
Perhe, aikuisia lapsia	50,4	42,4	22,3	12	12,1	18,4	26,6	42,9	18,7	8,1	5	37,6	21,2	30,7	10,5	5,8	6,8	5	12,7	53,6	27,0	6,8			
Koulutusaste																									
Perusaste	43,1	31,1	17,5	8	21,4	20,9	28,4	29,2	21,9	9,0	4	38,3	22,8	27,3	11,6	8,7	8,1	4	33,2	31,3	18,3	17,2			
Keskiaste	45,9	40,2	18,6	10	12,1	18,5	32,2	37,1	12,8	6,1	4	36,2	30,2	26,4	7,1	4,5	8,7	5	29,9	30,1	27,7	12,2			
Korkea-aste	58,5	51,2	16,6	10	13,6	21,3	30,0	35,1	23,3	6,3	4	36,3	27,8	29,1	6,9	3,4	5,5	3	46,7	29,1	17,9	6,2			
Sosioekonominen asema																									
Maatalousyrittäjä	57,8	52,9	23,0	12	11,8	23,2	25,3	39,7	11,7	5,0	2	50,7	24,3	25,0	-	6,0	13,8	5	31,9	32,8	12,3	23,1			
Muu yrittäjä	50,6	43,9	18,3	10	13,7	17,9	31,0	37,5	17,8	5,9	4	34,3	28,8	32,9	3,9	5,3	7,4	5	30,7	35,3	26,2	7,8			
Ylempi toimihenkilö	64,8	56,9	17,9	10	10,8	21,0	29,9	38,3	28,3	7,4	5	29,2	29,2	32,6	8,9	3,0	7,1	5	38,8	29,4	20,9	11,0			
Alempi toimihenkilö	57,3	53,1	17,1	10	13,7	18,1	33,6	34,5	16,1	5,5	3	35,8	28,9	29,9	5,5	3,2	7,6	5	27,6	25,3	34,8	12,3			
Työntekijä	45,3	38,6	17,0	10	12,9	22,0	31,0	34,1	14,9	5,7	3	41,7	30,9	20,3	7,2	4,8	7,0	3	40,0	26,9	27,1	6,0			
Eläkeläinen	36,3	34,0	23,6	15	5,4	12,2	33,8	48,6	2,9	7,2	5	33,3	26,7	28,7	11,3	3,9	11,6	5	20,5	37,8	21,2	20,6			
Työtön, lomautettu	34,2	30,6	19,0	11	16,5	12,8	31,0	39,6	8,0	5,0	3	41,7	28,2	24,4	5,7	4,0	3,5	2	71,7	7,7	20,6	-			
Opiskelija	54,5	37,0	13,1	5	27,8	24,7	28,1	19,4	33,9	8,1	4	38,2	23,6	28,2	9,9	9,5	7,8	5	30,5	33,8	19,0	16,7			
Kotitaloutta hoitava tai muu	40,6	36,9	11,6	5	16,0	40,0	20,3	23,7	8,7	4,9	3	48,3	25,7	22,2	3,9	4,0	10,0	7	29,9	18,1	29,0	23,1			
Asuinkunnan koko																									
< 4 000 asukasta	50,8	46,4	22,2	15	11,9	15,9	27,6	44,6	14,4	4,5	3	40,2	41,2	14,8	3,8	6,3	7,2	3	39,6	27,1	21,5	11,8			
4 000-9 999 asukasta	53,1	48,1	20,6	11	10,6	18,8	29,9	40,7	12,4	4,5	3	49,8	25,4	22,3	2,5	5,8	10,2	5	28,1	30,2	19,5	22,2			
10 000-24 999 asukasta	50,9	43,6	19,6	12	10,6	18,6	30,7	40,0	16,2	7,8	4	38,8	24,1	26,7	10,3	5,2	9,2	5	27,9	41,5	20,2	10,4			
25 000-99 999 asukasta	49,0	40,9	18,3	10	11,9	19,5	31,1	37,5	17,1	7,5	4	33,7	31,0	26,2	9,1	5,5	7,2	5	33,3	27,1	29,3	10,4			
≥ 100 000 asukasta	45,0	37,3	14,2	8	19,1	21,7	32,5	26,8	19,4	6,7	4	34,1	26,5	31,5	7,9	3,7	6,7	4	41,3	26,4	21,4	10,9			
Asuinkunnan kuntamuoto																									
Kaupunkimainen kunta	47,1	39,3	16,7	10	15,3	20,4	31,6	32,7	18,3	7,2	4	34,9	27,3	29,1	8,7	4,5	7,4	5	37,7	27,0	24,7	10,6			
Taajaan asuttu kunta	51,3	44,3	18,3	11	9,8	20,0	30,5	39,7	14,2	6,1	4	38,1	28,0	27,3	6,6	5,2	8,0	5	23,3	41,5	22,1	13,1			
Maaseutumainen kunta	52,8	48,0	21,4	13	11,7	16,8	29,3	42,1	13,9	5,0	3	45,8	30,7	18,6	4,9	6,7	9,5	5	31,7	30,7	20,1	17,5			
Asuinkunnan suuralue																									
Etelä-Suomi	44,5	36,9	16,0	10	15,7	21,1	31,2	32,1	17,2	6,7	5	30,6	28,5	33,5	7,3	4,1	6,6	4	36,8	31,2	20,6	11,4			
Länsi-Suomi	49,5	43,0	16,5	10	11,3	20,0	35,2	33,5	15,8	6,7	3	39,9	28,5	22,1	9,6	5,0	6,4	4	36,4	32,1	23,9	7,5			
Itä-Suomi	53,8	47,9	22,9	14	9,6	17,9	27,6	44,9	16,1	8,1	3	44,1	26,0	19,9	10,0	6,3	10,0	5	30,3	29,7	27,0	13,0			
Pohjois-Suomi	59,6	51,4	21,3	12	15,8	16,7	26,6	41,0	19,0	5,9	3	48,6	25,3	20,5	5,6	6,9	11,9	5	26,1	24,9	26,7	22,3			

Tilasto 15b. **Hiihto- ja lasketteluharrastukset.** Hiihtoretkiilyn tai erähihtoon, pitkän matkan hiihtoon (>20 km), maastohiihtoon ladulla tai laduttomassa maastossa osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Hiihtoretkiily, erähihto (sis. yöpymisen)								Hiihtoretkiily > 20 km							Maastohiihto, latu							Maastohiihto, ei latua						
	Osallis-tumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallis-tumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallis-tumis %	Harrastuskertoja vuodessa					Osallis-tumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista			Ka		Med	Jakauma, % harrastajista					
				1–2	3–5	6–15	> 15					1–2	3–5	6–15	> 15				1–2	3–5	6–15	> 15				1–2	3–5	6–15	> 15
Koko väestö	1,5	6,9	4	38,9	25,8	25,8	9,5	11,8	10,4	5	26,0	27,4	29,9	16,8	36,7	14,3	10	15,5	24,0	30,5	29,9	11,3	7,9	5	32,4	31,8	24,2	11,5	
Sukupuoli																													
Nainen	1,1	5,6	4	42,5	20,0	32,5	5,0	9,4	9,6	5	26,2	28,2	29,9	15,7	36,9	13,2	10	17,0	24,4	32,5	26,1	10,4	7,3	4	36,4	29,6	23,5	10,5	
Mies	2,0	7,6	4	36,9	28,9	22,2	12,0	14,2	11,0	5	25,9	26,8	29,9	17,4	36,6	15,4	10	14,0	23,7	28,6	33,7	12,2	8,4	5	29,0	33,8	24,9	12,4	
Ikä																													
15–24	2,5	3,5	2	68,3	11,2	20,5	–	8,5	10,6	3	41,6	26,5	19,9	12,0	28,4	10,4	5	31,2	28,9	22,1	17,8	10,1	4,4	3	45,6	35,6	13,7	5,1	
25–44	1,8	6,7	4	38,6	26,9	24,7	9,8	11,0	7,5	4	38,0	26,2	24,2	11,7	37,6	11,1	6	19,1	28,8	30,5	21,6	11,6	6,5	3	41,6	25,9	23,5	9,0	
45–64	1,4	9,2	5	22,4	34,2	28,1	15,3	14,7	11,7	6	17,7	29,5	32,7	20,1	41,1	16,5	10	10,2	21,1	31,8	36,9	12,6	9,6	5	23,6	35,7	26,2	14,5	
65–74	–	–	–	–	–	–	–	9,6	13,2	10	11,6	21,6	45,1	21,7	32,0	20,6	15	6,7	14,0	35,9	43,4	7,9	10,2	6	17,5	30,9	34,1	17,5	
Elinvaihe																													
Yksinasuva < 45 v.	1,9	4,9	4	36,6	45,4	7,6	10,4	9,0	6,8	3	40,1	24,8	26,5	8,6	28,8	9,1	5	24,5	34,8	26,2	14,6	9,3	5,3	2	52,1	23,8	16,7	7,4	
Yksinasuva ≥ 45 v.	0,9	10,5	14	21,4	26,5	11,3	40,8	10,0	11,8	6	10,6	39,2	30,0	20,2	28,8	16,8	10	7,7	23,6	35,4	33,4	7,6	8,9	5	19,9	32,9	30,3	16,9	
Kaksinasuva < 45 v.	1,8	10,3	7	33,1	15,1	37,3	14,5	10,1	9,3	3	45,2	26,7	15,4	12,7	29,3	8,9	5	27,7	31,4	24,2	16,7	10,5	4,6	3	48,9	28,0	18,2	5,0	
Kaksinasuva ≥ 45 v.	0,8	9,4	5	28,2	25,9	25,8	20,1	13,6	11,9	6	15,6	26,5	37,0	20,9	39,6	17,3	12	8,6	18,1	33,1	40,3	12,7	9,0	5	23,7	35,1	26,4	14,7	
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	1,6	6,7	5	32,1	25,6	35,1	7,2	11,0	8,7	4	29,9	30,6	27,5	12,1	40,2	12,1	7	18,4	27,8	32,7	21,0	12,2	7,4	4	35,2	30,3	23,0	11,5	
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	2,0	4,6	2	51,6	17,1	31,3	–	13,9	10,0	5	32,3	24,2	28,4	15,1	45,2	14,1	10	17,6	23,8	29,5	29,1	12,4	6,3	4	36,4	35,1	19,5	8,9	
Perhe, aikuisia lapsia	3,0	7,8	3	45,1	21,5	26,1	7,2	13,2	11,2	6	24,2	25,7	30,9	19,3	36,2	16,5	10	14,2	21,7	27,1	37,0	12,9	14,4	5	18,8	31,3	33,9	16,0	
Koulutuste																													
Perusaste	1,6	4,7	2	53,0	24,0	18,2	4,8	7,4	11,8	5	31,7	27,3	21,1	19,8	27,2	14,4	6	23,7	25,0	25,0	26,3	9,2	7,1	4	31,6	36,7	19,4	12,4	
Keskiaste	1,5	6,7	4	37,1	30,4	22,0	10,5	11,6	11,1	5	23,7	26,4	32,1	17,8	35,0	14,9	10	13,5	22,8	32,2	31,5	11,3	8,7	5	28,4	31,3	27,4	12,9	
Korkea-aste	1,7	8,1	5	35,9	18,3	36,0	9,8	15,1	8,9	5	28,3	29,1	28,6	14,0	47,0	13,3	10	16,0	25,7	29,8	28,5	12,8	6,5	3	40,6	30,8	20,2	8,4	
Sosioekonominen asema																													
Maatalousyrittäjä	–	–	–	–	–	–	–	12,4	13,5	10	5,6	14,0	66,2	14,1	41,7	19,4	7	15,4	29,0	20,0	35,7	29,4	9,6	5	19,0	39,0	27,1	14,9	
Muu yrittäjä	1,5	5,7	5	14,7	45,7	39,5	–	11,9	10,2	5	24,7	28,3	30,6	16,4	37,0	15,9	10	12,3	26,2	26,5	35,0	15,1	5,7	4	36,6	32,1	25,3	6,0	
Ylempi toimihenkilö	1,6	7,5	4	39,1	18,2	36,7	5,9	20,4	9,5	5	25,5	27,7	30,6	16,2	52,3	13,8	10	12,5	28,0	28,2	31,3	13,5	7,1	4	37,4	28,0	23,3	11,3	
Alempi toimihenkilö	1,7	8,2	4	28,8	36,2	20,9	14,1	16,8	9,7	5	26,9	31,9	25,4	15,8	47,1	14,1	10	16,3	18,8	36,1	28,9	12,0	6,4	4	33,0	36,9	20,5	9,6	
Työntekijä	1,8	8,5	4	25,2	36,2	23,7	14,9	10,0	10,1	5	24,2	29,2	28,5	18,1	34,3	13,5	10	14,9	26,2	30,0	28,9	10,5	8,8	4	33,5	27,7	27,1	11,7	
Eläkeläinen	0,5	4,9	4	42,9	26,3	30,8	–	9,0	14,1	10	12,9	21,5	42,0	23,5	30,2	19,7	15	6,4	14,5	36,3	42,8	8,3	11,0	5	17,6	32,7	30,3	19,4	
Työtön, lomautettu	2,6	9,1	6	21,9	21,8	39,2	17,1	9,1	9,3	5	25,3	27,9	35,4	11,3	26,3	14,2	10	15,2	24,2	31,8	28,8	11,1	9,5	4	28,6	32,0	27,9	11,5	
Opiskelija	2,0	3,9	2	81,0	–	12,4	6,5	9,1	10,4	3	45,6	26,3	15,9	12,2	32,6	10,1	5	31,2	28,7	24,1	16,0	10,7	5,1	3	42,1	34,7	15,9	7,3	
Kotitaloutta hoitava tai muu	–	–	–	–	–	–	–	7,6	5,0	3	43,0	32,9	16,0	8,2	29,8	8,8	5	19,1	36,4	27,6	16,9	11,7	11,0	4	38,6	35,0	7,3	19,0	
Asuinkunnan koko																													
< 4 000 asukasta	1,3	4,0	4	–	–	–	–	11,1	12,0	6	18,8	25,5	31,6	24,2	39,1	17,7	10	12,7	21,2	29,1	36,9	17,3	12,2	8	21,5	24,7	34,9	18,9	
4 000–9 999 asukasta	1,5	7,6	3	30,2	45,0	12,7	12,1	12,9	11,3	5	22,0	32,3	30,8	14,9	40,6	16,3	10	14,2	22,3	28,4	35,1	17,5	10,5	5	20,7	34,8	26,5	18,1	
10 000–24 999 asukasta	1,6	7,3	3	46,2	29,0	5,3	19,6	12,8	10,6	5	25,8	27,6	28,7	18,0	39,0	15,7	10	11,2	24,4	31,5	32,9	12,5	8,1	5	32,1	33,5	22,3	12,1	
25 000–99 999 asukasta	1,7	6,9	5	36,6	19,0	38,6	5,7	12,1	10,4	5	27,3	28,5	27,0	17,3	37,0	15,0	10	13,1	23,2	31,0	32,7	9,9	7,0	4	32,4	36,5	21,2	10,0	
≥ 100 000 asukasta	1,4	6,4	4	42,7	17,2	34,0	6,1	10,8	9,7	5	28,1	24,3	32,4	15,2	33,4	11,3	6	21,4	25,8	30,7	22,1	8,5	5,0	3	45,5	26,1	23,5	4,9	
Asuinkunnan kuntamuoto																													
Kaupunkimainen kunta	1,6	6,2	4	40,2	22,3	32,5	5,1	11,5	10,6	5	26,9	26,3	29,9	17,0	35,4	13,4	10	16,8	24,7	30,7	27,8	9,2	6,4	4	38,5	32,0	21,4	8,1	
Taajaan asuttu kunta	1,2	10,3	3	47,5	17,9	–	34,6	12,4	8,7	5	25,2	29,9	31,9	13,0	39,3	15,2	10	11,1	24,5	32,0	32,4	13,2	8,3	5	27,9	31,1	26,4	14,5	
Maaseutumainen kunta	1,6	7,7	3	26,0	49,1	12,8	12,2	12,7	11,5	5	23,2	29,3	28,0	19,5	39,9	16,9	10	14,8	21,0	28,4	35,8	18,6	10,9	5	22,5	31,9	28,8	16,7	
Asuinkunnan suuralue																													
Etelä-Suomi	1,3	8,5	5	35,8	21,8	30,8	11,6	10,3	9,8	5	27,5	25,4	31,1	16,0	32,9	12,8	9	17,5	25,0	31,6	25,9	9,3	6,6	4	38,3	27,6	23,6	10,4	
Länsi-Suomi	1,2	6,7	3	41,8	23,8	22,6	11,8	11,3	9,5	5	25,8	29,1	31,7	13,4	38,5	13,8	10	12,5	26,5	30,9	30,1	10,4	6,6	5	32,3	35,9	24,7	7,1	
Itä-Suomi	2,3	5,2	3	45,7	23,8	25,9	4,5	14,4	12,5	5	25,1	28,7	26,9	19,3	41,4	17,7	10	11,9	21,9	27,8	38,4	16,6	11,0	5	27,1	34,7	23,4	14,9	
Pohjois-Suomi	2,6	4,8	3	37,5	38,5	17,1	6,9	16,9	11,6	5	23,1	28,8	26,7	21,5	44,9	17,0	10	18,3	18,4	28,8	34,5	16,8	9,4	5	23,5	33,9	26,1	16,6	

Tilasto 15c. **Hiihto- ja lasketteluharrastukset.** Lasketteluun, lumilautailuun ja Telemark-hiihtoon osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Laskettelu								Lumilautailu								Telemark-hiihto							
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med		Jakauma, % harrastajista						
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15	
Koko väestö	13,8	5,9	3	40,7	28,9	24,6	5,8	4,6	6,5	3	42,4	24,9	23,7	9,1	0,8	5,5	2	51,3	16,5	22,4	9,8			
Sukupuoli																								
Nainen	12,2	5,0	3	42,5	30,5	23,5	3,5	4,3	5,4	3	47,9	23,3	21,6	7,2	0,8	5,5	3	48,2	19,7	20,6	11,4			
Mies	15,3	6,7	3	39,3	27,6	25,5	7,6	5,0	7,5	4	37,9	26,2	25,4	10,6	0,8	5,6	2	54,2	13,5	24,0	8,2			
Ikä																								
15-24	23,7	6,7	3	44,6	25,9	22,3	7,2	14,5	7,0	3	42,2	21,5	26,7	9,6	1,2	6,3	5	43,1	24,9	15,8	16,2			
25-44	17,8	5,0	3	43,6	28,2	24,1	4,1	5,9	5,8	3	43,2	27,5	20,2	9,1	1,4	5,3	2	59,7	9,2	20,8	10,4			
45-64	9,6	6,4	4	32,7	33,5	27,6	6,2	0,8	8,0	3	40,4	28,9	24,5	6,2	0,4	5,1	3	41,1	26,7	32,2	-			
65-74	2,2	8,4	5	31,3	19,3	31,7	17,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Elinvaihe																								
Yksinasuva < 45 v.	12,6	5,0	2	50,0	27,4	17,3	5,3	7,7	6,3	2	51,3	15,1	20,3	13,3	1,5	5,9	2	53,5	-	31,7	14,8			
Yksinasuva ≥ 45 v.	3,8	10,8	5	26,8	33,1	24,6	15,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Kaksinasuva < 45 v.	16,6	4,7	3	47,5	26,9	20,6	5,0	9,7	4,2	3	44,1	37,9	13,9	4,0	1,7	5,5	2	60,5	15,3	8,4	15,8			
Kaksinasuva ≥ 45 v.	5,6	6,7	4	29,8	34,9	25,9	9,4	0,7	4,1	3	42,4	39,3	18,3	-	0,2	4,7	2	-	-	-	-			
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	18,5	5,3	3	45,1	27,2	23,3	4,4	4,5	5,6	2	53,0	23,0	15,5	8,4	1,2	4,8	2	56,2	17,3	26,5	-			
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	26,3	6,2	3	38,1	30,7	26,2	5,0	6,9	8,2	5	31,8	23,3	35,3	9,6	0,9	6,8	5	39,7	30,6	8,8	20,8			
Perhe, aikuisia lapsia	13,1	6,9	3	41,3	24,0	27,0	7,6	7,6	8,0	5	38,1	17,3	31,5	13,2	-	-	-	-	-	-	-			
Koulutusaste																								
Perusaste	17,4	7,2	3	45,3	25,1	22,2	7,4	7,5	9,3	4	36,6	20,2	26,7	16,5	0,7	6,7	5	34,2	36,0	14,1	15,7			
Keskiaste	10,3	5,6	3	39,4	31,4	23,7	5,6	3,6	5,6	3	42,7	25,3	24,9	7,0	0,5	5,5	3	47,7	24,3	15,8	12,2			
Korkea-aste	19,5	5,6	3	39,8	27,9	27,1	5,2	5,3	5,7	3	46,6	28,0	19,3	6,0	1,7	5,4	2	56,8	8,1	27,9	7,2			
Sosioekonominen asema																								
Maatalousyrittäjä	10,7	3,7	2	55,9	16,5	27,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Muu yrittäjä	16,5	5,5	4	37,5	30,3	27,9	4,2	3,0	4,5	2	65,6	10,1	24,3	-	-	-	-	-	-	-	-			
Ylempi toimihenkilö	25,8	6,4	4	32,4	31,3	29,8	6,6	4,6	7,7	4	32,6	28,2	30,7	8,4	1,2	5,5	2	-	-	-	-			
Alempi toimihenkilö	13,8	4,8	3	38,1	29,3	30,8	1,8	3,0	5,3	2	55,4	20,4	11,4	12,8	1,0	7,6	3	47,0	11,7	15,9	25,3			
Työntekijä	11,4	5,3	3	45,0	32,2	17,2	5,6	4,4	5,4	2	50,1	25,7	16,9	7,3	0,8	3,8	2	51,7	24,1	24,2	-			
Eläkeläinen	2,8	7,3	5	33,1	26,6	28,2	12,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Työtön, lomautettu	6,9	4,3	2	51,7	17,8	27,2	3,3	2,1	4,6	2	53,4	22,3	13,6	10,6	-	-	-	-	-	-	-			
Opiskelija	23,9	6,8	3	45,2	25,7	21,9	7,3	14,2	7,4	4	36,7	25,7	27,2	10,5	1,7	6,7	5	42,5	25,5	12,2	19,8			
Kotitaloutta hoitava tai muu	7,1	4,0	2	59,4	23,0	17,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
Asuinkunnan koko																								
< 4 000 asukasta	11,6	3,4	3	44,2	41,1	14,7	-	3,1	7,1	5	19,4	35,4	35,8	9,4	-	-	-	-	-	-	-			
4 000-9 999 asukasta	10,0	3,7	2	53,4	26,9	18,8	0,9	3,7	5,5	3	47,2	15,7	33,2	3,9	0,5	1,4	1	-	-	-	-			
10 000-24 999 asukasta	13,7	6,4	3	44,7	23,3	24,7	7,2	3,8	9,4	3	44,8	16,5	21,2	17,5	0,8	3,1	1	59,4	16,1	24,5	-			
25 000-99 999 asukasta	14,1	6,7	4	35,4	36,3	21,5	6,9	4,6	6,7	4	37,9	29,5	23,1	9,5	0,5	3,9	2	72,8	18,7	-	8,6			
≥ 100 000 asukasta	15,3	5,9	4	39,1	25,3	29,5	6,2	5,7	5,7	3	45,1	26,1	21,8	7,0	1,3	7,3	5	37,4	18,0	30,0	14,7			
Asuinkunnan kuntamuoto																								
Kaupunkimainen kunta	14,8	6,3	3	38,6	28,6	26,2	6,5	5,1	6,7	3	41,5	26,4	22,9	9,1	0,9	6,2	5	45,8	18,9	23,1	12,2			
Taajaan asuttu kunta	12,1	5,6	3	43,8	26,7	24,0	5,5	3,3	5,3	3	48,7	21,1	24,0	6,2	0,7	2,3	1	75,9	12,0	12,1	-			
Maaseutumainen kunta	11,1	3,8	3	49,9	32,4	16,0	1,7	3,8	6,9	3	42,0	18,5	28,2	11,3	0,6	3,9	2	-	-	-	-			
Asuinkunnan suuralue																								
Etelä-Suomi	13,6	5,8	4	34,5	29,7	30,7	5,1	4,9	6,8	4	38,7	25,6	26,7	9,0	1,0	6,6	5	40,6	21,2	26,0	12,2			
Länsi-Suomi	13,5	6,1	3	44,5	28,0	19,4	8,0	4,0	5,3	3	48,4	25,3	18,5	7,7	0,4	5,6	1	51,8	12,4	17,4	18,5			
Itä-Suomi	13,5	7,3	3	47,6	29,5	15,6	7,3	4,0	7,7	4	36,0	30,5	21,1	12,4	0,9	2,2	1	-	-	-	-			
Pohjois-Suomi	15,2	4,8	2	51,6	26,5	19,3	2,5	5,5	6,8	2	51,7	17,1	22,2	9,0	1,1	3,7	2	66,5	12,5	21,0	-			

Tilasto 16a. Jää- ja lumiharrastukset. Luisteluun, retkiluisteluun ja lumikenkäilyyn osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.

	Jää- ja lumi-harrastukset	Luistelu								Retkiluistelu								Lumikenkäily							
		Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
			Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med		Jakauma, % harrastajista						
Osallistumis %				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15		
Koko väestö	32,3	7,6	5,2	3	48,2	32,9	14,7	4,2	4,5	4,7	2	54,7	29,3	11,4	4,5	4,4	4,6	2	58,1	23,6	13,0	5,3			
Sukupuoli																									
Nainen	36,6	8,7	4,6	2	51,4	33,3	12,7	2,6	4,1	4,7	2	58,8	26,7	9,6	4,9	5,0	4,5	2	63,4	19,9	11,1	5,6			
Mies	28,0	6,5	6,1	3	43,9	32,3	17,3	6,5	5,0	4,7	2	51,4	31,4	12,9	4,3	3,8	4,8	2	51,1	28,5	15,5	4,9			
Ikä																									
15-24	48,1	14,5	7,1	3	47,6	31,1	14,5	6,8	6,1	4,0	2	57,8	30,4	8,2	3,6	5,9	2,6	2	74,9	17,2	6,4	1,5			
25-44	42,8	9,6	4,5	2	51,6	31,6	13,1	3,7	5,3	4,4	2	61,7	26,7	7,2	4,5	4,7	4,1	2	62,9	21,2	11,0	4,9			
45-64	22,5	4,9	4,3	3	43,7	38,3	15,4	2,6	4,3	5,3	3	48,4	29,4	16,6	5,5	4,2	5,8	3	49,3	27,2	16,9	6,7			
65-74	13,0	1,4	4,7	3	40,9	18,9	40,2	-	0,9	5,5	5	21,0	49,2	29,7	-	2,2	8,0	5	24,2	38,5	24,6	12,6			
Elinvaihe																									
Yksinasuva < 45 v.	32,2	7,6	3,9	2	60,0	27,3	8,5	4,2	4,7	2,9	2	56,1	36,6	7,3	-	3,9	3,3	2	70,2	23,1	3,3	3,4			
Yksinasuva ≥ 45 v.	13,5	2,3	3,3	2	53,7	19,8	26,5	-	2,3	6,6	4	35,8	34,4	24,9	5,0	2,5	6,2	2	62,1	20,4	13,8	3,7			
Kaksinasuva < 45 v.	35,7	8,4	5,4	2	50,7	30,9	10,8	7,7	5,4	2,8	2	65,1	24,2	10,7	-	4,6	3,7	1	73,2	13,6	5,2	7,9			
Kaksinasuva ≥ 45 v.	19,3	3,3	4,1	3	48,4	33,4	15,6	2,6	2,9	6,2	3	41,1	31,9	18,9	8,1	3,7	5,9	4	40,6	28,8	22,9	7,7			
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	61,3	12,5	5,3	3	44,9	36,2	15,9	3,0	5,4	2,9	2	53,8	40,6	5,6	-	4,9	4,7	2	52,5	27,4	15,6	4,5			
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	39,7	12,1	6,4	3	47,9	30,9	16,3	4,9	6,7	6,2	2	63,5	19,6	7,6	9,3	5,7	3,4	2	68,6	19,7	9,4	2,3			
Perhe, aikuisia lapsia	31,6	9,7	4,5	3	40,3	43,5	11,1	5,2	5,3	3,5	3	48,9	35,8	15,3	-	5,6	4,9	2	59,7	23,2	14,4	2,7			
Koulutusaste																									
Perusaste	34,8	9,6	6,0	3	46,4	32,6	15,6	5,3	4,9	4,5	2	56,7	25,8	12,9	4,6	4,3	2,5	2	78,0	14,0	6,2	1,7			
Keskiaste	29,6	7,0	5,8	3	44,7	33,9	16,8	4,6	3,7	5,5	2	50,6	32,4	11,2	5,9	4,1	6,0	3	48,6	26,0	18,0	7,4			
Korkea-aste	36,9	7,7	3,6	2	56,2	31,1	10,0	2,8	6,2	3,8	2	59,1	26,9	11,1	2,8	5,0	3,1	2	65,9	24,2	7,2	2,8			
Sosioekonominen asema																									
Maatalousyrittäjä	29,8	5,6	4,8	5	13,0	60,3	26,7	-	4,9	3,8	2	61,1	20,2	18,7	-	4,8	9,1	5	-	54,1	30,6	15,3			
Muu yrittäjä	34,6	7,3	5,2	3	38,3	33,9	21,9	5,9	4,7	3,2	2	65,2	21,7	7,8	5,3	3,5	4,9	2	58,7	29,1	5,4	6,8			
Ylempi toimihenkilö	36,2	8,1	3,6	2	52,4	36,1	10,4	1,1	7,3	4,2	2	53,3	31,8	12,5	2,4	6,0	4,0	1	67,2	19,4	7,2	6,1			
Alempi toimihenkilö	31,7	7,4	3,5	2	53,4	36,8	7,4	2,4	4,3	3,8	2	59,3	23,0	13,4	4,2	5,1	3,9	2	60,3	19,3	18,3	2,0			
Työntekijä	33,5	8,1	5,0	2	50,8	29,5	14,6	5,0	4,6	7,0	2	53,8	23,5	14,2	8,6	4,6	5,8	2	51,5	25,2	15,3	8,0			
Eläkeläinen	15,0	1,7	5,0	5	28,0	35,4	36,6	-	1,5	4,2	5	32,8	46,3	20,9	-	2,3	6,9	5	36,1	31,3	22,6	10,0			
Työtön, lomautettu	28,5	6,1	17,2	4	35,5	30,9	16,4	17,2	2,2	2,6	3	-	-	-	-	4,1	2,7	2	52,7	43,8	3,5	-			
Opiskelija	47,5	14,7	5,5	3	48,4	31,1	15,7	4,9	7,2	4,0	2	56,6	32,2	6,9	4,3	5,5	2,5	2	77,2	14,2	8,7	-			
Kotitaloutta hoitava tai muu	49,3	7,4	3,4	3	40,5	47,0	12,5	-	2,7	1,8	2	-	-	-	-	2,2	12,8	2	64,4	-	17,6	18,0			
Asuinkunnan koko																									
< 4 000 asukasta	37,0	9,0	4,6	3	43,8	35,1	18,4	2,8	4,7	7,4	2	76,1	10,5	8,3	5,1	6,0	7,0	2	57,8	11,4	17,7	13,1			
4 000-9 999 asukasta	32,6	6,7	3,7	2	52,9	27,7	19,4	-	3,0	3,2	2	59,4	29,5	11,2	-	5,5	5,1	2	54,9	25,5	13,7	5,9			
10 000-24 999 asukasta	31,8	7,9	6,5	4	34,6	43,1	15,3	7,0	4,0	4,6	3	48,5	38,4	9,7	3,5	5,8	5,0	2	51,4	34,0	10,2	4,4			
25 000-99 999 asukasta	32,0	7,9	6,6	3	49,2	32,2	12,7	5,9	5,5	4,0	2	50,0	33,9	13,3	2,8	4,5	4,6	2	55,5	22,2	17,0	5,2			
≥ 100 000 asukasta	31,8	7,4	3,9	2	53,9	29,3	13,8	3,0	4,6	5,3	2	57,3	23,9	11,1	7,7	2,9	3,3	1	70,3	17,3	9,0	3,4			
Asuinkunnan kuntamuoto																									
Kaupunkimainen kunta	31,9	7,6	5,1	2	50,5	31,4	13,7	4,4	4,9	4,8	2	54,8	29,2	10,6	5,5	3,8	4,1	2	61,0	23,3	11,4	4,2			
Taajaan asuttu kunta	31,6	7,5	6,6	4	35,3	41,7	17,1	5,9	3,7	3,9	3	44,8	36,6	16,7	1,9	4,8	5,4	2	56,1	24,0	12,5	7,4			
Maaseutumainen kunta	34,5	7,8	4,6	2	50,7	30,5	17,1	1,8	3,9	5,0	2	63,9	23,1	10,9	2,1	6,6	5,4	2	52,4	23,9	17,2	6,5			
Asuinkunnan suuralue																									
Etelä-Suomi	31,1	7,5	5,3	3	48,6	35,0	12,2	4,1	4,2	4,8	3	48,7	33,9	11,9	5,4	3,1	4,8	2	62,1	22,8	8,4	6,8			
Länsi-Suomi	32,7	8,6	5,4	3	49,6	27,0	18,2	5,3	5,5	4,6	2	60,3	24,0	11,5	4,1	4,3	4,3	2	64,3	18,3	11,9	5,5			
Itä-Suomi	37,0	8,4	5,2	3	39,5	40,9	15,9	3,6	5,9	5,6	2	55,4	26,1	14,1	4,3	9,4	4,8	3	47,7	29,3	19,2	3,7			
Pohjois-Suomi	31,8	4,8	4,1	2	55,0	27,1	16,2	1,8	2,3	2,4	2	-	-	-	-	5,2	4,7	2	55,7	24,8	15,3	4,2			

Tilasto 16b. Jää- ja lumiharrastukset. Mäenlaskuun kelkalla, pulkalla tai suksilla sekä potkukelkkailuun osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.

	Mäenlasku kelkalla, pulkalla tms.							Potkukelkkailu							
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15
Koko väestö	23,6	7,8	5	32,3	32,8	22,8	12,0	8,2	8,6	5	28,9	32,8	25,8	12,5	
Sukupuoli															
Nainen	28,9	7,9	4	32,9	32,3	22,5	12,3	10,5	8,7	5	28,4	32,4	27,1	12,1	
Mies	18,3	7,7	5	31,4	33,6	23,3	11,7	5,8	8,4	5	29,6	33,6	23,6	13,2	
Ikä															
15-24	40,5	6,6	3	35,2	38,2	17,0	9,7	9,2	6,6	3	37,5	31,5	24,8	6,3	
25-44	35,6	9,0	5	31,0	29,0	24,6	15,3	8,7	7,1	4	37,4	29,4	23,5	9,6	
45-64	11,7	6,4	5	32,6	34,5	25,4	7,5	7,6	10,1	5	21,0	38,2	26,5	14,2	
65-74	5,4	7,9	5	23,6	38,6	31,6	6,2	7,0	12,7	10	9,5	28,6	33,7	28,2	
Elinvaihe															
Yksinasuva < 45 v.	24,1	3,7	2	55,9	32,3	9,6	2,1	3,5	2,6	1	72,8	19,6	7,5	-	
Yksinasuva ≥ 45 v.	6,7	5,2	4	31,7	37,8	27,6	2,9	5,1	9,4	6	19,8	28,5	33,2	18,5	
Kaksinasuva < 45 v.	25,8	3,7	2	59,0	27,3	10,2	3,5	4,5	3,9	2	59,6	23,6	14,5	2,4	
Kaksinasuva ≥ 45 v.	8,5	6,5	5	28,7	31,6	33,2	6,5	7,8	10,4	5	15,7	37,9	29,6	16,8	
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	58,1	11,8	8	14,5	29,2	34,4	21,9	14,3	7,6	5	28,9	31,7	30,0	9,3	
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	31,2	6,8	4	33,0	40,9	16,9	9,2	10,8	8,9	5	28,7	37,3	22,3	11,7	
Perhe, aikuisia lapsia	19,8	8,1	4	36,7	27,9	20,2	15,2	8,8	10,7	5	29,8	26,7	26,4	17,1	
Koulutusaste															
Perusaste	26,3	8,1	5	27,5	39,9	19,2	13,5	10,4	8,7	5	27,1	31,2	29,3	12,4	
Keskiaste	20,6	8,1	5	31,4	32,6	23,7	12,2	8,4	9,5	5	24,2	33,0	28,5	14,2	
Korkea-aste	28,7	7,2	4	36,3	29,3	23,4	11,0	6,2	5,8	3	45,1	33,8	14,0	7,1	
Sosioekonominen asema															
Maatalousyrittäjä	21,1	8,4	5	19,1	37,4	30,8	12,6	17,3	9,6	5	16,6	36,4	26,0	21,0	
Muu yrittäjä	24,4	7,4	5	36,5	24,4	30,2	8,9	7,8	6,9	5	28,7	40,8	20,0	10,5	
Ylempi toimihenkilö	25,6	7,9	5	33,4	28,4	26,2	12,0	6,0	10,2	5	36,5	32,0	20,3	11,2	
Alempi toimihenkilö	24,3	7,2	4	38,4	28,8	21,0	11,8	7,2	5,9	4	34,1	42,0	19,0	4,9	
Työntekijä	23,9	8,6	5	27,9	33,4	24,1	14,6	8,9	8,3	5	32,2	32,1	24,5	11,2	
Eläkeläinen	6,8	7,5	5	22,1	38,9	31,3	7,7	7,2	12,5	10	9,7	27,1	35,8	27,4	
Työtön, lomautettu	19,9	8,8	3	39,4	31,7	13,0	15,9	8,3	7,7	4	30,3	34,4	27,0	8,2	
Opiskelija	40,4	6,6	3	35,2	38,1	18,0	8,7	9,1	6,4	3	37,8	30,8	25,9	5,4	
Kotitaloutta hoitava tai muu	43,0	13,3	6	19,9	27,1	28,6	24,3	13,7	11,0	6	17,3	30,8	34,7	17,1	
Asuinkunnan koko															
< 4 000 asukasta	25,7	9,5	5	25,1	27,3	29,9	17,7	18,7	11,2	9	15,8	27,1	41,0	16,0	
4 000-9 999 asukasta	23,7	7,6	5	25,7	36,0	27,4	10,9	11,8	10,5	5	21,3	33,0	25,2	20,5	
10 000-24 999 asukasta	24,1	9,0	5	29,9	31,0	25,5	13,6	10,0	9,6	5	26,1	34,5	26,7	12,8	
25 000-99 999 asukasta	22,3	8,6	5	30,6	33,9	22,8	12,7	8,1	7,6	4	27,0	39,5	25,1	8,4	
≥ 100 000 asukasta	23,8	6,5	3	38,3	32,7	18,8	10,1	4,1	5,2	2	53,1	23,7	15,9	7,3	
Asuinkunnan kuntamuoto															
Kaupunkimainen kunta	23,3	7,5	4	34,1	32,9	21,7	11,3	6,2	7,1	4	36,9	33,7	20,6	8,9	
Taajaan asuttu kunta	23,7	8,5	5	29,4	34,4	23,2	13,0	10,1	8,7	5	19,7	35,3	34,3	10,6	
Maaseutumainen kunta	24,7	8,5	5	27,6	30,9	27,3	14,2	14,5	11,4	6	19,9	29,5	30,1	20,5	
Asuinkunnan suuralue															
Etelä-Suomi	23,4	7,3	4	34,5	31,8	22,6	11,1	6,2	7,5	4	35,1	34,1	21,8	9,1	
Länsi-Suomi	23,5	7,7	4	32,8	33,6	22,4	11,2	9,5	8,6	5	23,5	36,1	28,0	12,4	
Itä-Suomi	24,4	8,7	5	26,8	36,7	24,0	12,5	11,5	9,9	5	30,8	24,2	28,6	16,4	
Pohjois-Suomi	23,7	9,6	5	27,6	31,3	23,7	17,5	10,2	10,4	5	20,3	33,0	29,2	17,5	

Tilasto 17a. Suunnistuksen, aarteensinnän (geokätkennän), kallio- tai vuorikiipeilyn ja maastoratsastuksen osallistumisosuudet ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Suunnistus								Aarteensintä, geokätkentä								Kallio- tai vuorikiipeily								Maastoratsastus							
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med		Jakauma, % harrastajista				Ka	Med	Jakauma, % harrastajista								
			1-2	3-5	6-15	> 15				1-2	3-5	6-15	> 15				1-2	3-5	6-15	> 15				1-2	3-5	6-15	> 15					
Koko väestö	4,8	11,6	5	32,7	24,3	23,5	19,5	2,2	5,9	2	58,3	22,9	12,6	6,2	1,9	5,7	2	57,5	24,8	10,6	7,1	3,9	27,1	5	40,7	21,6	11,8	25,8				
Sukupuoli																																
Nainen	3,8	9,9	4	43,0	17,7	22,9	16,4	2,3	5,5	2	65,4	16,1	13,9	4,7	1,7	3,9	2	57,1	25,5	14,9	2,5	6,9	29,4	5	39,0	21,0	12,6	27,4				
Mies	5,8	12,7	5	26,0	28,6	23,8	21,6	2,2	6,5	2	50,3	30,7	11,1	7,9	2,2	7,2	2	57,9	24,3	7,0	10,8	0,9	7,8	1	55,1	27,0	5,0	13,0				
Ikä																																
15-24	6,3	10,6	3	44,9	30,0	11,0	14,2	4,1	3,6	2	63,9	18,9	12,0	5,1	3,8	2,8	2	72,4	22,0	3,0	2,6	8,3	36,4	5	28,9	21,9	11,9	37,4				
25-44	6,3	11,5	5	34,1	21,9	26,2	17,8	3,1	6,5	2	54,6	25,7	13,5	6,3	2,3	8,9	2	50,6	18,4	19,0	12,0	5,4	23,1	3	44,7	22,7	12,2	20,5				
45-64	3,7	11,5	6	24,2	23,9	29,2	22,7	1,2	8,7	2	56,6	23,7	11,2	8,5	1,3	4,3	3	49,3	39,9	5,5	5,3	1,8	21,1	2	51,5	19,2	9,8	19,5				
65-74	2,3	16,1	10	21,5	24,9	17,9	35,7	0,5	2,6	2	72,0	15,1	12,9	-	0,5	3,7	2	57,0	31,5	11,6	-	0,3	3,6	1	-	-	-	-				
Elinvaihe																																
Yksinasuva < 45 v.	5,5	9,5	5	26,7	33,2	25,6	14,5	2,1	4,6	2	54,0	22,2	15,7	8,1	4,0	9,7	2	56,2	22,9	11,4	9,5	6,2	20,3	3	46,4	12,2	17,2	24,2				
Yksinasuva ≥ 45 v.	2,5	14,4	10	13,4	21,8	26,8	38,0	0,8	3,0	2	63,3	28,1	8,6	-	1,0	10,5	3	39,5	40,6	-	19,9	0,9	44,4	20	34,4	15,1	-	50,5				
Kaksinasuva < 45 v.	5,5	12,7	4	36,1	27,8	20,5	15,6	4,7	9,9	2	51,7	24,0	9,8	14,5	3,1	6,1	2	62,7	5,3	22,9	9,2	8,1	28,3	5	40,2	27,3	12,4	20,1				
Kaksinasuva ≥ 45 v.	2,7	10,9	5	23,3	33,2	20,2	23,3	0,9	8,4	2	51,2	27,1	10,4	11,3	0,8	3,0	3	46,0	50,0	4,0	-	1,0	9,1	2	60,1	13,5	16,3	10,2				
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	6,1	9,8	5	35,4	21,8	28,0	14,9	3,3	4,5	2	57,6	24,3	14,2	3,9	1,8	3,6	2	60,6	31,7	-	7,7	4,1	26,2	3	45,0	18,0	11,8	25,2				
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	7,3	11,4	3	42,5	21,0	19,4	17,1	2,9	2,9	2	61,9	24,2	13,9	-	2,6	3,3	2	62,7	22,4	13,0	1,8	5,8	34,0	5	31,0	24,8	10,8	33,4				
Perhe, aikuisia lapsia	5,6	15,2	7	23,3	23,0	33,8	19,9	2,6	10,8	2	62,6	19,8	9,6	8,0	3,3	7,6	2	58,2	20,0	6,6	15,1	3,9	36,1	3	44,6	17,0	3,6	34,8				
Koulutusaste																																
Perusaste	4,9	12,6	3	44,6	24,0	12,9	18,5	2,4	2,7	2	61,9	24,9	13,2	-	2,1	1,8	1	-	-	-	-	4,3	37,8	8	30,1	15,9	10,7	43,3				
Keskiaste	4,0	12,7	5	30,5	23,4	24,3	21,8	1,9	6,9	2	58,0	21,6	12,2	8,2	1,7	6,0	2	51,9	31,0	9,8	7,3	3,4	28,8	5	38,8	22,7	12,2	26,3				
Korkea-aste	6,7	9,7	5	30,7	25,5	26,8	17,0	2,9	6,2	2	57,0	23,9	12,7	6,5	2,5	7,3	2	51,0	21,3	17,2	10,5	4,8	18,9	3	49,2	22,8	11,8	16,2				
Sosioekonominen asema																																
Maatalousyrittäjä	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,4	25,7	5	29,0	40,3	16,3	14,4				
Muu yrittäjä	3,5	18,9	10	21,4	13,7	26,5	38,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,7	18,8	5	7,4	52,9	16,2	23,5				
Ylempi toimihenkilö	8,1	11,3	5	27,1	25,6	27,9	19,3	3,2	6,7	2	65,9	21,4	7,3	5,4	2,2	8,9	5	29,2	25,9	27,7	17,3	3,6	39,8	5	33,0	28,8	12,8	25,3				
Alempi toimihenkilö	6,2	9,9	6	29,7	19,4	30,7	20,2	2,2	3,5	2	63,1	21,3	15,6	-	2,4	9,5	3	47,5	33,6	9,7	9,2	4,3	12,2	2	56,2	21,5	9,4	12,9				
Työntekijä	3,9	8,4	5	41,4	22,1	22,5	14,0	2,3	9,2	2	52,5	20,7	15,5	11,2	1,8	3,5	2	63,9	24,4	8,9	2,9	3,7	26,0	3	39,9	23,0	10,6	26,5				
Eläkeläinen	1,9	12,2	5	25,6	26,4	24,6	23,3	0,7	8,1	2	54,8	28,6	5,7	10,9	0,8	2,8	2	64,3	30,3	5,4	-	0,6	1,8	1	-	-	-	-				
Työtön, lomautettu	2,8	32,4	8	10,9	37,8	17,6	33,7	1,9	8,2	5	-	-	-	-	2,2	4,2	1	-	-	-	-	3,6	65,0	8	33,5	15,8	7,7	42,9				
Opiskelija	7,5	11,7	3	39,0	29,2	15,7	16,1	4,2	3,2	2	67,2	17,4	12,6	2,9	3,9	5,1	2	67,6	21,3	5,6	5,5	8,3	29,0	5	36,0	18,3	13,3	32,4				
Kotitaloutta hoitava tai muu	3,5	6,0	5	29,6	34,7	25,2	10,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,8	16,3	5	43,7	8,7	18,5	29,2				
Asuinkunnan koko																																
< 4 000 asukasta	3,7	12,3	8	13,2	29,3	32,6	24,9	1,7	5,2	5	37,8	15,3	46,9	-	-	-	-	-	-	-	-	3,4	18,0	5	-	51,9	19,6	28,6				
4 000-9 999 asukasta	5,2	11,8	4	36,3	27,6	10,8	25,3	2,3	3,9	2	56,9	27,1	10,8	5,2	1,8	11,4	3	48,0	28,3	5,2	18,5	4,3	34,9	5	28,5	27,1	12,5	31,8				
10 000-24 999 asukasta	5,4	9,2	5	36,4	18,9	29,6	15,1	2,4	4,2	2	68,7	16,9	11,2	3,3	1,6	2,7	2	61,3	33,6	5,1	-	4,0	30,9	5	38,4	21,6	10,6	29,4				
25 000-99 999 asukasta	5,2	13,5	5	29,5	26,5	20,3	23,6	2,3	8,8	2	54,3	25,3	13,7	6,7	1,8	4,5	2	56,0	22,1	18,3	3,6	4,2	34,3	5	41,2	16,2	10,9	31,7				
≥ 100 000 asukasta	4,1	11,1	5	34,7	23,4	27,0	14,9	2,1	5,5	2	59,3	21,8	10,4	8,6	2,5	5,9	2	58,5	23,6	9,7	8,2	3,4	14,9	2	54,1	19,6	11,9	14,4				
Asuinkunnan kuntamuoto																																
Kaupunkimainen kunta	4,4	12,0	5	31,6	24,9	24,1	19,4	2,2	7,1	2	55,9	24,7	11,5	8,0	2,1	5,1	2	58,4	24,5	11,0	6,2	3,6	23,8	3	46,9	18,8	11,1	23,2				
Taajaan asuttu kunta	5,9	12,5	5	35,8	17,2	26,5	20,4	2,9	3,1	2	64,0	20,2	15,8	-	1,4	3,9	2	55,4	23,4	21,2	-	4,4	29,3	5	39,8	21,3	12,4	26,4				
Maaseutumainen kunta	5,3	9,3	5	33,4	29,4	18,1	19,1	2,0	3,7	2	63,1	17,8	13,7	5,3	1,5	10,9	2	53,9	27,8	-	18,2	4,5	36,3	5	20,2	31,6	13,6	34,6				
Asuinkunnan suuralue																																
Etelä-Suomi	4,5	11,8	5	29,2	26,3	22,8	21,7	2,0	8,1	2	61,0	20,7	8,4	9,9	2,0	5,8	2	60,5	21,0	11,8	6,7	3,6	29,7	5	40,0	22,5	12,7	24,8				
Länsi-Suomi	5,5	11,5	5	34,3	19,8	30,2	15,7	2,8	4,5	2	56,2	19,5	19,4	4,8	1,8	5,3	2	54,6	32,8	5,0	7,6	4,0	23,7	4	44,3	18,8	9,4	27,5				
Itä-Suomi	4,9	11,4	5	38,5	24,2	20,0	17,2	2,5	3,6	2	51,5	33,4	15,1	-	2,2	5,7	3	47,4	22,5	23,4	6,7	5,0	23,8	5	40,7	20,5	12,3	26,5				
Pohjois-Suomi	4,4	11,0	4	37,7	27,9	11,1	23,3	1,8	2,8	2	60,6	33,0	6,4	-	1,6	6,7	2	60,9	29,9	-	9,2	3,7	28,6	4	35,3	26,1	13,2	25,4				

Tilasto 17b. Rullaluisteluun, rullalautailuun tai rullasuksiihtoon, golfiin ja leijan tai lennokin lennätykseen osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Rullaluistelu, -lautailu, -suksiihito							Golf							Leijan ja lennokin lennätykset									
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa								
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista						
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15	
Koko väestö	10,2	12,1	5	23,2	29,4	27,5	20,0	6,1	18,3	7	30,1	16,5	20,1	33,2	5,6	6,1	2	57,6	27,4	10,0	5,0			
Sukupuoli																								
Nainen	8,5	9,3	5	27,1	31,3	24,3	17,3	4,2	14,4	5	35,4	14,6	23,7	26,3	5,1	3,1	2	64,2	26,9	7,0	1,9			
Mies	11,8	14,1	6	20,4	28,1	29,7	21,9	8,1	20,2	8	27,5	17,5	18,3	36,7	6,0	8,5	2	52,2	27,7	12,5	7,6			
Ikä																								
15-24	18,9	11,2	5	24,7	29,7	25,5	20,1	8,6	7,1	3	48,1	23,5	12,3	16,1	6,9	6,9	2	60,3	25,3	7,9	6,5			
25-44	13,8	11,7	5	24,2	31,1	27,1	17,5	6,4	13,7	5	36,3	15,2	23,6	24,9	9,3	5,3	2	58,0	27,8	9,2	5,0			
45-64	6,0	12,9	10	20,2	25,0	30,7	24,1	5,6	26,8	15	17,1	14,3	22,0	46,6	3,2	7,3	2	55,9	27,2	12,6	4,2			
65-74	1,4	30,4	10	4,5	33,2	29,7	32,7	3,9	32,0	20	9,9	13,1	19,1	57,9	1,2	4,3	3	43,3	35,9	20,8	-			
Elinvaihe																								
Yksinasuva < 45 v.	14,5	12,2	8	16,1	29,4	36,1	18,4	8,4	13,7	6	43,0	6,7	21,6	28,7	3,0	3,7	2	70,5	17,7	6,0	5,8			
Yksinasuva ≥ 45 v.	3,7	18,5	10	16,4	18,1	40,9	24,6	3,4	38,7	20	14,2	7,5	21,8	56,4	1,6	7,1	2	62,9	16,3	12,0	8,8			
Kaksinasuva < 45 v.	17,9	12,6	5	30,5	29,1	18,3	22,2	7,1	11,7	3	42,8	17,9	18,2	21,2	5,2	3,9	2	59,0	32,6	5,6	2,8			
Kaksinasuva ≥ 45 v.	3,4	15,8	10	14,2	25,7	29,8	30,3	5,1	28,4	15	17,8	12,7	19,6	50,0	2,0	11,7	3	41,1	34,4	19,4	5,1			
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	11,9	10,3	5	19,7	35,7	28,8	15,8	5,5	13,0	7	28,2	15,8	23,8	32,2	15,9	4,7	2	53,3	31,0	10,4	5,3			
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	15,1	11,9	5	24,1	30,2	27,3	18,3	8,4	14,2	5	34,9	20,3	20,2	24,6	7,9	7,7	2	65,4	21,3	8,3	5,0			
Perhe, aikuisia lapsia	10,1	8,3	5	30,8	30,4	24,2	14,7	5,8	18,4	5	25,1	28,1	14,3	32,5	6,5	5,4	2	54,4	29,8	8,9	6,9			
Koulutusaste																								
Perusaste	10,6	12,7	5	27,0	30,8	22,5	19,7	6,0	9,7	3	45,6	27,6	11,3	15,5	4,8	4,8	2	63,5	18,3	11,0	7,2			
Keskiaste	9,2	13,7	6	19,2	29,5	28,6	22,8	5,0	18,8	8	31,1	12,5	18,4	38,0	5,2	6,9	2	56,3	29,5	9,8	4,5			
Korkea-aste	12,1	9,2	5	27,9	28,6	28,1	15,4	8,9	21,2	9	22,3	17,1	26,1	34,5	6,8	5,1	2	57,7	27,2	10,0	5,1			
Sosioekonominen asema																								
Maatalousyrittäjä	7,2	12,3	10	22,8	9,9	44,3	23,0	-	-	-	-	-	-	-	11,1	6,8	2	58,9	32,8	-	8,3			
Muu yrittäjä	8,7	11,0	5	25,1	26,5	33,4	15,0	10,2	24,6	16	17,4	12,0	19,8	50,8	7,1	11,8	2	57,9	25,5	9,1	7,6			
Ylempi toimihenkilö	11,2	10,5	5	24,2	29,9	28,5	17,4	11,5	22,8	10	20,9	18,7	24,2	36,2	8,1	4,8	2	53,3	25,6	16,7	4,5			
Alempi toimihenkilö	11,2	11,0	5	21,0	32,0	24,7	22,4	5,5	17,3	8	29,8	12,1	21,8	36,3	4,8	4,5	2	67,9	24,6	5,5	2,0			
Työntekijä	11,5	12,8	5	19,1	31,4	28,6	20,8	4,6	16,0	6	34,3	14,0	20,9	30,8	6,2	4,7	2	55,8	29,1	10,8	4,2			
Eläkeläinen	1,8	22,4	10	13,9	26,2	31,5	28,4	3,4	31,0	20	14,2	17,1	18,3	50,4	1,4	4,7	3	49,6	25,6	24,8	-			
Työtön, lomautettu	8,5	12,9	10	28,3	20,7	19,2	31,7	3,3	10,3	3	39,9	18,0	16,7	25,5	5,1	3,4	2	53,7	40,7	-	5,6			
Opiskelija	18,9	11,9	5	26,6	28,9	27,0	17,5	8,7	8,6	3	47,5	19,5	15,2	17,8	7,0	6,9	2	63,4	24,2	5,8	6,6			
Kotitaloutta hoitava tai muu	6,6	9,0	5	28,4	25,3	24,0	22,3	3,4	8,0	2	60,4	16,2	-	23,4	5,6	22,7	3	43,7	31,4	6,5	18,4			
Asuinkunnan koko																								
< 4 000 asukasta	7,3	6,7	4	29,2	38,3	18,9	13,5	3,3	8,3	5	25,2	36,8	20,7	17,3	7,5	3,2	2	74,2	14,2	11,6	-			
4 000-9 999 asukasta	8,7	10,9	5	22,4	34,7	23,3	19,6	3,6	9,0	5	35,9	29,7	16,6	17,8	5,8	9,8	2	57,2	22,7	7,0	13,0			
10 000-24 999 asukasta	10,9	13,4	5	22,7	31,6	23,6	22,2	4,0	23,0	7	35,8	10,5	17,8	35,9	5,7	8,5	3	48,6	31,4	13,8	6,2			
25 000-99 999 asukasta	10,4	11,5	5	27,2	26,4	29,6	16,8	6,5	18,9	7	31,5	15,7	19,7	33,1	5,4	5,7	2	56,3	31,7	8,5	3,5			
≥ 100 000 asukasta	10,5	12,8	6	19,8	28,0	30,0	22,1	8,4	18,9	8	27,2	15,1	21,5	36,2	5,2	3,9	2	60,5	26,2	10,1	3,2			
Asuinkunnan kuntamuoto																								
Kaupunkimainen kunta	10,9	12,9	5	21,5	28,6	28,9	21,1	7,3	19,5	8	29,1	14,6	20,5	35,7	5,2	5,2	2	57,5	28,2	10,2	4,1			
Taajaan asuttu kunta	8,9	8,8	5	30,3	31,4	23,3	14,9	4,2	16,0	5	30,6	24,0	20,3	25,2	6,0	5,1	2	51,0	32,8	11,8	4,4			
Maaseutumainen kunta	8,3	10,9	5	25,5	32,1	23,6	18,7	3,2	8,7	5	39,7	25,9	15,6	18,8	6,7	10,0	2	63,9	19,7	7,8	8,7			
Asuinkunnan suuralue																								
Etelä-Suomi	8,7	11,2	5	23,7	30,8	29,2	16,3	7,0	20,4	9	24,8	15,0	23,1	37,0	5,5	4,7	2	58,8	25,7	11,7	3,8			
Länsi-Suomi	10,5	11,1	5	26,2	28,4	27,5	18,0	4,9	15,5	5	33,7	20,8	15,9	29,6	5,0	4,1	2	57,6	28,7	10,5	3,2			
Itä-Suomi	10,3	15,1	5	21,6	29,4	25,0	24,0	6,0	11,3	2	55,1	8,7	16,7	19,5	7,2	12,0	2	52,8	30,2	7,8	9,2			
Pohjois-Suomi	15,4	13,8	8	18,5	27,7	24,9	29,0	5,3	19,2	5	26,3	25,1	15,0	33,7	5,4	8,4	2	58,7	28,6	3,8	8,9			

Tilasto 18a. Motorisoitu liikkuminen luonnossa. Moottorikelkkailuun, mönkijäajeluun ja maastoautoiluun osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.

	Motorisoi- tu liikku- minen luonnossa	Moottorikelkkailu							Mönkijäajelu							Maastoautoilu									
		Osallis- tumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallis- tumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallis- tumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
			Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista				Ka	Med		Jakauma, % harrastajista						
Osallis- tumis %				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15		
Koko väestö	16,8	9,9	9,8	4	36,8	25,5	19,6	18,1	7,1	15,5	5	36,5	21,6	17,5	24,4	2,2	13,4	4	40,5	20,5	23,0	16,0			
Sukupuoli																									
Nainen	10,9	6,4	6,5	3	42,9	30,4	16,8	9,9	4,7	8,4	4	43,6	21,7	19,5	15,1	1,1	4,2	2	56,4	15,3	28,3	-			
Mies	22,8	13,5	11,4	5	33,9	23,1	21,0	22,0	9,5	18,9	5	33,0	21,6	16,5	29,0	3,2	16,3	5	35,3	22,2	21,3	21,2			
Ikä																									
15-24	26,7	14,7	10,6	3	40,7	21,6	18,4	19,3	12,0	13,2	4	43,4	21,5	14,7	20,4	4,1	20,4	5	28,4	26,2	23,3	22,0			
25-44	19,0	10,8	8,3	3	42,9	26,9	16,2	14,0	9,1	15,9	4	41,8	18,4	15,3	24,6	2,8	10,0	3	48,4	18,6	20,3	12,7			
45-64	13,9	8,9	9,6	5	31,5	26,2	24,5	17,9	4,9	14,2	5	25,5	26,3	23,0	25,2	1,3	6,7	4	43,6	16,1	30,8	9,6			
65-74	7,2	4,5	17,6	15	11,6	27,4	18,0	43,0	2,2	35,1	15	5,1	26,7	22,6	45,7	0,6	40,8	4	23,5	27,0	-	49,5			
Elinvaihe																									
Yksinasuva < 45 v.	16,4	7,4	6,8	2	51,1	17,6	15,8	15,6	7,8	16,0	2	50,4	19,6	11,1	18,8	3,4	14,5	6	31,0	18,2	27,9	22,9			
Yksinasuva ≥ 45 v.	7,5	4,0	10,6	6	30,2	19,6	34,0	16,2	2,6	13,4	5	27,9	23,8	17,8	30,4	1,0	7,0	6	28,5	21,1	39,1	11,2			
Kaksinasuva < 45 v.	21,2	12,2	8,4	3	47,8	21,8	17,8	12,6	8,9	10,4	2	57,9	25,0	4,4	12,8	3,5	17,3	5	28,8	31,2	26,0	14,0			
Kaksinasuva ≥ 45 v.	12,0	8,1	12,2	5	25,0	26,0	25,8	23,2	4,2	18,0	10	20,6	24,8	21,9	32,7	0,7	8,8	4	46,7	12,7	29,0	11,5			
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	20,7	12,8	6,3	3	48,8	26,7	11,6	12,9	9,8	14,9	6	33,1	16,4	23,0	27,5	2,2	15,7	2	56,3	25,9	-	17,8			
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	21,5	11,7	10,4	4	36,8	27,2	19,0	17,0	9,7	14,7	5	39,5	21,4	20,8	18,3	2,8	7,7	2	51,9	23,7	13,1	11,2			
Perhe, aikuisia lapsia	19,0	13,9	10,7	5	29,7	24,4	19,0	26,8	7,4	21,9	10	24,0	20,9	23,0	32,1	2,1	24,7	9	28,2	8,6	36,2	26,9			
Koulutusaste																									
Perusaste	18,7	9,8	13,8	6	29,0	19,5	26,5	25,0	8,4	12,2	5	37,7	21,2	23,2	17,9	2,1	18,7	5	41,5	28,8	15,8	13,8			
Keskiaste	17,7	10,6	10,5	5	31,5	27,6	20,8	20,2	7,8	18,9	5	31,1	22,0	16,9	29,9	2,3	13,3	5	35,4	19,4	27,0	18,2			
Korkea-aste	13,8	8,6	5,2	2	56,5	23,8	11,9	7,9	4,8	6,0	2	55,2	20,4	13,8	10,5	2,0	10,8	2	53,7	19,3	15,7	11,3			
Sosioekonominen asema																									
Maatalousyrittäjä	28,5	22,1	13,1	4	40,0	29,6	6,0	24,3	11,9	12,7	5	12,2	41,8	31,9	14,2	4,3	48,3	40	-	-	-	-			
Muu yrittäjä	26,1	17,2	10,0	4	35,8	28,4	23,0	12,8	10,5	23,9	10	13,8	18,5	27,2	40,5	3,6	18,7	2	50,9	11,7	25,3	12,2			
Ylempi toimihenkilö	16,6	11,1	5,8	2	55,2	21,2	10,9	12,7	5,8	10,0	3	46,9	18,9	17,7	16,5	2,4	8,4	2	54,8	19,5	16,8	9,0			
Alempi toimihenkilö	12,8	8,1	6,6	4	40,0	29,8	19,1	11,1	5,5	11,6	2	50,7	19,9	11,2	18,2	1,6	4,1	2	61,3	12,9	20,1	5,6			
Työntekijä	19,3	11,8	10,2	5	30,0	25,8	25,5	18,7	9,0	17,0	5	35,0	18,5	19,4	27,1	2,4	12,5	5	29,9	30,8	19,5	19,7			
Eläkeläinen	8,3	4,7	15,9	10	16,2	27,8	19,1	36,9	2,8	24,3	5	22,0	31,3	9,5	37,2	0,8	30,2	4	39,1	14,4	6,9	39,6			
Työtön, lomautettu	16,1	7,5	11,8	3	43,1	14,5	18,3	24,1	7,2	15,5	5	14,6	37,6	18,8	29,0	4,2	12,3	7	23,4	17,2	45,4	13,9			
Opiskelija	23,0	11,5	10,4	3	39,8	23,6	18,5	18,0	10,1	12,4	3	49,9	20,8	12,7	16,7	2,5	9,1	4	47,4	23,9	23,5	5,1			
Kotitaloutta hoitava tai muu	14,4	5,9	6,7	4	39,3	36,0	17,0	7,7	6,1	11,0	10	25,7	16,4	26,5	31,3	1,2	-	-	-	-	-	-			
Asuinkunnan koko																									
< 4 000 asukasta	28,9	20,1	16,4	7	26,4	21,6	18,9	33,0	11,8	17,0	5	37,3	14,9	19,5	28,4	3,4	29,5	10	-	23,2	42,8	34,1			
4 000-9 999 asukasta	23,4	14,7	10,7	5	27,0	28,2	23,2	21,6	10,2	21,4	10	21,0	22,6	21,1	35,4	3,9	13,4	5	39,8	12,7	28,9	18,6			
10 000-24 999 asukasta	20,5	12,5	11,7	5	32,2	25,7	21,5	20,5	8,6	15,3	5	30,2	23,5	19,4	26,9	2,9	10,0	3	44,1	21,7	22,5	11,7			
25 000-99 999 asukasta	15,8	9,2	7,9	3	37,3	28,8	19,5	14,4	6,8	16,6	3	40,0	19,4	18,0	22,7	1,7	10,2	4	46,3	24,0	18,2	11,5			
≥ 100 000 asukasta	11,3	5,7	5,8	2	57,0	19,8	14,1	9,1	4,6	8,6	2	51,7	24,4	10,5	13,4	1,3	14,6	3	46,9	23,1	13,8	16,2			
Asuinkunnan kuntamuoto																									
Kaupunkimainen kunta	13,9	7,9	7,4	3	43,5	25,5	18,0	12,9	5,6	12,9	3	43,0	22,3	15,3	19,4	1,7	10,4	3	48,1	25,8	14,3	11,8			
Taajaan asuttu kunta	20,9	11,1	10,9	5	31,7	25,2	23,4	19,7	9,9	13,5	5	34,5	20,5	18,8	26,3	3,1	9,3	5	41,0	10,6	36,1	12,2			
Maaseutumainen kunta	25,7	17,6	13,8	5	26,7	25,5	20,5	27,4	10,6	23,3	10	23,2	21,2	21,2	34,4	3,4	24,5	7	21,7	18,0	30,4	29,9			
Asuinkunnan suuralue																									
Etelä-Suomi	12,0	5,2	6,0	2	52,7	21,2	16,6	9,5	5,4	12,7	3	44,8	20,1	15,0	20,1	1,5	10,8	2	51,9	16,3	17,4	14,4			
Länsi-Suomi	16,0	8,7	8,4	3	41,8	27,0	16,4	14,9	7,1	12,2	5	35,3	21,9	21,1	21,8	2,2	13,2	5	34,3	23,2	26,8	15,7			
Itä-Suomi	23,8	17,1	11,2	5	28,1	30,3	22,2	19,4	9,0	22,3	5	23,3	30,4	15,2	31,2	2,5	12,5	4	44,4	19,1	19,7	16,8			
Pohjois-Suomi	32,4	25,5	13,2	6	25,1	24,7	22,9	27,3	12,6	19,4	5	32,5	17,6	19,3	30,5	4,3	17,7	5	27,6	24,8	29,3	18,3			

Tilasto 18b. **Motorisoitu liikkuminen luonnossa.** Maastomootoripyöräilyyn ja muuhun motorisoituun liikkumiseen luonnossa osallistuminen ja harrastuskerrat vuodessa.

	Maastomootoripyöräily								Muu motorisoitu liikkuminen							
	Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista					
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15	
Koko väestö	2,0	20,3	6	23,8	24,8	25,8	25,5	3,0	15,4	6	24,7	25,1	24,1	26,1		
Sukupuoli																
Nainen	0,4	8,1	5	16,0	58,8	10,0	15,2	1,3	11,3	5	33,2	20,9	21,6	24,2		
Mies	3,5	21,4	9	24,6	21,6	27,3	26,5	4,6	16,5	6	22,4	26,2	24,8	26,6		
Ikä																
15-24	5,5	27,0	10	21,8	19,7	25,3	33,2	8,5	17,5	6	19,5	25,8	29,7	25,1		
25-44	1,7	10,3	5	33,7	31,5	22,0	12,8	2,6	11,4	5	35,3	23,5	14,3	26,9		
45-64	1,2	21,2	10	16,6	26,5	30,7	26,3	1,5	12,8	6	23,2	25,7	27,4	23,7		
65-74	-	-	-	-	-	-	-	1,1	32,3	11	6,5	27,0	28,5	38,0		
Elinvaihe																
Yksinasuva < 45 v.	1,6	8,0	2	56,5	11,2	-	32,3	2,1	13,5	5	33,2	21,4	17,7	27,6		
Yksinasuva ≥ 45 v.	0,8	19,5	15	-	-	52,4	47,6	1,1	12,2	5	10,6	59,0	13,0	17,4		
Kaksinasuva < 45 v.	2,2	7,8	3	28,4	34,3	29,2	8,1	3,3	12,3	5	37,7	29,0	13,6	19,7		
Kaksinasuva ≥ 45 v.	0,6	14,9	10	16,5	25,5	34,5	23,5	1,1	27,6	15	20,4	20,5	13,5	45,6		
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	1,5	51,2	9	14,3	34,9	23,8	27,0	2,7	14,7	5	27,4	25,4	18,7	28,4		
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	3,3	16,3	8	20,2	29,7	32,8	17,3	5,2	15,2	6	21,3	23,5	33,8	21,4		
Perhe, aikuisia lapsia	3,9	28,8	12	29,4	12,0	19,7	38,8	5,1	14,4	10	18,7	21,9	24,5	34,9		
Koulutusaste																
Perusaste	4,2	22,5	9	23,0	19,0	26,4	31,6	6,2	15,4	9	19,3	21,6	36,2	22,9		
Keskiaste	1,9	18,4	5	24,4	26,0	25,9	23,7	2,7	17,0	5	24,7	26,4	19,6	29,2		
Korkea-aste	0,8	23,8	5	23,5	35,4	23,8	17,3	1,7	10,2	5	35,6	27,5	15,1	21,8		
Sosioekonominen asema																
Maatalousyrittäjä	-	-	-	-	-	-	-	4,3	38,7	20	-	26,6	23,2	50,3		
Muu yrittäjä	2,2	7,2	5	19,8	42,3	28,1	9,7	3,7	20,5	10	29,0	18,3	19,7	33,0		
Ylempi toimihenkilö	1,4	10,8	5	22,5	36,4	33,9	7,2	1,6	9,8	5	41,6	13,2	27,1	18,0		
Alempi toimihenkilö	1,0	52,1	5	-	-	-	-	1,4	7,7	4	37,9	26,8	16,2	19,2		
Työntekijä	2,1	14,4	5	33,5	20,0	22,5	24,0	2,6	9,3	5	32,0	25,4	17,4	25,1		
Eläkeläinen	0,5	12,8	10	33,2	14,6	14,2	38,0	1,2	27,5	5	26,2	33,7	13,4	26,7		
Työtön, lomautettu	1,6	57,3	10	20,1	-	30,0	49,9	3,0	18,1	10	9,0	40,2	10,2	40,6		
Opiskelija	5,0	22,3	9	22,5	19,8	29,1	28,5	7,8	16,4	9	17,0	23,3	34,8	24,8		
Kotitaloutta hoitava tai muu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Asuinkunnan koko																
< 4 000 asukasta	1,2	15,0	20	-	22,3	27,7	50,0	4,5	17,0	10	21,2	17,0	46,0	15,7		
4 000-9 999 asukasta	2,4	29,5	10	24,6	18,6	20,1	36,7	5,1	11,4	6	13,4	32,8	34,2	19,6		
10 000-24 999 asukasta	2,7	10,4	5	19,7	34,3	22,1	23,9	3,5	17,7	8	27,8	17,1	23,8	31,3		
25 000-99 999 asukasta	2,2	26,4	9	21,5	21,4	36,3	20,8	2,7	21,4	6	24,2	25,4	18,9	31,5		
≥ 100 000 asukasta	1,4	15,8	3	32,5	25,2	20,0	22,4	1,9	10,3	5	34,8	26,3	13,9	25,0		
Asuinkunnan kuntamuoto																
Kaupunkimainen kunta	1,7	20,9	9	25,9	22,5	28,5	23,1	2,2	14,7	5	31,3	25,6	16,2	26,9		
Taajaan asuttu kunta	2,8	11,4	5	19,5	37,4	18,0	25,1	3,9	14,0	6	23,9	23,4	27,2	25,6		
Maaseutumainen kunta	2,3	26,6	10	20,9	20,6	24,6	33,9	5,4	17,7	10	12,8	25,2	37,0	25,0		
Asuinkunnan suuralue																
Etelä-Suomi	1,6	22,5	8	20,5	26,0	31,4	22,1	1,9	17,7	5	27,6	22,6	14,9	34,9		
Länsi-Suomi	2,1	16,2	5	22,5	32,1	21,9	23,5	3,7	12,3	6	22,9	21,1	33,2	22,8		
Itä-Suomi	2,5	27,6	9	41,1	4,6	20,0	34,3	4,7	16,1	5	27,6	25,9	21,6	24,8		
Pohjois-Suomi	2,5	14,7	9	20,8	26,0	21,7	31,5	4,3	15,7	5	18,8	36,5	29,2	15,5		

Tilasto 19a. **Osallistuminen retkille ja leireille.** Maksuttomille ja maksullisille opastetuille retkille osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Osallistuminen retkille ja leireille	Maksuttomat retket							Maksulliset retket								
		Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa							Osallistumis %	Harrastuskertoja vuodessa						
			Ka	Med	Jakauma, % harrastajista				Ka		Med	Jakauma, % harrastajista					
	Osallistumis %			1-2	3-5	6-15	> 15				1-2	3-5	6-15	> 15			
Koko väestö	12,9	5,0	2,6	2	72,6	21,6	4,8	1,0	5,5	2,9	2	66,1	22,7	10,1	1,1		
Sukupuoli																	
Nainen	14,8	5,8	2,4	2	74,3	20,7	4,4	0,6	6,6	3,0	2	64,4	23,4	10,8	1,5		
Mies	11,0	4,3	2,9	2	70,2	22,8	5,4	1,6	4,3	2,6	2	68,9	21,5	9,0	0,6		
Ikä																	
15-24	16,4	4,7	3,7	2	62,9	28,5	6,1	2,4	5,8	2,2	1	68,5	26,4	5,1	-		
25-44	11,9	3,9	2,0	1	78,3	18,6	3,1	-	4,9	2,4	1	82,0	9,8	6,6	1,6		
45-64	12,2	5,6	2,3	2	75,7	19,9	3,3	1,2	5,3	3,2	2	57,9	27,9	12,5	1,7		
65-74	13,0	6,9	3,2	2	64,3	24,1	10,6	0,9	7,0	3,4	2	52,1	31,4	16,4	-		
Elinvaihe																	
Yksinasuva < 45 v.	11,5	4,6	2,6	2	67,6	24,6	7,9	-	4,7	3,4	2	66,0	16,9	13,7	3,4		
Yksinasuva ≥ 45 v.	14,4	7,3	3,2	2	69,3	19,8	9,0	1,9	7,1	3,5	2	51,5	33,7	14,9	-		
Kaksinasuva < 45 v.	14,0	3,1	4,6	2	63,5	27,1	3,8	5,6	7,2	2,4	2	80,6	14,0	3,5	1,8		
Kaksinasuva ≥ 45 v.	11,8	5,6	2,4	2	74,6	18,0	6,9	0,6	5,4	3,3	2	56,1	28,3	14,8	0,8		
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	11,6	3,9	1,8	1	-	-	-	-	3,1	2,0	1	84,0	8,7	7,4	-		
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	14,8	4,8	2,3	1	76,5	19,8	2,7	1,0	6,2	2,2	1	74,4	17,4	8,1	-		
Perhe, aikuisia lapsia	14,2	5,6	2,3	2	-	-	-	-	5,6	3,2	2	55,7	31,5	9,7	3,0		
Koulutusaste																	
Perusaste	13,3	4,1	2,4	2	72,2	20,4	7,4	-	5,1	2,6	2	64,5	24,7	10,8	-		
Keskiaste	12,5	5,4	2,8	2	70,2	22,9	5,7	1,3	4,9	2,9	2	65,0	24,9	8,8	1,2		
Korkea-aste	13,5	4,8	2,1	1	78,7	18,9	1,6	0,8	7,1	2,9	2	68,8	18,1	11,6	1,4		
Sosioekonominen asema																	
Maatalousyrittäjä	15,1	6,3	1,8	2	-	-	-	-	7,5	4,8	2	62,1	9,3	19,4	9,2		
Muu yrittäjä	9,9	4,5	2,4	2	70,1	27,2	2,7	-	4,6	2,6	2	67,1	22,0	10,9	-		
Ylempi toimihenkilö	13,5	5,1	2,1	2	76,2	22,2	1,6	-	6,7	2,5	2	66,1	24,8	9,1	-		
Alempi toimihenkilö	12,4	4,8	2,2	1	87,7	8,0	1,7	2,6	5,8	2,1	1	76,9	16,7	6,4	-		
Työntekijä	11,1	4,1	2,6	2	68,1	25,5	5,4	1,0	4,3	3,0	2	71,2	17,4	9,3	2,2		
Eläkeläinen	13,1	6,7	2,7	2	71,8	20,4	7,2	0,6	6,4	3,8	2	54,2	28,1	15,4	2,3		
Työtön, lomautettu	11,2	5,4	2,8	2	63,7	25,4	10,9	-	2,9	3,2	2	50,6	34,3	15,0	-		
Opiskelija	16,5	4,5	2,3	2	74,8	21,2	4,0	-	6,2	2,2	1	71,2	23,8	4,9	-		
Kotitaloutta hoitava tai muu	10,6	5,5	7,9	1	57,5	28,6	-	13,8	3,7	4,4	4	36,5	31,2	32,2	-		
Asuinkunnan koko																	
< 4 000 asukasta	11,9	5,1	2,5	1	80,8	12,4	6,8	-	3,2	3,4	2	52,1	36,3	11,6	-		
4 000-9 999 asukasta	13,0	5,3	2,4	2	72,1	24,1	2,7	1,1	4,7	1,8	1	79,8	18,8	1,4	-		
10 000-24 999 asukasta	14,3	5,1	2,2	2	71,5	27,3	1,3	-	4,5	3,2	2	57,4	28,4	13,0	1,2		
25 000-99 999 asukasta	12,8	5,4	2,5	2	74,5	18,4	6,2	0,9	5,5	3,2	2	61,0	28,2	8,2	2,5		
≥ 100 000 asukasta	12,3	4,6	2,9	2	70,4	21,7	6,2	1,8	6,6	2,8	2	70,0	16,9	12,6	0,6		
Asuinkunnan kuntamuoto																	
Kaupunkimainen kunta	12,9	5,0	2,7	2	71,3	21,7	5,7	1,3	6,1	3,0	2	65,0	22,1	11,7	1,2		
Taajaan asuttu kunta	13,0	5,1	2,1	2	79,5	16,6	3,9	-	4,7	2,5	2	71,4	22,2	5,1	1,3		
Maaseutumainen kunta	12,9	5,4	2,4	2	71,3	25,6	2,1	0,9	3,4	2,4	2	67,3	27,7	5,0	-		
Asuinkunnan suuralue																	
Etelä-Suomi	12,8	5,0	2,9	2	72,2	20,3	5,9	1,7	6,1	3,0	2	63,3	23,7	12,2	0,8		
Länsi-Suomi	13,2	5,6	2,4	2	69,4	24,9	5,2	0,5	5,0	2,9	2	65,6	24,1	8,5	1,9		
Itä-Suomi	12,6	4,8	2,1	2	79,8	18,5	1,6	-	4,4	2,4	2	71,0	21,5	7,5	-		
Pohjois-Suomi	12,9	4,2	2,1	1	75,8	22,2	2,0	-	4,7	2,4	1	78,5	14,8	4,3	2,4		

Tilasto 19b. Osallistuminen retkille ja leireille. Partioretkille, -leireille, luontoleireille ja ulkoilutapahtumiin osallistuminen ja harrastuskerrat (päivät) vuodessa.

	Partioretket, -leirit							Luontoleirit							Ulkoilutapahtumat								
	Osallis- tumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallis- tumis %	Harrastuskertoja vuodessa						Osallis- tumis %	Harrastuskertoja vuodessa							
		Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					Ka	Med	Jakauma, % harrastajista					
				1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15					1-2	3-5	6-15	> 15
Koko väestö	1,4	6,0	4	38,3	30,3	20,0	11,4	1,0	3,6	2	64,2	21,4	13,2	1,3	5,4	4,1	2	61,8	22,5	9,9	5,8		
Sukupuoli																							
Nainen	1,5	4,9	3	47,8	26,2	17,3	8,7	1,1	2,4	1	72,0	18,4	9,6	-	5,8	3,4	2	67,3	20,7	7,1	4,9		
Mies	1,2	7,8	5	24,3	36,4	23,9	15,4	1,0	5,1	2	54,9	24,9	17,4	2,8	4,9	4,9	2	55,4	24,5	13,2	6,9		
Ikä																							
15-24	4,7	6,6	4	37,7	27,0	18,9	16,4	1,7	2,9	1	71,2	18,0	10,8	-	6,9	5,5	2	59,3	20,2	5,5	15,0		
25-44	1,0	4,3	3	40,3	37,9	18,0	3,9	0,8	3,2	1	60,0	22,5	17,5	-	5,3	3,7	2	65,7	21,9	8,1	4,4		
45-64	0,5	4,7	4	35,7	32,4	31,8	-	1,0	4,7	2	63,9	19,6	12,8	3,6	5,0	3,5	2	65,5	20,7	11,3	2,5		
65-74	0,4	17,0	3	46,3	22,0	-	31,7	0,9	3,2	2	56,5	33,7	9,8	-	5,0	4,5	3	42,3	34,6	19,6	3,5		
Elinvaihe																							
Yksinasuva < 45 v.	1,0	2,2	1	-	-	-	-	1,2	1,9	1	-	-	-	-	4,3	5,5	2	65,8	8,4	12,6	13,2		
Yksinasuva ≥ 45 v.	0,7	3,6	5	-	-	-	-	1,3	7,9	2	57,0	32,0	-	10,9	4,6	4,1	2	58,0	28,0	8,2	5,9		
Kaksinasuva < 45 v.	1,9	5,2	2	53,1	13,9	24,0	9,0	0,4	2,0	1	-	-	-	-	4,2	4,4	2	70,0	19,3	-	10,6		
Kaksinasuva ≥ 45 v.	0,2	15,4	10	16,5	18,8	44,6	20,0	0,7	3,7	2	55,2	23,2	21,6	-	5,0	4,0	2	53,1	27,4	17,3	2,2		
Lapsiperhe, lapsi 0-6 v.	1,2	3,3	3	31,8	54,0	14,2	-	0,4	7,1	10	-	-	-	-	6,6	4,1	2	60,1	27,1	8,5	4,2		
Lapsiperhe, lapsi 7-16 v.	3,0	6,5	3	40,6	23,5	20,9	15,0	1,9	2,0	1	79,0	18,5	2,5	-	6,5	3,2	2	72,2	15,9	7,2	4,6		
Perhe, aikuisia lapsia	1,8	5,7	5	24,0	62,9	-	13,1	1,2	8,0	9	-	-	-	-	6,6	4,8	2	52,7	26,2	11,4	9,6		
Koulutusaste																							
Perusaste	3,3	6,8	5	33,3	28,8	22,5	15,5	1,7	1,7	1	-	-	-	-	5,8	4,2	2	60,8	25,7	7,7	5,8		
Keskiaste	0,9	6,1	3	41,9	33,7	13,0	11,3	0,9	5,2	2	53,3	21,1	23,1	2,5	5,4	4,2	2	60,0	21,8	11,9	6,3		
Korkea-aste	1,1	4,6	3	41,6	24,9	29,0	4,5	1,0	2,5	2	65,1	29,2	5,7	-	5,0	3,7	2	66,9	21,8	6,7	4,6		
Sosioekonominen asema																							
Maatalousyrittäjä	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,0	2,8	2	61,0	30,0	9,0	-		
Muu yrittäjä	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,7	4,1	2	51,8	32,0	16,2	-		
Ylempi toimihenkilö	0,9	4,9	3	25,1	38,8	36,1	-	0,7	3,2	2	58,5	24,6	16,9	-	6,1	3,7	2	69,5	20,0	6,6	3,9		
Alempi toimihenkilö	0,6	1,6	1	-	-	-	-	0,9	2,7	1	51,0	39,0	10,1	-	5,2	3,5	2	69,6	21,4	1,4	7,5		
Työntekijä	0,9	5,0	4	30,8	35,4	33,8	-	1,0	2,8	2	69,7	19,5	10,8	-	4,9	3,5	2	66,9	17,2	13,9	2,0		
Eläkeläinen	0,6	10,5	3	48,3	34,6	-	17,1	1,3	6,1	2	57,5	25,4	10,7	6,4	5,0	3,9	3	49,3	33,2	15,2	2,2		
Työtön, lomautettu	1,0	-	-	-	-	-	-	2,0	6,7	9	37,3	12,6	50,1	-	4,0	6,5	2	68,1	4,6	4,1	23,2		
Opiskelija	4,7	6,4	4	41,0	25,4	17,3	16,3	1,4	1,6	1	-	-	-	-	6,9	5,5	2	58,3	20,1	8,4	13,1		
Kotitaloutta hoitava tai muu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,5	2,6	3	-	-	-	-		
Asuinkunnan koko																							
< 4 000 asukasta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,3	4,4	2	60,9	21,2	12,0	5,9		
4 000-9 999 asukasta	1,1	6,1	4	31,6	43,8	14,6	10,0	1,3	7,3	2	58,1	16,7	17,3	7,9	6,7	4,4	2	54,7	28,0	10,8	6,5		
10 000-24 999 asukasta	2,3	7,9	3	32,7	28,8	16,8	21,8	1,2	2,7	1	62,7	26,3	11,1	-	6,6	4,1	2	64,8	20,8	5,5	8,9		
25 000-99 999 asukasta	0,9	4,8	2	51,4	30,3	12,4	5,9	0,9	3,4	2	59,1	24,1	16,8	-	5,5	3,9	2	61,6	23,0	11,5	3,8		
≥ 100 000 asukasta	1,4	4,9	3	40,8	26,4	26,1	6,7	1,1	2,6	1	73,0	19,0	8,0	-	3,8	4,0	2	63,7	20,4	11,0	4,9		
Asuinkunnan kuntamuoto																							
Kaupunkimainen kunta	1,3	6,1	3	37,8	29,4	22,0	10,9	1,0	2,8	2	68,6	19,8	11,6	-	4,8	4,0	2	63,4	21,5	10,1	5,0		
Taajaan asuttu kunta	2,0	6,2	3	38,5	26,4	20,2	14,9	0,9	3,4	3	46,3	42,1	11,5	-	6,3	3,8	2	62,3	22,9	9,1	5,7		
Maaseutumainen kunta	1,1	5,5	4	40,7	42,2	9,7	7,4	1,3	6,7	1	63,5	10,1	19,8	6,6	7,1	4,7	2	56,6	25,0	10,1	8,4		
Asuinkunnan suuralue																							
Etelä-Suomi	1,3	5,5	3	39,6	28,8	20,5	11,1	1,0	2,8	2	72,4	16,2	11,4	-	4,9	4,4	2	58,9	23,2	11,8	6,1		
Länsi-Suomi	1,5	6,8	4	27,2	30,7	32,3	9,8	1,3	3,0	1	61,0	26,0	13,0	-	5,7	3,1	2	69,2	20,5	8,0	2,3		
Itä-Suomi	1,3	6,0	2	54,2	38,8	-	6,9	0,7	14,3	9	27,5	15,3	40,4	16,8	6,6	4,5	2	57,1	26,9	5,0	11,0		
Pohjois-Suomi	1,3	6,6	4	43,4	27,3	7,3	22,0	0,7	2,2	2	-	-	-	-	5,7	4,4	2	61,8	18,7	13,1	6,3		

Tilasto 20. Lähiulkoilukerta alueen omistajaryhmän ja etäisyyden mukaan.

Lähiulkoilu Alueen omistajaryhmä, etäisyys	Kaikki alueet yhteensä	Kunnan alue			Valtion alue			Yksityismaa tai vesistö		
		Kävely- etäisyys	Kulkuneuvo, ≤ 0,5 h	Kulkuneuvo, > 0,5 h	Kävely- etäisyys	Kulkuneuvo, ≤ 0,5 h	Kulkuneuvo, >0,5 h	Kävely- etäisyys	Kulkuneuvo, ≤ 0,5 h	Kulkuneuvo, > 0,5 h
Kaikki lähiulkoilukerrat, %	100,0	46,0	14,6	3,0	2,2	1,5	1,9	19,5	7,3	4,1
% lähiulkoilukerroista										
Ulkoiluharrastus										
Kuntokävely, kävelylenkkeily	30,4	44,4	14,0	17,7	31,4	22,3	16,4	26,6	8,7	7,2
Juoksulenkkeily	6,9	11,0	5,7	2,3	4,9	3,9	2,1	4,1	1,7	-
Koiran ulkoiluttaminen	11,0	12,4	6,4	4,3	13,6	7,3	2,9	16,2	4,3	6,3
Lasten kanssa ulkoilu	3,1	3,3	3,1	2,0	3,8	2,0	2,6	4,1	2,3	2,6
Pyöräily	6,6	2,8	16,8	21,2	3,6	3,0	6,8	2,4	4,4	4,9
Maastohiihto	6,9	6,2	21,9	6,3	11,4	2,1	5,4	3,6	3,0	2,4
Kalastus	2,3	0,6	1,7	6,2	0,9	18,4	3,4	2,7	5,7	9,0
Sauvakävely	5,7	8,3	3,8	3,0	4,8	4,3	1,0	6,0	1,4	0,3
Muu ulkoiluharrastus	26,9	11,2	26,7	36,9	25,7	36,7	59,6	34,4	68,4	67,3
Ulkoiluseura										
Yksin	46,8	53,2	42,8	35,9	37,8	28,5	17,1	49,2	34,2	26,7
Perhe	32,6	31,3	32,4	27,9	34,7	31,9	33,9	36,7	34,9	44,5
Muu seura	20,6	15,4	24,8	36,2	27,5	39,6	49,0	14,1	30,9	28,8
Ryhmän koko										
1	46,5	53,0	42,9	36,7	35,9	30,7	17,3	48,2	35,3	27,1
2-5	50,7	45,8	53,2	59,1	59,0	66,4	69,9	49,9	60,4	66,2
≥ 6	2,9	1,2	3,9	4,2	5,1	2,9	12,8	1,9	4,3	6,8
Ulkoiluaika, tuntia										
≤ 1	44,7	57,1	37,1	22,2	31,2	19,2	18,1	45,5	20,7	17,9
1,1-2,0	30,0	32,5	40,2	29,4	39,9	25,6	9,8	32,0	21,6	13,3
2,1-4,0	14,5	7,8	15,9	25,9	17,3	29,9	20,7	14,7	30,0	23,1
≥ 4,1	10,9	2,6	6,8	22,4	11,6	25,3	51,4	7,8	27,7	45,7

Tilasto 21. Lähiulkoilukerta alueen omistajaryhmän ja palveluiden mukaan.

Lähiulkoilu Alueen omistajaryhmä, palvelut	Kunnan alue				Valtion alue	Yksityismaa tai vesistö				
	Yhteensä	Ei palveluja	Reitit, opastus	Taukopaikka		Yhteensä	Yhteensä	Ei palveluja	Reitit, opastus	Taukopaikka
Kaikki lähiulkoilukerrat, %	64,5	0,8	28,7	35,1	5,9	29,6	3,9	8,3	8,2	9,2
	% lähiulkoilukerroista									
Ulkoiluharrastus										
Kuntokävely, kävelylenkkeily	36,0	-	43,6	31,1	23,4	19,8	9,5	28,0	16,2	20,3
Juoksulenkkeily	9,2	-	10,3	8,6	4,2	2,9	2,1	4,5	2,2	3,0
Koiran ulkoiluttaminen	10,6	-	11,5	9,9	8,1	12,0	19,3	16,8	9,4	7,8
Lasten kanssa ulkoilu	3,2	-	3,2	2,8	3,1	3,4	5,8	3,7	2,9	3,4
Pyöräily	7,1	-	8,5	6,2	4,3	3,4	0,7	4,5	3,6	3,8
Maastohiihto	9,8	-	0,7	17,0	6,6	3,4	3,4	1,3	7,5	2,1
Kalastus	1,1	-	0,4	1,3	7,3	4,2	3,8	1,1	4,3	7,3
Sauvakävely	7,0	-	9,3	5,4	3,3	4,0	2,8	5,7	3,4	3,2
Muu ulkoiluharrastus	16,2	-	12,5	17,7	39,8	46,9	52,7	34,4	50,4	49,1
Ulkoiluseura										
Yksin	49,9	-	51,3	49,2	28,7	42,8	48,9	52,3	36,9	34,9
Perhe	31,5	-	32,0	31,2	33,0	37,3	36,0	33,5	32,6	48,3
Muu seura	18,7	-	16,7	19,6	38,3	19,9	15,2	14,2	30,5	16,8
Ryhmän koko										
1	49,7	-	51,3	48,8	29,1	42,3	49,0	52,8	37,2	33,1
2-5	48,3	-	47,2	48,9	64,1	54,5	46,7	45,1	57,5	65,7
≥ 6	2,0	-	1,5	2,3	6,8	3,2	4,4	2,1	5,3	1,2
Ulkoilu-aika, tuntia										
≤ 1	51,1	-	58,3	45,9	23,4	36,2	33,4	47,2	29,5	35,8
1,1-2,0	33,8	-	31,9	35,3	25,6	27,4	26,8	28,5	26,5	27,4
2,1-4,0	10,6	-	7,5	12,8	21,5	19,3	23,4	14,2	22,0	18,7
≥ 4,1	4,5	-	2,4	5,9	29,6	17,0	16,4	10,1	22,0	18,1

Tilasto 22. Lähiulkoilukerta alueen omistajaryhmän ja aluetypin mukaan.

Lähiulkoilu Alueen omistajaryhmä, aluetyyppi	Kunnan alue		Valtion alue			Yksityismaa tai vesistö			
	Virkistys- tai retkeilyalue	Suojelualue	Virkistys- tai retkeilyalue	Suojelualue	Talouskäyttö- alue	Virkistys- tai retkeilyalue	Suojelualue	Talouskäyttö- alue	Oma vapaa- ajan asunto
Kaikki lähiulkoilukerrat, %	61,7	1,6	0,6	2,9	2,1	3,3	0,2	18,8	8,8
	% lähiulkoilukerroista								
Ulkoiluharrastus									
Kuntokävely, kävelylenkkeily	35,6	52,8	–	26,4	19,8	9,9	–	21,3	20,3
Juoksulenkkeily	9,2	5,4	–	5,9	3,0	3,2	–	2,8	3,0
Koiran ulkoiluttaminen	10,7	8,5	–	6,4	11,8	1,9	–	15,7	7,8
Lasten kanssa ulkoilu	3,1	4,0	–	2,7	3,8	3,2	–	3,5	3,4
Pyöräily	7,2	1,2	–	2,5	5,8	3,5	–	3,1	3,8
Maastohiihto	10,0	1,3	–	11,8	–	9,5	–	2,9	2,1
Kalastus	1,0	2,3	–	3,3	7,6	2,9	–	3,1	7,3
Sauvakävely	6,9	11,1	–	5,8	1,0	2,9	–	4,6	3,2
Muu ulkoiluharrastus	16,2	13,2	–	35,2	47,3	63,0	–	42,8	49,1
Ulkoiluseura									
Yksin	50,0	45,3	–	26,7	35,5	22,8	–	50,2	34,9
Perhe	31,5	31,7	–	37,5	25,9	30,4	–	33,4	48,3
Muu seura	18,6	23,0	–	35,9	38,6	46,8	–	16,5	16,8
Ryhmän koko									
1	49,8	44,5	–	27,8	34,8	22,4	–	50,3	33,1
2–5	48,2	53,2	–	66,1	57,5	63,3	–	47,5	65,7
≥ 6	2,0	2,3	–	6,0	7,7	14,3	–	2,2	1,2
Ulkoilu-aika, tuntia									
≤ 1	51,4	40,6	–	22,5	24,2	17,5	–	39,9	35,8
1,1–2,0	33,8	33,9	–	21,4	34,3	26,3	–	28,0	27,4
2,1–4,0	10,4	21,1	–	23,4	16,9	25,7	–	18,3	18,7
≥ 4,1	4,5	4,4	–	32,8	24,6	30,6	–	13,9	18,1

Tilasto 23. Lähiulkoiluun osallistujat ja osallistumiskerrat alueen omistajaryhmän ja etäisyyden mukaan.

Lähiulkoilu Alueen omistajaryhmä, etäisyys	Kaikki lähiulkoilukerrat			Kunnan alue						Valtion alue						Yksityismaa tai vesistö					
	O-sta ¹	O-jia ²	U-k ³	Kävelyetäisyys		Kulkuneuvo, ≤ 0,5 h		Kulkuneuvo, > 0,5 h		Kävelyetäisyys		Kulkuneuvo, ≤ 0,5 h		Kulkuneuvo, > 0,5 h		Kävelyetäisyys		Kulkuneuvo, ≤ 0,5 h		Kulkuneuvo, > 0,5 h	
				O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k
Koko väestö	100,0	95,4	155,7	100,0	72,5	100,0	21,7	100,0	4,6	100,0	3,3	100,0	2,2	100,0	2,8	100,0	30,9	100,0	11,2	100,0	6,5
Sukupuoli																					
Nainen	50,1	95,9	162,8	*58,2	86,4	42,1	19,8	47,3	4,5	51,7	3,5	21,5	1,1	34,4	2,1	50,4	31,5	35,0	8,2	41,9	5,6
Mies	49,9	95,0	148,3	41,8	57,5	57,9	25,3	52,7	4,7	48,3	3,3	78,5	3,5	65,6	3,7	49,6	29,0	65,0	14,1	58,1	7,2
Ikä																					
15–24	17,0	95,7	149,4	15,2	70,3	14,9	21,9	16,2	4,7	21,1	4,5	15,0	2,3	15,8	3,0	13,6	26,6	14,3	10,2	14,9	6,0
25–44	35,3	96,9	147,2	38,3	70,6	44,4	26,1	32,4	3,8	33,4	3,0	47,7	2,9	37,6	2,8	29,7	22,8	35,0	10,1	30,9	5,1
45–64	37,5	94,7	160,4	36,4	69,7	34,6	21,1	40,4	5,0	38,5	3,4	33,9	2,2	39,4	3,0	45,8	36,6	39,0	11,9	42,8	7,4
65–74	10,1	92,5	179,3	10,0	84,2	6,2	16,4	11,0	6,5	7,0	2,9	3,4	0,9	7,2	2,4	10,9	41,7	11,7	15,7	11,4	8,7
Elinvaihe																					
Yksinasuva < 45 v.	9,8	96,4	148,5	11,0	77,8	11,3	25,8	11,0	5,2	6,1	2,1	19,0	4,4	13,5	4,0	5,5	16,2	7,6	8,5	7,7	4,5
Yksinasuva ≥ 45 v.	9,8	91,0	171,7	10,1	83,3	7,7	20,5	15,8	9,0	9,5	3,6	9,3	2,4	12,7	4,2	8,3	30,7	9,4	12,2	8,7	5,7
Kaksinasuva < 45 v.	11,8	96,7	139,6	14,7	77,2	12,7	21,3	13,8	4,8	9,6	2,4	11,7	2,0	8,5	1,8	8,1	18,0	10,8	8,8	7,3	3,2
Kaksinasuva ≥ 45 v.	24,6	94,7	166,7	23,7	74,5	16,7	16,7	20,8	4,5	21,5	3,3	20,2	2,0	25,2	3,2	30,7	41,9	22,4	11,4	33,7	9,0
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	14,1	96,2	144,5	13,4	61,4	17,6	25,9	13,6	4,1	19,2	4,3	9,3	1,4	13,3	2,5	14,6	28,1	14,6	10,5	15,9	6,4
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	22,7	97,0	155,0	21,5	66,2	28,5	28,5	18,5	3,9	26,5	4,3	18,2	1,8	21,5	2,7	22,7	29,6	25,2	12,5	20,7	5,4
Perhe, aikuisia lapsia	7,1	95,6	151,5	5,6	56,9	5,4	17,1	6,6	4,3	7,7	3,6	12,3	4,4	5,2	2,1	10,0	42,1	9,9	15,4	6,0	5,6
Koulutusaste																					
Perusaste	15,1	93,8	161,7	11,9	67,1	11,7	20,9	16,6	6,0	13,7	3,7	13,6	2,4	17,2	3,8	14,6	35,4	17,5	15,2	14,2	7,1
Keskiaaste	57,7	94,7	158,8	57,3	71,4	55,6	22,0	59,8	4,8	54,9	3,3	52,7	2,2	47,6	2,4	63,5	33,3	64,0	12,5	61,8	6,9
Korkea-aste	27,2	98,0	146,0	30,8	73,5	32,7	25,0	23,6	3,6	31,4	3,5	33,7	2,7	35,2	3,4	21,9	21,9	18,5	7,2	23,9	5,2
Sosioekonominen asema																					
Maatalousyrittäjä	1,5	92,7	163,9	0,5	18,6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	5,9	105,6	3,0	21,5	–	–
Muu yrittäjä	5,7	95,0	146,2	5,1	56,6	5,4	19,3	5,2	3,6	4,5	3,0	–	–	9,3	4,2	8,7	39,0	6,3	11,3	6,3	6,5
Ylempi toimihenkilö	14,2	98,2	141,2	15,1	66,9	18,5	26,5	12,6	3,6	16,9	3,6	18,6	2,8	12,7	2,3	12,4	23,0	10,6	7,7	12,5	4,9
Alempi toimihenkilö	12,0	97,2	146,9	14,1	72,4	12,5	20,5	8,3	2,7	8,6	2,1	12,0	2,2	19,3	4,0	12,8	26,7	10,8	8,5	16,5	7,8
Työntekijä	26,5	95,5	147,7	26,3	66,8	28,7	23,3	30,7	5,1	29,3	3,6	32,0	2,7	24,3	2,5	22,1	23,5	34,5	13,6	28,7	6,4
Eläkeläinen	16,2	92,1	188,7	15,7	88,0	11,1	20,1	17,1	6,4	10,9	3,0	7,2	1,3	12,8	2,8	17,4	42,6	18,4	15,9	16,4	8,5
Työtön, lomautettu	5,3	92,8	174,9	4,9	78,0	6,7	33,9	5,7	5,8	5,9	4,4	9,0	4,8	2,3	1,5	4,7	30,5	3,5	8,6	5,2	7,3
Opiskelija	16,2	96,3	148,9	15,7	74,9	14,5	22,3	16,2	4,9	20,3	4,5	12,8	2,0	16,8	3,3	12,0	24,0	11,4	8,3	11,1	4,6
Kotitaloutta hoitava tai muu	2,5	96,7	187,4	2,6	86,2	2,2	22,5	3,7	7,6	–	–	–	–	–	–	4,0	53,0	1,5	7,5	–	–
Asuinkunnan koko																					
< 4 000 asukasta	5,2	95,2	177,5	2,5	38,6	3,5	17,6	6,1	6,1	8,0	5,8	–	–	9,1	5,8	10,2	70,1	9,9	24,5	5,2	7,5
4 000–9 999 asukasta	13,2	93,9	167,4	7,6	45,6	11,4	22,2	9,8	3,8	13,2	4,0	16,1	3,1	9,0	2,2	23,1	58,0	20,5	19,5	17,1	9,2
10 000–24 999 asukasta	18,1	95,7	161,9	14,5	62,4	16,0	21,8	13,4	3,9	24,8	5,1	14,5	2,0	13,0	2,2	21,4	38,6	28,6	19,2	18,0	6,6
25 000–99 999 asukasta	27,7	95,2	161,4	28,5	76,6	33,7	28,6	23,2	3,9	29,7	3,7	26,1	2,3	20,6	2,2	25,8	29,3	19,0	8,1	27,5	6,8
≥ 100 000 asukasta	35,8	96,0	140,8	46,9	82,5	35,3	19,6	47,5	5,4	24,3	2,1	40,3	2,4	48,3	3,5	19,5	14,3	21,9	6,0	32,2	5,1
Asuinkunnan kuntamuoto																					
Kaupunkimainen kunta	69,5	95,8	151,3	81,2	80,5	73,4	23,1	75,4	4,9	62,5	2,9	71,0	2,3	75,1	3,0	49,9	20,8	48,3	7,5	69,0	6,2
Taajaan asuttu kunta	15,2	94,6	160,8	10,8	54,6	14,3	22,7	11,9	3,8	19,3	4,7	13,7	2,2	11,7	2,4	20,3	44,0	25,6	20,4	13,2	5,9
Maaseutumainen kunta	15,2	94,4	170,5	8,0	41,6	12,3	20,3	12,7	4,3	18,1	4,6	15,3	2,6	13,1	2,7	29,8	64,9	26,1	21,3	17,7	8,2
Asuinkunnan suuralue																					
Etelä-Suomi	51,3	95,3	151,4	57,5	77,3	49,5	21,1	56,7	4,9	48,7	3,1	47,8	2,2	54,0	2,9	43,5	24,4	43,2	9,1	55,3	6,6
Länsi-Suomi	24,9	95,4	154,4	22,4	64,1	28,5	26,1	23,0	4,5	18,9	2,8	23,7	2,2	18,9	2,2	28,0	34,5	29,4	13,3	16,8	4,6
Itä-Suomi	12,0	95,9	169,7	10,3	66,1	9,5	19,2	9,3	3,8	13,4	4,0	11,4	2,4	16,4	4,3	17,3	47,3	12,8	13,4	16,6	9,4
Pohjois-Suomi	11,8	95,6	162,3	9,8	65,5	12,5	26,4	11,0	4,8	19,0	5,8	17,1	3,7	10,6	2,8	11,2	31,5	14,7	15,3	11,4	6,5

¹O-sta = lähiulkoiluun osallistuneesta väestöstä, %; ²O-jia = osallistujia koko 15–74-vuotiaasta väestöstä, %; ³U-k = ulkoilukertoja, keskiarvo;

* Esimerkki: kunnan alueella kävelyetäisyyden päässä tapahtuva lähiulkoilu: osallistujista naisia on 58 ja miehiä 42 prosenttia.

Tilasto 24. Lähiulkoiluun osallistujat ja osallistumiskerrat alueen omistajaryhmän ja palveluiden mukaan.

Lähiulkoilu Alueen omistajaryhmä, palvelut	Kunnan alue								Valtion alue		Yksityismaa, -vesistö tai loma-asunto									
	Yhteensä		Ei palveluja		Reitit, opastus		Taukopaikka		yhteensä		Yhteensä		Ei palveluja		Reitit, opastus		Taukopaikka		Vapaa-ajan asunto	
	O-sta ¹	U-k ²	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k	O-sta	U-k
Koko väestö	100,0	*99,2	100,0	1,1	100,0	44,1	100,0	54,0	100,0	8,8	100,0	47,6	100,0	6,5	100	13,4	100	13,4	100	14,3
Sukupuoli																				
Nainen	53,9	110,6	-	-	55,5	50,5	52,9	58,9	36,6	6,6	45,5	45,7	46,1	6,2	51,1	14,2	43,1	12,0	44,8	13,3
Mies	46,1	86,9	-	-	44,5	37,3	47,1	48,4	63,4	10,7	54,5	50,8	53,9	7,0	48,9	13,0	56,9	15,1	55,2	15,7
Ikä																				
15–24	15,1	96,2	-	-	13,5	37,9	16,6	56,9	18,0	10,0	14,0	43,2	11,6	4,6	14,3	11,7	19,5	16,0	12,6	11,0
25–44	39,2	100,3	-	-	37,7	42,7	40,6	56,4	38,2	8,6	31,0	38,2	40,1	6,6	35,5	12,1	31,6	10,8	24,1	8,8
45–64	36,3	95,5	-	-	37,5	43,9	35,2	50,5	37,4	8,7	43,6	56,1	41,7	7,6	39,5	14,7	39,8	14,8	47,7	19,0
65–74	9,3	105,7	-	-	11,2	57,5	7,6	47,5	6,4	6,6	11,4	67,1	6,6	5,5	10,7	18,1	9,1	15,3	15,6	28,2
Elinvaihe																				
Yksinasuva < 45 v.	11,0	107,7	-	-	10,0	43,3	12,0	63,3	12,2	10,8	6,4	29,9	6,7	4,3	5,6	7,4	7,6	9,6	6,3	8,6
Yksinasuva ≥ 45 v.	9,9	111,6	-	-	10,7	54,6	9,0	56,2	11,1	11,1	8,8	49,0	7,7	6,1	8,2	13,4	7,1	11,1	10,8	18,3
Kaksinasuva < 45 v.	14,1	103,4	-	-	13,8	44,2	14,8	57,9	9,4	6,2	8,5	30,0	13,0	6,2	8,5	8,3	8,4	7,9	7,4	7,5
Kaksinasuva ≥ 45 v.	22,3	95,4	-	-	25,5	49,1	19,3	45,4	21,9	8,4	29,3	62,9	20,5	6,4	25,7	16,5	24,8	15,3	37,3	24,7
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	14,3	91,0	-	-	13,7	39,0	14,5	50,4	14,9	8,5	14,7	45,0	16,6	6,9	16,0	13,6	18,9	15,4	10,5	9,2
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	23,0	98,3	-	-	21,3	40,5	24,4	56,6	22,7	8,9	22,9	47,8	27,5	7,9	26,3	15,6	23,2	13,2	18,1	11,0
Perhe, aikuisia lapsia	5,5	77,7	-	-	5,1	31,8	6,0	45,9	7,8	10,0	9,4	63,8	8,0	7,5	9,8	18,8	10,1	18,6	9,6	18,9
Koulutusaste																				
Perusaste	12,1	92,1	-	-	11,7	39,8	12,3	51,2	15,4	10,2	15,5	59,4	9,1	4,8	18,7	20,6	14,1	15,5	15,6	18,4
Keskiaste	57,3	98,0	-	-	58,3	44,4	56,4	52,5	52,5	8,0	63,4	52,8	66,2	7,6	60,5	14,2	65,3	15,3	62,6	15,7
Korkea-aste	30,6	102,0	-	-	30,0	44,2	31,3	56,5	32,0	9,5	21,2	34,5	24,8	5,4	20,8	9,4	20,6	9,3	21,7	10,4
Sosioekonominen asema																				
Maatalousyrittäjä	0,4	24,5	-	-	-	-	0,6	18,4	-	-	4,8	135,1	9,5	40,7	5,3	47,1	4,3	37,9	1,0	9,4
Muu yrittäjä	5,2	79,7	-	-	4,8	33,0	5,4	45,6	7,1	9,7	7,7	56,8	7,6	7,7	9,0	18,9	6,0	12,6	7,8	17,6
Ylempi toimihenkilö	15,6	96,7	-	-	15,1	41,5	15,8	53,4	15,3	8,5	12,0	36,0	15,0	6,1	7,7	6,5	12,9	10,8	14,1	12,7
Alempi toimihenkilö	13,3	95,6	-	-	13,5	42,6	13,5	52,5	12,6	8,2	12,5	43,1	14,2	6,5	11,9	11,3	12,7	12,0	13,0	13,2
Työntekijä	26,9	94,4	-	-	26,1	40,5	27,7	52,8	29,5	9,4	26,1	43,9	25,7	5,9	25,6	12,1	27,1	12,8	25,8	13,1
Eläkeläinen	15,1	114,0	-	-	17,7	60,4	12,7	53,1	10,6	7,2	17,6	67,5	11,5	6,2	17,7	19,8	14,2	15,9	21,3	25,6
Työtön, lomautettu	5,3	117,3	-	-	4,0	39,9	6,3	76,6	5,7	11,3	4,4	46,3	5,5	7,8	5,1	15,1	3,2	9,4	4,4	14,0
Opiskelija	15,6	101,8	-	-	15,1	43,6	16,0	56,8	16,4	9,5	11,9	37,6	6,1	2,4	13,8	11,4	16,0	13,3	11,8	10,5
Kotitaloutta hoitava tai muu	2,7	118,2	-	-	3,4	66,8	2,0	47,7	2,0	7,7	3,0	61,6	5,0	13,8	3,9	22,3	3,6	20,8	-	-
Asuinkunnan koko																				
< 4 000 asukasta	2,8	62,1	-	-	3,1	29,5	2,8	32,6	6,7	12,8	9,3	102,6	12,2	19,2	10,5	34,0	9,9	32,2	4,9	17,1
4 000–9 999 asukasta	9,0	72,8	-	-	8,0	28,9	9,7	42,9	13,4	9,5	21,7	85,0	30,9	17,1	28,9	32,8	18,1	20,6	11,9	14,5
10 000–24 999 asukasta	14,7	87,1	-	-	14,1	37,3	14,8	47,9	18,4	9,6	22,7	65,2	26,7	10,3	25,0	19,9	25,2	20,0	17,5	14,9
25 000–99 999 asukasta	29,3	108,5	-	-	29,3	47,9	29,8	59,6	25,3	8,2	24,3	44,7	21,8	5,5	21,1	10,9	24,0	12,4	29,0	16,0
≥ 100 000 asukasta	44,2	107,0	-	-	45,6	49,2	43,0	56,8	36,1	7,9	21,9	25,8	8,5	1,3	14,5	4,6	22,7	7,3	36,6	12,6
Asuinkunnan kuntamuoto																				
Kaupunkimainen kunta	78,9	108,0	-	-	80,6	48,9	78,0	58,0	68,7	8,3	52,1	35,0	37,1	3,3	40,8	7,6	52,4	9,7	72,5	14,4
Taajaan asuttu kunta	11,7	80,7	-	-	11,5	34,9	11,9	44,1	14,9	9,3	20,7	70,7	28,8	13,5	22,8	22,0	22,3	21,5	13,4	13,8
Maaseutumainen kunta	9,4	66,9	-	-	7,9	25,7	10,1	40,2	16,4	10,1	27,2	93,6	34,1	16,6	36,4	36,5	25,3	25,3	14,1	15,1
Asuinkunnan suuralue																				
Etelä-Suomi	55,6	102,9	-	-	60,4	49,7	52,0	52,4	49,6	8,2	44,9	40,4	35,8	4,4	41,3	10,5	46,6	11,8	50,6	13,7
Länsi-Suomi	24,0	94,3	-	-	19,8	34,8	27,0	58,0	20,3	7,0	27,1	53,0	30,1	7,8	31,2	16,7	25,7	13,7	25,7	14,7
Itä-Suomi	10,0	87,3	-	-	9,8	37,8	10,1	47,7	14,4	11,3	16,2	71,2	17,1	10,6	14,2	18,2	17,6	22,6	14,4	19,7
Pohjois-Suomi	10,4	96,7	-	-	10,0	40,7	10,9	54,6	15,7	12,6	11,8	53,0	17,0	10,6	13,2	16,9	10,1	12,9	9,3	12,7

¹O-sta = lähiulkoiluun osallistuneesta väestöstä, %; ²U-k= ulkoilukertoja, keskiarvo

*Esimerkki: kaikista lähiulkoilukerroista keskimäärin 99 ulkoilukertaa kohdistuu kuntien omistamille alueille.

Tilasto 25. Luontomatka matkatyypeittäin.

Luontomatka Matkatyyppi	Mökkimatka	Lapin matka talvella	Lapin matka kesä-syksy	Kansallis- puistomatka	Maatilaloma	Muu ulkoilumatka
% luontomatkoihin osallistuneista						
Kaikki yhteensä ¹	83,7	38,2	32,4	26,7	6,0	29,0
Sukupuoli						
Nainen	84,6	38,0	29,6	25,1	6,0	27,8
Mies	82,8	38,4	35,2	28,3	5,9	30,1
Ikä						
15–24	81,9	31,0	21,6	23,8	9,0	22,0
25–44	84,7	34,1	25,8	26,5	5,4	28,3
45–64	83,6	44,6	40,6	28,4	5,1	31,1
65–74	83,0	42,8	46,4	26,5	6,7	35,9
Elinvaihe						
Yksinasuva < 45 v.	84,0	25,0	24,3	29,3	4,7	27,3
Yksinasuva ≥ 45 v.	78,4	39,5	43,2	29,5	8,1	32,3
Kaksinasuva < 45 v.	88,7	33,8	23,7	25,8	6,2	27,8
Kaksinasuva ≥ 45 v.	84,9	44,6	43,4	25,7	5,9	29,6
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	87,2	37,4	24,6	25,9	5,9	25,4
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	80,9	40,8	30,6	26,0	5,1	29,2
Perhe, aikuisia lapsia	85,6	37,0	29,5	31,6	3,7	32,4
Koulutusaste						
Perusaste	76,8	29,1	32,1	18,3	8,0	27,5
Keskiaste	83,3	38,3	35,9	26,9	6,1	28,8
Korkea-aste	87,2	41,5	26,4	29,6	5,0	29,7
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjä	64,9	46,3	32,7	27,0	–	31,0
Muu yrittäjä	86,2	45,3	41,2	26,8	–	30,4
Ylempi toimihenkilö	85,8	48,5	28,8	35,0	4,4	32,3
Alempi toimihenkilö	84,6	38,5	33,1	28,6	5,7	29,3
Työntekijä	83,9	33,7	32,9	24,8	6,4	26,9
Eläkeläinen	82,6	40,9	47,4	24,6	6,7	34,4
Työön, lomautettu	85,3	29,5	21,3	17,8	6,1	27,0
Opiskelija	81,6	29,4	22,7	23,7	7,1	24,5
Kotitaloutta hoitava tai muu	84,5	32,9	22,2	22,8	–	17,7
Asuinkunnan koko						
< 4 000 asukasta	73,7	31,4	44,1	23,1	–	26,0
4 000–9 999 asukasta	75,2	36,6	36,4	24,3	7,6	33,5
10 000–24 999 asukasta	79,1	39,7	35,7	25,6	6,9	28,3
25 000–99 999 asukasta	85,4	40,4	33,3	27,0	5,2	27,9
≥ 100 000 asukasta	88,0	37,2	27,6	28,1	5,9	28,8
Asuinkunnan kuntamuoto						
Kaupunkimainen kunta	86,5	38,8	31,1	28,1	5,9	28,1
Taajaan asuttu kunta	78,9	39,7	34,0	22,5	7,1	29,5
Maaseutumainen kunta	72,6	33,6	37,7	23,4	5,0	32,8
Asuinkunnan suuralue						
Etelä-Suomi	85,7	37,1	26,0	26,2	5,5	29,4
Länsi-Suomi	80,4	38,7	33,2	25,4	5,9	27,0
Itä-Suomi	83,0	32,7	32,8	30,8	7,1	31,3
Pohjois-Suomi	81,7	47,0	55,3	27,8	7,2	28,5

¹Kaikki luontomatkvoja tehneet

Tilasto 26. Luontomatka kohdealueittain.

Luontomatka Kohdealue	Kaikki luontomatkat	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi
Kaikki luontomatkat, %	100,0	27,7	17,9	23,9	30,6
% luontomatkoista					
Ulkoiluharrastus					
Mökkimatka	15,2	25,5	23,2	18,7	5,6
Hiihtomatka	10,1	1,6	5,7	9,3	23,2
Retkeilymatka	8,5	4,7	3,6	5,1	18,0
Kalastusmatka	5,6	4,5	4,3	9,7	5,5
Metsästysmatka	2,9	1,2	1,5	1,9	6,6
Marjastusmatka	2,5	1,7	2,9	3,0	1,7
Laskettelumatka	5,0	1,1	2,7	7,4	4,7
Veneilymatka	4,8	5,2	6,8	5,0	1,0
Luontoharrastusmatka	2,4	2,1	2,0	3,4	0,8
Muu matka	42,9	52,3	47,4	36,6	32,9
Matkaseura					
Yksin	9,7	10,4	11,2	8,3	6,4
Perhe	62,2	67,2	69,0	66,9	55,0
Muu seura, 2–5 henkilöä	21,4	17,1	14,6	18,9	29,3
Muu seura, ≥ 6 henkilöä	6,7	5,3	5,1	5,9	9,3
Matkan kesto, vrk					
1–2	26,8	44,6	36,3	22,1	10,6
3	21,6	25,4	28,1	26,6	12,3
4–7	37,5	24,5	28,9	41,6	50,8
> 7	14,1	5,4	6,7	9,7	26,3
Matkustamisaika, h					
1	31,6	41,9	52,4	28,8	15,9
2–3	24,4	46,5	29,5	17,1	9,2
4–8	24,4	9,5	16,1	46,9	23,1
> 8	19,6	2,1	2,0	7,2	51,8
Matkan pituus, km					
≤ 50	29,1	39,6	40,6	23,2	14,0
51–200	27,7	48,4	34,7	24,5	10,3
201–500	22,0	11,1	24,1	43,0	17,3
≥ 501	21,1	0,9	0,7	9,3	58,4
Matkakustannus, €					
1–10	38,7	39,7	58,5	32,5	28,1
11–20	13,5	26,8	17,3	12,7	4,4
21–100	24,8	28,1	22,3	31,9	24,1
> 100	23,0	5,4	2,0	22,9	43,4
Majoituskustannus, €					
0	68,7	82,0	89,8	61,1	51,7
1–20	3,4	6,2	1,1	4,3	1,7
21–100	11,2	7,5	4,4	12,4	17,2
> 100	16,7	4,4	4,7	22,2	29,4
Harrastuskustannus, €					
0	70,7	88,5	96,4	62,7	51,3
1–20	8,6	3,1	1,9	11,5	13,6
> 20	20,8	8,4	1,7	25,8	35,1
Muut kustannukset, €					
0–15	26,6	28,8	38,2	22,8	20,8
16–50	29,1	42,5	43,8	27,0	12,7
51–120	20,6	19,5	8,4	25,3	22,7
> 120	23,7	9,2	9,6	24,9	43,8
Kokonaiskustannukset, €					
0–40	28,1	31,9	53,5	25,9	15,1
41–100	22,6	37,3	27,3	14,6	14,1
101–300	23,6	23,8	12,6	33,9	23,6
> 300	25,6	7,1	6,6	25,6	47,2

Tilasto 27. Luontomatka alueen omistajaryhmän mukaan.

Luontomatka Alueen omistaja	Kunnan alue	Valtion alue	Yksityis- maa tai vesistö	Vapaa- ajan asunto
Kaikki luontomatkat, %	18,9	20,1	28,3	32,7
% luontomatoista				
Ulkoiluharrastus				
Mökkimatka	10,1	2,0	6,9	35,1
Hiihtomatka	7,9	12,5	20,2	2,7
Retkeilymatka	8,4	25,4	6,1	0,5
Kalastusmatka	4,3	8,4	3,1	5,3
Metsästysmatka	2,2	5,6	4,5	0,9
Marjastusmatka	1,8	1,7	2,0	3,5
Laskettelumatka	1,7	2,5	13,6	1,4
Veneilymatka	10,5	8,8	2,3	1,8
Luontoharrastusmatka	4,4	3,2	0,6	2,7
Muu matka	48,7	30,0	40,7	46,3
Matkaseura				
Yksin	14,5	5,6	8,1	8,8
Perhe	56,6	53,9	61,5	74,3
Muu seura, 2–5 henkilöä	21,4	28,7	22,5	14,9
Muu seura, ≥ 6 henkilöä	7,5	11,7	8,0	1,9
Matkan kesto, vrk				
1–2	24,7	15,3	23,8	37,9
3	21,6	14,2	20,1	27,9
4–7	43,4	43,3	43,6	25,7
> 7	10,3	27,2	12,6	8,5
Matkustamisaika, h				
1	39,8	12,3	30,8	39,7
2–3	27,4	14,8	19,0	33,7
4–8	19,2	27,7	30,2	20,2
> 8	13,5	45,2	20,0	6,4
Matkan pituus, km				
≤ 50	44,4	17,8	25,4	27,6
51–200	26,2	16,3	21,4	42,6
201–500	14,1	23,5	28,6	22,0
≥ 501	15,3	42,5	24,7	7,8
Matkakustannus, €				
1–10	52,9	26,4	30,0	42,4
11–20	20,3	7,5	11,3	18,1
21–100	11,5	21,3	32,4	29,1
> 100	15,4	44,9	26,3	10,5
Majoituskustannus, €				
0	58,7	54,5	44,4	97,0
1–20	8,9	3,9	4,1	0,5
21–100	11,5	17,8	18,5	2,5
> 100	20,9	23,7	33,1	–
Harrastuskustannus, €				
0	64,6	62,1	54,0	89,2
1–20	11,5	14,1	8,6	4,8
> 20	23,9	23,8	37,4	6,0
Muut kustannukset, €				
0–15	39,1	22,6	19,3	24,9
16–50	20,2	21,9	23,9	43,2
51–120	21,6	18,0	22,6	19,8
> 120	19,1	37,5	34,1	12,1
Kokonaiskustannukset, €				
0–40	28,5	18,2	17,4	38,0
41–100	16,9	18,6	17,6	31,8
101–300	30,1	23,1	26,4	21,5
> 300	24,5	40,1	38,6	8,7

Tilasto 28. Luontomatka kohteen etäisyyden mukaan.

Luontomatka Etäisyys	≤ 50 km	51–200 km	201–500 km	≥ 501 km
Kaikki luontomatkat, %	29,1	27,7	22,3	20,9
% luontomatoista				
Ulkoiluharrastus				
Mökkimatka	20,8	22,6	14,0	40,0
Hiihtomatka	5,2	3,8	7,8	30,4
Retkeilymatka	6,5	4,7	7,8	17,0
Kalastusmatka	4,1	5,5	8,8	5,4
Metsästysmatka	2,6	2,5	3,7	3,3
Marjastusmatka	1,4	2,4	3,9	2,2
Laskettelumatka	2,4	1,0	7,4	9,0
Veneilymatka	7,3	6,1	4,9	1,2
Luontoharrastusmatka	3,5	1,7	2,5	2,2
Muu matka	46,3	49,9	39,3	25,3
Matkaseura				
Yksin	12,7	9,4	7,3	6,9
Perhe	62,2	65,6	68,1	59,1
Muu seura, 2–5 henkilöä	18,4	19,1	20,6	26,6
Muu seura, ≥ 6 henkilöä	6,7	5,9	4,0	7,4
Matkan kesto, vrk				
1–2	44,1	36,1	14,8	3,9
3	21,7	30,6	28,2	4,9
4–7	26,8	29,0	44,7	54,0
> 7	7,3	4,3	12,3	37,2
Matkakustannus, €				
1–10	82,6	34,9	21,8	22,5
11–20	7,3	30,7	9,6	2,6
21–100	7,5	27,8	43,6	13,1
> 100	2,6	6,6	25,0	61,8
Majoituskustannus, €				
0	93,3	73,4	60,7	43,8
1–20	2,8	7,7	0,8	–
21–100	3,9	9,4	13,5	19,2
> 100	–	9,4	24,9	37,0
Harrastuskustannus, €				
0	87,3	82,9	59,8	46,3
1–20	3,9	5,4	10,3	16,4
> 20	8,7	11,7	30,0	37,3
Muut kustannukset, €				
0–15	53,8	22,3	16,0	13,2
16–50	35,3	44,2	25,1	8,7
51–120	8,4	22,0	28,2	21,1
> 120	2,5	11,5	30,8	57,0
Kokonaiskustannukset, €				
0–40	63,4	26,8	10,8	9,8
41–100	24,7	34,5	24,6	4,3
101–300	9,7	26,7	33,9	22,1
> 300	2,2	12,0	30,7	63,9

Tilasto 29. Luontomatka eri palvelutason kohteissa.

Luontomatka Palvelut	Ei palve- luja	Reitit, opastus	Tauko- paikka	Vapaa-ajan asunto
Kaikki luontomatkat, %	3,2	8,1	57,0	31,8
% luontomatkoista				
Ulkoiluharrastus				
Mökkimatka	4,4	20,1	5,3	35,1
Hiihtomatka	4,0	1,1	16,1	2,7
Retkeilymatka	9,0	7,0	13,2	0,5
Kalastusmatka	12,2	3,1	5,8	5,3
Metsästysmatka	15,7	6,7	2,8	0,9
Marjastusmatka	2,6	2,4	1,6	3,5
Laskettelumatka	-	2,4	7,8	1,4
Veneilymatka	8,4	-	7,2	1,8
Luontoharrastusmatka	-	1,5	2,5	2,7
Muu matka	43,7	55,9	37,7	46,3
Matkaseura				
Yksin	15,2	16,7	7,7	8,8
Perhe	55,9	50,4	59,9	74,3
Muu seura, 2-5 henkilöä	28,9	25,4	22,4	14,9
Muu seura, ≥ 6 henkilöä	-	7,6	10,0	1,9
Matkan kesto, vrk				
1-2	37,1	39,6	18,5	37,9
3	21,9	15,7	18,8	27,9
4-7	24,4	33,6	45,2	25,7
> 7	16,6	11,1	17,5	8,5
Matkustamisaika, h				
1	41,4	52,4	23,2	39,7
2-3	23,1	23,0	19,7	33,7
4-8	18,9	16,7	28,7	20,2
> 8	16,5	8,0	28,5	6,4
Matkan pituus, km				
≤ 50	36,2	57,0	25,5	27,6
51-200	29,8	21,7	20,3	42,6
201-500	21,7	14,8	23,7	22,0
≥ 501	12,4	6,5	30,4	7,8
Matkakustannus, €				
1-10	38,6	43,3	34,7	42,4
11-20	38,2	7,4	10,3	18,1
21-100	16,5	30,5	22,7	29,1
> 100	6,7	18,9	32,4	10,5
Majoituskustannus, €				
0	93,3	75,0	46,3	97,0
1-20	-	-	6,2	0,5
21-100	6,7	14,2	17,1	2,5
> 100	-	10,8	30,5	-
Harrastuskustannus, €				
0	73,6	69,3	57,6	89,2
1-20	-	10,3	10,7	4,8
> 20	26,4	20,4	31,7	6,0
Muut kustannukset, €				
0-15	23,7	37,0	25,5	24,9
16-50	48,5	32,4	19,4	43,2
51-120	16,7	14,8	21,9	19,8
> 120	11,1	15,7	33,3	12,1
Kokonaiskustannukset, €				
0-40	29,2	32,7	20,3	38,0
41-100	47,8	31,4	14,0	31,8
101-300	16,3	17,9	26,5	21,5
> 300	6,7	17,9	39,3	8,7

Tilasto 30. Luontomatka talvi- ja kesäkaudella.

Luontomatka Ajankohta	loka- huhtikuu	touko- syyskuu
Kaikki luontomatkat, %	31,2	68,9
% luontomatkoista		
Ulkoiluharrastus		
Mökkimatka	6,1	11,1
Hiihtomatka	32,6	3,1
Retkeilymatka	3,2	10,0
Kalastusmatka	4,0	7,5
Metsästysmatka	2,1	3,5
Marjastusmatka	0,9	3,6
Laskettelumatka	15,4	2,1
Veneilymatka	3,7	5,9
Luontoharrastusmatka	1,1	2,1
Muu matka	31,0	51,1
Matkaseura		
Yksin	11,3	7,5
Perhe	56,8	65,4
Muu seura, 2-5 henkilöä	26,9	19,5
Muu seura, ≥ 6 henkilöä	5,0	7,6
Matkan kesto, vrk		
1-2	17,2	28,5
3	18,9	24,8
4-7	49,7	33,0
> 7	14,2	13,7
Matkustamisaika, h		
1	27,3	24,2
2-3	11,2	29,3
4-8	33,3	27,7
> 8	28,3	18,8
Matkan pituus, km		
≤ 50	19,4	21,5
51-200	19,8	33,8
201-500	25,0	26,6
≥ 501	35,8	18,0
Matkakustannus, €		
1-10	36,9	36,4
11-20	7,2	16,9
21-100	23,0	26,3
> 100	33,0	20,5
Majoituskustannus, €		
0	54,4	73,7
1-20	1,9	3,8
21-100	15,0	9,2
> 100	28,7	13,3
Harrastuskustannus, €		
0	53,2	74,7
1-20	10,0	7,5
> 20	36,9	17,8
Muut kustannukset, €		
0-15	17,2	26,2
16-50	19,7	34,0
51-120	31,1	17,1
> 120	32,0	22,6
Kokonaiskustannukset, €		
0-40	14,5	30,4
41-100	18,1	23,4
101-300	30,4	24,3
> 300	37,1	21,9

Tilasto 31. Luontomatkaillijat ja -matkat kohdealueen mukaan.

Luontomatkakohdealue	Luontomatkat, yhteensä				Etelä-Suomi			Länsi-Suomi			Itä-Suomi			Pohjois-Suomi		
	Osallistujia %	% Osallistujista	Matkapäiviä/vuosi	Matkoja/vuosi	O-sta ²	M-psta ³	M-sta ⁴	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö	42,6	100,0	25,5	7,7	100,0	*31,4	*27,6	100,0	20,3	17,8	100,0	21,0	23,8	100,0	27,1	30,5
Sukupuoli																
Nainen	42,0	*49,1	25,0	7,5	51,1	30,8	28,8	55,5	26,1	20,2	44,6	22,0	21,7	46,5	21,1	29,0
Mies	43,2	50,9	26,0	7,8	48,9	32,1	26,4	44,5	14,2	15,5	55,4	20,0	25,8	53,5	33,3	32,0
Ikä																
15–24	34,1	13,4	16,6	4,8	13,5	40,9	28,8	19,5	34,6	27,0	11,9	13,8	21,9	9,4	10,7	22,4
25–44	46,9	37,6	20,9	6,2	33,8	25,1	27,3	32,8	18,5	17,1	36,3	22,9	25,2	33,6	32,7	30,0
45–64	43,6	38,9	31,1	9,4	42,7	30,9	28,1	35,5	22,0	15,1	42,0	21,2	23,9	44,7	25,9	32,6
65–74	38,8	10,1	29,0	8,8	10,0	45,1	25,1	12,2	10,6	19,7	9,8	18,4	21,3	12,2	26,0	33,9
Elinvaihe																
Yksinasuva < 45 v.	42,7	9,5	23,1	7,7	7,7	28,1	24,9	7,1	10,9	14,9	12,6	27,4	36,5	6,0	29,0	21,9
Yksinasuva ≥ 45 v.	37,4	9,1	29,2	8,5	10,9	40,6	31,7	6,5	25,7	12,2	7,4	16,0	19,1	11,4	17,7	37,1
Kaksinasuva < 45 v.	45,7	12,2	20,4	6,2	12,5	25,2	27,3	13,6	18,2	19,1	12,1	24,7	23,4	12,3	32,0	30,2
Kaksinasuva ≥ 45 v.	42,9	25,3	35,7	11,0	28,2	32,2	26,1	30,9	21,8	18,5	29,4	20,2	24,3	29,6	25,8	31,0
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	47,1	15,1	19,1	5,2	17,5	24,4	31,3	13,0	23,5	15,0	15,1	17,7	24,1	14,7	34,4	29,6
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	42,5	21,8	19,4	5,5	16,1	33,5	23,0	23,2	12,6	21,4	18,3	23,7	23,4	20,0	30,2	32,2
Perhe, aikuisia lapsia	42,6	6,9	24,0	7,9	7,1	33,9	31,4	5,7	21,5	16,3	5,1	26,4	20,0	6,0	18,2	30,1
Koulutusaste																
Perusaste	30,6	11,3	22,5	6,3	11,2	45,8	28,0	14,3	12,1	23,1	8,7	22,8	18,7	10,9	19,3	30,2
Keskiaste	41,7	56,9	27,0	8,1	52,0	28,5	25,8	56,0	24,1	18,0	58,8	19,9	25,2	55,5	27,1	30,5
Korkea-aste	51,9	31,8	23,9	7,4	36,8	32,7	30,4	29,7	15,7	15,8	32,5	22,6	23,1	33,6	29,0	30,7
Sosioekonominen asema																
Maatalousyrittäjä	32,7	1,2	17,0	5,5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Muu yrittäjä	47,8	6,4	29,8	9,7	10,1	40,8	37,2	5,4	15,8	12,7	6,1	3,7	19,2	7,5	39,8	30,9
Ylempi toimihenkilö	58,1	18,5	25,2	8,3	22,2	29,8	28,2	17,9	14,9	14,5	19,8	27,8	21,6	25,2	27,6	35,7
Alempi toimihenkilö	48,5	13,4	23,0	6,9	12,8	22,6	32,2	12,2	20,0	19,5	10,4	29,2	22,4	8,7	26,2	24,4
Työntekijä	40,1	24,6	23,2	6,6	24,8	35,8	30,9	14,9	13,1	11,8	24,8	17,6	26,5	21,7	33,5	30,1
Eläkeläinen	37,8	15,6	35,7	9,8	14,1	35,8	22,2	21,2	21,5	21,3	18,2	21,5	24,7	18,1	21,2	31,8
Työtön, lomautettu	31,9	4,1	25,8	8,9	2,8	27,3	22,2	3,5	31,4	17,7	4,8	25,0	32,4	3,1	16,3	27,6
Opiskelija	37,2	13,8	19,4	6,0	11,9	20,5	23,8	20,9	36,4	26,5	12,5	22,2	21,4	12,8	21,0	28,4
Kotitaloutta hoitava tai muu	42,2	2,4	25,7	6,1	–	–	–	3,3	61,8	33,4	2,5	3,9	33,9	–	–	–
Asuinkunnan koko																
< 4 000 asukasta	33,3	4,1	25,6	6,8	3,3	35,0	22,2	4,6	24,4	20,0	3,5	3,0	20,2	5,0	37,6	37,5
4 000–9 999 asukasta	37,5	11,9	19,5	6,1	8,0	10,5	19,0	11,5	27,9	17,6	12,7	27,2	26,0	14,2	34,4	37,4
10 000–24 999 asukasta	40,4	17,3	20,6	5,9	9,0	12,2	13,7	22,6	26,5	22,3	18,9	31,8	24,9	23,1	29,5	39,1
25 000–99 999 asukasta	41,6	27,2	28,4	8,7	28,6	30,6	27,1	25,7	17,2	15,7	36,8	27,7	30,1	25,4	24,5	26,7
≥ 100 000 asukasta	47,8	39,5	27,5	8,3	51,1	41,5	38,0	35,6	18,7	17,1	28,2	13,7	18,1	32,2	25,6	26,5
Asuinkunnan kuntamuoto																
Kaupunkimainen kunta	45,4	73,5	27,5	8,3	83,7	35,3	31,4	65,1	17,1	15,8	72,7	21,1	23,5	69,6	26,2	28,9
Taajaan asuttu kunta	36,8	13,4	18,6	5,7	7,7	7,1	15,1	20,7	42,1	26,1	14,8	26,0	25,1	15,6	24,8	33,8
Maaseutumainen kunta	35,8	13,0	21,0	5,9	8,6	22,8	19,2	14,3	25,5	20,5	12,5	16,4	23,9	14,8	35,3	36,4
Asuinkunnan suuralue																
Etelä-Suomi	44,0	53,0	25,6	7,6	91,8	54,1	47,5	30,6	11,1	10,2	45,4	18,9	20,3	38,0	15,5	21,8
Länsi-Suomi	39,4	23,1	24,7	7,2	6,0	3,5	7,3	64,2	57,3	50,5	13,0	8,3	13,7	20,7	30,9	27,9
Itä-Suomi	40,7	11,5	25,2	8,6	–	–	–	–	–	–	35,7	67,8	73,1	8,0	30,8	21,0
Pohjois-Suomi	45,1	12,4	27,1	7,8	–	–	–	3,5	9,6	5,1	5,8	18,1	11,2	33,3	71,1	81,8

¹Osallistujia, % = osallistujia koko 15–74-vuotiaasta väestöstä, %; ²% Osallistujista (O-sta) = luontomatkoihin osallistuneesta väestöstä, %; ³M-psta = matkapäivistä; ⁴M-sta = matkoista, %

*Esimerkki: Luontomatkoihin osallistuneista 49 prosenttia on naisia ja 51 prosenttia on miehiä. Kaikista luontomatkapäivistä 31 prosenttia ja luontomatkoista 28 prosenttia kohdistuu Etelä-Suomeen.

Tilasto 32. Luontomatkailijat ja -matkat alueen omistajaryhmän mukaan.

Luontomatka Alueen omistajaryhmä	Kunnan alue			Valtion alue			Yksityismaa tai vesistö			Vapaa-ajan asunto		
	O-sta ¹	M-psta ²	M-sta ³	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö	100,0	16,4	18,9	100,0	15,2	20,1	100,0	19,5	28,3	100,0	48,9	32,7
Sukupuoli												
Nainen	50,9	16,9	19,7	42,7	12,5	17,6	42,4	17,3	24,6	56,9	53,3	38,2
Mies	49,1	15,9	18,1	57,3	17,8	22,5	57,6	21,8	31,8	43,1	44,5	27,6
Ikä												
15–24	10,2	15,0	15,0	9,1	9,5	14,2	13,3	36,9	29,1	16,4	38,6	41,6
25–44	40,0	21,4	21,4	34,0	21,0	19,5	32,7	19,7	26,3	35,3	37,9	32,8
45–64	36,8	14,3	17,1	46,2	12,3	22,8	42,7	19,3	29,7	37,8	54,1	30,4
65–74	12,9	16,1	21,7	10,7	18,5	19,2	11,3	13,7	28,4	10,6	51,8	30,7
Elinvaihe												
Yksinasuva < 45 v.	8,6	19,0	17,9	8,0	18,8	18,4	7,8	26,9	26,3	9,6	35,3	37,4
Yksinasuva ≥ 45 v.	10,5	15,7	18,6	10,3	5,4	20,1	11,1	19,7	31,6	9,0	59,2	29,7
Kaksinasuva < 45 v.	12,1	13,2	17,9	12,7	22,2	20,7	9,4	16,6	22,3	14,3	48,0	39,2
Kaksinasuva ≥ 45 v.	25,8	8,6	16,3	26,0	13,7	18,1	30,5	19,8	31,2	29,1	58,0	34,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	19,2	23,9	22,2	14,0	20,5	17,8	16,1	25,2	30,0	14,0	30,4	30,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	20,0	26,7	19,3	18,5	16,3	19,7	19,6	21,7	30,5	17,0	35,3	30,5
Perhe, aikuisia lapsia	3,9	–	10,3	10,6	20,3	31,1	5,5	9,6	23,8	7,1	65,6	34,9
Koulutusaste												
Perusaste	13,1	21,0	22,1	9,5	9,2	17,0	13,9	15,7	35,2	8,8	54,1	25,7
Keskiaste	54,1	16,3	18,5	59,2	15,3	21,5	52,7	17,5	27,0	55,6	50,9	33,0
Korkea-aste	32,8	15,3	18,4	31,3	16,5	18,7	33,4	24,9	28,2	35,6	43,3	34,7
Sosioekonominen asema												
Maatalousyrittäjä	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Muu yrittäjä	6,8	18,1	18,4	6,7	19,9	19,6	6,5	11,4	26,1	7,6	50,6	35,9
Ylempi toimihenkilö	15,7	12,8	13,9	22,4	17,7	21,4	25,9	22,6	34,0	19,8	46,8	30,7
Alempi toimihenkilö	7,9	16,6	12,7	15,3	13,4	26,6	10,2	32,2	24,3	12,9	37,8	36,3
Työntekijä	32,1	18,1	27,2	25,5	19,5	23,3	17,9	19,0	22,4	18,4	43,4	27,1
Eläkeläinen	20,4	12,7	22,2	15,5	14,4	18,2	18,0	11,6	28,9	16,2	61,3	30,7
Työtön, lomautettu	3,3	–	17,2	2,6	–	14,8	3,7	13,1	28,7	4,3	76,5	39,3
Opiskelija	9,7	18,6	13,1	10,2	7,2	14,9	14,0	32,0	27,9	18,7	42,2	44,2
Kotitaloutta hoitava tai muu	3,0	63,1	29,5	–	–	–	2,1	26,2	29,9	1,8	–	30,5
Asuinkunnan koko												
< 4 000 asukasta	5,0	24,6	24,5	3,8	–	19,9	5,0	17,6	36,5	2,2	50,9	19,0
4 000–9 999 asukasta	11,7	7,7	18,3	12,8	10,5	21,3	13,7	29,7	32,1	10,5	52,1	28,3
10 000–24 999 asukasta	17,0	18,1	17,5	23,2	19,4	25,4	18,9	27,5	29,0	15,8	35,0	28,2
25 000–99 999 asukasta	25,7	11,5	17,0	28,0	19,5	19,7	32,2	18,4	31,9	27,4	50,6	31,4
≥ 100 000 asukasta	40,6	20,4	20,6	32,2	12,3	17,5	30,2	16,0	23,0	44,1	51,4	38,9
Asuinkunnan kuntamuoto												
Kaupunkimainen kunta	75,7	17,0	19,5	69,9	15,6	19,2	66,2	16,6	25,6	79,7	50,7	35,7
Taajaan asuttu kunta	12,2	14,7	15,5	16,4	17,3	22,2	18,5	36,4	35,3	12,2	31,7	27,0
Maaseutumainen kunta	12,2	13,7	19,1	13,7	9,5	23,0	15,2	25,9	35,8	8,1	50,9	22,0
Asuinkunnan suuralue												
Etelä-Suomi	57,1	13,7	20,0	44,6	11,0	16,7	52,7	18,8	27,7	58,5	56,4	35,6
Länsi-Suomi	20,4	25,4	17,3	26,7	15,9	24,1	20,1	14,2	25,5	22,6	44,5	33,2
Itä-Suomi	10,7	14,2	17,5	12,8	28,5	22,4	14,3	29,0	35,0	8,8	28,2	25,0
Pohjois-Suomi	11,8	14,2	17,9	15,9	21,0	25,8	13,0	24,4	29,5	10,1	40,4	26,7

¹O-sta = luontomatkoihin osallistuneesta väestöstä, %; ²M-psta = matkapäivistä; ³M-sta = matkoista, %

Tilasto 33. Luontomatkailijat ja -matkat kohdealueen palvelutason mukaan.

Luontomatkapaalvelut	Ei palveluja			Reitit, opastus			Taukopaikka			Vapaa-ajan asunto		
	O-sta ¹	M-psta ²	M-sta ³	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö	100,0	3,7	3,2	100,0	4,2	8,1	100,0	43,9	57,0	100,0	48,2	31,8
Sukupuoli												
Nainen	47,5	2,1	3,1	53,8	5,4	8,8	44,4	41,2	51,4	56,9	51,4	36,7
Mies	52,5	5,5	3,3	46,2	3,1	7,3	55,6	46,7	62,4	43,1	44,8	27,0
Ikä												
15–24	–	–	–	16,7	6,5	9,7	12,9	56,2	52,8	16,4	37,4	37,5
25–44	46,3	1,6	4,2	23,5	3,5	5,4	36,1	58,0	58,6	35,3	36,9	31,9
45–64	48,1	5,4	3,8	41,2	4,2	8,4	40,1	36,9	57,6	37,8	53,6	30,3
65–74	–	–	–	18,6	5,5	13,4	10,9	41,4	55,2	10,6	51,2	29,8
Elinvaihe												
Yksinasuva < 45 v.	4,6	–	–	9,5	–	7,9	8,2	57,8	54,2	9,6	34,1	36,3
Yksinasuva ≥ 45 v.	–	–	–	22,7	7,1	16,3	9,2	34,1	52,7	9,0	55,6	29,2
Kaksinasuva < 45 v.	–	–	–	–	–	–	12,3	51,0	58,0	14,3	46,3	38,2
Kaksinasuva ≥ 45 v.	39,7	3,7	4,5	28,7	4,3	7,5	25,9	34,2	53,8	29,1	57,8	34,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	32,8	2,8	6,4	–	–	–	17,2	65,6	61,9	14,0	29,6	28,6
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	–	–	–	20,2	3,9	7,6	20,5	49,9	61,7	17,0	35,3	29,0
Perhe, aikuisia lapsia	–	–	–	7,2	–	7,7	6,7	32,1	56,8	7,1	65,6	34,2
Koulutusaste												
Perusaste	–	–	–	22,2	1,8	14,1	13,5	51,3	61,3	8,8	46,9	22,2
Keskiaste	44,2	3,3	2,6	55,5	3,9	8,1	54,8	41,7	57,0	55,6	51,1	32,3
Korkea-aste	46,1	6,0	4,5	22,3	5,5	5,5	31,7	45,6	55,4	35,6	42,9	34,7
Sosioekonominen asema												
Maatalousyrittäjä	–	–	–	–	–	–	1,3	90,4	78,6	–	–	–
Muu yrittäjä	–	–	–	–	–	–	7,4	42,8	59,6	7,6	50,1	34,4
Ylempi toimihenkilö	26,8	3,7	4,2	9,4	1,8	3,7	22,3	47,8	61,3	19,8	46,7	30,8
Alempi toimihenkilö	16,2	3,7	4,7	12,5	11,2	9,1	9,7	47,3	49,2	12,9	37,8	37,0
Työntekijä	28,5	–	4,1	21,6	3,9	7,8	24,6	47,2	62,0	18,4	41,3	26,1
Eläkeläinen	16,3	–	3,0	34,2	3,5	15,7	16,1	34,7	51,9	16,2	60,7	29,4
Työtön, lomautettu	–	–	–	–	–	–	3,7	19,6	56,1	4,3	75,6	36,9
Opiskelija	–	–	–	15,8	9,1	8,7	13,0	49,7	50,3	18,7	41,2	40,9
Kotitaloutta hoitava tai muu	–	–	–	–	–	–	2,0	77,1	61,4	1,8	–	30,5
Asuinkunnan koko												
< 4000 asukasta	14,1	–	10,4	5,0	–	9,4	4,8	45,7	63,5	2,2	45,6	16,6
4000–9999 asukasta	13,4	–	3,5	10,2	–	6,8	13,3	41,7	62,3	10,5	54,2	27,4
10000–24999 asukasta	23,2	3,4	3,9	20,3	6,0	8,7	19,9	55,5	60,6	15,8	35,2	26,8
25000–99999 asukasta	39,6	3,9	4,5	27,2	3,0	7,8	27,9	42,3	56,6	27,4	50,7	31,1
≥ 100000 asukasta	–	–	–	37,2	5,5	8,1	34,2	41,4	52,9	44,1	49,6	38,1
Asuinkunnan kuntamuoto												
Kaupunkimainen kunta	53,2	3,4	2,3	71,1	5,0	7,9	69,5	41,7	54,8	79,7	50,0	35,0
Taajaan asuttu kunta	24,5	6,1	5,2	16,8	1,9	9,0	15,8	60,7	59,9	12,2	31,3	25,9
Maaseutumainen kunta	22,3	–	5,6	12,1	–	7,7	14,7	45,1	66,3	8,1	49,7	20,3
Asuinkunnan suuralue												
Etelä-Suomi	48,6	2,2	2,9	50,2	3,4	7,5	51,7	39,3	54,9	58,5	55,0	34,7
Länsi-Suomi	25,6	7,8	3,5	29,5	6,5	10,4	21,9	41,1	54,7	22,6	44,6	31,4
Itä-Suomi	14,2	–	3,9	4,9	–	3,4	14,0	63,7	68,7	8,8	27,1	24,1
Pohjois-Suomi	11,7	–	3,1	15,5	6,4	10,4	12,4	52,3	59,5	10,1	41,1	27,0

¹O-sta = luontomatkoihin osallistuneesta väestöstä, %; ²M-psta = matkapäivistä; ³M-sta = matkoista, %

Tilasto 34. Luontomatkailijat ja -matkat kohteen etäisyyden mukaan.

Luontomatkakohteen etäisyys	≤ 50 km			51–200 km			201–500 km			≥ 501 km		
	O-sta ¹	M-psta ²	M-sta ³	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö	100,0	26,1	29,1	100,0	31,2	27,7	100,0	20,3	22,3	100,0	22,4	20,9
Sukupuoli												
Nainen	47,8	32,5	28,7	50,7	32,6	29,1	47,3	14,7	21,7	47,5	20,2	20,5
Mies	52,2	19,6	29,4	49,3	29,7	26,5	52,7	25,9	22,7	52,5	24,8	21,3
Ikä												
15–24	16,5	16,1	35,3	16,6	50,2	34,0	11,8	25,9	19,3	7,4	7,8	11,4
25–44	30,1	27,0	24,8	35,0	17,7	27,5	41,2	28,8	26,0	36,5	26,5	21,7
45–64	38,7	25,6	28,0	39,6	35,8	27,3	40,0	17,7	22,2	43,1	21,0	22,5
65–74	14,7	30,7	38,8	8,8	31,7	22,3	7,0	11,2	14,2	13,0	26,3	24,7
Elinvaihe												
Yksinasuva < 45 v.	6,1	21,0	19,4	13,3	32,7	42,1	9,4	24,5	23,6	6,3	21,8	14,9
Yksinasuva ≥ 45 v.	13,0	46,9	39,1	7,8	27,9	23,3	6,6	14,9	15,7	9,7	10,3	21,9
Kaksinasuva < 45 v.	8,8	23,4	20,5	14,4	21,2	33,5	13,1	25,5	24,1	12,5	29,9	21,8
Kaksinasuva ≥ 45 v.	30,4	24,0	30,4	25,5	36,8	25,5	25,0	15,3	19,7	32,6	23,8	24,5
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	15,8	26,7	28,9	15,1	17,2	27,5	15,7	27,2	22,6	15,3	28,9	21,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	18,1	17,9	26,3	19,0	36,3	27,6	21,9	22,7	25,1	19,4	23,1	21,1
Perhe, aikuisia lapsia	7,7	40,6	34,8	4,9	24,1	22,0	8,1	30,5	28,9	4,2	4,9	14,3
Koulutusaste												
Perusaste	18,9	32,6	45,9	8,6	29,3	19,9	7,6	16,5	14,2	11,5	21,6	20,1
Keskiaste	57,4	27,6	30,0	54,9	31,6	27,4	55,6	17,5	22,2	54,1	23,3	20,4
Korkea-aste	23,8	20,7	21,3	36,5	30,9	31,2	36,8	27,6	25,2	34,5	20,9	22,2
Sosioekonominen asema												
Maatalousyrittäjä	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Muu yrittäjä	8,4	31,5	33,8	6,6	27,3	25,8	4,5	4,4	14,4	8,7	36,9	26,0
Ylempi toimihenkilö	13,5	21,9	18,9	18,2	27,2	24,9	26,6	32,2	29,5	25,9	18,7	26,8
Alempi toimihenkilö	9,3	19,4	23,6	15,0	31,8	37,1	10,3	28,0	20,7	10,0	20,8	18,6
Työntekijä	23,5	31,5	29,7	23,0	28,7	28,3	22,7	16,1	22,7	20,6	23,7	19,3
Eläkeläinen	22,0	25,8	35,7	16,0	38,6	25,3	12,7	13,5	16,2	19,0	22,1	22,8
Työtön, lomautettu	3,5	55,1	26,5	3,8	18,8	28,1	4,2	14,0	25,3	3,6	12,2	20,1
Opiskelija	16,2	11,0	31,4	16,5	38,8	31,2	15,3	44,5	23,4	9,8	5,6	14,0
Kotitaloutta hoitava tai muu	3,0	15,1	48,1	–	–	–	2,2	8,2	27,9	–	–	–
Asuinkunnan koko												
< 4 000 asukasta	6,3	39,7	43,7	2,0	–	12,9	2,6	–	13,9	5,9	53,2	29,5
4 000–9 999 asukasta	14,8	20,3	34,4	10,2	30,3	22,6	13,8	34,0	24,6	11,0	15,4	18,4
10 000–24 999 asukasta	23,2	30,0	37,1	15,6	35,4	23,8	16,7	17,6	20,3	16,4	17,1	18,8
25 000–99 999 asukasta	29,4	30,7	29,9	24,2	25,2	23,5	29,2	19,7	22,7	32,5	24,3	23,8
≥ 100 000 asukasta	26,3	20,8	20,9	48,0	37,9	36,5	37,7	20,8	23,0	34,2	20,5	19,6
Asuinkunnan kuntamuoto												
Kaupunkimainen kunta	63,4	25,1	25,4	79,4	32,5	30,4	75,2	21,0	23,1	73,2	21,5	21,1
Taajaan asuttu kunta	20,8	35,2	41,0	10,3	32,6	19,4	12,9	13,3	19,5	14,2	19,0	20,2
Maaseutumainen kunta	15,9	25,9	36,2	10,3	20,8	22,4	11,9	21,2	20,8	12,6	32,1	20,6
Asuinkunnan suuralue												
Etelä-Suomi	43,1	25,1	23,5	57,3	36,3	29,8	54,4	20,0	22,7	60,8	18,7	23,9
Länsi-Suomi	28,4	27,0	36,7	16,7	29,2	20,6	16,7	10,2	16,5	28,0	33,7	26,1
Itä-Suomi	16,4	34,4	39,9	12,3	16,3	28,7	10,4	22,9	19,4	6,9	26,4	12,1
Pohjois-Suomi	12,2	23,1	28,6	13,7	23,7	30,7	18,5	36,1	33,3	4,3	17,2	7,3

¹O-sta = luontomatkoihin osallistuneesta väestöstä, %; ²M-psta = matkapäivistä; ³M-sta = matkoista, %

Tilasto 35. Luontomatkailijat ja -matkat harrastuksen mukaan.

Luontomatkalla Harrastus	Mökkimatka			Hiihtomatka			Retkeilymatka			Kalastusmatka			Metsästysmatka		
	O-sta ¹	M-psta ²	M-sta ³	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö	100,0	22,9	15,8	100,0	9,3	10,3	100,0	5,2	8,7	100,0	5,3	5,8	100,0	2,0	2,9
Sukupuoli															
Nainen	60,3	29,5	19,0	58,6	8,7	12,0	50,3	6,0	8,7	23,1	2,5	2,7	3,1	0,1	0,2
Mies	39,7	16,0	12,5	41,4	9,9	8,5	49,7	4,4	8,6	76,9	8,2	8,8	96,9	4,1	5,7
Ikä															
15–24	14,7	19,8	15,1	–	–	–	19,1	3,7	10,7	20,6	15,4	7,7	14,6	5,2	2,8
25–44	37,2	13,7	16,2	33,3	11,3	9,5	29,6	7,2	7,1	45,1	5,8	7,2	44,2	3,2	3,6
45–64	40,4	25,3	16,3	49,5	8,7	13,0	42,6	4,7	9,4	29,2	4,5	4,3	34,8	0,7	2,6
65–74	7,7	34,1	12,9	11,6	5,1	12,7	8,7	3,8	8,0	–	–	–	6,4	4,4	2,0
Elinvaihe															
Yksinasuva < 45 v.	10,8	11,6	18,5	8,1	9,1	9,4	12,6	10,2	11,8	–	–	–	5,6	–	1,8
Yksinasuva ≥ 45 v.	9,8	39,7	16,4	10,9	6,4	12,3	13,6	3,5	12,3	–	–	–	6,7	2,5	2,1
Kaksinasuva < 45 v.	18,4	17,6	22,8	8,2	–	6,9	15,3	10,0	10,4	12,1	–	5,6	5,6	5,1	1,3
Kaksinasuva ≥ 45 v.	27,2	26,6	16,0	31,2	7,3	12,6	23,0	5,3	7,4	20,6	5,2	4,5	20,9	1,4	2,3
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	12,9	14,9	12,4	17,6	19,8	11,4	10,5	–	5,5	25,4	10,0	9,1	38,7	3,5	7,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	13,6	7,7	10,5	19,2	12,3	10,1	20,5	3,6	8,6	25,8	11,3	7,5	5,4	0,6	0,8
Perhe, aikuisia lapsia	7,3	26,6	17,5	4,9	–	8,1	–	–	–	–	–	–	17,0	5,0	7,8
Koulutusaste															
Perusaste	6,6	46,9	9,1	–	–	–	9,4	–	7,1	–	–	–	11,5	1,8	2,9
Keskiaste	60,8	24,6	17,5	55,5	9,6	10,4	52,6	4,6	8,3	77,7	5,7	8,2	35,6	1,2	1,9
Korkea-aste	32,6	13,0	15,1	41,1	11,3	12,4	38,0	7,5	9,6	13,1	4,1	2,2	52,9	3,8	4,5
Sosioekonominen asema															
Maatalousyrittäjä	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Muu yrittäjä	7,8	17,3	17,1	10,8	14,3	15,3	–	–	–	–	–	–	9,3	0,4	3,9
Ylempi toimihenkilö	16,9	7,8	12,4	29,9	8,9	14,1	24,0	10,0	9,8	19,0	8,1	5,2	24,5	3,4	3,4
Alempi toimihenkilö	14,6	16,7	18,8	9,9	19,4	8,2	13,9	4,4	9,9	–	–	–	19,1	1,2	4,6
Työntekijä	21,2	22,7	15,1	19,8	7,1	9,1	18,6	3,5	7,4	39,2	7,7	10,4	18,7	0,2	2,5
Eläkeläinen	14,2	40,1	14,9	14,1	2,4	9,5	13,7	3,7	8,0	9,5	3,3	3,7	15,5	2,4	3,1
Työtön, lomautettu	4,5	26,9	18,7	4,4	–	11,5	–	–	–	–	–	–	3,3	4,2	2,5
Opiskelija	19,4	21,2	19,3	7,1	–	4,5	20,6	3,0	11,4	17,6	14,5	6,5	9,5	3,1	1,8
Kotitaloutta hoitava tai muu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Asuinkunnan koko															
< 4000 asukasta	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9,8	3,7	7,1
4000–9999 asukasta	11,0	33,7	14,4	10,3	11,7	8,8	13,1	2,6	9,4	–	–	–	31,1	1,6	7,5
10000–24999 asukasta	19,5	27,6	16,1	22,7	8,8	12,3	21,2	3,9	9,6	22,9	5,9	6,9	15,1	5,8	2,3
25000–99999 asukasta	26,1	16,1	14,6	26,9	5,4	9,8	31,6	7,1	9,7	36,8	8,2	7,5	18,5	1,0	1,9
≥ 100000 asukasta	42,5	27,1	18,3	38,0	12,5	10,7	30,4	4,2	7,2	29,6	4,5	4,7	25,6	1,4	2,0
Asuinkunnan kuntamuoto															
Kaupunkimainen kunta	75,1	22,0	16,4	70,0	9,5	9,9	74,3	5,6	8,9	72,8	6,2	5,8	40,1	1,1	1,6
Taajaan asuttu kunta	18,7	32,9	19,5	18,3	6,4	12,4	13,8	1,0	7,9	16,5	–	6,3	25,0	8,6	4,8
Maaseutumainen kunta	6,2	20,4	7,8	11,7	10,3	9,6	11,9	6,6	8,2	10,7	–	4,9	34,9	2,7	8,1
Asuinkunnan suuralue															
Etelä-Suomi	60,1	27,5	17,5	46,3	7,2	8,8	49,7	3,5	7,9	50,2	5,8	5,3	36,3	1,2	2,0
Länsi-Suomi	21,7	16,7	15,2	37,5	15,1	17,1	19,9	5,7	7,7	20,0	3,3	5,1	17,2	1,7	2,2
Itä-Suomi	10,4	12,9	14,7	6,1	–	5,6	13,4	5,7	10,4	15,0	4,4	7,7	11,0	6,0	2,9
Pohjois-Suomi	7,7	19,9	9,9	10,1	13,1	8,4	17,0	12,5	11,9	14,8	7,2	6,9	35,5	3,5	8,4

¹O-sta = luontomatkoihin osallistuneesta väestöstä, %; ²M-psta = matkapäivistä; ³M-sta = matkoista, %

jatkuu

Luontomatka Harrastus	Marjastusmatka			Laskettelumatka			Veneilymatka			Luontoharrastusmatka			Muu matka		
	O-sta ¹	M-psta ²	M-sta ³	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö	100,0	2,7	2,4	100,0	1,9	4,9	100,0	5,4	4,9	100,0	3,9	2,4	100,0	41,4	42,1
Sukupuoli															
Nainen	71,5	3,6	3,4	33,1	1,2	3,3	41,1	2,6	4,0	75,4	5,6	3,6	51,4	40,2	43,2
Mies	28,5	1,7	1,4	66,9	2,6	6,6	58,9	8,3	5,8	24,6	2,1	1,2	48,6	42,7	40,9
Ikä															
15–24	–	–	–	30,9	4,7	9,9	–	–	–	10,4	1,7	1,6	16,1	29,2	44,1
25–44	36,0	4,4	2,4	49,3	4,3	6,7	48,5	6,9	6,6	28,3	3,7	1,9	33,5	39,5	38,9
45–64	35,2	2,0	2,1	18,2	0,8	2,3	34,3	5,8	4,3	53,9	4,2	3,3	39,4	43,4	42,4
65–74	22,9	3,2	5,8	–	–	0,8	–	–	–	7,3	3,5	1,9	11,0	41,0	49,3
Elinvaihe															
Yksinasuva < 45 v.	–	–	–	–	–	3,0	–	–	–	11,6	6,7	3,0	8,5	42,1	38,9
Yksinasuva ≥ 45 v.	–	–	–	–	–	1,2	–	–	–	6,0	3,5	1,5	10,8	37,8	48,2
Kaksinasuva < 45 v.	–	–	–	17,1	7,4	7,0	18,8	–	7,7	–	–	–	11,3	38,4	37,5
Kaksinasuva ≥ 45 v.	41,2	3,3	3,9	–	–	1,5	24,7	4,0	4,8	34,0	3,3	3,1	27,7	43,0	43,8
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	–	–	–	26,4	2,9	8,3	14,2	–	4,5	23,4	5,9	3,4	14,0	33,5	36,0
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	20,5	–	2,5	26,1	2,1	6,6	19,4	14,3	4,9	10,0	0,2	1,2	22,9	47,3	47,3
Perhe, aikuisia lapsia	–	–	–	15,0	–	11,9	–	–	–	15,0	5,2	5,6	4,8	45,4	30,8
Koulutusaste															
Perusaste	–	–	–	17,3	–	7,5	–	–	–	15,9	2,2	3,3	15,7	34,7	58,2
Keskiaste	59,9	1,8	2,6	30,9	0,9	2,8	54,6	5,1	4,9	48,3	3,6	2,1	53,6	43,0	41,2
Korkea-aste	40,1	5,2	2,8	51,8	4,2	7,5	36,1	5,5	5,2	35,8	5,0	2,5	30,7	40,3	38,0
Sosioekonominen asema															
Maatalousyrittäjä	–	–	–	–	–	16,5	–	–	–	4,3	–	11,9	–	–	–
Muu yrittäjä	–	–	–	–	–	3,4	16,7	24,8	11,7	–	–	–	6,2	29,8	36,7
Ylempi toimihenkilö	–	–	–	42,4	4,6	9,9	21,8	3,5	5,1	31,4	9,8	3,5	17,4	42,3	34,5
Alempi toimihenkilö	–	–	–	–	–	1,1	–	–	–	8,2	7,0	1,6	13,9	43,7	48,1
Työntekijä	23,3	–	2,6	–	–	2,5	24,4	6,3	5,5	24,0	1,9	2,6	22,0	46,0	42,3
Eläkeläinen	35,6	2,6	5,7	–	–	0,5	10,3	–	3,4	16,3	2,1	2,6	17,2	40,9	48,6
Työtön, lomautettu	–	–	–	–	–	13,3	–	–	–	–	–	–	3,8	56,7	41,6
Opiskelija	–	–	–	24,8	3,3	7,8	–	–	–	10,4	1,2	1,6	16,0	31,3	42,7
Kotitaloutta hoitava tai muu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	5,4	–	5,9	2,6	45,7	50,1
Asuinkunnan koko															
< 4 000 asukasta	–	–	–	–	–	6,7	–	–	–	–	–	–	5,6	69,1	58,3
4 000–9 999 asukasta	–	–	–	14,3	–	5,8	–	–	–	9,1	3,3	1,8	12,6	43,4	43,7
10 000–24 999 asukasta	27,8	6,8	3,5	10,6	–	2,7	14,0	1,8	3,6	23,4	10,1	2,9	18,1	29,2	40,0
25 000–99 999 asukasta	23,4	–	2,0	28,1	2,9	4,9	29,5	4,5	5,2	28,6	3,3	2,4	28,1	49,4	42,0
≥ 100 000 asukasta	24,9	2,0	1,6	41,5	2,1	5,6	49,5	7,6	6,7	38,8	2,7	2,5	35,6	35,9	40,8
Asuinkunnan kuntamuoto															
Kaupunkimainen kunta	63,6	2,5	2,1	78,3	2,3	5,3	83,6	5,8	5,7	78,1	4,4	2,6	71,8	40,7	41,7
Taajaan asuttu kunta	–	–	–	–	–	2,5	–	–	–	17,6	4,1	2,8	14,0	34,3	38,8
Maaseutumainen kunta	21,1	–	4,0	14,0	–	5,5	–	–	–	4,3	–	0,8	14,2	53,0	47,7
Asuinkunnan suuralue															
Etelä-Suomi	46,7	2,1	2,0	61,3	1,4	5,6	57,3	5,3	5,2	61,7	1,8	2,7	55,1	44,3	42,9
Länsi-Suomi	–	–	–	21,5	1,6	4,7	19,4	3,0	4,3	21,9	7,9	2,3	21,2	41,3	39,7
Itä-Suomi	–	–	–	–	–	3,5	15,1	15,0	6,7	16,4	12,8	3,5	11,2	30,3	42,4
Pohjois-Suomi	25,9	3,4	5,0	–	–	3,7	–	–	–	–	–	–	12,4	36,2	42,4

¹O-sta = luontomatkoihin osallistuneesta väestöstä, %; ²M-psta = matkapäivistä; ³M-sta = matkoista, %

Tilasto 36. Luontomatkaillijat ja -matkat matkaseuran mukaan.

Luontomatka Matkaseura	Yksin			Perhe			Ryhmä, 2–5 henkeä			Ryhmä, > 5 henkeä		
	O-sta ¹	M-psta ²	M-sta ³	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta	O-sta	M-psta	M-sta
Koko väestö	100,0	13,9	9,3	100,0	68,8	63,1	100,0	13,9	20,9	100,0	3,3	6,8
Sukupuoli												
Nainen	37,1	13,9	7,0	53,3	72,9	68,6	41,4	10,1	17,6	49,2	3,1	6,8
Mies	62,9	14,0	11,4	46,7	64,7	57,8	58,6	17,7	24,1	50,8	3,5	6,7
Ikä												
15–24	16,6	5,8	11,0	12,1	61,7	54,6	13,1	12,9	19,6	30,7	19,6	14,8
25–44	20,6	4,9	5,4	38,3	70,1	68,3	34,4	18,9	20,4	31,0	6,1	5,9
45–64	43,0	16,3	10,0	40,4	70,1	64,0	40,8	12,1	21,4	26,9	1,5	4,6
65–74	19,7	25,1	16,9	9,1	62,2	53,4	11,6	12,0	22,5	11,5	–	7,2
Elinvaihe												
Yksinasuva < 45 v.	18,4	23,7	18,8	5,5	44,0	41,7	11,0	25,5	27,4	14,6	–	12,1
Yksinasuva ≥ 45 v.	20,2	28,5	18,6	5,0	42,2	34,6	17,2	25,9	38,6	10,9	3,4	8,2
Kaksinasuva < 45 v.	–	–	–	13,3	66,8	70,3	14,6	28,0	25,3	–	–	–
Kaksinasuva ≥ 45 v.	29,5	15,1	9,0	29,6	74,4	67,1	25,9	9,5	19,1	19,7	1,0	4,8
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	–	–	–	18,3	83,3	73,7	11,0	5,6	14,4	23,5	11,1	10,2
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	21,1	17,0	9,2	21,7	72,1	70,4	12,4	7,4	13,1	20,8	3,4	7,3
Perhe, aikuisia lapsia	6,2	–	8,0	6,6	74,8	62,7	7,9	13,9	24,5	–	–	–
Koulutusaste												
Perusaste	13,8	–	10,4	11,0	83,3	56,4	10,1	7,6	17,3	29,1	7,9	15,9
Keskiaste	55,6	17,0	9,4	52,8	64,9	60,9	61,1	16,0	23,3	51,8	2,1	6,4
Korkea-aste	30,5	12,5	8,6	36,2	71,7	69,3	28,8	12,0	18,3	19,1	3,8	3,9
Sosioekonominen asema												
Maatalousyrittäjä	–	–	–	1,1	56,9	68,3	–	–	–	–	–	–
Muu yrittäjä	9,2	12,6	12,5	6,6	66,2	61,0	7,2	17,3	21,8	–	–	–
Ylempi toimihenkilö	12,9	12,7	5,8	23,4	71,4	71,9	15,7	11,0	15,9	19,5	5,0	6,3
Alempi toimihenkilö	9,8	14,9	7,9	13,2	74,0	71,9	7,9	9,7	14,3	10,5	–	6,0
Työntekijä	17,7	11,0	7,2	22,4	62,9	61,4	29,6	23,3	26,9	15,7	2,8	4,5
Eläkeläinen	28,8	23,5	16,0	14,8	66,3	55,9	16,9	8,5	21,0	17,8	1,7	7,0
Työtön, lomautettu	–	–	–	4,1	90,8	67,7	4,4	7,8	24,0	–	–	–
Opiskelija	15,9	7,0	10,2	12,1	58,8	52,5	16,4	20,3	23,6	29,9	13,8	13,7
Kotitaloutta hoitava tai muu	–	–	–	2,4	88,5	78,4	–	–	–	–	–	–
Asuinkunnan koko												
< 4 000 asukasta	–	–	–	4,3	77,9	66,4	4,2	19,9	21,5	–	–	–
4 000–9 999 asukasta	15,5	21,7	11,5	13,4	55,1	67,5	8,5	9,4	14,2	12,6	13,8	6,8
10 000–24 999 asukasta	19,0	10,9	9,4	17,8	72,3	60,0	18,5	13,0	20,8	26,9	3,8	9,7
25 000–99 999 asukasta	26,7	12,1	8,9	27,9	73,5	63,1	28,8	11,7	21,5	26,6	2,7	6,4
≥ 100 000 asukasta	36,8	16,3	9,3	36,5	65,8	62,6	40,0	15,9	22,7	29,2	2,0	5,4
Asuinkunnan kuntamuoto												
Kaupunkimainen kunta	71,7	14,0	9,2	72,8	69,6	63,4	74,0	14,2	21,4	64,4	2,2	6,0
Taajaan asuttu kunta	18,1	14,0	11,1	14,5	68,7	60,8	14,4	9,3	19,9	18,1	7,9	8,1
Maaseutumainen kunta	10,2	13,4	7,5	12,7	63,2	63,7	11,6	15,9	19,4	17,5	7,5	9,4
Asuinkunnan suuralue												
Etelä-Suomi	56,2	12,6	9,9	54,0	73,2	64,6	51,4	12,6	20,4	40,2	1,6	5,2
Länsi-Suomi	21,4	18,9	8,7	23,0	60,9	63,2	22,1	16,0	20,1	27,2	4,2	8,0
Itä-Suomi	8,3	13,8	6,6	11,6	64,2	62,9	11,3	12,1	20,2	17,7	9,8	10,3
Pohjois-Suomi	14,1	11,5	10,3	11,4	67,0	56,6	15,3	17,2	25,2	14,8	4,2	7,9

¹O-sta = luontomatkoihin osallistuneesta väestöstä, %; ²M-psta = matkapäivistä; ³M-sta = matkoista, %

Tilasto 37. Luontomatkan kesto, matkaan käytetty aika ja matkustettu etäisyys.

Luontomatka Kesto ja etäisyys	Luontomatkan kesto, vrk		Matka-aika, tuntia		Matkan pituus, km	
	Ka ¹	Med ²	Ka	Med	Ka	Med
Koko väestö	5,2	4,0	3,9	1,5	296,2	160
Sukupuoli						
Nainen	5,1	4,0	3,8	1,5	294,3	150
Mies	5,2	4,0	4,0	2,5	298,0	170
Ikä						
15–24	4,9	3,0	3,1	1,5	213,4	100
25–44	4,8	4,0	4,1	2,5	321,2	200
45–64	5,3	4,0	3,9	1,5	303,9	154
65–74	6,4	5,0	4,3	2,5	290,4	115
Elinvaihe						
Yksinasuva < 45 v.	4,6	3,0	3,8	2,5	295,6	200
Yksinasuva ≥ 45 v.	5,4	4,0	3,9	1,5	264,7	100
Kaksinasuva < 45 v.	4,6	3,0	4,1	2,5	323,6	200
Kaksinasuva ≥ 45 v.	5,9	4,0	3,9	1,5	305,8	145
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	5,0	4,0	3,7	1,5	293,6	150
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	5,0	4,0	4,0	2,5	303,8	175
Perhe, aikuisia lapsia	4,7	4,0	4,3	2,5	275,9	150
Koulutusaste						
Perusaste	5,4	4,0	3,5	1,5	247,8	70
Keskiaste	5,2	4,0	3,9	1,5	291,5	154
Korkea-aste	5,0	4,0	4,0	2,5	322,2	200
Sosioekonominen asema						
Maatalousyrittäjä	4,4	4,0	–	–	–	–
Muu yrittäjä	5,1	4,0	3,8	1,5	315,3	120
Ylempi toimihenkilö	4,8	4,0	4,4	3,5	369,3	250
Alempi toimihenkilö	5,0	4,0	4,0	1,5	292,8	150
Työntekijä	4,8	4,0	3,8	1,5	280,1	150
Eläkeläinen	6,7	5,0	4,1	1,5	280,0	120
Työtön, lomautettu	5,0	4,0	3,6	2,5	317,6	150
Opiskelija	5,0	3,0	3,5	1,5	247,1	150
Kotitaloutta hoitava tai muu	4,9	4,0	3,4	1,5	213,7	70
Asuinkunnan koko						
< 4 000 asukasta	5,2	4,0	4,7	2,5	323,3	130
4 000–9 999 asukasta	4,6	3,0	3,5	1,5	271,4	150
10 000–24 999 asukasta	5,2	4,0	3,9	1,5	261,6	116
25 000–99 999 asukasta	5,1	4,0	4,2	2,5	319,5	170
≥ 100 000 asukasta	5,4	4,0	3,7	2,5	300,6	170
Asuinkunnan kuntamuoto						
Kaupunkimainen kunta	5,3	4,0	4,0	2,5	305,3	170
Taajaan asuttu kunta	4,9	4,0	3,5	1,5	266,0	100
Maaseutumainen kunta	4,7	4,0	3,9	2,5	279,7	150
Asuinkunnan suuralue						
Etelä-Suomi	5,6	4,0	4,2	2,5	333,6	200
Länsi-Suomi	5,1	4,0	4,0	1,5	305,3	140
Itä-Suomi	4,3	3,0	3,0	1,5	199,8	80
Pohjois-Suomi	4,3	3,0	3,3	2,5	211,4	167

¹Ka = keskiarvo; ²Med = mediaani

Tilasto 38. Luontomatkan kustannukset.

Luontomatka Kustannukset	Matkustuskustannus		Majoituskustannus		Harrastuskustannus		Muut kustannukset		Kokonaiskustannukset	
	Ka ¹	Med ²	Ka	Med	Ka	Med	Ka	Med	Ka	Med
Kustannukset, €										
Koko väestö	56,7	20	54,8	0	23,0	0	89,3	50	225,6	104
Sukupuoli										
Nainen	54,2	20	49,4	0	16,3	0	82,4	50	206,5	100
Mies	58,9	20	59,5	0	28,9	0	95,4	50	242,5	120
Ikä										
15–24	18,9	5	10,0	0	30,1	0	33,5	12	93,4	35
25–44	62,1	21	49,8	0	23,1	0	86,7	50	223,1	130
45–64	64,6	30	80,0	0	21,5	0	119,2	70	289,3	135
65–74	82,1	40	68,1	0	8,2	0	91,8	50	251,3	110
Elinvaihe										
Yksinasuva < 45 v.	56,6	30	46,8	0	17,0	0	59,9	50	179,0	110
Yksinasuva ≥ 45 v.	81,4	25	58,2	0	5,4	0	83,6	50	248,4	100
Kaksinasuva < 45 v.	45,4	20	38,6	0	14,0	0	68,4	50	162,2	70
Kaksinasuva ≥ 45 v.	65,2	30	65,3	0	15,4	0	107,2	60	258,6	120
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	50,1	20	48,1	0	30,9	0	90,1	50	229,7	165
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	61,1	12	76,0	0	42,1	0	107,9	40	278,8	105
Perhe, aikuisia lapsia	33,7	6	37,9	0	18,8	0	74,9	45	162,7	65
Koulutusaste										
Perusaste	30,2	0	27,1	0	51,6	0	62,8	0	169,7	15
Keskiaste	58,9	20	46,1	0	16,2	0	87,2	50	216,6	104
Korkea-aste	59,6	25	71,8	0	24,8	0	98,1	60	250,5	123
Sosioekonominen asema										
Maatalousyrittäjä	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Muu yrittäjä	82,2	25	50,4	0	27,1	0	152,2	80	309,0	120
Ylempi toimihenkilö	72,6	25	97,7	0	27,5	0	119,4	60	325,0	164
Alempi toimihenkilö	58,5	20	56,6	0	11,2	0	79,2	40	203,9	106
Työntekijä	41,9	20	46,3	0	20,9	0	78,7	50	191,1	120
Eläkeläinen	84,6	40	63,8	0	13,3	0	115,2	60	284,6	135
Työtön, lomautettu	80,0	20	68,0	0	18,3	0	69,3	40	224,4	104
Opiskelija	27,3	6	12,5	0	30,6	0	44,7	20	115,6	50
Kotitaloutta hoitava tai muu	53,1	6	18,9	0	15,1	0	46,4	10	133,5	16
Asuinkunnan koko										
< 4 000 asukasta	37,7	5	23,7	0	15,2	0	62,6	16	162,3	21
4 000–9 999 asukasta	73,6	10	49,2	0	26,5	0	68,6	40	248,7	140
10 000–24 999 asukasta	42,8	15	45,5	0	32,6	0	88,6	30	204,1	70
25 000–99 999 asukasta	54,2	20	61,4	0	25,5	0	100,5	60	240,0	135
≥ 100 000 asukasta	62,7	30	58,3	0	17,5	0	89,0	50	227,0	105
Asuinkunnan kuntamuoto										
Kaupunkimainen kunta	58,5	20	59,2	0	24,0	0	92,6	50	232,6	115
Taajaan asuttu kunta	37,9	5	34,6	0	17,2	0	86,1	30	172,9	54
Maaseutumainen kunta	65,9	15	45,0	0	22,4	0	68,8	30	233,8	100
Asuinkunnan suuralue										
Etelä-Suomi	62,3	25	59,6	0	20,7	0	97,9	55	238,9	120
Länsi-Suomi	52,6	10	45,4	0	23,5	0	64,8	40	202,1	61
Itä-Suomi	42,1	10	69,2	0	39,1	0	105,3	40	255,3	70
Pohjois-Suomi	49,6	20	37,8	0	19,1	0	78,1	45	182,6	88

¹Ka = keskiarvo; ²Med = mediaani

Tilasto 39. Lyhin etäisyys asunnosta erilaisiin ulkoiluharrastuksiin sopiville alueille.

Lähimmän ulkoiluun sopivan alueen etäisyys	Puisto		Lähimetsä		Laajempi metsäalue		Pelto		Laajempi ulkoilualue		Ranta, vesistö		Uimaranta		Hiihtolatu		Laskettelurinne	
	Ka ¹	Med ²	Ka	Med	Ka	Med	Ka	Med	Ka	Med	Ka	Med	Ka	Med	Ka	Med	Ka	Med
Etäisyys, km																		
Koko väestö	1,5	0,5	0,7	0,2	3,5	1	2,2	1	4,9	2	2,0	1	4,2	2,5	2,7	1	28,6	18
Sukupuoli																		
Nainen	1,5	0,5	0,7	0,2	3,6	1	2,3	1	4,7	2	2,1	1	4,3	2,5	2,6	1	27,4	18
Mies	1,5	0,5	0,7	0,2	3,4	1	2,2	1	5,1	2	1,9	1	4,2	2,5	2,8	1	29,6	18
Ikä																		
15–24	1,5	0,7	0,8	0,2	3,9	1,5	2,7	1	5,0	2	1,9	1	4,6	3	3,1	1	30,3	20
25–44	1,5	0,5	0,7	0,2	3,7	1	2,6	1	5,0	2	2,1	1	4,0	3	2,7	1	28,6	20
45–64	1,5	0,5	0,6	0,2	3,1	1	1,8	0,6	4,8	2	2,0	1	4,2	2	2,7	1	28,4	17
65–74	1,2	0,5	0,7	0,2	4,0	2	1,9	1	5,0	2	2,0	1	4,5	2	2,2	1	26,8	15
Elinvaihe																		
Yksinasuva < 45 v.	1,1	0,5	1,3	0,5	5,1	2	4,0	2	5,1	2	1,9	1	3,5	2	2,8	1,5	27,9	15
Yksinasuva ≥ 45 v.	1,2	0,5	0,8	0,3	3,8	1,9	2,4	1	4,7	2	2,0	1	4,1	2	2,5	1	26,7	15
Kaksinasuva < 45 v.	1,2	0,5	0,9	0,5	5,2	2	3,5	2	5,1	2	1,8	1	3,6	2	3,0	1	28,7	20
Kaksinasuva ≥ 45 v.	1,5	0,5	0,6	0,2	3,3	1	1,7	0,5	4,8	2	2,0	1	4,3	2,5	2,5	1	27,5	15
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	1,7	0,5	0,5	0,2	2,9	1	2,0	1	4,9	2	2,2	1	4,6	3	2,9	1	29,5	20
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	1,7	0,5	0,5	0,1	2,5	1	1,7	0,5	4,7	2	2,1	1	4,6	3	2,6	1	29,4	20
Perhe, aikuisia lapsia	2,0	0,5	0,5	0,1	3,0	1	1,7	0,5	5,0	2	1,9	1	4,7	3	2,9	1	30,1	20
Koulutusaste																		
Perusaste	1,6	0,6	0,6	0,2	3,0	1	1,7	0,5	4,9	2	2,1	1	4,9	3	2,8	1	28,2	20
Keskiaaste	1,6	0,5	0,7	0,2	3,3	1	2,1	1	4,8	2	2,0	1	4,3	3	2,7	1	28,9	18
Korkea-aste	1,2	0,5	0,8	0,3	4,3	2	2,9	1	5,2	2	2,0	1	3,8	2	2,6	1	28,2	15
Sosioekonominen asema																		
Maatalousyrittäjä	4,8	5	0,4	0,1	1,3	0,2	0,3	0,0	5,4	1	1,7	0,5	7,2	5	6,5	5	35,6	30
Muu yrittäjä	1,7	0,5	0,6	0,2	3,3	1	2,2	0,5	5,8	2	1,9	1	4,4	2	2,8	1	28,8	20
Ylempi toimihenkilö	1,1	0,5	0,7	0,2	3,9	1	2,6	1	4,8	2	2,1	1	3,8	2	2,4	1	28,8	15
Alempi toimihenkilö	1,4	0,5	0,7	0,3	3,5	1	2,2	1	4,6	2	2,0	1	3,9	2	2,4	1	27,2	15
Työntekijä	1,6	0,5	0,7	0,2	3,3	1	2,1	1	5,1	2	2,1	1	4,2	3	2,6	1	28,6	20
Eläkeläinen	1,3	0,5	0,7	0,2	3,6	1	1,9	0,7	4,6	2	1,9	1	4,3	2	2,4	1	27,6	15
Työtön, lomautettu	1,8	1	0,7	0,2	3,5	1	2,3	1	4,7	2	2,1	1	4,5	2	3,0	1	28,0	15
Opiskelija	1,5	0,6	0,8	0,2	3,9	1,5	2,9	1	4,9	2	1,9	1	4,4	3	3,2	1	28,9	15
Kotitaloutta hoitava tai muu	1,8	0,5	0,6	0,1	3,4	1	2,3	1	5,7	2	2,2	1	4,7	3	3,1	1	32,4	20
Asuinkunnan koko																		
< 4 000 asukasta	3,1	2	0,4	0,1	1,3	0,3	0,7	0,1	6,6	2	1,6	0,5	6,6	3	4,5	1,5	46,2	40
4 000–9 999 asukasta	2,4	1	0,4	0,1	1,9	0,5	1,0	0,1	5,8	2	1,8	0,8	5,3	3	3,6	1,5	41,9	30
10 000–24 999 asukasta	2,1	1	0,5	0,1	2,5	1	1,3	0,5	4,4	2	1,8	1	4,6	2	2,6	1	33,2	20
25 000–99 999 asukasta	1,5	0,5	0,6	0,2	2,9	1	2,0	1	4,2	2	2,1	1	4,0	2,5	2,1	1	17,0	10
≥ 100 000 asukasta	0,9	0,5	1,0	0,5	5,6	2	3,8	2	5,2	2	2,1	1	3,5	2	2,6	1	27,9	15
Asuinkunnan kuntamuoto																		
Kaupunkimainen kunta	1,2	0,5	0,8	0,3	4,2	2	2,9	1	4,8	2	2,1	1	3,7	2	2,3	1	24,4	12
Taajaan asuttu kunta	2,2	1	0,5	0,1	2,3	1	1,0	0,2	4,6	2	1,9	1	5,1	3	3,0	1,5	35,2	25
Maaseutumainen kunta	2,9	1	0,4	0,1	1,6	0,5	0,8	0,1	6,0	2	1,7	0,6	5,9	3	4,0	1	39,9	30
Asuinkunnan suuralue																		
Etelä-Suomi	1,4	0,5	0,8	0,2	4,3	1,5	2,4	1	5,0	2	2,4	1	4,6	3	2,8	1	24,2	18
Länsi-Suomi	1,6	0,5	0,7	0,2	2,5	1	1,8	0,5	4,2	2	1,7	1	3,8	2	2,6	1	20,4	11
Itä-Suomi	1,8	0,7	0,5	0,1	2,7	1	2,2	1	5,3	2	1,1	0,5	3,5	2	2,7	0,5	25,5	20
Pohjois-Suomi	1,6	0,6	0,6	0,2	3,3	1	2,3	0,5	5,7	2	1,8	1	4,6	2,5	2,6	1	67,0	45

¹Ka = keskiarvo; ²Med = mediaani

Tilasto 40. Harrastusvälineiden, auton, vapaa-ajan asunnon käyttömahdollisuus, omassa tai perheen omistuksessa oleva metsä tai pelto.

Ulkoiluvälineet	Auto	Vapaa-ajan asunto	Viljelys-palsta	Vene, makuu-paikkoja	Pienvene tai kanootti	Matkailu-auto	Moottori-kelkka	Mönkijä	Kalastus-välineet	Metsästy-s-varusteet	Telttailu-varusteet	Maasto-pyörä	Oma tai perheen omistama metsä	Oma tai perheen omistama pelto
Käyttömahdollisuus, % väestöstä														
Koko väestö	84,2	40,8	5,2	6,2	33,9	6,3	7,5	3,9	54,2	18,7	44,1	31,6	24,0	13,9
Sukupuoli														
Nainen	80,7	40,0	4,9	5,9	29,5	5,5	6,8	3,6	45,8	16,0	42,0	27,3	22,2	12,6
Mies	87,8	41,5	5,5	6,5	38,3	7,1	8,2	4,1	62,6	21,4	46,3	35,9	25,9	15,2
Ikä														
15–24	74,4	33,2	5,7	7,2	27,4	9,5	9,3	3,9	51,1	18,0	48,2	34,8	21,5	10,3
25–44	82,3	35,2	4,2	4,9	22,5	3,1	5,5	3,6	50,4	18,0	47,1	42,2	16,9	10,1
45–64	89,7	46,3	5,7	6,8	43,4	7,9	8,8	4,3	59,8	20,1	43,0	24,2	29,8	17,7
65–74	85,6	49,3	5,9	7,0	50,4	6,4	7,0	2,9	51,8	16,7	29,2	12,4	28,8	17,0
Elinvaihe														
Yksinasuva < 45 v.	49,7	25,0	1,2	2,5	11,6	–	2,3	–	28,8	8,9	33,5	34,0	8,0	4,4
Yksinasuva ≥ 45 v.	67,0	34,7	4,7	4,2	29,8	2,9	3,4	1,9	41,1	10,8	29,8	16,3	19,9	12,5
Kaksinasuva < 45 v.	77,0	32,4	4,7	5,0	17,1	2,4	4,2	1,3	42,2	17,6	44,8	37,2	13,2	6,5
Kaksinasuva ≥ 45 v.	94,9	51,9	5,5	7,3	51,3	8,6	9,6	3,3	60,8	20,9	36,8	18,6	32,1	18,9
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	94,1	38,1	4,8	4,4	26,5	5,6	7,7	4,6	58,8	19,7	51,5	43,7	20,0	12,7
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	91,4	43,1	6,4	8,4	38,7	8,0	9,0	5,9	66,0	20,3	56,7	39,0	27,2	14,6
Perhe, aikuisia lapsia	91,9	46,4	8,2	9,8	42,8	14,5	12,7	7,4	63,7	27,4	55,3	35,3	36,8	20,6
Koulutusaste														
Perusaste	81,8	36,5	7,7	6,6	33,7	9,4	10,1	3,8	55,1	17,7	42,4	28,5	27,2	15,6
Keskiaste	84,9	39,6	5,0	5,5	35,6	6,8	8,5	4,7	56,0	20,5	41,8	30,3	24,9	15,0
Korkea-aste	84,4	46,1	4,3	7,3	30,2	3,5	3,9	2,1	49,8	15,3	50,2	36,2	20,0	10,2
Sosioekonominen asema														
Maatalousyrittäjä	100,0	47,2	18,9	6,9	46,0	6,8	19,7	10,2	58,0	32,0	36,4	16,5	90,5	87,6
Muu yrittäjä	92,7	53,7	5,5	7,8	38,1	7,5	14,0	8,8	63,2	18,4	46,4	35,6	33,5	17,3
Ylempi toimihenkilö	90,9	52,1	4,0	10,0	34,1	3,8	4,1	2,0	55,4	15,0	50,1	36,8	21,9	10,9
Alempi toimihenkilö	88,8	41,5	4,2	4,6	35,5	5,0	5,7	3,6	53,3	19,7	47,5	31,8	23,2	13,5
Työntekijä	86,3	35,6	4,7	4,8	29,3	6,0	7,8	4,1	56,4	21,9	45,4	34,1	18,6	11,3
Eläkeläinen	83,3	45,8	6,5	6,2	48,0	7,1	7,5	3,7	54,3	18,7	29,6	14,7	28,2	17,0
Työtön, lomautettu	72,1	27,9	3,5	3,6	29,4	5,4	6,1	3,3	49,1	13,8	39,1	32,9	17,6	9,0
Opiskelija	71,2	33,5	5,3	6,6	26,3	9,0	8,0	3,1	48,8	16,2	49,4	37,1	20,9	9,4
Kotitaloutta hoitava tai muu	88,0	31,1	4,7	4,3	21,8	6,6	10,0	6,2	49,3	16,2	44,4	37,1	26,7	14,3
Asuinkunnan koko														
< 4 000 asukasta	91,9	37,1	10,3	4,0	48,6	13,2	18,8	6,6	70,6	42,3	50,4	28,5	46,7	33,5
4 000–9 999 asukasta	93,1	39,8	9,2	4,8	45,9	7,1	14,2	7,2	64,9	33,2	46,7	29,9	41,5	29,4
10 000–24 999 asukasta	91,9	38,8	5,0	6,9	39,4	9,7	10,9	6,1	61,3	23,7	46,4	30,5	28,4	17,8
25 000–99 999 asukasta	87,2	41,7	4,3	7,2	35,1	6,0	6,2	3,5	55,4	16,4	44,2	32,9	20,6	10,8
≥ 100 000 asukasta	73,4	41,9	3,9	5,8	23,3	3,4	2,5	1,4	43,2	9,0	40,9	32,0	14,1	5,2
Asuinkunnan kuntamuoto														
Kaupunkimainen kunta	80,3	41,8	4,0	6,3	29,1	4,9	4,7	2,5	49,6	13,1	42,4	32,1	17,4	8,0
Taajaan asuttu kunta	93,4	36,9	5,2	6,1	41,7	9,4	10,7	6,6	61,3	24,5	47,5	31,2	32,3	20,9
Maaseutumainen kunta	92,3	40,0	10,3	5,7	47,1	9,3	16,7	7,5	67,5	37,4	48,3	29,4	44,9	33,0
Asuinkunnan suuralue														
Etelä-Suomi	80,9	41,4	4,4	7,0	27,6	5,1	2,4	2,8	48,5	10,8	41,1	33,1	18,2	9,6
Länsi-Suomi	87,9	39,5	5,8	5,8	36,9	6,2	6,6	4,2	53,8	18,3	41,8	27,9	27,5	17,3
Itä-Suomi	87,8	43,6	6,4	7,2	51,8	6,0	16,5	5,2	69,7	36,0	52,6	33,4	34,4	20,1
Pohjois-Suomi	87,4	37,7	6,3	2,0	35,5	12,2	22,9	6,5	63,8	36,4	53,9	30,8	30,9	18,9

Tilasto 41. Vapaa-ajan asunnolla vietetty aika, käytössä olevien vapaa-ajan asuntojen määrä ja varustetaso.

Vapaa-ajan asunto Käyttö, varustetaso ¹	Vapaa-ajan asunnolla vietetyt päivät ²		Käytössä olevien vapaa-ajan asuntojen lkm			Vapaa-ajan asunto, varustetaso ³		
	Ka, vrk	Med, vrk	1	2	≥ 3	Vapaa-ajan asunto ilman mukavuuksia	Varusteltu vapaa-ajan asunto	Muu vapaa-ajan asunto
			Käyttömahdollisuus, % ¹					
Kaikki yhteensä	43,3	30	75,1	20,1	4,9	45,1	38,8	16,1
Sukupuoli								
Nainen	42,9	28	78,0	18,1	3,9	47,3	36,9	15,8
Mies	43,6	30	72,3	21,9	5,8	43,0	40,7	16,4
Ikä								
15–24	27,1	20	69,4	23,6	7,0	40,9	43,3	15,7
25–44	23,9	16	67,6	25,5	6,9	40,2	45,0	14,7
45–64	52,1	30	79,6	16,7	3,8	47,9	35,0	17,1
65–74	70,2	50	81,4	16,1	2,5	51,4	32,2	16,4
Elinvaihe								
Yksinasuva < 45 v.	23,2	15	77,4	19,7	2,9	30,6	45,8	23,6
Yksinasuva ≥ 45 v.	59,7	35	84,4	13,1	2,5	52,2	29,2	18,6
Kaksinasuva < 45 v.	23,4	15	57,8	28,0	14,2	34,2	45,3	20,5
Kaksinasuva ≥ 45 v.	65,0	48	79,0	17,7	3,3	47,7	35,3	17,1
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	23,4	15	65,8	27,9	6,3	44,7	44,9	10,4
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	27,2	20	75,6	19,2	5,2	45,8	41,6	12,6
Perhe, aikuisia lapsia	47,1	30	76,9	20,2	2,9	50,1	34,5	15,4
Koulutusaste								
Perusaste	43,8	21	77,8	18,4	3,8	50,0	32,6	17,4
Keskiaste	46,8	30	76,9	18,8	4,4	45,7	38,4	15,9
Korkea-aste	36,4	25	70,1	23,4	6,5	41,6	42,5	15,9
Sosioekonominen asema								
Maatalousyrittäjä	23,4	10,0	65,7	19,9	14,4	38,2	49,9	11,9
Muu yrittäjä	38,3	25	71,2	22,9	5,9	40,8	45,3	13,9
Ylempi toimihenkilö	36,9	25	71,4	22,7	5,9	42,4	43,2	14,4
Alempi toimihenkilö	36,4	24	73,9	20,6	5,5	45,8	35,8	18,4
Työntekijä	36,4	24	76,7	18,4	4,9	46,3	39,7	14,0
Eläkeläinen	74,2	50	82,7	15,2	2,1	49,4	31,2	19,4
Työtön, lomautettu	41,8	25	74,0	22,3	3,7	46,5	33,3	20,2
Opiskelija	27,0	20	70,9	23,2	5,9	42,4	42,9	14,7
Kotitaloutta hoitava tai muu	34,9	16	64,3	27,3	8,4	44,9	36,1	19,0
Asuinkunnan koko								
< 4 000 asukasta	37,2	20	79,4	15,4	5,2	47,9	32,3	19,7
4 000–9 999 asukasta	37,7	20	76,4	19,0	4,6	49,5	35,7	14,8
10 000–24 999 asukasta	41,4	25	78,2	18,5	3,3	46,6	37,7	15,7
25 000–99 999 asukasta	44,7	30	77,9	18,0	4,1	47,7	38,3	14,0
≥ 100 000 asukasta	45,9	30	70,2	23,5	6,3	40,3	41,7	18,0
Asuinkunnan kuntamuoto								
Kaupunkimainen kunta	45,5	30	74,2	20,6	5,3	43,7	39,7	16,6
Taajaan asuttu kunta	39,4	20	78,6	18,3	3,1	48,1	37,6	14,4
Maaseutumainen kunta	36,8	20	75,8	19,4	4,8	48,5	35,8	15,6
Asuinkunnan suuralue								
Etelä-Suomi	44,5	30	73,9	21,0	5,2	43,8	40,5	15,7
Länsi-Suomi	41,5	25	77,4	18,3	4,4	44,9	39,1	16,0
Itä-Suomi	49,3	25	75,1	20,5	4,3	47,8	34,1	18,1
Pohjois-Suomi	34,5	20	75,4	19,1	5,5	48,3	35,9	15,7

¹Taulukko koskee kotitalouksia, joilla on omistuksessa, vuokrattuna tai muulla sopimuksella säännöllisessä käytössä oleva vapaa-ajan asunto kotimaassa.

²Viimeisimmän 12 kk:n aikana. ³Koskee vastaajan eniten käyttämää vapaa-ajan asuntoa. Luokka muu tarkoittaa esim. omakotitaloa, maatilaa tai lomaosaketta.

Tilasto 42. Ulkoiluun liittyvät harrastustaidot.

Harrastustaidot (vastaajan oma arvio)	Maastohiihto	Laskettelu	Uinti	Veneily	Kalastus	Metsästys	Marjastus	Sienestys	Retkeily
% väestöstä									
Koko väestö	98,4	66,6	96,7	85,2	87,9	27,2	97,0	76,2	88,8
Sukupuoli									
Nainen	98,1	59,3	97,3	78,8	80,8	13,1	98,7	77,7	83,8
Mies	98,7	74,0	96,1	91,4	94,7	41,0	95,4	74,8	93,8
Ikä									
15–24	96,0	80,9	98,2	85,4	90,1	25,3	94,4	68,8	90,0
25–44	98,5	75,6	97,5	85,7	86,6	26,1	96,4	70,1	89,3
45–64	99,0	56,2	96,0	84,3	88,1	27,3	98,1	80,6	88,0
65–74	99,4	47,4	94,4	86,4	87,6	34,7	99,1	91,3	88,7
Elinvaihe									
Yksinasuva < 45 v.	97,8	73,3	95,9	86,5	82,4	24,0	96,6	67,3	86,4
Yksinasuva ≥ 45 v.	98,9	47,8	94,4	79,0	82,2	24,6	97,6	85,7	83,4
Kaksinasuva < 45 v.	97,2	79,8	97,7	86,7	89,1	23,2	96,1	73,3	90,1
Kaksinasuva ≥ 45 v.	99,2	55,2	96,5	86,7	89,2	30,7	99,0	83,0	90,6
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	98,7	80,3	98,8	83,1	85,8	27,6	95,7	67,9	89,1
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	97,9	68,1	97,5	86,3	90,7	24,8	96,2	73,6	89,9
Perhe, aikuisia lapsia	98,1	65,9	94,4	87,9	91,3	27,5	96,6	78,6	88,5
Koulutusaste									
Perusaste	96,2	60,8	93,2	82,5	89,5	28,2	94,5	74,3	86,2
Keskiaste	98,8	63,6	96,8	85,9	88,2	28,7	97,8	76,7	89,5
Korkea-aste	98,6	75,8	98,4	85,0	86,4	23,4	96,8	76,4	88,9
Sosioekonominen asema									
Maatalousyrittäjä	96,1	61,7	94,2	86,1	88,3	30,1	100,0	72,8	94,3
Muu yrittäjä	97,4	73,8	96,1	92,9	85,2	33,0	96,1	76,2	88,8
Ylempi toimihenkilö	99,1	75,9	98,9	87,4	88,3	24,6	96,1	80,7	92,5
Alempi toimihenkilö	99,6	62,2	98,3	83,8	86,6	24,4	98,7	78,3	85,9
Työntekijä	98,5	63,8	95,6	80,6	86,6	28,1	98,2	73,1	86,3
Eläkeläinen	98,9	48,3	94,4	85,9	88,7	32,7	98,7	87,8	88,6
Työtön, lomautettu	95,7	61,9	94,2	81,1	87,1	28,2	96,6	71,3	89,6
Opiskelija	97,2	81,6	98,6	88,4	90,6	24,6	93,7	70,4	91,2
Kotitaloutta hoitava tai muu	100,0	70,0	100,0	88,2	86,1	12,5	90,8	50,7	95,1
Asuinkunnan koko									
< 4 000 asukasta	97,8	73,8	91,7	85,6	92,0	39,8	100,0	76,3	91,6
4 000–9 999 asukasta	98,6	60,0	94,7	86,0	90,4	39,3	97,6	74,7	90,4
10 000–24 999 asukasta	99,4	63,6	96,8	84,4	88,7	28,1	98,1	72,9	87,8
25 000–99 999 asukasta	99,2	67,2	97,4	86,3	88,8	27,8	96,4	77,2	89,4
≥ 100 000 asukasta	97,1	69,2	97,5	84,2	85,0	19,8	96,3	77,8	88,0
Asuinkunnan kuntamuoto									
Kaupunkimainen kunta	98,2	67,6	97,4	85,3	87,0	23,1	96,5	76,4	88,5
Taajaan asuttu kunta	98,7	63,1	96,3	84,4	87,7	33,8	98,0	77,5	88,7
Maaseutumainen kunta	98,8	65,9	93,7	85,7	92,1	39,5	98,5	74,3	90,8
Asuinkunnan suuralue									
Etelä-Suomi	98,0	65,8	97,3	83,3	86,1	22,4	96,2	81,4	87,2
Länsi-Suomi	99,0	66,0	96,2	85,4	88,1	27,4	97,1	70,0	89,3
Itä-Suomi	98,4	64,5	97,4	90,1	90,9	36,1	98,0	82,2	91,7
Pohjois-Suomi	98,8	73,5	94,2	88,1	92,1	38,7	99,6	60,1	92,6

Taulukko 1. Havaintojen määrä eri taustamuuttujaryhmissä.

	Havaintojen lukumäärä ¹
Koko väestö	8895
Sukupuoli	
Nainen	4918
Mies	3974
Ikä	
15–24	1099
25–44	2461
45–64	3831
65–74	1501
Elinvaihe	
Yksinasuva < 45 v.	610
Yksinasuva ≥ 45 v.	1123
Kaksinasuva < 45 v.	726
Kaksinasuva ≥ 45 v.	2573
Lapsiperhe, lapsi 0–6 v.	925
Lapsiperhe, lapsi 7–16 v.	1611
Perhe, aikuisia lapsia	554
Koulutusaste	
Perusaste	1421
Keskiaste	5309
Korkea-aste	2154
Sosioekonomisen asema	
Maatalousyrittäjä	137
Muu yrittäjä	485
Ylempi toimihenkilö	1099
Alempi toimihenkilö	1021
Työntekijä	2158
Eläkeläinen	2144
Työtön, lomautettu	440
Opiskelija	1053
Kotitaloutta hoitava tai muu	201
Asuinkunnan koko	
< 4 000 asukasta	503
4 000–9 999 asukasta	1252
10 000–24 999 asukasta	1662
25 000–99 999 asukasta	2508
≥ 100 000 asukasta	2967
Asuinkunnan kuntamuoto	
Kaupunkimainen kunta	6039
Taajaan asuttu kunta	1415
Maaseutumainen kunta	1441
Asuinkunnan suuralue	
Etelä-Suomi	4391
Länsi-Suomi	2220
Itä-Suomi	1160
Pohjois-Suomi	1124

¹Kolmelle vastaajalle ei saatu rekisteritietoja puutteellisen kohdenumerotiedon vuoksi. He ovat kuitenkin mukana kokonaisuudessa.

Elinvaihetta, koulutusastetta ja sosioekonomista asemaa koskevat tiedot ovat vastaajan ilmoittamia ja myös niissä oli jonkin verran puuttuvaa tietoa.

Taulukko 2. Esimerkkejä ulkoilutilastojen keskiarveista.

	Ulkoiluun osallistuminen			Luontomatkoihin osallistuminen				
	Osallistuneiden määrä	Osallistumis-%	Keskiarvo, %-yksikköä	Osallistuneiden määrä	Osallistumis-%	Keskiarvo, %-yksikköä	Matkoja/vuosi, keskiarvo	Keskiarvo
Koko väestö	7 977	96,1	0,21	3 599	42,6	0,55	7,7	0,28
Sukupuoli								
Nainen	4 410	96,4	0,27	1 956	42,0	0,75	7,5	0,38
Mies	3 567	95,8	0,32	1 643	43,2	0,82	7,8	0,41
Ikä								
15-24	1 037	96,5	0,57	371	34,1	1,45	4,8	0,63
25-44	2 373	97,9	0,30	1 137	46,9	1,02	6,2	0,42
45-64	3 449	95,7	0,34	1 596	43,6	0,83	9,4	0,48
65-74	1 115	91,4	0,82	494	38,8	1,39	8,8	0,89

	Osallistuneiden määrä	Osallistumis-%	Keskiarvo, %-yksikköä	Harrastuskertoja vuodessa, keskiarvo		Osallistuneiden määrä	Osallistumis-%	Keskiarvo, %-yksikköä	Harrastuskertoja vuodessa, keskiarvo	
				Kuntokävely, kävelylenkkeily	Keskiarvo				Pyörälenkkeily	Keskiarvo
Koko väestö	6253	69,9	0,50	64,3	1,03	4576	52,4	0,55	31,5	0,85
Sukupuoli										
Nainen	3660	75,2	0,63	69,5	1,43	2563	53,4	0,73	29,2	1,00
Mies	2593	64,6	0,78	58,2	1,48	2013	51,5	0,81	33,9	1,38
Ikä										
15-24	690	61,5	1,49	51,5	2,61	633	57,3	1,50	38,6	3,44
25-44	1848	74,4	0,90	57,0	1,70	1383	56,2	1,01	24,5	1,03
45-64	2770	71,9	0,74	68,9	1,59	1961	51,0	0,82	31,9	1,02
65-74	943	62,9	1,27	88,7	3,49	598	40,1	1,29	43,4	2,67
				Maastohiihto, latu			Metsästys			
Koko väestö	3294	36,7	0,53	14,3	0,30	674	8,2	0,31	19,9	1,00
Sukupuoli										
Nainen	1815	36,9	0,71	13,2	0,38	85	1,9	0,20	12,9	2,04
Mies	1479	36,6	0,78	15,4	0,47	589	14,4	0,56	20,7	1,08
Ikä										
15-24	314	28,4	1,37	10,4	1,00	56	5,3	0,70	26,8	5,86
25-44	934	37,6	0,98	11,1	0,42	208	8,9	0,60	20,1	1,74
45-64	1574	41,1	0,81	16,5	0,46	315	9,1	0,49	18,2	1,02
65-74	470	32,0	1,23	20,6	1,02	95	7,0	0,70	19,5	2,01
				Purjehdus (matkapurjehdus)						
Koko väestö	282	3,5	0,21	11,2	1,10					
Sukupuoli										
Nainen	127	2,8	0,25	9,6	1,69					
Mies	155	4,2	0,33	12,4	1,42					
Ikä										
15-24	44	4,1	0,61	7,3	1,89					
25-44	115	4,8	0,44	8,8	1,09					
45-64	93	2,5	0,26	16,8	2,97					
65-74	30	2,2	0,40	17,4	4,90					

Esimerkit osallistumisosuuksien keskiarveista on laskettu 'SAS proc SURVEYFREQ' -proseduurilla ja harrastuskertojen keskiarveet 'SAS proc SURVEYMEANS' -proseduurilla. Tämä mahdollistaa mm. painotusasetelman huomioimisen laskennassa.